

Erasmus+

Programmijuhend

Kui eri keeleversioonide vahel esineb vastuolusid, on ülimuslik ingliskeelne versioon.

Versioon 1 (2017): 20.10.2016

Erasmus+

Sisukord

LÜHENDID	3
SISSEJUHATUS	5
Kuidas programmijuhendit lugeda?	5
A OSA. PROGRAMMI ERASMUS+ KÄSITLEV ÜLDINE TEAVE	6
Millised on programmi Erasmus+ eesmärgid ja olulised elemendid?	8
Üldeesmärk	8
Programmi Erasmus+ olulised elemendid	8
Milline on programmi Erasmus+ ülesehitus?	12
1. põhimeede. Üksikisikute õpiränne	12
2. põhimeede. Innovatsioonile suunatud koostöö ja heade tavade vahetamine	12
3. põhimeede. Poliitikareformi toetamine	12
Jean Monnet' meetmed	13
Sport	13
Milline on programmi eelarve?	14
Kes viib programmi Erasmus+ ellu?	15
Euroopa Komisjon	15
Kes programmi elluviimises veel osalevad?	16
Kes võib osaleda programmis Erasmus+?	21
Programmis osalejad	21
Programmis osalevad organisatsioonid	21
Abikõlblikud riigid	22
B OSA. TEAVE SELLES JUHENDIS KÄSITLETAVATE MEETMETE KOHTA	26
Haridus ja koolitus	27
Milliseid meetmeid toetatakse?	27
Millised on nende meetmete eesmärgid?	27
Noorte valdkond	28
Milliseid meetmeid toetatakse?	28
Millised on nende meetmete eesmärgid?	28
Kolm põhimeedet	29
1. põhimeede. Üksikisikute õpiränne	30
Hariduse, koolituse ja noorte valdkonna liikuvusprojektid	32
Üliõpilaste ja kõrgharidustöötajate õpirände projekt	34
Kutseharidus- ja -koolitusasutuste õppijate ning töötajate õpirände projekt	52
Üldhariduse valdkonna töötajate õpirände projekt	64
Täiskasvanuhariduse valdkonna töötajate õpirände projekt	72
Noorte ja noorsootöötajate õpirände projekt	79
Euroopa vabatahtliku teenistuse suuremahulised ettevõtmised	104
Erasmus Munduse ühised magistriõppekavad	111
Laenu Erasmus+ magistriõppe üliõpilastele	119
2. põhimeede. Innovatsioonialane koostöö ja heade tavade vahetamine	120
Hariduse, koolituse ja noorte valdkonna strateegilised partnerlused	122
Teadmusühendused	141
Suutlikkuse suurendamine kõrghariduse valdkonnas	150
Suutlikkuse suurendamine noorte valdkonnas	172
3. põhimeede. Poliitikareformi toetamine	189
Struktureeritud dialoog: noorte ja noorte valdkonna otsusetegijate kohtumised	191
Jean Monnet' meetmed	199
Milliseid meetmeid toetatakse?	199
Millised on Jean Monnet' meetmete eesmärgid?	199
Jean Monnet' moodulid	201
Jean Monnet' õppetoolid	205
Jean Monnet' tippkeskused	209
Jean Monnet' toetus akadeemilistele ühendustele	213
Jean Monnet' võrgustikud (poliitiline arutelu akadeemiliste ringkondadega)	217
Jean Monnet' projektid (poliitiline arutelu akadeemiliste ringkondadega)	221
Jean Monnet' ühikukulud	225
Sport	229
Milliseid meetmeid toetatakse?	229
Koostööpartnerlused	230

Väiksed koostööpartnerlused	238
Mittetulunduslikud Euroopa spordiüritused	243
C OSA. TEAVE TAOTLEJATELE	247
Mida on vaja teha programmi Erasmus+ taotluse esitamiseks?	247
1. etapp: Registreerumine osalejate portaalis	247
2. etapp: Programmi kriteeriumide täitmise kontrollimine.....	248
3. etapp: Finantstingimuste kontrollimine	251
4. etapp: Taotluse täitmine ja esitamine	254
Mis saab pärast taotluse esitamist?	256
Hindamismenetlus	256
Lõppotsus.....	256
Toetuse määramise otsustest teatamine	257
Mis juhtub taotluse heakskiitmisel?	257
Toetusleping/ toetuse määramise otsus	257
Toetuse summa	257
Maksmise kord	258
Projekti tähtajad ja makseviisid.....	259
Muud olulised lepingusätted	262
Finantstagatis	262
Alltöövõtt ja hankelingu sõlmimine	262
Toetusesaaja võib tellida erioskusi nõudvad tehnilised eriteenused (mis on seotud õiguse, raamatupidamise, maksude, personalitöö, IT-ga jne) alltöövõtu korras või kasutada rakenduslepinguid. Seepärast võib toetusesaaja seda liiki teenuse eest kantud kulusid lugeda toetuskõlblikeks kuludeks, tingimusel et need vastavad kõikidele muudele toetuslepingus või toetuse määramise otsuses kirjeldatud kriteeriumidele.	262
Kui projekti elluviimine nõuab kaupade, tööde või teenuste pakkumist (rakenduslepingut), peavad toetusesaajad lepingu sõlmima majanduslikult kõige parema pakkumise tegijaga, kes esitab kõige parema hinna ja kvaliteedi suhtega pakkumise, või vastavalt kõige madalamat hinda pakkunud pakkujaga, välistades huvide konflikti ja säilitades dokumendid auditeerimise jaoks.	262
Kui rakenduslepingu väärtus ületab 60 000 eurot (või suutlikkuse suurendamise meetme korral kõrghariduse valdkonnas 25 000 eurot), võib riiklik büroo või rakendusamet kohaldada toetusesaaja suhtes lisaks eelmises lõigus osutatud eeskirjadele erieeskirju. Sellised erieeskirjad avaldatakse riiklike büroode ja rakendusameti veebisaidil.....	262
Teave antud toetuste kohta.....	262
Avalikustamine	263
Kontrollid ja auditid.....	263
Andmekaitse	263
Avatud litsents ja intellektuaalomandi õigused	264
Kohaldatavad eeskirjad	264
I LISA	265
Üliõpilaste ja kõrgharidustöötajate õpirände projekt.....	266
Kutseharidus- ja -koolitusasutuste õppijate ning töötajate õpirände projekt.....	272
Üldhariduse valdkonna töötajate õpirände projekt	277
Täiskasvanuhariduse valdkonna töötajate õpirände projekt	280
Noorte ja noorsootöötajate õpirände projekt	282
Erasmus Munduse ühised magistriõppekavad	287
Strateegilised partnerlused	290
Suutlikkuse suurendamine kõrghariduse valdkonnas.....	303
II LISA. TULEMUSTE LEVITAMINE JA KASUTAMINE	312
Sissejuhatus	312
III LISA. PÕHIMÕISTETE SÕNASTIK.....	318
IV LISA. KASULIKUD VIITED JA KONTAKTANDMED.....	326

LÜHENDID

- **DG EAC:** hariduse ja kultuuri peadirektoraat
- **EACEA:** Hariduse, Audiovisuaalvaldkonna ja Kultuuri Rakendusamet
- **ECAS:** Euroopa Komisjoni autentimissüsteem
- **ECHE:** Erasmuse kõrgharidusharta
- **ECTS:** Euroopa arvestuspunktsüsteem
- **ECVET** Euroopa kutsehariduse ja -koolituse ainepunktide süsteem
- **EHEA:** Euroopa kõrgharidusruum
- **EIP:** Euroopa Investeeringuspank
- **ELL:** Euroopa keelemärk
- **EP:** Euroopa Parlament
- **EPALE:** Euroopa täiskasvanuõppe elektrooniline platvorm
- **EQAR:** kõrghariduse kvaliteedi tagamise Euroopa register
- **EQAVET:** Euroopa kvaliteeditagamise võrdlusraamistik kutsehariduse ja -koolituse valdkonnas
- **EQF:** Euroopa kvalifikatsiooniraamistik
- **ESCO:** oskuste, pädevuste, kvalifikatsioonide ja ametite Euroopa klassifikaator
- **EL:** Euroopa Liit
- **FM:** finantsmäärus
- **HEI:** kõrgkool
- **HERE:** kõrgharidusreformi eksperdirühm
- **IKT:** info- ja kommunikatsioonitehnoloogia
- **ISP:** intensiivõppe programm
- **EMJMD:** Erasmus Munduse ühine magistriõppekava
- **NA:** riiklik büroo
- **NARIC:** akadeemilise tunnustamise riiklik infokeskus
- **NEO:** programmi Erasmus+ riiklik amet
- **NQF:** riiklik kvalifikatsiooniraamistik
- **OECD:** Majanduskoostöö ja Arengu Organisatsioon
- **OER:** avatud õppematerjalid
- **OMC:** Avatud koordineerimise meetod
- **PIC:** osaleja tunnuskood
- **URF:** spetsiaalne registreerimissüsteem
- **VET:** kutsehariduse ja -koolituse valdkond

SISSEJUHATUS

Programmijuhend on abivahend kõigile neile, kes tahavad saada põhjalikke teadmisi selle kohta, mis on programm Erasmus+. Juhend on mõeldud peamiselt neile, kes soovivad olla:

- programmis osalev organisatsioon, st organisatsioon, institutsioon või asutus, kes korraldab programmi raames toetatavat tegevust;
- programmis osaleja, st isik (üliõpilane, praktikant, õpipoiss, õpilane, täiskasvanud õppija, noor, vabatahtlik või õppejõud, õpetaja, koolitaja, noorsootöötaja või hariduse, koolituse, noorte või spordi valdkonna spetsialist jne), kes lõõb kaasa osalevate organisatsioonide korraldatavas tegevuses.

Organisatsioonid üle kogu Euroopa esitavad igal aastal tuhandeid projekte, et saada programmi Erasmus+ raames rahalist toetust. Seepärast on komisjon kehtestanud läbipaistva hindamisprotsessi, mille eesmärk on anda toetusi parimatele projektidele.

- Enamiku meetmete puhul on kõik programmi kaudu toetuse saamise eeskirjad ja tingimused esitatud selles programmijuhendis.
- Mõne meetme puhul, mida programmijuhendis üksnes nimetatakse, kirjeldatakse toetuse saamise eeskirju ja tingimusi spetsiaalsetes konkursikutsetes, mille avaldab Euroopa Komisjon või mis avaldatakse tema nimel.

Taotluse kavandamisel võivad potentsiaalsed osalevad organisatsioonid leida innustust ja teavet ka muudest viitedokumentidest – neist mõned on loetletud käesoleva juhendi IV lisas.

KUIDAS PROGRAMMIJUHENDIT LUGEDA?

Programmijuhendil on kolm põhiosa.

- A osas esitatakse programmi üldine ülevaade. Selles antakse teavet programmi eesmärkide, prioriteetide ja põhijoonte ning programmiiride, rakendusstruktuuride ja olemasoleva kogueelarve kohta. See osa on ette nähtud neile, kes soovivad saada üldist ülevaadet programmi ulatusest ja ülesehitusest.
- B osas antakse üksikasjalikku teavet käesolevas juhendis käsitletavate programmi meetmete kohta. See osa on mõeldud peamiselt neile, kes soovivad täpsemalt teada saada, mis liiki projekte programmiga toetatakse. Selles osas esitatud teave on üksikasjalikumalt esitatud käesoleva juhendi I lisas.
- C osas antakse üksikasjalikku teavet toetuse taotlemise ja projektide väljavalimise kohta ning esitatakse programmi Erasmus+ toetuse andmisega seotud finants- ja haldussätted. See osa on ette nähtud kõigile neile, kes kavatsevad esitada programmi Erasmus+ raames projektiettepaneku.

Peale selle leiab käesolevast juhendist järgmised lisad:

- I lisa. Erieeskirjad ja teave õpirände ning strateegiliste partnerluste kohta
- II lisa. Tulemuste levitamine ja kasutamine. Praktiline juhend toetusesaajatele
- III lisa. Põhimõistete sõnastik
- IV lisa. Kasulikud viited ja kontaktandmed

A OSA. PROGRAMMI ERASMUS+ KÄSITLEV ÜLDINE TEAVE

Erasmus+ on hariduse, koolituse, noorte ja spordi valdkonda käsitlev ELi programm ajavahemikuks 2014–2020¹. Haridus, koolitus, noorsootöö ja sport võivad anda suure panuse, et aidata toime tulla sotsiaal-majanduslike muudatustega – peamiste probleemidega, millega Euroopal tuleb kümnendi lõpuni silmitsi seista – ning toetada Euroopa poliitikakava elluviimist, mis edendab majanduskasvu, tööhõivet, sotsiaalset võrdsust ja sotsiaalset kaasatust.

Euroopa valitsuste üheks kõige kiireloomulisemaks ülesandeks on muutunud võitlus üha suureneva tööpuudusega, eriti noorte seas. Liiga palju noori lahkub koolist enneaegu ning liiga paljudel noortel on suur oht jääda töötuks ja sotsiaalselt tõrjutuks. Sama oht ähvardab paljusid väheste oskustega täiskasvanuid. Tehnoloogia muudab viisi, kuidas ühiskond toimib. Tuleb tagada, et seda tehnoloogiat kasutatakse võimalikult hästi ära. ELi ettevõtted peavad muutuma ande ja innovatsiooni toel konkurentsivõimelisemaks.

Euroopa vajab kokkukuuluvat ja kaasavat ühiskonda, mis võimaldab kodanikel aktiivselt demokraatlikus elus osaleda. Vägivaldse radikaliseerumise ennetamisel on peamised märksõnad „haridus” ja „noorte kaasamine”, edendades Euroopa väärtusi, soodustades sotsiaalset lõimumist ning parandades kultuuridevahelist mõistmist ja kogukonda kuulumise tunnet. Erasmus+ on tõhus vahend, mille abil saab kaasata ebasoodsa taustaga inimesi, sealhulgas uusi sisseerandajaid.

Teine raske ülesanne on seotud vajadusega kujundada noorte seas välja sotsiaalne kapital, suurendada noorte mõjuvõimu ja nende võimet osaleda aktiivselt ühiskonnas kooskõlas Lissaboni lepingus seatud sihiga soodustada noorte osalust Euroopa demokraatias. Selle poole püüdlisel võib abiks võtta ka mitteformaalse õppimistegevuse, mille eesmärk on suurendada noorte oskusi ja pädevusi ning nende kodanikuaktiivsust. Lisaks tuleb pakkuda noorteorganisatsioonidele ja noorsootöötajatele koolitus- ja koostöövõimalusi, et suurendada nende professionaalsust ning noorsootöö Euroopa mõõdet.

Hästi toimivad haridus- ja koolitussüsteemid ning hästi toimiv noorsoopoliitika pakuvad inimestele tööturul nõutavaid ja majanduslikult vajalikke oskusi, võimaldades neil ühtlasi osaleda aktiivselt ühiskonnas ning end teostada. Hariduse, koolituse ja noorte valdkonnas elluviidavad reformid võivad kiirendada nende eesmärkide saavutamist, tuginedes poliitikakujundajate ja sidusrühmade ühisele visioonile, usaldusväärsetele tõenditele ning eri valdkondade ja tasandite ülesele koostööle.

Programm Erasmus+ on kavandatud selleks, et toetada programmiiriikide püüdlusi kasutada elukestvaks õppeks tõhusalt Euroopas leiduvaid andeid ja sotsiaalset kapitali, sidudes formaalsele, mitteformaalsele ja informaalsetele õppimisele pakutava toe kõikide hariduse, koolituse ja noorte valdkondadega. Programmiga edendatakse ka võimalusi koostööks ja õpirände projektideks partnerriikidega, eeskätt kõrghariduse ning noorte valdkonnas.

Ühe Lissaboni lepingus tutvustatud uue elemendi raames toetatakse programmiga Erasmus+ ka tegevust, mille eesmärk on arendada Euroopa mõõdet spordis, edendades spordi eest vastutavate asutuste koostööd. Programmiga toetatakse Euroopa võrgustike loomist ja arendamist, pakkudes võimalusi sidusrühmade koostööks ning teadmiste ja oskusteabe vahetamiseks ja edastamiseks mitmes spordi ja kehalise tegevusega seotud valdkonnas. Sellisel tugevdatud koostööl on eriti positiivne mõju Euroopa inimkapitali potentsiaali arendamisele, kuivõrd see aitab vähendada kehalise passiivsusega kaasnevat sotsiaalseid ja majanduslikke kulusid.

Programmi alusel toetatakse meetmeid, koostööd ja vahendeid, mis on kooskõlas strateegiaga „Euroopa 2020” ja selle juhtalgatustega, nagu „Noorte liikuvus” ning uute oskuste ja töökohtade tegevuskava. Samuti aidatakse programmiga saavutada hariduses ja koolituses avatud koordineerimise meetodite kaudu hariduse ja koolituse valdkonna üleeuroopalise koostöö strateegilise raamistiku ning ELi noorsoostrategie eesmärgi.

Investeeringud teadmistesse, oskustesse ja pädevustesse toob kasu üksikisikutele, institutsioonidele, organisatsioonidele ning ühiskonnale tervikuna, aidates saavutada majanduskasvu ja tagades võrdsuse, õitsengu ning sotsiaalse kaasatuse nii Euroopas kui ka väljaspool.

¹ EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU 11. detsembri 2013. a MÄÄRUS (EL) NR 1288/2013, millega luuakse Erasmus+: liidu haridus-, koolitus-, noorte- ja spordiprogramm (<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2013:347:0050:0073:ET:PDF>)

Erasmus+ programmijuhend on koostatud kooskõlas Euroopa Komisjoni vastu võetud programmi Erasmus+ iga-aastase tööprogrammiga ja seepärast võidakse see juhend läbi vaadata, et kajastada järgnevatel aastatel vastu võetavates tööprogrammides kindlaks määratavaid prioriteete ja tegevussuundi. Samuti on selle juhendi rakendamise eeldus see, et eelarveprojektis ette nähtud eraldised on eelarves kättesaadavad pärast seda, kui eelarvepädev institutsioon on asjaomase aasta eelarve vastu võtnud või ajutiste kaheteistkümnendike süsteemis ette näinud.

TUGINEMINE VARASEMATELE KOGEMUSTELE, VAADE TULEVIKKU

Programm Erasmus+ tugineb Euroopa programmide üle 25 aasta pikkustele saavutustele hariduse, koolituse ja noorte valdkonnas, hõlmates nii Euroopa-sisese kui ka rahvusvahelise koostöö mõõdet. Programm Erasmus+ on järgmiste ajavahemikus 2007–2013 komisjoni ellu viidud Euroopa programmide lõimimise tulemus:

- elukestva õppe programm;
- programm „Euroopa noored“;
- programm „Erasmus Mundus“;
- programm „Tempus“;
- programm „Alfa“;
- programm „EduLink“;
- programmid kõrgharidusalaseks koostööks tööstusriikidega.

Nende programmidega on toetatud tegevust, mis on seotud kõrghariduse (sh selle rahvusvahelise mõõtme), kutsehariduse ja -koolituse, üldhariduse, täiskasvanuhariduse ning noortega (sh selle rahvusvahelise mõõtmega).

Programmi Erasmus+ eesmärk on minna nendest programmidest kaugemale, edendades koostööd ja vastastikust rikastamist erinevates hariduse, koolituse ja noorte valdkondades, kaotades kunstlikud piirid meetmete ning projektide eri vormide vahel, toetades uusi ideid, meelitades ligi uusi osalejaid töömaailmast ja kodanikuühiskonnast ning soodustades uusi koostöövorme.

Seepärast on väga oluline, et programmi seostataks tugeva ja laialdaselt tunnustatud kaubamärgiga. Seetõttu tuleb kogu programmi alusel toetatavate meetmete ja tegevusega seotud teavitustöös kasutada ennekõike nimetust Erasmus+. Selleks et aidata varasemate programmide osalejatel ja toetusesaajatel leida tee programmi Erasmus+ juurde, võib teabe edastamisel ning levitamisel kasutada konkreetset sektorit käsitlevate meetmete puhul peale nimetuse Erasmus+ järgmiseid nimetusi:

- „Erasmus+: Comenius“ seoses programmi meetmetega, mis on seotud üksnes üldharidusega;
- „Erasmus+: Erasmus“ seoses programmi meetmetega, mis on seotud üksnes kõrgharidusvaldkonnaga ja suunatud programmiriikidele;
- „Erasmus+: Erasmus Mundus“ seoses Erasmus Munduse ühiste magistriõppekavadega;
- „Erasmus+: Leonardo da Vinci“ seoses programmi meetmetega, mis on seotud üksnes kutsehariduse ja -koolituse valdkonnaga;
- „Erasmus+: Grundtvig“ seoses programmi meetmetega, mis on seotud üksnes täiskasvanuharidusega;
- „Erasmus+: Euroopa noored“ seoses programmi meetmetega, mis on seotud üksnes noorte mitteformaalse ja informaalsete õppimisega;
- „Erasmus+: Jean Monnet“ seoses programmi meetmetega, mis on seotud üksnes Euroopa Liidu uuringutega;
- „Erasmus+: Sport“ seoses programmi meetmetega, mis on seotud üksnes spordivaldkonnaga.

MILLISED ON PROGRAMMI ERASMUS+ EESMÄRGID JA OLULISED ELEMENDID?

ÜLDEESMÄRK

- Programmiga Erasmus+ aidatakse saavutada järgmisi eesmärke:
  - strateegia „Euroopa 2020” eesmärgid, sealhulgas peamine haridusalane eesmärk²;
  - hariduse ja koolituse valdkonna üleeuroopalise koostöö strateegilise raamistiku (HK 2020) eesmärgid, sealhulgas vastavad sihttasemed;
  - partnerriikide jätkusuutlik areng kõrghariduse valdkonnas;
  - Euroopa noorte valdkonna uuendatud koostöö raamistiku (2010–2018) üldesmärgid;
  - eesmärk arendada ELi spordialase töökava järgi Euroopa mõõdet spordis, eelkõige rahvasporti;
  - eesmärk edendada kooskõlas Euroopa Liidu lepingu artikliga 2³ Euroopa väärtusi.

PROGRAMMI ERASMUS+ OLULISED ELEMENDID

Erilist tähelepanu väärivad järgmised programmi elemendid. Mõnda neist tutvustatakse üksikasjalikumalt komisjoni veebisaidil.

OSKUSTE JA KVALIFIKATSIOONIDE TUNNUSTAMINE NING VALIDEERIMINE

Programmiga Erasmus+ toetatakse ELi läbipaistvust ning oskuste ja kvalifikatsioonide tunnustamise vahendeid, eeskätt Europassi, Noortepassi, Euroopa kvalifikatsiooniraamistikku (EQF), Euroopa arvestuspunktsüsteemi (ECTS), Euroopa kutsehariduse ja -koolituse ainepunktide süsteemi (ECVET), Euroopa kvaliteeditagamise võrdlusraamistikku kutsehariduse ja -koolituse valdkonnas (EQAVET), kõrghariduse kvaliteedi tagamise Euroopa registrit (EQAR), kõrghariduse kvaliteedi tagamise Euroopa võrgustikku (ENQA), ning neid vahendeid toetavaid kogu ELi hõlmavaid hariduse ja koolituse valdkonna võrgustikke, eelkõige akadeemilise tunnustamise riiklikke infokeskusi (NARIC), Euroguidance'i võrgustikke, riiklikke Europassi keskusi ning Euroopa kvalifikatsiooniraamistiku riiklikke koordineerimiskeskusi.

Nende vahendite ühine eesmärk on hoolitseda selle eest, et oskusi ja kvalifikatsioone oleks nii riigi tasandil kui ka piiriüleltselt lihtsam tunnustada ja mõista kõikides hariduse ja koolituse allsüsteemides ning ka tööturul, olenemata sellest, kas need oskused ja kvalifikatsioonid omandati formaalhariduse ja -koolituse kaudu või muude õpikogemuste omandamise teel (nt töökogemus, vabatahtlik tegevus, veebipõhine õpe). Need vahendid tagavad ka selle, et haridus-, koolitus- ja noorsoopoliitikaga aidatakse tööturul parema lõimimise ning suurema õpirände kaudu saavutada strateegia „Euroopa 2020” eesmärke, mis on seotud nutika, jätkusuutliku ja kaasava majanduskasvuga, ning jõuda hariduse ja tööhõive peamiste sihtideni.

Nimetatud eesmärkide saavutamiseks peaksid need vahendid võimaldama arvestada selliste uute nähtustega nagu hariduse rahvusvahelistumine ja üha suurem digitaalse õppe kasutamine ning need peaksid toetama paindlike õppevormide loomist, mis vastavad õppijate vajadustele ja eesmärkidele. Need vahendid võivad ka tulevikus edasi areneda, viies suurema kokkukuuluvuse ja lihtsustamiseni, mis võimaldab õppijatel ning töötajatel õppimise või töötamise eesmärgil vabalt liikuda.

Lisateavet leiab aadressilt http://ec.europa.eu/education/policy/strategic-framework/skills-qualifications_et

PROJEKTI TULEMUSTE LEVITAMINE JA KASUTAMINE

Tulemuste levitamine ja kasutamine on programmi Erasmus+ projektide ülioluline tahk. See annab osalevatele organisatsioonidele võimaluse suhelda ning jagada projekti vilju ja väljundeid, laiendades sellega projektide mõju, parandades nende jätkusuutlikkust ja õigustades programmiga Erasmus+ loodavat Euroopa lisaväärtust. Selleks et projekti tulemusi edukalt levitada ja kasutada, palutakse programmi Erasmus+ projektides osalevatel organisatsioonidel mõelda oma projekti kavandamisel ja elluviimisel korralikult läbi tulemuste levitamise ning kasutamise seotud tegevus. Sellise tegevuse tase ja intensiivsus peab olema proportsioonis programmi Erasmus+ eri meetmete eesmärkide ning ulatusega. Konkreetse projekti tulemused võivad olla väga olulised ja huvipakkuvad ka sellistes valdkondades, mis ei ole projektiga hõlmatud. Seepärast tuleb iga projekti raames välja töötada strateegiad ja meetodid, et tagada ka teistele lihtne juurdepääs projektiga saavutatule. Erijuhiseid selle kohta leiab programmijuhendi II lisast.

² Peamine haridusalane eesmärk on langetada 2020. aastaks koolist väljalangemise määr alla 10 % ja suurendada kolmanda taseme hariduse omandajate hulka vähemalt 40 %ni.

³ LIIT RAJANEB SELLISTEL VÄÄRTUSTEL NAGU INIMVÄÄRIKUSE AUSTAMINE, VABADUS, DEMOKRAATIA, VÕRDSUS, ÕIGUSRIIK JA INIMÕIGUSTE, SEALHULGAS VÄHEMUSTE HULKA KUULUVATE ISIKUTE ÕIGUSTE AUSTAMINE. NEEDE ON LIKMESRIIKIDE ÜHISED VÄÄRTUSED ÜHISKONNAS, KUS VALITSEVAD PLURALISM, DISKRIMINEERIMISKEELD, SALLIVUS, ÕIGLUS, SOLIDAARSUS NING MEESTE JA NAISTE VÕRDÕIGUSLUKKUS.

NÕUE TAGADA AVATUD JUURDEPÄÄSU PROGRAMMI ERASMUS+ RAAMES KOOSTATUD ÕPPEMATERJALIDELE, DOKUMENTIDELE JA ANDMEKANDJATELE

Programmiga Erasmus+ toetatakse avatud juurdepääsu õppimiseks, õpetamiseks, koolitamiseks ja noorsootöökasulikele materjalidele, dokumentidele ning andmekandjatele, mis on koostatud programmi alusel rahastatud projektide elluviimisel. Programmi Erasmus+ toetuste saajad, kes selliseid materjale, dokumente ja andmekandjaid ükskõik millise rahastatava projekti käigus koostavad, peavad tegema need avalikkusele internetis digitaalsel kujul avatud litsentside alusel vabalt kättesaadavaks. Toetusesaajatel on sellegipoolest lubatud määrata kindlaks kõige sobivam avatud juurdepääsu tase, sealhulgas kehtestada tulenevalt projekti laadist ja materjali liigist vajaduse korral piirangud (nt keeld kolmandatele isikutele kasutada materjale äriisel eesmärgil). Avatud juurdepääsu nõue ei piira toetusesaajate intellektuaalomandiõiguste kohaldamist.

RAHVUSVAHELINE MÕÕDE

Programmil Erasmus+ on tugev rahvusvaheline mõõde (st koostöö partnerriikidega), eeskätt kõrghariduse ja noorte valdkonnas.

Kõrghariduse valdkonnas toetatakse programmiga Erasmus+ järgmisi põhimeetmeid, mille eesmärk on koostöö partnerriikidega:

- **ainepunktide ja Erasmus Munduse ühiste magistrikraadide omandamisega seotud rahvusvaheline liikuvus** (1. põhimeetme all), millega edendatakse õppijate ja töötajate liikuvust partnerriikidest ning partnerriikidesse;
- **suutlikkuse suurendamise** projektid kõrghariduse valdkonnas (2. põhimeetme all), millega edendatakse koostööd ja partnerlust, mis mõjutab partnerriikide kõrgkoolide ning kõrgharidussüsteemide ajakohastamist ja rahvusvahelistumist, keskendudes eeskätt ELi naabriks olevatele partnerriikidele;
- **poliitilise dialoogi** toetamine (3. põhimeetme all) ELi naabriks olevate partnerriikide kõrgharidusreformi ekspertide võrgustiku kaudu, samuti rahvusvahelise vilistlasühenduse, partnerriikidega peetava poliitilise dialoogi ning kõrghariduse rahvusvahelise atraktiivsuse suurendamisele ja propageerimisele keskenduvate ettevõtmiste kaudu;
- **Jean Monnet'** meetmed, et toetada õpetamist, teadustegevust ja mõttevahetust Euroopa Liidu uuringute valdkonnas kogu maailmas.

Noorte valdkonnas toetatakse programmiga Erasmus+ järgmisi põhimeetmeid:

- **noorte ja noorsootöötajate liikuvus** (1. põhimeetme all), millega edendatakse koostöös ELi naabriks olevate partnerriikidega noortevahetust, Euroopa vabatahtlikku teenistust ja noorsootöötajate liikuvust;
- **suutlikkuse suurendamise** projektid noorte valdkonnas (2. põhimeetme all), millega edendatakse koostööd ja õpirändemeetmeid, millel on positiivne mõju nii noorsootöö-, -poliitika ja -süsteemide kvalitatiivsele arengule kui ka mitteformaalse hariduse tunnustamisele partnerriikides, eelkõige Aafrika, Kariibi mere ja Vaikse ookeani piirkonna (AKV) riikides ning Aasia ja Ladina-Ameerika riikides;
- ELi naabriks olevatest partnerriikidest pärit noorte ja noorteorganisatsioonide kaasamine noorte valdkonna **struktureeritud dialoogi** (3. põhimeetme all) nende osalemise kaudu rahvusvahelistel kohtumistel, konverentsidel ning üritustel, millega edendatakse noorte ja otsusetegijate dialoogi.

Peale selle on partnerriikidest pärit organisatsioonidele avatud teised programmi meetmed (strateegilised partnerlused, teadmusühendused, valdkondlike oskuste ühendused, koostööpartnerlused), tingimusel et nende osalemine toob projekti lisaväärtust (lisateabe saamiseks palume tutvuda käesoleva juhendi B osaga).

MITMEKEELSUS

Mitmekeelsus on üks Euroopa projekti nurgakive, sümboliseerides võimsalt ELi püüdlust olla ühinenud mitmekesisuses. Võõrkeeltele on oluline roll oskuste seas, mis aitavad inimestel end tööturu jaoks paremini ette valmistada ja kasutada võimalikult hästi ära olemasolevaid võimalusi. EL on seadnud eesmärgiks, et igal kodanikul peaks olema võimalus alustada alates varajasest east kahe võõrkeele omandamist.

Keeleõppe ja keelelise mitmekesisuse edendamine on üks programmi erieesmärkidest. Keeleoskuse puudumine on üks peamisi tõkkeid, mis takistab osalemist Euroopa haridus-, koolitus- ja noorteprogrammides. Keeletoe pakkumiseks loodud

võimaluste eesmärk on muuta liikuvus tõhusamaks ja tulemuslikumaks ning parandada õpitulemusi. Seega aidatakse nendega saavutada programmi erieesmärki.

Keeletuge pakutakse keelte puhul, mida osalejad kasutavad õppimiseks, praktiliselt olles või vabatahtlikuna tegutsedes 1. põhimeetme all toetatavate pikaajalise liikuvuse meetmete raames. Keeletuge pakutakse peamiselt Erasmus+ veebipõhise keeleteo kaudu, sest e-õppel on keeleõppe puhul juurdepääsu ja paindlikkuse seisukohast oma eelised. Erasmus+ veebipõhine keeletugi (<http://erasmusplusols.eu>) hõlmab kohustuslikku keeleoskuse hindamist ja vabatahtlikke keelekursusi. Keeleoskuse hindamine on selle algatuse puhul väga oluline aspekt, et anda igale osalejale õige ettevalmistus ja koguda tõendeid ELi liikuvusmeetmetes osalejate keeleoskuse kohta. Seepärast hindavad osalejad oma keeleoskust enne liikuvust ja teine hindamine toimub liikuvusperioodi lõpus, et jälgida keeleoskuse arengut. Olenemata enne osalejate lahkumist tehtava keeleoskuse hindamise testi tulemustest ei jää osalejad ilma õigusest osaleda liikuvusmeetmes. Seega ei tohi Erasmus+ liikuvusmeetmetes osalejate väljavalimiseks kasutada veebipõhist keeleoskuse hindamist, vaid anda neile vajaduse korral võimalus oma keeleoskust täiustada. Keeletoe pakkumine peab põhinema saatvate ja vastuvõtivate asutuste vastastikusel usaldusel: saatva asutuse ülesanne on pakkuda osalejatele kõige asjakohasemat keeletuge, tagamaks, et nad saavutavad õpirände alguseks soovitatava taseme, mis on vastuvõtva asutusega kokku lepitud.

Seni kuni veebipõhiseid vahendeid arendatakse sedavõrd, et need hõlmavad kõiki keeli, rahastatakse liikuvusprojektide toetusesaajate keeleteo saamist nendes keeltes, mis ei ole kättesaadavad, komisjoni veebipõhise teenuse kaudu.

2. põhimeetme raames toetatakse strateegilisi partnerlusi keele õpetamise ja õppimise valdkonnas. Uuendustegevus ja head tavad, mille eesmärk on edendada keeleoskust, võivad hõlmata näiteks õpetamis- ja hindamismeetodeid, pedagoogiliste materjalide väljatöötamist, teadusuuringuid, arvutipõhist keeleõpet ning võõrkeelte kasutamise seotud ettevõtlustegevust. Peale selle võib vajaduse korral anda keeleteo saamiseks rahalist toetust nendele strateegiliste partnerluste toetusesaajatele, kes korraldavad personali, noorte, töötajate ja õppijate pikaajalisi koolitusi ning õpetamistegevust.

Seoses Euroopa keelemärgi omistamisega kutsutakse riiklikke büroosid üles korraldama vabatahtlikkuse alusel programmiriikides regulaarselt (kord aastas või iga kahe aasta tagant) riiklikke võistlusi. Euroopa keelemärgi omistamine peaks toimima stiimulina mitmekeelsuse tippsaavutuste kasutamiseks ja levitamiseks ning suurendama avalikkuse huvi keeleõppe vastu.

Selleks et toetada liikmesriikide jõupingutusi pagulaste lõimimiseks Euroopa haridus- ja koolitussüsteemidesse, on programmis Erasmus+ osalejatele pakutavat Erasmus+ tasuta veebipõhist keeletuge (OLS) 3. põhimeetme raames laiendatud umbes 100 000 pagulasele; seda 2016., 2017. ja 2018. aasta konkursside raames ning kuni olemasoleva eelarve ärakasutamiseni.

Erasmus+ riiklike büroode ja toetust saavate institutsioonide/organisatsioonide osalemine on täiesti vabatahtlik. Käesoleval konkursil antakse programmi Erasmus+ toetusesaajatele, kes soovivad osaleda, mitu veebipõhise keeleteo lisalitsentsi, mis on mõeldud jagamiseks konkreetselt pagulastele, kes kavatsevad õppida üht veebipõhises keeletes pakutavatest keeltest. Toetust saavad institutsioonid/organisatsioonid vastutavad pagulastele litsentside andmise ja kõnealuste litsentside kasutamisest aru andmise eest.

VÕRDSUS JA KAASATUS

Programmi Erasmus+ eesmärk on edendada võrdsust ja kaasatust, hõlbustades juurdepääsu oma kaastelguga võrreldes ebasoodsamast keskkonnast pärit ja vähemate võimalustega osalejatele, mil iganes ebasoodsam olukord piirab või takistab riikidevahelises tegevuses osalemist järgmistel põhjustel:

- puue (st erivajadustega osalejad) – isikud, kellel on vaimne (intellektuaalne või kognitiivne puue või õpiraskused), füüsiline, sensoorne või mõni muu puue;
- haridusega seotud raskused – õpiraskustega noored, koolist väljalangenud õpilased, madala kvalifikatsiooniga täiskasvanud, halva õppeedukusega noored;
- majanduslikud takistused – isikud, kellel on madal elatustase, väike sissetulek või kes sõltuvad sotsiaalhoolekandesüsteemist või on kodutud; pikka aega ilma tööta olnud või vaesuses elanud noored; inimesed, kellel on võlad või rahalised probleemid;
- kultuurierinevused – sisserändajad või pagulased või nende järeltulijad; isikud, kes kuuluvad mõnda rahvusvähemusse või etnilisse vähemusse; isikud, kellel on keelelise kohanemise ja kultuurilise kaasatusega seotud raskused;
- terviseprobleemid – isikud, kellel on kroonilised tervisemured, rasked haigused või vaimsed häired;
- sotsiaalsed tõkked – isikud, kes puutuvad soo, vanuse, etnilise kuuluvuse, usu, seksuaalse sättumuse, puude vms tõttu kokku diskrimineerimisega; isikud, kelle sotsiaalsed oskused on piiratud või kelle käitumine on ühiskonnast võõr või riskantne; isikud, kes on ebakindlas olukorras; (endised) õigusrikkujad, (endised) narkootikumide või alkoholi kuritarvitajad; noored ja/või üksikvanemad; orvud;

- geograafilised tõkked – isikud, kes on pärit kaugematest või maapiirkondadest; isikud, kes elavad väikesaartel või äärealadel; isikud, kes on pärit probleemsetest linnaosadest; isikud, kes on pärit piirkondadest, kus osutatavate teenuste tase on tagasihoidlikum (piiratud ühistransport, viletsad rajatised).

Noorte valdkonnas on välja töötatud kaasamisele ja mitmekesisusele keskenduv strateegia kui ühtne raamistik, millega toetada vähemate võimalustega noorte osalemist ning kaasamist programmi Erasmus+. Strateegia leiab Euroopa Komisjoni veebisaidilt⁴.

OSALEJATE KAITSE JA TURVALISUS

Programmi Erasmus+ projektidesse kaasatud osalejate kaitse ja turvalisus on programmi väga olulised põhimõtted. Kõikidel programmis Erasmus+ osalevatel isikutel peaks olema võimalus kasutada täielikult isikliku ja ametialase arengu ning õppimise võimalusi. Selleks tuleks tagada turvaline keskkond, kus austatakse ja kaitstakse kõikide isikute õigusi.

Seepärast peavad kõikidel programmis Erasmus+ osalevatel organisatsioonidel olema tõhusad menetlused ja kord, et edendada ning tagada oma tegevuses osalejate turvalisus ja kaitse. Sellega seoses peavad kõik üliõpilased, praktikandid, õpipoisid, õpilased, täiskasvanud õppijad, noored, töötajad ja vabatahtlikud, kes osalevad programmi Erasmus+ 1. või 2. põhimeetme raames mõnes liikuvusmeetmes, olema kindlustatud meetmes osalemisega seotud riskide vastu. Kui jätta kõrvale Euroopa vabatahtlik teenistus, millel on spetsiaalne kindlustuspoliitika (vt käesoleva juhendi I lisa), ei määrata programmis Erasmus+ kindlaks ainuomast kindlustamise vormi ega soovitata konkreetseid kindlustusettevõtjaid. Kõige sobivama kindlustuspoliitika leidmine, mis vastab elluviidava projekti liigile ja riigi tasandil kättesaadavatele kindlustusvormidele, jäetakse programmi projekti korraldaja ülesandeks. Peale selle ei ole vaja vormistada projektipõhist kindlustust, kui osalejaid hõlmavad juba projekti korraldajate olemasolevad kindlustuspoliisid.

Mõlemal juhul peavad olema kaetud järgmised valdkonnad:

- reisikindlustus (sh pagasi kahjustumine või kaotsimine), kui see on asjakohane;
- kolmanda poole vastutus (sh vajaduse korral ameti- või vastutuskindlustus);
- õnnetus ja raske haigus (sh püsiv või ajutine töövõimetus);
- surm (sh välismaal elluviidavate projektide puhul kodumaale tagasitoimetamine).

Riikidevahelises tegevuses osalejatel soovitatakse tungivalt soetada endale võimaluse korral Euroopa ravikindlustuskaart. See on tasuta kaart, mis annab juurdepääsu meditsiiniliselt vajalikule riiklikule arstiabile ajutise viibimise ajal ükskõik millises 28 ELi riigis, Islandil, Liechtensteinis ja Norras samadel tingimustel ning sama tasu eest (mõnes riigis tasuta) nagu selles riigis kindlustatud isikutele. Lisateave kaardi ja selle soetamise kohta on kättesaadav aadressil <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=559&langId=et>.

Ja veel – kui projektis osalevad alla 18-aastased noored, peavad osalevad organisatsioonid saama noorte osalemiseks enne loa noorte vanematelt või isikutelt, kes tegutsevad nende nimel.

kaasamisele ja mitmekesisusele keskenduv strateegia noorte valdkonnas:

http://ec.europa.eu/youth/library/reports/inclusion-diversity-strategy_en.pdf

⁴ Erasmus+ kaasamisele ja mitmekesisusele keskenduv strateegia noorte valdkonnas:
http://ec.europa.eu/youth/library/reports/inclusion-diversity-strategy_en.pdf

MILLINE ON PROGRAMMI ERASMUS+ ÜLESEHITUS?

Programmi Erasmus+ eesmärkide saavutamiseks viiakse ellu järgmised meetmed.

1. PÕHIMEEDE. ÜSIKISIKUTE ÕPIRÄNNE

Selle põhimeetme raames toetatakse järgmist:

- **õppijate ja personali liikuvus:** üliõpilastele, praktikantidele, noortele ja vabatahtlikele ning õppejõududele, õpetajatele, koolitajatele, noorsootöötajatele, haridusasutuste töötajatele ja kodanikuühiskonna organisatsioonidele pakutavad võimalused saada teises riigis õppimise ja/või töötamise kogemus;
- **Erasmus Munduse ühised magistriõppekavad:** kõrgetasemelised ja lõimitud rahvusvahelised õppeprogrammid, mida pakuvad kõrgkoolide konsortsiumid, kes maksavad parimatele magistriõppe üliõpilastele terves maailmas kogu magistriprogrammi vältel stipendiumi;
- **laenu Erasmus+ magistriõppe üliõpilastele:** programmiriikide üliõpilased võivad taotleda täiemahulise magistriõppe läbimiseks välismaal programmiga tagatud laenu; selleks peavad üliõpilased pöörduma oma riigi osaleva panga või õppelaenuagentuuri poole.

2. PÕHIMEEDE. INNOVATSIOONILE SUUNATUD KOOSTÖÖ JA HEADE TAVADE VAHETAMINE

Selle põhimeetme raames toetatakse järgmist:

- riikidevahelisi **strateegilisi partnerlusi**, mille eesmärk on töötada välja algatusi ühes või mitmes hariduse, koolituse ja noortega seotud valdkonnas ning edendada innovatsiooni ja hariduse, koolituse, noorte või muudes asjakohastes valdkondades tegutsevate eri liiki organisatsioonide vahelist kogemuste ja oskusteabe vahetamist; teatavaid liikuvusmeetmeid toetatakse sedavõrd, kuivõrd need aitavad projekti eesmärke saavutada;
- kõrgkoolide ja ettevõtete **teadmusühendusi**, mille eesmärk on edendada innovatsiooni, ettevõtlust, loovust, tööalast konkurentsivõimet, teadmiste vahetamist ja/või valdkonnaülest õpetamist ja õppimist;
- **valdkondlike oskuste ühendusi**, mis toetavad ühiste kutseõppekavade, programmide ning õpetamis- ja koolitamismetoodikate väljatöötamist ning pakkumist, võttes aluseks tõendusmaterjali konkreetses majandussektoris valitsevate suundumuste kohta ja oskused, mis on vajalikud ühel või mitmel kutsealal tegutsemiseks;
- **suutlikkuse suurendamise** projekte, millega toetatakse koostööd partnerriikidega kõrghariduse ja noorte valdkonnas; suutlikkuse suurendamise projektide eesmärk on toetada organisatsioonide/haridusasutuste ja süsteemide ajakohastamise ning rahvusvahelistumise protsesse. Teatavad suutlikkuse suurendamise projektid toetavad õpirändemeetmeid sedavõrd, kuivõrd need aitavad projekti eesmärke saavutada;
- IT-tugisüsteeme, nagu **eTwinning, School Education Gateway, Euroopa täiskasvanuõppe elektrooniline platvorm (EPALE)** ja **Euroopa Noorteportaal**, mis pakuvad üld- ja täiskasvanuhariduse valdkonna õpetajatele, koolitajatele ning praktikutele, ent samuti noortele, vabatahtlikele ja noorsootöötajatele Euroopas ning sellest väljaspool virtuaalset koostööruumi, võimaluste andmebaase, tegevusvõrgustikke ja muid veebipõhiseid teenuseid.

3. PÕHIMEEDE. POLIITIKAREFORMI TOETAMINE

Selle põhimeetme raames toetatakse järgmist:

- **teadmisi hariduse, koolituse ja noorte valdkonnas**, et võimaldada tõendusmaterjalil põhinevat poliitikakujundamist ning järelevalvet, eelkõige:
  - riigipõhist ja temaatilist analüüsi, sealhulgas koostöös akadeemiliste võrgustikega;
  - vastastikust õppimist ja vastastikust hindamist avatud koordineerimise meetodite rakendamise kaudu hariduse, koolituse ja noorte valdkonnas;
- **poliitika uuendamise algatusi**, et elavdada sidusrühmade seas innovaatilist poliitikakujundamist ja võimaldada avaliku sektori asutustel kontrollida usaldusväärsele hindamismetoodikale tuginedes innovaatilise poliitika tõhusust kohapeal;

- **Euroopa poliitikavahendeid**, et suurendada oskuste ja kvalifikatsioonide läbipaistvust ning hõlbustada nende tunnustamist, ent samuti lihtsustada ainepunktide ülekandmist, edendada kvaliteedi tagamist ning toetada mitteformaalse ja informaalise õppimise valideerimist, oskuste juhtimist ja nõustamist; selle meetmega toetatakse ka võrgustikke, mis hõlbustavad üleeuroopalisi vahetusi, kodanike õpi- ja ametialast liikuvust ning erinevate hariduse, koolituse ja noortega seotud valdkondade vaheliste paindlike õppevormide väljatöötamist;
- **koostööd** tunnustatud pädevuse ja analüüsivõimega **rahvusvaheliste organisatsioonidega** (OECD ja Euroopa Nõukogu), et tugevdada hariduse, koolituse ja noorte valdkonnas poliitika mõju ning lisaväärtust;
- **sidusrühmadega peetavat dialoogi, poliitika ja programmi tutvustamist** koostöös hariduse, koolituse ja noorte valdkonnas tegutsevate avaliku sektori asutuste, teenuseosutajate ning sidusrühmadega, et suurendada teadlikkust Euroopa poliitikakavadest, eriti strateegiast „Euroopa 2020“, hariduse ja koolituse valdkonna üleeuroopalise koostöö strateegilisest raamistikust „Haridus ja koolitus 2020“, ELi noorsoostrategiast, ning samuti suurendada ELi haridus-, koolitus- ja noorsoopoliitika välismõõdet. Need meetmed on olulised selleks, et parandada sidusrühmade suutlikkust toetada aktiivselt poliitika elluviimist, ärgitades programmi tulemusi kasutama ja tagades käegakatsutava mõju.

JEAN MONNET' MEETMED

Jean Monnet' meetmetega toetatakse:

- **akadeemilisi mooduleid, õppetoole, tippkeskusi**, et edendada kõrgkooli ametlikku õppekavasse lisatud Euroopa lõimumisuuringutega seotud õpetamistegevust ning teha, jälgida ja juhendada ELi käsitlevaid uuringuid, sealhulgas muudel haridustasanditel, näiteks õpetajakoolituses ning kohustusliku üldhariduse omandamise käigus. Samuti on nende meetmete eesmärk tutvustada põhjalikult Euroopa lõimumisega seotud teemasid tulevastele spetsialistidele erialadel, mille järele nõudlus tööturul üha kasvab, ning samal ajal julgustada, nõustada ja juhendada Euroopa lõimumise valdkonnas õpetajate ja teadlaste noort põlvkonda;
- **poliitilist arutelu akadeemiliste ringkondadega**, mida soodustatakse: a) **võrgustike** kaudu, et edendada Euroopas ja kogu maailmas ülikoolide koostööd ning tõhustada seda ja luua olulistel ELiga seotud teemadel teadmiste vahetamise platvorm avaliku sektori osalejatega ning komisjoni talitustega; b) **projektide** kaudu, mis keskenduvad innovatsioonile, vastastikusele rikastamisele ja ELi käsitleva teabe levitamisele, et elavdada arutelu ja mõttevahetust ELiga seotud teemadel ning suurendada teadmisi EList ja selle protsessidest;
- **akadeemilisi ühendusi**, et korraldada ja ellu viia ELi uuringute ja ELi teemadega tegelevate ühenduste põhikirjajärgset tegevust ning avalikustada fakte ELi kohta laiemale avalikkusele, edendades sellega Euroopa kodanikuaktiivsust.

Jean Monnet' meetmete alusel nähakse samuti ette tegevustoetused **kindlaks määratud asutustele**, kelle eesmärgid ühtivad Euroopa huvidega ning kes korraldavad **uuringuid ja konverentse**, mille eesmärk on pakkuda poliitikakujundajatele uusi ülevaateid ja konkreetseid soovitusi.

SPORT

Sportivaldkonna meetmetega toetatakse:

- **koostööpartnerlusi**, mille eesmärk on edendada spordi ausust (võitlus dopingu kasutamise ja võistluste tulemustes kokkuleppimise vastu, alaealiste kaitsmine), toetada innovaatilisi meetodeid, et viia sportivaldkonnas ellu head juhtimistava käsitlevaid ELi põhimõtteid ning sotsiaalsele kaasatusele ja võrdsetele võimalustele keskenduvaid ELi strateegiaid, toetada osalemist spordis ja kehalises tegevuses (toetades kehalist tegevust käsitlevate ELi suuniste rakendamist, tegutsemist vabatahtlikuna, sportivaldkonna tööhõivet ning spordialast haridust ja koolitust) ning toetada sportlaste topeltkarjääri käsitlevate ELi suuniste rakendamist. Need partnerlused hõlmavad ka väikseid koostööpartnerlusi, mille eesmärk on edendada spordi valdkonnas sotsiaalset kaasatust ja võrdseid võimalusi, edendada Euroopa traditsioonilisi spordialasid ja mängu, toetada vabatahtlike, treenerite, mänedžeride ja mittetulunduslike spordiorganisatsioonide töötajate õpirännet ning kaitsta sportlasi (eriti noorimaid) ohtude eest nende tervisele ja turvalisusele, parandades treening- ja võistlustingimusi;
- **mittetulunduslikke Euroopa spordiüritusi**, andes toetusi individuaalsetele organisatsioonidele, kes vastutavad konkreetse ürituse ettevalmistamise ja korraldamise ning sellega seotud järelmeetmete võtmise eest. Asjaomased meetmed hõlmavad ürituste ettevalmistamises osalevatele sportlastele ja vabatahtlikele koolituse pakkumist, ava- ja lõputseremooniate, võistluste ja spordiüritusi täiendavate ettevõtmiste (konverentside, seminaride) korraldamist ning järeltegevust (hindamised, järelmeetmed);

- **poliitikakujundamise tõendibaasi tugevdamist**, kasutades uuringuid, andmete kogumist, küsitlusi, võrgustikke ning konverentse ja seminare, millega levitatakse programmiiriikide ja spordiorganisatsioonide häid tavasid ning tugevdatakse ELi tasandi võrgustikke, nii et nende võrgustike liikmed riikide tasandil saaksid partneritega tekkivast koostoisest ja vahetatavast teabest kasu;
- **dialoogi asjaomaste Euroopa sidusrühmadega**, eeskätt ELi iga-aastast spordifoorumit ja ELi ametisoleva eesistujariigi korraldatavaid spordiüritusi. Vajaduse korral võib korraldada ka muid erakorralisi kohtumisi ja seminare, mis on vajalikud selleks, et tagada spordivaldkonna sidusrühmadega optimaalne dialoog.

MILLINE ON PROGRAMMI EELARVE?

Programmi üldine soovituslik rahastamispakett on ELi eelarve rubriigi 1 raames 14,774 miljardit eurot ja ELi eelarve rubriigi 4 raames 1,680 miljardit eurot seitsmeks aastaks (2014–2020). Aastaeelarve võtab vastu eelarvepädev institutsioon. ELi eelarve vastuvõtmisel läbitavaid etappe saab jälgida aadressil

http://ec.europa.eu/budget/documents/budget_current_year_en.htm

Selleks et saada teavet, mis käsitleb olemasolevat eelarvet meetmete kaupa, toetatavate projektide kavandatavat arvu ja soovituslikke keskmisi toetusi, palume tutvuda programmi Erasmus+ 2017.⁵ aasta tööprogrammiga (http://ec.europa.eu/dgs/education_culture/more_info/awp/index_en.htm)

---

⁵ Õpirände ja partnerriikidega tehtavale koostööle keskenduvald kõrghariduse valdkonna meetmeid toetatakse ka 2016. aasta tööprogrammi raames eraldatud 4. eelarverubriigi vahenditest (http://ec.europa.eu/dgs/education_culture/more_info/awp/index_en.htm)

KES VIIB PROGRAMMI ERASMUS+ ELLU?

EUROOPA KOMISJON

Lõppkokkuvõttes vastutab programmi Erasmus+ rakendamise eest Euroopa Komisjon. Komisjon tegeleb pidevalt programmi eelarve haldamise ning selle prioriteetide, eesmärkide ja kriteeriumide paikapanemisega. Peale selle juhib ja jälgib komisjon programmi üldist elluviimist, järeelmeetmete võtmist ja hindamist Euroopa tasandil. Samuti kannab Euroopa Komisjon üldist vastutust nende struktuuride kontrollimise ja koordineerimise eest, kes vastutavad programmi elluviimise eest riigi tasandil.

Euroopa tasandil vastutab programmi Erasmus+ tsentraliseeritud meetmete elluviimise eest Euroopa Komisjoni Hariduse, Audiovisuaalvaldkonna ja Kultuuri Rakendusamet (edaspidi „rakendusamet“). Rakendusamet vastutab projektide haldamise eest kogu programmi kestel alates programmi tutvustamisest, toetustaotluste analüüsimisest ja projektide elluviimise jälgimisest kohapeal kuni projekti ja programmi tulemuste levitamiseni. Samuti on rakendusameti ülesanne avaldada spetsiaalseid konkursikutseid, mis on seotud mõne programmi meetmega, mida käesolevas juhendis ei käsitleta.

Euroopa Komisjon vastutab rakendusameti kaudu ka:

- uuringute korraldamise eest programmiga toetatavates valdkondades;
- uuringute läbiviimise ja tõendusmaterjalile tugineva tegevuse eest võrgustiku Eurydice kaudu;
- programmi nähtavuse ja süsteemse mõju suurendamise eest, levitades ning kasutades programmi tulemusi;
- lepingust tulenevate haldusküsimuste lahendamise ning programmi Erasmus+ raames toetatavate asutuste ja võrgustike rahastamise eest;
- programmi raames teenuste pakkumiseks korraldatavate hankemenetluste haldamise eest.

RIIKLIKUD BÜROOD

Programmi Erasmus+ viiakse ellu peamiselt eelarve kaudse täitmise raames, mis tähendab seda, et Euroopa Komisjon usaldab eelarve täitmise ülesande riiklikele büroodele. Selle lähenemisviisi aluseks on põhimõte tuua programm Erasmus+ võimalikult lähedale programmi toetusesaajatele ning kohaneda riikide haridus-, koolitus- ja noortesüsteemide mitmekesisusega. Selleks on iga programmi riik määranud kindlaks ühe või mitu riiklikku bürood (kontaktandmed leiab käesoleva juhendi IV lisast). Need riiklikud bürood edendavad ja rakendavad programmi riigi tasandil ning toimivad Euroopa Komisjoni ja kohaliku, piirkonna ja riigi tasandi organisatsioonide ühendava lülina. Riiklike büroode ülesanne on:

- anda programmi Erasmus+ kohta asjakohast teavet;
- korraldada oma riigis rahastatavate projektitaotluste puhul õiglane ja läbipaistev valikumenetlus;
- jälgida ja hinnata oma riigis programmi elluviimist;
- pakkuda projektitaotluste esitajatele ja osalevatele organisatsioonidele kogu projekti kestel tuge;
- teha tõhusat koostööd kõikide riiklike büroode võrgustikuga ja Euroopa Komisjoniga;
- tagada programmi nähtavus;
- edendada programmi tulemuste levitamist ja kasutamist kohalikul ning riigi tasandil.

Peale selle on riiklikel büroodel programmi Erasmus+ kvaliteetset arengut silmas pidades oluline roll vahendava struktuurina, kuivõrd nad:

- teostavad väljaspool projekti haldamisega seotud ülesandeid tegevust, mis toetab programmi kvaliteetset elluviimist ja/või toob programmiga toetatavates valdkondades kaasa poliitilise arengu;
- tagavad toetava suhtumise uutesse tulijatesse ja ebasoodsamas olukorras olevatesse sihtrühmadesse, et kõrvaldada tõkked, mis ei lase neil isikutel programmis täielikult osaleda;
- püüavad teha koostööd välisasutustega, et suurendada nende riigis programmi mõju.

Riiklike büroode toetava suhtumise eesmärk on juhendada programmi kasutajaid läbi kõikide etappide, alates esimesest kokkupuutest programmiga, jätkates taotlemisprotsessiga ja projekti elluviimisega ning lõpetades lõpliku hindamisega. See põhimõte ei ole vastuolus valikumenetluse õigluse ja läbipaistvusega. Pigem lähtutakse selle puhul seisukohast, et kõikidele võrdsete võimaluste tagamiseks tuleb mõnele programmi sihtrühmale pakkuda nende vajaduste järgi kujundatud nõustamis-, jälgimis- ja juhendamissüsteemide kaudu rohkem abi.

KES PROGRAMMI ELLUVIIMISES VEEL OSALEVAD?

Eespool nimetatud asutuste kõrval toetavad oma täiendavate ekspertteadmistega programmi Erasmus+ elluviimist järgmised struktuurid.

EURYDICE VÕRGUSTIK

Eurydice võrgustiku raames keskendutakse eelkõige sellele, kuidas haridus on Euroopas kõikidel tasanditel struktureeritud ja korraldatud, eesmärgiga parandada Euroopa süsteemide vastastikust mõistmist. See tagab neile, kes vastutavad Euroopas haridussüsteemide ja -poliitika eest, Euroopa tasandi võrdleva analüüsi ning riigipõhise teabe hariduse ja noorte valdkonnas, mis aitab neil oma otsuseid teha.

Eurydice võrgustikust leiab palju teavet, sealhulgas riiklike haridussüsteemide üksikasjalikke kirjeldusi ja ülevaateid („Riiklikud haridussüsteemid ja -poliitika“), võrdlevaid temaatilisi aruandeid konkreetsetel ühenduse jaoks olulistel teemadel („Temaatilised aruanded“), näitajaid ja statistikat („Põhiandmete kogum“) ning hulga haridusega seotud fakte, näitajaid ja ülevaateid, nagu riikide haridusstruktuuride tutvustus, koolikalendrid, õpetajate palkade võrdlus ning nõutav koormus riikide ja haridustasandite kaupa („Faktid ja näitajad“).

Võrgustik koosneb rakendusametis paiknevast keskest koordineerivast üksusest ja riiklikest üksustest, mis on asutatud kõikides programmis Erasmus+ osalevates riikides ning lisaks Albaanias, Bosnias ja Hertsegoviinas, Montenegros ning Serbias.

Lisateavet leiate rakendusameti veebisaidilt.

NOORTEVIKI RIIKLIKE KORRESPONDENTIDE VÕRGUSTIK

Kooskõlas ELi noorsoostrategiaga ja eesmärgiga parandada Euroopa noorsooküsimusi puudutavaid teadmisi, antakse Noorteviki (interaktiivne vahend, mis annab selget, ajakohast ja kasutatavat teavet Euroopa noorte olukorra ning riikide noorsoopoliitika kohta) loomisele ja haldamisele kaasaitavatele riiklikele struktuuridele rahalist toetust.

Rahalist toetust antakse liikmesriigi ametiasutuste määratud asutustele, mis asuvad programmiriigis, nende asutuste elluviidavate meetmete jaoks riigipõhise teabe, võrreldavate riigikirjelduste ja näitajate koostamiseks, mis aitab kaasa Euroopa noorsoosüsteemide ja -poliitika paremale vastastikusele mõistmisele.

ETWINNINGU TUGITEENUSED

eTwinning on kõikidele õpetajatele (lasteaiaõpetajatest keskkooliõpetajateni) mõeldud kogukond, mis asub turvalisel platvormil, millele on juurdepääs vaid riiklike ametiasutuste heakskiidu saanud õpetajatel. Osalejad saavad osa võtta paljudest tegevustest: projektide elluviimine teiste koolide ja klassidega; arutelud kolleegidega ja ametialase võrgustiku väljatöötamine; mitmesugustes ametialase arengu võimalustes kaasalõimine (internetis ja näost näkku) jne. eTwinningut rahastatakse Erasmus+ 2. põhimeetme alusel. Alates programmi käivitamisest 2005. aastal on platvormil registreerunud üle 380 000 õpetaja rohkem kui 160 000 koolist ja programmiriikides on ellu viidud peaaegu 50 000 projekti.

eTwinningus osalevad õpetajad ja koolid saavad tuge oma riiklike tugiteenuste kaudu. Need on organisatsioonid, mille on kindlaks määranud pädevad riigiasutused. Need organisatsioonid aitavad koole registreerimisel, partneri leidmisel ja projekti elluviimisel, edendavad meedet, annavad välja auhindu ja kvaliteedimärke ning korraldavad õpetajatele ametialast arengut soodustavat tegevust.

Riiklike tugiteenuste tegevust koordineerib keskne tugiteenus, mis vastutab ka eTwinningu veebiplatvormi edasiarendamise ja õpetajate ametialase arendamise korraldamise eest Euroopa tasandil.

Kõikide teenuste loetelu ja lisateavet leiab aadressilt
http://www.etwinning.net/en/pub/get_support/contact.htm

SCHOOL EDUCATION GATEWAY (SEG)

School Education Gateway on Euroopa koolihariduse veebiplatvorm, mis on praegu saadaval 23 ELi keeles ning mille eesmärk on pakkuda õpetajatele kõike vajalikku, mis on seotud teabe, õppimise ja kutsealase arengu, üksteise toetamise ja võrgustike loomise, koostööprojektide ja liikuvuse võimaluste, poliitikaülevaadete jms-ga. Peale õpetajate kogukonna on SEG sihtkasutajad kõik programmi Erasmus+ meetmetes osalevad pooled, nt: koolid ning muud haridussektoris osalejad ja

organisatsioonid; poliitikakujundajad ja riigi ametiasutused; valitsusvälised organisatsioonid; ettevõtted jne. Kuna tegemist on avaliku veebisaidiga, pääsevad sellele ligi kõik internetikasutajad (st ka väljastpoolt Euroopa Liidu riike). Selline lai kättesaadavus peaks parandama poliitika ja tavade seoseid Euroopa üldhariduses ning samuti aitama edendada poliitikat, mis põhineb sellel, mis tegelikult koolides toimub ja mida tööturul vajatakse.

SEG pakub mitmesugust sisu, nagu Euroopa projektidest pärit head tavad; Euroopa üldharidusvaldkonna ekspertide igakuised blogipostitused ja videointervjuud; õpetajatele mõeldud veebikursused, mis aitavad toime tulla klassiruumis tekkivate päevakajaliste probleemidega; ressursid, nt õpetamismaterjalid, juhendid ja veebipõhine töövahend „European Toolkit for Schools“; teave üldhariduspoliitika kohta; päevakajalised uudised ja sündmused jne. Sealt leiab spetsiaalsed vahendid, mis pakuvad õpetajatele ja koolitöötajatele tuge kutsealaseks arenguks koolitus- ja liikuvusvõimaluste leidmisel (kohapeal toimuvad kursused, töövarjuna tegutsemine, õpetamislähetused jne), mida saab rahastada Erasmus+ 1. põhimeetme alusel:

- Erasmus+ vahend „Kursusekataloog“ (näost näkku koolitusvõimaluste kohta);
- Erasmus+ vahend „Liikuvusvõimalused“ (õpetajate õpirände kohta 1. põhimeetme alusel);

<http://schooleducationgateway.eu>

EPALE

Euroopa täiskasvanuõppe elektrooniline platvorm (EPALE) on programmi Erasmus+ raames rahastatav Euroopa Komisjoni algatus. See on avatud õpetajatele, koolitajatele ja vabatahtlikele, ent samuti täiskasvanuõppega seotud poliitikakujundajatele, teadlastele, meediaesindajatele ning õppejõududele.

Platvorm pakub interaktiivseid võrgustikke, võimaldades kasutajatel luua sidemeid kasutajatega üle kogu Euroopa, osaleda aruteludes ja vahetada häid tavasid. Paljude vahendite ja sisu seas pakub EPALE huvipakkuvaid vahendeid Erasmus+ (potentsiaalsetele) toetusesaajatele. Näidete hulka kuuluvad:

- kursuste ja sündmuste kalender, mida saab kasutada selleks, et
  - leida liikuvusvõimalusi 1. põhimeetme projektide toetusesaajatele,
  - tutvustada 2. põhimeetme projektide raames korraldatavaid kursusi ja sündmusi;
- koostööpartneri otsingu tööriist, mis on kasulik selleks, et leida ELi rahastatud projekti ettevalmistamiseks koostööpartnereid või leida või pakkuda töövarjuna tegutsemise võimalusi;
- tegevusvõrgustikud pakuvad lisavõimalust sarnase huviga inimeste ja organisatsioonidega suhtlemiseks;
- koostööruumid, kus projektipartnerid saavad oma projekti välja töötada turvalises keskkonnas;
- ressursikeskus, kus projekti toetusesaajad saavad viidata artiklitele, aruannetele, käsiraamatutele ja muule materjalile, mis on nende projekti käigus või nende organisatsiooni koostatud, pakudes seega lisavõimalust tulemusi levida;
- blogi, kus projektides osalejad saavad oma kogemusi jagada või oma tulemusi tutvustavaid videoid üles laadida mitteametlikul ja dünaamilisel viisil.

ELi vahenditest rahastatavaid projekte innustatakse jagama platvormil teavet oma tegevuste ja tulemuste kohta blogipostituste, uudiste, sündmuste ning muud liiki tegevuse kaudu.

Platvormi haldavad keskne tugiteenus ja Erasmus+ programmiriikide riiklike tugiteenuste võrgustik, kelle ülesanne on selgitada välja huvipakkuv teave ning julgustada sidusrühmi andma platvormi oma panus ja seda kasutama. EPALE leiab aadressilt <http://ec.europa.eu/epale/et/home-page>

PROGRAMMI ERASMUS+ RIIKLIKUD AMETID

Programmi Erasmus+ riiklikud ametid aitavad komisjonil, rakendusametil ja kohalikel ametiasutustel programmi Erasmus+ asjaomastes partnerriikides (Lääne-Balkani riigid, Vahemere ida- ja lõunapiirkonna riigid, Venemaa ja Kesk-Aasia riigid) ellu viia. Need ametid on nendes riikides kontaktpunkt sidusrühmade jaoks, kes osalevad programmis Erasmus+ kõrghariduse valdkonnas. Ametid aitavad suurendada teadlikkust programmi Erasmus+ rahvusvahelisest mõõtmest ning selle nähtavust, asjakohasust, tõhusust ja mõju.

Programmi Erasmus+ riiklike ametite ülesanne on:

- anda teavet programmi Erasmus+ meetmete kohta, mis on avatud nende riigile osalemiseks kõrghariduse valdkonnas;
- nõustada ja aidata potentsiaalseid taotlejaid;
- valvata programmi Erasmus+ projektide järele;
- koordineerida kohaliku kõrgharidusreformi eksperdirühma tegevust;
- jälgida programmi „Tempus IV” (2007–2013) järelejäänud meetmete teostamist;
- anda oma panus uuringutesse ja ettevõtmistesse;
- toetada poliitikadialoogi;
- hoida kontakti kohalike omavalitsuste ja ELi delegatsioonidega;
- jälgida oma riigis kõrghariduspoliitika arengut.

AKV RIIKIDE SEKRETARIAAT

Asjaomastes partnerriikides (AKV riigid) rakendatakse teatud meetmeid tihedas koostöös Aafrika, Kariibi mere ja Vaikse ookeani piirkonna riikide suursaadikute komiteega, mida esindab AKV sekretariaat, mis on kaasatud konkreetsete meetmete väljatöötamise ning rakendamisse.

KÕRGHARIDUSREFORMI EKSPERDIRÜHM

Kõrgharidusreformi riiklikud eksperdirühmad pakuvad asjaomastes partnerriikides (Lääne-Balkani riigid, Vahemere ida- ja lõunapiirkonna riigid, Venemaa ja Kesk-Aasia riigid) kohalikele omavalitsustele ja sidusrühmadele hulgaliselt eriteadmisi, et edendada reformi ning suurendada kõrghariduse valdkonnas tehtavaid edusamme. Nad osalevad oma riigi kõrghariduspoliitika arendamises. Kõrgharidusreformi eksperdirühmade tegevus põhineb vastastikustel kontaktidel. Iga riiklik eksperdirühm koosneb viiest kuni viieteistkümnest liikmest. Eksperdirühma liikmed on kõrghariduse valdkonna asjatundjad (rektorid, prorektorid, dekaanid, juhtivõppejõud, rahvusvaheliste suhete spetsialistid, üliõpilased jne).

Kõrgharidusreformi eksperdirühma ülesannete hulka kuulub toetada:

- oma riigis poliitika arengut, toetades kõrghariduse ajakohastamist, reformiprotsesse ja strateegiaid, pidades tihedalt sidet kohalike omavalitsustega;
- poliitilist dialoogi ELiga kõrghariduse valdkonnas;
- koolitus- ja nõustamistegevust, mis on suunatud kohalikele sidusrühmadele, eeskätt kõrgkoolidele ning nende töötajatele; programmi Erasmus+ projekte (eelkõige neid, mida viiakse ellu suutlikkuse suurendamise meetme kaudu), levitades nende tulemusi ja väljundeid, iseäranis häid tavasid ja uuenduslikke algatusi, ning kasutades neid koolituse eesmärgil.

EUROGUIDANCE' I VÕRGUSTIK

Euroguidance on riiklike teabekeskuste Euroopa võrgustik. Kõikidel Euroguidance'i keskustel on kaks ühist eesmärki:

- edendada hariduse ja kutsekoolituse alases nõustamistegevuses Euroopa mõõdet;
- pakkuda kvaliteetset teavet elukestva nõustamise ja õpialase liikuvuse kohta.

Euroguidance'i peamine sihtrühm on nii haridus- kui ka tööhõivesektori nõustajad ja poliitikakujundajad kõikides Euroopa riikides.

Lisateavet leiab aadressilt <http://euroguidance.eu/>.

RIIKLIKUD EUROPASSI KESKUSED

Europassi eesmärk on aidata isikutel esitleda ja dokumenteerida oma oskusi ning kvalifikatsioone selgelt ja läbipaistvalt kogu Euroopas. Selle algatusega lihtsustatakse töötajate ja tööandjate suhtlemist ning töö- ja õpialast liikuvust.

Riiklik Europassi keskus koordineerib igas riigis (Euroopa Liidus ja Euroopa Majanduspiirkonnas ning endises Jugoslaavia Makedoonia vabariigis ja Türgis) kõiki Europassi dokumentidega seotud tegevusi. Keskus on esimene kontaktpunkt kõikidele isikutele ja organisatsioonidele, kes on huvitatud Europassi kasutamisest või soovivad selle kohta rohkem teada saada.

Lisateavet leiab aadressilt <http://europass.cedefop.europa.eu/et/about/national-europass-centres>

EUROOPA KVALIFIKATSIOONIRAAMISTIKU (EQF) RIIKLIKUD KOORDINEERIMISKESKUSED (NCP)

Euroopa kvalifikatsiooniraamistiku riiklikud koordineerimiskeskused toetavad riigi ametiasutusi riiklike kvalifikatsiooniraamistike väljatöötamisel. Euroopa kvalifikatsiooniraamistiku riiklike koordineerimiskeskuste tegevus on suunatud järgmisele:

- riiklike kvalifikatsioonisüsteemide vastavusse viimine Euroopa tasemetega;
- pädevate asutuste väljastatud kutsetunnistuste, diplomite ja Europassi dokumentide vastavusse viimine Euroopa kvalifikatsiooniraamistiku tasemega.

Lisateavet leiab aadressilt <http://ec.europa.eu/ploteus>

EQAVETI VÕRGUSTIKU RIIKLIKUD TUGIKESKUSED

Pädevate riigi ametiasutuste loodud EQAVETi riiklikud tugikeskused koondavad olemasolevad asjaomased organisatsioonid, kaasates sotsiaalpartnereid ja asjaomaseid sidusrühmi riiklikul ning piirkondlikul tasandil, et aidata rakendada Euroopa kvaliteeditagamise võrdlusraamistikku kutsehariduse ja -koolituse valdkonnas. EQAVETi riiklike tugikeskuste eesmärk on 1) toetada aktiivselt EQAVETi tööprogrammi rakendamist; 2) kutsuda ellu konkreetseid algatusi, et edendada EQAVETi raamistiku edasist arendamist riiklikul tasandil; 3) toetada enesehindamist kui täiendavat ja tõhusat kvaliteedi tagamise viisi, mis võimaldab mõõta arengut ja määrata parandamist vajavaid valdkondi, ning 4) tagada, et sidusrühmadele levitataks tõhusalt teavet.

Lisateavet leiab aadressilt <http://www.eqavet.eu/>

AKADEEMILISE TUNNUSTAMISE RIIKLIKUD INFOKESKUSED (NARIC)

NARICi võrgustikust saab teavet diplomite ja teistes Euroopa riikides läbitud õppeperioodide tunnustamise kohta ning nõu seoses välismaiste akadeemiliste diplomitega riikides, kus võrgustik on olemas. Võrgustikust saavad autoriteetset nõu kõik need, kes suunduvad töötamiseks või oma haridustee jätkamiseks välismaale, ent samuti haridusasutused, üliõpilased, nõustajad, lastevanemad, õpetajad ja potentsiaalsed tööandjad.

Euroopa Komisjon toetab NARICi võrgustiku tegevust riikidevahelise teabe ja kogemuste vahetamisega, heade tavade väljaselgitamisega, asjaomase valdkonna süsteemide ja strateegiade võrdleva analüüsiga ning ühise hariduspoliitika jaoks oluliste küsimuste arutamise ja analüüsimisega.

Lisateavet leiab aadressilt www.enic-naric.net

ECVETI RIIKLIKE EKSPERDIRÜHMADE VÕRGUSTIK

Riiklikud ECVETi eksperdirühmad pakuvad hulgaliselt eriteadmisi, et toetada Euroopa kutsehariduse ja -koolituse ainepunktide süsteemi (ECVET) rakendamist. Nad toetavad ECVETi kasutuselevõtmist, kohaldamist ja kasutamist programmiriikides ning nõustavad kutsehariduse ja -koolitusega seotud pädevaid asutusi ja institutsioone.

Lisateavet leiab aadressilt <http://www.ecvet-team.eu/> ja http://ec.europa.eu/education/policy/vocational-policy/ecvet_et.htm

SALTO-YOUTH I TEABEKESKUSED

Noortele spetsialiseerunud SALTO-YOUTHi teabekeskuste eesmärk on aidata parandada programmi Erasmus+ projektide kvaliteeti noorte valdkonnas. Oma temaatilise (osalemine, kaasatus, koolitus ja koostöö, teavitamine, kultuuriline mitmekesisus) või geograafilise (idapartnerluse riigid ja Venemaa, Vahemere lõunapiirkonna riigid, Lääne-Balkani riigid) lähenemisega pakuvad nad riiklikele büroodele ja teistele noorsootöös osalejatele konkreetsetes valdkondades vahendeid, teavet ja koolitust ning edendavad mitteformaalse ja informaalise õppimise tunnustamist.

Nende töö hulka kuulub:

- koolituste, õppekäikude, foorumite ja partnerluse loomisega seotud tegevuse korraldamine;
- koolitus- ja noorsootöömeetodite ja -vahendite väljaarendamine ning dokumenteerimine;
- ülevaate andmine sellistest Euroopa koolitustegevustest, mis on noorsootöötajatele Euroopa koolituskalendri kaudu kättesaadavad;

- praktiliste väljaannete avaldamine;
- ajakohase teabe esitamine Euroopa noorsootöö ja selle eri prioriteetide kohta;
- noorsoovaldkonna koolitajate ja töötajate andmebaasi haldamine;
- Noortepassi rakendamise koordineerimine;
- Euroopa vabatahtliku teenistuse organisatsioonide akrediteerimine ELi naabriks olevates partnerriikides.

Lisateavet leiab aadressilt www.salto-youth.net.

Otlas – koostööpartneri leidmise vahend

Üks SALTO-YOUTH'i teabekeskuse välja töötatud ja hallatavaid vahendeid on Otlas, noorte valdkonna organisatsioonidele ette nähtud keskne veebipõhine koostööpartneri leidmise vahend. Organisatsioonid võivad registreerida Otlast oma kontaktandmed ja teabe endale huvi pakkuvate valdkondade kohta ning võivad samuti esitada projektiideede elluviimiseks üleskutseid partnerite leidmiseks.

Lisateavet leiab aadressilt www.salto-youth.net/otlas või www.otlas.eu.

EURODESKI VÕRGUSTIK

Eurodeski võrgustik pakub noortele ja noortega töötavatele isikutele teavet, mis käsitleb Euroopa võimalusi hariduse, koolituse ja noorte valdkonnas ning noorte kaasamist Euroopaga seotud tegevusse.

Eurodeski võrgustik, mis on esindatud kõikides programmiriikides ja mida koordineerib Euroopa tasandil Brüsselis asuv keskbüroo, vastab järelepärimistele, pakub teavet rahastamise kohta, korraldab üritusi ning koostab väljaandeid. Võrgustik aitab ka elavdada Euroopa Noorteportaali tegevust.

Euroopa Noorteportaali kaudu pakutakse Euroopa ja riikide teavet ning võimalusi, mis huvitavad Euroopas elavaid, õppivaid või töötavaid noori. Portaalil antakse 33 riigi kohta teavet kaheksal peamisel teemal ja see on kättesaadav 27 keeles.

Euroopa Noorteportaal asub aadressil http://europa.eu/youth/splash_en. Lisateavet Eurodeski kohta leiab aadressilt <http://www.eurodesk.org/edesk/>.

KES VÕIB OSALEDA PROGRAMMIS ERASMUS+?

Programmi peamine sihtrühm on üksikisikud – üliõpilased, praktikandid, õpipoisid, õpilased, täiskasvanud õppijad, noored, vabatahtlikud, õppejõud, õpetajad, koolitajad, noorsootöötajad ning hariduse, koolituse ja noorte valdkonnas tegutsevate organisatsioonide spetsialistid. Programm jõuab nende isikuteni aga siiski organisatsioonide, institutsioonide, asutuste või rühmade kaudu, kes programmi tegevust korraldavad. Seepärast on programmile juurdepääsemise tingimused seotud kahe osalejate kategooriaga: „osalejad” (programmis osalevad üksikisikud) ja „osalevad organisatsioonid” (sh vähemalt neljaliikmelised noorterühmad ehk mitteametlikud noorterühmad, kes tegelevad noorsootööga, kuid mitte tingimata noorteorganisatsioonide kontekstis). Nii osalejate kui ka osalevate organisatsioonide puhul sõltuvad osalemise tingimused nende asukohariigist.

PROGRAMMIS OSALEJAD

Programmis Erasmus+ osalejad peavad üldjuhul asuma mõnes programmiriigis. Mõni meede, eelkõige kõrghariduse ja noorte valdkonnas, on avatud ka partnerriikidest pärit osalejatele.

Programmi Erasmus+ projektis osalemise konkreetsed tingimused sõltuvad asjaomase meetme liigist.

Üldjoontes:

- on kõrghariduse valdkonna projektide puhul võetud sihikule eelkõige: üliõpilased (lühike õppetsükkel, esimene, teine või kolmas õppetsükkel), kõrgkoolide õppejõud ja professorid, kõrgkoolide töötajad, ettevõtete koolitajad ja spetsialistid;
- on kutsehariduse ja -koolituse valdkonna projektide puhul võetud sihikule eelkõige: kutsehariduse valdkonna õpipoisid ja õpilased, spetsialistid ja koolitajad, kutsealusharidust pakkuvate organisatsioonide personal, ettevõtete koolitajad ja spetsialistid;
- on üldhariduse valdkonna projektide puhul võetud sihikule eelkõige: koolide juhid, õpetajad ja töötajad ning alus-, põhi- ja keskharidust omandavad õpilased;
- on täiskasvanuhariduse valdkonna projektide puhul võetud sihikule eelkõige: täiskasvanuhariduse, v.a kutsehariduse valdkonnas tegutsevate organisatsioonide liikmed ning täiskasvanuhariduse, v.a kutsehariduse valdkonna koolitajad, töötajad ja õppijad;
- on noorte valdkonna projektide puhul võetud sihikule eelkõige: 13–30aastased⁶ noored, noorsootöötajad, noorte valdkonnas tegutsevate organisatsioonide töötajad ja liikmed;
- on spordivaldkonna projektide puhul võetud sihikule eelkõige: spordivaldkonna spetsialistid ja vabatahtlikud, sportlased ja treenerid.

Selleks et saada konkreetses meetmes osalemise tingimuste kohta üksikasjalikumat teavet, palume tutvuda käesoleva juhendi B osaga ja I lisaga.

PROGRAMMIS OSALEVAD ORGANISATSIOONID

Programmi Erasmus+ projekte esitavad ja haldavad osalevad organisatsioonid, kes esindavad osalejaid. Kui projekt valitakse välja, saab taotluse esitanud organisatsioonist programmi Erasmus+ toetuse saaja. Toetusesaajad kirjutavad alla toetuslepingule või neid teavitatakse toetuse määramise otsusest, mis annab neile õiguse saada oma projekti elluviimiseks rahalist toetust (toetuslepinguid ei allkirjastata individuaalsete osalejatega). Mõned programmi meetmed on avatud ka mitteametlikele noorterühmadele.

Programmis Erasmus+ osalevad organisatsioonid peavad üldjuhul olema asutatud mõnes programmiriigis. Mõned meetmed, eelkõige kõrghariduse ja noorte valdkonnas, on avatud ka partnerriikidest pärit osalevatele organisatsioonidele.

Programmi Erasmus+ projektis osalemise konkreetsed tingimused sõltuvad programmi raames toetatava meetme liigist. Üldjoontes on programm avatud kõikidele hariduse, koolituse, noorte või spordi valdkonnas tegutsevatele organisatsioonidele. Mitu meetet on avatud ka teistele tööturul osalejatele.

Üksikasjaliku teabe saamiseks palume tutvuda käesoleva juhendi B osa ja I lisaga.

⁶ Vanusepiirang on olenevalt meetme liigist erinev. Lisateabe saamiseks palume tutvuda käesoleva juhendi B osa ja I lisaga. Palume arvesse võtta ka järgnevat:

vanuse alampiir – osalejad peavad olema saavutanud meetme alguskuupäevaks miinimumvanuse;

vanuse ülempiir – osalejad ei tohi olla taotluse esitamise tähtajal vanemad kindlaks määratud maksimumvanusest.

ABIKÖLBIKUD RIIGID

Programm Erasmus+ on avatud järgmistele riikidele.

PROGRAMMIRIIGID

Programmi Erasmus+ meetmetes võivad täiel määral osaleda järgmised riigid.

Euroopa Liidu (EL) liikmesriigid ⁷			
Belgia	Kreeka	Leedu	Portugal
Bulgaaria	Hispaania	Luksemburg	Rumeenia
Tšehhi Vabariik	Prantsusmaa	Ungari	Sloveenia
Taani	Horvaatia	Malta	Slovakkia
Saksamaa	Itaalia	Madalmaad	Soome
Eesti	Küpros	Austria	Rootsi
Iirimaa	Läti	Poola	Ühendkuningriik

ELi mittekuuluvad programmiriigid		
endine Jugoslaavia	Island	Norra
Makedoonia vabariik	Liechtenstein	Türgi

PARTNERRIIGID

Järgmised riigid võivad osaleda erikriteeriumide või -tingimuste alusel teatavates programmi meetmetes (lisateabe saamiseks palume tutvuda käesoleva juhendi B osaga). Rahalised vahendid eraldatakse riiklikele organisatsioonidele nende territooriumil (nagu seda on tunnustatud rahvusvahelises õiguses). Taotlejad ja osalejad peavad järgima kõiki piiranguid, mille Euroopa Ülemkogu on ELi välisabile kehtestanud. Taotlused peavad olema kooskõlas ELi üldiste väärtustega, nagu inimväärikuse austamine, vabadus, demokraatia, võrdsus, õigusriik ja inimõiguste, sealhulgas vähemuste hulka kuuluvate isikute õiguste austamine, nagu on ette nähtud Euroopa Liidu lepingu artiklis 2.

⁷ Nõukogu 25. novembri 2013. aasta otsuse 2013/755/EL* (ülemeremaade ja -territooriumide Euroopa Liiduga assotsieerimise kohta, <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2013:344:0001:0118:ET:PDF>) artikli 33 lõike 3 järgi tagab liit, et ülemeremaade ja -territooriumide üksikisikud ning organisatsioonid saavad osaleda programmis Erasmus+ vastavalt programmi eeskirjadele ja selles liikmesriigis kehtivale korrale, millega nad on seotud. See tähendab, et ülemeremaade ja -territooriumide üksikisikud ning organisatsioonid osalevad programmis programmiriigina, kusjuures programmiriik on liikmesriik, millega nad on seotud. Ülemeremaade ja -territooriumide loetelu leiab aadressilt https://ec.europa.eu/europeaid/regions/overseas-countries-and-territories-octs/eu-oct-dialogue_en

ELI NAABRIKS OLEVAD PARTNERRIIGID⁸

Lääne-Balkani riigid (1. piirkond)	Idapartnerluse riigid (2. piirkond)	Vahemere lõunapiirkonna riigid (3. piirkond)	Vene Föderatsioon (4. piirkond)
Albaania Bosnia ja Hertsegoviina Kosovo ⁹ Montenegro Serbia	Armeenia Aserbaidžaan Valgevene Gruusia Moldova Ukraina territoorium (nagu seda on tunnustatud rahvusvahelises õiguses)	Alžeeria Egiptus Iisrael Jordaania Liibanon Liibüa Maroko Palestiina ¹⁰ Süüria Tuneesia	Venemaa territoorium (nagu seda on tunnustatud rahvusvahelises õiguses)

MUUD PARTNERRIIGID

Mõned programmi meetmed on avatud kõikidele allpool loetletud partnerriikidele. Mõne teise meetme puhul on geograafiline ulatus kitsam.

Allpool nimetatud partnerriigid on rühmitatud ELi välistegevuse rahastamisvahendite järgi.

5. piirkond	Andorra, Monaco, San Marino, Šveits, Vatikani linnriik
6. piirkond¹¹ Aasia	Afganistan, Bangladesh, Bhutan, Filipiinid, Hiina, India, Indoneesia, Kambodža, Korea RDV, Laos, Malaisia, Maldivid, Mongoolia, Myanmar/Birma, Nepal, Pakistan, Sri Lanka, Tai ja Vietnam
7. piirkond¹² Kesk-Aasia	Kasahstan, Kõrgõzstan, Tadžikistan, Türkmenistan, Usbekistan
8. piirkond¹³ Ladina-Ameerika	Argentina, Boliivia, Brasiilia, Colombia, Costa Rica, Ecuador, El Salvador, Guatemala, Honduras, Kuba, Mehhiko, Nicaragua, Panama, Paraguay, Peruu, Tšiili, Uruguay, Venezuela
9. piirkond¹⁴	Iraak, Iraan, Jeemen
10. piirkond¹⁵	Lõuna-Aafrika
11. piirkond AKV RIIGID	Angola, Antigua ja Barbuda, Bahama, Barbados, Belize, Benin, Botswana, Burkina Faso, Burundi, Cabo Verde, Cooki saared, Côte d'Ivoire'i Vabariik, Djibouti, Dominica, Dominikaani Vabariik, Ekvatoriaal-Guinea, Eritrea, Etioopia, Fidži, Gabon, Gambia, Ghana, Grenada, Guinea-Bissau, Guinea Vabariik, Guyana, Haiti, Ida-Timor, Jamaica, Kamerun, Keenia, Kesk-Aafrika Vabariik, Kiribati, Komoorid, Kongo, Kongo Demokraatlik Vabariik, Lesotho, Libeeria, Lõuna-Sudaan, Madagaskar, Malawi, Mali, Marshalli Saared, Mauritaania, Mauritius, Mikroneesia, Mosambiik, Namiibia, Nauru, Nigeeria, Niger, Niue, Paapua Uus-Guinea, Palau, Rwanda, Saalomoni Saared, Saint Kitts ja Nevis, Saint Lucia, Saint Vincent ja Grenadiinid, Samoa, São Tomé ja Príncipe, Seišellid, Senegal, Sierra Leone, Somaalia, Sudaan, Suriname, Svaasimaa, Zambia, Zimbabwe, Tansaania, Togo, Tonga, Trinidad ja Tobago, Tšaad, Tuvalu, Uganda, Vanuatu.
12. piirkond¹⁶ Pärsia lahe koostöös osalevad	Araabia Ühendemiraadid, Bahrein, Katar, Kuveit, Omaan, Saudi Araabia

⁸ Kõikide käesoleva programmijuhendi kohaselt elluviidavate meetmete suhtes kohaldatakse komisjoni teates nr 2013/C-205/05 (ELT C 205, 19.7.2013, lk 9–11) sõnastatud abikõiblikuskriteeriume, sealhulgas kolmandate isikute suhtes, kes saavad rahalist toetust juhul, kui vastav meede eeldab toetusajaate poolt kolmandatele isikutele antavat rahalist toetust kooskõlas ELi finantsmääruse artikliga 137.

⁹ See nimekasutus ei mõjuta Kosovo staatuse küsimuses võetud seisukohti ning on kooskõlas ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsiooniga 1244 ja Rahvusvahelise Kohtu arvamusega Kosovo iseseisvusdeklaratsiooni kohta.

¹⁰ Sellist nimekasutust ei tuleks käsitada palestiina riigi tunnustamisena ja see ei mõjuta selles küsimuses võetud liikmesriikide individuaalseid seisukohti.

¹¹ Arengukoostöö rahastamisvahendi raames kasutatav liigitus.

¹² Vt eespool.

¹³ Vt eespool.

¹⁴ Vt eespool.

¹⁵ Vt eespool.

¹⁶ Partnerluse rahastamisvahendi raames kasutatav liigitus.

tööstusriigid	
13. piirkond¹⁷	Ameerika Ühendriigid, Austraalia, Brunei, Hongkong, Jaapan, Kanada, Korea (Vabariik), Macao, Singapur, Taiwan, Uus-Meremaa
Muud tööstusriigid	

Lisateabe saamiseks palume tutvuda käesoleva juhendi B osas esitatud programmi meetmete üksikasjaliku kirjeldusega.

VIISADE JA ELAMISLUBADEGA SEOTUD NÕUDED

Programmi Erasmus+ projektides osalejatel võib tekkida vajadus hankida endale viisa, et viibida meedet elluviivas programmi- või partnerriigis. Kõikide osalevate organisatsioonide kohustus on hoolitseda selle eest, et nõutavad load (lühiviisi või pikaajalised viisad või elamisload) on enne kavandatava meetme elluviimist korras. Soovitatakse tungivalt taotleda asjaomaseid lube pädevatelt asutustelt aegsasti, sest menetlus võib kesta mitu nädalat. Riiklikud bürood ja rakendusamet võivad pakkuda viisade, elamislubade, sotsiaalkindlustuse jms hankimisel lisanõu ja -toetust. Üldist teavet viisade ja elamislubade kohta nii lühiviisi kui ka pikaajalise viibimise korral leiab ELi sisserändeportaalil aadressil [http://ec.europa.eu/immigration/tab2.do?subSec=11&language=7\\$en](http://ec.europa.eu/immigration/tab2.do?subSec=11&language=7$en).

¹⁷ Partnerluse rahastamisvahendi raames kasutatav liigitus.

B OSA. TEAVE SELLES JUHENDIS KÄSITLETAVATE MEETMETE KOHTA

Selles osas leiavad lugejad kõikide programmi Erasmus+ programmijuhendis käsitletavate meetmete ja tegevusliikide kohta järgmise teabe:

- eesmärkide ja oodatava mõju kirjeldus;
- toetatavate meetmete kirjeldus;
- tabelid, milles on esitatud projektiettepanekute hindamisel kasutatavad kriteeriumid;
- lisateave, mis on vajalik hea ettekujutuse saamiseks sellest, mis liiki projekte toetatakse;
- rahastamiseeskirjade kirjeldus.

Taotlejatel soovitatakse lugeda enne taotluse esitamist hoolikalt läbi kogu jagu meetme kohta, mille raames nad soovivad taotluse esitada. Samuti soovitatakse taotlejatel lugeda põhjalikult läbi käesoleva juhendi I lisa esitatud lisateave.

HARIDUS JA KOOLITUS

Kõrghariduse, kutsehariduse ja -koolituse, üldhariduse ja täiskasvanuhariduse pakutavad võimalused.

MILLISEID MEETMEID TOETATAKSE?

Jagudes „1. põhimeede”, „2. põhimeede” ja „3. põhimeede” tutvustatakse konkreetseid meetmeid, mis on kavandatud programmi eesmärkide saavutamiseks hariduse ja koolituse valdkonnas. Nende meetmete seas on kõige enam – ent mitte üksnes – hariduse ja koolituse valdkonnaga seotud:

- kõrghariduse ning kutsehariduse ja -koolituse valdkonna õpilaste ja töötajate õpirände projektid;
- üldhariduse ja täiskasvanuhariduse valdkonna töötajate õpirände projektid;
- Erasmus Munduse ühised magistriõppekavad;
- laenud Erasmus+ magistriõppe üliõpilastele;
- strateegilised partnerlused;
- teadmusühendused;
- valdkondlike oskuste ühendused (viiakse ellu spetsiaalse projektikonkursi kaudu);
- suutlikkuse suurendamine kõrghariduse valdkonnas.

3. meedet käsitlevas jaos antakse teavet ka Erasmus+ haridus- ja koolituspoliitikat toetavate meetmete kohta, mis on seotud poliitikaanalüüsi ja vastastikuse õppimisega, tulevaste poliitika uuendamise algatustega, vahendite ja võrgustikega, koostööga rahvusvaheliste organisatsioonidega ning dialoogiga poliitikakujundajate ja sidusrühmade organisatsioonidega. Need meetmed viiakse ellu spetsiaalsete projektikonkurside kaudu, mida haldab otse Euroopa Komisjon või selle rakendusamet. Lisateabe saamiseks palume külastada komisjoni ja rakendusameti veebisaiti.

MILLISED ON NENDE MEETMETE EESMÄRGID?

ERIEESMÄRGID

Erieesmärgid, mida püütakse programmiga Erasmus+ hariduse ja koolituse valdkonnas saavutada:

- parandada põhipädevuste ja -oskuste taset, pöörates eritähelepanu nende olulisusele tööturu ja sotsiaalse ühtekuuluvuse jaoks, eelkõige õpialase liikuvuse võimaluste kasvu kaudu ning hariduse ja koolituse ning töömaailma vahelise tihedama koostöö kaudu;
- soodustada kvaliteedi parandamist, tiptasemel innovatsiooni ja rahvusvahelistumist haridus- ja koolitusasutuste tasandil, tõhustades eelkõige riikidevahelist koostööd haridus- ja koolitusteenuste osutajate ning teiste sidusrühmade vahel;
- soodustada Euroopa elukestva õppe ruumi kujunemist ja suurendada sellealast teadlikkust, täiendada riigisisese poliitika reformimist ning toetada haridus- ja koolitussüsteemide ajakohastamist, eelkõige parema poliitilise koostöö, ELi läbipaistvuse ja tunnustamise vahendite parema kasutamise ning heade tavade levitamisega;
- tõhustada hariduse ja koolituse rahvusvahelist mõõdet, eelkõige programmi- ja partnerriikide asutuste vahelise koostöö kaudu kutsehariduse ja -koolituse ning kõrghariduse valdkondades, suurendades Euroopa kõrgkoolide atraktiivsust ja toetades ELi välistegevust, sh arengueesmärke (õpialase liikuvuse edendamise ning programmi kohaldavate riikide ja partnerriikide kõrgkoolide koostöö abil ning partnerriikide suutlikkuse eesmärgipärase suurendamise kaudu);
- parandada keelte õpetamist ja õppimist ning edendada ELis levinud keelte paljusust ja kultuuridevahelist teadlikkust.

NOORTE VALDKOND

Mitteformaalsed ja informaalset õppimisvõimalused noorte valdkonnas.

MILLISEID MEETMEID TOETATAKSE?

Jagudes „1. põhimeede”, „2. põhimeede” ja „3. põhimeede” tutvustatakse konkreetseid meetmeid, mis on kavandatud programmi eesmärkide saavutamiseks noorte valdkonnas. Nende meetmete seas on kõige enam – ent mitte üksnes – noortega (mitteformaalne ja informaalne õppimine) seotud:

- liikuvusprojektid noortele (noortevahetus ja Euroopa vabatahtlik teenistus) ja noorsootöötajatele;
- Euroopa vabatahtliku teenistuse suuremahulised ettevõtmised;
- strateegilised partnerlused;
- suutlikkuse suurendamine noorte valdkonnas;
- noorte ja noorte valdkonna otsusetegijate kohtumised.

3. põhimeedet käsitlevas jaos antakse teavet ka Erasmus+ noorsoopoliitikat toetavate meetmete kohta, mis on seotud poliitikaanalüüsi ja vastastikuse õppimisega, tulevaste algatustega, vahendite ja võrgustikega, koostööga rahvusvaheliste organisatsioonidega ning dialoogiga sidusrühmade organisatsioonidega, mida edendatakse programmi Erasmus+ alusel noortesüsteemide toetamiseks. Need meetmed viiakse ellu spetsiaalsete projektikonkursside kaudu, mida haldab Euroopa Komisjoni rakendusamet või Euroopa Komisjoni otse. Lisateabe saamiseks külastage komisjoni ja rakendusameti veebisaiti.

MILLISED ON NENDE MEETMETE EESMÄRGID?

ERIEESMÄRGID

Erieesmärgid, mida püütakse programmiga Erasmus+ noorte valdkonnas saavutada:

- parandada noorte, sealhulgas vähemate võimalustega noorte põhipädevusi ja -oskusi ning edendada Euroopa demokraatias ja tööturul osalemist, kodanikuaktiivsust, kultuuridevahelist dialoogi, sotsiaalset kaasatust ja solidaarsust, pakkudes noortele, noorsootöös või noorteorganisatsioonides osalevatele inimestele ja noortejuhtidele eelkõige suuremaid õpialase liikuvuse võimalusi ning luues noorte valdkonna ja tööturu vahel tugevamad sidemed;
- soodustada kvaliteedi parandamist noorsootöös, tõhustades eelkõige koostööd noorte valdkonna organisatsioonide ja/või teiste sidusrühmade vahel;
- täiendada poliitikareforme kohalikul, piirkondlikul ja riigi tasandil ning toetada teadmus- ja tõendus põhise noortepoliitika väljatöötamist, samuti mitteformaalse ja informaalset õppimise tunnustamist, eelkõige parema poliitilise koostöö, ELi läbipaistvuse ja tunnustamise vahendite parema kasutamise ning heade tavade levitamise abil;
- tõhustada noorte valdkonna tegevuse rahvusvahelist mõõdet ning suurendada noorsootöötajate ja organisatsioonide võimekust toetada noorte arengut vastastikusel täiendavuses Euroopa Liidu välistegevusega, eelkõige programmi kohaldavate riikide ja partnerriikide sidusrühmade ja rahvusvaheliste organisatsioonide vahelise õpirände ning koostöö edendamise kaudu.

Ajavahemikus 2014–2020 eraldatakse 10 % eelarvest mitteformaalsete ja informaalsete õppimisvõimaluste toetamiseks noorte valdkonnas.

KOLM PÕHIMEEDET

Hariduse, koolituse ja noorte valdkonna meetmeid tutvustatakse järgmistes jagudes koos, võttes arvesse, et:

- kõik need meetmed on kavandatud raamistikus, mis põhineb kolmel põhimeetmel;
- mitme meetme puhul on tegemist vahendiga, millega toetatakse eesmärkide saavutamist nii hariduse ja koolituse kui ka noorte valdkonnas;
- programmi Erasmus+ eesmärk on toetada eri valdkondade koostööt, koostööd ja vastastikust rikastamist.

Ühtlasi välditakse sellise lähenemisviisiga tarbetuid kordusi käesolevas juhendis.

1. PÕHIMEEDE. ÜSIKISIKUTE ÕPIRÄNNE

MILLISEID MEETMEID TOETATAKSE?

Selle põhimeetme raames toetatakse järgmist:

- hariduse, koolituse ja noorte valdkonna liikuvusprojekte;
- suuremahulisi Euroopa vabatahtliku teenistuse ettevõtmisi;
- Erasmus Munduse ühiseid magistriõppekavasid;
- laene Erasmus+ magistriõppe üliõpilastele.

Selle põhimeetme raames toetatavate meetmete puhul on oodata positiivset ja kauakestvat mõju asjaomastele osalejatele ja osalevatele organisatsioonidele ning poliitikasüsteemidele, mille kaudu selliseid meetmeid kavandatakse.

Üliõpilaste, praktikantide, õpipoiste, noorte ja vabatahtlike puhul peaksid selle põhimeetme raames toetatavatel liikuvusmeetmetel olema järgmised tulemused:

- paremad õpitulemused;
- suurem tööalane konkurentsivõime ja paremad karjääriväljavaated;
- suurem algatusvõime ja ettevõtlikkus;
- parem omal jõul toimetulek ja kõrgem enesehinnang;
- parem võõrkeeleoskus;
- suurem kultuuridevaheline teadlikkus;
- aktiivsem osalemine ühiskonnas;
- suurem teadlikkus Euroopa projektist ja ELi väärtustest;
- suurem motivatsioon osaleda pärast välismaal mööda saadetud liikuvusperioodi (formaalses/mitteformaalses) hariduses või koolituses.

Personali, noorsootöötajate ning hariduse, koolituse ja noorte valdkonnaga seotud ametiisikute puhul peaksid liikuvusmeetmetel olema järgmised tulemused:

- suuremad kutsenõuetega seotud pädevused (õpetamise, koolitamise, noorsootöö jne valdkonnas);
- hariduse, koolituse ja noortega seotud tavade, strateegiate ning süsteemide laiem mõistmine kõikides riikides;
- suurem suutlikkus käivitada oma haridusorganisatsioonides ajakohastamisega ja rahvusvahelisemaks muutumisega seotud muutusi;
- formaalse ja mitteformaalse hariduse, kutsekoolituse ning tööturu vaheliste seoste parem mõistmine;
- töö ja tegevuse parem kvaliteet, mis tuleb kasuks üliõpilastele, praktikantidele, õpipoistele, õpilastele, täiskasvanud õppijatele, noortele ning vabatahtlikele;
- sotsiaalse, keelelise ja kultuurilise mitmekesisuse parem mõistmine ning suurem arvestamine sellega;
- suurem võime arvestada ebasoodsas olukorras olevate isikute vajadusi;
- suurem toetus ja tähelepanu õppijate liikuvusega seotud meetmetele;
- suuremad ametialase arengu ja karjääri edendamise võimalused;
- parem võõrkeeleoskus;
- suurem motivatsioon ja rahulolu igapäevatoos.

Samuti on selle meetme raames toetatavate tegevuste puhul oodata järgmiseid tulemusi seoses osalevate organisatsioonidega:

- suurem suutlikkus tegutseda ELi/rahvusvahelisel tasandil: paremad juhtimisoskused ja tegevuse rahvusvaheliseks muutmise strateegiad; tugevdatud koostöö teistest riikidest pärit partneritega; suuremate rahaliste vahendite (muude kui ELi vahendite) eraldamine ELi/rahvusvaheliste projektide juhtimiseks; ELi/rahvusvaheliste projektide kvaliteetsem ettevalmistamine ja elluviimine, järelevalve ning järelemeetmete võtmine;
- innovaatiline ja tõhusam lähenemine sihtrühmadele, näiteks pakkudes üliõpilastele, praktikantidele, õpipoistele, noortele ja vabatahtlikele ligitõmbavamaid programme, mis on nende vajaduste ja ootustega kooskõlas; õpetajate ja koolitajate paremaid kvalifikatsioone; täiustatud protsesse välismaal õppides omandatud pädevuste tunnustamiseks ja valideerimiseks; tõhusamaid meetmeid, mis toovad tulu kohalikele kogukondadele; täiustatud noorsootöö meetodeid ja tavasid, et kaasata aktiivselt noori ja/või tegeleda ebasoodsas olukorras olevate rühmadega jne;

- ajakohasem, dünaamilisem, pühendunum ja professionaalsem organisatsioonisisene keskkond: tänu millele organisatsioon on valmis loimima oma igapäevategevusse häid tavasid ja uusi meetodeid; on avatud koostoimele organisatsioonidega, kes tegutsevad teistes sotsiaal-, haridus- ja tööhõivevaldkondades; kavandab strateegiliselt oma personali ametialast arengut vastavalt töötajate individuaalsetele vajadustele ja organisatsiooni eesmärkidele; on vajaduse korral võimeline meelitama ligi tipptasemel üliõpilasi ja akadeemilisi töötajaid kogu maailmast.

Pikas plaanis on oodata, et käesoleva põhimeetme raames toetatavatel tuhandetel projektidel on üheskoos mõju osalevate riikide haridus-, koolitus- ja noortesüsteemidele, mis ärgitab reformima poliitikat ja meelitab ligi uusi vahendeid õpialase liikuvuse võimaluste jaoks nii Euroopas kui ka väljaspool Euroopat.

HARIDUSE, KOOLITUSE JA NOORTE VALDKONNA LIKUVUSPROJEKTID

MILLISED ON LIKUVUSPROJEKTI EESMÄRGID?

Hariduse, koolituse ja noortega seotud meetmetel on väga oluline roll, et anda igas vanuses inimestele vajalikud vahendid aktiivseks osalemiseks tööturul ja ühiskonnas üldiselt. Selle meetme kohaste projektidega edendatakse riikidevahelise liikuvusega seotud tegevust, mis on suunatud õppijatele (üliõpilastele, praktikantidele, õpipoistele, noortele ja vabatahtlikele) ja personalile (professoritele, õpetajatele, koolitajatele, noorsootöötajatele ning hariduse, koolituse ja noorte valdkonnas tegutsevate organisatsioonide töötajatele) ning mille eesmärk on:

- toetada õppijaid õpiväljundite (teadmiste, oskuste ja pädevuste) omandamisel, et soodustada nende isiklikku arengut, nende kaasatust ühiskonnas teistega arvestavate ja aktiivsete kodanikena ning suurendada nende konkurentsivõimet Euroopa tööturul ja kaugemalgi;
- toetada hariduse, koolituse ja noorte valdkonnas töötavate isikute ametialast arengut, et teha uuendusi ning parandada õpetamise, koolitamise ja noorsootöö kvaliteeti kogu Euroopas;
- parandada märkimisväärselt osalejate võõrkeeleoskust;
- suurendada osalejate teadlikkust teistest kultuuridest ja riikidest ning nende mõistmist, pakkudes neile võimaluse luua rahvusvaheliste kontaktide võrgustikke, osaleda aktiivselt ühiskondlikus elus ning süvendada endas Euroopa kodanikutunnet ja identiteeti;
- suurendada hariduse, koolituse ja noorte valdkonnas tegutsevate organisatsioonide suutlikkust, atraktiivsust ning rahvusvahelist mõõdet, et nad saaksid pakkuda nii Euroopas kui ka väljaspool Euroopat meetmeid ja programme, mis vastavad paremini üksikisikute vajadustele;
- tugevdada formaalhariduse, mitteformaalse hariduse, kutsekoolituse, tööhõive ja ettevõtluse koostoimet ning nende valdkondade vahelisi üleminekuid;
- tagada välismaal õppides omandatud pädevuste parem tunnustamine.

Selle meetme raames toetatakse ka tegevust, mis on seotud kõrghariduse ja noorte valdkonnas toimuva rahvusvahelise liikuvusega partnerriikidesse või partnerriikidest. Samuti aidatakse meetmega kaasa ELi ja abikõlblike partnerriikide koostööle ning kajastatakse ELi välistegevuse eesmärke, prioriteete ja põhimõtteid:

- suurendada Euroopa kõrghariduse atraktiivsust ja toetada Euroopa kõrgkoolde kõrgharidusturul valitsevas konkurentsivõimelises maailmas;
- toetada teatistes „Muutuste kava ELi arengupoliitika mõju suurendamiseks”¹⁸ ja „Euroopa kõrgharidus maailmas”¹⁹ paika pandud prioriteete;
- toetada kõrgkoolide rahvusvahelistumist, atraktiivsust, kvaliteeti, võrdset ligipääsetavust ja ajakohastamist väljaspool Euroopat, et edendada partnerriikide arengut;
- edendada arengu- ja välispoliitikaeesmärke ja -põhimõtteid, sealhulgas riikide vastutust, sotsiaalset ühtekuuluvust, võrdsust, korralikku geograafilist tasakaalu ning mitmekesisust; eritähelpanu pööratakse kõige vähem arenenud riikidele ning ebasoodsas olukorras olevatele üliõpilastele, kes on pärit viletsast sotsiaal-majanduslikust keskkonnast, ja erivajadustega üliõpilastele;
- edendada mitteformaalset õppimist ja partnerriikidega noorte valdkonnas tehtavat koostööd.

MIS ON LIKUVUSPROJEKT?

Hariduse, koolituse ja noorte valdkonnas tegutsevad organisatsioonid saavad programmi Erasmus+ alusel toetust, et viia ellu eri liiki liikuvust edendavaid projekte. Liikuvusprojekti puhul tuleb läbida järgmised etapid:

- ettevalmistamine (sealhulgas praktilised korraldused, osalejate väljalimine, kokkulepete sõlmimine partnerite ja osalejatega, osalejate keeleline / kultuuridevahelise suhtlusega / ülesandega seotud ettevalmistamine enne ärasõitu);
- liikuvusmeetmete elluviimine;
- järelemeetmete võtmine (sealhulgas liikuvusmeetmete hindamine, vajaduse korral osalejate poolt meetme elluviimisel saavutatud õpitulemuste ametlik tunnustamine ning projekti tulemuste levitamine ja kasutamine).

Üks oluline programmi Erasmus+ tehtud uuendus võrreldes paljude liikuvusmeetmetega, mida on toetatud varasemate Euroopa programmide alusel, on see, et kõnealuse programmiga tugevdatakse toetust, mida pakutakse liikuvusmeetmetes

¹⁸ KOMISJONI TEATIS EUROOPA PARLAMENDILE, NÕUKOGULE, EUROOPA MAJANDUS- JA SOTSIAALKOMITEELE NING REGIOONIDE KOMITEELE, BRÜSSEL, 13.10.2011, KOM(2011) 637 LÕPLIK.

¹⁹ Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele, Brüssel, 11.07.2013, COM(2013) 499 final.

osalejatele selleks, et nad saaksid parandada enne välismaale suundumist ja seal viibimise ajal oma võõrkeeleoskust. Euroopa Komisjon on seadnud alates 2014. aastast järk-järgult sisse keeletuge pakkuva veebipõhise Euroopa teenuse. See teenus annab pikaajalistes liikuvusmeetmetes osalejatele võimaluse hinnata oma teadmisi keeles, mida nad hakkavad välismaal õppides, töötades või vabatahtlikuna tegutsedes kasutama, ning osaleda oma pädevuse parandamiseks veebipõhisel keelekursusel. Osalejad, kelle peamise õppe-, töö- või vabatahtliku tegevuse keele tase on vähemalt B2, võivad otsustada osaleda veebipõhise keeleteo kursusel vastuvõtva riigi keeles, kui see on saadaval (lisateavet keeleõppe toetamise kohta leiab I lisast).

Peale selle jäetakse programmiga Erasmus+ rohkem kui varasemate programmidega ruumi selliste õpirändemeetmete väljatöötamiseks, mis kaasavad partnerorganisatsioone, kellel on erinev taust ja kes tegutsevad sotsiaal-majanduslike sektorite eri valdkondades (nt praktikavõimaluste pakkumine üliõpilastele või kutseharidus- ja -koolitusasutuste õpilastele ettevõtetes, valitsusvälistes organisatsioonides või avaliku sektori asutustes; kooliõpetajate osalemine ettevõtetes või koolituskeskustes toimuvatel ametialase arengu kursustel; ettevõtlusekspertide loengud või nende pakutav koolitus kõrgkoolides; ettevõtja sotsiaalse vastutuse valdkonnas tegutsevate ettevõtjate poolne vabatahtliku tegevuse kavade väljatöötamine koostöös ühenduste ja sotsiaalsete ettevõtetega jne).

Kolmas oluline õpirändemeetmete uuendamise ja kvaliteediga seotud element on see, et programmis Erasmus+ osalevad organisatsioonid saavad võimaluse korraldada õpirändega seotud tegevust avaramas strateegilises raamistikus ja keskpikas perspektiivis. Liikuvusprojekti koordinaator saab viia üheainsa kuni kaheaastast perioodi hõlmava toetusetaotluse kaudu ellu mitu liikuvusmeetet, mis võimaldab paljudel isikutel minna erinevatesse välisriikidesse. Selle tulemusel saavad taotlejad organisatsioonid programmi Erasmus+ alusel töötada oma projekti välja vastavalt osalejate vajadustele, ent samuti kooskõlas oma organisatsioonisiseste rahvusvahelistumise, suutlikkuse suurendamise ja ajakohastamise plaanidega.

Sõltuvalt osalejate profiilist toetatakse programmi Erasmus+ 1. põhimeetme raames järgmisi liikuvusprojektide liike:

hariduse ja koolituse valdkonnas:

- üliõpilaste ja kõrgharidustöötajate õpirände projekt,
- kutseharidus- ja -koolitusasutuste õpilaste ning töötajate õpirände projekt,
- üldhariduse valdkonna töötajate õpirände projekt,
- täiskasvanuhariduse valdkonna töötajate õpirände projekt;

noorte valdkonnas:

- noorte ja noorsootöötajate õpirände projekt.

Töötajate pikaajalist õpirännet, õpilaste lühiajalist ja pikaajalist õpirännet ning täiskasvanud õppijate kombineeritud õpirännet võidakse toetada 2. põhimeetme strateegiliste partnerluste raames.

Järgmistes jagudes on esitatud üksikasjalik teave iga liikuvusprojektide liigi suhtes kohaldatavate kriteeriumide ja tingimuste kohta.

ÜLIÕPILASTE JA KÕRGHARIDUSTÖÖTAJATE ÕPIRÄNDE PROJEKT

See õpirände projekt võib sisaldada ühte või mitut järgmistest meetmetest:

Üliõpilaste liikuvus:

- **õppeperiood** välismaa partnerkõrgkoolis;
- **praktika (tööpraktika)** välismaa²⁰ ettevõttes või muus asjakohases töökohas²¹.

Õppeperiood välismaal võib hõlmata ka praktikaperioodi. Selline kombinatsioon loob sünergiat välismaal õppimise ja töötamise kogemuse vahel ning õpet ja praktikat võidakse olenevalt olukorrast korraldada erineval moel: üksteise järel või ühel ja samal ajal. Sellise kombinatsiooni puhul järgitakse rahastamiseeskirju ja õpirände miinimumkestust.

Selleks et tagada kvaliteetsed liikuvusmeetmed, millel oleks üliõpilastele võimalikult suur mõju, peab liikuvusmeede vastama üliõpilase kraadi omandamisega seotud õpingute vajadustele ja isiklikele arenguvajadustele. Õppeperiood välismaal peab moodustama osa üliõpilase õppeprogrammist, et jõuda lühikese õppetsükli, esimese õppetsükli (bakalaureuseõpe või muu samaväärne õpe), teise õppetsükli (magistriõpe või muu samaväärne õpe) ja kolmanda õppetsükli või doktoriõppe lõpuks kraadini.

Lühikese, esimese, teise ja kolmanda tsükli õpingute ajal ning kuni aasta pärast kõrgkooli lõpetamist toetatakse ka välisriigis töökohal toimuvat praktikat. See hõlmab ka õpetajakutse omandajate õpetajapraktikat.

Praktika peaks olema, kui vähegi võimalik, üliõpilase õppeprogrammi lahutamatu osa. Üliõpilaste liikuvuse meetmeid võib rakendada iga õppeaine / akadeemilise distsipliini puhul.

Töötajate liikuvus:

- **õpetamisperioodid:** see meede võimaldab kõrgkoolide õppejõududel või ettevõtete töötajatel õpetada välismaa partnerkõrgkoolis; Õpetamisega seotud töötajate liikuvuse meetmeid võib rakendada iga õppeaine / akadeemilise distsipliini puhul;
- **koolitusperioodid:** selle meetme raames toetatakse välismaal korraldatavate koolitusürituste (v.a konverentsid) ja partnerkõrgkoolis või muus asjakohases välismaal asuvas organisatsioonis toimuva töövarjuna tegutsemise / vaatlemise / koolituse kaudu kõrgkoolide õppejõudude ja muu personali ametialast arengut.

Välismaal veedetava perioodi vältel võib õpetamis- ja koolitamistegevusi kombineerida.

Enamikuga selle meetme jaoks ette nähtud eelarvest toetatakse programmiiriikide vahelise liikuvusega seotud tegevusi. Selle meetme jaoks kasutada oleva eelarve piiratud osaga saab siiski rahastada ka programmi- ja partnerriikide vahelist rahvusvahelist tegevust, v.a 5. ja 12. piirkonna puhul (vt käesoleva juhendi A osa jagu „Abikõlblikud riigid”).

Programmi- ja partnerriikide vahelist õpirännet rahastatakse mitmest ELi väliskoostöö rahastamisvahendist. Tagamaks, et meede järgib ELi välispoliitika prioriteete, on komisjon seadnud hulga eesmärgid ja reegleid koostööks partnerriikidega.

Programmi- ja partnerriikide vahelise õpirände projektide taotlejad peaksid arvestama olemasoleva õpirände eelarvega maailma eri piirkondades ning jaos „Lisateave programmi- ja partnerriikide vahelise õpirände kohta” selgitatud prioriteetidega.

MILLINE ON SELLES PROJEKTIS OSALEVATE ORGANISATSIOONIDE ROLL?

Liikuvusprojekti osalevad organisatsioonid võtavad endale järgmised rollid ja ülesanded.

- Programmiriigi taotlev organisatsioon vastutab liikuvusprojekti elluviimise, toetuslepingu allkirjastamise ja haldamise ning aruandluse eest. Taotleja võib olla konsortsiumi koordinaator ning juhtida sama riigi

²⁰ 2016. aastaks ei ole ette nähtud programmi- ja partnerriikide vahelist praktikat Erasmus+ toetusega ega ELi vahenditest.

²¹ Osalemist kõrgkoolis toimuvatel kursustel ei saa lugeda praktikaks.

partnerorganisatsioonide õpirände konsortsiumi, mille eesmärk on korraldada mis tahes liiki õpilaste ja töötajate liikuvust.

- Saatev organisatsioon vastutab üliõpilaste/töötajate väljavalimise ja nende välismaale saatmise eest. See hõlmab ka liikvuserioodiga seotud toetuste maksmist (programmiriikides), ettevalmistusi, järelevalvet ja tunnustamist.
- Vastuvõtva organisatsiooni ülesanne on võtta välismaalt saabuvad üliõpilased/töötajad vastu ja pakkuda neile õppe-, praktika- või koolitusprogrammi või saada osa nende õpetamistegevusest.
- Vahendusorganisatsioon on organisatsioon, mis tegutseb programmiriigis tööturul või hariduse, koolituse ja noorte valdkonnas. See organisatsioon võib olla partner riiklikus õpirände konsortsiumis, kuid ei ole saatev organisatsioon. Kõnealuse organisatsiooni roll võib olla jagada ja hõlbustada saatvate kõrgkoolide haldusmenetlusi ning aidata seoses pakutavate praktikavõimalustega sobitada õpilaste profile paremini ettevõtjate vajadustega ja valmistada osalejaid ühiselt ette.

Programmi- ja partnerriikide vahelise liikuvuse puhul võivad esitada taotluse ning hallata riiki suunatud ja riigist välja suunatud liikuvusega seotud makseid üksnes programmiriikide kõrgkoolid.

Saatev ja vastuvõttev organisatsioon koos üliõpilaste/töötajatega peavad kokku leppima üliõpilaste tegevuses (sõlmima õppelepingu) või töötajate tegevuses (sõlmima liikvuserioodiga) enne liikvuserioodi algust. Nendes lepingutes määratletakse välismaal läbitaval õppeperioodil eesmärgiks võetavad õpitulemused, täpsustatakse ametlikku tunnustamist käsitlevad sätted ning loetletakse iga lepinguosalise õigused ja kohustused. Kui meede on kahe kõrgkooli vaheline (üliõpilaste liikvus õppimise eesmärgil ja töötajate liikvus õpetamise eesmärgil), tuleb enne vahetuste algust sõlmida leping saatva ja vastuvõtva asutuse vahel.

Kirjutades alla Erasmus kõrgharidushartale, kohustuvad kõrgkoolid pakkuma liikvuserioodides osalejatele kogu vajalikku tuge, sh keelelist ettevalmistust. Selle toetamiseks seatakse programmi käigus kõigi vähemalt kaks kuud kestvate pikaajaliste programmiriikide vaheliste õpirändemeetmete tarvis järk-järgult sisse veebipõhine keeletugi. Euroopa Komisjon teeb selle abikõlblikele osalejatele kättesaadavaks, et hinnata nende võõrkeeleoskust ning pakkuda enne liikvuserioodi elluviimist ja/või selle elluviimise ajal vajaduse korral kõige sobilikumat keeleõpet (üksikasjalikumalt teavet leiab käesoleva juhendi I lisast). Partnerriikide kõrgkoolidel ei ole võimalik Euroopa kõrgharidushartale alla kirjutada, seepärast tuleb teave liikvuserioodides osalejatele pakutava keeletoe kohta selgelt välja tuua kõrgkoolidevahelises lepingus.

MILLISEID KRITERIUME KASUTATAKSE SELLE PROJEKTI HINDAMISEL?

Allpool on loetletud ametlikud kriteeriumid, millele kõrgharidusvaldkonna õpirände projekt peab vastama, et programmi Erasmus+ alusel toetust saada:

ÜLDISED ABIKÕLBLIKUSKRITERIUMID

<p>Kes võib esitada taotluse?</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Taotlemise korral eraldiseisva kõrgkoolina: programmiriigi kõrgkoolid, kellele on omistatud Erasmus kõrgharidusharta. Lisateavet harta kohta leiab allpool esitatud jaos „Erasmus kõrgharidusharta” ja käesoleva juhendi I lisast). ▪ Taotlemise korral riikliku õpirände konsortsiumina: konsortsiumi koordineerivad programmiriigis asutatud organisatsioonid, kellele on antud kõrgharidusvaldkonna konsortsiumi akrediteering. Organisatsioonid, kellele ei ole kehtivat konsortsiumi akrediteeringut, saavad taotleda õpirände konsortsiumi nimel seda akrediteeringut samal ajal õpirände projektile toetuse taotlemisega. Kõikidel osalevatel abikõlblike programmiriikide kõrgkoolidel peab olema Erasmus kõrgharidusharta. Organisatsiooni õpirände projekt on abikõlblik üksnes juhul, kui tema konsortsiumi akrediteeringu taotlus rahuldatakse. <p>Üliõpilased ja kõrgharidustöötajad ei saa taotleda toetust otse; õpirändemeetmetes osalejate valikukriteeriumid on määranud kindlaks kõrgkool, kus nad õpivad või töötavad, kooskõlas selle juhendi I lisas toodud sätetega.</p>
<p>Abikõlblikud meetmed</p>	<p>Kõrgharidusvaldkonna õpirände projekt peab sisaldama ühte või mitut järgmistest meetmetest:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ üliõpilaste liikvus õppimise eesmärgil; ▪ üliõpilaste liikvus praktika eesmärgil²²; ▪ töötajate õpiränne õpetamise eesmärgil; ▪ töötajate õpiränne enda koolitamise eesmärgil.

²² 2017. Aastaks ei ole ette nähtud programmi- ja partnerriikide vahelist praktikat Erasmus+ toetusega ega ELi vahenditest.

<p>Abikõlblikud riigid</p>	<p>Programmiriikide vaheline liikuvus:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ kõik programmiriigid. <p>Programmi- ja partnerriikide vaheline liikuvus:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ kõik programmiriigid ning ▪ kõik partnerriigid, v.a 5. ja 12. piirkonna riigid (vt käesoleva juhendi A osa jagu „Abikõlblikud riigid“).
<p>Osalevate organisatsioonide arv</p>	<p>Taotlusvormi saab märkida ühe organisatsiooni (taotleja), kes on kas programmiriigi kõrgkool või riikliku õpirände konsortsiumi koordinaator.</p> <p>Liikuvusprojekti elluviimises peavad kaasa lööma vähemalt kaks eri programmiriikide organisatsiooni (vähemalt üks saatev organisatsioon ja vähemalt üks vastuvõttev organisatsioon). Liikuvusprojektides, kuhu on kaasatud partnerriigid, peab osalema vähemalt üks programmiriigi ja üks abikõlbliku partnerriigi organisatsioon.</p>
<p>Projekti kestus</p>	<p>Taotleja peab valima projekti kestuse taotluse esitamise etapis, lähtudes projekti ulatusest ja selle aja sisse kavandatavate meetmete liigist.</p> <p>Programmiriikide vaheline liikuvus: 16 või 24 kuud. Programmi- ja partnerriikide vaheline liikuvus: 16 või 26 kuud.</p>
<p>Kellele esitada taotlus?</p>	<p>Selle riigi riiklikule büroole, kus asub taotlev organisatsioon.</p>
<p>Millal esitada taotlus?</p>	<p>Taotlejad peavad esitama oma toetustaotluse hiljemalt 2. veebruaril kell 12.00 (keskpäev Brüsseli aja järgi) projektide puhul, mida hakatakse ellu viima sama aasta 1. juunil.</p>
<p>Kuidas esitada taotlus?</p>	<p>Üksikasjaliku teabe selle kohta, kuidas esitada taotlus, leiab käesoleva juhendi C osast.</p>
<p>Muud kriteeriumid</p>	<p>Kõrgkool võib taotleda toetust riikliku büroo kaudu kahel viisil:</p> <ul style="list-style-type: none"> • otse individuaalse kõrgkoolina; • konsortsiumi liikmena. <p>Kõrgkool võib esitada igas valikuvoorus vaid ühe taotluse programmiriikide vahelise õpirände projekti kohta kas eraldi või konsortsiumi liikmena. Kõrgkool võib siiski kuuluda mitmesse samal ajal toetust taotlevasse konsortsiumi või koordineerida nende tegevust. Sama kehtib programmi- ja partnerriikide vaheliste õpirände projektide puhul.</p> <p>Mõlemat varianti (individuaalne taotlus ja konsortsiumi taotlus) võib kasutada ühel ajal. Kui samal õppeaastal kasutatakse mõlemat rahastuse taotlemise varianti, siis vastutab kõrgkool / selle osakond siiski osaleja toeltrahastamise vältimise eest.</p>

Taotlevaid organisatsioone hinnatakse asjaomaste **kõrvalejätmise ja valikukriteeriumide** põhjal. Lisateabe saamiseks palume tutvuda käesoleva juhendi C osaga.

TÄIENDAVAD ABIKÕLBLIKKUSKRITEERIUMID ÜLIÕPILASTE LIIKUVUSE PUHUL

Abikõlblikud osalevad organisatsioonid	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Üliõpilaste liikuvus õppimise eesmärgil Kõik programmiriigi osalevad organisatsioonid (nii saatvad kui ka vastuvõtavad) peavad olema kõrgkoolid, kellele on omistatud Erasmuse kõrgharidusharta. Kõik partnerriigi organisatsioonid peavad olema pädevate asutuste tunnustatud kõrgkoolid, kes on kirjutanud enne õpirändemeetme elluviimist alla kõrgkoolidevahelistele lepingutele oma programmiriigi partneritega. ▪ Üliõpilaste liikuvus praktika eesmärgil²³ Saatev organisatsioon peab olema kõrgkool, kellele on omistatud Erasmuse kõrgharidusharta. Vastuvõttev organisatsioon võib olla²⁴: <ul style="list-style-type: none"> ○ ükskõik milline tööturul või hariduse, koolituse ja noorte valdkonnas tegutsev avaliku või erasektori organisatsioon. Selline organisatsioon võib olla näiteks: <ul style="list-style-type: none"> – avaliku või erasektori ettevõtte või väike-, keskmise või suurettevõtte (sh sotsiaalne ettevõtte); – kohaliku, piirkonna või riigi tasandi avalik-õiguslik asutus; – sotsiaalpartner või muu tööhõivesektori esindaja, sealhulgas kaubanduskoda, käsitööettevõtjate liit või kutseliit ja ametiühing; – uurimisinstituut; – sihtasutus; – kool/instituut/hariduskeskus (ükskõik millisel tasandil, alates alushariduse tasandist kuni keskhariduse tasandini ning hõlmates kutse- ja täiskasvanuharidust); ○ mittetulundusorganisatsioon, ühendus, valitsusväline organisatsioon; ○ kutsenõustamis- ja teabeteenuseid pakkuv asutus; ○ programmiriigi kõrgkool, kellele on omistatud Erasmuse kõrgharidusharta.
Meetme kestus	<p>Õppeperioodid: 3²⁵12 kuud (sh võimalik kavandatud täiendav praktikaperiood).</p> <p>Praktika: 2–12 kuud.</p> <p>Sama üliõpilane võib osaleda õpirändemeetmetes, mis moodustavad iga õppetsükli kohta²⁶ kokku kuni 12 kuud²⁷, olenemata õpirändemeetmete arvust ja liigist. Selle maksimumkestuse arvutamisel võetakse arvesse ka sellist osalemist, mille puhul ELi vahenditest toetust ei maksta:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ esimese õppetsükli (bakalaureuseõpe või muu samaväärne õpe), sealhulgas lühikese õppetsükli jooksul (EQFi 5. ja 6. tase); ▪ teise õppetsükli (magistriõpe või muu samaväärne õpe – EQFi 7. tase) jooksul ning ▪ kolmanda õppetsükli jooksul doktorandina (doktoriõpe või EQFi 8. tase). <p>Äsja kõrgkooli lõpetanute praktika kestus moodustab osa selle tsükli 12kuulisest maksimumperioodist, mille jooksul nad praktikakohta taotleavad.</p>
Meetme elluviimise koht (kohad)	<p>Üliõpilased peavad viima liikuvusmeetme ellu programmi- või partnerriigis, mis ei ole saatva organisatsiooni riik ega õpingute ajal üliõpilase elukohariik.</p>

²³ 2017. Aastaks ei ole ette nähtud programmi- ja partnerriikide vahelist praktikat Erasmus+ toetusega ega ELi vahenditest ning see ei ole abikõlblik.

²⁴ Järgmist liiki organisatsioonid ei ole üliõpilaste praktikavõimalusi pakkuvate vastuvõtivate organisatsioonidena abikõlblikud:

ELi institutsioonid ja muud ELi asutused, sealhulgas spetsialiseeritud asutused (nende täieliku loetelu leiab veebisaidilt ec.europa.eu/institutions/index_et.htm);

ELi programme haldavad organisatsioonid, näiteks Erasmus+ riiklikud bürood (et vältida võimalikke huvide konflikte ja/või topeltrahastamist).

²⁵ Õppeperioodi miinimumkestus on kolm kuud või üks akadeemiline veerand või trimester.

²⁶ Ühetskõigiliste õppeprogrammide puhul, näiteks meditsiini valdkonnas, võivad üliõpilased olla liikuvad kuni 24 kuud.

²⁷ Varasem kogemus elukestva õppe programmi Erasmus raames ja/või programmi Erasmus Mundus stipendiumisaajana moodustab osa õppe tsükli puhul arvestatavast 12 kuust.

<p>Abikõlblikud osalejad</p>	<p>Kõrgkoolide üliõpilased, kes on registreerunud õppesse, mis viib tunnustatud kraadi või muu tunnustatud kolmanda taseme kvalifikatsiooni omandamiseni (kuni ja kaasa arvatud doktoriõpe). Liikuvuse korral õppimise eesmärgil peab üliõpilane olema kõrgkoolis vähemalt teise aasta üliõpilane. Praktika puhul seda tingimust ei kohaldata.</p> <p>Äsja kõrgkooli lõpetanud isikud võivad kasutada praktikavõimalusi. Äsja lõpetanud isikud peab välja valima nende kõrgkool nende viimasel õpinguaastal ning nad peavad läbima ja lõpetama oma praktika välismaal ühe aasta jooksul pärast kõrgkooli lõpetamist.</p>
-------------------------------------	--

TÄIENDAVAD ABIKÕBLIKUSKRITEERIUMID TÖÖTAJATE LIKUVUSE PUHUL

<p>Abikõlblikud osalevad organisatsioonid</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Töötajate õpiränne õpetamise eesmärgil: Vastuvõttev organisatsioon peab olema programmi riigi kõrgkool, kellele on omistatud Erasmus kõrgharidusharta, või pädevate asutuste tunnustatud partnerriigi kõrgkool, kes on kirjutanud enne õpirändemeetme elluviimist alla kõrgkoolidevahelisele lepingule saatva programmi riigi partneriga. Saatev organisatsioon peab olema: <ul style="list-style-type: none"> ○ programmi riigi kõrgkool, kellele on omistatud Erasmus kõrgharidusharta, või pädevate asutuste tunnustatud partnerriigi kõrgkool, kes on kirjutanud alla kõrgkoolidevahelisele lepingule vastuvõtva programmi riigi partneriga, või ○ ükskõik milline tööturul või hariduse, koolituse ja noorte valdkonnas tegutsev programmi riigi avaliku või erasektori organisatsioon. Selline organisatsioon võib olla näiteks: <ul style="list-style-type: none"> – avaliku või erasektori ettevõtte või väike-, keskmine või suurettevõtte (sh sotsiaalne ettevõtte); – kohaliku, piirkonna või riigi tasandi avalik-õiguslik asutus; – sotsiaalpartner või muu tööhõivesektori esindaja, sealhulgas kaubanduskoda, käsitööettevõtjate liit või kutseliit ja ametiühing; – uurimisinstituut; – sihtasutus; – kool/instituut/hariduskeskus (ükskõik millisel tasandil, alates alushariduse tasandist kuni keskhariduse tasandini ning hõlmates kutse- ja täiskasvanuharidust); – mittetulundusorganisatsioon, ühendus, valitsusväline organisatsioon; – kutsenõustamis- ja teabeteenuseid pakkuv asutus. ▪ Töötajate õpiränne enda koolitamise eesmärgil: Saatev organisatsioon peab olema programmi riigi kõrgkool, kellele on omistatud Erasmus kõrgharidusharta, või pädevate asutuste tunnustatud partnerriigi kõrgkool, kes on kirjutanud enne õpirändemeetme elluviimist alla kõrgkoolidevahelisele lepingule vastuvõtva programmi riigi partneriga. Vastuvõttev organisatsioon peab olema: <ul style="list-style-type: none"> ○ programmi riigi kõrgkool, kellele on omistatud Erasmus kõrgharidusharta, või pädevate asutuste tunnustatud partnerriigi kõrgkool, kes on kirjutanud alla kõrgkoolidevahelisele lepingule vastuvõtva programmi riigi partneriga, või ○ ükskõik milline tööturul või hariduse, koolituse ja noorte valdkonnas tegutsev programmi riigi avaliku või erasektori organisatsioon. Vt eelmisel leheküljel esitatud näited.
<p>Meetme kestus</p>	<p>2 päeva (5 päeva partnerriikide puhul) kuni 2 kuud (ei sisalda reisimisele kuluvat aega). Programmi riikide vahelise õpirände puhul peavad 2 miinimumpäeva olema järjestikused. Õpetamistegevust peab igal juhul olema vähemalt kaheksa tundi nädala (või mis tahes lühema perioodi) kohta. Kui õpiränne kestab kauem kui ühe nädala, siis peab pooliku nädala minimaalne õppetöö tundide arv olema proportsionaalne nädala kestusega.</p>
<p>Meetme elluviimise koht (kohad)</p>	<p>Töötajad peavad viima õpirändemeetme ellu programmi- või partnerriigis, mis ei ole ei saatva organisatsiooni riik ega töötaja elukohariik.</p>

Abikõlblikud osalejad	<p>Töötajate õpiränne õpetamise eesmärgil: programmi- või partnerriigi kõrgkoolide töötajad. Programmiriigi ükskõik millise tööturul või hariduse, koolituse ja noorte valdkonnas tegutseva avaliku või erasektori organisatsiooni töötajad (sh tööil käivad doktorandid), kes on kutsutud kõrgkooli õpetama.</p> <p>Töötajate õpiränne enda koolitamise eesmärgil: programmi- või partnerriigi kõrgkoolide töötajad.</p>
------------------------------	---

LISATEAVE PROGRAMMI- JA PARTNERRIIKIDE VAHELISE ÕPIRÄNDE KOHTA

Programmi- ja partnerriikide vahelise õpirände eelarve on jagatud maailma eri piirkondade vahel 12 erineva suurusega eelarvepaketiks. Lisateave saadaolevate summade kohta igas eelarvepaketi avalikustatakse riiklike büroode veebisaitidel.

Üldiselt tuleb vahendeid kasutada geograafiliselt tasakaalustatult. EL on määratlenud geograafilise tasakaalustatusega seoses hulga eesmärgi ja prioriteete, mis tuleb Euroopa tasandil terve programmi kestuse jooksul (2014–2020) saavutada. Eesmärgi ei pea saavutama kõrgkoolid eraldi, kuid riiklikud bürood võtavad neid eesmärgi arvesse saadaoleva eelarve jaotamisel. Peale selle innustatakse kõrgkooli tegema koostööd kõige vaesematest ja vähim arenenud riikidest pärit partneritega.

Programmi- ja partnerriikide vahelise õpirände **geograafilised eesmärgid** ELi tasandil 2020:

- Koostöös Aasia ja Ladina-Ameerika arengumaadega tuleks 25 % vahenditest kasutada õpirände korraldamiseks piirkonna vähim arenenud riikidega. Need riigid on järgmised:
  - Aasia: Afganistan, Bangladesh, Bhutan, Kambodža, Laos, Myanmar/Birma ja Nepal;
  - Ladina-Ameerika: Boliivia, El Salvador, Guatemala, Honduras, Nicaragua ja Paraguay.
- Aasia jaoks saadaolevast eelarvest ei tohi õpirändeks Hiina ja Indiaga kasutada üle 30 %,
- Ladina-Ameerika eelarvest õpirändeks Brasiilia ja Mehhikoga mitte üle 35 %.

Nõude tõttu teha 6., 7., 8., 9., 10. ja 11. piirkonna²⁸ riikidega õpirändevalast koostööd, mis panustab arengubasse, piiratakse lühikese ning esimese ja teise õppetsükli üliõpilaste õpirännet suunal partnerriikidest programmiriikidesse²⁹. Euroopast väljapoole suunatud õpiränne on nende piirkondadega saadaval ainult doktoritasemel ja töötajatele.

Teatud programmiriikide jaoks on siiski tehtud erandid. Palun vaadake lisateabe saamiseks oma riikliku büroo veebisaiti.

Kõrgkoolidel on vaba voli taotleda 100 % töötajate õpirännet või 100 % üliõpilaste õpirännet või nende kombinatsioone eeldusel, et see on kooskõlas riikliku büroo sätestatud mistahes teisest kriteeriumidega (vt jagu allpool).

RIIKLIKE BÜROODE KEHTESTATUD TEISESED KRITERIUMID PROGRAMMI- JA PARTNERRIIKIDE VAHELISE ÕPIRÄNDE KOHTA

Kui riikliku büroo eelarve konkreetse partnerpiirkonna või -riigi jaoks on piiratud, võib riiklik büroo otsustada kasutada üht või mitut teisest kriteeriumi allpool toodud loetelust. Kui riiklik büroo otsustab kasutada teisest kriteeriumi, teavitatakse sellest otsusest enne tähtaega, eeskätt riikliku büroo veebisaidil.

- Piiritlemine kraadiõppe tasandil (nt taotluste piiramine vaid ühe või kahe õppetsükliga – bakalaureuseõpe, magistriõpe, doktoriõpe);
- eelise andmine töötajate või üliõpilaste õpirändele;
- õpirändeperioodide kestuse piiramine (nt üliõpilaste õpirände piiramine 6 kuuni või töötajate õpirände piiramine 10 päevani).

²⁸ Ainult soovituslik. Kooskõlas muudetud Cotonou partnerluslepingu ja mitmeaastase finantsraamistikuga 2014–2020 sätetega.

²⁹ Vt käesoleva juhendi A osa jagu „Abikõlblikud riigid“.

TOETUSE MÄÄRAMISE KRITERIUMID PROGRAMMIRIIKIDE VAHELISE LIIKUVUSPROJEKTI KORRAL³⁰

Kuna kvalitatiivset hindamist ei toimu (kvaliteeti hinnati Erasmuse kõrgharidusharta taotlusvoorus või riikliku õpirände konsortsiumi väljavalimisel), puuduvad toetuse määramise kriteeriumid.

Rahastatakse kõiki abikõlblikke toetustaotlusi (pärast seda, kui taotlused on läbinud abikõlblikkuse kontrolli).

Antava toetuse maksimumsumma sõltub mitmest tegurist:

- taotlusesse märgitud liikuvusperioodide ja kuude/päevade arv;
- taotleja varasem tegevus – liikuvusperioodide arv, meetmete elluviimise kvaliteet ja finantsjuhtimise usaldusväärsus –, juhul kui taotleja on saanud varasematel aastatel sarnast toetust;
- liikuvusmeetmele eraldatud riiklik koguelarve.

TOETUSE MÄÄRAMISE KRITERIUMID PROGRAMMI- JA PARTNERRIIKIDE VAHELISE LIIKUVUSPROJEKTI KORRAL

Abikõlblikke toetustaotlusi hinnatakse (pärast seda, kui taotlused on läbinud abikõlblikkuse kontrolli) järgmiste kriteeriumide alusel:

Strateegia asjakohasus (kuni 30 punkti)	Mil määral on kavandatud liikuvusprojekt asjakohane kaasatud kõrgkoolide rahvusvahelistumise strateegia seisukohast (nii programmi- kui ka partnerriigis) ning töötajate ja/või üliõpilaste õpirände valimise aluspõhimõtted.
Koostöökorralduse kvaliteet (kuni 30 punkti)	Mil määral on taotleval organisatsioonil varasemaid kogemusi sarnaste partnerriigi kõrgkoolide kaasavate projektidega ning partneritevahelise vastutuse, rollide ja ülesannete jagunemise kirjeldamise selgus.
Meetme ülesehituse ja elluviimise kvaliteet (kuni 20 punkti)	Osalejate väljavalimise, osalejate toetamise ja osalejate liikuvusperioodi tunnustamise korra täielikkus ning kvaliteet (eeskätt partnerriigis).
Mõju ja tulemuste levitamine (kuni 20 punkti)	Projekti võimalik mõju osalejatele, toetusesaajatele, partnerorganisatsioonidele kohalikul, piirkondlikul ja riigi tasandil ning nende meetmete kvaliteet, mille eesmärk on levitada liikuvusprojekti tulemusi teaduskonna ja kõrgkooli tasandil ning vajaduse korral mujalgi programmi- ja partnerriikides.

Taotleja põhjendab enda asutuse (või konsortsiumina taotlemise puhul asutuste) ja partnerriikide asutuste seisukohast, kuidas projekt vastab nendele neljale kriteeriumile.

Rahastamist kaalutakse üksnes selliste projektiettepanekute puhul, mis koguvad kokku 60 punkti ja nendest punktidest vähemalt 15 punkti strateegia asjakohasuse kategoorias.

Iga piirkonna saadaoleva eelarve jagamiseks koostatakse iga partnerriigiga kavandatud õpirändest saadud punktide alusel piirkondlikud pingeread.

Kõrgkoolile antav toetus sõltub mitmest tegurist:

- taotlusesse märgitud liikuvusperioodide ja kuude/päevade arv;
- riigi või piirkonna saadaolev eelarve;
- asjaomases piirkonnas või allpiirkonnas valitsev geograafiline tasakaal.

Riiklik büroo võib rahastada õpirännet pingereas madalamal kohal oleva partnerriigiga, kui see on vajalik selles piirkonnas geograafilise tasakaalustatuse tagamiseks, nagu on määratletud ülaltoodud geograafiliste eesmärkidega.

Riiklik büroo ei ole kohustatud rahastama kõiki konkreetse partnerriigi puhul taotletud liikuvusmeetmeid, kui taotlust peetakse olemasolevat eelarvet ületavaks.

Võimaluse korral ning lisaks paremusjärjestuse ja geograafilise tasakaalu üldkriteeriumide arvesse võtmisele püüab riiklik büroo jaotada olemasolevat eelarvet laialdaselt, et vältida väikese arvu kõrgkoolide domineerimist. Riiklik büroo püüab olla võimalikult kaasav, suurendades osalevate sidusrühmade arvu, ilma et see kahjustaks liikuvusprojektide kvaliteeti, geograafilist tasakaalu või nende teostatavuse tagamiseks vajalikku minimaalset suurust .

³⁰Liikuvusmeetmete elluviimine mõlemas suunas.

MILLISEID AKREDITEERINGUID TAOTLEJAD SELLE LIIKUVUSPROJEKTI JAOKS VAJAVAD?

ERASMUSE KÕRGHARIDUSHARTA

Erasmuse kõrgharidusharta omistamine on eeltingimus kõikidele programmiriigis asutatud kõrgkoolidele, kes soovivad osaleda kõrgharidusvaldkonna õpirände projektis kas eraldiseisva kõrgkoolina või riikliku õpirände konsortsiumi liikmena. Euroopa Komisjon avaldab igal aastal Hariduse, Audiovisuaalvaldkonna ja Kultuuri Rakendusameti kaudu spetsiaalse konkursikutse, kus määratakse kindlaks üksikasjalikud tingimused ning kvaliteedikriteeriumid, millele kõrgkool peab vastama selleks, et talle omistataks Erasmuse kõrgharidusharta. See konkursikutse on kättesaadav rakendusameti veebisaidil.

Partnerriigi kõrgkoolidel peab olema asjaomase riikliku akrediteerimisasutuse akrediteering. Kuna neile Erasmuse kõrgharidushartat ei omistata, peab neil lisaks olema programmiriigi partneri(te)ga kõrgkoolidevaheline leping, mis hõlmab Erasmuse kõrgharidusharta põhimõtteid.

KONSORTSIUMI AKREDITEERIMINE KÕRGHARIDUSVALDKONNAS

Programmiriigi organisatsioonil, kes esitab taotluse riikliku õpirände konsortsiumi nimel, peab olema kehtiv konsortsiumi akrediteering. Selle akrediteeringu annab sama riiklik büroo, kes hindab kõrgharidusvaldkonna liikuvusprojekti rahastamise taotlust. Akrediteerimistaotluse ja liikuvusprojektide toetustaotluse võib esitada samal ajal. Liikuvusprojektidega seotud toetust antakse siiski vaid nendele kõrgkoolidele ja organisatsioonidele, kes läbivad edukalt akrediteerimisprotsessi. Konsortsiumi akrediteeringu saamiseks peavad olema täidetud järgmised tingimused.

ABIKÕLBLIKKUSKRITEERIUMID

Abikõlblikud osalevad organisatsioonid	<p>Kõrgharidusvaldkonna riiklik õpirände konsortsium võib koosneda järgmistest osalevatest organisatsioonidest:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ kõrgkoolid, kellel on kehtiv Erasmuse kõrgharidusharta (lisateavet harta kohta leiab eespool esitatud jaost „Erasmuse kõrgharidusharta” ja käesoleva juhendi I lisast), ning ▪ ükskõik milline tööturul või hariduse, koolituse ja noorte valdkonnas tegutsev avaliku või erasektori organisatsioon (näiteid abikõlblike osalevate organisatsioonide kohta leiab eelmiselt leheküljelt). <p>Kõik osalevad organisatsioonid peavad asuma samas programmiriigis.</p>
Kes võib esitada taotluse?	Iga abikõplik osalev organisatsioon võib tegutseda koordinaatorina ja esitada taotluse kõikide konsortsiumi kaasatud organisatsioonide nimel.
Osalevate organisatsioonide arv	<p>Riiklikusse õpirände konsortsiumi peab kuuluma vähemalt kolm abikõlblikku osalevat organisatsiooni, kellest kaks peavad olema saatvad kõrgkoolid.</p> <p>Konsortsiumi akrediteeringu taotlemisel tuleb ära märkida kõik riikliku õpirände konsortsiumi liikmesorganisatsioonid.</p>
Konsortsiumi akrediteeringu kehtivus	Kõik järjestikused iga-aastased projektikonkursid ja mitte kauem kui 2020. aastani.
Kellele esitada taotlus?	Selle riigi riiklikule büroole, kus asub taotleval organisatsioonil.
Millal esitada taotlus?	Taotlejad peavad esitama oma akrediteerimistaotluse hiljemalt 2. veebruaril kell 12 (keskpäev Brüsseli aja järgi) projektide puhul, mida hakatakse ellu viima sama aasta 1. juunil.
Kuidas esitada taotlus?	Üksikasjaliku teabe selle kohta, kuidas esitada taotlus, leiab käesoleva juhendi C osast.

TOETUSE MÄÄRAMISE KRITERIUMID

Akrediteerimistaotlust hinnatakse järgmiste kriteeriumide alusel.

Konsortsiumi asjakohasus (kuni 30 punkti)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ projektiettepaneku asjakohasus, võttes arvesse:<ul style="list-style-type: none"> - meetme eesmärgid (vt jagu „Millised on liikuvusprojekti eesmärgid?”) - konsortsiumis osalevate organisatsioonide ja individuaalsete osalejate vajadusi ning eesmärgid ▪ mil määral sobib projektiettepanek selleks, et:<ul style="list-style-type: none"> - võimaldada osalejatel saavutada kvaliteetseid õpitulemusi - tugevdada konsortsiumis osalevate organisatsioonide suutlikkust ja rahvusvahelist haaret - pakkuda ELi tasandil lisaväärtust tulemuste kaudu, mida kõrgkoolid ei suudaks eraldi tegutsedes saavutada
Konsortsiumi koosseisu ja koostöökorralduse kvaliteet (kuni 20 punkti)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ mil määral:<ul style="list-style-type: none"> - on konsortsiumis saavutatud sobiv koostöö saatvatest kõrgkoolidest ja vajaduse korral muudest sotsiaal-majanduslikest sektoritest pärit täiendavatest osalevatest organisatsioonidest, kellel on profiil, kogemused ja oskusteave, mis on vajalikud selleks, et saavutada edukalt tulemused projekti kõikide aspektide puhul - on konsortsiumi koordinaatoril varasemaid kogemusi seoses konsortsiumi või sarnast liiki projekti juhtimisega - on määratletud rollide, vastutuse ja ülesannete/ressursside jagunemine ning see, mil määral väljendab see kõikide osalevate organisatsioonide pühendumist ja aktiivset osalust - on ülesanded/ressursid koondatud ja jagatud - on tagatud lepingu ja finantsjuhtimisega seotud küsimuste puhul vastutuse selgus - kaasab konsortsium meetmesse uusi tulijaid
Konsortsiumi meetme ülesehituse ja elluviimise kvaliteet (kuni 20 punkti)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ liikuvusprojekti kõikide etappide (ettevalmistuste tegemine, liikuvusmeetmete elluviimine ja järelmeetmete võtmine) selgus, täielikkus ning kvaliteet ▪ praktiliste korralduste ning juhtimis- ja toetamismeetodite (nt vastuvõtivate organisatsioonide leidmine, osalejate kokkuviiimine, teavitamine, keeleline ja kultuuridevahelise suhtlusega seotud tugi, järelevalve) kvaliteet ▪ osalevate organisatsioonide vahelise ja teiste asjaomaste sidusrühmadega toimiva koostöö, koordineerimise ning teabevahetuse kvaliteet ▪ kui see on asjakohane, osalejate õpitulemuste tunnustamise ja valideerimise korra kvaliteet ning Euroopa läbipaistvuse ja tunnustamise vahendite järjepidev kasutamine ▪ kui see on asjakohane, liikuvusmeetmetes osalejate väljavalimise ja ebasoodsas olukorras olevate isikute liikuvusmeetmetes osalemise edendamiseks seotud tegevuse asjakohasus
Mõju ja tulemuste levitamine (kuni 30 punkti)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ konsortsiumi juhitud meetmete tulemuste hindamise kvaliteet ▪ projekti võimalik mõju:<ul style="list-style-type: none"> - osalejatele ja osalevatele organisatsioonidele projekti ajal ning projekti lõppedes - institutsioonilisel, kohalikul, piirkondlikul, riiklikul ja/või rahvusvahelisel tasandil muudele kui projektis otseselt osalevatele organisatsioonidele ja isikutele ▪ nende meetmete asjakohasus ja kvaliteet, mille eesmärk on levitada konsortsiumi juhitud meetmete tulemusi osalevate organisatsioonide ja partnerite seas ning mujal

Akrediteerimist kaalutakse üksnes selliste taotluste korral, mis koguvad vähemalt 60 punkti. Veelgi enam, need peavad koguma vähemalt poole maksimumpunktidest iga toetuse määramise kriteeriumi kohta.

MIDA VEEL TULEKS SELLE MEETME KOHTA TEADA?

Üksikasjalikumad eeskirjad ja kriteeriumid ning kasuliku lisateabe selle meetme kohta leiab käesoleva juhendi I lisast. Huvitatud organisatsioonidel palutakse lugeda enne rahalise toetuse taotlemist hoolikalt läbi selle lisa asjaomased jaod.

MILLISED ON RAHASTAMISEESKIRJAD?

Üliõpilastele ja kõrgkoolide töötajatele ette nähtud liikuvusprojektidega seotud taotluste esitajad peavad märkima taotlusvormi järgmise teabe:

- liikuvusmeetmetes osalevate üliõpilaste ja töötajate eeldatav arv;
- kavandatavate liikuvusmeetmete kogukestus osaleja kohta;
- kahel eelmisel aastal ellu viidud (üliõpilaste ja töötajatega seotud) liikuvusmeetmete arv ning kogukestus.

Programmiriigi riiklikud bürood annavad selle põhjal taotlejatele toetust teatud hulga (kuni taotluses esitatud maksimaalse arvu) liikuvusmeetmete jaoks.

Kui taotleja esitab liikuvusprojektid koos partnerriikidega, tuleb täita eraldi taotlusvorm, mis on ette nähtud partnerriikidesse suunatud ja partnerriikidest lähtuva liikuvuse jaoks.

Liikuvusmeetmete jaoks, kuhu on kaasatud partnerriigid, antakse eraldi toetust.

Nende meetmete rahalise toetamise puhul kohaldatakse järgmiseid eeskirju.

A) KÕIKIDE LIIKUVUSMEETMETE SUHTES KOHALDATAVAD RAHASTAMISEESKIRJAD

Toetuskõlblikud kulud		Rahastamismehhanism	Summa	Eraldamise eeskiri
Korralduslik toetus	Kulud, mis on otseselt seotud liikuvusmeetmete elluviimisega (v.a osalejate reisi- ja elamiskulud)	Toetus ühikukulude katmiseks	Kuni 100. osalejani: 350 eurot osaleja kohta + alates 101. osalejast: 200 eurot iga täiendava osaleja kohta	Aluseks võetakse liikuvusmeetmes osalejate arv
Erivajadustega seotud toetus	Lisakulud, mis on otseselt seotud osalejatega, kellel on puue	Tegelikud kulud	Kuni 100 % toetuskõlblikest kuludest, mille on heaks kiitnud riiklik büroo	Tingimus: rahalise toetuse taotlemist tuleb pärast osalejate väljalimist spetsiaalsel taotlusvormil hästi põhjendada
Erakorralised kulud	Kulud, mis on seotud finantstagatise andmisega, kui riiklik büroo seda nõuab Programmiriikide vahelise liikuvuse korral: Äärepoolseimatest piirkondadest, ülemeremaadest ja -territooriumidelt pärit / sinna suunduvate osalejate suured reisikulud	Tegelikud kulud	Finantstagatisega seotud kulud: 75 % toetuskõlblikest kuludest Suured reisikulud: kuni 80 % abikõlblikest kuludest	Tingimus: rahalise toetuse taotlemist tuleb pärast osalejate väljalimist hästi põhjendada

KORRALDUSLIKU TOETUSE ANDMINE (KÕRGKOOIIDELE VÕI KONSORTSIUMIDELE)

Korraldusliku toetuse andmisega aidatakse katta mis tahes kulud, mis on tekkinud kõrgkoolidel seoses nii kõrgkooli saabuvate kui ka sealt lähetatavate üliõpilaste ja töötajate liikuvust toetavate meetmetega, et järgida programmiriikides Erasmuse kõrgharidusharta ja partnerriikide kõrgkoolide puhul kõrgkoolidevahelistes lepingutes kajastuvaid Erasmuse kõrgharidusharta põhimõtteid. Kulusid võivad kaasa tuua näiteks:

- korralduslikud kokkulepped partnerkõrgkoolidega, sealhulgas külaskäigud potentsiaalsete partnerite juurde, et leppida kokku kõrgkoolidevaheliste lepingute tingimustes liikuvusmeetmetes osalejate väljavalimiseks, ettevalmistamiseks, vastuvõtmiseks ja lõimimiseks, ning neid lepinguid ajakohastada;
- rahvusvaheliste üliõpilaste varustamine ajakohastatud kursusekataloogidega;
- üliõpilaste ja töötajate teavitamine ning abistamine;
- üliõpilaste ja töötajate väljavalimine;
- õppelepingute ettevalmistamine, et tagada üliõpilaste hariduskäigu osade täielik tunnustamine; töötajate liikuvuslepingute ettevalmistamine ja tunnustamine;
- nii kõrgkooli saabuvate kui ka sealt lähetatavate üliõpilaste ja töötajate keeleline ja kultuuridevahelise suhtlusega seotud ettevalmistus, mis täiendab Erasmus+ veebipõhist keeletuge;
- kõrgkooli saabuvate liikuvusmeetmes osalejate lõimumise hõlbustamine;
- liikuvusmeetmes osalejate tõhusa juhendamise ja nõustamise korra sisseseadmine;
- erikorraldused, et tagada üliõpilastele ettevõtetes pakutavate praktikavõimaluste kvaliteet;
- hariduskäigu osade ja nendega seotud ainepunktide tunnustamine, tunnistuste ja diplomiliste ärakirjade tegemine;
- liikuvusmeetmes osalejate taaslõimumise toetamine ning meetmes osalejate omandatud uute pädevuste ärakasutamine kõrgkooli ja kaasüliõpilaste hüvanguks.

Nii programmi- kui ka partnerriikide kõrgkoolid kohustuvad järgima kvaliteetse liikuvuse tagamiseks kõiki harta põhimõtteid, sealhulgas tagama, et kõrgkoolist lähetatavad õpirändemeetmetes osalejad on meetme jaoks hästi ette valmistatud, olles muu hulgas omandanud vajaliku keeleoskuse, ja pakkuma kõrgkooli saabuvatele õpirändemeetmetes osalejatele asjakohast keeletuge. Selleks võib kasutada kõrgkooli olemasolevaid keeleõppevõimalusi. Nendel kõrgkoolidel, kes suudavad tagada üliõpilaste ja töötajate kvaliteetse liikuvuse, sealhulgas keeletoe, väiksemate kuludega (või kes rahastavad seda muudest kui ELi allikatest), on võimalus kanda 50 % korralduslikust toetusest üle täiendavate liikuvusmeetmete rahastamiseks.

Lepingust tulenevalt on toetusesaajad igal juhul kohustatud osutama kvaliteetseid teenuseid. Nende tegevust jälgivad ja kontrollivad riiklikud bürood, kes võtavad arvesse ka veebiplatvormi Mobility Tool+ kaudu antud üliõpilaste ja töötajate tagasisidet, millele riiklikel büroodel ja komisjonil on vahetu juurdepääs.

Programmiriikide vahelise õpirände puhul võetakse korraldusliku toetuse suuruse arvutamisel aluseks kõikide toetatavate kõrgkoolist lähetatavate õpirändemeetmetes osalejate (ka nende, kellele ELi vahenditest toetust kogu õpirändeperioodi vältel ei maksta – vt eespool) ja ettevõtetest kõrgkooli – toetusesaaja või riikliku õpirände konsortsiumi liikme juurde õpetama – saabuvate töötajate arv. Liikuvusmeetmetes osalejad, kellele ELi vahenditest toetust kogu liikuvusperioodi vältel ei maksta, lähevad arvesse kui toetatavad liikuvusmeetmetes osalejad, sest nad saavad kasu liikuvusraamistikust ja korralduslikest meetmetest. Seepärast makstakse korralduslikku toetust ka nendele liikuvusmeetmetes osalejatele.

Programmi- ja partnerriikide vahelise õpirände puhul võetakse korraldusliku toetuse suuruse arvutamisel aluseks kõikide toetatavate programmi riigi lähetatavate ja partnerriiki saabuvate õpirändemeetmetes osalejate arv. Õpirändemeetmetes osalejad, kellele ELi vahenditest toetust kogu õpirändeperioodi vältel ei maksta, võivad minna arvesse kui toetatavad õpirändemeetmetes osalejad, sest nad saavad kasu õpiränderaamistikust ja korralduslikest meetmetest.

Riikliku õpirände konsortsiumi puhul võib selle toetuse jagada kõikide riikidest pärit liikmete vahel vastavalt liikmete omavahel kokku lepitud eeskirjadele. Partner- ja programmi riikide vahelise liikuvuse korral jagatakse korralduslik toetus asjaomaste partnerite vahel viisil, milles osalevad kõrgkoolid on kokku leppinud ja mis sobib kõigile osalejatele.

LIIKUVUSMEETMETES OSALEJAD, KELLELE ELI VAHENDITEST TOETUST EI MAKSTA

Üliõpilased ja töötajad, kellele ELi vahenditest toetust ei maksta, on liikuvusmeetmetes osalejad, kes reisi- ja elamiskulude katmiseks toetust ei saa, kuid kes vastavad muidu kõikidele üliõpilaste ja töötajate liikuvusega seotud kriteeriumidele ning saavad osa kõikidest programmi Erasmus+ üliõpilaseks või töötajaks olemise hüvedest. Nad võivad saada oma liikuvuskulude katmiseks piirkondlikku, riiklikku või muud liiki toetust. Nende õpirändemeetmetes osalejate arv, kellele ELi vahenditest kogu õpirändeperioodi vältel toetust ei maksta, läheb arvesse statistikas, mille põhjal arutatakse välja tulemuslikkuse näitaja, mida kasutatakse ELi eelarve jaotamisel nii programmi riikide sisese kui ka programmi- ja partnerriikide vahelise õpirände vahel.

ERIVAJADUSTEGA SEOTUD TOETUS

Erivajadustega isik on potentsiaalne osaleja, kelle füüsiline, vaimne või tervises seisund on selline, et tema osalemine projektis/liikuvusmeetmes ei ole ilma täiendava rahalise toetuseta võimalik. Kõrgkoolid, kes on välja valinud erivajadustega üliõpilased ja/või töötajad, saavad esitada riiklikule büroole lisatoetuse taotluse, et katta kõnealuste isikute liikuvusmeetmetes osalemiseks kaasnevad täiendavad kulud. Erivajadustega isikute puhul võib toetus seepärast olla suurem

kui allpool esitatud maksimaalsed individuaalsed toetussummad. Kõrgkoolid kirjeldavad oma veebisaidil, kuidas erivajadustega üliõpilased ja töötajad saavad taotleda sellist lisatoetust.

Erivajadustega üliõpilastele ja töötajatele ette nähtud täiendavad vahendid võivad olla pärit ka muudest kohaliku, piirkondliku ja/või riikliku tasandi allikatest.

Erivajadustega üliõpilasi ja töötajaid saatvatel isikutel on õigus saada toetust olenevalt tegelikest kuludest

Iga kõrgkool kohustub Erasmuse kõrgharidushartale alla kirjutades tagama võrdse juurdepääsu ja võrdsed võimalused igasugusest keskkonnast pärit osalejatele. Seepärast saavad erivajadustega üliõpilased ja töötajad kasutada tugiteenuseid, mida vastuvõttev kõrgkool pakub oma kohalikele üliõpilastele ja töötajatele.

MUUD RAHASTAMISALLIKAD

Üliõpilased ja töötajad võivad saada ELi toetuse kõrval või ELi toetuse asemel (puudutab liikuvusmeetmetes osalejaid, kellele ELi vahenditest toetust ei maksta) piirkondlikku, riiklikku või mis tahes muud liiki toetust, mida annab mõni muu organisatsioon kui riiklik büroo (nt ministeerium või piirkondlik omavalitsus). Sellise muudest rahastamisallikatest kui ELi eelarvest antava toetuse puhul ei kehti käesolevas dokumendis kindlaks määratud miinimum- ja maksimumsummad.

B) TOETUS ÜLIÕPILASTE LIIKUVUSE JAKS

Üliõpilased võivad saada ELi toetust, mis aitab katta välismaal õppimise või praktiseerimise ajal nende reisi- ja elamiskulud. Need summad määravad kindlaks riiklikud bürood kokkuleppel riiklike ametiasutuste ja/või kõrgkoolidega allpool kirjeldatud viisil objektiivsete ja läbipaistvate kriteeriumide põhjal. Täpsed summad avaldatakse riiklike büroode ja kõrgkoolide veebisaitidel.

Programmiriigid on jagatud järgmisesse kolme rühma:

1. rühm Kõrgema elukallidusega programmiriigid	Taani, Iirimaa, Prantsusmaa, Itaalia, Austria, Soome, Rootsi, Ühendkuningriik, Liechtenstein, Norra
2. rühm Keskmise elukallidusega programmiriigid	Belgia, Tšehhi Vabariik, Saksamaa, Kreeka, Hispaania, Horvaatia, Küpros, Luksemburg, Madalmaad, Portugal, Sloveenia, Island, Türgi
3. rühm Madalama elukallidusega programmiriigid	Bulgaaria, Eesti, Läti, Leedu, Ungari, Malta, Poola, Rumeenia, Slovakkia, endine Jugoslaavia Makedoonia vabariik

PROGRAMMIRIIKIDE SISENE ÕPIRÄNNE – 1. KRITERIUM – ÜLIÕPILAST SAATEV RIIK JA ÜLIÕPILAST VASTU VÕTTEV RIIK

Üliõpilastele antav ELi toetus sõltub nende liikuvusvoost järgmiselt:

- suundumine liikuvusmeetme elluviimiseks sarnase elukallidusega riiki: üliõpilased saavad keskmist ELi toetust;
- suundumine liikuvusmeetme elluviimiseks kõrgema elukallidusega riiki: üliõpilased saavad ELi kõrgema taseme toetust;
- suundumine liikuvusmeetme elluviimiseks madalama elukallidusega riiki: üliõpilased saavad madalamat ELi toetust.

Riiklikud bürood määravad kindlaks toetuse summad järgmistes vahemikes.

- Keskmine ELi toetus: keskmist taset – summasid vahemikus **200–450 eurot kuus** – kohaldatakse suundumisel liikuvusmeetmete elluviimiseks sarnase elukallidusega riiki: a) 1. rühma riikidest 1. rühma riikidesse, b) 2. rühma riikidest 2. rühma riikidesse ja c) 3. rühma riikidest 3. rühma riikidesse.
- ELi kõrgema tasemega toetus: summad vahemikus **250–500 eurot kuus**, mis moodustuvad riikliku büroo kohaldatud keskmise taseme toetusest, millele on lisatud vähemalt 50 eurot. Neid summasid kohaldatakse suundumisel liikuvusmeetme elluviimiseks kõrgema elukallidusega riiki: a) 2. rühma riikidest 1. rühma riikidesse ning b) 3. rühma riikidest 1. ja 2. rühma riikidesse.
- ELi madalama tasemega toetus: summad vahemikus **150–400 eurot kuus**, mis moodustuvad riikliku büroo kohaldatud keskmise taseme toetusest, millest on maha arvatud vähemalt 50 eurot. Neid summasid kohaldatakse suundumisel liikuvusmeetme elluviimiseks madalama elukallidusega riiki: a) 1. rühma riikidest 2. ja 3. rühma riikidesse ning b) 2. rühma riikidest 3. rühma riikidesse.

Oma riigis toetusesaajate suhtes kohaldatavate summade kindlaksmääramisel võtavad riiklikud bürood arvesse kaht erikriteeriumi:

- muude ELi toetuse täiendamiseks kasutatavate avaliku või erasektori asutuste põhiste kaasrahastamisallikate kättesaadavus kohalikul, piirkondlikul ja riigi tasandil ning nende tase;
- välismaal õppida või end koolitada soovivate üliõpilaste nõudluse üldine tase.

Riiklikud bürood võivad võimaldada oma kõrgkoolidele paindlikkust, määraes riigi tasandil kindlaks toetuste vahemikud, mitte summad. See paindlikkus peaks olema põhjendatud – näiteks võiks seda võimaldada riikides, kus kaasrahastamine on kättesaadav riigi või institutsioonide tasandil.

PROGRAMMIRIIKIDE SISENE ÕPIRÄNNE – 2. KRITERIUM – LISATOETUS KONKREETSETELE SIHTRÜHMADALE, MEETMETELE JA SAATVALETE RIIKIDELE/PIIRKONDALE

Ebasoodsast keskkonnast pärit üliõpilased (muud kui erivajadustega üliõpilased)

Riigi ametiasutused võivad otsustada (sõltuvalt riigi tasandil juba antud toetusest) koos riiklike büroodega, kes vastutavad konkreetse programmi riigis programmi Erasmus+ elluviimise eest, et kõik asjaomase riigi kõrgkoolid peaksid maksma oma individuaalsest ELi toetusest ebasoodsast keskkonnast pärit üliõpilastele (sealhulgas pagulased, varjupaigataotlejad ja sisserändajad) eraldi lisatoetust **100–200 eurot kuus**. Lisatoetuse täpse igakuise suuruse ja kohaldatavad kriteeriumid määravad riigi tasandil kindlaks riigi ametiasutused.

Praktikal olevad üliõpilased

Praktikal olevad üliõpilased saavad ELi toetusest lisatoetust summas **100–200 eurot kuus**. Lisatoetuse täpse suuruse määravad kindlaks riiklikud bürood ja/või kõrgkoolid vastavalt nõudlusele ja seda liiki liikuvuse kaasrahastamise tasemele. Sama kõrgkooli raames tuleks maksta kõikidele üliõpilastele igal juhul sama suurt lisatoetust, olenemata mis tahes lisasummadest ja/või mitterahalisest toetusest, mida üliõpilane võib saada vastuvõtvalt ettevõtjalt. Praktikal viibivatel ebasoodsast keskkonnast pärit üliõpilastel on õigus saada ebasoodsast keskkonnast pärit üliõpilastele ette nähtud lisatoetust praktikal viibimise puhul ette nähtud lisatoetuse asemel, juhul kui praktikal viibimise puhul ette nähtud lisatoetus on väiksem.

Äärepoolseimatest programmiriikidest ja piirkondadest pärit üliõpilased

Võttes arvesse kitsendusi, mida toob endaga kaasa kaugus teistest programmiriikidest, saavad äärepoolseimatest piirkondadest, Küprosel, Islandilt, Maltalt ning ülemeremaadest ja -territooriumidelt pärit üliõpilased järgmiseid suuremaid individuaalseid toetusi:

Kust	Kuhu	Summa
Äärepoolseimad piirkonnad, Küpros, Island ja Malta, ülemeremaad ja -territooriumid	1. rühma riigid	750 eurot kuus
	2. rühma riigid	700 eurot kuus
	3. rühma riigid	650 eurot kuus

Lisaks ülalnimetatud summadele saavad nendest riikidest pärit üliõpilased järgmist lisatoetust, mis aitab katta neil oma reisikulud:

Reisi pikkus ³¹	Summa
10–99 km	20 eurot osaleja kohta
100–499 km	180 eurot osaleja kohta
500–1999 km	275 eurot osaleja kohta
2000–2999 km	360 eurot osaleja kohta
3000–3999 km	530 eurot osaleja kohta
4000–7999 km	820 eurot osaleja kohta
8000 km või enam	1300 eurot osaleja kohta

Praktikal viibimise puhul või ebasoodsast keskkonnast pärit üliõpilastele ette nähtud lisatoetust sellisel juhul ei maksta.

³¹ Aluseks võetakse reisi pikkuse osaleja kohta; reisi pikkuse arvutamisel tuleb kasutada Euroopa Komisjoni vahemaa arvutamise kalkulaatorit (http://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/tools/distance_en.htm). Ühel suunal läbitavat vahemaad tuleks kasutada selleks, et arvutada ELi toetus, millega toetatakse edasi-tagasi sõitu.

Kõrgkoolide määratletav rahalise toetuse tase

ELi määrade kindlaksmääramisel ja/või kohaldamisel kõrgkoolides nõutakse, et kõrgkoolid peaksid igal juhul kinni järgmistest põhimõtetest ja kriteeriumidest:

- Kui asutused on toetuse määrad paika pannud, siis peavad need jääma samaks kogu õpirände projekti kestuse ajal. Ühe projekti raames ei ole võimalik toetusi vähendada ega suurendada.
- Määrad tuleb kindlaks määrata ja/või neid tuleb kohaldada objektiivselt ja läbipaistvalt, võttes igati arvesse eespool kirjeldatud põhimõtteid ning meetodikat (st arvestades liikuvusvoo ja täiendavate eritoetustega).
- Kõikidele üliõpilastele, kes suunduvad sama liiki liikuvusmeetme (õpingud või praktika) raames sama rühma riikidesse, tuleb anda sama suurt toetust (v.a ebasoodsast keskkonnast pärit või erivajadustega üliõpilastele).

PROGRAMMI- JA PARTNERRIIKIDE VAHELINE ÕPIRÄNNE

Individuaalsete toetuste suurus on järgmine:

Kust	Kuhu	Summa
Abikõlblikud partnerriigid	1. rühma programmiriigid	850 eurot kuus
	2. rühma programmiriigid	800 eurot kuus
	3. rühma programmiriigid	750 eurot kuus
Programmiriigid	Partnerriigid	650 eurot kuus

Lisaks saavad partnerriikidesse suunduvad / partnerriikidest saavad üliõpilased järgmist lisatoetust, mis aitab katta neil oma reisikulud:

Reisi pikkus ³²	Summa
100–499 km	180 eurot osaleja kohta
500–1999 km	275 eurot osaleja kohta
2000–2999 km	360 eurot osaleja kohta
3000–3999 km	530 eurot osaleja kohta
4000–7999 km	820 eurot osaleja kohta
8000 km või enam	1100 eurot osaleja kohta

³² Aluseks võetakse reisi pikkus osaleja kohta; reisi pikkuse arvutamisel tuleb kasutada Euroopa Komisjoni vahemaa arvutamise kalkulaatorit (http://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/tools/distance_en.htm). Ühel suunal läbitavat vahemaad tuleks kasutada selleks, et arvutada ELi toetus, millega toetatakse edasi-tagasi sõitu.

C) TOETUS TÖÖTAJATE LIIKUVUSE JAOKS

Töötajad saavad ELi toetust, mis aitab katta välismaal viibimise ajal nende reisi- ja elamiskulud, järgmiselt:

Toetuskõlblikud kulud		Rahastamismehhanism	Summa	Eraldamise eeskiri
Reisimine	Toetus, mis aitab katta osalejate kulud seoses reisimisega lähtekohast meetme elluviimise kohta ja tagasi	Toetus ühikukulude katmiseks	Kui reisi pikkus on 10–99 km: 20 eurot osaleja kohta	Aluseks võetakse reisi pikkus osaleja kohta; reisi pikkuse arvutamisel tuleb kasutada Euroopa Komisjoni vahemaa arvutamise kalkulaatorit ³³ . Taotleja peab märkima ühel suunal läbitava vahemaa, et oleks võimalik arvutada ELi toetus, millega toetatakse edasi-tagasi sõitu ³⁴ .
			Kui reisi pikkus on 100–499 km: 180 eurot osaleja kohta	
			Kui reisi pikkus on 500–1999 km: 275 eurot osaleja kohta	
			Kui reisi pikkus on 2000–2999 km: 360 eurot osaleja kohta	
			Kui reisi pikkus on 3000–3999 km: 530 eurot osaleja kohta	
			Kui reisi pikkus on 4000–7999 km: 820 eurot osaleja kohta	
			Kui reisi pikkus on 8000 km või enam: 1300 eurot osaleja kohta	
Suurteks riigisisesteks reisikuludeks ette nähtud lisatoetus [üksnes programmiiride vahelise õpirände puhul]	Lisatoetus: <ul style="list-style-type: none"> edasi-tagasi sõiduks päritolu-riigi siseselt peamisesse keskusesse/lennujaama ja (või) rongi-/bussijaama jõudmiseks ja/või edasi-tagasi sõiduks vastuvõtva riigi siseselt kaugemal paiknevasse lõppsihtkohta 	Toetus ühikukulude katmiseks	Riigisisesteks reisikuludeks, mis on suuremad kui 225 eurot: 180 eurot osaleja ja edasi-tagasi sõidu kohta (sh saatvad isikud) ³⁵	Suurte riigisiseste reisikulude jaoks, mis ületavad 225 eurot (edasi-tagasi sõidu kohta), ja tingimusel, et need kulud on pärast osalejate väljavalimist hästi põhjendatud.

³³ http://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/tools/distance_et.htm

³⁴ Nt kui Madridist (Hispaaniast) pärit isik osaleb meetmes, mida viiakse ellu Roomas (Itaalias), peab taotluse esitaja a) arvutama välja vahemaa Madridist Rooma (1365,28 km); b) valima sobiva reisi pikkuse vahemiku (500–1999 km) ning c) arvutama ELi toetuse, millega aidatakse katta osaleja kulud seoses reisimisega Madridist Rooma ja tagasi (275 eurot).

³⁵ Kui see on nõuetekohaselt põhjendatud, võib osaleja saada kaks lisatoetust suurte riigisiseste reisikulude katmiseks, et osaleda samas liikuvusmeetmes: üks peamisesse keskusesse/lennujaama ja/või rongi-/bussijaama jõudmiseks päritoluriigi siseselt ja üks lisaks vastuvõtva riigi siseselt kaugemal paiknevasse lõppsihtkohta jõudmiseks.

	jõudmiseks (peamisest keskus- sest/lennujaamast ja (või) rongi-/bussijaamast)			
Individuaalne toetus	Osalejate otsesed elamiskulud meetme elluviimise ajal	Toetus ühikukulude katmiseks	Kuni meetme elluviimise 14. päevani: A1.1 programmi- ja partnerriikide vahelise õpirände puhul või <u>A1.2</u> programmi- ja partnerriikide vahelise õpirände puhul, osaleja kohta päevas + meetme elluviimise 15.–60. päeval: 70 % määrast A1.1 programmiriikide vahelise õpirände puhul või <u>määrast A1.2</u> programmi- ja partnerriikide vahelise õpirände puhul, osaleja kohta päevas	Aluseks võetakse viibimise kestus osaleja kohta (mis hõlmab vajaduse korral ka üht reisimisele kuluvat päeva enne meetme elluviimise algust ja üht reisimisele kuluvat päeva pärast meetme elluviimise lõppemist)

TABEL A. INDIVIDUAALNE TOETUS (SUMMAD EURODES PÄEVAS)

Summad sõltuvad vastuvõtvast riigist. Need summad määratakse kindlaks allpool esitatud tabelis märgitud miinimumi ja maksimumi piires. Oma riigis toetusesaajate suhtes kohaldatavate summade kindlaksmääramisel võtavad riiklikud bürood kokkuleppel riigi ametiasutustega arvesse kaht erikriteeriumi:

- muude ELi toetuse täiendamiseks kasutatavate avaliku või erasektori asutuste põhiste kaasrahastamisallikate kättesaadavus kohalikul, piirkondlikul ja riigi tasandil ning nende tase;
- välismaal õpetada või end koolitada soovivate töötajate nõudluse üldine tase.

Kõikide sihtriikide suhtes tuleks kohaldada asjaomase vahemiku piires sama protsendimäära. Kõikide sihtriikide jaoks ei saa kindlaks määrata sama summat.

Vastuvõttev riik	Programmiriikide töötajad	Partnerriikide töötajad
	Miinum-maksimum (päevas)	Summa (päevas)
	A1.1	A1.2
Taani, Iirimaa, Madalmaad, Rootsi, Ühendkuningriik	80–160	160
Belgia, Bulgaaria, Tšehhi Vabariik, Kreeka, Prantsusmaa, Itaalia, Küpros, Luksemburg, Ungari, Austria, Poola, Rumeenia, Soome, Island, Liechtenstein, Norra, Türgi	70–140	140
Saksamaa, Hispaania, Läti, Malta, Portugal, Slovakkia, endine Jugoslaavia Makedoonia vabariik	60–120	120
Eesti, Horvaatia, Leedu, Sloveenia	50–100	100
Partnerriigid	160	ei ole abikõlblikud

Riiklikud bürood võivad võimaldada programmiriikide vaheliste liikuvusmeetmete puhul oma kõrgkoolidele paindlikkust, määrates riigi tasandil kindlaks toetuste vahemikud, mitte summad. See paindlikkus peaks olema põhjendatud – näiteks võiks seda võimaldada riikides, kus kaasrahastamine on kättesaadav riigi või institutsioonide tasandil. Täpsed summad avaldatakse riiklike büroode ja kõrgkoolide veebisaitidel.

ÄÄREPOOLSEIMATEST PIIRKONDADEST, ÜLEMEREMADEST JA -TERRITOORIUMIDELT PÄRIT / SINNA SUUNDUVAD OSALEJAD

Kooskõlas määrusega, millega kehtestatakse Erasmus+ programm ja milles nõutakse, et programmi rakendamisel tuleb arvestada liidu äärepoolseimate piirkondade ning ülemeremaade ja -territooriumide kaugusest tingitud kitsendustega, sätestatakse spetsiaalsed rahastamisreeglid, et toetada tavapärase rahastamisreeglitega (tuginevad toetusele ühikukulude katmiseks reisi pikkuse vahemiku kohta) ebapiisavalt kaetud äärepoolseimatest piirkondadest ning ülemeremaadest ja -territooriumidelt pärit / sinna suunduvate osalejate suuri reisikuluid.

Õpirände projektide toetusesaajatel on lubatud taotleda eelarve erakorraliste kulude rubriigist rahalist toetust äärepoolseimatest piirkondadest ning ülemeremaadest ja -territooriumidelt pärit või sinna suunduvate osalejate reisikulude

katteks (kuni 80 % kõigist toetuskõlblikest kuludest). See on lubatud eeldusel, et taotlejad põhjendavad, miks tavapärased rahastamisreeglid (tuginevad toetusele ühikukulude katmiseks reisi pikkuse vahemiku kohta) ei kata osalejate reisikuludest vähemalt 70 %.

KUTSEHARIDUS- JA -KOOBITUSASUTUSTE ÕPPIJATE NING TÖÖTAJATE ÕPIRÄNDE PROJEKT

Kutseharidus- ja koolitusasutuste õpirände projekt võib sisaldada ühte või mitut järgmistest meetmetest:

Õppijate liikuvus:

- **kuni 12kuuline kutsehariduse või -koolitusega seotud praktika.**

Meede on avatud nii kutseõppeasutuste õpipoistele kui ka õpilastele. Need õppijad läbivad välisriigis kutsekoolitusega seotud praktika. Õppijad võetakse vastu kas mõnel töökohal (ettevõttes või muus asjakohases organisatsioonis) või mõnes kutseharidus- või -koolitusasutuses (seal veedetud aeg sisaldab väljaõpet ettevõttes või muus sobivas organisatsioonis).

Iga liikuvusmeede on paigutatud kvaliteediraamistikku, milles saatev ja vastuvõttev organisatsioon on meetme kvaliteedi tagamiseks varem kokku leppinud (hõlmab õppelepingu sõlmimist).

Õpitulemusi tunnustatakse ja need valideeritakse ametlikult institutsioonilisel tasandil, vajaduse korral kursuse sisu kohandatakse tagamaks, et välismaal veedetav liikuvusperiood sobitub hästi kursusega, millele kutseharidus- ja -koolitusasutuse õpipoiss või õpilane on ennast registreerinud.

Selleks et suurendada noorte tööalast konkurentsivõimet ja hõlbustada nende suundumist tööturule, võivad selles meetmes osaleda ka isikud, kes on äsja läbinud kursuse mõnes kutseharidus- ja -koolitusasutuses või õpipoistele kutsehariduse ja -koolituse kursuseid pakkuvast ettevõttes.

Töötajate liikuvus:

- **õpetamine / koolituse pakkumine:** see meede võimaldab kutseharidus- ja -koolitusasutuste töötajatel õpetada välismaal kutsehariduse ja -koolituse valdkonna partnerasutuses. See võimaldab ka ettevõtete töötajatel pakkuda välismaal kutseharidus- ja -koolitusorganisatsioonides koolitust;
- **töötajate koolitamine:** selle meetmega toetatakse välismaal asuvas ettevõttes või kutseharidus- ja -koolitusasutuses toimuvat tööpraktika või töövarjuna tegutsemise / vaatlemise kaudu kutseharidus- ja -koolitusasutuste töötajate ametialast arengut.

Programmi Erasmus+ raames toetatakse töötajate õpialast liikuvust:

- mis on paigutatud osalevate organisatsioonide strateegilise käsitlusviisi raamistikku (et nende tegevust ajakohastada ja rahvusvahelisemaks muuta);
- mis vastab töötajate selgelt kindlaks määratud arenguvajadustele ning millega kaasneb asjakohane valiku tegemine, ettevalmistamine ja järeelmeetmete võtmine;
- mille puhul on tagatud osalevate töötajate õpitulemuste nõuetekohane tunnustamine ning organisatsioonisisene levitamine ja laialdane kasutamine.

Need tegevused on kutseharidus- ja -koolitusasutuste töötajatele ka võimaluseks suurendada pädevust tööks ebasoodsast keskkonnast pärit õpilastega. Praegusest kontekstist tulenevalt – seoses sisserändajate, pagulaste ja varjupaigataotlejatega – pööratakse eritähelpanu ka projektide toetamisele, mis sisaldavad töötajate koolitamist sellistes valdkondades nagu pagulaste laste õpe, mitmekultuurilised klassiruumid, noorte õpetamine teises keeles ning sallivus ja mitmekesisus klassiruumis.

MILLINE ON SELLES PROJEKTIS OSALEVATE ORGANISATSIOONIDE ROLL?

Liikuvusprojekti osalevad organisatsioonid võtavad endale järgmised rollid ja ülesanded.

- Taotlev organisatsioon: vastutab liikuvusprojekti elluviimise, toetuslepingu allkirjastamise ja haldamise ning aruandluse eest. Taotleja võib olla konsortsiumi koordinaator ja juhtida sama riigi partnerorganisatsioonide riiklikku õpirände konsortsiumi, mille eesmärk on saata kutseharidus- ja -koolitusasutuste õpilasi ning töötajaid liikuvusmeetme elluviimiseks välismaale. Riikliku õpirände konsortsiumi koordinaator võib, aga ei pruugi, tegutseda ka saatva organisatsioonina.
- Saatev organisatsioon vastutab kutseharidus- ja -koolitusasutuste õpilaste/töötajate väljavalimise ning nende välismaale saatmise eest.
- Vastuvõtva organisatsiooni ülesanne on välismaalt saabuval kutseharidus- ja -koolitusasutuste õpilased/töötajad vastu võtta ning pakkuda neile tegevusprogrammi või võimalust saada osa kutseharidus- ja -koolitusasutuse töötajate pakutavast koolitusest.

- Vahendusorganisatsioon tegutseb tööturul või hariduse, koolituse ja noorte valdkonnas. See organisatsioon võib olla partner riiklikus õpirände konsortsiumis, ent ei ole saatev organisatsioon. Organisatsiooni roll võib olla jagada ja hõlbustada saatvate kutseharidus- ja -koolitusorganisatsioonide haldusmenetlusi ning aidata seoses pakutavate praktikavõimalustega sobitada õpipoiste/õpilaste profiile paremini ettevõtjate vajadustega ja valmistada osalejaid ühiselt ette.

Saatev ja vastuvõttev organisatsioon koos üliõpilaste/töötajatega peavad kokku leppima üliõpilaste tegevuses (sõlmima õppelepingu) või töötajate tegevuses (sõlmima liikuvuslepingu) enne liikuvusperioodi algust. Nendes lepingutes määratletakse välismaal läbitaval õppeperioodil eesmärgiks võetavad õpitulemused, täpsustatakse ametlikku tunnustamist käsitlevad sätted ning loetletakse iga lepinguosalise õigused ja kohustused.

Kutseharidus- ja -koolitusasutuste õpilastel, kes osalevad 19 päeva pikkuses või pikemas liikuvusmeetmes, on õigus saada keeletuge. Programmi käigus seatakse järk-järgult sisse veebipõhine keeletugi. Euroopa Komisjon teeb selle abikõlblikele osalejatele kättesaadavaks, et hinnata nende võõrkeeleoskust ning pakkuda enne liikuvusmeetme elluviimist ja/või selle elluviimise ajal vajaduse korral kõige sobilikumat keeleõpet (üksikasjalikumate teavete leiab käesoleva juhendi I lisast).

Kutseharidus- ja koolitusvaldkonna õpirände projektide puhul võivad osalevad organisatsioonid valida, kas nad taotlevad koos Erasmus+ kutseharidus- ja koolitusvaldkonna õpirändehartaga või ilma sellest, olenevalt sellest, kas asjaomastele organisatsioonidele on eelmisel aastal hartas omistatud või mitte. Abikõlblikkuse ja toetuse määramise kriteeriumid nende kahe taotlemise variandi jaoks on kirjeldatud allpool.

KUTSEHARIDUS- JA -KOOLITUSASUTUSTE ÕPILASTE NING TÖÖTAJATE ÕPIRÄNDE PROJEKT ILMA ERASMUS+ KUTSEHARIDUS- JA -KOOLITUSVALDKONNA ÕPIRÄNDEHARTATA

MILLISEID KRITEERIUME KASUTATAKSE SELLE PROJEKTI HINDAMISEL?

Allpool on loetletud ametlikud kriteeriumid, millele kutsehariduse ja -koolituse valdkonna õpirände projekt peab vastama, et programmi Erasmus+ alusel toetust saada:

ÜLDISED ABIKÕLBLIKUSKRITEERIUMID

Abikõlblikud meetmed	<p>Kutsehariduse ja -koolituse valdkonna õpirände projekt peab sisaldama ühte või mitut järgmistest meetmetest:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ kutseharidus- ja -koolitusasutuste õpilaste praktika välismaal asuvas kutsehariduskeskuses; ▪ kutseharidus- ja -koolitusasutuste õpilaste praktika välismaal asuvas ettevõttes; ▪ õpetamis-/koolitamislähetused välismaale; ▪ töötajate koolitamine välismaal.
-----------------------------	---

<p>Abikõlblikud osalevad organisatsioonid</p>	<p>Osalev organisatsioon võib olla:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ ükskõik milline kutsehariduse ja -koolituse valdkonnas tegutsev avaliku või erasektori organisatsioon (või selle filiaal/haru) (mida määratletakse kutseharidus- ja -koolitusorganisatsioonina) või ▪ ükskõik milline tööturul või hariduse, koolituse ja noorte valdkonnas tegutsev avaliku või erasektori organisatsioon. <p>Selline organisatsioon võib olla näiteks:</p> <ul style="list-style-type: none"> – kutseharidust pakkuv kool/instituut/keskus; – avaliku või erasektori ettevõtte või väike-, keskmine või suurettevõtte (sh sotsiaalne ettevõtte); – sotsiaalpartner või muu tööhõivesektori esindaja, sealhulgas kaubanduskoda, käsitööettevõtjate liit või kutseliit ja ametiühing; – kohaliku, piirkonna või riigi tasandi avalik-õiguslik asutus; – uurimisinstituut; – sihtasutus; – kool/instituut/hariduskeskus (ükskõik millisel tasandil, alates alushariduse tasandist kuni keskhariduse tasandini ning hõlmates täiskasvanuharidust); – mittetulundusorganisatsioon, ühendus, valitsusväline organisatsioon; – kutsenõustamis- ja teabeteenuseid pakkuv asutus; – kutsehariduse ja -koolituse valdkonna poliitika eest vastutav asutus. <p>Kõik organisatsioonid peavad asuma mõnes programmiirigis.</p>
<p>Kes võib esitada taotluse?</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Õpilasi ja töötajaid välismaale saatev kutseharidus- ja -koolitusorganisatsioon (või selle filiaal/haru); ▪ riikliku õpirände konsortsiumi koordinaator. <p>Üksikisikud ei saa taotleda toetust otse.</p>
<p>Osalevate organisatsioonide arv</p>	<p>Õpirändemeede on riikidevaheline ja selle elluviimises peavad kaasa lööma vähemalt kaks eri programmiiride osalevat organisatsiooni (vähemalt üks saatev organisatsioon ja vähemalt üks vastuvõttev organisatsioon).</p> <p>Kui projekti esitab riiklik õpirände konsortsium, peavad kõik konsortsiumi liikmed olema samast programmiirigist ja nad tuleb toetuse taotlemisel ära märkida. Konsortsiumi peab kuuluma vähemalt kolm kutseharidus- ja -koolitusorganisatsiooni.</p>
<p>Projekti kestus</p>	<p>1–2 aastat. Taotleja peab valima projekti kestuse taotluse esitamise etapis, lähtudes projekti eesmärgist ja kavandatavate meetmete liigist.</p>
<p>Kellele esitada taotlus?</p>	<p>Selle riigi riiklikule büroole, kus asub taotlev organisatsioon.</p>
<p>Millal esitada taotlus?</p>	<p>Taotlejad peavad esitama oma toetustaotluse hiljemalt 2. veebruaril kell 12.00 (keskpäev Brüsseli aja järgi) projektide puhul, mida hakatakse ellu viima ajavahemikus sama aasta 1. juunist kuni 31. detsembrini.</p> <p>Võimalik lisatähtaeg:</p> <p>Kui eelarves on kasutamata jääke, siis võivad riiklikud bürood korraldada teise taotlusvooru, millele kohaldatakse selles juhendis toodud tingimusi. Riiklikud bürood teavitavad sellisest võimalusest oma veebisaidi kaudu.</p> <p>Kui korraldatakse teine taotlusvoor, siis peavad taotlejad esitama oma toetustaotluse hiljemalt 4. oktoobril kell 12.00 (keskpäev Brüsseli aja järgi) projektide puhul, mida hakatakse ellu viima ajavahemikus järgmise aasta 1. jaanuarist kuni 31. maini.</p>
<p>Kuidas esitada taotlus?</p>	<p>Üksikasjaliku teabe selle kohta, kuidas esitada taotlus, leiab käesoleva juhendi C osast.</p>

Muud kriteeriumid	Kutseharidus- ja -koolitusorganisatsioon (või selle filiaal/haru) või riiklik õpirändekonsortsium võib esitada igas valikuvõorus vaid ühe taotluse. Kutseharidus- ja -koolitusorganisatsioon võib siiski kuuluda mitmesse samal ajal toetust taotlevasse konsortsiumi või koordineerida nende tegevust.
--------------------------	---

TÄIENDAVALD ABIKÕLBLIKKUSKRITEERIUMID ÕPPIJATE LIIKUVUSE PUHUL

Meetme kestus	2 nädalat (s.t kümme tööpäeva) kuni 12 kuud (ei sisalda reisimisele kuluvat aega).
Meetme elluviimise koht (kohad)	Osalejad peavad viima liikuvusmeetme ellu välismaal mõnes teises programmiriigis.
Abikõlblikud osalejad	<p>Saatva organisatsiooni riigis elavad õpipoisid või kutseharidus- ja -koolitusasutuste õpilased (kelle õpingud sisaldavad tavaliselt väljaõpet töökohal). Kutseharidus- ja -koolitusasutuste õpilasi välismaal saatvad isikud.</p> <p>Meetmes võivad osaleda ka isikud, kes on äsja läbinud kursuse mõnes kutseharidus- ja -koolitusasutuses või ettevõttes (st endised õpipoisid). Äsja kursuse läbinud isikud peavad alustama välismaal oma tööpraktikat ühe aasta jooksul pärast kursuse lõpetamist.</p>

TÄIENDAVALD ABIKÕLBLIKKUSKRITEERIUMID TÖÖTAJATE LIIKUVUSE PUHUL

Meetme kestus	2 päeva kuni 2 kuud (ei sisalda reisimisele kuluvat aega). 2 miinimumpäeva peavad olema järjestikused.
Meetme elluviimise koht (kohad)	Osalejad peavad viima liikuvusmeetme ellu välismaal mõnes teises programmiriigis.
Abikõlblikud osalejad	<p>Saatva(te) organisatsiooni(de) kutsehariduse ja -koolituse eest vastutavad töötajad (nt õpetajad, koolitajad, rahvusvahelise õpirände ametnikud, haldus- või nõustamispersonal), aga ka muu personal, kes on seotud organisatsiooni strateegilise arendamisega.</p> <p>Õpetamise ja koolitamise puhul on meede avatud ka ettevõtetest ning avaliku sektori ja/või kodanikuühiskonna organisatsioonidest pärit isikutele,</p> <p>samuti teise programmiriigi ettevõtetest pärit isikutele, kes on kutsutud õpetama taotleja kutseharidus- ja koolitusorganisatsiooni ja/või konsortsiumi organisatsiooni, kui see on asjakohane.</p>

Taotlevaid organisatsioone hinnatakse asjaomaste **kõrvalejätmise ja valikukriteeriumide** põhjal. Lisateabe saamiseks palume tutvuda käesoleva juhendi C osaga.

TOETUSE MÄÄRAMISE KRITEERIUMID

Projekte hinnatakse järgmiste kriteeriumide alusel:

Projekti asjakohasus (kuni 30 punkti)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ projektiettepaneku asjakohasus, võttes arvesse: <ul style="list-style-type: none"> - meetme eesmärgid (vt jagu „Millised on liikuvusprojekti eesmärgid?“) - osalevate organisatsioonide ja individuaalsete osalejate vajadusi ning eesmärgid, pöörates erilist rõhku sellele, kuidas need on esitatud Euroopa arengukavas ▪ mil määral sobib projektiettepanek selleks, et: <ul style="list-style-type: none"> - võimaldada osalejatel saavutada kvaliteetseid õpitulemusi - tugevdada osalevate organisatsioonide suutlikkust ja rahvusvahelist haaret
--	--

<p>Projekti ülesehituse ja elluviimise kvaliteet (kuni 40 punkti)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ projektiettepaneku kõikide etappide (ettevalmistuste tegemine, liikuvusmeetmete elluviimine ja järelemeetmete võtmine) selgus, täielikkus ning kvaliteet ▪ projekti eesmärkide ja kavandatavate meetmete kokkusobivus ▪ taotleva organisatsiooni Euroopa arengukava kvaliteet ▪ praktiliste korralduste ning juhtimis- ja toetamise meetodite kvaliteet ▪ osalejate ettevalmistamise kvaliteet ▪ kui see on asjakohane, osalejate õpitulemuste tunnustamise ja valideerimise korra kvaliteet ning Euroopa läbipaistvuse ja tunnustamise vahendite järjepidev kasutamine ▪ osalejate liikuvusmeetmetesse valimise ja/või kaasamise meetmete asjakohasus ▪ kui see on asjakohane, osalevate organisatsioonide vahelise ja teiste asjaomaste sidusrühmadega toimuva koostöö, koordineerimise ning teabevahetuse kvaliteet
<p>Mõju ja tulemuste levitamine (kuni 30 punkti)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ projekti tulemuste hindamise meetmete kvaliteet ▪ projekti võimalik mõju: <ul style="list-style-type: none"> - osalejatele ja osalevatele organisatsioonidele projekti ajal ning projekti lõppedes - kohalikul, piirkondlikul, riiklikul ja/või Euroopa tasandil muudele kui projektis otseselt osalevatele organisatsioonidele ja isikutele ▪ nende meetmete asjakohasus ja kvaliteet, mille eesmärk on levitada projekti tulemusi osalevate organisatsioonide seas ning mujal

Rahastamist kaalutakse üksnes selliste projektiettepanekute puhul, mis koguvad vähemalt 60 punkti. Peale selle peavad projektid koguma iga eespool nimetatud toetuse määramise kriteeriumi puhul vähemalt poole maksimumpunktidest (st kriteeriumide „projekti asjakohasus” ning „mõju ja tulemuste levitamine” puhul vähemalt 15 punkti ning kriteeriumi „projekti ülesehituse ja elluviimise kvaliteet” puhul vähemalt 20 punkti).

TOETUSE ANDMINE

Väljavalitud projektide jaoks antava toetuse maksimumsumma sõltub mitmest tegurist:

- nende liikvuserioodide arv ja kestus, mille kohta on esitatud taotlus;
- taotleja varasem tegevus – liikvuserioodide arv, meetmete elluviimise kvaliteet ja finantsjuhtimise usaldusväärsus –, juhul kui taotleja on saanud varasematel aastatel sarnast toetust;
- liikvuserioodidele eraldatud riiklik koguelarve.

MIDA VEEL TULEKS SELLE MEETME KOHTA TEADA?

ÄÄREPOOLSEIMATEST PIIRKONDADEST, ÜLEMEREMADEST JA -TERRITOORIUMIDELT PÄRIT / SINNA SUUNDUVAD OSALEJAD

Kooskõlas määrusega, millega kehtestatakse Erasmus+ programm, mis kutsub programmi rakendamisel üles arvestama liidu äärepoolseimate piirkondade ning ülemeremaade ja -territooriumide kaugusest tingitud kitsendustega, sätestatakse spetsiaalsed rahastamisreeglid, et toetada tavapärase rahastamisreeglitega (tuginevad toetusele ühikukulude katmiseks reisi pikkuse vahemiku kohta) ebapiisavalt kaetud äärepoolseimatest piirkondadest ning ülemeremaadest ja -territooriumidelt pärit / sinna suunduvate osalejate suuri reisikulud.

Õpirände projektide taotlejatel on lubatud taotleda erakorraliste kulude eelarvest rahalist toetust äärepoolseimatest piirkondadest ning ülemeremaadest ja -territooriumidelt pärit osalejate reisikulude katteks (kuni 80 % kõigist abikõlblikest kuludest, vt „Millised on rahastamiseskirjad?”) See on lubatud eeldusel, et taotlejad põhjendavad, miks tavapärase rahastamisreeglid (tuginevad toetusele ühikukulude katmiseks reisi pikkuse vahemiku kohta) ei kata osalejate reisikuludest vähemalt 70 %.

MUU TEAVE

Täiendavad kriteeriumid ja kasuliku lisateabe selle meetme kohta leiab käesoleva juhendi I lisast. Huvitatud organisatsioonidel palutakse lugeda enne rahalise toetuse taotlemist hoolikalt läbi selle lisa asjaomased jaod.

KUTSEHARIDUS- JA -KOOLITUSASUTUSTE ÕPILASTE NING TÖÖTAJATE ÕPIRÄNDE PROJEKT KOOS ERASMUS+ KUTSEHARIDUS- JA -KOOLITUSVALDKONNA ÕPIRÄNDEHARTAGA

MILLISEID KRITEERIUME KASUTATAKSE SELLE PROJEKTI HINDAMISEL?

Allpool on loetletud ametlikud kriteeriumid, millele kutsehariduse ja -koolituse valdkonna õpirände projekt koos Erasmus+ kutsehariduse ja -koolituse valdkonna õpirändehartaga peab vastama, et programmi Erasmus+ alusel toetust saada.

ÜLDISED ABIKÕBLIKKUSKRITEERIUMID

Kes võib esitada taotluse?	Programmiriigis asutatud üksikud organisatsioonid või konsortsiumid, millele on omistatud Erasmus+ kutsehariduse ja -koolituse valdkonna õpirändeharta ³⁶ .
Abikõblilikud meetmed	Kutsehariduse ja -koolituse valdkonna õpirände projekt peab sisaldama ühte või mitut järgmistest meetmetest: <ul style="list-style-type: none"> ▪ kutseharidus- ja -koolitusasutuste õpilaste praktika välismaal asuvas kutsehariduskeskuses; ▪ kutseharidus- ja -koolitusasutuste õpilaste praktika välismaal asuvas ettevõttes; ▪ õpetamis-/koolitamislähetused välismaale; ▪ töötajate koolitamine välismaal.
Osalevate organisatsioonide arv	Õpirändemeede on riikidevaheline ja selle elluviimises peavad kaasa lööma vähemalt kaks eri programmiriikide osalevat organisatsiooni (vähemalt üks saatev organisatsioon ja vähemalt üks vastuvõttev organisatsioon). Erasmus+ kutsehariduse ja -koolituse valdkonna õpirändehartat omava riikliku õpirändekonsortsiumi projektide puhul peavad saatev ja vastuvõttev organisatsioon olema pärit eri riikidest.
Projekti kestus	1–2 aastat. Taotleja peab valima projekti kestuse taotluse esitamise etapis.
Kellele esitada taotlus?	Selle riigi riiklikule büroole, kus asub taotlev organisatsioon.
Millal esitada taotlus?	Taotlejad peavad esitama oma toetustaotluse hiljemalt 2. veebruaril kell 12.00 (keskpäev Brüsseli aja järgi) projektide puhul, mida hakatakse ellu viima ajavahemikus sama aasta 1. juunist kuni 31. detsembrini. Võimalik lisatähtaeg: Kui eelarves on kasutamata jääke, siis võivad riiklikud bürood korraldada teise taotlusvooru, millele kohaldatakse selles juhendis toodud tingimusi. Riiklikud bürood teavitavad sellisest võimalusest oma veebisaidi kaudu. Kui korraldatakse teine taotlusvoor, siis peavad taotlejad esitama oma toetustaotluse hiljemalt 4. oktoobril kell 12.00 (keskpäev Brüsseli aja järgi) projektide puhul, mida hakatakse ellu viima ajavahemikus järgmise aasta 1. jaanuarist kuni 31. maini.
Kuidas esitada taotlus?	Üksikasjaliku teabe selle kohta, kuidas esitada taotlus, leiab käesoleva juhendi C osast.
Muud kriteeriumid	Kutseharidus- ja -koolitusorganisatsioon või riiklik õpirände konsortsium võib esitada igas valikuvorus vaid ühe taotluse. Kutseharidus- ja -koolitusorganisatsioon võib siiski kuuluda mitmesse samal ajal toetust taotlevasse konsortsiumi või koordineerida nende tegevust.

TÄIENDAVAD ABIKÕBLIKKUSKRITEERIUMID ÕPPIJATE LIIKUVUSE PUHUL

Meetme kestus	2 nädalat (s.t kümme tööpäeva) kuni 12 kuud (ei sisalda reisimisele kuluvat aega).
Meetme elluviimise koht (kohad)	Osalejad peavad viima liikuvusmeetme ellu välismaal mõnes teises programmiriigis.

³⁶ Lisateavet harta kohta leiab allpool esitatud jaos „Erasmus+ kutsehariduse ja -koolituse valdkonna õpirändeharta” ning käesoleva juhendi I lisast).

Abikõlblikud osalejad	<p>Saatva organisatsiooni riigis elavad õpilased või kutseharidus- ja -koolitusasutuste õpilased (kelle õpingud sisaldavad tavaliselt väljaõpet töökohal). Kutseharidus- ja -koolitusasutuste õpilasi välismaal saatvad isikud.</p> <p>Meetmes võivad osaleda ka isikud, kes on äsja läbinud kursuse mõnes kutseharidus- ja -koolitusasutuses või ettevõttes (st endised õpilased). Äsja kursuse läbinud isikud peavad alustama välismaal oma tööpraktikat ühe aasta jooksul pärast kursuse lõpetamist.</p>
------------------------------	---

TÄIENDAVID ABIKÕLBLIKUSKRITEERIUMID TÖÖTAJATE LIKUVUSE PUHUL

Meetme kestus	2 päeva kuni 2 kuud (ei sisalda reisimisele kuluvat aega). 2 miinimumpäeva peavad olema järjestikused.
Meetme elluviimise koht (kohad)	Osalejad peavad viima liikuvusmeetme ellu välismaal mõnes teises programmiriigis.
Abikõlblikud osalejad	<p>Saatva(te) organisatsiooni(de) kutsehariduse ja -koolituse eest vastutavad töötajad (nt õpetajad, koolitajad, rahvusvahelise õpirände ametnikud, haldus- või nõustamispersonal), aga ka muu personal, kes on seotud organisatsiooni strateegilise arendamisega.</p> <p>Õpetamise ja koolitamise puhul on meede avatud ka ettevõtetest ning avaliku sektori ja/või kodanikuühiskonna organisatsioonidest pärit isikutele,</p> <p>samuti teise programmiriigi ettevõtetest pärit isikutele, kes on kutsutud õpetama taotleja kutseharidus- ja koolitusorganisatsiooni ja/või konsortsiumi organisatsiooni, kui see on asjakohane.</p>

Taotlevaid organisatsioone hinnatakse asjaomaste **kõrvalejätmise ja valikukriteeriumide** põhjal. Lisateabe saamiseks palume tutvuda **käesoleva juhendi C osaga**.

TOETUSE MÄÄRAMISE KRITEERIUMID KUTSEHARIDUSE JA -KOOlituse VALDKONNA ÕPIRÄNDEHARTAT OMAVALETE TAOTLEJATELE

Kuna kvalitatiivset hindamist ei toimu (kvaliteeti hinnati kutsehariduse ja -koolituse valdkonna õpirändeharta taotlemisel), puuduvad toetuse määramise kriteeriumid.

Rahastatakse kõiki abikõlblikke toetustaotlusi (pärast seda, kui taotlused on läbinud abikõlblikkuse kontrolli).

Antava toetuse maksimumsumma sõltub mitmest tegurist:

- taotlusesse märgitud liikvuserioodide ja kuude/päevade arv;
- taotleja varasem tegevus – liikvuserioodide arv, meetmete elluviimise kvaliteet ja finantsjuhtimise usaldusväärsus –, juhul kui taotleja on saanud varasematel aastatel sarnast toetust;
- liikvuserioodidele eraldatud riiklik koguelarve.

MILLISEID AKREDITEERINGUID TAOTLEJAD SELLE LIKUVUSPROJEKTI JAOKS VAJAVAD?**ERASMUS+ KUTSEHARIDUSE JA -KOOlituse VALDKONNA ÕPIRÄNDEHARTA**

Erasmus+ kutsehariduse ja -koolituse valdkonna õpirändeharta eesmärk on parandada Euroopa rahvusvahelistumise strateegiaid kutsehariduse ja -koolituse valdkonnas ning nende jätkusuutlikkust, suurendades riikidevahelise kutsehariduse ja -koolituse valdkonna õpirände kvaliteeti ja kvantiteeti. Kutsehariduse ja -koolituse valdkonna õpirändeharta määramise konkurssidest teavitatakse igal aastal riiklike büroode veebisaitide kaudu.

Kutsehariduse ja -koolituse valdkonna õpirändeharta omamine annab selle omanikule võimaluse taotleda kutseharidus- ja koolitusasutuste õpilaste ning töötajate õpirännet lihtsustatud viisil Erasmus+ 1. põhimeetme all.

MIDA VEEL TULEKS SELLE MEETME KOHTA TEADA?**ÄÄREPOOLSEIMATEST PIIRKONDADEST, ÜLEMEREMADEST JA -TERRITOOriumidelt PÄrit / SINNA SUUNDUVAD OSALEJAD**

Kooskõlas määrusega, millega kehtestatakse Erasmus+ programm, mis kutsub programmi rakendamisel üles arvestama liidu äärepoolseimate piirkondade ning ülemeremaade ja -territooriumide kaugusest tingitud kitsendustega, sätestatakse spetsiaalsed rahastamisreeglid, et toetada tavapäraste rahastamisreeglitega (tuginevad toetusele ühikukulude katmiseks

reisi pikkuse vahemiku kohta) ebapiisavalt kaetud äärepoolseimatest piirkondadest ning ülemeremaadest ja -territooriumidelt pärit / sinna suunduvate osalejate suuri reisikulusid.

Õpirände projektide taotlejatel on lubatud taotleda erakorraliste kulude eelarvest rahalist toetust äärepoolseimatest piirkondadest ning ülemeremaadest ja -territooriumidelt pärit / sinna suunduvate osalejate reisikulude katteks (kuni 80 % kõigist abikõlblikest kuludest, vt „Millised on rahastamiseeskirjad?“) See on lubatud eeldusel, et taotlejad põhjendavad, miks tavapärased rahastamisreeglid (tuginevad toetusele ühikukulude katmiseks reisi pikkuse vahemiku kohta) ei kata osalejate reisikuludest vähemalt 70 %.

MUU TEAVE

Täiendavad kriteeriumid ja kasuliku lisateabe selle meetme kohta leiab käesoleva juhendi I lisast. Huvitatud organisatsioonidel palutakse lugeda enne rahalise toetuse taotlemist hoolikalt läbi selle lisa asjaomased jaod.

MILLISED ON RAHASTAMISEESKIRJAD?

Liikuvusprojekti eelarve koostamisel tuleb kinni pidada järgmistest rahastamiseeskirjadest:

A) KÕIKIDE LIIKUVUSMEETMETE SUHTES KOHALDATAVAD RAHASTAMISEESKIRJAD

Toetuskõlblikud kulud		Rahastamismehhanism	Summa	Eraldamise eeskiri
Reisimine	Toetus, mis aitab katta osalejate ja neid saatvate isikute kulud seoses reisimisega lähtekohast projekti elluviimise kohta ning tagasi	Toetus ühikukulude katmiseks	Kui reisi pikkus on 10–99 km: 20 eurot osaleja kohta	Aluseks võetakse reisi pikkus osaleja kohta; reisi pikkuse arvutamisel tuleb kasutada Euroopa Komisjoni vahemaa arvutamise kalkulaatorit ³⁷ . Taotleja peab märkima ühel suunal läbitava vahemaa, et oleks võimalik arvutada ELi toetus, millega toetatakse edasi-tagasi sõitu ³⁸ .
			Kui reisi pikkus on 100–499 km: 180 eurot osaleja kohta	
			Kui reisi pikkus on 500–1999 km: 275 eurot osaleja kohta	
			Kui reisi pikkus on 2000–2999 km: 360 eurot osaleja kohta	
			Kui reisi pikkus on 3000–3999 km: 530 eurot osaleja kohta	
			Kui reisi pikkus on 4000–7999 km: 820 eurot osaleja kohta	
			Kui reisi pikkus on 8000 km või enam: 1300 eurot osaleja kohta	

³⁷ http://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/tools/distance_et.htm

³⁸ Nt kui Madridist (Hispaaniast) pärit isik osaleb meetmes, mida viiakse ellu Roomas (Itaalias), peab taotluse esitaja a) arvutama välja vahemaa Madridist Rooma (1365,28 km); b) valima sobiva reisi pikkuse vahemiku (500–1999 km) ning c) arvutama ELi toetuse, millega aidatakse katta osaleja kulud seoses reisimisega Madridist Rooma ja tagasi (275 eurot).

<p>Suurteks riigisesteks reisikuludeks ette nähtud lisatoetus</p>	<p>Lisatoetus:</p> <ul style="list-style-type: none"> edasi-tagasi sõiduks päritoluriigi siseselt peamisesse keskusesse/lennujaama ja (või) rongi-/bussijaama jõudmiseks ja/või edasi-tagasi sõiduks vastuvõtva riigi siseselt kaugemal paiknevasse lõppsihtkohta jõudmiseks (peamisest keskuselt/lennujaamast ja (või) rongi-/bussijaamast) 	<p>Toetus ühikukulude katmiseks</p>	<p>Riigisesteks reisikuludeks, mis on suuremad kui 225 eurot: 180 eurot osaleja ja edasi-tagasi sõidu kohta (sh saatvad isikud)³⁹</p>	<p>Suurte riigisestete reisikulude jaoks, mis ületavad 225 eurot (edasi-tagasi sõidu kohta), ja tingimusel, et need kulud on taotlusvormil hästi põhjendatud.</p>
<p>Korralduslik toetus</p>	<p>Kulud, mis on otseselt seotud õpirändemeetmete elluviimisega (v.a osalejate reisi- ja elamiskulud), sealhulgas osalejate (pedagoogilise, kultuuridevahelise suhtlusega seotud, keelelise) ettevalmistamise, järelevalve ja toetamise ajal, õpitulemuste valideerimisega ning tulemuste levitamisega.</p>	<p>Toetus ühikukulude katmiseks</p>	<p>Kuni 100. osalejani: 350 eurot osaleja kohta + alates 101. osalejast: 200 eurot iga täiendava osaleja kohta</p>	<p>Aluseks võetakse osalejate arv</p>
<p>Erivajadustega seotud toetus</p>	<p>Lisakulud, mis on otseselt seotud osalejatega, kellel on puue, ja neid saatvate isikutega (sealhulgas reisi- ja elamiskulud, kui need on põhjendatud, ning nende osalejate toetus ei ole juba kaetud eelarvekategooriatega „reisimine” ja „individuaalne toetus”)</p>	<p>Tegelikud kulud</p>	<p>Kuni 100 % toetuskõlblikest kuludest</p>	<p>Tingimus: rahalise toetuse taotlemist erivajadustega seotud toetuse katmiseks tuleb põhjendada taotlusvormis</p>
<p>Erakorralised kulud</p>	<p>Lisakulud, mis tekivad vähemate võimalustega õppijate toetamisel (v.a osalejate ja neid saatvate isikute reisikulud ning individuaalne toetus) Kulud, mis on seotud finantstagatise andmisega, kui riiklik büroo seda nõuab</p> <p>Äärepoolseimatest piirkondadest, ülemeremaadest ja -territooriumidelt pärit / sinna suunduvate osalejate suured reisikulud (vt üksikasju jaost „Mida veel tuleks selle meetme kohta teada?”)</p>	<p>Tegelikud kulud</p>	<p>Finantstagatise seotud kulud: 75 % toetuskõlblikest kuludest Muud kulud: 100 % toetuskõlblikest kuludest</p> <p>Suured reisikulud: kuni 80 % abikõlblikest kuludest</p>	<p>Tingimus: rahalise toetuse taotlemist erakorraliste kulude katmiseks tuleb põhjendada taotlusvormis</p>

³⁹ Kui see on taotlusvormil nõuetekohaselt põhjendatud, võib osaleja saada kaks lisatoetust suurte riigisestete reisikulude katmiseks, et osaleda samas liikuvusmeetmes: üks peamisesse keskusesse/lennujaama ja/või rongi-/bussijaama jõudmiseks päritoluriigi siseselt ja üks lisaks vastuvõtva riigi siseselt kaugemal paiknevasse lõppsihtkohta jõudmiseks.

B) LISARAHASTAMINE SEoses KUTSEHARIDUS- JA -KOOLITUSASUTUSTE ÕPILASTE LIKUVUSEGA

Toetuskõlblikud kulud		Rahastamismehhanism	Summa	Eraldamise eeskiri
Individaalne toetus	Osalejate ja neid saatvate isikute otsesed elamiskulud meetme elluviimise ajal	Toetus ühikukulude katmiseks	Kuni meetme elluviimise 14. päevani: A2.1 päevas osaleja kohta + meetme elluviimise 15. päevast kuni 12. kuu lõpuni: 70 % summast A2.1 päevas osaleja kohta ⁴⁰	Aluseks võetakse viibimise kestus osaleja kohta (mis hõlmab vajaduse korral ka üht reisimisele kuluvat päeva enne meetme elluviimise algust ja üht reisimisele kuluvat päeva pärast meetme elluviimise lõppemist)
Keeletugi	Kulud, mis on seotud toega, mida pakutakse osalejatele enne ärasõitu või meetme elluviimise ajal selleks, et parandada õppimise või koolituse saamise käigus kasutatava keele oskust	Toetus ühikukulude katmiseks	Üksnes meetmete puhul, mis kestavad 19 päeva kuni 12 kuud: 150 eurot keeletuge vajava osaleja kohta	Tingimus: taotlejad peavad lähtuma meetme töökeelega seotud toe taotlemisel enda vajadustest keelte järele, mida Erasmus+ veebipõhise keeleteo kaudu ei pakuta.

C) LISARAHASTAMINE SEoses KUTSEHARIDUS- JA -KOOLITUSASUTUSTE TÖÖTAJATE LIKUVUSEGA

Toetuskõlblikud kulud		Rahastamismehhanism	Summa	Eraldamise eeskiri
Individaalne toetus	Osalejate ja neid saatvate isikute otsesed elamiskulud meetme elluviimise ajal	Toetus ühikukulude katmiseks	Kuni meetme elluviimise 14. päevani: A2.2 päevas osaleja kohta + meetme elluviimise 15.–60. päeval: 70 % summast A2.2 päevas osaleja kohta	Aluseks võetakse viibimise kestus osaleja kohta (mis hõlmab vajaduse korral ka üht reisimisele kuluvat päeva enne meetme elluviimise algust ja üht reisimisele kuluvat päeva pärast meetme elluviimise lõppemist)

⁴⁰ Saatvate isikute puhul kohaldatakse kutseharidus- ja -koolitusasutuste töötajate puhul kohaldatavaid määrasid. Vt eelarverubriik „Individaalne toetus” C jaoks („Lisarahastamine seoses kutseharidus- ja -koolitusasutuste töötajate liikuvusega”). Kui saatev isik peab viibima võõrsil kauem kui 60 päeva, aidatakse erandlikel juhtudel katta pärast 60. päeva täiendavad elamiskulud eelarverubriigist „Erivajadustega seotud toetus”.

TABEL 1. INDIVIDUAALNE TOETUS (SUMMAD EURODES PÄEVAS)

Summad sõltuvad riigist, kus meedet ellu viiakse. Iga riiklik büroo määrab objektiivsete ja läbipaistvate kriteeriumide alusel kindlaks oma riigis esitatud projektide suhtes kohaldatavad summad. Need summad määratakse kindlaks allpool esitatud tabelis märgitud miinimumi ja maksimumi piires. Täpsed summad avaldatakse riikliku büroo veebisaidil.

	Õppijate liikuvus	Töötajate liikuvus (või neid saatvate isikute) õpiränne
	Miinumum-maksimum (päevas)	Miinumum-maksimum (päevas)
	A2.1	A2.2
Belgia	23–92	70–140
Bulgaaria	23–92	70–140
Tšehhi Vabariik	23–92	70–140
Taani	27–108	80–160
Saksamaa	21–84	60–120
Eesti	18–72	50–100
Iirimaa	25–100	80–160
Kreeka	22–88	70–140
Hispaania	21–84	60–120
Prantsusmaa	25–100	70–140
Horvaatia	18–72	50–100
Itaalia	23–92	70–140
Küpros	24–96	70–140
Läti	21–84	60–120
Leedu	18–72	50–100
Luksemburg	24–96	70–140
Ungari	22–88	70–140
Malta	21–84	60–120
Madalmaad	26–104	80–160
Austria	23–92	70–140
Poola	22–88	70–140
Portugal	20–80	60–120
Rumeenia	22–88	70–140
Sloveenia	18–72	50–100
Slovakkia	21–84	60–120
Soome	24–96	70–140
Rootsi	26–104	80–160
Ühendkuningriik	28–112	80–160
endine Jugoslaavia Makedoonia vabariik	21–84	60–120
Island	25–100	70–140
Liechtenstein	22–88	70–140
Norra	22–88	70–140
Türgi	22–88	70–140

ÜLDHARIDUSE VALDKONNA TÖÖTAJATE ÕPIRÄNDE PROJEKT

See õpirände projekt võib sisaldada ühte või mitut järgmistest meetmetest:

Töötajate liikuvus:

- **õpetamine:** see meede võimaldab õpetajatel või teistel üldhariduse valdkonna töötajatel õpetada välismaal partnerkoolides;
- **välismaal korraldatavad liigendatud kursused või koolitusüritused:** toetavad õpetajate, koolijuhtide või teiste üldhariduse valdkonna töötajate ametialast arengut;
- **töövarjuna tegutsemine:** annab õpetajatele, koolijuhtidele või teistele üldhariduse valdkonna töötajatele võimaluse veeta periood välismaal asuvas partnerkoolis või muus asjakohases üldhariduse valdkonnas tegutsevas organisatsioonis.

Need tegevused on õpetajatele ka võimaluseks suurendada pädevust tööks ebasoodsast keskkonnast pärit õpilastega. Praegusest kontekstist tulenevalt – seoses sisserändajate, pagulaste ja varjupaigataotlejatega – pööratakse eritähelepanu ka projektide toetamisele, mis sisaldavad õpetajate koolitamist sellistes valdkondades nagu pagulaste laste õpe, mitmekultuurilised klassiruumid, noorte õpetamine teises keeles ning sallivus ja mitmekesisus klassiruumis.

MILLINE ON SELLES PROJEKTIS OSALEVATE ORGANISATSIOONIDE ROLL?

Liikuvusprojektis osalevad organisatsioonid võtavad endale järgmised rollid ja ülesanded.

- Taotlev organisatsioon: vastutab liikuvusprojekti elluviimise, toetuslepingu allkirjastamise ja haldamise ning aruandluse eest. Kui taotlev organisatsioon on kool, tegutseb ta ka saatva organisatsioonina. Taotleja võib olla konsortiumi koordinaator ja juhtida sama riigi partnerorganisatsioonide riiklikku õpirände konsortiumi, mille eesmärk on saata üldhariduse valdkonna töötajaid liikuvusmeetme elluviimiseks välismaale.
- Saatev organisatsioon vastutab õpetajate ja teiste üldhariduse valdkonna töötajate väljavalimise ning välismaale saatmise eest.
- Vastuvõtva organisatsiooni ülesanne on õpetajad ja teised üldhariduse valdkonna töötajad vastu võtta ning pakkuda neile tegevusprogrammi või saada osa nende õpetamistegevusest.

Vastuvõtva organisatsiooni konkreetne roll sõltub meetme liigist ja suhetest saatva organisatsiooniga. Vastuvõttev organisatsioon võib olla:

- kursuse pakkuja (osalemise korral struktuursel kursusel või koolitusüritusel);
- partnerkool või muu asjakohane organisatsioon (nt töövarjuna tegutsemise või õpetamise korral). Sellisel juhul peavad saatev ja vastuvõttev organisatsioon sõlmima enne meetme elluviimist koos osalejatega lepingu. Selles lepingus tuleks määratleda välismaal veedetava perioodi eesmärgid ja tegevus ning eelkõige iga lepinguosalise õigused ja kohustused.

Programmi Erasmus+ raames toetatakse töötajate õpi-alast liikuvust:

- mis on paigutatud saatva organisatsiooni Euroopa arengukava raamistikku (et selle tegevust ajakohastada ja rahvusvahelisemaks muuta);
- mis vastab töötajate selgelt kindlaks määratud arenguvajadustele;
- millega kaasneb asjakohane valiku tegemine, ettevalmistamine ja järelmeetmete võtmine;
- mille puhul on tagatud osalevate töötajate õpitulemuste nõuetekohane tunnustamine;
- mille puhul on tagatud õpitulemuste organisatsioonisisene levitamine ja laialdane kasutamine.

MILLISEID KRITERIUME KASUTATAKSE SELLE PROJEKTI HINDAMISEL?

Allpool on loetletud ametlikud kriteeriumid, millele üldhariduse valdkonna õpirände projekt peab vastama, et saada programmi Erasmus+ alusel toetust:

ABIKÕBLIKKUSKRITEERIUMID

Abikõblilikud meetmed	<p>Üldhariduse valdkonna õpirände projekt peab sisaldama ühte või mitut järgmistest meetmetest:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ õpetamine; ▪ välismaal korraldatavad liigendatud kursused või koolitusüritused; ▪ töövarjuna tegutsemine.
Abikõblilikud osalevad organisatsioonid	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Õpetamine: Saatvad ja vastuvõtavad organisatsioonid peavad olema koolid (st asutused, mis pakuvad ükskõik millisel tasandil – alates alusharidusest kuni keskhariduseni – üld-, kutse- või tehnilist haridust)⁴¹. ▪ Töötajate koolitamine: saatev organisatsioon peab olema kool. Vastuvõttev organisatsioon võib olla: <ul style="list-style-type: none"> ○ kool või ○ ükskõik milline tööturul või hariduse, koolituse ja noorte valdkonnas tegutsev avaliku või erasektori organisatsioon. Selline organisatsioon võib olla näiteks: <ul style="list-style-type: none"> – kutseharidust ja -koolitust või täiskasvanuharidust pakkuv kool/instituut/hariduskeskus; – kõrgkool; – avaliku või erasektori väike-, keskmine või suurettevõtte (sh sotsiaalne ettevõtte); – sotsiaalpartner või muu tööhõivesektori esindaja, sealhulgas kaubanduskoda, käsitöötajate liit või kutseliit ja ametiühing; – kohaliku, piirkonna või riigi tasandi avalik-õiguslik asutus; – mittetulundusorganisatsioon, ühendus, valitsusväline organisatsioon; – uurimisinstituut; – sihtasutus; – kutseõpetamis- ja teabeteenuseid pakkuv asutus; – kursuseid või koolitust pakkuv organisatsioon. <p>Kui taotluse esitab riiklik õpirände konsortsium: võib koordineeriv organisatsioon olla:</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ kohalik või piirkondlik haridusamet või ○ üldharidust koordineeriv organ⁴². <p>Teised riiklikku konsortsiumi kaasatud organisatsioonid peavad olema koolid. Kõik osalevad organisatsioonid peavad asuma mõnes programmiriigis.</p>
Kes võib esitada taotluse?	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Kool, kes saadab oma töötajad välismaale (individuaalne taotlus); ▪ riikliku õpirände konsortsiumi koordinaator (konsortsiumi taotlus). <p>Üksikisikud ei saa taotleda toetust otse.</p>
Osalevate organisatsioonide arv	<p>Liikuvusmeede on riikidevaheline ja selle elluviimises peavad kaasa lööma vähemalt kaks eri programmiriikide osalevat organisatsiooni (vähemalt üks saatev organisatsioon ja vähemalt üks vastuvõttev organisatsioon). Toetuse taotlemise ajal ei tule ära märkida saatvaid organisatsioone.</p> <p>Kui projekti esitab riiklik õpirände konsortsium, peavad kõik konsortsiumi liikmed olema samast programmiriigist ja nad tuleb toetuse taotlemisel ära märkida. Konsortsium peab koosnema vähemalt kolmest organisatsioonist (koordineerija ja vähemalt kaks kooli). Konsortsiumi kuuluvatel koolidel peab olema konsortsiumi koordinaatorina tegutseva organisatsiooniga organisatsiooniline seos.</p>
Projekti kestus	<p>1–2 aastat. Taotleja peab valima projekti kestuse taotluse esitamise etapis, lähtudes projekti eesmärgist ja selle aja sisse kavandatavate meetmete liigist.</p>

⁴¹ Palume tutvuda iga riigi abikõblilike koolide loeteluga. Lisateabe saamiseks võtke ühendust asjaomase riigi riikliku bürooga.

⁴² Palume tutvuda iga riigi abikõblilike organisatsioonide loeteluga. Lisateabe saamiseks võtke ühendust asjaomase riigi riikliku bürooga.

Meetme kestus	2 päeva kuni 2 kuud (ei sisalda reisimisele kuluvat aega). 2 miinimumpäeva peavad olema järjestikused.
Meetme elluviimise koht (kohad)	Liikuvusmeetmed tuleb ellu viia välismaal mõnes teises programmiriigis.
Abikõlblikud osalejad	Üldhariduse eest vastutavad töötajad (õpetajad ja muud töötajad, sh koolijuhid, direktorid jne), kes töötavad saatva(te)s kooli(de)s, ning muud haridusvaldkonna töötajad (koolide inspektorid ja nõunikud, pedagoogilised nõustajad, psühholoogid jne), kes on kaasatud saatva(te) kooli(de) strateegilisse arengusse.
Kellele esitada taotlus?	Selle riigi riiklikule büroole, kus asub taotlejate organisatsioon ⁴³ .
Millal esitada taotlus?	Taotlejad peavad esitama oma toetustaotluse hiljemalt 2. veebruaril kell 12.00 (keskpäev Brüsseli aja järgi) projektide puhul, mida hakatakse ellu viima ajavahemikus sama aasta 1. juunist kuni 31. detsembrini. Võimalik lisatähtaeg: Kui eelarves on kasutamata jääke, siis võivad riiklikud bürood korraldada teise taotlusvooru, millele kohaldatakse selles juhendis toodud tingimusi. Riiklikud bürood teavitavad sellisest võimalusest oma veebisaidi kaudu. Kui korraldatakse teine taotlusvoor, siis peavad taotlejad esitama oma toetustaotluse hiljemalt 4. oktoobril kell 12.00 (keskpäev Brüsseli aja järgi) projektide puhul, mida hakatakse ellu viima ajavahemikus järgmise aasta 1. jaanuarist kuni 31. maini.
Kuidas esitada taotlus?	Üksikasjaliku teabe selle kohta, kuidas esitada taotlus, leiab käesoleva juhendi C osast.
Muud kriteeriumid	Organisatsioon või riiklik õpirände konsortsium võib esitada igas valikuvoores vaid ühe taotluse. Organisatsioon võib siiski kuuluda mitmesse samal ajal toetust taotlevasse konsortsiumi või koordineerida nende tegevust.

Taotlevaid organisatsioone hinnatakse asjaomaste **kõrvalejätmise ja valikukriteeriumide** põhjal. Lisateabe saamiseks palume tutvuda käesoleva juhendi C osaga.

TOETUSE MÄÄRAMISE KRITERIUMID

Projekte hinnatakse järgmiste kriteeriumide alusel:

Projekti asjakohasus (kuni 30 punkti)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ projektiettepaneku asjakohasus, võttes arvesse: <ul style="list-style-type: none"> - meetme eesmärgid (vt jagu „Millised on liikuvusprojekti eesmärgid?”) - osalevate organisatsioonide ja individuaalsete osalejate vajadusi ning eesmärgid, nagu need on esitatud Euroopa arengukavas ▪ mil määral sobib projektiettepanek selleks, et: <ul style="list-style-type: none"> - võimaldada osalejatel saavutada kvaliteetseid õpitulemusi - tugevdada osalevate organisatsioonide suutlikkust ja rahvusvahelist haaret
--	--

⁴³ NB! Koolid, kes tegutsevad mõne teise riigi ametiasutuse järelevalve all (nt prantsuse lütseumid, saksa koolid, Ühendkuningriigi relvajõudude koolid), esitavad taotluse järelevalvet tegeva riigi riiklikusse büroosse.

<p>Projekti ülesehituse ja elluviimise kvaliteet (kuni 40 punkti)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Projektiettepaneku kõikide etappide (ettevalmistuste tegemine, liikuvusmeetmete elluviimine ja järelmeetmete võtmine) selgus, täielikkus ning kvaliteet ▪ projekti eesmärkide ja kavandatavate meetmete kokkusobivus ▪ taotleva organisatsiooni Euroopa arengukava kvaliteet ▪ osalejate liikuvusmeetmetesse valimise ja/või kaasamise meetmete asjakohasus ▪ praktiliste korralduste ning juhtimis- ja toetamismeetodite kvaliteet ▪ osalejate ettevalmistamise kvaliteet ▪ kui see on asjakohane, osalejate õpitulemuste tunnustamise ja valideerimise korra kvaliteet ning Euroopa läbipaistvuse ja tunnustamise vahendite järjepidev kasutamine
<p>Mõju ja tulemuste levitamine (kuni 30 punkti)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ projekti tulemuste hindamise meetmete kvaliteet ▪ projekti võimalik mõju: <ul style="list-style-type: none"> - üksikutele osalejatele ja osalevatele organisatsioonidele projekti ajal ning projekti lõppedes - kohalikul, piirkondlikul, riiklikul ja/või Euroopa tasandil muudele kui projektis otseselt osalevatele organisatsioonidele ja isikutele ▪ nende meetmete asjakohasus ja kvaliteet, mille eesmärk on levitada projekti tulemusi osalevate organisatsioonide seas ning mujal

Rahastamist kaalutakse üksnes selliste projektiettepanekute puhul, mis koguvad vähemalt 60 punkti. Peale selle peavad projektid koguma iga eespool nimetatud toetuse määramise kriteeriumi puhul vähemalt poole maksimumpunktidest (st kriteeriumide „projekti asjakohasus” ning „mõju ja tulemuste levitamine” puhul vähemalt 15 punkti ning kriteeriumi „projekti ülesehituse ja elluviimise kvaliteet” puhul vähemalt 20 punkti).

MIDA VEEL TULEKS SELLE MEETME KOHTA TEADA?

ÄÄREPOOLSEIMATEST PIIRKONDADEST, ÜLEMEREMADEST JA -TERRITOORIUMIDELT PÄRIT / SINNA SUUNDUVAD OSALEJAD

Kooskõlas määrusega, millega kehtestatakse Erasmus+ programm, mis kutsub programmi rakendamisel üles arvestama liidu äärepoolseimate piirkondade ning ülemeremaade ja -territooriumide kaugusest tingitud kitsendustega, sätestatakse spetsiaalsed rahastamisreeglid, et toetada tavapäraste rahastamisreeglitega (tuginevad toetusele ühikukulude katmiseks reisi pikkuse vahemiku kohta) ebapiisavalt kaetud äärepoolseimatest piirkondadest ning ülemeremaadest ja -territooriumidelt pärit / sinna suunduvate osalejate suuri reisikulud.

Õpirände projektide taotlejatel on lubatud taotleda erakorraliste kulude eelarvest rahalist toetust äärepoolseimatest piirkondadest ning ülemeremaadest ja -territooriumidelt pärit osalejate reisikulude katteks (kuni 80 % kõigist abikõlblikest kuludest, vt „Millised on rahastamiseeskirjad?”) See on lubatud eeldusel, et taotlejad põhjendavad, miks tavapärased rahastamisreeglid (tuginevad toetusele ühikukulude katmiseks reisi pikkuse vahemiku kohta) ei kata osalejate reisikuludest vähemalt 70 %.

MUU TEAVE

Täiendavad kriteeriumid ja kasuliku lisateabe selle meetme kohta leiab käesoleva juhendi I lisast. Huvitatud organisatsioonidel palutakse lugeda enne rahalise toetuse taotlemist hoolikalt läbi selle lisa asjaomased jaod.

MILLISED ON RAHASTAMISEESKIRJAD?

Liikuvusprojekti eelarve koostamisel tuleb kinni pidada järgmistest rahastamiseeskirjadest:

Toetuskõlblikud kulud		Rahastamismehhanism	Summa	Eraldamise eeskiri
Reisimine	Toetus, mis aitab katta osalejate ja neid saatvate isikute kulud seoses reisimisega lähtekohast projekti elluviimise kohta ning tagasi	Toetus ühikukulude katmiseks	Kui reisi pikkus on 10–99 km: 20 eurot osaleja kohta	Aluseks võetakse reisi pikkus osaleja kohta; reisi pikkuse arvutamisel tuleb kasutada Euroopa Komisjoni vahemaa arvutamise kalkulaatorit ⁴⁴ . Taotleja peab märkima ühel suunal läbitava vahemaa, et oleks võimalik arvutada ELi toetus, millega toetatakse edasi-tagasi sõitu ⁴⁵ .
			Kui reisi pikkus on 100–499 km: 180 eurot osaleja kohta	
			Kui reisi pikkus on 500–1999 km: 275 eurot osaleja kohta	
			Kui reisi pikkus on 2000–2999 km: 360 eurot osaleja kohta	
			Kui reisi pikkus on 3000–3999 km: 530 eurot osaleja kohta	
			Kui reisi pikkus on 4000–7999 km: 820 eurot osaleja kohta	
			Kui reisi pikkus on 8000 km või enam: 1300 eurot osaleja kohta	
Suurteks riigisesteks reisikuludeks ette nähtud lisatoetus	Lisatoetus: <ul style="list-style-type: none"> edasi-tagasi sõiduks päritoluriigi siseselt peamisesse keskusesse/lennujaama ja (või) rongi-/bussijaama jõudmiseks ja/või edasi-tagasi sõiduks vastuvõtva riigi siseselt kaugemal paiknevasse lõppsihtkohta jõudmiseks (peamisest keskusse/lennujaamast ja (või) rongi- 	Toetus ühikukulude katmiseks	Riigisesteks reisikuludeks, mis on suuremad kui 225 eurot: 180 eurot osaleja ja edasi-tagasi sõidu kohta (sh saatvad isikud) ⁴⁶	Suurte riigisestete reisikulude jaoks, mis ületavad 225 eurot (edasi-tagasi sõidu kohta), ja tingimusel, et need kulud on taotlusvormil hästi põhjendatud.

⁴⁴ http://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/tools/distance_et.htm

⁴⁵ Nt kui Madridist (Hispaaniast) pärit isik osaleb meetmes, mida viiakse ellu Roomas (Itaalias), peab taotluse esitaja a) arvutama välja vahemaa Madridist Rooma (1365,28 km); b) valima sobiva reisi pikkuse vahemiku (500–1999 km) ning c) arvutama ELi toetuse, millega aidatakse katta osaleja kulud seoses reisimisega Madridist Rooma ja tagasi (275 eurot).

⁴⁶ Kui see on taotlusvormil nõuetekohaselt põhjendatud, võib osaleja saada kaks lisatoetust suurte riigisestete reisikulude katmiseks, et osaleda samas liikuvusmeetmes: üks peamisesse keskusesse/lennujaama ja/või rongi-/bussijaama jõudmiseks päritoluriigi siseselt ja üks lisaks vastuvõtva riigi siseselt kaugemal paiknevasse lõppsihtkohta jõudmiseks.

	/bussijaamast)			
Korralduslik toetus	Kulud, mis on otseselt seotud õpirändemeetmete elluviimisega (v.a osalejate reisi- ja elamiskulud), sealhulgas osalejate (pedagoogilise, kultuuridevahelise suhtlusega seotud, keelelise) ettevalmistamise, järelevalve ja toetamisega õpirände ajal, õpitulemuste valideerimisega ning tulemuste levitamise.	Toetus ühikukulude katmiseks	Kuni 100. osalejani: 350 eurot osaleja kohta + alates 101. osalejast: 200 eurot iga täiendava osaleja kohta	Aluseks võetakse osalejate arv
Individuaalne toetus	Osalejate ja neid saatvate isikute otsesed elamiskulud meetme elluviimise ajal	Toetus ühikukulude katmiseks	Kuni meetme elluviimise 14. päevani: A3.1 päevas osaleja kohta + meetme elluviimise 15.–60. päeval: 70 % summast A3.1 päevas osaleja kohta	Aluseks võetakse viibimise kestus osaleja kohta (mis hõlmab vajaduse korral ka üht reisimisele kuluvat päeva enne meetme elluviimise algust ja üht reisimisele kuluvat päeva pärast meetme elluviimise lõppemist)
Kursusetasud	Kulud, mis on otseselt seotud kursustele registreerimise tasudega	Toetus ühikukulude katmiseks	70 eurot päevas osaleja kohta kuni 700 eurot liikuvusprojektis osaleja kohta	
Erivajadustega seotud toetus	Lisakulud, mis on otseselt seotud osalejatega, kellel on puue, ja neid saatvate isikutega (sealhulgas reisi- ja elamiskulud, kui need on põhjendatud, ning nende osalejate toetus ei ole juba kaetud eelarvekategooriatega „reisimine” ja „individuaalne toetus”)	Tegelikud kulud	100 % toetuskõlblikest kuludest	
Erakorralised kulud	Kulud, mis on seotud finantstagatise andmisega, kui riiklik büroo seda nõuab Äärepoolseimatest piirkondadest, ülemeremaadest ja -territooriumidelt pärit / sinna suunduvate osalejate suured reisikulud (vt üksikasju jaost „Mida veel tuleks selle meetme kohta teada?”)	Tegelikud kulud	75 % toetuskõlblikest kuludest Suured reisikulud: kuni 80 % abikõlblikest kuludest	Tingimus: rahalise toetuse taotlemist kursusetasude, erivajadustega seotud toetuse ja erakorraliste kulude katmiseks tuleb põhjendada taotlusvormis

TABEL 1. INDIVIDUAALNE TOETUS (SUMMAD EURODES PÄEVAS)

Summad sõltuvad riigist, kus meedet ellu viiakse. Iga riiklik büroo määrab objektiivsete ja läbipaistvate kriteeriumide alusel kindlaks oma riigis esitatud projektide suhtes kohaldatavad summad. Need summad määratakse kindlaks allpool esitatud tabelis märgitud miinimumi ja maksimumi piires. Täpsed summad avaldatakse riikliku büroo veebisaidil.

Vastuvõttev riik	Töötajate liikuvus
	Miinum-maksimum (päevas)
	A3.1
Taani, Iirimaa, Madalmaad, Rootsi, Ühendkuningriik	80–160
Belgia, Bulgaaria, Tšehhi Vabariik, Kreeka, Prantsusmaa, Itaalia, Küpros, Luksemburg, Ungari, Austria, Poola, Rumeenia, Soome, Island, Liechtenstein, Norra, Türgi	70–140
Saksamaa, Hispaania, Läti, Malta, Portugal, Slovakkia, endine Jugoslaavia Makedoonia vabariik	60–120
Eesti, Horvaatia, Leedu, Sloveenia	50–100

TÄISKASVANUHARIDUSE VALDKONNA TÖÖTAJATE ÕPIRÄNDE PROJEKT

See õpirände projekt võib sisaldada ühte või mitut järgmistest meetmetest:

Töötajate liikuvus:

- **Õpetamine / koolituse pakkumine:** see meede võimaldab täiskasvanuhariduse valdkonna organisatsioonide töötajatel õpetada või pakkuda koolitust välismaal partnerorganisatsioonis;
- **välismaal korraldatavad liigendatud kursused või koolitusüritused:** toetavad täiskasvanuhariduse valdkonna töötajate ametialast arengut.
- **Töövarjuna tegutsemine:** pakub võimalust täiskasvanuhariduse valdkonna töötajatel veeta periood välismaal asuvas asjakohases täiskasvanuhariduse valdkonnas tegutsevas organisatsioonis.

Need tegevused on täiskasvanuhariduse valdkonna organisatsioonide töötajatele ka võimaluseks suurendada pädevust tööks ebasoodsast keskkonnast pärit täiskasvanud õppijatega. Praegusest kontekstist tulenevalt – seoses sisserändajate, pagulaste ja varjupaigataotlejatega – pööratakse eritähelepanu ka projektide toetamisele, mis sisaldavad täiskasvanuhariduse valdkonna organisatsioonide töötajate koolitamist sellistes valdkondades nagu täiskasvanud pagulaste õpe, mitmekultuurilised klassiruumid, täiskasvanud õppijate õpetamine teises keeles ning sallivus ja mitmekesisus klassiruumis.

MILLINE ON SELLES PROJEKTIS OSALEVATE ORGANISATSIOONIDE ROLL?

Liikuvusprojekti osalevad organisatsioonid võtavad endale järgmised rollid ja ülesanded.

- Taotlev organisatsioon: vastutab liikuvusprojekti elluviimise, toetuslepingu allkirjastamise ja haldamise ning aruandluse eest. Taotleja võib olla konsortsiumi koordinaator ja juhtida sama riigi partnerorganisatsioonide riiklikku õpirände konsortsiumi, mille eesmärk on saata üldhariduse valdkonna töötajaid liikuvusmeetme elluviimiseks välismaale. Konsortsiumi koordinaator võib, aga ei pruugi, tegutseda ka saatva organisatsioonina.
- Saatev organisatsioon vastutab täiskasvanuhariduse valdkonna töötajate väljavalimise ja välismaale saatmise eest. Saatev organisatsioon on kas taotlev organisatsioon või partner riiklikus õpirände konsortsiumis.
- Vastuvõtva organisatsiooni ülesanne on välismaalt saabuvad täiskasvanuhariduse valdkonna töötajad vastu võtta ja pakkuda neile tegevusprogrammi või saada osa nende koolitustegevusest.

Vastuvõtva organisatsiooni konkreetne roll sõltub meetme liigist ja suhetest saatva organisatsiooniga. Vastuvõttev organisatsioon võib olla:

- kursuse pakkuja (osalemise korral struktuursel kursusel või koolitusüritusel);
- partner- või muu asjakohane täiskasvanuhariduse valdkonnas tegutsev organisatsioon (nt töövarjuna tegutsemise või õpetamise korral). Sellisel juhul peab saatev organisatsioon leppima enne meetme elluviimist koos osalejatega kokku välismaal veedetava perioodi eesmärkides ja tegevustes ning määrama kindlaks iga lepinguosalise õigused ja kohustused.

Programmi Erasmus+ raames toetatakse töötajate õpialast liikuvust:

- mis kuulub saatvate organisatsioonide Euroopa arengukava raamistikku (et nende tegevust ajakohastada ja rahvusvahelisemaks muuta);
- mis vastab töötajate selgelt kindlaks määratud arenguvajadustele;
- millega kaasneb asjakohane valiku tegemine, ettevalmistamine ja järelemeetmete võtmine;
- mille puhul on tagatud osalevate töötajate õpitulemuste nõuetekohane tunnustamine ning
- mille puhul on tagatud õpitulemuste organisatsioonisisene levitamine ja laialdane kasutamine.

MILLISEID KRITERIUME KASUTATAKSE SELLE PROJEKTI HINDAMISEL?

Allpool on loetletud ametlikud kriteeriumid, millele täiskasvanuhariduse valdkonna õpirände projekt peab vastama, et saada programmi Erasmus+ alusel toetust:

ABIKÕLBLIKKUSKRITEERIUMID

Abikõlblikud meetmed	<p>Täiskasvanuhariduse valdkonna õpirände projekt peab sisaldama ühte või mitut järgmistest meetmetest:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ õpetamine / koolituse pakkumine; ▪ välismaal korraldatavad liigendatud kursused või koolitusüritused; ▪ töövarjuna tegutsemine.
Abikõlblikud osalevad organisatsioonid	<p>Osalev organisatsioon võib olla:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ ükskõik milline täiskasvanuhariduse valdkonnas tegutsev avaliku või erasektori organisatsioon (mida määratletakse täiskasvanuhariduse valdkonna organisatsioonina) <p>või</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ ükskõik milline tööturul või hariduse, koolituse ja noorte valdkonnas tegutsev avaliku või erasektori organisatsioon. <p>Selline organisatsioon võib olla näiteks:</p> <ul style="list-style-type: none"> – täiskasvanuharidust pakkuv kool/instituut/keskus; – asutus erivajadustega täiskasvanud õppijatele; – kõrgkool (sh selline, mis pakub haridusvõimalusi täiskasvanutele); – avaliku või erasektori ettevõtte või väike-, keskmine või suurettevõtte (sh sotsiaalne ettevõtte); – sotsiaalpartner või muu tööhõivesektori esindaja, sealhulgas kaubanduskoda, käsitööettevõtjate liit või kutseliit ja ametiühing; – kohaliku, piirkonna või riigi tasandi avalik-õiguslik asutus; – uurimisinstituut; – sihtasutus; – kool/instituut/hariduskeskus; – mittetulundusorganisatsioon, ühendus, valitsusväline organisatsioon; – kultuuriorganisatsioon, raamatukogu, muuseum; – kutsenõustamis- ja teabeteenuseid pakkuv asutus. <p>Kõik organisatsioonid peavad asuma mõnes programmiriigis.</p>
Kes võib esitada taotluse?	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Oma töötajaid välismaale saatev täiskasvanuhariduse, v.a kutsehariduse valdkonna organisatsioon; ▪ täiskasvanuhariduse, v.a kutsehariduse organisatsioonide riikliku õpirände konsortsiumi koordinaatorina tegutsev täiskasvanuhariduse, v.a kutsehariduse organisatsioon. <p>Üksikisikud ei saa taotleda toetust otse.</p>
Osalevate organisatsioonide arv	<p>Toetuse taotlemise ajal tuleb ära märkida vaid saatev organisatsioon.</p> <p>Kui projekti esitab riiklik õpirände konsortsium, peavad kõik konsortsiumi liikmed olema samast programmiriigist ja nad tuleb toetuse taotlemisel ära märkida. Konsortsiumi peab kuuluma vähemalt kolm täiskasvanuhariduse valdkonna organisatsiooni.</p> <p>Liikvõrguprojekti elluviimises peavad kaasa lööma vähemalt kaks eri programmiriikide organisatsiooni (vähemalt üks saatev ja vähemalt üks vastuvõttev organisatsioon).</p>
Projekti kestus	<p>1–2 aastat. Taotleja peab valima projekti kestuse taotluse esitamise etapis, lähtudes projekti eesmärgist ja selle aja sisse kavandatavate meetmete liigist.</p>
Meetme kestus	<p>2 päeva kuni 2 kuud (ei sisalda reisimisele kuluvat aega).</p> <p>2 miinimumpäeva peavad olema järjestikused.</p>
Meetme elluviimise koht (kohad)	<p>Osalejad peavad viima liikvõrgumeetme ellu välismaal mõnes teises programmiriigis.</p>
Abikõlblikud osalejad	<p>Saatva(te) täiskasvanuõppe organisatsiooni(de) täiskasvanuõppe eest vastutavad / seal töötavad töötajad, aga ka muu personal, kes on seotud organisatsiooni strateegilise arendamisega.</p>

Kellele esitada taotlus?	Selle riigi riiklikule büroole, kus asub taotlev organisatsioon.
Millal esitada taotlus?	<p>Taotlejad peavad esitama oma toetustaotluse hiljemalt 2. veebruaril kell 12.00 (keskpäev Brüsseli aja järgi) projektide puhul, mida hakatakse ellu viima ajavahemikus sama aasta 1. juunist kuni 31. detsembrini.</p> <p>Võimalik lisatähtaeg:</p> <p>Kui eelarves on kasutamata jääke, siis võivad riiklikud bürood korraldada teise taotlusvooru, millele kohaldatakse selles juhendis toodud tingimusi. Riiklikud bürood teavitavad sellisest võimalusest oma veebisaidi kaudu.</p> <p>Kui korraldatakse teine taotlusvoor, siis peavad taotlejad esitama oma toetustaotluse hiljemalt 4. oktoobril kell 12.00 (keskpäev Brüsseli aja järgi) projektide puhul, mida hakatakse ellu viima ajavahemikus järgmise aasta 1. jaanuarist kuni 31. maini.</p>
Kuidas esitada taotlus?	Üksikasjaliku teabe selle kohta, kuidas esitada taotlus, leiab käesoleva juhendi C osast.
Muud kriteeriumid	Täiskasvanuhariduse valdkonna organisatsioon või täiskasvanuhariduse valdkonna organisatsioonide riiklik õpirände konsortsium võib esitada igas valikuvooorus vaid ühe taotluse. Täiskasvanuhariduse valdkonna organisatsioon võib siiski kuuluda mitmesse samal ajal toetust taotlevasse konsortsiumi või koordineerida nende tegevust.

Taotlevaid organisatsioone hinnatakse asjaomaste **kõrvalejätmise ja valikukriteeriumide** põhjal. Lisateabe saamiseks palume tutvuda käesoleva juhendi C osaga.

TOETUSE MÄÄRAMISE KRITERIUMID

Projekte hinnatakse järgmiste kriteeriumide alusel:

Projekti asjakohasus (kuni 30 punkti)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ projektiettepaneku asjakohasus, võttes arvesse: <ul style="list-style-type: none"> - meetme eesmärgid (vt jagu „Millised on liikuvusprojekti eesmärgid?”) - osalevate organisatsioonide ja individuaalsete osalejate vajadusi ning eesmärgid ▪ mil määral sobib projektiettepanek selleks, et: <ul style="list-style-type: none"> - võimaldada osalejatel saavutada kvaliteetseid õpitulemusi - tugevdada osalevate organisatsioonide suutlikkust ja rahvusvahelist haaret
Projekti ülesehituse ja elluviimise kvaliteet (kuni 40 punkti)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Projektiettepaneku kõikide etappide (ettevalmistuste tegemine, liikuvusmeetmete elluviimine ja järelmeetmete võtmine) selgus, täielikkus ning kvaliteet ▪ projekti eesmärkide ja kavandatavate meetmete kokkusobivus ▪ taotleva organisatsiooni Euroopa arengukava kvaliteet ▪ praktiliste korralduste ning juhtimis- ja toetamise meetodite kvaliteet ▪ osalejate ettevalmistamise kvaliteet ▪ kui see on asjakohane, osalejate õpitulemuste tunnustamise ja valideerimise korra kvaliteet ning Euroopa läbipaistvuse ja tunnustamise vahendite järjepidev kasutamine ▪ osalejate liikuvusmeetmetesse valimise ja/või kaasamise meetmete asjakohasus ▪ kui see on asjakohane, osalevate organisatsioonide vahelise ja teiste asjaomaste sidusrühmadega toimuva koostöö, koordineerimise ning teabevahetuse kvaliteet

Mõju ja tulemuste levitamine (kuni 30 punkti)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ projekti tulemuste hindamise meetmete kvaliteet ▪ projekti võimalik mõju: <ul style="list-style-type: none"> - osalejatele ja osalevatele organisatsioonidele projekti ajal ning projekti lõppedes - kohalikul, piirkondlikul, riiklikul ja/või Euroopa tasandil muudele kui projektis otseselt osalevatele organisatsioonidele ja isikutele ▪ nende meetmete asjakohasus ja kvaliteet, mille eesmärk on levitada projekti tulemusi osalevate organisatsioonide seas ning mujal (kaasa arvatud EPALE kasutamine, kui see on asjakohane).
--	---

Rahastamist kaalutakse üksnes selliste projektiettepanekute puhul, mis koguvad vähemalt 60 punkti. Peale selle peavad projektid koguma iga eespool nimetatud toetuse määramise kriteeriumi puhul vähemalt poole maksimumpunktidest (st kriteeriumide „projekti asjakohasus” ning „mõju ja tulemuste levitamine” puhul vähemalt 15 punkti ning kriteeriumi „projekti ülesehituse ja elluviimise kvaliteet” puhul vähemalt 20 punkti).

MIDA VEEL TULEKS SELLE MEETME KOHTA TEADA?

ÄÄREPOOLSEIMATEST PIIRKONDADEST, ÜLEMEREMADEST JA -TERRITOORIUMIDELT PÄRIT / SINNA SUUNDUVAD OSALEJAD

Kooskõlas määrusega, millega kehtestatakse Erasmus+ programm, mis kutsub programmi rakendamisel üles arvestama liidu äärepoolseimate piirkondade ning ülemeremaade ja -territooriumide kaugusest tingitud kitsendustega, sätestatakse spetsiaalsed rahastamisreeglid, et toetada tavapärase rahastamisreeglitega (tuginevad toetusele ühikukulude katmiseks reisi pikkuse vahemiku kohta) ebapiisavalt kaetud äärepoolseimatest piirkondadest ning ülemeremaadest ja -territooriumidelt pärit / sinna suunduvate osalejate suuri reisikulusid.

Õpirände projektide taotlejatel on lubatud taotleda erakorraliste kulude eelarvest rahalist toetust äärepoolseimatest piirkondadest ning ülemeremaadest ja -territooriumidelt pärit osalejate reisikulude katteks (kuni 80 % kõigist abikõlblikest kuludest, vt „Millised on rahastamiseeskirjad?”) See on lubatud eeldusel, et taotlejad põhjendavad, miks tavapärased rahastamisreeglid (tuginevad toetusele ühikukulude katmiseks reisi pikkuse vahemiku kohta) ei kata osalejate reisikuludest vähemalt 70 %.

MUU TEAVE

Täiendavad kriteeriumid ja kasuliku lisateabe selle meetme kohta leiab käesoleva juhendi I lisast. Huvitatud organisatsioonidel palutakse lugeda enne rahalise toetuse taotlemist hoolikalt läbi selle lisa asjaomased jaod.

MILLISED ON RAHASTAMISEESKIRJAD?

Liikuvusprojekti eelarve koostamisel tuleb kinni pidada järgmistest rahastamiseeskirjadest:

Toetuskõlblikud kulud		Rahastamismehhanism	Summa	Eraldamise eeskiri
Reisimine	Toetus, mis aitab katta osalejate ja neid saatvate isikute kulud seoses reisimisega lähtekohast projekti elluviimise kohta ning tagasi	Toetus ühikukulude katmiseks	Kui reisi pikkus on 10–99 km: 20 eurot osaleja kohta	Aluseks võetakse reisi pikkus osaleja kohta; reisi pikkuse arvutamisel tuleb kasutada Euroopa Komisjoni vahemaa arvutamise kalkulaatorit ⁴⁷ . Taotleja peab märkima ühel suunal läbitava vahemaa, et oleks võimalik arvutada ELi toetus, millega toetatakse edasi-tagasi sõitu ⁴⁸ .
			Kui reisi pikkus on 100–499 km: 180 eurot osaleja kohta	
			Kui reisi pikkus on 500–1999 km: 275 eurot osaleja kohta	
			Kui reisi pikkus on 2000–2999 km: 360 eurot osaleja kohta	
			Kui reisi pikkus on 3000–3999 km: 530 eurot osaleja kohta	
			Kui reisi pikkus on 4000–7999 km: 820 eurot osaleja kohta	
			Kui reisi pikkus on 8000 km või enam: 1300 eurot osaleja kohta	
Suurteks riigisesteks reisikuludeks ette nähtud lisatoetus	Lisatoetus: <ul style="list-style-type: none"> edasi-tagasi sõiduks päritoluriigi siseselt peamisesse keskusesse/lennujaama ja (või) rongi-/bussijaama jõudmiseks ja/või edasi-tagasi sõiduks vastuvõtva riigi siseselt kaugemal paiknevasse lõppsihtkohta jõudmiseks (peamisest keskussest/lennujaamast ja (või) rongi- 	Toetus ühikukulude katmiseks	Riigisesteks reisikuludeks, mis on suuremad kui 225 eurot: 180 eurot osaleja ja edasi-tagasi sõidu kohta (sh saatvad isikud) ⁴⁹	Suurte riigisestete reisikulude jaoks, mis ületavad 225 eurot (edasi-tagasi sõidu kohta), ja tingimusel, et need kulud on taotlusvormil hästi põhjendatud.

⁴⁷ http://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/tools/distance_et.htm

⁴⁸ Nt kui Madridist (Hispaaniast) pärit isik osaleb meetmes, mida viiakse ellu Roomas (Itaalias), peab taotluse esitaja a) arvutama välja vahemaa Madridist Rooma (1365,28 km); b) valima sobiva reisi pikkuse vahemiku (500–1999 km) ning c) arvutama ELi toetuse, millega aidatakse katta osaleja kulud seoses reisimisega Madridist Rooma ja tagasi (275 eurot).

⁴⁹ Kui see on taotlusvormil nõuetekohaselt põhjendatud, võib osaleja saada kaks lisatoetust suurte riigisestete reisikulude katmiseks, et osaleda samas liikuvusmeetmes: üks peamisesse keskusesse/lennujaama ja/või rongi-/bussijaama jõudmiseks päritoluriigi siseselt ja üks lisaks vastuvõtva riigi siseselt kaugemal paiknevasse lõppsihtkohta jõudmiseks.

	/bussijaamast)			
Korralduslik toetus	Kulud, mis on otseselt seotud õpirändemeetmete elluviimisega (v.a osalejate reisi- ja elamiskulud), sealhulgas osalejate (pedagoogilise, kultuuridevahelise suhtlusega seotud, keelelise) ettevalmistamise, järelevalve ja toetamisega õpirände ajal, õpitulemuste valideerimisega ning tulemuste levitamisega.	Toetus ühikukulude katmiseks	Kuni 100. osalejani: 350 eurot osaleja kohta + alates 101. osalejast: 200 eurot iga täiendava osaleja kohta	Aluseks võetakse osalejate arv
Individuaalne toetus	Osalejate ja neid saatvate isikute otsesed elamiskulud meetme elluviimise ajal	Toetus ühikukulude katmiseks	Kuni meetme elluviimise 14. päevani: A4.1 päevas osaleja kohta + meetme elluviimise 15.–60. päeval: 70 % summast A4.1 päevas osaleja kohta	Aluseks võetakse viibimise kestus osaleja kohta (mis hõlmab vajaduse korral ka üht reisimisele kuluvat päeva enne meetme elluviimise algust ja üht reisimisele kuluvat päeva pärast meetme elluviimise lõppemist)
Kursusetasud	Kulud, mis on otseselt seotud kursustele registreerimise tasudega	Toetus ühikukulude katmiseks	70 eurot päevas osaleja kohta kuni 700 eurot liikuvusprojektis osaleja kohta	
Erivajadustega seotud toetus	Lisakulud, mis on otseselt seotud osalejatega, kellel on puue, ja neid saatvate isikutega (sealhulgas reisi- ja elamiskulud, kui need on põhjendatud, ning nende osalejate toetus ei ole juba kaetud eelarvekategooriatega „reisimine” ja „individuaalne toetus”)	Tegelikud kulud	100 % toetuskõlblikest kuludest	Tingimus: rahalise toetuse taotlemist kursusetasude, erivajadustega seotud toetuse ja erakorraliste kulude katmiseks tuleb põhjendada taotlusvormis
Erakorralised kulud	Kulud, mis on seotud finantstagatise andmisega, kui riiklik büroo seda nõuab Äärepoolseimatest piirkondadest, ülemeremaadest ja -territooriumidelt pärit / sinna suunduvate osalejate suured reisikulud (vt üksikasju jaost „Mida veel tuleks selle meetme kohta teada?”)	Tegelikud kulud	75 % toetuskõlblikest kuludest Suured reisikulud: kuni 80 % abikõlblikest kuludest	

TABEL 1. INDIVIDUAALNE TOETUS (SUMMAD EURODES PÄEVAS)

Summad sõltuvad riigist, kus meedet ellu viiakse. Iga riiklik büroo määrab objektiivsete ja läbipaistvate kriteeriumide alusel kindlaks oma riigis esitatud projektide suhtes kohaldatavad summad. Need summad määratakse kindlaks allpool esitatud tabelis märgitud miinimumi ja maksimumi piires. Täpsed summad avaldatakse riikliku büroo veebisaidil.

Vastuvõttev riik	Töötajate liikuvus
	Miinumum-maksimum (päevas)
	A4.1
Taani, Iirimaa, Madalmaad, Rootsi, Ühendkuningriik	80–160
Belgia, Bulgaaria, Tšehhi Vabariik, Kreeka, Prantsusmaa, Itaalia, Küpros, Luksemburg, Ungari, Austria, Poola, Rumeenia, Soome, Island, Liechtenstein, Norra, Türgi	70–140
Saksamaa, Hispaania, Läti, Malta, Portugal, Slovakkia, endine Jugoslaavia Makedoonia vabariik	60–120
Eesti, Horvaatia, Leedu, Sloveenia	50–100

NOORTE JA NOORSOOTÕTAJATE ÕPIRÄNDE PROJEKT

Põhiosa selle meetme jaoks ette nähtud eelarvest eraldatakse programmiiriikide organisatsioone ja osalejaid kaasavate riikidevaheliste meetmete toetamiseks. Ligikaudu 25 %ga selle meetme jaoks kasutada olevast eelarvest saab siiski rahastada rahvusvahelist tegevust, kuhu on kaasatud organisatsioonid ja osalejad programmiiriikidest ning ELi naabrike olevatest partnerriikidest (1.–4. piirkond, vt käesoleva juhendi A osa jagu „Abikõlblikud riigid”).

2017. aastal pannakse projektide valikul rõhku järgmisele:

- tõrjutud noorteni jõudmine; mitmekesisuse, kultuuride ja religioonide vahelise dialoogi, ühiste vabadusväärtuste, sallivuse ja inimõiguste edendamine; samuti noorte meediakirjaoskust, kriitilist mõtlemist ja algatusvõimet arendavad projektid;
- noorsootõtajatele oskuste ja meetodite pakkumine, mida on vaja ühiste põhiväärtuste edasiandmiseks meie ühiskonnas, eriti noortele, kelleni on raske jõuda, ning noorte vägivaldse äärmusluse ärahoidmine.

Võttes arvesse kriitilist olukorda Euroopas, saavad noorsootõõ, mitteformaalne õppimine ja vabatahtlik tegevus oluliselt panustada pagulaste, varjupaigataotlejate ning sisserändajate abistamise ja/või suurendada teadlikkust kohalikes kogukondades. Seepärast on pagulasi, varjupaigataotlejaid ja sisserändajaid kaasavad või vastava teemafookusega tegelevad projektid prioriteetsed.

Selle meetme alusel võib toetada kahte liiki projekte:

- noortele ja noorsootõtajatele mõeldud liikuvusprojektid, mis hõlmavad noortevahetust, Euroopa vabatahtlikku teenistust ja/või noorsootõtajate meetmeid;
- noortele mõeldud liikuvusprojektid, mis keskenduvad Euroopa vabatahtliku teenistuse meetmetele, mis on suunatud kogenud Euroopa vabatahtlikku teenistust koordineerivatele organisatsioonidele.

Mõlemat liiki projekti üksikasjaliku kirjelduse leiab kahest allolevast jaost.

NOORTELE JA NOORSOOTÕTAJATELE MÕELDUD LIIKUVUSPROJEKTID, MIS HÕLMAVAD NOORTEVAHETUST, EUROOPA VABATAHTLIKU TEENISTUST JA/VÕI NOORSOOTÕTAJATE MEETMEID.

Õpirände projekt võib ühendada ühte või mitut allpool toodud meetet:

Noorte liikuvus:

▪ **Noortevahetused**

Noortevahetus võimaldab vähemalt kahe riigi noorterühmadel kohtuda ja veeta koos kuni 21 päeva. Noortevahetuse ajal viivad osalejad rühmajuhtide toel ühiselt ellu nende jaoks enne vahetust kavandatud ja ettevalmistatud tööprogrammi (hõlmab õpikodasid, ülesandeid, arutelusid, rollimänge, simulatsioone, tegevust vabas õhus jne). Noortevahetus võimaldab noortel: arendada pädevusi; muutuda teadlikuks sotsiaalselt olulistest teemadest/teemavaldkondadest; avastada peamiselt üksteiselt õppimise teel uusi kultuure, kombeid ja elustiile; tugevdada selliseid väärtusi nagu solidaarsus, demokraatia, sõprus jne. Õppeprotsess lähtub noortevahetuse puhul mitteformaalse hariduse meetoditest. Küllaltki lühike kestus muudab vähemate võimalustega noorte kaasamise sobivaks. Selline noortevahetus pakub rahvusvahelise õpirände kogemust ohutult rühmas koos võimalusega võtta kaasa piisav arv rühmajuhte, kes osalejate eest hoolitsevad. Noortevahetus võib pakkuda ka head tausta, et arutleda kaasamise ja mitmekülguse teemadel ning nende kohta õppida. Noortevahetus põhineb Euroopa Liidu eri riikidest või ka väljaspool liitu asuvatest eri riikidest pärit kahe või enama osaleva organisatsiooni riikidevahelisel koostööl.

Noortevahetuse raames pole õigust toetust saada järgmiste tegevuste puhul: akadeemilised õppereisid; vahetused, mille eesmärk on teenida rahalist kasu; vahetused, mida võib lugeda turismiks; festivalid; puhkusereisid; esinejate ringreisid.

▪ **Euroopa vabatahtlik teenistus**

Meede võimaldab 17–30aastastel noortel anda oma isiklik panus kuni 12 kuud kestva ja mõnes teises riigis või väljaspool Euroopa Liitu toimuva tasustamata ning täistööajaga vabatahtliku teenistuse kaudu. Noortele vabatahtlikele antakse võimalus aidata kaasa selliste organisatsioonide igapäevatoös, mis tegelevad noorte teavitamise ja noorsoopoliitikaga, noorte isikliku ja sotsiaalharidusliku arenguga, kodanike kaasamisega, sotsiaalhooldusega, ebasoodsas olukorras olevate isikute kaasamisega, keskkonnaga, mitteformaalse hariduse programmidega, IKT- ja meediaoskusega, kultuuri ja

loomingulisusega, arengukoostööga jne. Vähemate võimalustega noored võivad saada lisatoetust, mis võimaldab neil osaleda, ja neil on lubatud Euroopa vabatahtlikus teenistuses osaleda lühemat aega (alates kahest nädalast).

Projekt võib hõlmata 1–30 vabatahtlikku, kes võivad teha oma vabatahtlikku tööd kas individuaalselt või rühmas.

Osalevate organisatsioonide ülesanne on:

- korraldada vabatahtlike ülalpidamine, majutus ja kohalik transport;
- kavandada vabatahtlikele ülesanded ja tegevused, mille puhul peetakse kinni Euroopa vabatahtliku teenistuse hartas kirjeldatud kvaliteedipõhimõtetest;
- pakkuda meetme elluviimise kestel vabatahtlikele pidevat keele-, isiklikku ja haldustuge, mis on seotud nende täidetavate ülesannetega.

Osalemine Euroopa vabatahtliku teenistuse tegevuses peab olema vabatahtlikele tasuta, välja arvatud võimalik panus reisikulude katmise (kui programmi Erasmus+ toetus ei kata neid kulusid tervikuna) ja lisakulud, mis ei ole seotud meetme elluviimisega. Peamised kulud, mis on seotud vabatahtlike osalemisega Euroopa vabatahtliku teenistuse tegevuses, kaetakse programmi Erasmus+ toetusest või osalevate organisatsioonide muudest vahenditest.

Peale toe, mida pakuvad vabatahtlikele osalevad organisatsioonid, korraldavad riiklikud bürood või piirkondlikud SALTO teabekeskused koolitus- ja hindamistsükli⁵⁰, milles igal vabatahtlikul tuleb osaleda ning millesse kuulub: a) üle kahe kuu kestva vabatahtliku teenistuse puhul saabumisel toimuv koolitus; b) üle kuue kuu kestva vabatahtliku teenistuse puhul vahehindamine.

Programmi Erasmus+ raames toimuvaks Euroopa vabatahtlikuks teenistuseks ei peeta järgmisi tegevusi: juhuslik, struktureerimata, osalise tööajaga tegutsemine vabatahtlikuna; tööpraktika ettevõttes; tasustatud töö; vaba aja veetmise või turismiga seotud tegevus; keelekursus; odava tööjõu kasutamine; õppimine või kutsekoolitus välismaal.

Noorsootöötajate liikuvus

▪ **noorsootöötajate koolitamine ja võrgustike loomine.**

Meetmega toetatakse noorsootöötajate ametialast arengut nende osalemise kaudu riikidevahelistel/rahvusvahelistel seminaridel, koolituskursustel, kontaktide loomise üritustel, õppekäikudel jne või noorte valdkonnas tegutsevas välismaal asuvas organisatsioonis toimuva töövarjuna tegutsemise / vaatlemise kaudu. Kogu selle tegevuse korraldavad projektis osalevad organisatsioonid. Noorsootöötajate osalemine sellises tegevuses toetab nende organisatsiooni suutlikkuse suurendamist ja peaks avaldama selget mõju noorsootöötajate igapäevatoole noortega. Õpiväljundeid tuleks noorte valdkonnas laiemalt levitada.

MILLINE ON SELLES PROJEKTIS OSALEVATE ORGANISATSIOONIDE ROLL?

Liikuvusprojektis osalevad organisatsioonid võtavad endale järgmised rollid ja ülesanded.

- Noorte liikuvusprojekti koordinaator vastutab kõikide partnerorganisatsioonide nimel kogu projekti elluviimise eest.
- Saatev organisatsioon vastutab noorte ja noorsootöötajate välismaale saatmise eest (see hõlmab praktilisi korraldusi, osalejate ettevalmistamist enne ärasõitu, osalejate toetamist projekti kõikides etappides).
- Vastuvõtva organisatsiooni ülesanne on meede ellu viia, töötada koostöös osalejate ja partnerorganisatsioonidega välja osalejate tegevusprogramm ning toetada osalejaid projekti kõikides etappides.

Noortel vabatahtlikel, kes osalevad Euroopa vabatahtlikus teenistuses kaks kuud või kauem, on õigus saada keeletuge. Programmi käigus seatakse järk-järgult sisse veebipõhine keeletugi. Euroopa Komisjon teeb selle abikõlblikele osalejatele kättesaadavaks, et hinnata nende võõrkeeleoskust ning pakkuda enne liikuvusmeetme elluviimist ja/või selle elluviimise ajal vajaduse korral kõige sobilikumat keeleõpet (üksikasjalikum teavet leiab käesoleva juhendi I lisast).

⁵⁰ ÜKSİKASJALIKU TEABE LEIAB DOKUMENDIST „EUROOPA VABATAHTLIKU TEENISTUSEGA SEOTUD KOOLITUS- JA HINDAMISTSÜKLI JUHISED JA KVALITEEDI MIINIMUMNÕUDED“: http://ec.europa.eu/youth/programme/mobility/documents/evs-training-evaluation-guidelines_en.pdf

MILLISEID KRITEREIUME KASUTATAKSE SELLE PROJEKTI HINDAMISEL?

Allpool on loetletud ametlikud kriteeriumid, millele õpirände projekt peab vastama, et saada programmi Erasmus+ alusel toetust:

ÜLDISED ABIKÕBLIKKUSKRITEREIUMID

Abikõblilikud meetmed	<p>Noorte liikuvusprojekt peab sisaldama ühte või mitut järgmistest meetmetest:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ noortevahetused; ▪ Euroopa vabatahtlik teenistus; ▪ noorsootajate koolitamine ja võrgustike loomine.
Abikõblilikud osalevad organisatsioonid	<p>Osalev organisatsioon võib olla:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ mittetulundusorganisatsioon, ühendus, valitsusväline organisatsioon; ▪ Euroopa noorte valitsusväline organisatsioon; ▪ sotsiaalne ettevõtte; ▪ kohaliku tasandi avalik-õiguslik asutus; ▪ rühm noori, kes tegeleb noorsootõuga, ent mitte ilmtingimata mõnes noorteorganisatsioonis (st mitteametlik noorterühm); <p>ning samuti:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ riigi või piirkonna tasandi avalik-õiguslik asutus⁵¹; ▪ piirkondade ühendus; ▪ Euroopa territoriaalse koostöö rühmitus; ▪ ettevõtja sotsiaalse vastutuse valdkonnas tegutsev kasumit taotlev asutus. <p>mis asub programmiriigis või ELi naabriks olevas partnerriigis (1.–4. piirkond, vt käesoleva juhendi A osa jagu „Abikõblilikud riigid“).</p>
Kes võib esitada taotluse?	<p>Taotluse võib esitada⁵² iga programmiriigis asutatud osalev organisatsioon või rühm. See organisatsioon esitab taotluse kõikide projekti kaasatud osalevate organisatsioonide nimel.</p> <p>Noorte liikuvusprojekti rahastamiseks on eriviisi (vt rahastamiseeskirjade jagu), kui taotleja on:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ riigi või piirkonna tasandi avalik-õiguslik asutus⁵³; ▪ piirkondade ühendus; ▪ Euroopa territoriaalse koostöö rühmitus; ▪ ettevõtja sotsiaalse vastutuse valdkonnas tegutsev kasumit taotlev asutus.
Osalevate organisatsioonide arv ja profiil	<p>Liikuvusmeede on riikidevaheline ja selle elluviimises peavad kaasa lööma vähemalt kaks eri programmiriikide osalevat organisatsiooni (saatev organisatsioon ja vastuvõttev organisatsioon). Kui noorte õpirände projekti raames on ette nähtud vaid üks meede, peab koordinaator tegutsema ka kui saatev või vastuvõttev organisatsioon, v.a juhul, kui tegemist on Euroopa vabatahtliku teenistusega. Kui noorte liikuvusprojekti raames on ette nähtud rohkem kui üks meede, võib projekti koordinaator – aga ei pruugi – tegutseda saatva või vastuvõtva organisatsioonina. Koordinaator ei tohi ühelgi juhul olla mõne ELi naabriks oleva partnerriigi organisatsioon.</p> <p>Meetmete elluviimine programmiriikides: Kõik osalevad organisatsioonid peavad asuma mõnes programmiriigis.</p> <p>Meetmete elluviimine ELi naabriks olevas partnerriigis: meetme elluviimises peavad kaasa lööma vähemalt üks programmiriigi osalev organisatsioon ja üks ELi naabriks oleva partnerriigi osalev organisatsioon.</p>
Projekti kestus	3–24 kuud.

⁵¹ Riigi või piirkonna tasandi avalik-õiguslikuks asutuseks peetakse selles kontekstis avaliku sektori asutust, mis 1) pakub teenuseid või omab pädevust halduspiirkonnas, mis hõlmab kogu riigi või piirkonna territooriumi, ning 2) omab monopoli ehk asjaomases riigis või piirkonnas puuduvad teised samu ülesandeid täitvad asutused (tööpilised näited on ministeeriumid, riiklikud ametid, piirkondlikud omavalitsused jne). Sellega jäävad koolid, ülikoolid ja muud asutused – isegi kui nad on asutatud asjaomase riigi õiguse alusel – sellest kategooriast välja, liigitudes kohaliku tasandi avalik-õiguslikeks asutusteks.

⁵² Mitteametliku rühma korral võtab üks vähemalt 18aastane rühmaliige endale esindaja rolli ja vastutab rühma nimel.

⁵³ Vt eelmine märkus.

Kellele esitada taotlus?	Selle riigi riiklikule büroole, kus asub taotlev organisatsioon.
Millal esitada taotlus?	Taotlejad peavad esitama oma toetustaotluse: <ul style="list-style-type: none"> ▪ 2. veebruaril kell 12.00 (keskpäev Brüsseli aja järgi) projektide puhul, mida hakatakse ellu viima ajavahemikus sama aasta 1. maist kuni 30. septembrini; ▪ 26. aprillil kell 12.00 (keskpäev Brüsseli aja järgi) projektide puhul, mida hakatakse ellu viima ajavahemikus sama aasta 1. augustist kuni 31. detsembrini; ▪ 4. oktoobril kell 12.00 (keskpäev Brüsseli aja järgi) projektide puhul, mida hakatakse ellu viima ajavahemikus järgmise aasta 1. jaanuarist kuni 31. maini.
Kuidas esitada taotlus?	Üksikasjaliku teabe selle kohta, kuidas esitada taotlus, leiab käesoleva juhendi C osast.
Muud kriteeriumid	Taotlusvormile tuleb lisada kõikide projekti raames kavandatavate meetmete elluviimise ajakava.

TÄIENDAVAD ABIKÕBLIKKUSKRITEERIUMID NOORTEVAHETUSE PUHUL

Meetme kestus	5–21 päeva (ei sisalda reisimisele kuluvat aega).
Meetme elluviimise koht (kohad)	Meede tuleb ellu viia ühe meetmes osaleva organisatsiooni riigis.
Abikõblilikud osalejad	Saatvate ja vastuvõtivate organisatsioonide riikides elavad 13–30aastased noored ⁵⁴ . Noortevahetusse kaasatud rühmajuhid ⁵⁵ peavad olema vähemalt 18aastased.
Osalejate arv ja riikidest pärit rühmade koosseis	16–60 osalejat (lisaks rühmajuht (rühmajuhid)). Rühmas peab olema vähemalt 4 osalejat (lisaks rühmajuht (rühmajuhid)). Igal konkreetselt riigist pärit rühmal peab olema vähemalt üks rühmajuht.
Muud kriteeriumid	Selleks et säilitada selge seos riigiga, kus asub riiklik büroo, peab vähemalt üks saatvatest organisatsioonidest või vastuvõttev organisatsioon olema iga meetme puhul riigist, kus asub riiklik büroo, kellele esitatakse taotlus. Ettevalmistav külaskäik: Kui projekti puhul on ette nähtud ettevalmistav külaskäik, tuleb kinni pidada järgmistest abikõblikkuskriteeriumidest: <ul style="list-style-type: none"> ▪ ettevalmistava külaskäigu kestus: kuni 2 päeva (ei hõlma reisimisele kuluvaid päevi); ▪ osalejate arv: üks osaleja rühma kohta. Osalejate arvu võib suurendada kaheni, kui teine osaleja on meetmes osalev noor, kes pole rühmajuht ega koolitaja.

TÄIENDAVAD ABIKÕBLIKKUSKRITEERIUMID EUROOPA VABATAHTLIKU TEENISTUSE PUHUL

Akrediteerimine	Kõikidel Euroopa vabatahtliku teenistuse tegevusse kaasatud osalevatel organisatsioonidel peab olema Euroopa vabatahtliku teenistuse kehtiv akrediteering asjaomasel taotluse esitamise tähtajal (lisateabe saamiseks palume tutvuda käesoleva juhendi I lisas leiduva jaoga Euroopa vabatahtliku teenistuse kohta).
Teenistuse kestus	Pikaajaline teenistus: 2 ⁵⁶ kuni 12 kuud (ei sisalda reisimisele kuluvat aega). Lühiajaline teenistus: 2 nädalat kuni 2 kuud ⁵⁷ (ei sisalda reisimisele kuluvat aega). Tingimus: lühiajalist vabatahtlikku teenistust on lubatud korraldada meetmete puhul, kus osaleb vähemalt kümme vabatahtlikku, kes läbivad oma teenistuse koos (rühmateenistus), või kuhu kaasatutest moodustavad võrdse või suurema osa vähemate võimalustega noored.

⁵⁴ Palume arvesse võtta järgmist:

- vanuse alampiir – osalejad peavad olema saavutanud meetme alguskuupäevaks miinimumvanuse;
- vanuse ülempiir – osalejad ei tohi olla taotluse esitamise tähtajal vanemad kindlaks määratud maksimumvanusest.

⁵⁵ Rühmajuht on täiskasvanu, kes liitub noortevahetuses osalevate noortega, et tagada nende tõhus õppimine, kaitse ja turvalisus.

⁵⁶ Pikaajaline teenistus algab 60 päevast (ei sisalda reisimisele kuluvat aega).

⁵⁷ Lühiajaline teenistus kestab kuni 59 päeva (ei sisalda reisimisele kuluvat aega).

Teenistuse koht (kohad)	<p>Programmiriigi vabatahtlik peab teenistuse ellu viima teises programmiriigis või ELi naabriks olevas partnerriigis.</p> <p>ELi naabriks oleva partnerriigi vabatahtlik peab teenistuse ellu viima programmiriigis.</p>
Abikõlblikud osalejad	<p>Saatva organisatsiooni riigis elavad 17–30aastased noored⁵⁸.</p> <p>Vabatahtlik võib osaleda Euroopa vabatahtlikus teenistuses⁵⁹ vaid üks kord. Erand: vabatahtlikud, kes on osalenud lühiajalises teenistuses, võivad osaleda Euroopa vabatahtlikus teenistuses ühe korra veel.</p>
Osalejate arv	Kuni 30 vabatahtlikku kogu projekti kohta.
Muud kriteeriumid	<p>Selleks et säilitada selge seos riigiga, kus asub riiklik büroo, peab vähemalt üks saatvatest organisatsioonidest või vastuvõttev organisatsioon olema iga meetme puhul riigist, kus asub riiklik büroo, kellele esitatakse taotlus.</p> <p>Ettevalmistav külaskäik: üksnes Euroopa vabatahtliku teenistuse meetmete puhul, kuhu on kaasatud vähemate võimalustega noored.</p> <p>Kui projekti puhul on ette nähtud ettevalmistav külaskäik, tuleb kinni pidada järgmistest abikõlblikuskriteeriumidest:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ ettevalmistava külaskäigu kestus: kuni 2 päeva (ei hõlma reisimisele kuluvaid päevi); ▪ osalejate arv: üks osaleja saatva organisatsiooni kohta. Osalejate arvu võib suurendada, kui kõik täiendavad osalejad on meetmes osalevad vähemate võimalustega vabatahtlikud.

TÄIENDAVAD ABIKÕLBLIKUSKRITEERIUMID NOORSOOTÖÖTAJATE LIIKUVUSE PUHUL

Meetme kestus	<p>2 päeva kuni 2 kuud (ei sisalda reisimisele kuluvat aega).</p> <p>2 miinimumpäeva peavad olema järjestikused.</p>
Meetme elluviimise koht (kohad)	Meede tuleb ellu viia ühe meetmes osaleva organisatsiooni riigis.
Abikõlblikud osalejad	Vanusepiirang puudub. Osalejad, v.a koolitajad ja vahendajad, peavad elama neid saatva või vastuvõtva organisatsiooni riigis.
Osalejate arv	Kuni 50 osalejat (sh vajaduse korral koolitajad ja vahendajad) iga projekti raames kavandatud meetme puhul.
Muud kriteeriumid	Selleks et säilitada selge seos riigiga, kus asub riiklik büroo, peab vähemalt üks saatvatest organisatsioonidest või vastuvõttev organisatsioon olema iga meetme puhul riigist, kus asub riiklik büroo, kellele esitatakse taotlus.

Taotlemaid organisatsioone hinnatakse asjaomaste **kõrvalejätmise ja valikukriteeriumide** põhjal. Lisateabe saamiseks palume tutvuda käesoleva juhendi C osaga.

TOETUSE MÄÄRAMISE KRITEERIUMID

Projekte hinnatakse järgmiste kriteeriumide alusel:

⁵⁸ Vt eespool esitatud märkus vanusepiirangu kohta.

⁵⁹ See kehtib programmi Erasmus+ ja varasemate programmide alusel toimuva Euroopa vabatahtliku teenistuse puhul.

<p>Projekti asjakohasus (kuni 30 punkti)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ projektiettepaneku asjakohasus, võttes arvesse:<ul style="list-style-type: none"> - meetme eesmärgid (vt jagu „Millised on liikuvusprojekti eesmärgid?“): - osalevate organisatsioonide ja individuaalsete osalejate vajadusi ning eesmärgid ▪ mil määral sobib projektiettepanek selleks, et:<ul style="list-style-type: none"> - jõuda vähemate võimalustega noorteni, sealhulgas pagulaste, varjupaigataotlejate ja sisseandajateni - edendada mitmekülgset, kultuuride ja religioonide vahelist dialoogi, ühiseid vabadusväärtusi, sallivust ning inimõiguste austamist; samuti parandada meediakirjaoskust, kriitilist mõtlemist ja noorte algatusvõimet projektide jaoks - pakkuda noorsootöötajatele oskusi ja meetodeid, mida on vaja ühiste põhiväärtuste edasiandmiseks meie ühiskonnas, eriti noortele, kelleni on raske jõuda, ning hoida ära noorte vägivaldne äärmuslus ▪ mil määral sobib projektiettepanek selleks, et:<ul style="list-style-type: none"> - võimaldada osalejatel saavutada kvaliteetseid õpitulemusi - tugevdada osalevate organisatsioonide suutlikkust ja rahvusvahelist haaret
<p>Projekti ülesehituse ja elluviimise kvaliteet (kuni 40 punkti)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Projektiettepaneku kõikide etappide (ettevalmistuste tegemine, liikuvusmeetmete elluviimine ja järelmeetmete võtmine) selgus, täielikkus ning kvaliteet ▪ projekti eesmärkide ja kavandatavate meetmete kokkusobivus ▪ praktiliste korralduste ning juhtimis- ja toetamise meetodite kvaliteet ▪ osalejate ettevalmistamise kvaliteet ▪ mitteformaalse õppimise raames kavandatud kaasamise meetodite kvaliteet ja noorte aktiivne kaasalöömine projekti kõikidel tasanditel ▪ kui see on asjakohane, osalejate õpitulemuste tunnustamise ja valideerimise korra kvaliteet ning Euroopa läbipaistvuse ja tunnustamise vahendite järjepidev kasutamine ▪ osalejate liikuvusmeetmetesse valimise ja/või kaasamise meetmete asjakohasus ▪ programmi- ja partnerriikide organisatsioonide tasakaalustatud esindatus juhul, kui tegemist on ELi naabriks olevate partnerriikidega • osalevate organisatsioonide vahelise ja teiste asjaomaste sidusrühmadega toimuva koostöö, koordineerimise ning teabevahetuse kvaliteet
<p>Mõju ja tulemuste levitamine (kuni 30 punkti)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Projekti tulemuste hindamise meetmete kvaliteet ▪ projekti võimalik mõju:<ul style="list-style-type: none"> - osalejatele ja osalevatele organisatsioonidele projekti ajal ning projekti lõppedes - kohalikul, piirkondlikul, riiklikul ja/või Euroopa tasandil muudele kui projektis otseselt osalevatele organisatsioonidele ja isikutele ▪ nende meetmete asjakohasus ja kvaliteet, mille eesmärk on levitada projekti tulemusi osalevate organisatsioonide seas ning mujal

Rahastamist kaalutakse üksnes selliste projektiettepanekute puhul, mis koguvad vähemalt 60 punkti. Peale selle peavad projektid koguma iga eespool nimetatud toetuse määramise kriteeriumi puhul vähemalt poole maksimumpunktidest (st kriteeriumide „projekti asjakohasus“ ning „mõju ja tulemuste levitamine“ puhul vähemalt 15 punkti ning kriteeriumi „projekti ülesehituse ja elluviimise kvaliteet“ puhul vähemalt 20 punkti).

NOORTELE MÕELDUD LIIKUVUSPROJEKTID, MIS KESKENDUVAD EUROOPA VABATAHTLIKU TEENISTUSE MEETMETELE: STRATEEGILISED EUROOPA VABATAHTLIKU TEENISTUSE PROJEKTID

Seda liiki projektidega toetatakse Euroopa vabatahtlikku teenistust koordineerivaid kogenud organisatsioone kohalikul, piirkondlikul, riiklikul ja/või Euroopa tasandil süsteemset mõju tekitavate projektide väljatöötamisel. Strateegilises Euroopa vabatahtliku teenistuse projektis kasutatakse Euroopa vabatahtliku teenistuse meetmeid kindlaks tehtud probleemi lahendamisel kooskõlas programmi Erasmus+ kohaste prioriteetidega. Peale Euroopa vabatahtliku teenistuse meetmete võib projektiga luua sidemeid assotsieerunud partneritega, kes aitavad kaasa kvaliteetsele elluviimisele ja parandavad projekti strateegiliste eesmärkide saavutamise võimet. Teadlikkuse suurendamine vabatahtliku tegevuse väärtusest noorte ja kogukondade jaoks ning omandatud oskuste ja pädevuste tunnustamise parandamine on samuti strateegilise Euroopa vabatahtliku teenistuse projekti olulised elemendid.

MIS ON STRATEEGILINE EUROOPA VABATAHTLIKU TEENISTUSE PROJEKT?

Toetatavate projektide puhul tuleb läbida järgmised etapid:

- ettevalmistamine (sealhulgas praktiline korraldus, osalejate väljavalimine, osalejate keeleline / kultuuridevahelise suhtlusega / ülesandega seotud ettevalmistamine enne ärasõitu);
- Euroopa vabatahtliku teenistuse meetmete ja täiendavate meetmete elluviimine;
- järeelmeetmete võtmine (sealhulgas Euroopa vabatahtliku teenistuse meetmete hindamine, vajaduse korral meetmete elluviimises osalejate saavutatud õpitulemuste ametlik tunnustamine ning projekti tulemuste levitamine ja kasutamine vabatahtliku töö strateegilise kasutamise parandamiseks organisatsioonis ja partnerite seas).

MILLIST TEGEVUST SELLE MEETME RAAMES TOETATAKSE?

EUROOPA VABATAHTLIK TEENISTUS

Strateegilise Euroopa vabatahtliku teenistuse projektiga viiakse ellu tavalisi Euroopa vabatahtliku teenistuse meetmeid⁶⁰. Projekt peab kaasama hulga vabatahtlike kindla süsteemse mõju avaldamiseks. Vabatahtlikud võivad teha vabatahtlikku tööd kas individuaalselt või rühmas.

Taotleva organisatsiooni ülesanne on (võimaluse korral teiste programmis osalevate organisatsioonide kaudu):

- korraldada vabatahtlike ülalpidamine, majutus ja kohalik transport;
- kavandada vabatahtlikele ülesanded ja tegevused, mille puhul peetakse kinni Euroopa vabatahtliku teenistuse hartas kirjeldatud kvaliteedipõhimõtetest;
- pakkuda Euroopa vabatahtliku teenistuse meetme elluviimise kestel vabatahtlikele mentori kaudu pidevat konkreetsete ülesannetega seotud keele-, isiklikku ja haldustuge;
- levitada tulemusi ja viia ellu teavitusmeetmeid;
- kaasata assotsieerunud partnereid projekti asjaomastesse ülesannetesse (sh täiendavatesse meetmetesse).

TÄIENDAVAD MEETMED

Eesmärkide saavutamiseks ja süsteemse mõju tugevdamiseks võib projekt hõlmata asjaomaste täiendavate meetmete korraldamist. Need täiendavad meetmed võivad olla töövarjuna tegutsemine, koosolekud, õpikojad, konverentsid, seminarid, koolituskursused, juhendamine jne.

⁶⁰ Selle meetme üksikasjaliku kirjelduse leiate jaost „Noortele ja noorsootöötajatele mõeldud liikuvusprojektid, mis hõlmavad noortevahetust, Euroopa vabatahtlikku teenistust ja/või noorsootöötajate meetmeid”.

MILLINE ON SELLES PROJEKTIS OSALEVATE ORGANISATSIOONIDE ROLL?

- Euroopa vabatahtliku teenistuse meetmetes **osalevad organisatsioonid** võtavad endale järgmised rollid ja ülesanded.
  - Taotlev organisatsioon: vastutab taotluse esitamise, toetuslepingu allkirjastamise ja haldamise ning kogu projekti aruandluse ja koordineerimise eest. Taotlev organisatsioon vastutab ka üldiselt Euroopa vabatahtliku teenistuse meetmete elluviimise eest. Taotleja võib, aga ei pruugi, tegutseda ka saatva või vastuvõtva organisatsioonina.
  - Saatvad või vastuvõtavad organisatsioonid viivad ellu Euroopa vabatahtliku teenistuse meetmeid ja toetavad vabatahtlikke projekti igal etapil.

Assotsieerunud partnerid: Peale Euroopa vabatahtliku teenistuse meetmetes ametlikult osalevate ja Euroopa vabatahtliku teenistuse kehtiva akrediteeringuga organisatsioonide võib Euroopa vabatahtliku teenistuse strateegiline projekt kaasata assotsieerunud partnereid, kes annavad oma panuse projekti konkreetsete ülesannete täitmisel / meetmete elluviimise või toetavad projekti levitamistegevust ja jätkusuutlikkust. Lepingust tulenevate haldusküsimuste puhul ei loeta assotsieerunud partnereid projektipartneriteks ja neile ei eraldata rahalisi vahendeid. Küll aga tuleb selgelt kirjeldada nende osalemist ja rolli projektis ja eri meetmetes ning samuti seda, kuidas nad võivad tuua kavandatud tegevusse lisaväärtust, investeerides oma ressursse ja oskusteavet.

MILLISEID KRITERIUME KASUTATAKSE SELLE PROJEKTI HINDAMISEL?

Allpool on loetletud ametlikud kriteeriumid, millele projekt peab vastama, et programmi Erasmus+ alusel toetust saada.

ÜLDISED ABIKÕBLIKKUSKRITERIUMID

<p>Abikõblilikud osalevad organisatsioonid</p>	<p>Osalev organisatsioon võib olla:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ mittetulundusorganisatsioon, ühendus, valitsusväline organisatsioon; ▪ Euroopa noorte valitsusväline organisatsioon; ▪ sotsiaalne ettevõtte; ▪ kohaliku tasandi avalik-õiguslik asutus; <p>ning samuti:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ riigi või piirkonna tasandi avalik-õiguslik asutus⁶¹; ▪ piirkondade ühendus; ▪ Euroopa territoriaalse koostöö rühmitus; ▪ ettevõtja sotsiaalse vastutuse valdkonnas tegutsev kasumit taotlev asutus. <p>mis asub programmiriigis või ELi naabriks olevas partnerriigis (1.–4. piirkond, vt käesoleva juhendi A osa jagu „Abikõblilikud riigid”).</p>
<p>Kes võib esitada taotluse?</p>	<p>Taotluse võib esitada iga programmiriigis asutatud ja asjaomasel taotluse esitamise tähtajal Euroopa vabatahtliku teenistuse koordineeriva organisatsiooni kehtivat akrediteeringut omav osalev organisatsioon.</p> <p>Taotleval organisatsioonil peavad olema tõestatud head varasemad tulemused Euroopa vabatahtliku teenistuse tegevuses noorte liikuvusprojektide valdkonnas vähemalt ühe koordineeriva organisatsioonina. Taotleja peab olema kaasatud lõpule viidud projektidesse „Euroopa noored” või „Erasmus+” viimase kolme aasta jooksul enne taotluse esitamise tähtaega ja need projektid pidid kaasama kokku vähemalt kuut Euroopa vabatahtliku teenistuse</p>

⁶¹ RIIGI VÕI PIIRKONNA TASANDI AVALIK-ÕIGUSLIKUS ASUTUSEKS PEETAKSE SELLES KONTEKSTIS AVALIKU SEKTORI ASUTUST, MIS 1) PAKUB TEENUSEID VÕI OMAB PÄDEVUST HALDUSPIIRKONNAS, MIS HÕLMAB KOGU RIIGI VÕI PIIRKONNA TERRITOORIUMI, NING 2) OMAB MONOPOLI EHK ASJAOMASES RIIGIS VÕI PIIRKONNAS PUUDUVAD TEISED SAMU ÜLESANDEID TÄITVAD ASUTUSED (TÜÜPILOSE NÄITED ON MINISTEERIUMID, RIIKLIKUD AMETID, PIIRKONDLIKUD OMAVALITSUSED JNE). SELLEGA JÄÄVAD KOOLID, ÜLIKOOLID JA MUUD ASUTUSED – ISEGI KUI NAD ON ASUTATUD ASJAOMASE RIIGI ÕIGUSE ALUSEL – SELLEST KATEGOORIAST VÄLJA, LIIGITUDES KOHALIKU TASANDI AVALIK-ÕIGUSLIKE ASUTUSTEKS.

	vabatahtlikku.
Osalevate organisatsioonide arv	<p>Taotlusvormi saab märkida ühe organisatsiooni (taotleja),</p> <p>Liikuvusmeetmete elluviimises peavad kaasa lööma vähemalt kaks eri riikide organisatsiooni (vähemalt üks saatev organisatsioon ja üks vastuvõttev organisatsioon).</p> <p>Meetmete elluviimine programmiriikides: Kõik osalevad organisatsioonid peavad asuma mõnes programmiriigis.</p> <p>Meetmete elluviimine ELi naabriks olevas partnerriigis: meetme elluviimises peavad kaasa lööma vähemalt üks programmiriigi osalev organisatsioon ja üks ELi naabriks oleva partnerriigi osalev organisatsioon.</p>
Akrediteerimine	Osalevatel organisatsioonidel, v.a taotlejal, peab olema kehtiv akrediteering Euroopa vabatahtlikus teenistuses kaasalöömise esimesel päeval.
Projekti kestus	12–36 kuud.
Teenistuse kestus	<p>Pikaajaline teenistus: 2⁶² kuni 12 kuud (ei sisalda reisimisele kuluvat aega).</p> <p>Lühiajaline teenistus: 2 nädalat kuni 2 kuud⁶³ (ei sisalda reisimisele kuluvat aega). Tingimus: lühiajalist vabatahtlikku teenistust on lubatud korraldada meetmete puhul, kus osaleb vähemalt kümme vabatahtlikku, kes läbivad oma teenistuse koos (rühmateenistus), või kuhu kaasatutest moodustavad võrdse või suurema osa vähemate võimalustega noored.</p>
Teenistuse koht (kohad)	<p>Programmiriigi vabatahtlik peab teenistuse ellu viima teises programmiriigis või ELi naabriks olevas partnerriigis.</p> <p>ELi naabriks oleva partnerriigi vabatahtlik peab teenistuse ellu viima programmiriigis.</p>
Abikõlblikud osalejad	<p>17–30aastased noored, kes elavad saatva organisatsiooni riigis. Vabatahtlik võib osaleda Euroopa vabatahtlikus teenistuses vaid üks kord.</p> <p>Erand: vabatahtlikud, kes on osalenud lühiajalises teenistuses, võivad osaleda Euroopa vabatahtlikus teenistuses ühe korra veel.</p>
Kellele esitada taotlus?	Selle riigi riiklikule büroole, kus asub taotlev organisatsioon.
Millal esitada taotlus?	<p>Taotlejad peavad esitama oma toetustaotluse hiljemalt 26. aprillil kell 12.00 (keskpäev Brüsseli aja järgi) projektide puhul, mida hakatakse ellu viima ajavahemikus sama aasta 1. septembrist kuni 31. detsembrini.</p> <p>Mitte kõik riiklikud bürood ei pruugi olla võimelised seda meedet ellu viima. Lisateavet saab riikliku büroo veebisaidilt.</p>
Kuidas esitada taotlus?	Üksikasjaliku teabe selle kohta, kuidas esitada taotlus, leiab käesoleva juhendi C osast.
Muud kriteeriumid	<p>Taotlus tuleb esitada taotleja riigi riiklikule büroole.</p> <p>Organisatsioon saab taotluse strateegilise Euroopa vabatahtliku teenistuse projekti konkursi kohta esitada vaid ühe korra.</p> <p>Selleks et säilitada selge seos riigiga, kus asub riiklik büroo, peab vähemalt üks saatvatest organisatsioonidest või vastuvõttev organisatsioon olema iga Euroopa vabatahtliku teenistuse meetme puhul riigist, kus asub riiklik büroo, kellele esitatakse taotlus.</p> <p>Ettevalmistav külaskäik: üksnes Euroopa vabatahtliku teenistuse meetmete puhul, kuhu on kaasatud vähemate võimalustega noored.</p>

⁶² Pikaajaline Euroopa vabatahtlik teenistus algab 60 päevast (ei sisalda reisimisele kuluvat aega)

⁶³ Lühiajaline teenistus kestab kuni 59 päeva (ei sisalda reisimisele kuluvat aega).

	<p>Kui projekti puhul on ette nähtud ettevalmistav külaskäik, tuleb kinni pidada järgmistest abikõlblikkuskriteeriumidest:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ ettevalmistava külaskäigu kestus: kuni 2 päeva (ei hõlma reisimisele kuluvaid päevi); ▪ osalejate arv: üks osaleja saatva organisatsiooni kohta. Osalejate arvu võib suurendada, kui kõik täiendavad osalejad on meetmes osalevad vähemate võimalustega vabatahtlikud.
--	--

Taotlemaid organisatsioone hinnatakse asjaomaste **kõrvalejätmise ja valikukriteeriumide** põhjal. Lisateabe saamiseks palume tutvuda käesoleva juhendi C osaga.

TOETUSE MÄÄRAMISE KRITERIUMID

Projekte hinnatakse järgmiste kriteeriumide alusel:

<p>Projekti asjakohasus (kuni 35 punkti)</p>	<p>projekti ettepaneku asjakohasus, võttes arvesse:</p> <ul style="list-style-type: none"> - meetme eesmärgid (vt jagu „Millised on liikuvusprojekti eesmärgid?“): - osalevate organisatsioonide ja individuaalsete osalejate vajadusi ning eesmärgid - tõendatud arusaamist Euroopa vabatahtliku teenistuse hartas sätestatud Euroopa vabatahtliku teenistuse põhimõtetest ning selle meetme strateegilisest kasutusest ühe või mitme kindlakstehtud probleemi lahendamiseks kooskõlas programmi Erasmus+ kohaste prioriteetidega mil määral sobib projektiettepanek selleks, et: <ul style="list-style-type: none"> - jõuda vähemate võimalustega noorteni, sealhulgas pagulaste, varjupaigataotlejate ja sisserändajateni - edendada mitmekülgset, kultuuride ja religioonide vahelist dialoogi, ühiseid vabadusväärtusi, sallivust ning inimõiguste austamist; samuti parandada meediakirjaoskust, kriitilist mõtlemist ja noorte algatusvõimet projektide jaoks mil määral sobib projektiettepanek selleks, et: <ul style="list-style-type: none"> - võimaldada osalejatel saavutada kvaliteetseid õpitulemusi - tugevdada osalevate organisatsioonide suutlikkust ja rahvusvahelist haaret - Juhul, kui on kaasatud assotsieerunud partnereid: assotsieerunud partnerite kaasamine asjaomastesse ülesannetesse.
<p>Projekti ülesehituse ja elluviimise kvaliteet (kuni 30 punkti)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Euroopa vabatahtliku teenistuse kasutamise strateegiliste eesmärkide, sealhulgas projektiettepaneku kõikide etappide (ettevalmistuste tegemine, liikuvusmeetmete elluviimine ja järeelmeetmete võtmine) selgus, täielikkus ning kvaliteet ▪ projekti strateegiliste eesmärkide ja väljapakutud meetmete kokkusobivus ▪ taotleja vastav varasem kogemus meetme eesmärkide saavutamisel ▪ kui see on asjakohane, osalejate õpitulemuste tunnustamise ja valideerimise korra kvaliteet ning Euroopa läbipaistvuse ja tunnustamise vahendite järjepidev kasutamine ▪ osalejate liikuvusmeetmetesse valimise ja/või kaasamise meetmete asjakohasus ▪ projektipartnerite väljavalimise ja nendega koostöö tegemise kavade kvaliteet
<p>Mõju ja tulemuste levitamine (kuni 35 punkti)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Projekti tulemuste hindamise meetmete kvaliteet ▪ projekti võimalik mõju: <ul style="list-style-type: none"> - osalejatele ja osalevatele organisatsioonidele projekti ajal ning projekti lõppedes - kohalikul, piirkondlikul, riiklikul ja/või Euroopa tasandil muudele kui projektis otseselt osalevatele organisatsioonidele ja isikutele ▪ nende meetmete asjakohasus ja kvaliteet, mille eesmärk on levitada projekti tulemusi osalevate organisatsioonide seas ning mujal

Rahastamist kaalutakse üksnes selliste projektiettepanekute puhul, mis koguvad vähemalt 60 punkti. Peale selle peavad projektid koguma iga eespool nimetatud toetuse määramise kriteeriumi puhul vähemalt poole maksimumpunktidest (st kriteeriumide „projekti asjakohasus“ ning „mõju ja tulemuste levitamine“ puhul vähemalt 17,5 punkti ning kriteeriumi „projekti ülesehituse ja elluviimise kvaliteet“ puhul vähemalt 15 punkti).

MIDA VEEL TULEKS SELLE MEETME KOHTA TEADA?

ÄÄREPOOLSEIMATEST PIIRKONDADEST, ÜLEMEREMADEST JA -TERRITOORIUMIDELT PÄRIT / SINNA SUUNDUVAD OSALEJAD

Kooskõlas määrusega, millega kehtestatakse Erasmus+ programm, mis kutsub programmi rakendamisel üles arvestama liidu äärepoolseimate piirkondade ning ülemeremaade ja -territooriumide kaugusest tingitud kitsendustega, sätestatakse spetsiaalsed rahastamisreeglid, et toetada tavapäraste rahastamisreeglitega (tuginevad toetusele ühikukulude katmiseks reisi pikkuse vahemiku kohta) ebapiisavalt kaetud äärepoolseimatest piirkondadest ning ülemeremaadest ja -territooriumidelt pärit / sinna suunduvate osalejate suuri reisikulusid.

Õpirände projektide taotlejatel on lubatud taotleda erakorraliste kulude eelarvest rahalist toetust äärepoolseimatest piirkondadest ning ülemeremaadest ja -territooriumidelt pärit / sinna suunduvate osalejate reisikulude katteks (kuni 80 % kõigist abikõlblikest kuludest, vt „Millised on rahastamiseeskirjad?“) See on lubatud eeldusel, et taotlejad põhjendavad, miks tavapärased rahastamisreeglid (tuginevad toetusele ühikukulude katmiseks reisi pikkuse vahemiku kohta) ei kata osalejate reisikuludest vähemalt 70 %.

MUU TEAVE

Täiendavad kriteeriumid ja kasuliku lisateabe selle meetme kohta leiab käesoleva juhendi I lisast. Huvitatud organisatsioonidel palutakse lugeda enne rahalise toetuse taotlemist hoolikalt läbi selle lisa asjaomased jaod.

MILLISED ON RAHASTAMISEESKIRJAD?

Liikuvusprojekti eelarve koostamisel tuleb kinni pidada järgmistest rahastamiseeskirjadest:

A) NOORTEVAHETUS

Toetuskõlblikud kulud		Rahastamismehhanism	Summa	Eraldamise eeskiri
Reisimine	Toetus, mis aitab katta osalejate ja neid saatvate isikute kulud seoses reisimisega lähtekohast projekti elluviimise kohta ning tagasi; lisaks vajaduse korral võimaliku ettevalmistava külaskäiguga seotud reisikulud	Toetus ühikukulude katmiseks	Kui reisi pikkus on 10–99 km: 20 eurot osaleja kohta	Aluseks võetakse reisi pikkus osaleja kohta; reisi pikkuse arvutamisel tuleb kasutada Euroopa Komisjoni vahemaa arvutamise kalkulaatorit ⁶⁴ . Taotleja peab märkima ühel suunal läbitava vahemaa, et oleks võimalik arvutada ELi toetus, millega toetatakse edasi-tagasi sõitu ⁶⁵ .
			Kui reisi pikkus on 100–499 km: 180 eurot osaleja kohta	
			Kui reisi pikkus on 500–1999 km: 275 eurot osaleja kohta	
			Kui reisi pikkus on 2000–2999 km: 360 eurot osaleja kohta	
			Kui reisi pikkus on 3000–3999 km: 530 eurot osaleja kohta	
			Kui reisi pikkus on 4000–7999 km: 820 eurot osaleja kohta	
			Kui reisi pikkus on 8000 km või enam: 1300 eurot osaleja kohta	
Suurteks riigisisesteks reisikuludeks ette nähtud lisatoetus	Lisatoetus: <ul style="list-style-type: none"> edasi-tagasi sõiduks päritoluriigi siseselt peamisesse keskusesse/lennujaama ja (või) rongi-/bussijaama jõudmiseks ja/või <ul style="list-style-type: none"> edasi-tagasi sõiduks vastuvõtva riigi siseselt kaugemal paiknevasse 	Toetus ühikukulude katmiseks	Riigisisesteks reisikuludeks, mis on suuremad kui 225 eurot: 180 eurot osaleja ja edasi-tagasi sõidu kohta (sh saatvad isikud) ⁶⁶	Suurte riigisiseste reisikulude jaoks, mis ületavad 225 eurot (edasi-tagasi sõidu kohta), ja tingimusel, et need kulud on taotlusvormil hästi põhjendatud.

⁶⁴ http://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/tools/distance_et.htm

⁶⁵ Nt kui Madridist (Hispaaniast) pärit isik osaleb meetmes, mida viiakse ellu Roomas (Itaalias), peab taotluse esitaja a) arvutama välja vahemaa Madridist Rooma (1365,28 km); b) valima sobiva reisi pikkuse vahemiku (500–1999 km) ning c) arvutama ELi toetuse, millega aidatakse katta osaleja kulud seoses reisimisega Madridist Rooma ja tagasi (275 eurot).

⁶⁶ Kui see on taotlusvormil nõuetekohaselt põhjendatud, võib osaleja saada kaks lisatoetust suurte riigisiseste reisikulude katmiseks, et osaleda samas liikuvusmeetmes: üks peamisesse keskusesse/lennujaama ja/või rongi-/bussijaama jõudmiseks päritoluriigi siseselt ja üks lisaks vastuvõtva riigi siseselt kaugemal paiknevasse lõppsihtkohta jõudmiseks.

	lõppsihtkohta jõudmiseks (peamisest keskusest/lennujaamast ja (või) rongi-/bussijaamast)			
Korralduslik toetus	Kulud, mis on otseselt seotud liikuvusmeetmete elluviimisega	Toetus ühikukulude katmiseks	A5.1 meetme elluviimise päevas osaleja kohta ⁶⁷	Aluseks võetakse meetme kestus osaleja kohta (mis hõlmab vajaduse korral ka üht reisimisele kuluvat päeva enne meetme elluviimise algust ja üht reisimisele kuluvat päeva pärast meetme elluviimise lõppemist)
Erivajadustega seotud toetus	Lisakulud, mis on otseselt seotud osalejatega, kellel on puue, ja neid saatvate isikutega (sealhulgas reisi- ja elamiskulud, kui need on põhjendatud, ning nende osalejate toetus ei ole juba kaetud eelarvekategooriatega „reisimine” ja „korralduslik toetus”)	Tegelikud kulud	100 % toetuskõlblikest kuludest	Tingimus: rahalise toetuse taotlemist erivajadustega seotud toetuse ja erakorraliste kulude katmiseks tuleb põhjendada taotlusvormis

⁶⁷ Sh rühmajuhid ja saatvad isikud.

<p>Erakorralised kulud</p>	<p>Kulud, mis on seotud viisa, elamislubade, vaksineerimisega</p> <p>Kulud, mis tekivad vähemate võimalustega noorte toetamisel teistega võrdsetel tingimustel (v.a osalejate ja neid saatvate isikute reisikulud ning korralduslik toetus)</p> <p>Kulud, mis on seotud osalejate majutamisega ettevalmistava külaskäigu ajal</p> <p>Kulud, mis on seotud finantstagatise andmisega, kui riiklik büroo seda nõuab</p> <p>Äärepoolseimatest piirkondadest, ülemeremaadest ja -territooriumidelt pärit / sinna suunduvate osalejate suured reisikulud (vt üksikasju jaost „Mida veel tuleks selle meetme kohta teada?“)</p>	<p>Tegelikud kulud</p>	<p>Finantstagatise seotud kulud: 75 % toetuskõlblikest kuludest</p> <p>Suured reisikulud: kuni 80 % abikõlblikest kuludest</p> <p>Muud kulud: 100 % toetuskõlblikest kuludest</p>	
-----------------------------------	---	------------------------	---	--

B) EUROOPA VABATAHTLIK TEENISTUS

Toetuskõlblikud kulud		Rahastamismehhanism	Summa	Eraldamise eeskiri
Reisimine	Toetus, mis aitab katta osalejate ja neid saatvate isikute kulud seoses reisimisega lähtekohast projekti elluviimise kohta ning tagasi lisaks vajaduse korral võimaliku ettevalmistava külaskäiguga seotud reisikulud	Toetus ühikukulude katmiseks	Kui reisi pikkus on 10–99 km: 20 eurot osaleja kohta	Aluseks võetakse reisi pikkus osaleja kohta; reisi pikkuse arvutamisel tuleb kasutada Euroopa Komisjoni vahemaa arvutamise kalkulaatorit ⁶⁸ . Taotleja peab märkima ühel suunal läbitava vahemaa, et oleks võimalik arvutada ELi toetus, millega toetatakse edasi-tagasi sõitu ⁶⁹ .
			Kui reisi pikkus on 100–499 km: 180 eurot osaleja kohta	
			Kui reisi pikkus on 500–1999 km: 275 eurot osaleja kohta	
			Kui reisi pikkus on 2000–2999 km: 360 eurot osaleja kohta	
			Kui reisi pikkus on 3000–3999 km: 530 eurot osaleja kohta	
			Kui reisi pikkus on 4000–7999 km: 820 eurot osaleja kohta	
			Kui reisi pikkus on 8000 km või enam: 1300 eurot osaleja kohta	
Suurteks riigisisesteks reisikuludeks ette nähtud lisatoetus	Lisatoetus: <ul style="list-style-type: none"> edasi-tagasi sõiduks päritoluriigi sisesealt peamisesse keskusesse/lennujaama ja (või) rongi-/bussijaama jõudmiseks ja/või edasi-tagasi sõiduks vastuvõtva riigi sisesealt kaugemal paiknevasse lõppsihtkohta jõudmiseks (peamisest keskusest/lennujaamast ja (või) rongi-/bussijaamast) 	Toetus ühikukulude katmiseks	Riigisisesteks reisikuludeks, mis on suuremad kui 225 eurot: 180 eurot osaleja ja edasi-tagasi sõidu kohta (sh saatvad isikud) ⁷⁰	Suurte riigisiseste reisikulude jaoks, mis ületavad 225 eurot (edasi-tagasi sõidu kohta), ja tingimusel, et need kulud on taotlusvormil hästi põhjendatud.

⁶⁸ http://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/tools/distance_et.htm

⁶⁹ Nt kui Madridist (Hispaaniast) pärit isik osaleb meetmes, mida viiakse ellu Roomas (Itaalias), peab taotluse esitaja a) arvutama välja vahemaa Madridist Rooma (1365,28 km); b) valima sobiva reisi pikkuse vahemiku (500–1999 km) ning c) arvutama ELi toetuse, millega aidatakse katta osaleja kulud seoses reisimisega Madridist Rooma ja tagasi (275 eurot).

⁷⁰ Kui see on taotlusvormil nõuetekohaselt põhjendatud, võib osaleja saada kaks lisatoetust suurte riigisiseste reisikulude katmiseks, et osaleda samas liikuvusmeetmes: üks peamisesse keskusesse/lennujaama ja/või rongi-/bussijaama jõudmiseks päritoluriigi sisesealt ja üks lisaks vastuvõtva riigi sisesealt kaugemal paiknevasse lõppsihtkohta jõudmiseks.

Korralduslik toetus	Kulud, mis on otseselt seotud õpirändemeetmete elluviimisega	Toetus ühikukulude katmiseks	A5.2 päevas vabatahtliku kohta ⁷¹	Aluseks võetakse viibimise kestus osaleja kohta (mis hõlmab vajaduse korral ka üht reisimisele kuluvat päeva enne meetme elluviimise algust ja üht reisimisele kuluvat päeva pärast meetme elluviimise lõppemist)
Individuaalne toetus	Vabatahtlikule antav taskuraha isiklike lisaväljaminekute tarvis	Toetus ühikukulude katmiseks	A5.3 päevas vabatahtliku kohta	Aluseks võetakse viibimise kestus osaleja kohta (mis hõlmab vajaduse korral ka üht reisimisele kuluvat päeva enne meetme elluviimise algust ja üht reisimisele kuluvat päeva pärast meetme elluviimise lõppemist)
Keeletugi	Kulud, mis on seotud toega, mida pakutakse osalejatele enne ärasõitu või meetme elluviimise ajal selleks, et parandada vabatahtliku tööülesannete täitmisel kasutatava keele oskust	Toetus ühikukulude katmiseks	Üksnes meetmete puhul, mis kestavad 2–12 kuud: 150 eurot keeletuge vajava osaleja kohta	Tingimus: taotlejad peavad lähtuma meetme töökeelega seotud toe taotlemisel enda vajadustest keelte järele, mida Erasmus+ veebipõhise keeletoe kaudu ei pakuta.
Erivajadustega seotud toetus	Saatvate isikute elamis- ja reisikulud, kui need on põhjendatud, ning kui nende osalejate toetus ei ole kaetud eelarvekategooriaga „reisimine”. Lisakulud, mis on otseselt seotud osalejatega, kellel on puue, ja neid saatvate isikutega (sealhulgas reisi- ja elamiskulud, kui need on põhjendatud, ega ole kaetud eelarvekategooriatega „reisimine” ja „korralduslik toetus”)	Tegelikud kulud	100 % toetuskõlblikest kuludest	Tingimus: rahalise toetuse taotlemist erivajadustega seotud toetuse katmiseks tuleb põhjendada taotlusvormis

⁷¹ sh Euroopa vabatahtlikus teenistuses osalevaid vähemate võimalustega vabatahtlike saatvad isikud.

Erakorralised kulud	<p>Kulud, mis on seotud viisa, elamislubade, vaksineerimisega</p> <p>Kulud, mis tekivad vähemate võimalustega noorte toetamisel teistega võrdsel tingimustel, sh eriettevalmistus ja tegevdatud mentorlus (v.a osalejate ja neid saatvate isikute reisirikulud ning korralduslik toetus)</p> <p>Kulud, mis on seotud osalejate majutamisega ettevalmistava külaskäigu ajal</p> <p>Kulud, mis on seotud finantstagatise andmisega, kui riiklik büroo seda nõuab</p> <p>Äärepoolseimatest piirkondadest, ülemeremaadest ja -territooriumidelt pärit / sinna suunduvate osalejate suured reisirikulud (vt üksikasju jaost „Mida veel tuleks selle meetme kohta teada?“)</p>	<p>Tegelikud kulud</p>	<p>Finantstagatisega seotud kulud: 75 % toetuskõlblikest kuludest</p> <p>Suured reisirikulud: kuni 80 % abikõlblikest kuludest</p> <p>Muud kulud: 100 % toetuskõlblikest kuludest</p>	<p>Tingimus: rahalise toetuse taotlemist erakorraliste kulude katmiseks tuleb põhjendada taotlusvormis</p>
----------------------------	--	------------------------	---	--

C) NOORSOOTÖÖTAJATE LIIKUVUS

Toetuskõlblikud kulud	Rahastamismehhanism	Summa	Eraldamise eeskiri
Reisimine Toetus, mis aitab katta osalejate ja neid saatvate isikute kulud seoses reisimisega lähtekohast projekti elluviimise kohta ning tagasi	Toetus ühikukulude katmiseks	Kui reisi pikkus on 10–99 km: 20 eurot osaleja kohta	Aluseks võetakse reisi pikkus osaleja kohta; reisi pikkuse arvutamisel tuleb kasutada Euroopa Komisjoni vahemaa arvutamise kalkulaatorit ⁷² . Taotleja peab märkima ühel suunal läbitava vahemaa, et oleks võimalik arvutada ELi toetus, millega toetatakse edasitagasi sõitu ⁷³ .
		Kui reisi pikkus on 100–499 km: 180 eurot osaleja kohta	
		Kui reisi pikkus on 500–1999 km: 275 eurot osaleja kohta	
		Kui reisi pikkus on 2000–2999 km: 360 eurot osaleja kohta	
		Kui reisi pikkus on 3000–3999 km:	

⁷² http://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/tools/distance_et.htm

⁷³ Nt kui Madridist (Hispaaniast) pärit isik osaleb meetmes, mida viiakse ellu Roomas (Itaalias), peab taotluse esitaja a) arvutama välja vahemaa Madridist Rooma (1365,28 km); b) valima sobiva reisi pikkuse vahemiku (500–1999 km) ning c) arvutama ELi toetuse, millega aidatakse katta osaleja kulud seoses reisimisega Madridist Rooma ja tagasi (275 eurot).

			530 eurot osaleja kohta	
			Kui reisi pikkus on 4000–7999 km: 820 eurot osaleja kohta	
			Kui reisi pikkus on 8000 km või enam: 1300 eurot osaleja kohta	
Suurteks riigisesteks reisikuludeks ette nähtud lisatoetus	<p>Lisatoetus:</p> <ul style="list-style-type: none"> edasi-tagasi sõiduks päritoluriigi siseselt peamisesse keskusesse/lennujaama ja (või) rongi-/bussijaama jõudmiseks ja/või edasi-tagasi sõiduks vastuvõtva riigi siseselt kaugemal paiknevasse lõppsihtkohta jõudmiseks (peamisest keskusest/lennujaamast ja (või) rongi-/bussijaamast) 	Toetus ühikukulude katmiseks	Riigisesteks reisikuludeks, mis on suuremad kui 225 eurot: 180 eurot osaleja ja edasi-tagasi sõidu kohta (sh saatvad isikud) ⁷⁴	Suurte riigisestete reisikulude jaoks, mis ületavad 225 eurot (edasi-tagasi sõidu kohta), ja tingimusel, et need kulud on taotlusvormil hästi põhjendatud.
Korralduslik toetus	Kulud, mis on otseselt seotud liikuvusmeetmete elluviimisega	Toetus ühikukulude katmiseks	A5.4 meetme elluviimise päevas osaleja kohta ⁷⁵ Kuni 1100 eurot osaleja kohta ⁷⁶	Aluseks võetakse viibimise kestus osaleja kohta (mis hõlmab vajaduse korral ka üht reisimisele kuluvat päeva enne meetme elluviimise algust ja üht reisimisele kuluvat päeva pärast meetme elluviimise lõppemist)
Erivajadustega seotud toetus	Lisakulud, mis on otseselt seotud osalejatega, kellel on puue, ja neid saatvate isikutega (sealhulgas reisi- ja elamiskulud, kui need on põhjendatud, ning nende osalejate toetus ei ole juba kaetud eelarvekategooriatega „reisimine” ja „korralduslik toetus”)	Tegelikud kulud	100 % toetuskõlblikest kuludest	Tingimus: rahalise toetuse taotlemist erivajadustega seotud toetuse ja erakorraliste kulude katmiseks tuleb põhjendada taotlusvormis

⁷⁴ Kui see on taotlusvormil nõuetekohaselt põhjendatud, võib osaleja saada kaks lisatoetust suurte riigisestete reisikulude katmiseks, et osaleda samas liikuvusmeetmes: üks peamisesse keskusesse/lennujaama ja (või) rongi-/bussijaama jõudmiseks päritoluriigi siseselt ja üks lisaks vastuvõtva riigi siseselt kaugemal paiknevasse lõppsihtkohta jõudmiseks.

⁷⁵ Sh koolitajad, vahendajad ja saatvad isikud.

⁷⁶ SH KOOLITAJAD, VAHENDAJAD JA SAATVAD ISIKUD.

Erakorralised kulud	Kulud, mis on seotud viisa, elamislubade, vaksineerimisega Kulud, mis on seotud finantstagatise andmisega, kui riiklik büroo seda nõuab Äärepoolseimatest piirkondadest, ülemeremaadest ja -territooriumidelt pärit / sinna suunduvate osalejate suured reisikulud (vt üksikasju jaost „Mida veel tuleks selle meetme kohta teada?“)	Tegelikud kulud	Finantstagatisega seotud kulud: 75 % toetuskõlblikest kuludest Suured reisikulud: kuni 80 % abikõlblikest kuludest Muud kulud: 100 % toetuskõlblikest kuludest	
----------------------------	--	-----------------	--	--

D) STRATEEGILINE EUROOPA VABATAHTLIK TEENISTUS

Toetuskõlblikud kulud		Rahastamismehhanism	Summa	Eraldamise eeskiri
Reisimine	Toetus, mis aitab katta osalejate ja neid saatvate isikute kulud seoses reisimisega lähtekohast projekti elluviimise kohta ning tagasi lisaks vajaduse korral võimaliku ettevalmistava külaskäiguga seotud reisikulud	Toetus ühikukulude katmiseks	Kui reisi pikkus on 10–99 km: 20 eurot osaleja kohta	Aluseks võetakse reisi pikkus osaleja kohta; reisi pikkuse arvutamisel tuleb kasutada Euroopa Komisjoni vahemaa arvutamise kalkulaatorit ⁷⁷ . Taotleja peab märkima ühel suunal läbitava vahemaa, et oleks võimalik arvutada ELi toetus, millega toetatakse edasi-tagasi sõitu ⁷⁸ .
			Kui reisi pikkus on 100–499 km: 180 eurot osaleja kohta	
			Kui reisi pikkus on 500–1999 km: 275 eurot osaleja kohta	
			Kui reisi pikkus on 2000–2999 km: 360 eurot osaleja kohta	
			Kui reisi pikkus on 3000–3999 km: 530 eurot osaleja kohta	
			Kui reisi pikkus on 4000–7999 km: 820 eurot osaleja kohta	
			Kui reisi pikkus on 8000 km või enam: 1300 eurot osaleja kohta	
Suurteks riigisisesteks reisikuludeks ette nähtud lisatoetus	Lisatoetus: <ul style="list-style-type: none"> edasi-tagasi sõiduks päritoluriigi siseselt peamisesse keskusesse/lennujaama ja (või) rongi-/bussijaama jõudmiseks ja/või <ul style="list-style-type: none"> edasi-tagasi sõiduks vastuvõtva riigi siseselt kaugemal paiknevasse lõppsihtkohta jõudmiseks (peamisest keskusest/lennujaamast ja (või) rongi-/bussijaamast) 	Toetus ühikukulude katmiseks	Riigisisesteks reisikuludeks, mis on suuremad kui 225 eurot: 180 eurot osaleja ja edasi-tagasi sõidu kohta (sh saatvad isikud) ⁷⁹	Suurte riigisiseste reisikulude jaoks, mis ületavad 225 eurot (edasi-tagasi sõidu kohta), ja tingimusel, et need kulud on taotlusvormil hästi põhjendatud.

⁷⁷ http://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/tools/distance_et.htm

⁷⁸ Nt kui Madridist (Hispaaniast) pärit isik osaleb meetmes, mida viiakse ellu Roomas (Itaalias), peab taotluse esitaja a) arvutama välja vahemaa Madridist Rooma (1365,28 km); b) valima sobiva reisi pikkuse vahemiku (500–1999 km) ning c) arvutama ELi toetuse, millega aidatakse katta osaleja kulud seoses reisimisega Madridist Rooma ja tagasi (275 eurot).

⁷⁹ Kui see on taotlusvormil nõuetekohaselt põhjendatud, võib osaleja saada kaks lisatoetust suurte riigisiseste reisikulude katmiseks, et osaleda samas liikuvusmeetmes: üks peamisesse keskusesse/lennujaama ja/või rongi-/bussijaama jõudmiseks päritoluriigi siseselt ja üks lisaks vastuvõtva riigi siseselt kaugemal paiknevasse lõppsihtkohta jõudmiseks.

Korralduslik toetus	Kulud, mis on otseselt seotud õpirändemeetmete elluviimisega	Toetus ühikukulude katmiseks	A5.2 päevas vabatahtliku kohta ⁸⁰	Aluseks võetakse viibimise kestus osaleja kohta (mis hõlmab vajaduse korral ka üht reisimisele kuluvat päeva enne meetme elluviimise algust ja üht reisimisele kuluvat päeva pärast meetme elluviimise lõppemist)
Individuaalne toetus	Vabatahtlikule antav taskuraha isiklike lisaväljaminekute tarvis	Toetus ühikukulude katmiseks	A5.3 päevas vabatahtliku kohta	Aluseks võetakse viibimise kestus osaleja kohta (mis hõlmab vajaduse korral ka üht reisimisele kuluvat päeva enne meetme elluviimise algust ja üht reisimisele kuluvat päeva pärast meetme elluviimise lõppemist)
Keeletugi	Kulud, mis on seotud toega, mida pakutakse osalejatele enne ärasõitu või meetme elluviimise ajal selleks, et parandada vabatahtliku tööülesannete täitmisel kasutatava keele oskust	Toetus ühikukulude katmiseks	Üksnes meetmete puhul, mis kestavad 2–12 kuud: 150 eurot keeletuge vajava osaleja kohta	Tingimus: taotlejad peavad lähtuma meetme töökeelega seotud toe taotlemisel enda vajadustest keelte järele, mida Erasmus+ veebipõhise keeleteo kaudu ei pakuta.
Erivajadustega seotud toetus	Saatvate isikute elamis- ja reisikulud, kui need on põhjendatud, ning kui nende osalejate toetus ei ole kaetud eelarvekategooriaga „reisimine”. Lisakulud, mis on otseselt seotud osalejatega, kellel on puue, ja neid saatvate isikutega (sealhulgas reisi- ja elamiskulud, kui need on põhjendatud, ega ole kaetud eelarvekategooriatega „reisimine” ja „korralduslik toetus”)	Tegelikud kulud	100 % toetuskõlblikest kuludest	Tingimus: rahalise toetuse taotlemist erivajadustega seotud toetuse katmiseks tuleb põhjendada taotlusvormis

⁸⁰ sh Euroopa vabatahtlikus teenistuses osalevaid vähemate võimalustega vabatahtlike saatvad isikud.

Erakorralised kulud	<p>Kulud, mis on seotud viisa, elamislubade, vaksineerimisega</p> <p>Kulud, mis tekivad vähemate võimalustega noorte toetamisel teistega võrdsel tingimustel, sh eriettevalmistus ja tugevdatud mentorlus (v.a osalejate ja neid saatvate isikute reisikulud ning korralduslik toetus)</p> <p>Kulud, mis on seotud osalejate majutamisega ettevalmistava külaskäigu ajal</p> <p>Kulud, mis on seotud finantstagatise andmisega, kui riiklik büroo seda nõuab</p> <p>Äärepoolseimatest piirkondadest, ülemeremaadest ja -territooriumidelt pärit / sinna suunduvate osalejate suured reisikulud (vt üksikasju jaost „Mida veel tuleks selle meetme kohta teada?“)</p>	Tegelikud kulud	<p>Finantstagatise seotud kulud: 75 % toetuskõlblikest kuludest</p> <p>Suured reisikulud: kuni 80 % abikõlblikest kuludest</p> <p>Muud kulud: 100 % toetuskõlblikest kuludest</p>	Tingimus: rahalise toetuse taotlemist erakorraliste kulude katmiseks tuleb põhjendada taotlusvormis
----------------------------	--	-----------------	---	---

Täiendavate meetmete kulud	<p>Kulud, mis on otseselt seotud projekti täiendavate meetmete elluviimisega</p> <p>kaudsed kulud: toetuskõlblik on kindla määraga summa, mis ei ületa 7 % projekti abikõlblikest otsestest kuludest ning mis kajastab toetusesaaja üldiseid projektiga seotud halduskulusid (nt elektri- või internetiarved, ruumidega seotud kulud, alaliste töötajatega seotud kulud jne)</p>	Tegelikud kulud	Kuni 80 % abikõlblikest kuludest	Tingimus: rahalise toetuse taotlemist tuleb põhjendada taotlusvormis ja see peab olema põhjendatud seoses kavandatavate meetmetega.
-----------------------------------	--	-----------------	----------------------------------	---

E) KORRALDUSLIK TOETUS

Summad sõltuvad riigist, kus liikuvusmeedet ellu viiakse. Projektide puhul, mille esitaja on: riigi või piirkonna tasandi avalik-õiguslik asutus; piirkondade ühendus; Euroopa territoriaalse koostöö rühmitus; ettevõtja sotsiaalse vastutuse valdkonnas tegutsev kasumit taotlev asutus, vähendatakse allpool esitatud summasid 50 % võrra.

	Noortevahetus (eurot päevas)	Euroopa vabatahtlik teenistus (eurot päevas)	Noorsootõtjate liikuvus (eurot päevas)
	A5.1	A5.2	A5.4
Belgia	37	20	65
Bulgaaria	32	17	53
Tšehhi Vabariik	32	17	54
Taani	40	21	72
Saksamaa	33	18	58
Eesti	33	18	56
Iirimaa	39	21	74
Kreeka	38	21	71
Hispaania	34	18	61
Prantsusmaa	37	19	66
Horvaatia	35	19	62
Itaalia	39	21	66
Küpros	32	21	58
Läti	34	19	59
Leedu	34	18	58
Luksemburg	36	21	66
Ungari	33	17	55
Malta	37	20	65
Madalmaad	39	21	69
Austria	39	18	61
Poola	34	18	59
Portugal	37	20	65
Rumeenia	32	17	54
Sloveenia	34	20	60
Slovakkia	35	19	60
Soome	39	21	71
Rootsi	39	21	70
Ühendkuningriik	40	21	76
endine Jugoslaavia Makedoonia vabariik	28	15	45
Island	39	21	71
Liechtenstein	39	21	74
Norra	40	21	74
Türgi	32	17	54
Partnerriik	29	15	48

F) INDIVIDUAALNE TOETUS

Summad sõltuvad riigist, kus liikuvusmeedet ellu viiakse.

	Euroopa vabatahtlik teenistus (eurot päevas)
	A5.3
Belgia	4
Bulgaaria	3
Tšehhi Vabariik	4
Taani	5
Saksamaa	4
Eesti	3
Iirimaa	5
Kreeka	4
Hispaania	4
Prantsusmaa	5
Horvaatia	4
Itaalia	4
Küpros	4
Läti	3
Leedu	3
Luksemburg	4
Ungari	4
Malta	4
Madalmaad	4
Austria	4
Poola	3
Portugal	4
Rumeenia	2
Sloveenia	3
Slovakkia	4
Soome	4
Rootsi	4
Ühendkuningriik	5
endine Jugoslaavia Makedoonia vabariik	2
Island	5
Liechtenstein	5
Norra	5
Türgi	3
Partnerriik	2

EUROOPA VABATAHTLIKU TEENISTUSE SUUREMAHULISED ETTEVÕTMISED

MILLISED ON EUROOPA VABATAHTLIKU TEENISTUSE SUUREMAHULISE ETTEVÕTMISE EESMÄRGID?

Meetme eesmärk on toetada Euroopa või ülemaailmsete ettevõtmiste raames suuremahulisi vabatahtliku töö projekte (milles lööb kaasa vähemalt 30 Euroopa vabatahtliku teenistuse vabatahtlikku) noorte, kultuuri ja spordi valdkonnas (nt ülemaailmsed noorte tippkohtumised, Euroopa kultuuripealinnad, Euroopa noortepealinnad, Euroopa suurvõistlused).

MIS ON EUROOPA VABATAHTLIKU TEENISTUSE SUUREMAHULINE ETTEVÕTMINE?

Toetatavate projektide puhul tuleb läbida järgmised etapid:

- ettevalmistamine (sealhulgas praktilised korraldused, osalejate väljavalimine, osalejate keeleline / kultuurivahelise suhtlusega / ülesandega seotud ettevalmistamine enne ärasõitu);
- Euroopa vabatahtliku teenistuse meetmete ja täiendavate meetmete elluviimine;
- järeelmeetmete võtmine (sealhulgas Euroopa vabatahtliku teenistuse meetmete hindamine, vajaduse korral meetmete elluviimises osalejate saavutatud õpitulemuste ametlik tunnustamine ning projekti tulemuste levitamine ja kasutamine).

MILLIST TEGEVUST SELLE MEETME RAAMES TOETATAKSE?

▪ Euroopa vabatahtlik teenistus

See võimaldab 17–30aastastel noortel anda oma isiklik panus kuni kaks kuud kestva ja mõnes teises riigis toimuva tasustamata ning täistööajaga vabatahtliku teenistuse kaudu. Vabatahtlikele antakse võimalus kaasa lüüa Euroopa/rahvusvahelise ettevõtmise raames elluviidavate meetmete ja algatuste ettevalmistamises.

Euroopa vabatahtliku teenistuse suuremahulises ettevõtmises peab osalema vähemalt 30 vabatahtlikku.

Osalevate organisatsioonide ülesanne on:

- korraldada vabatahtlike ülalpidamine, majutus ja kohalik transport;
- kavandada vabatahtlikele ülesanded ja tegevused, mille puhul peetakse kinni Euroopa vabatahtliku teenistuse hartas kirjeldatud kvaliteedipõhimõtetest;
- pakkuda Euroopa vabatahtliku teenistuse meetme elluviimise kestel vabatahtlikele mentori kaudu pidevat keele-, isiklikku ja haldustuge, mis on seotud nende konkreetsete ülesannetega.

Osalemine Euroopa vabatahtliku teenistuse tegevuses peab olema vabatahtlikele tasuta, välja arvatud võimalik panus reisikulude katmisesse (kui programmi Erasmus+ toetus ei kata neid kulusid tervikuna) ja liigsed kulutused, mis ei ole seotud meetme elluviimisega. Peamised kulud, mis on seotud vabatahtlike osalemisega Euroopa vabatahtliku teenistuse tegevuses, kaetakse programmi Erasmus+ toetusest või osalevate organisatsioonide muudest vahenditest.

Programmi Erasmus+ raames toimuvaks Euroopa vabatahtlikuks teenistuseks ei peeta järgmiseid tegevusi: juhuslik, struktureerimata, osalise tööajaga tegutsemine vabatahtlikuna; tööpraktika ettevõttes; tasustatud töö; vaba aja veetmise või turismiga seotud tegevus; keelekursus; odava tööjõu kasutamine; õppimine või kutsekoolitus välismaal.

▪ Täiendavad meetmed

Projekti raames võidakse korraldada kõrvalüritusi, näiteks konverentse, seminare, kohtumisi ja õpikodasid, mille eesmärk on suurendada ettevõtmise käigus teadlikkust vabatahtliku tegevuse (ja eeskätt Euroopa vabatahtliku teenistuse) väärtusest.

MILLISEID KRITERIUME KASUTATAKSE SELLE PROJEKTI HINDAMISEL?

Allpool on loetletud ametlikud kriteeriumid, millele Euroopa vabatahtliku teenistuse ettevõtmine peab vastama, et programmi Erasmus+ alusel toetust saada.

ABIKÕBLIKKUSKRITEERIUMID

Kes võib esitada taotluse?	Ükskõik milline programmi riigis asutatud avaliku või erasektori organisatsioon, mis on otseselt seotud Euroopa/rahvusvahelise noorte-, kultuuri- või spordiürituse korraldamisega või mis on sõlminud sellise ürituse korraldajatega ametliku kirjaliku koostöölepingu. Üksikisikud ei saa toetust taotleda.
Abikõblilikud meetmed	Peale Euroopa vabatahtliku teenistuse meetmete võib Euroopa vabatahtliku teenistuse suuremahuline ettevõtmine hõlmata täiendavaid meetmeid, näiteks konverentse, seminare, kohtumisi ja õpikodasid.
Projekti kestus	3–12 kuud.
Projekti elluviimise koht	Euroopa vabatahtliku teenistuse suuremahuline projekt tuleb ellu viia programmi riigis, kus toimub Euroopa/rahvusvaheline noorte-, kultuuri- või spordiüritus.
Kellele esitada taotlus?	Brüsselis asuvale Hariduse, Audiovisuaalvaldkonna ja Kultuuri Rakendusametile.
Millal esitada taotlus?	Taotlejad peavad esitama oma toetustaotluse hiljemalt 5. aprillil kell 12.00 (keskpäev Brüsseli aja järgi) projektide puhul, mida hakatakse ellu viima ajavahemikus sama aasta 1. oktoobrist kuni järgmise aasta 31. juulini.
Kuidas esitada taotlus?	Üksikasjaliku teabe selle kohta, kuidas esitada taotlus, leiab käesoleva juhendi C osast.

TÄIENDAVAD ABIKÕBLIKKUSKRITEERIUMID EUROOPA VABATAHTLIKU TEENISTUSE PUHUL

Meetme kestus	14–59 päeva (ei sisalda reisimisele kuluvat aega).
Abikõblilikud osalejad	Programmi riigist (v.a riigist, kus projekt ellu viiakse) või ELi naabris olevast partnerriigist pärit 17–30aastased noored. Vabatahtlik võib osaleda programmi Erasmus+ rakendamise jooksul vaid ühes Euroopa vabatahtliku teenistuse suuremahulises projektis.
Osalejate arv	Vähemalt 30 vabatahtlikku.

TOETUSE MÄÄRAMISE KRITEERIUMID

Projekte hinnatakse järgmiste kriteeriumide alusel:

Projekti asjakohasus (kuni 30 punkti)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ projektiettepaneku asjakohasus, võttes arvesse: <ul style="list-style-type: none"> - meetme eesmärgid (vt jagu „Millised on liikuvusprojekti eesmärgid?“): ▪ mil määral sobib projektiettepanek selleks, et: <ul style="list-style-type: none"> - võimaldada osalejatel saavutada kvaliteetseid õpitulemusi - suurendada teadlikkust vabatahtliku tegevuse väärtusest - suurendada teadlikkust Euroopa vabatahtliku teenistuse pakutavatest võimalustest ▪ mil määral kaasatakse projekti vähemate võimalustega noori
--	---

<p>Projekti ülesehituse ja elluviimise kvaliteet (kuni 40 punkti)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ projektiettepaneku kõikide etappide (ettevalmistuste tegemine, meetmete elluviimine ja järelmeetmete võtmine) selgus, täielikkus ning kvaliteet ▪ projekti eesmärkide ja kavandatavate meetmete kokkusobivus ▪ praktiliste korralduste ning juhtimis- ja toetamise meetodite kvaliteet ▪ osalejate ettevalmistamise kvaliteet ▪ mitteformaalse õppimise raames kavandatud kaasamise meetodite kvaliteet ja noorte aktiivne kaasalöömine projekti kõikidel tasanditel ▪ kui see on asjakohane, osalejate õpitulemuste tunnustamise ja valideerimise korra kvaliteet ning Euroopa läbipaistvuse ja tunnustamise vahendite järjepidev kasutamine ▪ osalejate liikuvusmeetmetesse valimise ja/või kaasamise meetmete asjakohasus • osalevate organisatsioonide vahelise ja teiste asjaomaste sidusrühmadega toimuva koostöö, koordineerimise ning teabevahetuse kvaliteet • mil määral peavad osalevad organisatsioonid kinni Euroopa vabatahtliku teenistuse harta põhimõtetest
<p>Mõju ja tulemuste levitamine (kuni 30 punkti)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ projekti tulemuste hindamise meetmete kvaliteet ▪ projekti võimalik mõju:<ul style="list-style-type: none"> - osalejatele ja osalevatele organisatsioonidele projekti ajal ning projekti lõppedes - kohalikul, piirkondlikul, riiklikul ja/või Euroopa tasandil muudele kui projektis otseselt osalevatele organisatsioonidele ja isikutele ▪ nende meetmete asjakohasus ja kvaliteet, mille eesmärk on levitada projekti tulemusi osalevate organisatsioonide seas ning mujal

Rahastamist kaalutakse üksnes selliste projektiettepanekute puhul, mis koguvad vähemalt 60 punkti. Peale selle peavad projektid koguma iga eespool nimetatud toetuse määramise kriteeriumi puhul vähemalt poole maksimumpunktidest (st kriteeriumide „projekti asjakohasus” ning „mõju ja tulemuste levitamine” puhul vähemalt 15 punkti ning kriteeriumi „projekti ülesehituse ja elluviimise kvaliteet” puhul vähemalt 20 punkti).

MILLISED ON RAHASTAMISEESKIRJAD?

Projekti eelarve koostamisel tuleb kinni pidada järgmistest rahastamiseeskirjadest.

Euroopa vabatahtliku teenistuse suuremahulise ettevõtmise jaoks antav maksimumtoetus: 200 000 eurot
ETTEVÕTMISE RAAMES ELLU VIIDAVATE EUROOPA VABATAHTLIKU TEENISTUSE MEETMETE RAHASTAMISE EESKIRJAD

Toetuskõlblikud kulud		Rahastamis-mehhanism	Summa	Eraldamise eeskiri
Reisimine	Toetus, mis aitab katta osalejate ja neid saatvate isikute kulud seoses reisimisega lähtekohast projekti elluviimise kohta ning tagasi	Toetus ühikukulude katmiseks	Kui reisi pikkus on 10–99 km: 20 eurot osaleja kohta	Aluseks võetakse reisi pikkus osaleja kohta; reisi pikkuse arvutamisel tuleb kasutada Euroopa Komisjoni vahemaa arvutamise kalkulaatorit ⁸¹ . Taotleja peab märkima ühel suunal läbitava vahemaa, et oleks võimalik arvutada ELi toetus, millega toetatakse edasi-tagasi sõitu ⁸² .
			Kui reisi pikkus on 100–499 km: 180 eurot osaleja kohta	
			Kui reisi pikkus on 500–1999 km: 275 eurot osaleja kohta	
			Kui reisi pikkus on 2000–2999 km: 360 eurot osaleja kohta	
			Kui reisi pikkus on 3000–3999 km: 530 eurot osaleja kohta	
			Kui reisi pikkus on 4000–7999 km: 820 eurot osaleja kohta	
			Kui reisi pikkus on 8000 km või enam: 1300 eurot osaleja kohta	
Suurteks riigisesteks reisikuludeks ette nähtud lisatoetus	Lisatoetus: <ul style="list-style-type: none"> edasi-tagasi sõiduks päritoluriigi sisest peamisest keskusesse/lennujaama ja (või) rongi-/bussijaama jõudmiseks 	Toetus ühikukulude katmiseks	Riigisesteks reisikuludeks, mis on suuremad kui 225 eurot: 180 eurot osaleja ja edasi-tagasi sõidu kohta (sh saatvad isikud) ⁸³	Suurte riigisestete reisikulude jaoks, mis ületavad 225 eurot (edasi-tagasi sõidu kohta), ja tingimusel, et

⁸¹ http://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/tools/distance_et.htm

⁸² Nt kui Madridist (Hispaaniast) pärit isik osaleb meetmes, mida viiakse ellu Roomas (Itaalias), peab taotleuse esitaja a) arvutama välja vahemaa Madridist Rooma (1365,28 km); b) valima sobiva reisi pikkuse vahemiku (500–1999 km) ning c) arvutama ELi toetuse, millega aidatakse katta osaleja kulud seoses reisimisega Madridist Rooma ja tagasi (275 eurot).

⁸³ Kui see on taotlusvormil nõuetekohaselt põhjendatud, võib osaleja saada kaks lisatoetust suurte riigisestete reisikulude katmiseks, et osaleda samas liikuvusmeetmes: üks peamisest keskusesse/lennujaama ja/või rongi-/bussijaama jõudmiseks päritoluriigi sisest ja üks lisaks vastuvõtva riigi sisest kaugemal paiknevasse lõppsihtkohta jõudmiseks.

	<p>ja/või</p> <ul style="list-style-type: none"> edasi-tagasi sõiduks vastuvõtva riigi siseselt kaugemal paiknevasse lõppsihtkohta jõudmiseks (peamisest keskusest/lennujaamast ja (või) rongi-/bussijaamast) 			need kulud on taotlusvormil hästi põhjendatud.
Korralduslik toetus	Kulud, mis on otseselt seotud projekti liikuvusmeetmete elluviimisega	Toetus ühikukulude katmiseks	A 6.1 meetme elluviimise päevas vabatahtliku kohta ⁸⁴	Aluseks võetakse viibimise kestus osaleja kohta
Individuaalne toetus	Vabatahtlikule antav taskuraha isiklike lisaväljaminekute tarvis	Toetus ühikukulude katmiseks	A 6.2 meetme elluviimise päevas vabatahtliku kohta	Aluseks võetakse viibimise kestus osaleja kohta
Erivajadustega seotud toetus	<p>Saatvate isikute elamis- ja reisikulud, kui need on põhjendatud, ning kui nende osalejate toetus ei ole kaetud eelarvekategooriaga „reisimine“.</p> <p>Lisakulud, mis on otseselt seotud osalejatega, kellel on puue, ja neid saatvate isikutega (sealhulgas reisi- ja elamiskulud, kui need on põhjendatud, ning nende osalejate toetus ei ole juba kaetud eelarvekategooriaga „reisimine“ ja „korralduslik toetus“)</p>	Tegelikud kulud	100 % toetuskõlblikest kuludest	Tingimus: rahalise toetuse taotlemist erivajadustega seotud toetuse ja erakorraliste kulude katmiseks tuleb põhjendada taotlusvormis
Erakorralised kulud	<p>Kulud, mis on seotud viisa, elamislubade, vaksineerimisega</p> <p>Kulud, mis tekivad vähemate võimalustega noorte toetamisel teistega võrdsetel tingimustel, sh eriettevalmistus ja tugevdatud mentorlus (v.a osalejate ja neid saatvate isikute reisikulud ning korralduslik toetus)</p> <p>Äärepoolseimatest piirkondadest, ülemeremaadest ja -territooriumidelt pärit / sinna suunduvate osalejate suured reisikulud (vt üksikasju jaost „Mida veel tuleks selle meetme kohta teada?“)</p>	Tegelikud kulud	<p>Suured reisikulud: kuni 80 % abikõlblikest kuludest</p> <p>Muud kulud: 100 % toetuskõlblikest kuludest</p>	

⁸⁴ sh Euroopa vabatahtlikus teenistuses osalevaid vähemate võimalustega vabatahtlikke saatvad isikud.

ETTEVÕTMISE RAAMES ELLUVIIDAVATE TÄIENDAVATE MEETMETE RAHASTAMISE EESKIRJAD (VALIKULINE RAHASTAMINE)

	Toetuskõlblikud kulud	Rahastamismehhanism	Summa	Eraldamise eeskiri
Tegevuskulud	<p>Kulud, mis on otseselt seotud projekti täiendavate meetmete elluviimisega, sealhulgas:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ seminaride, kohtumiste ja õpikodade korraldamise kulud; ▪ tulemuste levitamise kulud; ▪ vabatahtlike kultuuridevahelise suhtlusega / ülesandega seotud ettevalmistamise kulud; ▪ Alaliste töötajatega seotud kulud: neid kulusid ei saa katta ELi toetuse kaudu; need võivad olla toetuskõlblikud, kui neid toetatakse muudest allikatest kui ELi vahenditest. Sellisel juhul võivad need kulud moodustada kogu välisest kaasrahastamisest kuni 30 %. <p>kaudsed kulud: toetuskõlblik on kindla määraga summa, mis ei ületa 7 % projekti abikõlblikest otsestest kuludest ning mis kajastab toetusesaaja üldiseid projektiga seotud halduskulusid (nt elektri- või internetiarved, ruumidega seotud kulud, alaliste töötajatega seotud kulud jne)</p>	Tegelikud kulud	kuni 80 % kõikidest toetuskõlblikest kuludest	Tingimus: taotletav eelarve peab olema kavandavate meetmete seisukohast põhjendatud

TABEL A. EUROOPA VABATAHTLIKU TEENISTUSE MEETMED (SUMMAD EURODES PÄEVAS)

Summad sõltuvad riigist, kus Euroopa vabatahtliku teenistuse ettevõtmine aset leiab.

	Korralduslik toetus	Individuaalne toetus
	A6.1	A6.2
Belgia	20	4
Bulgaaria	17	3
Tšehhi Vabariik	17	4
Taani	21	5
Saksamaa	18	4
Eesti	18	3
Iirimaa	21	5
Kreeka	21	4
Hispaania	18	4
Prantsusmaa	19	5
Horvaatia	19	4
Itaalia	21	4
Küpros	21	4
Läti	19	3
Leedu	18	3
Luksemburg	21	4
Ungari	17	4
Malta	20	4
Madalmaad	21	4
Austria	18	4
Poola	18	3
Portugal	20	4
Rumeenia	17	2
Sloveenia	20	3
Slovakkia	19	4
Soome	21	4
Rootsi	21	4
Ühendkuningriik	21	5
endine Jugoslaavia Makedoonia vabariik	15	2
Island	21	5
Liechtenstein	21	5
Norra	21	5
Türgi	17	3

ERASMUS MUNDUSE ÜHISED MAGISTRIÕPPEKAVAD

MILLISED ON ERASMUS MUNDUSE ÜHISTE MAGISTRIÕPPEKAVADE EESMÄRGID?

Erasmus Munduse ühiste magistriõppekavade eesmärk on:

- parandada kõrgkoolides kvaliteeti ning edendada innovatsiooni, tipptaset ja rahvusvahelistumist;
- parandada Euroopa kõrgharidusruumi kvaliteeti ja atraktiivsust ning toetada kõrghariduse valdkonnas ELi välistegevust, pakkudes parimatele magistriõppe üliõpilastele kogu maailmas stipendiumi kogu magistriprogrammi vältel;
- parandada magistriõppe läbinute pädevusi ja oskusi ning tööandjate suurema kaasamise teel eelkõige ühiste magistriõppekavade olulisust tööturu jaoks.

Sellega seoses aitavad Erasmus Munduse ühised magistriõppekavad eeldatavasti saavutada strateegia „Euroopa 2020” ning hariduse ja koolituse valdkonna üleeuroopalise koostöö strateegilise raamistiku (HK 2020) eesmärgi, sealhulgas nendes strateegiates kehtestatud sihttasemeid.

Erasmus Munduse ühiseid magistriõppekavasid kutsutakse üles aktiivselt tegelema kvaliteedi tagamise ja kvalifikatsiooniraamistikega seotud struktuurireformide probleemidega Euroopa kõrgharidusruumis, nagu on toodud Jerevani kommünikees⁸⁵, Euroopa kõrgharidusruumi kõrghariduse eest vastutavate ministrite konverentsil / Bologna foorumil vastu võetud nn Euroopa lähenemine ühisõppekavade kvaliteedi tagamisele, ning aidata seeläbi edendada kõrghariduse läbipaistvust ja vastastikust usaldust Euroopa kõrgharidusruumis.

Erasmus Munduse ühiste magistriõppekavadega jätkatakse ja tõhustatakse programmi Erasmus Mundus magistriõppekursuste puhul juba vilja kandnud püüdlusi suurendada kogu maailma silmis Euroopa kõrgharidusruumi atraktiivsust ning demonstreerida Euroopa kõrgkoolide ühiste õppeprogrammide tipptaset ja suurt lõimitust.

Meetmega toetatakse kõrghariduse valdkonnas ka erinevaid ELi välistegevuse, eesmärkide ja prioriteetide aspekte.

MIS ON ERASMUS MUNDUSE ÜHINE MAGISTRIÕPPEKAVA?

Erasmus Munduse ühine magistriõppekava on kõrgetasemeline lõimitud rahvusvaheline õppeprogramm, mille maht on 60, 90 või 120 Euroopa ainepunktisüsteemi (ECTS) punkti ning mida pakuvad rahvusvaheline eri riikide kõrgkoolide konsortsium ja vajaduse korral teised hariduse valdkonnas ja/või muudes valdkondades tegutsevad partnerid, kellel on ühisprogrammiga hõlmatud õppeainete/erialadega seotud eripädevus ja huvid. Nende erilisus seisneb suures lõimituses / vastastikusel seotuses⁸⁶ ning kõrgetasemelises akadeemilises sisus ja metoodikas. Distsipliinide seisukohast piirangud puuduvad. Programmi Erasmus+ alusel rahastatud ühiste programmide loetelu leiab rakendusameti veebisaidilt.

Kõik programmiis asutatud osalevad kõrgkoolid peavad olema magistriõpet pakuvad asutused ning nende kõrgkoolide asukohariikide pädevad asutused peavad olema kõrgkoolide ühise magistriõppekava alusel antava magistrikraadi – mis hõlmab kogu Erasmus Munduse ühist magistriõppekava – täielikult akrediteerinud. Ühise magistriõppekava edukal läbimisel omandatakse kas ühiskraad (st üks diplom, mis on välja antud vähemalt kahe eri programmiis asuva kõrgkooli nimel ja mis on neis riikides täielikult akrediteeritud) või mitmekordne kraad (st vähemalt kaks diplomit, mille on välja andnud kaks eri programmiis asuvat kõrgkooli ja mis on neis riikides täielikult akrediteeritud). Kui liikmesriigi õigusaktid seda võimaldavad, ärgitatakse andma ühiskraade, sest need väljendavad õppimis- ja õpetamisprotsessi täielikku lõimimist. Programmiis asuva kraade andvate kõrgkoolide kõrval võivad ühiskraade või mitmekordsete kraade andmises osaleda ka teised partnerriikide kõrgkoolid.

Taotluste esitamise etapis tuleb esitleda Erasmus Munduse ühist magistriõppekava käsitlevates projektiettepanekutes täielikult väljaarendatud ja kasutamiskvalifitseeritud ühiseid õppeprogramme, mida saab tutvustada pärast nende väljavalimist kohe terves maailmas. Sellega seoses kujuneb Erasmus Munduse ühiste magistriõppekavade väljavalimise protsess väga selektiivseks, et toetada vaid parimaid projektiettepanekuid.

Väljavalitud Erasmus Munduse ühistele magistriõppekavadele pakutakse omakorda kolme üliõpilaste vastuvõtu jooksul kõrgel tasemel rahalist toetust, et võimaldada neil suurendada maailmas oma nähtavust ja tugevdada oma jätkusuutlikkuse väljavaateid.

⁸⁵ Vastu võtnud Euroopa haridusministrid 14.-15. mail 2015 peetud Jerevani ministrite konverentsil. Lisateave vastuvõetud poliitika meetmete kohta: <http://bologna-yerevan2015.ehea.info/pages/view/documents>

⁸⁶ Erasmus Munduse ühised magistriõppekavad näevad ette ühiselt väljatöötatud ja täielikult lõimitud õppeprogrammi koos ühiste menetlustega selle rakendamiseks, nagu ühised taotlemis-, väljavalimis-, vastuvõtmis- ja eksamineerimiseeskirjad üliõpilastele ning ühised kvaliteedi tagamise mehhanismid.

Allpool esitatud jagudes on kirjeldatud äsja välja valitud Erasmus Munduse ühiste magistriõppekavade laadi, väljavalimis- ja rahastamistingimusi ning tingimusi, mida kohaldatakse juba rahastatavate Erasmus Munduse magistriõppekursuste suhtes, mis võtavad üliõpilasi vastu Erasmus Munduse programmi kaudu sõlmitud partnerluse raamlepingute alusel.

MILLIST TEGEVUST SELLE MEETME RAAMES TOETATAKSE?

Meetme raames toetatakse järgmist tegevust:

- 60, 90 või 120 ECTS-i punktile vastava Erasmus Munduse ühise magistriõppekava pakkumine rahvusvahelise kõrgkoolide konsortsiumi kaudu, kaasates õpetamise, koolitamise ja/või teadustegevuse jaoks kutsutud teadlasi (küalislektoreid);
- stipendiumide maksmine silmapaistvatele üliõpilastele kogu maailmas nende osalemiseks ühes kõnealustest Erasmus Munduse ühistest magistriõppekavadest.

MILLINE ON ERASMUS MUNDUSE ÜHISES MAGISTRIÕPPEKAVAS OSALEVATE ORGANISATSIOONIDE ROLL?

Erasmus Munduse ühiseid magistriõppekavu pakuvad rahvusvaheline kõrgkoolide konsortsium ja vajaduse korral muud organisatsioonid (ettevõtted, avaliku sektori asutused, teadusasutused jne), kes annavad Erasmus Munduse ühise magistriõppekava elluviimisesse oma panuse.

Erasmus Munduse ühise magistriõppe konsortsiumi kuuluvad:

- taotleja/koordinaator – programmiriigi kõrgkool, kes esitab kõikide partnerite nimel projektiettepaneku. Kui Erasmus Munduse ühisele magistriõppekavale määratakse toetus, saab taotlejast/koordinaatorist peamine ELi toetuse saaja ja ta kirjutab Erasmus Munduse ühise magistriõppe konsortsiumi nimel alla mitme toetusesaajaga toetuslepingule. Tema koordineeriv roll seisneb järgmiste ülesannete täitmisel:
  - esindada osalevate organisatsioonide rühma ja tegutseda selle nimel suhtluses Euroopa Komisjoniga;
  - kanda rahalist ja õiguslikku vastutust kogu projekti nõuetekohase rakendamise, haldamise ning rahastamise eest;
  - koordineerida Erasmus Munduse ühist magistriõppekava koostöös kõikide teiste projektipartneritega.
- Partnerid – kraade andev kõrgkool, mida kõrgkooli asukohariigiks oleva programmi- või partnerriigi asjaomased asutused sellisena tunnustavad, ning ükskõik milline avaliku või erasektori organisatsioon, mis aitab aktiivselt Erasmus Munduse ühist magistriõppekava ette valmistada, ellu viia ja hinnata. Iga täieõiguslik partner peab alla kirjutama mandaadile, millega ta volitab koordinaatorit tegutsema projekti elluviimise käigus oma nimel või arvel.
- Assotsieerunud partnerid (vabatahtlik) – peale selle võib Erasmus Munduse ühisesse magistriõppeprogrammi kaasata assotsieerunud partnerid. Need organisatsioonid annavad kaudse panuse konkreetsete ülesannete täitmisel / meetmete elluviimisesse ja/või toetavad Erasmus Munduse ühise magistriõppekava levitamist ja jätkusuutlikkust. Selline panus võib seisneda näiteks teadmiste ja oskuste edasiandmisel, lisakursuste pakkumises või lähetus- või praktikavõimaluste toetamises. Lepingust tulenevate haldusküsimuste puhul ei loeta assotsieerunud partnereid Erasmus Munduse ühise magistriõppe konsortsiumi osaks, sest nende roll Erasmus Munduse ühise magistriõppekava elluviimisel on piiratud, kuivõrd nende ekspertteadmised võetakse abiks vaid vajaduspõhiselt.

Enne esimeste Erasmus Munduse ühise magistriõppekavas osalevate üliõpilaste registreerimist tuleb tagada kõikide Erasmus Munduse ühise magistriõppe konsortsiumis osalevate organisatsioonide vajalik institutsiooniline pühendumus, et kindlustada nende tugev toetus. Selle tagamisel on põhivahend Erasmus Munduse ühise magistriõppe konsortsiumi leping (vt rakendusameti veebisaidil esitatud suunised ja näidised), millele peavad alla kirjutama kõik partnerorganisatsioonid enne esimese stipendiumitaotluse läbivaatamist ja valikumenetlust. Selles Erasmus Munduse ühise magistriõppe konsortsiumi lepingus tuleb käsitleda võimalikult täpselt kõiki Erasmus Munduse ühise magistriõppekava elluviimisega seotud akadeemilisi, tegevuslikke, halduslikke ja rahalisi aspekte ning Erasmus Munduse ühise magistriõppe stipendiumide haldamist.

MILLISEID KRITEERIUME KASUTATAKSE ERASMUS MUNDUSE ÜHISE MAGISTRIÕPPEKAVA HINDAMISEL?

Allpool on loetletud ametlikud kriteeriumid, millele Erasmus Munduse ühine magistriõppekava peab vastama, et programmi Erasmus+ alusel toetust saada.

ABIKÕLBLIKKUSKRITEERIUMID

Abikõlblikud osalevad organisatsioonid	<p>Osalev organisatsioon võib olla ükskõik milline programmi- või partnerriigis asutatud avaliku või erasektori organisatsioon, mis osaleb otse ja aktiivselt Erasmus Munduse ühise magistriõppekava elluviimises.</p> <p>Selline organisatsioon võib olla näiteks:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ kõrgkool; ▪ avaliku või erasektori ettevõtte või väike-, keskmine või suurettevõtte (sh sotsiaalne ettevõtte); ▪ kohaliku, piirkonna või riigi tasandi avalik-õiguslik asutus; ▪ mittetulundusorganisatsioon, ühendus, valitsusväline organisatsioon; ▪ uurimisinstituut. <p>Programmiriigis asutatud kõrgkoolidel peab olema kehtiv Erasmuse kõrgharidusharta. Partnerriikides asuvate osalevate kõrgkoolide puhul Erasmuse kõrgharidusharta omamist ei nõuta.</p> <p>Programmiriigis asutatud kõrgkoolid peavad suutma tõendada taotluste esitamise etapis, et iga kraadini väljaviiva magistriõppeprogrammi puhul, mille põhjal Erasmus Munduse ühine magistriõppeprogramm on koostatud, on olemas akrediteering riigi tasandil. Uutel ühistel magistriõppekavadel, mille alusel ei ole veel lõpetanud, on taotluse esitamise etapis nõutav pädevate riigiasutuste akrediteering.</p>
Kes võib esitada taotluse?	<p>Programmiriigis asutatud kõrgkool. Kõrgkool esitab taotluse Erasmus Munduse ühise magistriõppe konsortsiumi nimel. Partnerriikide kõrgkoolide filiaalidel, mis on asutatud programmiriigis, või programmiriikide kõrgkoolide filiaalidel, mis on asutatud partnerriigis, ei ole õigust taotlust esitada.</p>
Osalevate organisatsioonide arv ja profiil	<p>Erasmus Munduse ühine magistriõppekava on riikidevaheline ja selle elluviimises peavad täieõiguslike partneritena kaasa lööma vähemalt kolme programmiriigi kõrgkoolid.</p> <p>Programmiriikide kõrgkoolid peavad olema realselt võimelised Erasmuse ühise magistriõppe üliõpilasi vastu võtma ja andma oma kõrgkoolis veedetava õppeperioodi eest vähemalt minimaalse arvu Euroopa ainepunktisüsteemi punkte.</p> <p>Toetuse taotlemisel tuleb ära märkida kõik programmi- või partnerriikidest pärit täieõiguslikust partnerist organisatsioonid.</p>
Abikõlblikud osalejad	<p>Programmi- ja partnerriikidest pärit magistriõppe üliõpilased, osalevate organisatsioonide töötajad, kutsutud teadlased (või külalislektorid).</p> <p>Üliõpilased esitavad stipendiumitaotluse otse vabalt valitud Erasmus Munduse ühise magistriõppe konsortsiumile ja läbivad konsortsiumi kõrgkoolide korraldatud tiheda konkurentsiga valimisprotsessi.</p> <p>Stipendiumisaajate väljavalimine, paikapnemine ja kontrollimine on Erasmus Munduse ühise magistriõppe konsortsiumi ülesanne.</p>
Osalejate arv	<p>Soovituslikult toetatakse Erasmus Munduse ühise magistriõppekava toetusest kuni 20 üliõpilasest stipendiumisaajat (s.t kuni 60 üliõpilasest stipendiumisaajat kolme vastuvõtmise kohta) ja vähemalt 4 kutsutud teadlast/külalislektorit ühe üliõpilaste vastuvõtmise kohta, kes osalevad Erasmus Munduse ühise magistriõppekava tegevuses kokku vähemalt 8 nädalat⁸⁷.</p> <p>Teadlased/külalislektorid tuleb välja valida kooskõlas konsortsiumi spetsiaalsete teadlaste väljavalimise kriteeriumidega ja nad peavad tooma Erasmus Munduse ühisesse magistriõppekavasse lisaväärtust.</p> <p>Peale selle võib Erasmus Munduse ühise magistriõppe konsortsium esitada taotluse ühe või mitme prioriteetse piirkonna/riigi jaoks kuni 8 lisastipendiumi saamiseks ühe üliõpilaste vastuvõtmise kohta (st kuni 24 stipendiumit kolme vastuvõtmise kohta).</p>

⁸⁷ Need soovituslikud arvud kehtivad üksnes asja välja valitud Erasmus Munduse ühiste magistriõppekavade kohta. Käimasolevatele Erasmus Munduse magistriõppekursustele võidakse anda vähem stipendiume.

Meetme elluviimise koht (kohad)	Erasmus Munduse ühise magistriõppekava alusel õppimine peab toimuma vähemalt kahes konsortsiumis esindatud programmiriigis (kõikide üliõpilaste puhul vähemalt kaks liikuvusperioodi). Täiendav õpe (nt teadustegevus / praktika / väitekirja ettevalmistamine) võib toimuda teistes programmi- või partnerriikide osalevates organisatsioonides tingimusel, et asjaomane tegevus toimub ühe konsortsiumi partneriks oleva kõrgkooli otsese järelevalve all.
Projekti kestus	Olenevalt Erasmus Munduse ühise magistriõppekava kestusest (1–2 aastat) ja sellest, kas konsortsium soovib ettevalmistavat aastat või mitte, sõlmitakse konsortsiumiga 3–5aastane toetusleping, et rahastada kolme järjestikust üliõpilaste vastuvõtmist.
Meetme kestus	Valikuline ettevalmistav aasta: üks akadeemiline aasta. Erasmus Munduse ühise magistriõppekava elluviimine: kolm järjestikust üliõpilaste vastuvõtmist üheks või kaheks akadeemiliseks aastaks (60/90/120 ECTS-i ainepunkti).
Kellele esitada taotlus?	Brüsselis asuvale Hariduse, Audiovisuaalvaldkonna ja Kultuuri Rakendusametile.
Millal esitada taotlus?	Taotlejad peavad esitama oma toetustaotluse hiljemalt 16. veebruaril kell 12.00 (keskpäev Brüsseli aja järgi) projektide puhul, mida hakatakse ellu viima ajavahemikus sama aasta 1. augustist kuni 31. oktoobrini.
Kuidas esitada taotlus?	Üksikasjaliku teabe selle kohta, kuidas esitada taotlus, leiab käesoleva juhendi C osast.

Taotlevaid organisatsioone hinnatakse ka asjaomaste **kõrvalejätmise** ja **valikukriteeriumide** põhjal. Lisateabe saamiseks palume tutvuda käesoleva juhendi C osaga.

TÄIENDAVID ABIKÕBLIKKUSKRITEERIUMID ÜLIÕPILASTELE MAKSTAVATE STIPENDIUMIDE PUHUL

Meetme kestus	Üliõpilastele makstakse stipendiumi üksnes siis, kui nad osalevad täies mahus mõnel magistriõppekursusel ja stipendium hõlmab kogu Erasmus Munduse ühise magistriõppeprogrammi kestust.
Abikõblilikud osalejad	Magistriõppe üliõpilased, kes on omandanud oma esimese kõrghariduskraadi või on tõestanud kraade andvate riikide õigusaktide ja tavade kohaselt samaväärse tasandi õppe läbimist. Üliõpilastel, kes on juba saanud Erasmus Munduse ühise magistriõppekava või Erasmus Munduse magistriõppekursuste / ühise doktoriõppeprogrammi puhul makstavat stipendiumi, ei ole õigust taotleda Erasmus Munduse ühise magistriõppe meetme raames täiendavat stipendiumi. Üliõpilastel, kes on saanud Erasmus Munduse ühise magistriõppekava raames stipendiumi, ei ole kogu kursuse kestel õigust saada sama Erasmus Munduse ühise magistriõppekava kursuse läbimiseks stipendiumi mõnest teisest ELi rahastatavast stipendiumikavast. Vähemalt 75 % Erasmus Munduse ühise magistriõppe stipendiumidest eraldatakse partnerriikidest pärit kandidaatidele.
Õpitudemused	Erasmus Munduse ühise magistriõppeprogrammi edukal läbimisel omandatakse kas ühiskraad (st üks kraadi väljendav tunnistus, mis on välja antud vähemalt kahe eri programmiriikides asuva kõrgkooli nimel ja mis on neis riikides täielikult akrediteeritud) või mitu kraadi (st vähemalt kaks kraadi väljendavat tunnistust, mille on välja andnud kaks eri programmiriikides asuvat kõrgkooli ja mis on neis riikides täielikult akrediteeritud). Üliõpilased peavad koguma Erasmus Munduse ühises magistriõppekavas ette nähtud ECTS-i ainepunktid (60, 90 ja 120 ainepunkti) tervikuna. Peale selle peavad nad koguma mõlema, vähemalt kahes programmiriigis toimuva kohustusliku õppeperioodi jooksul vähemalt 20 ECTS-i ainepunkti (õppeprogrammide puhul, mille ainemaht on 60 ECTS-i ainepunkti) või 30 ECTS-i ainepunkti (õppeprogrammide puhul, mille ainemaht on 90 või 120 ECTS-i ainepunkti). Õpirändeperioode ei saa asendada virtuaalse õpirändega (kaugõpe), mis tähendab, et üliõpilaste füüsiline kohalolek on nõutav kogu magistriprogrammi vältel. Samuti ei saa neid mõõda saata Erasmus Munduse ühise magistriõppe konsortsiumi välistes kõrgkoolides (s.t partnerid ja/või assotsieerunud partnerid).

TOETUSE MÄÄRAMISE KRITERIUMID

Projekte hinnatakse järgmiste kriteeriumide alusel:

<p>Projekti asjakohasus (kuni 40 punkti)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ projektiettepaneku sellised elemendid nagu vastastikune seotus / lõimumine, ülesehitus ja struktuur on spetsiaalselt kohandatud Erasmus Munduse ühise magistriõppekava eesmärkidele ning need on tõhusad nimetatud eesmärkide saavutamiseks ▪ projektiettepanek kirjeldab, kuidas Erasmus Munduse ühine magistriõppekava on lõimitud partneri kraadiõppesse, ja määratleb väljastatava(d) kraadi(d), eriti Erasmus Munduse ühise magistrikraadi, kui riiklikud õigusaktid seda lubavad ▪ kavandatud Erasmus Munduse ühine magistriõppekava on kooskõlas akadeemilise valdkonna selgelt määratletud vajadustega ▪ projektiettepanek määratleb selle, kuidas kavatseb Erasmus Munduse ühine magistriõppekava suurendada Euroopa kõrgharidusruumi atraktiivsust ning edendada akadeemilise valdkonna / teemade tiptaset, innovatsiooni ja konkurentsivõimet ▪ kavandatud Erasmus Munduse ühise magistriõppekava konsortsium on väga oluline kõrghariduse rahvusvahelistumise kontekstis ning see on loodud eesmärgiga maksimeerida üliõpilaste ja töötajate õpirändest saadavat kasu
<p>Projekti ülesehituse ja elluviimise kvaliteet (kuni 20 punkti)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ projektiettepanek määratleb akadeemilise programmi ja õpitulemused ning üksikasjad, kuidas pakkuda tiptasemel akadeemilist sisu ▪ projektiettepanekus on kirjeldatud Erasmus Munduse ühise magistriõppekava väliseid ja sisemisi hindamismeetodeid, nende rakendamist praktikas ning hindamistulemuste kasutamist kursuse jälgimiseks, ajakohastamiseks ja kvaliteedi parandamiseks ▪ projektiettepanekus on näidatud, kuidas üliõpilaste õpiränne on korraldatud ja mil moel on see oluline kursuse eesmärkide saavutamiseks, ning esitatud esialgne strateegia/plaan, kuidas kaasata tõhusalt teadlasi/külalislektoreid ▪ projektiettepanekus on üksikasjalikult selgitatud kogu asjakohast teavet, mida antakse üliõpilastele / akadeemilisele personalile enne kursusele registreerimist, ning pakutavaid teenuseid, mis on seotud majutuse, keeleõppe, haldusformaalsuste (viisa hankimine) ja kindlustuse puhul pakutava toega ▪ projektiettepanekus on selgelt visandatud kursuse eeskirjad ning üliõpilase õigused ja kohustused, mis on seotud Erasmus Munduse ühise magistriõppekava elluviimise akadeemiliste, halduslike ja rahaliste aspektidega ▪ projektiettepanekus on kirjeldatud kavandatud tegevust/võimalusi, et tagada Erasmus Munduse ühises magistriõppekavas osalevate üliõpilaste tõhus lõimumine / võrgustike loomine oma sotsiaal-kultuurilises ja erialases keskkonnas ▪ projektiettepanekus on selgelt visandatud Erasmus Munduse ühise magistriõppekava ja väljastpoolt haridussektorit pärit osalejate koostoime kava elluviimisel
<p>Projektimeeskonna ja koostöökorralduse kvaliteet (kuni 20 punkti)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ projektiettepanekus on selgelt ära märgitud kaasatud partnerite/töötajate pädevusvaldkonnad ning see, kuidas need täiendavad Erasmus Munduse ühise magistriõppekava elluviimist ja annavad sellele lisaväärtust. Vajaduse korral on projektiettepanekus kirjeldatud, kuidas on edendatud Erasmus Munduse ühise magistriõppekava eesmärkide saavutamiseks olemasolevat koostöökorraldust ▪ projektiettepanekus on kirjeldatud iga partneri institutsionaalset panust, täpsustatud tema rolli ja ülesandeid Erasmus Munduse ühise magistriõppekava elluviimisel ning juhtorganite töökorda ja olemasolevaid juhtimisvahendeid ▪ projektiettepanekus on kirjeldatud muu hulgas üliõpilaste vastuvõtutaotluste ühiseid kriteeriume, põhimõtteid ja nõudeid, valiku- ja vastuvõtnõudeid, üliõpilaste eksamineerimist ning tulemuste hindamist ▪ projektiettepanekus on selgitatud, kuidas on arvatud üliõpilase osalemiskulud, ning kirjeldatud, kuidas leitakse, eraldatakse ja hallatakse partnerluse raames rahalisi vahendeid, sealhulgas lisavahendeid

Mõju ja tulemuste levitamine (kuni 20 punkti)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ projektiettepanekus on esitatud veenev keskpikk/pikaajaline arengu-/jätkusuutlikkuse strateegia koos realistlike tulevikuprognosidega pärast ELi rahastamisperioodi lõppu ning meetmed, kuidas leida stipendiumide ja end ise rahastavate üliõpilaste jaoks muid rahastusallikaid ▪ projektiettepanekus on selgitatud, kuidas tagatakse mõju institutsioonilisel tasandil (teaduskonnas/ülikoolis) ning kuidas Erasmus Munduse ühine magistriõppekava toetab konsortsiumi partnerite rahvusvahelistumise strateegiat asjaomaste sihtrühmadeni jõudmisel riigi/Euroopa/rahvusvahelisel tasandil ▪ projektiettepanekus kirjeldatakse, kuidas kavandatakse Erasmus Munduse ühine magistriõppekava innustab ettevõtlust ja algatusvõimet ning kuidas tööandjad on kaasatud kursuse läbiviimisse, et parandada üliõpilaste pädevust ja oskusi ning seeläbi suurendada lõpetanute tööhõivet ▪ projektiettepanekus on kirjeldatud tutvustamis-/levitamismehhanismide liike ja meetodeid, selle sihtrühmi ja partnerite konkreetseid ülesandeid Erasmus Munduse ühise magistriõppekava teadlikkuse suurendamise strateegias. Selles on selgitatud, kuidas kavatakse ligi meelitada tipptasemel üliõpilasi kogu maailmast ▪ kui see on asjakohane, on projektiettepanekus kirjeldatud seda, kuidas koostatavad materjalid, dokumendid ja andmekandjad tehakse vabalt kättesaadavaks, kuidas neid tutvustatakse avatud litsentside kaudu, ning samuti seda, et nendega ei kaasne mingeid ebaproportsionaalseid piiranguid
--	---

Rahastamist kaalutakse üksnes selliste projektiettepanekute puhul, mis koguvad võimalikust 100 punktist vähemalt 70. Peale selle peavad projektid koguma projekti asjakohasuse kriteeriumi puhul vähemalt 75 % maksimaalsest punktisummast (vähemalt 30 punkti 40st). Võrdse punktisumma korral eelistatakse projekte, mis said kõrgeimad punktid projekti asjakohasuse kriteeriumi puhul.

LISASTIPENDIUMID SIHTPIIRKONDADEST PÄRIT ÜLIÕPILASTELE

Taotlejad võivad taotleda ühe või mitme partnerriigi piirkonna puhul lisastipendiumi, mida rahastatakse järgmistest ELi rahastamisvahenditest:

- arengukoostöö rahastamisvahendid⁸⁸;
- Euroopa naabruspoliitika rahastamisvahend;⁸⁹
- partnerluse rahastamisvahend.⁹⁰
- Euroopa Arengufond (EDF)

Kavandatud Erasmus Munduse ühised magistriõppekavad võiksid saada kuni 24 üliõpilaste mõeldud lisastipendiumit kogu magistriõppekursuse perioodi kohta (kolm vastuvõtmist). Neid lisastipendiume pakutakse selleks, et vastata ELi välispoliitikaprioriteetidele seoses kõrgharidusega ning arvestada asjaomaste partnerriikide erinevat majandusliku ja sotsiaalse arengu taset. Stipendiumid tuleb eraldada üliõpilastele, kes on pärit üheksast allpool nimetatud piirkonnast:

- Idapartnerluse riigid (2. piirkond);
- Vahemere lõunapiirkonna riigid (3. piirkond);
- Aasia (6. piirkond), mille puhul stipendiume eraldatakse spetsiaalselt vähim arenenud riikidele⁹¹;
- Kesk-Aasia (7. piirkond), mille puhul stipendiume eraldatakse spetsiaalselt väikese või väiksema keskmise sissetulekuga riikidele⁹²;
- Ladina-Ameerika (8. piirkond), mille puhul stipendiume eraldatakse spetsiaalselt väiksema keskmise sissetulekuga riikidele⁹³ ja kõige rohkem Brasiiliale/Mehhikole;
- Lõuna-Aafrika (10. piirkond);
- Aafrika, Kariibi mere ja Vaikse ookeani riigid (11. piirkond) ning
- Pärsia lahe koostöös osalevad riigid (12. piirkond).

⁸⁸ EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU 11. märtsi 2014. a MÄÄRUS (EL) nr 233/2014, millega luuakse arengukoostöö rahastamisvahend aastateks 2014–2020:

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2014:077:0044:0076:ET:PDF>

⁸⁹ EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU 11. märtsi 2014. a MÄÄRUS (EL) nr 232/2014, millega luuakse Euroopa naabruspoliitika rahastamisvahend:

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2014:077:0027:0043:ET:PDF>

⁹⁰ EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU 11. märtsi 2014. a MÄÄRUS (EL) nr 234/2014, millega luuakse partnerluse rahastamisvahend koostöök kolmandate riikidega:

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2014:077:0077:0084:ET:PDF>

⁹¹ Afganistan, Bangladesh, Bhutan, Kambodža, Laos, Myanmar/Birma, Nepal

⁹² Kõrgõzstan, Tadžikistan, Usbekistan

⁹³ Boliivia, El Salvador, Guatemala, Honduras, Nicaragua, Paraguay.

TÄIENDAVID TOETUSE MÄÄRAMISE KRITERIUMID

Sihtpiirkondade jaoks lisastipendiumi andmiseks hinnatakse neid projektiettepanekuid, mis ületavad projekti asjakohasuse kriteeriumi puhul miinimumkünnise ja saavad kokku vähemalt 70 punkti (rahastamise üldkünnis), võttes aluseks järgmise lisakriteeriumi.

<p>Projekti asjakohasus sihtpiirkonnas/-piirkondades (Jah/Ei)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ettepanekus on kirjeldatud meetodeid, mida kasutatakse sihtpiirkonna/-piirkondade andekate üliõpilaste ligimeelitamiseks ettepanekuga julgustatakse tegema koostööd sihtpiirkonna/-piirkondade partnerriikide kõrgkoolide ja/või muude abikõlblike osalevate organisatsioonidega; lisaväärtust, mida selline koostöö toob Erasmus Munduse ühisesse magistriõppekavasse, on selgelt kirjeldatud
--	---

MIDA VEEL TULEKS SELLE MEETME KOHTA TEADA?

Täiendavad kriteeriumid ja kasuliku lisateabe selle meetme kohta leiab käesoleva juhendi I lisast. See lisa sisaldab järgmist:

- Erasmus Munduse ühise magistriõppekava ülesehitusega seotud tingimused;
- ühises magistriõppes osalevate üliõpilastega seotud tingimused;
- järelevalve ja kvaliteedi tagamisega seotud tingimused;
- Erasmus Munduse ühise magistriõppe konsortiumi valikumenetlus.

Huvitatud organisatsioonidel palutakse lugeda enne rahalise toetuse taotlemist hoolikalt läbi selle lisa asjaomased jaod.

ERASMUS MUNDUSE ÜHISE MAGISTRIÕPPE KATALOOG

Selleks et aidata tutvustada Erasmus Munduse ühiste magistriõppekavade raames parimatele magistriõppe üliõpilastele kogu maailmas antavaid programme Erasmus+ üliõpilastele ette nähtud stipendiume ning suurendada nende nähtavust ja ligipääsetavust, kantakse Erasmus Munduse ühised magistriõppekavad rakendusameti veebisaidil asuvasse veebipõhisesse kataloogi.

Erasmus Munduse ühise magistriõppe kataloogi vahendusel tutvustatakse kõiki ühiseid magistriõppekavu, mille puhul pakutakse järgmiseks akadeemiliseks aastaks programmi Erasmus+ stipendiume. See hõlmab nii äsja välja valitud Erasmus Munduse ühiseid magistriõppekavu kui ka Erasmus Munduse magistriõppekursuseid, mille kohta sõlmitud partnerluse raamlepingu elluviimine alles kestab.

Kataloog võimaldab potentsiaalsetel üliõpilastel valida välja Erasmus Munduse ühised magistriõppekavad ja esitada programmi Erasmus+ stipendiumitaotlus otse asjaomasele konsortsiumile.

MILLISED ON RAHASTAMISEESKIRJAD?

Väljavalitud Erasmus Munduse ühiseid magistriõppekavu toetatakse toetuslepingu kaudu, mis hõlmab üht ettevalmistavat aastat (taotleja on otsustanud ettevalmistavat aastat mitte taotleda) ja kolme järjestikust üliõpilaste vastuvõtmist.

Erasmus Munduse ühise magistriõppekava alusel antava toetuse arvutamisel lähtutakse järgmistest rahastamisõhmetest:

- toetus konsortiumi haldustasude ja akadeemilise personali õpirände jaoks;
- muutuv arv üliõpilastele makstavaid stipendiume kuni 25 000 eurot aastas;
- muutuv arv üliõpilastele makstavaid lisastipendiume suuruses kuni 25 000 eurot aastas sihtpiirkondade puhul.

Täpsemalt tuleb Erasmus Munduse ühise magistriõppekava eelarve koostamisel kinni pidada järgmistest rahastamiseeskirjadest:

A) Erasmus Munduse ühise magistriõppekava haldamine

Toetus, mis aitab katta konsortsiumi halduskulud ⁹⁴ ning kutsutud teadlaste ja külalislektoritega seotud kulud	20 000 eurot ettevalmistava aasta kohta (vabatahtlik)
	50 000 eurot Erasmus Munduse ühise magistriõppekava üliõpilaste ühe vastuvõtmise kohta

B) Erasmus Munduse ühises magistriõppekavas osalevate üliõpilaste stipendiumid

Erasmus Munduse ühises magistriõppekavas osalevatele üliõpilastele makstavad stipendiumid katavad üliõpilase osalemiskulud (sh õppemaksud, täieliku kindlustuskaitse ja muud kohustuslikud väljaminekud, mis on seotud üliõpilase kursusel osalemisega) ning sisaldavad toetust üliõpilase reisi- ja sisseseadmiskulude katmiseks ning kogu Erasmus Munduse ühise magistriõppeprogrammi vältel makstavat päevaraha. Üksikasjad Erasmus Munduse ühises magistriõppekavas osalevate üliõpilaste stipendiumide suuruse kohta on esitatud järgmises tabelis.

Toetus osalemiskulude katmiseks	Kuni 9000 eurot aastas partnerriigist pärit stipendiumisaaja kohta ⁹⁵ . Kuni 4500 eurot aastas programmiigist pärit stipendiumisaaja kohta. Maksimumtoetust ületava summa peavad katma osalevad organisatsioonid – seda ei tohi sisse nõuda stipendiumisaajalt.
Toetus reisi- ja sisseseadmiskulude katmiseks	1000 eurot aastas programmiigist elanikust stipendiumisaajale reisikulude katmiseks. 2000 eurot aastas reisikulude katmiseks + 1000 eurot aastas sisseseadmiskulude katmiseks partnerriigi elanikust stipendiumisaajale, kes asub Erasmus Munduse ühist magistriõppekava koordineerivast kõrgkoolist vähem kui 4000 km kaugusel. 3000 eurot aastas reisikulude katmiseks + 1000 eurot aastas sisseseadmiskulude katmiseks partnerriigi elanikust stipendiumisaajale, kes asub Erasmus Munduse ühist magistriõppekava koordineerivast kõrgkoolist rohkem kui 4000 km kaugusel.
Toetus elamiskulude katmiseks	1000 eurot kuus kogu Erasmus Munduse ühise magistriõppeprogrammi vältel (kuni 24 kuud). Elamiskulude katmise toetust ei anta ühise magistriõppekava stipendiumisaajatele (õppetöö / teadustegevuse / praktika / väitekirja ettevalmistamise) perioodide eest, mille nad veedavad oma elukohariigis, ega partnerriikidest pärit ühise magistriõppekava stipendiumisaajatele üheski partnerriigis veedetud perioodi eest, mis ületab üht trimestrit (kolm kuud või 15 ECTSi ainepunkti) nendes riikides.

TOETUSE ANDMINE

Individaalsete stipendiumite tegelik suurus, st väljavalitud projektide jaoks antava toetuse maksimumsumma, sõltub mitmest tegurist:

- Erasmus Munduse ühise magistriõppekava pikkusest (60, 90 või 120 ECTSi ainepunkti);
- Erasmus Munduse ühises magistriõppekavas osalemise kuludest, mille on kindlaks määranud konsortsium;
- vabatahtliku ettevalmistusaasta kasutamisest;
- programmi-/partnerriigi stipendiumite arvust.

Nende näitajate alusel jääb Erasmus Munduse ühise magistriõppekava ettevalmistava aasta ja kolme üliõpilaste vastuvõtmise jaoks antav toetus umbes **4 miljoni euro** juurde.

⁹⁴ Assotsieerunud partnerite kantud kulud võib Erasmus Munduse ühiste magistriõppekavade konsortsium hüvitada üksnes ELi sissemaksena konsortsiumi halduskuludesse (ühekordselt makstav summa).

⁹⁵ Üliõpilased, kes ei ela ega ole ellu viinud oma põhitegevust (õpingud, koostöö või töö) programmiigis rohkem kui 12 kuud viimase viie aasta jooksul. Viit aastat selle 12 kuu reegli jaoks arvutatakse tagasi alates päevast, mille konsortsiumid on Erasmus Munduse üliõpilaste stipendiumi taotluse esitamise tähtsaks määranud.

LAENU ERASMUS+ MAGISTRIÕPPE ÜLIÕPILASTELE

Laenu Erasmus+ magistriõppe üliõpilastele - Üliõpilased, kes soovivad läbida täieliku magistriõppekava mõnes teises programmiriigis, võivad taotleda oma kulude katmiseks ELi tagatisega laenu.

Programmi Erasmus+ magistriõppe üliõpilastele antavad laenud võimaldavad potentsiaalsetel magistrantidel saada juurdepääsu laenudele (mida pakuvad osalevad pangad ja mida tagab EL oma partneri Euroopa Investeeringuspanga kaudu), et toetada oma õpinguid välismaal programmi Erasmus+ kestel. ELi eelarveeraldus võimendab jõuliselt pangandussektori poolset liikuvate magistrantide laenude rahastamist.

Avaldamise hetkel pakuti 90 miljonit eurot laenu magistriõppe üliõpilastele kolme osaleva Hispaania ja Prantsusmaa panga kaudu. Mõlema riigi välismaale sõitvad üliõpilased saavad taotleda seda kraadiõppeks välismaal; kõigi 33 programmiriigi üliõpilased saavad laenu taotleda neis riikides õppimiseks.

Mehhanism käivitati 2015. aastal ning laenu Erasmus+ magistriõppe üliõpilastele muutuvad alates 2015.–2016. õppeaastast aastate jooksul kättesaadavaks aina enamates riikides ja suurema hulga üliõpilaste jaoks.

Laenude summad ja eesmärk	<p>Laenu antakse aastase magistriõppeprogrammi puhul kuni 12 000 eurot ja kaheaastase magistriõppeprogrammi puhul kuni 18 000 eurot ning laen katab eluaseme-, õppe- ja muud õppimiskulud kõigis 33 Erasmus+ programmiriigis.</p> <p>Peamised sotsiaalsed garantiid: üliõpilaselt ega tema vanematelt ei nõuta tagatist, soodsad intressimäärad, soodsad tagasimaksetingimused.</p> <p>517 miljoni euro suurune ELi eelarveeraldus garantiideks (mida professionaalselt haldab Euroopa Investeeringuspanga gruppi kuuluv Euroopa Investeeringufond) võimaldab anda pangandussektorist eri laenusummasid (kuni 3,2 miljardit eurot) liikuvusmeetmes osalevatele magistriõppe üliõpilastele.</p> <p>Seega võidakse toetada kuni 200 000 üliõpilast magistriõpingute sooritamiseks mõnes muus Erasmus+ programmiriigis.</p>
Abikõlblikkuskriteeriumid	<p>Laenu võivad taotleda üliõpilased:</p> <ul style="list-style-type: none"> - kes on ühe Erasmus+ programmiriigi elanikud; - on edukalt läbinud esimese astme kraadiõppe (bakalaureuse- või samaväärse õppe); - on vastu võetud teise astme kraadiõppesse (magistri- või samaväärsesse õppesse) tunnustatud kõrgkooli, millel on Erasmuse kõrgharidusharta. <p>Kavandatav magistriõpe (või samaväärne õpe) peab:</p> <ul style="list-style-type: none"> - toimuma muus riigis kui nende elukohariik ja riik, kust nad said oma bakalaureusekraadi (või samaväärse kraadi, mis tagab neile pääsu magistriõppeprogrammi); - olema täisajaga programm, mille tulemusena antakse (magistri- või samaväärne) kraad.
Kellele esitada taotlus?	Otse osaleva riigi pankadele või õppelaenu andvatele ettevõtetele

Lisateavet skeemi ja osalevate finantseerimisasutuste kohta leiab Euroopa Komisjoni veebisaidilt aadressil https://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/node/11_et

2. PÕHIMEEDE. INNOVATSIOONIALANE KOOSTÖÖ JA HEADE TAVADE VAHETAMINE

MILLISEID MEETMEID TOETATAKSE?

Selle põhimeetme raames toetatakse järgmist:

- hariduse, koolituse ja noorte valdkonna strateegilisi partnerlusi;
- teadmusühendusi;
- valdkondlike oskuste ühendusi (viiakse ellu spetsiaalse projektikonkursi kaudu);
- suutlikkuse suurendamist kõrghariduse valdkonnas;
- suutlikkuse suurendamist noorte valdkonnas.

Selle põhimeetme raames toetatavate meetmete puhul on oodata positiivset ja kauakestvat mõju osalevatele organisatsioonidele ning poliitikasüsteemidele, mille raames selliseid meetmeid kavandatakse, ent samuti võetud meetmetega otseselt ja kaudselt seotud organisatsioonidele ja isikutele.

See põhimeede toob eeldatavasti kaasa innovaatiliste tavade väljakujundamise, edasiandmise ja/või rakendamise organisatsiooni, kohalikul, piirkondlikul, riigi või Euroopa tasandil.

Osalevatele organisatsioonidele peaksid selle meetme alusel toetatavad projektid tooma järgmised tulemused:

- uuenduslik lähenemine oma sihtrühmadele, pakkudes näiteks: ligitõmbavamaid haridus- ja koolitusprogramme, mis on kooskõlas isikute vajaduste ning ootustega; osalust soodustavate lähenemisviiside ja IKT-põhise meetodika kasutamist; uusi või täiustatud protsesse pädevuse tunnustamiseks ja valideerimiseks; tõhusamat tegevust, mis toob tulu kohalikele kogukondadele; uusi või täiustatud tavasid, et kanda hoolt ebasoodsas olukorras olevate rühmade eest ning tulla toime geograafilisest ja sotsiaal-majanduslikust ebavõrdsusest tingitud erinevustega õpiväljundites; uusi meetodeid, et tegeleda sotsiaalse, etnilise, keelelise ja kultuurilise mitmekesisusega; uusi lahendusi, et toetada eelkõige piirkonna ja kohalikul tasandil paremini konkurentsivõimet ning tööhõivet; võimalust omandada keele õppimisel või õpetamisel saavutatud tipptaseme eest Euroopa keelemärk;
- ajakohasem, dünaamilisem, pühendunum ja professionaalsem organisatsioonisisene keskkond, tänu millele organisatsioon on valmis lõimima oma igapäevategevusse häid tavasid ja uusi meetodeid; on avatud koostoimele organisatsioonidega, kes tegutsevad teiste sotsiaal-majanduslike sektorite eri valdkondades; kavandab strateegiliselt oma personali ametialast arengut vastavalt töötajate individuaalsetele vajadustele ja organisatsiooni eesmärkidele;
- suurenenud suutlikkus ja professionaalsus töötamiseks ELi/rahvusvahelisel tasandil paremad juhtimisoskused ja tegevuse rahvusvaheliseks muutmise strateegiad; tugevdatud koostöö teistest riikidest, teistest hariduse, koolituse ja noortega seotud valdkondadest ja/või teistest sotsiaal-majanduslikest sektoritest pärit partneritega; suuremate rahaliste vahendite (muude kui ELi vahendite) eraldamine ELi/rahvusvaheliste projektide korraldamiseks hariduse, koolituse ja noorte valdkonnas; ELi/rahvusvaheliste projektide kvaliteetsem ettevalmistamine, elluviimine, järelevalve ning järelemeetmete võtmine.

Samuti on selle põhimeetme raames rahastatavatel projektidel tõenäoliselt positiivne mõju meetmega otseselt või kaudselt seotud isikutele, mis väljendub näiteks järgmises:

- suurem algatusvõime ja ettevõtlikkus;
- parem võõrkeeleoskus;
- suurem digitaalpädevus;
- sotsiaalse, etnilise, keelelise ja kultuurilise mitmekesisuse parem mõistmine ning suurem arvestamine sellega;
- tööalase konkurentsivõime ja uute ettevõtete rajamise jaoks (sh sotsiaallettevõtlus) vajalike oskuste kõrgem tase;
- aktiivsem osalemine ühiskonnas;
- positiivsem suhtumine Euroopa projekti ja ELi väärtustesse;
- oskuste ja kvalifikatsioonide parem mõistmine ning tunnustamine nii Euroopas kui ka sellest väljaspool;
- suurem kutsenõuetega seotud pädevus (õpetamise, koolitamise, noorsootöö jne valdkonnas);
- hariduse, koolituse ja noortega seotud tavade, strateegiate ning süsteemide parem mõistmine kõikides riikides;
- formaalse ja mitteformaalse hariduse, kutsekoolituse, muude õppevormide ning tööturu seoste parem mõistmine;
- suuremad ametialase arengu võimalused;
- suurem motivatsioon ja rahulolu igapäevatoos.

Süsteemi tasandil toovad need projektid eeldatavasti kaasa ajakohastamise ning tugevdavad haridus- ja koolitussüsteemide ning noorsoopoliitika reageerimist tänapäeva maailma peamistele lahendamist vajavatele ülesannetele, milleks on tööhõive, majandusstabiilsus ja -kasv, aga ka vajadus edendada sotsiaalset, kodaniku- ja kultuuridevahelist pädevust, kultuuridevahelist dialoogi, demokraatlikke väärtusi ja põhiõigusi, sotsiaalset kaasatust, mittediskrimineerimist, kodakondsuse aktiivset praktiseerimist, kriitilist mõtlemist ning meediakirjaoskust.

Seepärast on selle põhimeetme mõju eeldatavasti järgmine:

- hariduse, koolituse ja noorsootöö parem kvaliteet nii Euroopas kui ka mujal: veelgi kõrgema taseme ja suurema atraktiivsuse ühendamine kõigile, sealhulgas ebasoodsas olukorras olevatele isikutele pakutavate suuremate võimalustega;
- haridus-, koolitus- ja noortesüsteemid, mis on kohandatud paremini tööturu vajadustele ja võimalustele, ning tihedamad seosed ettevõtlusmaailma ja kogukonnaga;
- põhioskuste ja valdkonnaülestes oskuste, eeskätt ettevõtlusalaste, sotsiaalsete, kodaniku-, kultuuridevaheliste oskuste, keeleoskuse, kriitilise mõtlemise, digitaaloskuste ning meediakirjaoskuse parem pakkumine ja hindamine;
- suurem koostoime ja tihedamad seosed ning parem üleminek eri hariduse, koolituse ja noorte valdkondade vahel riigi tasandil, kasutades tõhusamalt Euroopa võrdlusvahendeid, mis on ette nähtud pädevuse ja kvalifikatsiooni tunnustamiseks ja valideerimiseks ning nende läbipaistvuse tagamiseks;
- õpitulemuste sagedasem kasutamine kvalifikatsioonide, kvalifikatsioonide osade ja õppekava kirjeldamisel ning määratlemisel, et toetada õpetamist ja õppimist, ning samuti hindamise puhul;
- uus ning suurem piirkondade- ja riikidevaheline avaliku sektori asutuste koostöö koolituse, hariduse ja noorte valdkonnas;
- strateegilisem ja lõimitum IKT ning avatud õppematerjalide kasutamine haridus-, koolitus- ja noortesüsteemides;
- suurem motivatsioon õppida keeli, mis on tingitud innovaatilistest õpetamismeetoditest või sagedasemast kokkupuutumisest keeleoskuse praktilise kasutamisega tööturul;
- tugevam praktika, teadustegevuse ja poliitika koostoime.

HARIDUSE, KOOLITUSE JA NOORTE VALDKONNA STRATEEGILISED PARTNERLUSED

MILLISED ON STRATEEGILISE PARTNERLUSE EESMÄRGID?

Strateegiliste partnerluste eesmärk on toetada innovaatiliste tavade väljakujundamist, edasiandmist ja/või rakendamist ning selliste ühisalgatuste elluviimist, millega edendatakse koostööd, üksteiselt õppimist ja kogemuste vahetamist Euroopa tasandil.

Olenevalt strateegilisest partnerlusest on olemas kaht liiki projekte:

▪ **Strateegilised partnerlused, mis toetavad innovatsiooni:**

Eeldatakse, et projektid arendavad uuenduslikke väljundeid ja/või on seotud olemasolevate ja uute toodete või uuenduslike ideede intensiivse levitamise ja kasutamisega. Taotlejal on võimalus taotleda sihtotstarbelist eelarvet intellektuaalsete väljundite ja levitusürituste jaoks, et täita otseselt meetme nõudeid innovatsiooni suhtes. Seda liiki partnerlused on avatud iga hariduse, koolituse ja noorte valdkonna jaoks.

▪ **Strateegilised partnerlused, mis toetavad heade tavade vahetamist:**

Esmane eesmärk on võimaldada organisatsioonidel arendada ja tugevdada võrgustikke, suurendada oma suutlikkust tegutseda riikidevahelisel tasandil, jagada ideid, tavasid ja meetodeid ning nendega silmitsi seista. Valitud projektid võivad anda ka käegakatsutavaid väljundeid ja eeldatakse, et need levitavad oma tegevuse tulemusi, seda siiski viisil, mis on proportsionaalne eesmärgi ja projekti ulatusega. Neid tulemusi ja tegevust kaasrahastatakse projekti juhtimise ja elluviimise standard-eelarve kaudu. Kõrghariduse valdkonna strateegilised partnerlused ei toeta seda tüüpi projekte.

Olenemata taotleja valitud projekti liigist ja selle mõjuväljast, on strateegilised partnerlused avatud igat liiki organisatsioonidele, kes tegutsevad ükskõik millises hariduse, koolituse ja noortega seotud valdkonnas või muudes sotsiaal-majanduslikes sektorites, ning valdkonnaülelsete tegutsevatele organisatsioonidele (nt kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused, tunnustamis- ja valideerimiskeskused, kaubanduskodad, kaubandusorganisatsioonid, nõustamiskeskused, kultuuriorganisatsioonid). Sõltuvalt projekti prioriteedist ja eesmärkidest tuleks strateegilisse partnerlusse kaasata kõige sobivamad ja eripalgelisemad partnerid, et kasutada ära nende erinevaid kogemusi, profiile ja eripädevust ning saavutada projekti raames asjakohaseid ja kvaliteetseid tulemusi.

Rahastamiseks peab strateegiline partnerlus keskenduma kas a) vähemalt ühele horisontaalsele eesmärgile või b) vähemalt ühele erieesmärgile, mis on asjakohane kõige enam mõjutatud hariduse, koolituse ja noorte valdkonna seisukohast, nagu on kirjeldatud allpool. Nende eesmärkide puhul võivad riiklikud bürood pöörata rohkem tähelepanu neile, mis on just nende riigi kontekstis asjakohased („Euroopa prioriteetid riiklikus kontekstis”). Riiklikud bürood peavad nõuetekohaselt teavitama potentsiaalseid taotlejaid oma ametlike veebisaitide kaudu.

HORISONTAALSED EESMÄRGID

- Asjaomaste ja kvaliteetsete oskuste ning pädevuste omandamine: inimeste toetamine põhipädevuste – sealhulgas põhi-, valdkonnaüleste ja pehmete oskuste, ettevõtlus-, võõrkeele- ja digitaaloskuste – omandamisel ning arendamisel, et soodustada tööalast konkurentsivõimet, sotsiaalhariduslikku ja kutsealast arengut. Programm toetab ka meetmeid, millega arendatakse välja või levitatakse selliste pädevuste hindamise vahendeid, ning samuti meetmeid, mis rakendavad õpitulemuste meetodeid hariduse, koolituse ja noortega seotud meetmete elluviimisel või nende kvaliteedi ja asjakohasuse hindamisel.
- Sotsiaalne kaasatus: prioriteediks on meetmed, mis edendavad – eriti uuenduslike lõimitud lähenemisviiside kaudu – kaasatust, mitmekesisust, võrdsust, soolist tasakaalu ja mittediskrimineerimist hariduse, koolituse ja noortega seotud meetmetes. Programm toetab projekte, mille eesmärk on: 1) soodustada sotsiaal-, kodaniku- ja kultuuridevaheliste pädevuste, meediakirjaoskuse ning kriitilise mõtlemise⁹⁶ arendamist, samuti diskrimineerimise, segregatsiooni, rassismi, kiusamise ja vägivaldaga võitlemist; 2) suurendada ebasoodsas olukorras olevate õppurite juurdepääsu, osalemist ja õpitulemuslikkust, vähendades erinevusi õpitulemustes.

⁹⁶ See on samuti kooskõlas nõukogu 30. mai 2016. aasta järelustega meediapädevuse ja kriitilise mõtlemise arendamise kohta hariduse ning koolituse kaudu.

- Avatud ja innovaatilised tavad digitaalajastul: prioriteediks on meetmed, mis soodustavad uuenduslike meetodeid ja pedagoogikat, vajaduse korral osalusjuhtimist, töötavad välja õppematerjale ja -vahendeid ning ka meetmeid, mis toetavad info- ja kommunikatsioonitehnoloogia tõhusat kasutamist hariduse, koolituse ja noorte valdkonnas. See toetab sünergiat teadus- ja arendustegevuses ning edendab uusi tehnoloogiaid hariduse, koolituse ja noorsoopoliitika täiustamise ajendina.
- Haridustöötajad: eelistatakse tegevusi, mis tugevdavad õpetaja elukutseks parimate ja sobivaimate kandidaatide värbamist, valikut ja sisseelamist, samuti tegevusi, mis toetavad kvaliteetse õpetamise, koolitamise ja noorsootöö edendamist. Programm toetab haridustöötajate (õpetajad, professorid, juhendajad, mentorid jne) ja noorsootöötajate jätkuvat ametialast arengut, eriti juhul, kui haridustöötajad tegelevad koolist väljalangemise, ebasoodsa taustaga õppijate, klassiruumis ja muudes kontekstides esineva mitmekesisuse ja tööpõhise õppega.
- Läbipaistvus ning oskuste ja kvalifikatsiooni tunnustamine: eelistatakse tegevusi, mis hõlbustavad tööalast konkurentsivõimet ning ka õppimist ja tööjõu liikuvust ning lihtsustavad liikumist hariduse ja koolituse eri tasemetel ja tüüpide, hariduse/koolituse ja töömaailma ning eri töövaldkondade vahel. Eelistatakse tegevusi, mis hõlbustavad kvalifikatsioonide ja õpitulemuste tunnustamist ning samuti nende läbipaistvust ja võrreldavust, sealhulgas paremate teenuste pakkumise ning oskuste ja kvalifikatsioonidega seotud teavitamise/juhendamise kaudu. See hõlmab informaalset, mitteformaalset, digitaalset ja avatud õppe kaudu omandatud pädevuse tunnustamist ja – kohalikul, piirkondlikul, riiklikul või Euroopa/rahvusvahelisele tasandil – valideerimise toetamise uuenduslike lahenduste edendamist.
- Jätkusuutlik investeerimine, tulemuslikkus ja tõhusus: prioriteediks on meetmed, mis toetavad Euroopa investeringute kava tõhusat rakendamist, sh erasektorit ja -kapitali ligimeelitava rahastamismudeli edendamist kaudu, ning toetavad ka haridus-, koolitus- ja noorsoosüsteemide ja -poliitika kvaliteeti tagavate tõendus põhiste reformide väljatöötamist. Tähtsaks peetakse ka meetmeid, mis toetavad uuenduslike viiside arendamist selleks, et tagada jätkusuutlik investeerimine kõigisse – nii formaalsetesse kui ka mitteformaalsetesse – õppevormidesse, sh tulemus põhine rahastamine ja kulude jagamine.

VALDKONNAPÕHISED EESMÄRGID

Kõrghariduse valdkonnas eelistatakse järgmisi meetmeid, mis on kooskõlas Euroopa kõrgharidussüsteemide ajakohastamise tegevuskava läbivaatamist käsitleval avalikul konsultatsioonil kindlaks tehtud probleemidega:

- õpilaste teadmiste ja oskuste kvaliteedi ning asjakohasuse parandamine, õpilasekesksete õpetamismeetodite edendamine, IKT parem kasutamine, paremad sidemed kõrgkoolide ja tööandjate või sotsiaalsete ettevõtete vahel;
- kõrgkoolide sotsiaalse kaasamise toetamine ning üliõpilaste kultuuridevahelise ja kodaniku pädevuse soodustamine;
- innovaatilise ja loovuse toetamine partnerluse ning distsipliinidevaheliste ja -üleste meetodite kaudu ja kõrghariduse rolli tugevdamine piirkondlikult;
- selle tagamine, et haridus ja teadustöö toetavad üksteist, motiveerimine ja hea õpetamise premeerimine;
- institutsiooni ja süsteemi tasandil juhtimise, läbipaistvuse ning tagasisidemehhanismide täiustamine;
- rahvusvahelistumise, tunnustamise ja liikuvuse edendamine, toetades muutusi, mis on kooskõlas Bologna põhimõtete ja vahenditega.

Üldhariduse valdkonnas eelistatakse järgmist:

- õpetamisega seotud ametite, sh õpetajate, koolijuhtide ja õpetajakoolitajate profiili(de) tugevdamine, järgmiste eesmärkidega meetmete kaudu: karjääri muutmine ligitõmbavamaks; valiku ja värbamise tugevdamine; õpetajate kutsealase arengu täiustamine ja selle eri etappide pidev omavahel sidumine alates õpetajate formaalharidusest kuni jätkuvasse kutsealasesse arengusse sisseelamiseni; õpetajate toetamine mitmekesisusega toimetulekul klassiruumis (kus on sisserändaja taustaga õpilased); õpetajate toetamine hõlmavate ja uuenduslike tavade rakendamisel; hariduses eestvedamise, sh koolijuhtide rolli ja profiili, koolis jagatud eestvedamise ning õpetajapoolse eestvedamise tugevdamine.
- Oskuste ja pädevuste omandamise toetamine, näiteks järgmisel viisil: tegelemine toimetulematusega matemaatika, loodusteaduste ja kirjaoskuse vallas tõhusa ning uuendusliku õpetamise ja hindamise abil; ettevõtlushariduse edendamine; kriitilise mõtlemise soodustamine, eeskätt loodusteaduste õpetamise kaudu keskkonna ja/või kultuuri kontekstis; tervikliku keele õpetamis- ja õppimiskäsitluse omaksvõtmine, tuginedes tänapäeva üha mitmekeelsemate klasside mitmekesisusele.
- Aidata koolidel lahendada koolist väljalangemise probleemi ja pakkuda kvaliteetset haridust, mis võimaldab edu saavutada kõikidel õpilastel nii akadeemilise spektri alumises kui ka ülemises otsas, sealhulgas sisserändaja taustaga lastel, kellel võib esineda konkreetseid (nt keelelisi) probleeme; tugevdada koostööd kõigi koolis tegutsevate isikute seas ning

perekondade ja teiste väliste sidusrühmadega; parandada üleminekut eri haridustasemetete vahel; toetada selliste koolide võrgustiku loomist, mis edendavad koostööd ning terviklikku õpetamis- ja õppimiskäsitlust; parandada hindamist ja kvaliteedi tagamist.

- Toetada jõupingutusi, mis suurendavad juurdepääsu taskukohasele ja kvaliteetsele alusharidusele ning lapsehoiule. Parandada alushariduse ning lapsehoiusteemide ja -teenuste kvaliteeti, et edendada laste eakohast arengut, saavutada paremaid õpitulemusi ja tagada kõigile hariduse omandamisel hea stardipositsioon, eeskätt arendades edasi ELi alushariduse ja lapsehoiu kvaliteediraamistikku, tagades, et alushariduse hüved kanduvad edasi järgmistele üldhariduse tasanditele, ning edendades projekte, mis töötavad välja uued alushariduse ja lapsehoiuteenuste osutamise, juhtimise ning rahastamise mudelid.

Kutsehariduse ja -koolituse valdkonnas eelistatakse järgmiseid tegevusi:

- kutsehariduse ja -koolituse äripartnerluse arendamine, mille eesmärk on soodustada tööpõhist õpet kõigis selle vormides, pöörates eritählepanu tööpraktikale, kaasates sotsiaalpartnereid, ettevõtteid ning kutsehariduse ja -koolituse pakkujaid, ning keskendudes eriti kohalikule ja piirkondlikule mõõtmele konkreetsete tulemuste saavutamiseks kohapeal;
- kutsehariduse ja -koolituse pakkumise kvaliteedi parandamist silmas pidades tagasisideahelate loomine, et kohendada kutsehariduse ja -koolituse pakkumist tulemuste põhjal, sealhulgas lõpetajate jälgimise süsteemid, kvaliteedi tagamise süsteemide raames kooskõlas EQAVETi soovitusel;
- põhipädevuse jätkuv tugevdamine kutsehariduses ja -koolituses, sealhulgas ühine metoodika, et lõimida need pädevused õppekavasse ning omandada, pakkuda ja hinnata kõrgealustes õppekavades seatud õpitulemusi. Keskenduda tuleks nii kutsehariduse ja -koolituse alus- kui ka täiendusõppele;
- kõigile parema juurdepääsu tagamine koolitusele ja kvalifikatsioonile, pöörates eritählepanu vähete oskustega inimestele, täienduskoolituse abil, eelkõige täienduskoolituse kvaliteedi, pakkumise ja kättesaadavuse parandamise kaudu, mitteformaalse ja informaalset õppe valideerimise ning tööpõhise õppe soodustamise kaudu, tõhusate ja ühtsete nõustamisteenuste ning paindlike ja üleminekut võimaldavate õppevormide pakkumise kaudu;
- kutsehariduse ja -koolituse valdkonna õpetajate, koolitajate ning mentorite kutsealane formaal- ja täienduskoolituse strateegiliste lähenemiste ning võimaluste kasutamine koolis ja tööl, keskendudes tõhusa avatud ja uuendusliku hariduse väljatöötamisele IKT kasutamise kaudu.

Täiskasvanuhariduse valdkonnas eelistatakse järgmist:

- konkreetsete vähete oskuste või madala kvalifikatsiooniga täiskasvanute vajaduste järgi kohandatud kvaliteetsete õppimisvõimaluste pakkumise paranemine ja laiendamine, et nad omandaksid kirja- ja arvutamisoskuse ning digitaaloskused, sealhulgas informaalset ja mitteformaalset õppimise käigus omandatud oskuste valideerimise kaudu;
- nõudluse ja omandamise suurendamine tõhusa teavitustegevuse, juhendamise ning motiveerimisstrateegiatega kaudu, mis innustavad vähete oskuste või madala kvalifikatsiooniga täiskasvanuid oma kirja- ja arvutamisoskust ning digitaaloskusi arendama ja ajakohastama;
- pedagoogide pädevuse laiendamine ja arendamine, eriti mis puudutab kirja- ja arvutamisoskuse ning digitaaloskuste tõhusat õpetamist vähete oskuste või madala kvalifikatsiooniga täiskasvanutele, sealhulgas IKT tõhusa kasutamise kaudu.

Noorte valdkonnas eelistatakse järgmiseid tegevusi:

- kvaliteetse noorsootöö edendamine. Prioriteediks on projektid, millega: toetatakse noorsootöötajate ja noorsootöö suutlikkuse suurendamist; toetatakse noorsootöötajaid tõhusate meetodite väljatöötamisel ja jagamisel, et jõuda tõrjutud noorteni ning ennetada noorte hulgas rassismi ja sallimatust; edendatakse vähemate võimalustega noorte (sh mitetöötavad ja -õppivad noored) kaasamist ning tööalast konkurentsivõimet, pöörates erilist rõhku tõrjutusriskiga ja siserändaja taustaga noortele, sealhulgas äsja saabunud siserändajatele ja noortele pagulastele; edendatakse kultuuri-devahelist dialoogi ning suurendatakse teadmisi mitmekesisusest ühiskonnas ja tugevdatakse selle aktsepteerimist; avatakse noorsootöö valdkonnaüleseks koostööks, võimaldades suuremaid sünergiaid kõigis noori puudutavates tegevusvaldkondades; hõlbustatakse noorte üleminekut noorukieast täiskasvanuikka, eelkõige nende lõimimist tööturule; arendatakse nende oskusi, seades kvaliteedistandardid, eetika- ja professionaalsed koodeksid; tugevdatakse sidemeid poliitika, teaduse ja praktikaga; parandatakse teadmisi noorte olukorrast ja noorsoopoliitikast, edendatakse noorsootöö ning mitteametliku mitteformaalse õppe tunnustamist ja valideerimist Euroopa, riiklikul, piirkondlikul ja kohalikul tasandil.

- Võimestamise edendamine: tugevdada valdkonnaülest koostööd, võimaldades kõigis noori puudutavates valdkondades suuremaid sünergiaid, pöörates sealjuures eritähelpanu noorte juurdepääsule õigustele, autonoomiale, osalemisele, sealhulgas e-osalusele, ja kodanikuaktiivsusele eelkõige nende puhul, keda ähvardab sotsiaalne tõrjutus; seda tehakse projektide kaudu, mis: suurendavad kõigi noorte osalemist Euroopa demokraatia elluviimisel ja kodanikuühiskonnas; laiendavad ja süvendavad noorte poliitilist ning sotsiaalset osalust kohalikul, piirkondlikul, riiklikul, Euroopa ja maailma tasandil; soodustavad vabatahtlikuna tegutsemist noorte seas; suurendavad kõigi noorte sotsiaalset kaasatust, võttes arvesse Euroopa alusväärtusi; edendavad mitmekülgset, kultuuride ja religioonide vahelist dialoogi, ühiseid vabadusväärtusi, sallivust ning inimõiguste austamist; suurendavad meediakirjaoskust, kriitilist mõtlemist ja noorte algatusvõimet; tugevdavad nende algatusvõimet eriti sotsiaalvaldkonnas; võimaldavad noortel suhelda valitud poliitikakujundajate, haldusametite, huvirühmade ja kodanikuühiskonna organisatsioonidega või konkreetsete kodanikega, avaldada oma arvamust ja neid mõjutada ükskõik millise nende elu puudutava poliitilise või sotsiaalse protsessi raames.
- Noorte seas ettevõtlushariduse ja sotsiaallettevõtluse edendamine. Esikohale seatakse riikidevahelised noortealgatuse projektid, mis võimaldavad noorterühmadel ellu viia ettevõtlusideid, sh sotsiaalsetes ettevõtetes, et lahendada igapäevaelu ülesandeid ja kindlaks tehtud probleeme.

MILLISEID MEETMEID STRATEEGILISE PARTNERLUSE RAAMES TOETATAKSE?

Projekti kestel võidakse olenevalt strateegilise partnerluse liigist viia selle raames tavaliselt ellu hulgaliselt meetmeid, näiteks:

- meetmeid, mis tugevdavad organisatsioonidevahelist koostööd ja võrgustikutööd;
- meetmeid, millega toetatakse hariduse, koolituse ja noorte valdkonnas **uuenduslike tavade** katsetamist ja/või elluviimist;
- meetmeid, millega hõlbustatakse formaalõppe, mitteformaalse õppe ja informaalset õppe kaudu omandatud **teadmiste, oskuste ning pädevuste tunnustamist ja valideerimist**;
- meetmeid, millega edendatakse **piirkondlike omavalitsuste koostööd**, et toetada haridus-, koolitus- ja noortesüsteemide arengut ning nende lõimimist kohaliku ja piirkondliku arengu meetmetesse;
- meetmeid, millega aidatakse **puudega/erivajadusega** õppijatel läbida haridustsükleid ja hõlbustatakse nende suundumist tööturule, sealhulgas võideldes marginaliseerunud kogukondades hariduse valdkonnas **eraldatus ja diskrimineerimisega**;
- meetmeid, mis valmistavad haridus- ja koolitusvaldkonna töötajaid paremini ette õppekeskkonnas ilmnevateks **võrdsuse, mitmekesisuse ja kaasamisega** seotud probleemideks;
- meetmeid, mis edendavad pagulaste, varjupaigataotlejate ja äsja saabunud sisserändajate lõimumist ning suurendavad teadlikkust põgenikekriisist Euroopas;
- kahe või enama eri riikidest pärit noorterühma elluviidavaid riikidevahelisi algatusi, millega suurendatakse ettevõtlusvaimu ja -oskuseid, et edendada **kodanikuaktiivsust ja ettevõtlikkust (sh sotsiaallettevõtlust)**.

Strateegiliste partnerluste raames võidakse korraldada ka riikidevahelist üksikisikute **õppimise, õpetamise ja koolitamisega seotud tegevust**, seni kuni see toob projekti eesmärkide saavutamisse lisaväärtust. Mõni neist tegevustest on ühes või mitmes hariduse, koolituse ja noorte valdkonnas eriti asjakohane, nagu näidatud allpool. Toetatavate meetmete üksikasjalikuma kirjelduse leiab I lisast.

Meetme liik	Valdkond
Õppijate kombineeritud liikuvus	Kõik hariduse, koolituse ja noorte valdkonnad
Lühiajalised õpilasarühmade vahetused	Üldharidus
Intensiivõppe programmid	Kõrgharidus
Õpilaste pikaajaline õpiränne	Üldharidus
Pikaajaline õpetamine või koolitamine	Kõrgharidus, kutseharidus ja -koolitus, täiskasvanuharidus
Noorsootöötajate pikaajaline liikuvus	Noorte valdkond
Ühised lühiajalised personalikoolitused	Kõik hariduse, koolituse ja noorte valdkonnad

KES VÕIB OSALEDA STRATEEGILISES PARTNERLUSES?

Strateegiliste partnerluste puhul seatakse üldjuhul sihiks programmiiriikides asutatud organisatsioonide koostöö. Strateegilises partnerluses võivad osaleda partneritena (mitte taotlejatena) siiski ka partnerriikidest pärit organisatsioonid, kui nende osalemine toob projekti olulist lisaväärtust.

Peale projektis ametlikult osalevate ja ELi rahastust saavate organisatsioonide võivad strateegilised partnerlused kaasata avaliku või erasektori assotsieerunud partnereid, kes annavad oma panuse projekti konkreetsete ülesannete täitmise / meetmete elluviimise või toetavad projekti levitamistegevust ja jätkusuutlikkust. Lepingust tulenevate haldusküsimuste puhul ei loeta assotsieerunud partnereid projektipartneriteks ja neile ei eraldata rahalisi vahendeid. Küll aga tuleb selgelt kirjeldada nende osalemist ja rolli projektis ning eri meetmetes.

MILLISEID KRITERIUME KASUTATAKSE STRATEEGILISE PARTNERLUSE HINDAMISEL?

Allpool on loetletud ametlikud kriteeriumid, millele strateegiline partnerlus peab vastama, et programmi Erasmus+ alusel toetust saada.

ABIKÕLBLIKKUSKRITEERIUMID

<p>Abikõlblikud osalevad organisatsioonid</p>	<p>Osalev organisatsioon võib olla ükskõik milline programmi- või partnerriigis asutatud avaliku või erasektori organisatsioon (vt käesoleva juhendi A osa jagu „Abikõlblikud riigid”).</p> <p>Selline organisatsioon võib olla näiteks:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ kõrgkool; ▪ kool/instituut/hariduskeskus (ükskõik millisel tasandil, alates alushariduse tasandist kuni keskhariduse tasandini ning hõlmates kutse- ja täiskasvanuharidust); ▪ mittetulundusorganisatsioon, ühendus, valitsusväline organisatsioon; ▪ avaliku või erasektori ettevõtte või väike-, keskmine või suurettvõtte (sh sotsiaalne ettevõtte); ▪ kohaliku, piirkonna või riigi tasandi avalik-õiguslik asutus; ▪ sotsiaalpartner või muu tööhõivesektori esindaja, sealhulgas kaubanduskoda, tööstusühendus, käsitööettevõtjate liit või kutseliit ja ametiühing; ▪ uurimisinstituut; ▪ sihtasutus; ▪ ettevõttesisene koolituskeskus; ▪ ühiseid koolitusi pakkuvad ettevõtted; ▪ kultuuriorganisatsioon, raamatukogu, muuseum; ▪ kutsenõustamis- ja teabeteenuseid pakkuv asutus; ▪ asutus, mis valideerib mitteformaalse ja informaalset õpetamist käigus omandatud teadmisi, oskusi ning pädevusi; ▪ Euroopa noorte valitsusväline organisatsioon; ▪ rühm noori, kes tegeleb noorsootööga, ent mitte ilmtingimata mõnes noorteorganisatsioonis (st mitteametlik noorterühm⁹⁷). <p>Programmiriigis asutatud kõrgkoolidel peab olema kehtiv Erasmuse kõrgharidusharta. Partnerriikides asutatud osalevate kõrgkoolide puhul Erasmuse kõrgharidusharta omamist ei nõuta, ent nad peavad kinni pidama harta põhimõtetest.</p>
<p>Kes võib esitada taotluse?</p>	<p>Taotluse võib esitada iga programmiriigis asutatud osalev organisatsioon. See organisatsioon esitab taotluse kõikide projekti kaasatud osalevate organisatsioonide nimel.</p>
<p>Osalevate organisatsioonide arv ja profiil</p>	<p>Strateegiline partnerlus on riikidevaheline ja selles peab kaasa lööma vähemalt kolm eri programmiriikidest pärit organisatsiooni. Osalevate organisatsioonide maksimumarvu ei ole kindlaks määratud. Projekti juhtimise ja rakendamise eelarve on siiski piiratud (kümne osaleva organisatsiooniga). Toetuse taotlemisel tuleb ära märkida kõik osalevad organisatsioonid.</p> <p>Järgmistes projektides võib siiski osaleda vähemalt kaks organisatsiooni kahest programmiriigist:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ strateegilised partnerlused noorte valdkonnas; ▪ strateegilised partnerlused üksnes koolidele⁹⁸. Sellist liiki partnerlus võib taotleda üksnes neid projekte, mis toetavad heade tavade vahetamist programmiriikide organisatsioonide vahel.
<p>Meetme elluviimise koht (kohad)</p>	<p>Kõik strateegilise partnerluse meetmed tuleb ellu viia projektis osalevate organisatsioonide riikides. Meetmed võivad samuti ellu viia ELi institutsiooni asukohas, isegi kui projektis ei ole osalevaid organisatsioone riigist, kus institutsioon asub⁹⁹.</p> <p>Lisaks saab tulemuste levitusüritusi korraldada kõigi strateegilise partnerluse kaasatud assotsieerunud partnerite riigis, kui seda on nõuetekohaselt põhjendatud seoses projekti eesmärkidega.</p>

⁹⁷ Mitteametliku rühma korral võtab üks rühmaliige endale esindaja rolli ja vastutab rühma nimel.

⁹⁸ Sõltuvalt riigist, kus kool on registreeritud, kohaldatakse konkreetset abikõlblike koolide määratlust sellist liiki partnerluste suhtes. Määratlus ja/või abikõlblike koolide loetelu avaldatakse iga riikliku büroo veebisaidil. Peale selle pange tähele, et üksnes koolidele mõeldud strateegiliste partnerluste lepinguline mudel erineb muudest strateegilistest partnerlustest ja põhineb üksiku toetusesaaja toetuslepingutel. Lisateabe saamiseks vaadake selle juhendi C osa või pöörduge oma riikliku büroo poole.

⁹⁹ Euroopa Liidu institutsioonide asukohad on Brüssel, Frankfurt, Luxembourg, Strasbourg ja Haag.

<p>Projekti kestus</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Partnerlused kõrghariduse valdkonnas: 24 kuni 36 kuud. ▪ Partnerlused kutsehariduse ja -koolituse, üldhariduse ning täiskasvanuõppe valdkonnas: 12 kuni 36 kuud. ▪ Partnerlused noorte valdkonnas: 6 kuni 36 kuud. <p>Projekti kestus tuleb valida taotluse esitamise etapis, lähtudes projekti eesmärgist ja selle aja sisse kavandataivate meetmete liigist.</p> <p>Toetusesaaja taotlusel ja kokkuleppel riikliku bürooga võib pikendada strateegilise partnerluse kestust erandjuhtudel kuni 6 kuud, tingimusel et projekti kogukestus ei ületa 3 aastat. Toetuse kogusumma sellisel juhul ei muutu. Projektid tuleb igal juhul lõpule viia 31. augustiks 2020.</p>
<p>Kellele esitada taotlus?</p>	<p>Selle riigi riiklikule büroole, kus asub taotlej organisatsioon¹⁰⁰.</p> <p>Sama partnerite konsortsium võib esitada üheks tähtjaks vaid ühe taotluse ja vaid ühele büroole.</p>
<p>Millal esitada taotlus?</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Partnerlused kõrghariduse, kutsehariduse ja -koolituse, üldhariduse ning täiskasvanuhariduse valdkonnas: <ul style="list-style-type: none"> ▪ taotlejad peavad esitama oma toetustaotluse hiljemalt 29. märtsil kell 12.00 (keskpäev Brüsseli aja järgi) projektide puhul, mida hakatakse ellu viima ajavahemikus sama aasta 1. septembrist kuni 31. detsembrini. ▪ Partnerlused noorte valdkonnas: taotlejad peavad esitama oma toetustaotluse hiljemalt: <ul style="list-style-type: none"> ▪ 2. veebruaril kell 12.00 (keskpäev Brüsseli aja järgi) projektide puhul, mida hakatakse ellu viima ajavahemikus sama aasta 1. juunist kuni 30. septembrini; ▪ 26. aprillil kell 12.00 (keskpäev Brüsseli aja järgi) projektide puhul, mida hakatakse ellu viima ajavahemikus sama aasta 1. septembrist kuni järgmise aasta 31. jaanuarini; ▪ 4. oktoobril kell 12.00 (keskpäev Brüsseli aja järgi) projektide puhul, mida hakatakse ellu viima ajavahemikus sama aasta 1. veebruarist kuni 31. maini. <p>Noorte valdkonna strateegiliste partnerluste puhul võib riiklik agentuur iga taotlustähtaja puhul otsustada, kas avab taotlusvooru mõlemat tüüpi strateegilise koostöö projektidele (st uuendusele suunatud koostöö ja heade tavade jagamisele suunatud koostöö) või ainult ühte tüüpi projektidele. Lisateavet saab riikliku büroo veebisaidilt.</p>
<p>Kuidas esitada taotlus?</p>	<p>Üksikasjaliku teabe selle kohta, kuidas esitada taotlus, leiab käesoleva juhendi C osast.</p>

Kui strateegilise partnerluse raames on ette nähtud riikidevaheline õppimis-, õpetamis- või koolitamistegevus, tuleb peale eespool loetletud kriteeriumide kinni pidada järgmistest kriteeriumidest:

¹⁰⁰ NB! Koolid, kes tegutsevad mõne teise riigi ametiasutuse järelevalve all (nt prantsuse lütseumid, saksa koolid, Ühendkuningriigi relvajõudude koolid), esitavad taotluse järelevalvet tegeva riigi riiklikusse bürosse.

<p>Abikõlblikud meetmed</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ õpilaste ja õppijate kombineeritud õpiränne, mille puhul on ühendatud lühiajaline füüsiline õpiränne (5 päeva kuni 2 kuud, ei hõlma reisimisele kuluvaid päevi) ning virtuaalne õpiränne; ▪ lühiajalised õpilasrühmade vahetused (5 päeva kuni 2 kuud, ei hõlma reisimisele kuluvaid päevi); ▪ intensiivõppe programmid üliõpilastele (5 päeva kuni 2 kuud, ei hõlma reisimisele kuluvaid päevi) koos kutsutud õppejõududega ja teiste asjakohaste kõrghariduseksperptidega; ▪ õpilaste pikaajaline õpiränne (2–12 kuud); ▪ pikaajaline õpetamine ja koolitamine (2–12 kuud); ▪ noorsootöötajate pikaajaline liikuvus (2–12 kuud); ▪ lühiajalised ühised personalikoolitused (3 päeva kuni 2 kuud, ei hõlma reisimisele kuluvaid päevi). <p>Mõned loetletud meetmetest on mõne hariduse, koolituse ja noorte valdkonna puhul asjakohased ja teiste puhul mitte. Lisateavet leiab käesoleva juhendi I lisa jaost „Strateegilised partnerlused“.</p> <p>Õppijatele ette nähtud meetmed ja personalile või noorsootöötajatele ette nähtud pikaajalised meetmed, mis on seotud liikuvusega partnerriikidesse või partnerriikidest, ei ole abikõlblikud.</p> <p>Abikõlblikud meetmed on ühised lühiajalised personalikoolitused ja partnerriikide töötajate õpetamistegevus intensiivõppe programmide raames.</p>
<p>Abikõlblikud osalejad</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ osaleva kõrgkooli üliõpilased, kes on registreerunud õppesse (kuni ja sealhulgas doktoriõpe), mis viib tunnustatud kraadi või muu tunnustatud kolmanda taseme kvalifikatsiooni omandamiseni (intensiivõppe programmid ja kombineeritud liikuvuse meetmed) ▪ õpipoisid, kutseharidus- ja -koolitusasutuste üliõpilased, täiskasvanud õppijad, õpilased ning kombineeritud õpirändega seotud noored ▪ mis tahes vanuses õpilased, keda saadab kooli personal (lühiajalised õpilasrühmade vahetused) ▪ 14aastased või vanemad õpilased, kes õpivad täiskoormusega strateegilises partnerluses osalevas koolis (õpilaste pikaajaline õpiränne) ▪ osalevate organisatsioonide professorid, õpetajad, koolitajad ning haridus- ja halduspersonal¹⁰¹, noorsootöötajad
<p>Osalejate arv</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ainult heade tavade vahetamist edendavate strateegiliste partnerluste puhul rahastatakse kuni 100 õppimis-, õpetamis- ja koolitamistegevuses osalejat ühe projekti kohta (sh saatvad isikud).

Taotlemaid organisatsioone hinnatakse asjaomaste **kõrvalejätmise ja valikukriteeriumide** põhjal. Lisateabe saamiseks palume tutvuda käesoleva juhendi C osaga.

TOETUSE MÄÄRAMISE KRITERIUMID

Olenevalt projekti eesmärkidest, osalevatest organisatsioonidest, eeldatavast mõjust ja muudest elementidest võivad strateegilised partnerlused olla erineva ulatusega ning selle järgi on kohandatud nende tegevus. Lihtsustatult öeldes võimaldab see meede osalevatel organisatsioonidel saada rahvusvahelise koostöö alaseid kogemusi ja suurendada oma suutlikkust, ent samuti jõuda kvaliteetsete innovaatiliste tulemusteni. Projekti kvaliteeti hinnatakse proportsionaalselt koostöö eesmärkidega ja kaasatud organisatsioonide laadiga.

Projekte hinnatakse järgmiste kriteeriumide alusel:

¹⁰¹ Üldhariduse valdkonnas kuuluvad siia koolielus osalevad haridustöötajad, nagu koolide inspektorid ja nõunikud, pedagoogilised nõustajad, psühholoogid jne.

<p>Projekti asjakohasus (kuni 30 punkti)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ projektiettepaneku asjakohasus, võttes arvesse: <ul style="list-style-type: none"> - meetme eesmärgid ja prioriteete (vt jagu „Millised on strateegilise partnerluse eesmärgid?”) - Kui ettepanek käsitleb horisontaalseid prioriteete „kaasav haridus, koolitus ja noored”, siis loetakse seda väga oluliseks. - Kui ettepanek käsitleb ühte või mitut „Euroopa prioriteeti riiklikus kontekstis”, nagu on teatanud riiklik büroo, siis loetakse seda väga oluliseks. ▪ mil määral: <ul style="list-style-type: none"> - tugineb projektiettepanek tõelisele ja piisavale vajaduste analüüsile - on eesmärgid selgelt määratletud ja realistlikud ning mil määral on käsitletud neis osalevatele organisatsioonidele ja sihtrühmadele olulisi küsimusi - sobib projektiettepanek selleks, et tekitada erinevate hariduse, koolituse ja noorte valdkondade koostoime - on projektiettepanek innovaatiline ja/või mil määral täiendab see muid algatusi, mille osalevad organisatsioonid on juba ellu viinud - toob projektiettepanek ELi tasandil lisaväärtust tulemuste kaudu, mida üks riik ei suudaks üksi tegutsedes saavutada
<p>Projekti ülesehituse ja elluviimise kvaliteet (kuni 20 punkti)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ tööprogrammi, sealhulgas asjakohaste ettevalmistus-, elluviimis-, järelevalve-, hindamis- ja levitamisetappide selgus, täielikkus ning kvaliteet ▪ projekti eesmärkide ja kavandatavate meetmete kokkusobivus ▪ kavandatud metoodika kvaliteet ja rakendatavus ▪ kvaliteedikontrollimeetmete olemasolu ja asjakohasus tagamaks, et projekti elluviimine on kvaliteetne, lõpeb õigel ajal ning toimub eelarve järgi ▪ mil määral on projekt kulutasuv ja mil määral eraldatakse selle raames igale meetmele asjakohased vahendid <p>Kui projekti raames on ette nähtud koolitus-, õpetamis- või õppimistegevus:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ mil määral sobib see tegevus kokku projekti eesmärkidega ja mil määral kaasatakse sellesse sobival arvul osalejaid ▪ Euroopa läbipaistvuse ja tunnustamise vahendite ning põhimõtete kokkusobiva osalejate õpitulemuste tunnustamise ja valideerimise korra kvaliteet
<p>Projektimeeskonna ja koostöökorralduse kvaliteet (kuni 20 punkti)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • mil määral: <ul style="list-style-type: none"> - on kaasatud projekti sobiv koostis täiendavatest osalevatest organisatsioonidest, kellel on profiil, kogemused ja oskusteave, mis on vajalikud selleks, et saavutada edukalt tulemused projekti kõikide aspektide puhul - väljendab vastutuse ja ülesannete jagunemine kõikide osalevate organisatsioonide pühendumist ning aktiivset osalust - (kui see on konkreetset liiki projekti puhul asjakohane) on kaasatud projekti organisatsioone erinevatest hariduse, koolituse ja noorte valdkondadest ning teistest sotsiaal-majanduslikest sektoritest - on kaasatud projektiga meetmesse uusi tulijaid • töhusate mehhanismide olemasolu osalevate organisatsioonide vaheliseks ja teiste asjaomaste sidusrühmadega toimuvaks koordineerimiseks ning teabevahetuseks • kui see on asjakohane, mil määral toob partnerriigist pärit osaleva organisatsiooni kaasamine projekti olulist lisaväärtust (kui see tingimus ei ole täidetud, projekti väljavalimist ei kaaluta)

<p>Mõju ja tulemuste levitamine (kuni 30 punkti)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Projekti tulemuste hindamise meetmete kvaliteet ▪ projekti võimalik mõju: <ul style="list-style-type: none"> - osalejatele ja osalevatele organisatsioonidele projekti ajal ning projekti lõppedes - kohalikul, piirkondlikul, riiklikul ja/või Euroopa tasandil muudele kui projektis otseselt osalevatele organisatsioonidele ja isikutele ▪ tulemuste levitamise kava kvaliteet: nende meetmete asjakohasus ja kvaliteet, mille eesmärk on jagada projekti tulemusi osalevate organisatsioonide seas ning mujal ▪ kui see on asjakohane, mil määral on projektiettepanekus kirjeldatud seda, kuidas koostatavad materjalid, dokumendid ja andmekandjad tehakse vabalt kättesaadavaks, kuidas neid tutvustatakse avatud litsentside kaudu, ning samuti seda, et nendega ei kaasne mingeid ebaproportsionaalseid piiranguid ▪ projekti jätkusuutlikkuse tagamise kavade kvaliteet: projekti suutlikkus avaldada jätkuvalt mõju ja tuua tulemusi ka pärast ELi toetuse ärakasutamist
---	---

Rahastamist kaalutakse üksnes selliste projektiettepanekute puhul, mis koguvad vähemalt 60 punkti. Peale selle peavad projektid koguma iga eespool nimetatud toetuse määramise kriteeriumi puhul vähemalt poole maksimumpunktidest (st kriteeriumide „projekti asjakohasus“ ning „mõju ja tulemuste levitamine“ puhul vähemalt 15 punkti ning kriteeriumide „projekti ülesehituse ja elluviimise kvaliteet“ ning „projektimeeskonna ja koostöökorralduse kvaliteet“ puhul vähemalt 10 punkti). Rahastatakse vaid neid projektiettepanekuid, milles käsitletakse vähemalt üht meetme eesmärki.

MIDA VEEL TULEKS SELLE MEETME KOHTA TEADA?

Strateegilised partnerlused toetavad laia ja paindlikku meetmete valikut, et viia ellu tiptasemel projekte, edendada organisatsioonide arengut ja ajakohastamist ning toetada poliitilist arengut Euroopa, riigi ja piirkonna tasandil.

Olenevalt projekti eesmärkidest, osalevatest organisatsioonidest, eeldatavast mõjust ja muudest elementidest võivad strateegilised partnerlused olla erineva ulatusega ning selle järgi on kohandatud nende tegevus.

Suure hulga erinevate tegevuste ja projekti formaatide seas on järgmistel strateegilistel partnerlustel oma eripära:

STRATEEGILISED PARTNERLUSED ÜKSNES KOOLIDELE

Strateegilised partnerlused üldhariduse valdkonnas, mis edendavad heade tavade vahetamist eri programmiriikide koolide vahel järgmiselt: Paljudel juhtudel kombineeritakse koostöömeetmeid klassi vahetuse, eTwinningu projektide ja/või projektis osalevate koolide õpilaste pikaajalise õpirändega. Selle strateegilise partnerluse eripära on lepingute sõlmimise viis kasusaajatega. Kuigi üks projekti kaasatud koolidest võtab ainult koolidele mõeldud strateegilise partnerluse puhul initsiatiivi ja tegutseb kõigi osalevate koolide nimel, allkirjastab iga valitud osalev kool eraldi toetuslepingu oma riigis asutatud riikliku bürooga. Ent taotlevale koolile jääb koordineeriv roll projekti kestuse ajaks ja ta vastutab projekti tulemustest aru andmise eest.

PIIRKONDLIKU KOOSTÖÖ STRATEEGILISED PARTNERLUSED ÜLDHARIDUSE VALDKONNAS

Strateegilistel partnerlustel üldhariduse valdkonnas on võimalus taotleda projekte, mis põhinevad eri riikide piirkondade või omavalitsuste piiriüleisel koostööl. Nende partnerluste iseloomulik aspekt on kohalike ja/või piirkondlike kooliasutuste strateegiline kaasamine. Eduka taotluse koostamiseks peavad kohalikud või piirkondlikud asutused võtma juhtrolli selliste meetmete kavandamisel, mis lahendavad ühist probleemi kodaniku- ja erasektori organisatsioonide kaasamise kaudu koos oma kogukonna koolidega.

RIIKIDEVAHELISED NOORTEALGATUSED¹⁰²

Noorte valdkonna strateegiliste partnerluste eesmärk on toetada noorte sotsiaalset vastutust ja ettevõtlikkust. Algatused võivad olla seotud näiteks:

¹⁰² Projektiedendajad, kes taotlevad riikidevahelisi noortealgatusi, peavad seda tegema heade tavade vahetamist toetavate strateegiliste partnerluste alusel.

- sotsiaalsete ettevõtete, ühenduste, klubide, valitsusväliste organisatsioonide (võrgustike) loomisega;
- ettevõtlushariduse kursuste ja koolituste kavandamise ning pakkumisega (eriti seoses sotsiaalse ettevõtluse ja IKT kasutamisega);
- teabe, meediapädevuse, kasvatustöö või tegevustega, mis stimuleerivad noorte kodanikuaktiivsust (nt debatid, konverentsid, kohtumised, konsultatsioonid, Euroopa teemadega seotud algatused jne);
- kohalikele kogukondadele kasu toovate tegevustega (nt haavatavate elanikkonnarühmade, nagu eakad, vähemused, rändajad, puuetega inimesed, toetamine jne);
- kunstialaste ja kultuurialgatustega (teatrietendused, näitused, muusikaüritused, aruteluforumid jne).

Sellise strateegilise partnerluse eripära on see, et noortealgatus on projekt, mille algatavad, kavandavad ja viivad ellu noored ise. Projektiettepanekuid viivad ellu mitteformaalsed noorterühmad.

ÄÄREPOOLSEIMATEST PIIRKONDADEST, ÜLEMEREMAADEST JA -TERRITOORIUMIDELT PÄRIT / SINNA SUUNDUVAD OSALEJAD, KES VÕTAVAD OSA RIIKIDEVAHELISEST ÕPPIMIS-, ÕPETAMIS- JA KOOLITUSTEgevusest

Kooskõlas määrusega, millega kehtestatakse Erasmus+ programm, mis kutsub programmi rakendamisel üles arvestama liidu äärepoolseimate piirkondade ning ülemeremaade ja -territooriumide kaugusest tingitud kitsendustega, sätestatakse spetsiaalsed rahastamisreeglid, et toetada tavapärase rahastamisreeglitega (tuginevad toetusele ühikukulude katmiseks reisi pikkuse vahemiku kohta) ebapiisavalt kaetud äärepoolseimatest piirkondadest ning ülemeremaadest ja -territooriumidelt pärit / sinna suunduvate osalejate suuri reisikuluid.

Õpirände projektide taotlejatel on lubatud taotleda erakorraliste kulude eelarvest rahalist toetust äärepoolseimatest piirkondadest ning ülemeremaadest ja -territooriumidelt pärit osalejate reisikulude katteks (kuni 80 % kõigist abikõlblikest kuludest, vt „Millised on rahastamiseeskirjad?“) See on lubatud eeldusel, et taotlejad põhjendavad, miks tavapärased rahastamisreeglid (tuginevad toetusele ühikukulude katmiseks reisi pikkuse vahemiku kohta) ei kata osalejate reisikuludest vähemalt 70 %.

MUU TEAVE

Peale eespool toodu leiab **selle juhendi I lisast** täiendavad kriteeriumid ja kasuliku lisateabe selle meetme kohta ning projektide näited. Huvitatud organisatsioonidel palutakse lugeda enne rahalise toetuse taotlemist hoolikalt läbi selle lisa asjaomased jaod.

MILLISED ON RAHASTAMISEESKIRJAD?

Strateegilised partnerlused ulatuvad väikeste organisatsioonide (koolide või mitteametlike noorterühmade) võrdlemisi lihtsatest koostööprojektidest kuni üsna keeruliste ja suuremahuliste projektideni, mille puhul keskendutakse innovaatiliste väljundite väljatöötamisele ja vahetamisele kõikides hariduse, koolituse ja noortega seotud valdkondades. Seetõttu on eri liiki projektide puhul tekkivad kulud paratamatult erinevad.

Sellest tulenevalt koosneb kavandatud rahastamismudel kuluartiklite loetelust, kust taotlejad teevad oma valiku vastavalt meetmetele, mida nad soovivad ellu viia, ja tulemustele, mida nad soovivad saavutada. Kaks esimest kuluartiklit – „projekti haldamine ja elluviimine“ ning „riikidevahelised projektikoosolekud“ – hõlmavad kulusid, mille rahastamist võib taotleda igat liiki strateegilise partnerluse puhul, sest need aitavad katta kulusid, mis tekivad iga projekti puhul. Ülejäänud kuluartikleid võib valida vaid projektide puhul, mille raames püüeldakse selliste sisulisemate eesmärkide poole nagu intellektuaalsed väljundid/tooted, tulemuste levitamine või lõimitud õpetamis-, koolitus- ja õppimistegevus. Kui see on projekti meetmete/tulemuste seisukohast põhjendatud, võib peale selle katta ka erakorralised kulud ja erivajadustega isikute osalemisega seotud kulud.

Kogu projekti toetus on muutuv summa, mille kindlaksmääramiseks korrutatakse 12 500 eurot projekti kestusega (kuudes) ning piiratakse 450 000 euroga 36-kuuliste projektide kohta.

Projekti eelarve koostamisel tuleb kinni pidada järgmistest rahastamiseeskirjadest.

Maksimumtoetus:
muutuv summa, mille kindlaksmääramiseks korrutatakse 12 500 eurot projekti kestusega (kuudes) ning piiratakse 450 000 euroga 36-kuuliste projektide kohta

Mõni tabelites toodud maksimumsumma on esitatud kuu kohta ja need on arvatud nn *pro rata* meetodil, nii et eraldatud toetus jagatakse kuude arvuga, mis annab tulemuseks kuni 12 500 eurot. Toetusesaajad võivad kasutada projekti jaoks saadud ELi kogutoetust siiski paindlikult – kogu projekti kestel ja selle järgi, kuidas meetmed on vaja töökava põhjal kronoloogiliselt ellu viia.

Toetuskõlblikud kulud		Rahastamismehhanism	Summa	Eraldamise eeskiri
Projekti haldamine ja elluviimine	Projekti haldamine (nt kavandamine, rahaasjade korraldamine, partneritevaheline koordineerimine ja suhtlemine); väikese mahuga õppe-/õpetamis-/koolitusmaterjalid, vahendid, käsitusviisid jne; virtuaalne koostöö ja projekti raames elluviidavad kohalikud meetmed (nt õppijatega tehtav projektitöö klassiruumis, noorsootöö meetmed, lõimitud õppimis-/koolitusmeetmete elluviimise korraldamine ja juhendamine); teavitamine, propageerimine ja levitamine (nt brošüürid, teabelehed, veebipõhine teave); riikidevaheliste noortealgatuste elluviimisega seotud kulud	Toetus ühikukulude katmiseks	Toetus koordineeriva organisatsiooni tegevuskulude katmiseks: 500 eurot kuus	Kuni 2750 eurot kuus Aluseks võetakse strateegilise partnerluse kestus ja kaasatud osalevate organisatsioonide arv
		Toetus ühikukulude katmiseks	Toetus teiste osalevate organisatsioonide tegevuskulude katmiseks: 250 eurot osaleva organisatsiooni kohta kuus	
Riikidevahelised projektikoosolekud	Osalemine koosolekutel, mis toimuvad projektipartnerite vahel ning mille korraldab projekti elluviimise ja koordineerimise eesmärgil üks osalevatest organisatsioonidest; toetus reisi- ja elamiskulude katmiseks	Toetus ühikukulude katmiseks	Kui reisi pikkus on 100–1999 km: 575 eurot osaleja kohta ühe koosoleku puhul	Tingimus: taotlejad peavad põhjendama vajalike koosolekute ja kaasatavate osalejate arvu. Aluseks võetakse reisi pikkuse arvutamisel tuleb kasutada Euroopa Komisjoni vahemaa arvutamise kalkulaatorit.
			Kui reisi pikkus on 2000 km või enam: 760 eurot osaleja kohta ühe koosoleku puhul	
Toetuskõlblikud kulud		Rahastamismehhanism	Summa	Eraldamise eeskiri

Erakorralised kulud	Toetus, mis aitab katta allhangete või kaupade ja teenuste ostmisega seotud tegelikud kulud Kulud, mis on seotud finantstagatise andmisega, kui riiklik büroo seda nõuab	Tegelikud kulud	75 % toetuskõlblikest kuludest Kuni 50 000 eurot projekti kohta (v.a finantstagatise andmise kulud)	Tingimus: allhankepingute sõlmimine peab olema seotud teenustega, mida osalevad organisatsioonid ei saa nõuetekohaselt põhjendatud juhtudel ise pakkuda; seadmete hulka ei tohi kuuluda tavalised kontoriseadmed või seadmed, mida osalevad organisatsioonid tavaliselt kasutavad.
Erivajadustega seotud toetus	Lisakulud, mis on otseselt seotud osalejatega, kellel on puue ¹⁰³	Tegelikud kulud	100 % toetuskõlblikest kuludest	Tingimus: nende kulude katmise taotlust tuleb põhjendada taotlusvormis

LISARAHASTAMINE HARIDUSE, KOOLITUSE JA NOORTE VALDKONNA STRATEEGILISTE PARTNERLUSTE JAOKS

Intellektuaalsed väljundid	Projekti intellektuaalsed väljundid / käegakatsutavad tulemused (nt õppekavad, pedagoogilised ja noorsootöö materjalid, avatud õppematerjalid, IT-vahendid, analüüsid, uuringud, üksteiselt õppimise meetodid jne)	Toetus ühikukulude katmiseks	B1.1 projektijuhi kohta projektiga töötamise päevas	Tingimus: projektijuhtide ja halduspersonaliga seotud kulud on eeldatavasti juba kaetud kuluartikli „projekti haldamine ja elluviimine” raames; Selleks et vältida võimalikku kattumist, peavad taotlejad põhjendama taotluses esitatud personalikulude liiki ja mahtu iga kavandatava väljundi puhul. sellist liiki toetuse saamiseks peavad väljundid paistma silma oma kvaliteedi ja kvantiteedi poolest Väljundid peavad tõendama oma potentsiaali laiemaks kasutuseks ning mõju avaldamiseks.	
			B1.2 teadlase/õpetaja/koolitaja/noorsootöötaja kohta projektiga töötamise päevas		
			B1.3 tehnilise töötaja kohta projektiga töötamise päevas		
			B1.4 haldustöötaja kohta projektiga töötamise päevas		
Tulemuste levitusüritused	Toetus, et aidata katta kulud, mis on seotud projekti intellektuaalsete väljundite jagamiseks ja levitamiseks korraldatavate riiklike ja riikidevaheliste konverentside, seminaride, ürituste läbiviimisega (v.a projekti kaasatud osalevate organisatsioonide esindajate reisi- ja elamiskulud).	Toetus ühikukulude katmiseks	100 eurot kohaliku osaleja kohta (st osalejatele, kes on pärit riigist, kus üritus aset leiab) 200 eurot rahvusvahelise osaleja kohta (st teistest riikidest pärit osalejatele)	Kuni 30 000 eurot projekti kohta	Tingimus: levitusürituste jaoks antakse toetust üksnes juhul, kui need ettevõtmised on otseselt seotud projekti intellektuaalsete väljunditega; projektile, mis ei ole saanud toetust intellektuaalsete väljundite jaoks, ei anta toetust levitusürituste korraldamiseks.

¹⁰³ Sealhulgas kulud, mis on otseselt seotud riikidevahelises õppimis-, õpetamis- või koolitamisgevuses osalevate erivajadustega osalejate ja neid saatvate isikutega. See võib hõlmata reisi- ja elamiskulusid, kui need on põhjendatud, ning nende osalejate toetus ei ole juba kaetud eelarvekategooriatega „reisimine” ja „individuaalne toetus”.

STRATEEGILISE PARTNERLUSE RAAMES TOIMUVA RIIKIDEVAHELISE ÕPPIMIS-, ÕPETAMIS- JA KOOLITUSTEGEVUSE RAHASTAMISE EESKIRJAD (VALIKULINE RAHASTAMINE)

Toetuskõlblikud kulud		Rahastamismehhanism	Summa	Eraldamise eeskiri
Reisimine	Toetus, mis aitab katta osalejate ja neid saatvate isikute kulud seoses reisimisega lähtekohast projekti elluviimise kohta ning tagasi	Toetus ühikukulude katmiseks	Kui reisi pikkus on 10–99 km: 20 eurot osaleja kohta	Tingimus: taotlejad peavad põhjendama liikuvusmeetmete vajalikkust projekti eesmärkide ja tulemuste saavutamiseks; reisi pikkuse arvutamisel tuleb kasutada Euroopa Komisjoni vahemaa arvutamise kalkulaatorit ¹⁰⁴ . Taotleja peab märkima ühel suunal läbitava vahemaa, et oleks võimalik arvutada ELi toetus, millega toetatakse edasi-tagasi sõitu ¹⁰⁵ . Taotleja peab taotlusvormil põhjendama rahalise toetuse taotlemist suurte riigisiseste reisikulude jaoks, mis ületavad 225 eurot (edasi-tagasi sõidu
			Kui reisi pikkus on 100–499 km: 180 eurot osaleja kohta	
			Kui reisi pikkus on 500–1999 km: 275 eurot osaleja kohta	
			Kui reisi pikkus on 2000–2999 km: 360 eurot osaleja kohta	
			Kui reisi pikkus on 3000–3999 km: 530 eurot osaleja kohta	
			Kui reisi pikkus on 4000–7999 km: 820 eurot osaleja kohta	
			Kui reisi pikkus on 8000 km või enam: 1300 eurot osaleja kohta	
Suurteks riigisisesteks reisikuludeks ette nähtud lisatoetus	Lisatoetus: <ul style="list-style-type: none"> edasi-tagasi sõiduks päritoluriigi siseselt peamisesse keskusesse/lennujaama ja (või) rongi-/bussijaama jõudmiseks ja/või edasi-tagasi sõiduks vastuvõtva riigi siseselt kau- 	Toetus ühikukulude katmiseks	Riigisisesteks reisikuludeks, mis on suuremad kui 225 eurot: 180 eurot osaleja ja edasi-tagasi sõidu kohta (sh saatvad isikud) ¹⁰⁶	

¹⁰⁴ http://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/tools/distance_et.htm

¹⁰⁵ Nt kui Madridist (Hispaaniast) pärit isik osaleb meetmes, mida viiakse ellu Roomas (Itaalias), peab taotluse esitaja a) arvutama välja vahemaa Madridist Rooma (1365,28 km); b) valima sobiva reisi pikkuse vahemiku (500–1999 km) ning c) arvutama ELi toetuse, millega aidatakse katta osaleja kulud seoses reisimisega Madridist Rooma ja tagasi (275 eurot).

¹⁰⁶ Kui see on taotlusvormil nõuetekohaselt põhjendatud, võib osaleja saada kaks lisatoetust suurte riigisiseste reisikulude katmiseks, et osaleda samas liikuvusmeetmes: üks peamisesse keskusesse/lennujaama ja/või rongi-/bussijaama jõudmiseks päritoluriigi siseselt ja üks lisaks vastuvõtva riigi siseselt kaugemal paiknevasse lõppsihtkohta jõudmiseks.

	gemal paiknevasse lõppsihtkohta jõudmiseks (peamisest keskest/lennujaamast ja (või) rongi-/bussijaamast)			kohta)
Individuaalne toetus	Ühikukulud päevas, mis katavad meetme kestel osalejate ja neid saatvate isikute elamiskulud	Toetus ühikukulude katmiseks	Pikaajaline õpetamine või koolitamine	Kuni meetme elluviimise 14. päevani: B1.5 päevas osaleja kohta
			Noorsootöötajate pikaajaline liikuvus	+ meetme elluviimise 15.–60. päeval: B1.6 päevas osaleja kohta
			Ühised lühiajalised personalikoolitused	+ meetme elluviimise 61. päevast kuni 12. kuu lõpuni: B1.7 päevas osaleja kohta
			Õpetamine või eksperdinõu andmine intensiivõppe programmide raames	Kuni meetme elluviimise 14. päevani: 100 eurot päevas osaleja kohta
			Saatvad isikud kõigis tegevustes ¹⁰⁷	+ meetme elluviimise 15.–60. päeval: 70 eurot päevas osaleja kohta
Õpilaste pikaajaline liikuvus	B1.8 kuus osaleja kohta			
Lühiajalised meetmed õppijatele (kombineeritud liikuvus, õpilaste lühiajaline liikuvus,	Kuni meetme elluviimise 14. päevani: 55 eurot päevas osaleja kohta			
	+ meetme elluviimise 15.–60. päeval: 40 eurot päevas osaleja kohta			

¹⁰⁷ Saatvatel isikutel on õigus saada toetust samas määras, olenemata sellest, kas nad osalevad lühi- või pikaajalises tegevuses. Kui saatve isik peab viibima võõrsil kauem kui 60 päeva, aidatakse erandjuhtudel katta pärast 60. päeva täiendavad elamiskulud eelarverubriigist „Erivajadustega seotud toetus”.

			intensiivõppe programmid)	
Keeletugi	Kulud, mis on seotud toega, mida pakutakse osalejatele selleks, et parandada instrueerimis- või töökeele oskust	Toetus ühikukulude katmiseks	Üksnes meetmete puhul, mis kestavad 2–12 kuud: 150 eurot keeletuge vajava osaleja kohta	Tingimus: rahalise toetuse taotlemist tuleb põhjendada taotlusvormis
Erakorralised kulud	Äärepoolseimatest piirkondadest, ülemeremaadest ja -territooriumidelt pärit / sinna suunduvate osalejate suured reisikulud (vt üksikasju jaost „Mida veel tuleks selle meetme kohta teada?“)	Tegelikud kulud	Suured reisikulud: kuni 80 % abikõlblikest kuludest	Tingimus: rahalise toetuse taotlemist erakorraliste kulude katmiseks tuleb põhjendada taotlusvormis

TABEL A. INTELEKTUAALSED VÄLJUNDID (SUMMAD EURODES PÄEVAS)

Neid rahalisi vahendeid võib kasutada vaid intellektuaalseid väljundeid andvas projektis osalevate organisatsioonide personalikulude katmiseks. Summad sõltuvad: a) projekti kaasatud töötajate profiilist ja b) riigist, kus asub osalev organisatsioon, kelle töötajad on kaasatud.

	Projektijuht	Õpetaja/koolitaja/ eadlane Noorsootöötaja	Tehniline personal	Halduspersonal
	B1.1	B1.2	B1.3	B1.4
Taani, Iirimaa, Luksemburg, Madalmaad, Austria, Rootsi, Liechtenstein, Norra	294	241	190	157
Belgia, Saksamaa, Prantsusmaa, Itaalia, Soome, Ühendkuningriik, Island	280	214	162	131
Tšehhi Vabariik, Kreeka, Hispaania, Küpros, Malta, Portugal, Sloveenia	164	137	102	78
Bulgaaria, Eesti, Horvaatia, Läti, Leedu, Ungari, Poola, Rumeenia, Slovakkia, endine Jugoslaavia Makedoonia vabariik, Türgi	88	74	55	39

TABEL B. INTELEKTUAALSED VÄLJUNDID (SUMMAD EURODES PÄEVAS)

Neid rahalisi vahendeid võib kasutada vaid intellektuaalseid väljundeid andvas projektis osalevate organisatsioonide personalikulude katmiseks. Summad sõltuvad: a) projekti kaasatud töötajate profiilist ja b) riigist, kus asub osalev organisatsioon, kelle töötajad on kaasatud.

	Projektijuht	Õpetaja/koolitaja/t eadlane Noorsootöötaja	Tehniline personal	Halduspersonal
	B1.1	B1.2	B1.3	B1.4
Ameerika Ühendriigid, Austraalia, Kanada, Katar, Kuveit, Macao, Monaco, San Marino, Šveits	294	241	190	157
Andorra, Araabia Ühendemiraadid, Brunei, Jaapan, Singapur, Uus-Meremaa, Vatikani linnriik	280	214	162	131
Bahama, Bahrein, Hongkong, Iisrael, Korea (Vabariik), Omaan, Saudi Araabia, Taiwan	164	137	102	78
Afganistan, Albaania, Alžeeria, Angola, Antigua ja Barbuda, Argentina, Armeenia, Aserbaidžaan, Bangladesh, Barbados, Belize, Benin, Bhutan, Boliivia, Bosnia ja Hertsegoviina, Botswana, Brasiilia, Burkina Faso, Burundi, Cabo Verde, Colombia, Cooki saared, Costa Rica, Côte d'Ivoire'i Vabariik, Djibouti, Dominica, Dominikaani Vabariik, Ecuador, Egiptus, Ekvatoriaal-Guinea, El Salvador, Eritrea, Etioopia, Fidži, Filipiinid, Gabon, Gambia, Ghana, Grenada, Gruusia, Guatemala, Guinea (Vabariik), Guinea-Bissau, Guyana, Haiti, Hiina, Honduras, Ida-Timor, India, Indoneesia, Iraak, Iraan, Jamaica, Jeemen, Jordaania, Kambodža, Kamerun, Kasahstan, Keenia, Kesk-Aafrika Vabariik, Kiribati, Komoorid, Kongo, Kongo Demokraatlik Vabariik, Korea (Rahvademokraatlik Vabariik), Kosovo, Kuuba, Kõrgõzstan, Laos, Lesotho, Libeeria, Liibanon, Liibüa, Lõuna-Aafrika, Lõuna-Sudaan, Madagaskar, Malaisia, Malawi, Maldivid, Mali, Maroko, Marshalli Saared, Mauritaania, Mauritius, Mehhiko, Mikroneesia, Moldova, Mongoolia, Montenegro, Mosambiik, Myanmar/Birma, Namiibia, Nauru, Nepal, Nicaragua, Nigeeria, Niger, Niue, Paapua Uus-Guinea, Pakistan, Palau, Palestiina, Panama, Paraguay, Peruu, Rwanda, Saalomoni Saared, Saint Kitts ja Nevis, Saint Lucia, Saint Vincent ja Grenadiinid, Sambia, Samoa, São Tomé ja Príncipe, Seišellid, Senegal, Serbia, Sierra Leone, Somaalia, Sri Lanka, Sudaan, Suriname, Svaasimaa, Süüria, Zimbabwe, Tadžikistan, Tai, Tansaania, Togo, Tonga, Trinidad ja Tobago, Tšaad, Tšiili, Tuneesia, Tuvalu, Türkmenistan, Uganda, Ukraina territoorium (nagu seda on tunnustatud rahvusvahelises õiguses), Uruguay, Usbekistan, Valgevene, Vanuatu, Venemaa territoorium (nagu seda on tunnustatud rahvusvahelises õiguses), Venezuela, Vietnam	88	74	55	39

TABEL C. RIIKIDEVAHELISES ÕPPIMIS-, ÕPETAMIS- JA KOOLITUSTEgevuses OSALEJATE ELAMISKULUD (SUMMAD EURODES PÄEVAS/KUUS)

Ühikukulude toetuse tase muutub olenevalt: a) õpirände liigist ja b) riigist, kus meetet ellu viiakse.

	Pikaajaline õpetamine või koolitamine; noorsootöötajate liikuvus (eurot päevas)			Pikaajalised meetmed õpilaste jaoks (eurot kuus)
	B1.5	B1.6	B1.7	B1.8
Belgia	105	74	53	110
Bulgaaria	105	74	53	70
Tšehhi Vabariik	105	74	53	90
Taani	120	84	60	145
Saksamaa	90	63	45	110
Eesti	75	53	38	85
Iirimaa	120	84	60	125
Kreeka	105	74	53	100
Hispaania	90	63	45	105
Prantsusmaa	105	74	53	115
Horvaatia	75	53	38	90
Itaalia	105	74	53	115
Küpros	105	74	53	110
Läti	90	63	45	80
Leedu	75	53	38	80
Luksemburg	105	74	53	110
Ungari	105	74	53	90
Malta	90	63	45	110
Madalmaad	120	84	60	110
Austria	105	74	53	115
Poola	105	74	53	85
Portugal	90	63	45	100
Rumeenia	105	74	53	60
Sloveenia	75	53	38	85
Slovakkia	90	63	45	95
Soome	105	74	53	125
Rootsi	120	84	60	115
Ühendkuningriik	120	84	60	140
endine Jugoslaavia Makedoonia vabariik	90	63	45	60
Island	105	74	53	135
Liechtenstein	105	74	53	120
Norra	105	74	53	135
Türgi	105	74	53	80

TEADMUSÜHENDUSED

MILLISED ON TEADMUSÜHENDUSE EESMÄRGID?

Teadmusühenduste siht on suurendada Euroopa innovatsioonialast suutlikkust ning edendada innovatsiooni kõrghariduses, ettevõtluses ja avaramas sotsiaal-majanduslikus keskkonnas. Nende kaudu kavatakse saavutada üks või mitu järgmistest eesmärkidest:

- arendada välja uued, innovaatilised ja valdkonnaülesed lähenemisviisid õpetamisele ning õppimisele;
- suurendada kõrgkoolide õppejõudude ja ettevõtete töötajate ettevõtlikkust ning ettevõtlusoskusi;
- hõlbustada teadmiste vahetamist, edastamist ja ühist loomist.

Peale selle seatakse esikohale projektid, millega aidatakse kaasa Euroopa kõrgharidussüsteemide ajakohastamisele, nagu see on visandatud ELi 2011. aasta teatises kõrghariduse ajakohastamise kohta¹⁰⁸, nimelt aidatakse tõsta haridustaset, parandada kõrghariduse kvaliteeti ja asjakohasust, muuta kvaliteeti paremaks õpirände ja piiriülese koostöö kaudu, rakendada ellu teadmiste kolmnurk, parandada juhtimist ja rahastamist.

Lisaks pannakse rõhku olemasolevate algatuste ärakasutamisele ning digitaalsete vahendite nutikale kasutamisele, nagu on soovitatud ELi 2013. aasta teatises avatud haridusruumi kohta¹⁰⁹.

MIS ON TEADMUSÜHENDUS?

Teadmusühendused on riikidevahelised, struktureeritud ja tulemustele suunatud projektid, eelkõige kõrgharidus- ja ettevõtlusvaldkonna vahel. Teadmüühendused on avatud kõikide valdkondade ja sektorite jaoks ning sektoriüleseks koostööks. Partnerid jagavad ühiseid eesmärke ning töötavad koos vastastikku kasulike tulemuste nimel. Tulemused ja eeldatavad väljundid on selgelt määratletud, realistlikud ja suunatud vajaduste analüüsis tuvastatud teemadele. Teadmüühendustel on eelduste kohaselt üksikisiku, organisatsiooni ja süsteemi tasandil lühiajaline ja pikaajaline mõju kõikvõimalikele sidusrühmadele.

Teadmusühenduste puhul seatakse üldjuhul sihiks programmiriikides asutatud organisatsioonide koostöö. Teadmüühendustes võivad osaleda partneritena (mitte taotlejatena) siiski ka partnerriikidest pärit organisatsioonid, kui nende osalemine toob projekti olulist lisaväärtust.

MILLIST TEGEVUST SELLE MEETME RAAMES TOETATAKSE?

Teadmusühendused viivad ellu sidusat ja ulatuslikku kogumit omavahel seotud meetmetest, mis on paindlikud ning kohandatavad erinevatele praegustele ja tulevastele kontekstidele ning arengusuundadele terves Euroopas. Järgmises loetelus on esitatud näited meetmete kohta:

- **innovatsiooni edendamine kõrghariduses, ettevõtluses ja avaramas sotsiaal-majanduslikus keskkonnas:**
  - uute õppimis- ja õpetamismeetodite ühine väljatöötamine ja rakendamine (uued valdkonnaülesed õppekavad, õppijakeskne ning tõeliselt probleemipõhine õpetamine ja õppimine);
  - täiendusõppega seotud programmide ja tegevuse korraldamine koos ettevõtetega ja ettevõtete sees;
  - ühine lahenduste leidmine keerulistele küsimustele ning toodete ja protsesside uuendamiseks (üliõpilaste, õppejõudude ja praktikute koostöö);
- **ettevõtlusvaimu ja -oskuste suurendamine:**
  - kavade loomine koostöös ettevõtetega valdkonnaüleste oskuste omandamiseks ja rakendamiseks kogu kõrgharidusprogrammi jooksul eesmärgiga suurendada tööalast konkurentsivõimet, loovust ja uusi karjäärivõimalusi;
  - ettevõtlusalase hariduse lõimimine kõikidesse distsipliinidesse, et pakkuda üliõpilastele, teadlastele, töötajatele ja koolitajatele teadmisi ja oskusi ning anda motivatsioon lüüa kaasa ettevõtluses eri keskkondades;
  - uute õppimisvõimaluste avamine ettevõtlusoskuste praktilise rakendamise kaudu, mis võib hõlmata uute teenuste, toodete ja prototüüpide turuleviimist ning idufirmade ja hargettevõtete loomist või mis võib selleni

¹⁰⁸ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2011:0567:FIN:ET:PDF>

¹⁰⁹ 2013. aasta teatis avatud haridusruumi kohta: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=CELEX:52013DC0654&from=ET>

välja viia;

- **kõrgkoolide ja ettevõtete vahelise teadmiste edastamise ning vahetamise elavdamine:**
  - ettevõtetes toimuv õppeainega seotud tegevus, mis on täielikult lõimitud õppekavasse, tunnustatud ja hinnatud;
  - partnerlused innovaatiliste meetmete katsetamiseks ja kontrollimiseks;
  - üliõpilaste, teadlaste, õppejõudude ja ettevõtete töötajate ajaliselt piiratud vahetused;
  - ettevõtete töötajate kaasamine õpetamisse ja teadustegevusse.

Teadmusühendused võivad korraldada üliõpilaste, teadlaste ja personali õpirände meetmeid, kui need meetmed toetavad/täiendavad teadmusühenduse muud tegevust ja toovad projekti eesmärkide poole püüdlisel lisaväärtust. Liikumismeetmete korraldamine ei ole teadmusühenduse põhitegevus; nende meetmete ulatuse suurendamist tuleks toetada käesoleva programmi 1. põhimeetme kaudu või teistest rahastamisvahenditest.

MILLISED ON TEADMUSÜHENDUSE OLULISED ELEMENDID?

Teadmusühenduste põhielemendid on järgmised.

- Kõrghariduses toimuv innovatsioon ning kõrghariduse kaudu ettevõtetes ja nende sotsiaal-majanduslikus keskkonnas toimuv innovatsioon. Innovatsioon peab olema projekti käsil olevale etapile vastav ning seotud partnerluse konteksti ja analüüsitud vajadustega.
- Ülikoolide ja ettevõtete koostöö jätksuutlikkus. Ettevõtete ja kõrgkoolide tasakaalustatud osalusel põhinev tugev ja pühendunud partnerlus on teadmusühenduste edu tagamisel määrava tähtsusega. Iga osaleva organisatsiooni ja assotsieerunud partneri roll ning panus peab olema konkreetne ja täiendav.
- Mõju, mis kestab ka pärast projekti lõppemist ja ulatub teadmusühendusse kaasatud organisatsioonidest kaugemale. Partnerlused ja tegevused eelduste kohaselt jätkuvad. Seetõttu võivad tegevused olla seotud olemasolevate ettevõtmiste, kavade, projektide, platvormide, tegevuskohtade jms-ga või nendega lõimitud. Kõrgkoolides ja ettevõtetes aset leidvaid muudatusi peab saama mõõta. Tulemused ja lahendused peavad olema ülekantavad ja laiemale avalikkusele ligipääsetavad.

Teadmusühenduste seas valitseb programmi Erasmus+ raames tihe konkurents. Edukate projektiettepanekute ühised tunnused on:

- usaldusväärsed suhted kõrgkoolide ja ettevõtete vahel; kõikide teadmusühenduse partnerite väljendatav pühendumus ja pakutav lisaväärtus, kusjuures oluline on nii ettevõtlus- kui ka kõrgharidussektorite tugev ja tasakaalustatud kaasatus; Hästi kavandatud projektiettepanek on tulevaste partnerite tiheda koostöö tulemus ja see rajaneb kindlalt vajaduste analüüsile;
- projektiettepanekute innovaatilisus ja riikidevahelisus, mis on nähtav kõikide kriteeriumide puhul.

Korralik vajaduste analüüs muudab põhjendused selgemaks, mõjutab partnerite valikut, teeb ettepaneku eriliseks, aitab suurendada võimalikku mõju ning tagab lõppkasutajate ja sihtrühmade tõhusa kaasamise projekti tegevustesse.

MILLINE ON TEADMUSÜHENDUSES OSALEVATE ORGANISATSIOONIDE ROLL?

Taotleja/koordinaator: osalev organisatsioon, kes esitab kõikide partnerite nimel projektiettepaneku. Koordinaator vastutab täielikult selle eest, et projekt viiakse ellu lepingu järgi. Tema koordineeriv roll hõlmab järgmiste ülesannete täitmist:

- esindada ja tegutseda teadmusühenduse nimel suhtluses Euroopa Komisjoniga;
- kanda rahalist ja õiguslikku vastutust kogu projekti nõuetekohase rakendamise, haldamise ning rahastamise eest;
- koordineerida koostöös projektipartneritega teadmusühenduse tegevust.

Täieõiguslikud partnerid on need osalevad organisatsioonid, kes lõövad aktiivselt kaasa teadmusühenduse eesmärkide saavutamises. Iga täieõiguslik partner peab alla kirjutama mandaadile, millega ta volitab koordineerivat organisatsiooni olema peamine toetusesaaja ja tegutsema projekti elluviimise käigus partneri nimel. Vajaduse korral kehtib sama nõue partnerriikidest pärit partnerite puhul.

Assotsieerunud partnerid (vabatahtlik): teadmusühendused võivad kaasata assotsieerunud partnereid, kes annavad oma panuse projekti konkreetsete ülesannete täitmise / meetmete elluviimisse või toetavad teadmusühenduse levitamistegevust ja jätkusuutlikkust. Lepingust tulenevate haldusküsimuste puhul ei loeta assotsieerunud partnereid projektipartneriteks ja neile ei eraldata rahalisi vahendeid. Küll aga tuleb selgelt kirjeldada nende osalemist ja rolli projektis ning eri meetmetes.

MILLISEID KRITEERIUME KASUTATAKSE TEADMUSÜHENDUSE PROJEKTITTEPANeku HINDAMISEL?

Allpool on loetletud ametlikud kriteeriumid, millele teadmusühenduse projektiettepanek peab vastama, et programmi Erasmus+ alusel toetust saada.

ABIKÖLBLIKUSKRITEERIUMID

Abikõlblikud osalevad organisatsioonid	<p>Osalev organisatsioon võib olla ükskõik milline programmi- või partnerriigis asutatud avaliku või erasektori organisatsioon (vt käesoleva juhendi A osa jagu „Abikõlblikud riigid“).</p> <p>Selline organisatsioon võib olla näiteks:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ kõrgkool; ▪ avaliku või erasektori väike-, keskmine või suuretevõtte (sh sotsiaalne ettevõtte); ▪ uurimisinstituut; ▪ kohaliku, piirkonna või riigi tasandi avalik-õiguslik asutus; ▪ organisatsioon, mis tegutseb haridus-, koolitus- või noorte valdkonnas; ▪ haridus-, koolitus- või noorteorganisatsioone esindav vahendusorganisatsioon või ühendus; ▪ ettevõtteid esindav vahendusorganisatsioon või ühendus; ▪ akrediteerimis-, sertifitseerimis- või kvalifitseerimisasutus. <p>Programmiriigis asutatud kõrgkoolidel peab olema kehtiv Erasmuse kõrgharidusharta. Partnerriikides asuvate osalevate kõrgkoolide puhul Erasmuse kõrgharidusharta omamist ei nõuta.</p>
Kes võib esitada taotluse?	<p>Taotluse võib esitada iga programmiriigis asutatud osalev organisatsioon. See organisatsioon esitab taotluse kõikide projekti kaasatud osalevate organisatsioonide nimel.</p>
Osalevate organisatsioonide arv	<p>Teadmusühendused on riikidevahelised ja neis peab kaasa lööma vähemalt kuus vähemalt kolmest programmiriigist pärit sõltumatut organisatsiooni, millest vähemalt kaks on kõrgkoolid ja vähemalt kaks ettevõtet.</p>
Projekti kestus	<p>2 või 3 aastat. Projekti kestus tuleb valida taotluse esitamise etapis, lähtudes projekti eesmärgist ja selle aja sisse kavandatavate meetmete liigist.</p> <p>Toetusesaaja taotlusel ja kokkuleppel rakendusametiga võib pikendada teadmusühenduse tegevuse kestust erandjuhtudel kuni 6 kuud. Toetuse kogusumma sellisel juhul ei muutu.</p>
Kellele esitada taotlus?	<p>Brüsselis asuvale Hariduse, Audiovisuaalvaldkonna ja Kultuuri Rakendusametile.</p>
Millal esitada taotlus?	<p>Taotlejad peavad esitama oma toetustaotluse hiljemalt 28. veebruaril kell 12.00 (keskpäev Brüsseli aja järgi) projektide puhul, mida hakatakse ellu viima sama aasta 1. novembril või järgmise aasta 1. jaanuaril.</p>
Kuidas esitada taotlus?	<p>Üksikasjaliku teabe selle kohta, kuidas esitada taotlus, leiab käesoleva juhendi C osast.</p>

Taotlevaid organisatsioone hinnatakse asjaomaste **kõrvalejätmise ja valikukriteeriumide** põhjal. Lisateabe saamiseks palume tutvuda käesoleva juhendi C osaga.

TOETUSE MÄÄRAMISE KRITEERIUMID

Projekti hinnatakse järgmiste kriteeriumide alusel:

Projekti asjakohasus (kuni 25 punkti)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ eesmärk: projektiettepanek on meetme eesmärkide seisukohast asjakohane (vt jagu „Millised on suutlikkuse suurendamise projekti eesmärgid?“) ▪ kokkusobivus: projektiettepaneku eesmärgid põhinevad põhjalikul vajaduste analüüsil; eesmärgid ja väljundid on selgelt määratletud ja realistlikud ning neis on käsitletud osalevate organisatsioonide ja
--	--

	<p>meetme jaoks olulisi küsimusi</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ innovatsioon: projektiettepanekus on arvesse võetud tänapäevaseid meetodeid ja töövõtteid ning see viib projektipõhiste ja innovaatiliste tulemuste ja lahendusteni ▪ Euroopa lisaväärtus: projektiettepanekus on väga selgelt välja toodud projekti riikidevahelisuus ja võimaliku ülekantavuse kaudu loodav lisaväärtus
<p>Projekti ülesehituse ja elluviimise kvaliteet (kuni 25 punkti)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ sidusus: projektiettepanekus on esitatud sidus ja ulatuslik kogum asjakohastest meetmetest, et täita kindlaks tehtud vajadusi ja jõuda oodatud tulemusteni ▪ ülesehitus: tööprogramm on selge ja arusaadav ning hõlmab kõiki etappe ▪ haldamine: tähtajad, korraldus, ülesanded ja vastutused on hästi määratletud ning realistlikud projektiettepanekus on eraldatud iga meetme jaoks asjakohased vahendid ▪ kvaliteet ja finantskontroll: protsesside ja tulemuste hindamiseks ette nähtud erimeetmetega on tagatud projekti elluviimise kvaliteet ning kulutõhusus
<p>Projektimeeskonna ja koostöökorralduse kvaliteet (kuni 30 punkti)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ koosseis: kavandatavasse teadmusühendusse on kaasatud sobiv koostus kõrgharidus- ja ettevõtluspartneritest, kellel on nõutav profiil, oskused, kogemused, oskusteave ja haldustugi, mis on vajalikud projekti edukaks elluviimiseks ▪ pühendumine: iga osalev organisatsioon näitab üles täielikku pühendumust, mis vastab tema suutlikkusele ja konkreetsele pädevusvaldkonnale ▪ partnerlus: kõrgharidus- ja ettevõtluspartnerite panus on märkimisväärne, asjakohane ja täiendav ▪ koostöö/meeskonnavaim: projektiettepanek sisaldab läbipaistva ja tõhusa otsustamise, lahkkelide lahendamise, aruandluse ja osalevate organisatsioonide vahelise teabevahetuse korda ning nendega seotud vastutusi ▪ tasu: projekt annab igale partnerorganisatsioonile selget lisaväärtust ja kasu. ▪ partnerriikide kaasamine: (kui see on asjakohane) partnerriigist pärit osaleva organisatsiooni kaasamine toob projekti olulist lisaväärtust (kui see tingimus ei ole täidetud, projekti väljavalimist ei kaaluta)
<p>Mõju ja tulemuste levitamine (kuni 20 punkti)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ tulemuste kasutamine: projektiettepanekus on näidatud, kuidas partnerid ja teised sidusrühmad kasutavad väljundeid ning kuidas nende abil oodatud tulemusteni jõuda. Projekti tulemuste hindamiseks on olemas asjakohased meetmed. Projektiettepanekus on ette nähtud vahendid, mille abil mõõta tulemuste kasutamist projekti kestel ja selle lõppedes ▪ tulemuste levitamine: projektiettepanekus on esitatud selge kava tulemuste levitamiseks ning selles on asjakohased meetmed, vahendid ja kanalid, et tagada tulemuste ja projektist saadava kasu tulemuslik levitamine sidusrühmade ja projektis mitteosaleva avalikkuse seas nii projekti kestel kui ka selle lõppedes ▪ mõju: projektiettepanekus on välja toodud projekti sotsiaalne ja majanduslik olulisus ning projekti mõjuala; selles on ette nähtud asjakohased meetmed, et jälgida edusamme ja hinnata oodatavat mõju (lüh- ja pikaajalist) ▪ avatud juurdepääs: kui see on asjakohane, on projektiettepanekus kirjeldatud seda, kuidas koostatavad materjalid, dokumendid ja andmekandjad tehakse vabalt kättesaadavaks, kuidas neid tutvustatakse avatud litsentside kaudu, ning samuti seda, et nendega ei kaasne mingeid ebaproportsionaalseid piiranguid

	<ul style="list-style-type: none"> ▪ jätkusuutlikkus: projektiettepanek sisaldab asjakohaseid meetmeid ja vahendeid kandmaks hoolt selle eest, et partnerlus ei lakka ning tulemused ja kasutegurid ei kao pärast projekti lõppemist
--	---

Rahastamist kaalutakse üksnes selliste projektiettepanekute puhul, mis koguvad vähemalt 70 punkti. Peale selle peavad projektid koguma kategooriate „projekti asjakohasus” ning „projekti ülesehituse ja elluviimise kvaliteet” eest vähemalt 13 punkti; kategooria „projektimeeskonna ja koostöökorralduse kvaliteet” eest vähemalt 16 punkti ning kategooria „mõju ja tulemuste levitamine” eest vähemalt 11 punkti.

MIDA VEEL TULEKS SELLE MEETME KOHTA TEADA?

Hoolitsemaks selle eest, et teadmusühendustel õnnestub saavutada oodatavaid tulemusi ja mõju, mis ulatub partnerorganisatsioonidest märksa kaugemale, peab projekti lahutamatu osa olema kvaliteedi tagamine. Teadmusühendused peavad ellu viima sihipäraseid levitamismeetmeid, mis ulatuvad sidusrühmade, poliitikakujundajate, spetsialistide ja ettevõtetele. Selle käigus peaksid teadmusühendused koostama väljaandeid, näiteks aruandeid, käsiraamatuid, suuniseid. Vajaduse korral tuleks tulemused teha kättesaadavaks avatud õppematerjalidena ning samuti asjakohastel ametialastel ja sektoripõhistel või pädevate asutuste platvormidel. Teadmusühendused peaksid looma uusi viise ja vahendeid, et hõlbustada oma koostööd ning tagada kõrghariduse ja ettevõtluse partnerluse jätkumine.

Teadmusühendused on hiljutine ja ambitsioonikas meede. Teadmusühendused on erilise jälgimise all, mis nõuab kõikide osalejate ja sidusrühmade aktiivset osalust. Teadmusühendused peaksid ette nägema oma osalemise temaatilistes klastrites, et soodustada vastastikust rikastamist, heade tavade vahetamist ja üksteiselt õppimist. Peale selle peaksid teadmusühendused nägema eelarves ette oma projekti ja selle tulemuste tutvustamise ülikoolide ja ettevõtjate foorumil ja/või teistel asjakohastel üritustel (projekti kestel kuni viiel korral).

MILLISED ON RAHASTAMISEESKIRJAD?

Projekti eelarve koostamisel tuleb kinni pidada järgmistest rahastamiseeskirjadest.

Kaks aastat tegutsevale teadmusühendusele antav ELi maksimumtoetus: 700 000 eurot				
Kolm aastat tegutsevale teadmusühendusele antav ELi maksimumtoetus: 1 000 000 eurot				
Toetuskõlblikud kulud		Rahastamismehhanism	Summa	Eraldamise eeskiri
Toetus projekti elluviimiseks	Toetus kõikide tegevuste jaoks, mis on otseselt seotud projekti elluviimisega (v.a võimaliku lõimitud liikuvuse jaoks) ja mille hulka kuuluvad: projekti haldamine, projektikoosolekud, intellektuaalsed väljundid (nt õppekavad, pedagoogilised materjalid, <u>avatud õppematerjalid</u> , IT-vahendid, analüüsid, uuringud), levitamine, üritustel osalemine, konverentsid, reisimine jne. ELi toetuse arvutamisel võetakse aluseks päevade arv ja igast riigist osalevate töötajate profiil	Toetus ühikukulude katmiseks	B2.1 kaasatud projektijuhi kohta projektiga töötamise päevas	Tingimus: taotlejad peavad põhjendama kavandatavate meetmete elluviimiseks ja väljundite saavutamiseks vajaminevate vahendite liiki ning mahtu; sellist liiki toetuse saamiseks peavad väljundid paistma silma oma kvaliteedi ja kvantiteedi poolest
			B2.2 kaasatud teadlase/õpetaja/koolitaja kohta projektiga töötamise päevas	
			B2.3 kaasatud tehnilise töötaja kohta projektiga töötamise päevas	
			B2.4 kaasatud haldustöötaja kohta projektiga töötamise päevas	

TÄIENDAVAD RAHASTAMISEESKIRJAD TEADMUSÜHENDUSE RAAMES ELLUVIIDAVATE LIIKUVUSMEETMETE PUHUL (VALIKULINE RAHASTAMINE)

Toetuskõlblikud kulud		Rahastamismehhanism	Summa	Eraldamise eeskiri
Reisimine	Toetus, mis aitab katta osalejate kulud seoses reisimisega lähtekohast meetme elluviimise kohta ja tagasi	Toetus ühikukulude katmiseks	Kui reisi pikkus on 100–1999 km: 275 eurot osaleja kohta Kui reisi pikkus on 2000 km või enam: 360 eurot osaleja kohta	Tingimus: taotlejad peavad põhjendama liikuvusmeetmete vajalikkust projekti eesmärkide ja tulemuste saavutamiseks; reisi pikkuse arvutamisel tuleb kasutada Euroopa Komisjoni vahemaa arvutamise kalkulaatorit ¹¹⁰ . Taotleja peab märkima ühel suunal läbitava vahemaa, et
Elamiskulud	Toetus, mis aitab katta osalejate elamiskulud meetme elluviimise ajal	Toetus ühikukulude katmiseks	Personalile suunatud meetmed: Kuni meetme elluviimise 14. päevani: 100 eurot päevas osaleja kohta + meetme elluviimise 15.–60. päeval: 70 eurot päevas osaleja kohta	

¹¹⁰ http://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/tools/distance_et.htm

			Õppijatele suunatud meetmed: Kuni meetme elluviimise 14. päevani: 55 eurot päevas osaleja kohta + meetme elluviimise 15.–60. päeval: 40 eurot päevas osaleja kohta	oleks võimalik arvutada ELi toetus, millega toetatakse edasi-tagasi sõitu ¹¹¹ .
--	--	--	--	--

¹¹¹ Nt kui Madridist (Hispaaniast) pärit isik osaleb meetmes, mida viiakse ellu Roomas (Itaalias), peab taotluse esitaja a) arvutama välja vahemaa Madridist Rooma (1365,28 km); b) valima sobiva reisi pikkuse vahemiku (500–1999 km) ning c) arvutama ELi toetuse, millega aidatakse katta osaleja kulud seoses reisimisega Madridist Rooma ja tagasi.

TABEL A. PROJEKTI ELLUVIIMINE PROGRAMMIRIIKIDES (SUMMAD EURODES PÄEVAS)

Summad sõltuvad: a) projekti kaasatud töötajate profiilist ja b) riigist, kus asub osalev organisatsioon, kelle töötajad on kaasatud.

	Projektijuht	Õpetaja/koolitaja/t eadlane Noorsootöötaja	Tehniline personal	Halduspersonal
	B2.1	B2.2	B2.3	B2.4
Taani, Iirimaa, Luksemburg, Madalmaad, Austria, Rootsi, Liechtenstein, Norra	353	289	228	189
Belgia, Saksamaa, Prantsusmaa, Itaalia, Soome, Ühendkuningriik, Island	336	257	194	157
Tšehhi Vabariik, Kreeka, Hispaania, Küpros, Malta, Portugal, Sloveenia	197	164	122	93
Bulgaaria, Eesti, Horvaatia, Läti, Leedu, Ungari, Poola, Rumeenia, Slovakkia, endine Jugoslaavia Makedoonia vabariik, Türgi	106	88	66	47

TABEL B. PROJEKTI ELLUVIIMINE PARTNERRIIKIDES (SUMMAD EURODES PÄEVAS)

Summad sõltuvad: a) projekti kaasatud töötajate profiilist ja b) riigist, kus asub osalev organisatsioon, kelle töötajad on kaasatud.

	Projektijuht	Õpetaja/koolitaja/t eadlane	Tehniline personal	Halduspersonal
	B2.1	B2.2	B2.3	B2.4
Ameerika Ühendriigid, Austraalia, Kanada, Katar, Kuveit, Macao, Monaco, San Marino, Šveits	353	289	228	189
Andorra, Araabia Ühendemiraadid, Brunei, Jaapan, Singapur, Uus-Meremaa, Vatikani linnriik	336	257	194	157
Bahama, Bahrein, Hongkong, Iisrael, Korea (Vabariik), Omaan, Saudi Araabia, Taiwan	197	164	122	93
Afganistan, Albaania, Alžeeria, Angola, Antigua ja Barbuda, Argentina, Armeenia, Aserbaidžaan, Bangladesh, Barbados, Belize, Benin, Bhutan, Boliivia, Bosnia ja Hertsegoviina, Botswana, Brasiilia, Burkina Faso, Burundi, Cabo Verde, Colombia, Cooki saared, Costa Rica, Côte d'Ivoire'i Vabariik, Djibouti, Dominica, Dominikaani Vabariik, Ecuador, Egiptus, Ekvatoriaal-Guinea, El Salvador, Eritrea, Etioopia, Fidži, Filipiinid, Gabon, Gambia, Ghana, Grenada, Gruusia, Guatemala, Guinea (Vabariik), Guinea-Bissau, Guyana, Haiti, Hiina, Honduras, Ida-Timor, India, Indoneesia, Iraak, Iraan, Jamaica, Jeemen, Jordaania, Kambodža, Kamerun, Kasahstan, Keenia, Kesk-Aafrika Vabariik, Kiribati, Komoorid, Kongo, Kongo Demokraatlik Vabariik, Korea (Rahvademokraatlik Vabariik), Kosovo, Kuuba, Kõrgõzstan, Laos, Lesotho, Libeeria, Liibanon, Liibüa, Lõuna-Aafrika, Lõuna-Sudaan, Madagaskar, Malaisia, Malawi, Maldivid, Mali, Maroko, Marshalli Saared, Mauritaania, Mauritius, Mehhiko, Mikroneesia, Moldova, Mongoolia, Montenegro, Mosambiik, Myanmar/Birma, Namiibia, Nauru, Nepal, Nicaragua, Nigeeria, Niger, Niue, Paapua Uus-Guinea, Pakistan, Palau, Palestiina, Panama, Paraguay, Peruu, Rwanda, Saalomoni Saared, Saint Kitts ja Nevis, Saint Lucia, Saint Vincent ja Grenadiinid, Sambia, Samoa, São Tomé ja Príncipe, Seišellid, Senegal, Serbia, Sierra Leone, Somaalia, Sri Lanka, Sudaan, Suriname, Svaasimaa, Süüria, Zimbabwe, Tadžikistan, Tai, Tansaania, Togo, Tonga, Trinidad ja Tobago, Tšaad, Tšiili, Tuneesia, Tuvalu, Türkmenistan, Uganda, Ukraina territoorium (nagu seda on tunnustatud rahvusvahelises õiguses), Uruguay, Usbekistan, Valgevene, Vanuatu, Venemaa territoorium (nagu seda on tunnustatud rahvusvahelises õiguses), Venezuela, Vietnam	106	88	66	47

SUUTLIKKUSE SUURENDAMINE KÕRGHARIDUSE VALDKONNAS

See meede, mille eesmärk on toetada partnerriikides kõrghariduse ajakohastamist ning ligipäasetavamaks ja rahvusvahelisemaks muutumist, viiakse ellu teatistes „Muutuste kava ELi arengupoliitika mõju suurendamiseks”¹¹² ja „Euroopa kõrgharidus maailmas”¹¹³ paika pandud prioriteetide kontekstis;

Meedet rakendatakse ELi välispoliitikaraamistikus, mis on määratletud meeted toetavates Euroopa Liidu rahastamisvahendites, milleks on:

- Euroopa naabruspoliitika rahastamisvahend;¹¹⁴
- arengukoostöö rahastamisvahendid;¹¹⁵
- ühinemiseelse abi rahastamisvahend.¹¹⁶
- Euroopa Arengufond

Meetmega aidatakse suurendada partnerriikides jätkusuutlikku ja kaasavat sotsiaal-majanduslikku kasvu ning see peaks edendama ELi välistegevuse eesmärke ja põhimõtteid, sealhulgas riikide vastutust, sotsiaalset ühtekuuluvust, võrdsust, korralikku geograafilist tasakaalu ja mitmekesisust. Eritähelepanu pööratakse kõige vähem arenenud riikidele ning ebasoodsas olukorras olevatele üliõpilastele, kes on pärit viletsast sotsiaal-majanduslikust keskkonnast, ja erivajadustega üliõpilastele.

Järgmist jagu tuleb lugeda koos selle juhendi I lisaga („Erireeglid ja teave seoses suutlikkuse suurendamisega kõrghariduse valdkonnas”)

MIS ON SUUTLIKKUSE SUURENDAMISE PROJEKT?

Suutlikkuse suurendamise projektid on eespool nimetatud vahendite kaudu rahastatavad riikidevahelised koostööprojektid, mis põhinevad peamiselt programmi riikide ja abikõlblike partnerriikide kõrgkoolide mitmepoolsel partnerlusel. Projektidesse võivad olla kaasatud ka partnerid väljastpoolt akadeemilisi ringkondi, et tugevdada seoseid ühiskonna ja ettevõtlusega ning suurendada projektide süsteemset mõju. Struktureeritud koostöö, kogemuste ja heade tavade vahetamise ning isikute õpirände kaudu püütakse suutlikkuse suurendamise projektidega:

- toetada abikõlblikes partnerriikides kõrghariduse valdkonna ajakohastamist ning ligipäasetavamaks ja rahvusvahelisemaks muutumist;
- aidata abikõlblikel partnerriikidel lahendada kõrgkoolide ja kõrgharidussüsteemide ees seisvaid probleeme, sealhulgas neid, mis on seotud kvaliteedi, asjakohasuse, võrdse juurdepääsu, kavandamise, pakkumise, haldamise ning juhtimisega;
- aidata kaasa ELi ja abikõlblike partnerriikide (ja abikõlblike partnerriikide omavahelisele) koostööle;
- edendada vabatahtlikku lähenemist ELi kõrghariduse valdkonnas toimuvale arengule;
- edendada inimestevahelisi kontakte, kultuuridevahelist teadlikkust ja mõistmist.

Nende eesmärkide poole püüeldakse abikõlblikes partnerriikides meetmete kaudu, millega:

- parandatakse kõrghariduse kvaliteeti ning suurendatakse selle asjakohasust tööturu ja ühiskonna seisukohast;
- suurendatakse kõrgkoolides pädevusi ja oskusi, töötades välja uusi ning innovaatilisi haridusprogramme;
- suurendatakse haldamise, juhtimise ja innovatsiooni alast suutlikkust ning edendatakse kõrgkoolide rahvusvahelistumist;
- suurendatakse liikmesriikide ametiasutuste suutlikkust ajakohastada oma kõrgharidussüsteeme, toetades reformipoliitika kindlaksmääramist, elluviimist ja kontrollimist;
- toetatakse ühisalgatuste, heade tavade jagamise ja koostöö kaudu maailma eri piirkondade¹¹⁷ lõimumist ning

¹¹² „Muutuste kava ELi arengupoliitika mõju suurendamiseks”, komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele, Brüssel, 13.10.2011, KOM(2011) 637 lõplik.

¹¹³ „Euroopa kõrgharidus maailmas”, komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele, Brüssel, 11.07.2013, COM(2013) 499 final.

¹¹⁴ EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU 11. märtsi 2014. a MÄÄRUS (EL) nr 232/2014, millega luuakse Euroopa naabruspoliitika rahastamisvahend: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2014:077:0027:0043:ET:PDF>

¹¹⁵ EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU 11. märtsi 2014. a MÄÄRUS (EL) nr 233/2014, millega luuakse arengukoostöö rahastamisvahend aastateks 2014–2020

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2014:077:0044:0076:ET:PDF>

¹¹⁶ EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU 11. märtsi 2014. a MÄÄRUS (EL) nr 231/2014, millega luuakse ühinemiseelse abi rahastamisvahend (IPA II) <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2014:077:0011:0026:ET:PDF>

¹¹⁷ Selle meetme raames on piirkond määratletud kui teatavasse makrogeograafilisse piirkonda kuuluvate riikide rühm. Programmi Erasmus+ raames kohaldatav piirkondade liigitus on kooskõlas ELi erinevate välistegevuse rahastamisvahendite puhul kasutatava liigitusega.

koostööd.

Toetatakse kaht liiki suutlikkuse suurendamise projekte:

Ühisprojektid, mille eesmärk on saavutada tulemusi, mis toovad projekti kaasatud abikõlblike partnerriikide organisatsioonidele olulist otsest kasu. Nende projektide raames keskendutakse tavaliselt kolme liiki tegevusele:

- õppekava väljatöötamine;
- kõrgkoolide juhtimise, haldamise ja toimimise ajakohastamine;
- kõrgkoolide ning laiema majanduskeskkonna ja sotsiaalse keskkonna suhete tugevdamine.

Struktuuriprojektid, mille eesmärk on mõjutada kõrgharidussüsteeme ning toetada reforme abikõlblikes partnerriikides riigi ja/või piirkonna tasandil. Nende projektide raames keskendutakse tavaliselt kahte liiki tegevusele:

- kõrgharidussüsteeme käsitleva poliitika ning kõrgharidussüsteemide juhtimise ja haldamise ajakohastamine;
- kõrgharidussüsteemide ning laiema majanduskeskkonna ja sotsiaalse keskkonna suhete tugevdamine.

Suutlikkuse suurendamise projekte võib rakendada järgmiselt:

- riiklikud projektid, st projektid, kuhu on kaasatud vaid ühe abikõlbliku partnerriigi institutsioonid;
- mitme riigi projektid ühes piirkonnas, kuhu on kaasatud vähemalt kaks selle piirkonna riiki;
- mitme riigi projektid, mis hõlmavad rohkem kui üht piirkonda ja kuhu on kaasatud vähemalt üks riik igast asjaomasest piirkonnast.

Suutlikkuse suurendamise projektide puhul, millega võetakse sihikule 1., 2. ja 3. piirkonna partnerriigid (vt käesoleva juhendi A osa jagu „Abikõlblikud riigid“), võivad mõlema kategooria projektid (ühisprojektid ja struktuuriprojektid) lisaks sisaldada töötajate ja üliõpilaste jaoks **spetsiaalset liikuvuselementi**. Seda liikuvuselementi hinnatakse eraldi komponendina.

Spetsiaalne liikuvuselement peab olema tähtis projekti eesmärkide jaoks (lõimitud liikuvus) ja see tuleb ellu viia institutsioonidevaheliste kokkulepete kaudu. On siiski oluline märkida, et see projekti komponent võidakse isegi projekti väljavalimise korral tagasi lükata (jätta rahastamata). Selle komponendi valimatajätmine ei tohiks takistada teiste projektis ette nähtud meetmete elluviimist. Spetsiaalses liikuvuselemendis tuleks näha projekti sekkumisloogika tugevdamiseks pakutavat ELi lisatoetust, ent see ei saa olla tingimus projekti põhieesmärkide edukaks elluviimiseks. Spetsiaalse liikuvuselemendi rahastamine väljavalitud projekti raames sõltub projektiettepaneku kvalitatiivse hindamise tulemustest ja olemasolevast eelarvest. Eeldatakse, et sellist toetust ei anta rohkem kui 40 % rahastamiseks välja valitud 1., 2. ja 3. piirkonna ühis- või struktuuriprojektide puhul.

MILLIST TEGEVUST SELLE MEETME RAAMES TOETATAKSE?

Programm Erasmus+ võimaldab suurt paindlikkust meetmete puhul, mida võidakse suutlikkuse suurendamise projekti raames ellu viia, seni kuni projektiettepanekus on tõestatud, et need meetmed on projekti jaoks kindlaks määratud eesmärkide saavutamiseks kõige asjakohasemad.

Ühisprojektide raames võidakse tavaliselt teha kõikvõimalikku tegevust, nagu:

- arendada, katsetada ja kohandada:
  - õppekavu, kursuseid, õppematerjale ja -vahendeid;
  - õppe- ja õpetamismetoodikaid ning pedagoogilisi lähenemisi, eriti selliseid, mis on seotud põhipädevuste ja -oskustega, keeleoskusega ja ettevõtjalase haridusega ning keskenduvad IKT kasutamisele;
  - praktiliste koolituskeemide uusi vorme ning reaalse elu juhtumite uurimist äri ja tööstuse valdkonnas;
  - ülikoolide ja ettevõtete koostööd, sealhulgas idufirmade loomist;
  - õppimise ning hariduse ja koolituse pakumise uusi vorme, sealhulgas kasutada strateegiliselt avatud ja paindlikku õpet, virtuaalset õpirännet ja avatud õppematerjale ning rakendada tulemuslikumalt IKT võimalusi;
  - suunamise, nõustamise ning juhendamise meetodeid ja vahendeid;
  - õppejõudude ja haldustöötajate professionaalsuse suurendamise ning ametialase arengu vahendeid ja meetodeid;
  - kvaliteedi tagamist programmi ja institutsiooni tasandil;
  - uusi juhtimis- ja haldussüsteeme ning -struktuure;
  - ülikoolide pakutavaid tänapäevaseid teenuseid, nt finantsjuhtimine, rahvusvahelised suhted, üliõpilaste nõustamine ja juhendamine, akadeemilised küsimused ning teadustöö;
- suurendada kõrgkoolide rahvusvahelistumist ning suutlikkust luua teadusuuringute ning teadusliku ja tehnoloogilise innovatsiooni valdkonnas tulemuslikult võrgustikke (õppekavade rahvusvaheline avatus, üliõpilastele pakutavad teenused, institutsioonidevahelise liikuvuse kavad, teadusalane koostöö, teadmiste edasiandmine jms);
- ajakohastada innovaatiliste tavade rakendamiseks vajalikke vahendeid (nt uue õppekava ja uute õpetamismeetodite,

uute teenuste väljatöötamise jms tarvis);

- korraldada õppejõududele ja tugipersonalile, tehnilisele personalile ning ülikooli haldustöötajatele ja juhtidele koolitusi.

Õppekava reformimise projektide puhul eeskätt eeldatakse, et need sisaldaksid õppejõudude koolitamist ning et neis käsitletak selliseid küsimusi, nagu kvaliteedi tagamine ja lõpetajate tööalane konkurentsivõime seoste kaudu tööturuga. Õppeprogrammid peavad saama enne projekti lõppu ametliku akrediteeringu. Uute või ajakohastatud kursuste õpetamine peab algama projekti elluviimise kestel piisava arvu üliõpilaste ja ümberkoolitatud õpetajatega ning see peab toimuma vähemalt kolmandiku projekti kestuse vältel. Õppekava reformimise projektide raames pakutava koolituse puhul võib sihikule võtta ka halduspersonali, nagu raamatukogu-, labori- ja IT-töötajad.

Struktuuriprojektide raames võidakse tavaliselt ellu viia kõikvõimalikku tegevust, nagu:

- tõhustada kõrgharidussüsteemide rahvusvahelistumist;
- võtta kasutusele Bologna protsessile omased reformid (kolmetasandiline süsteem, kvaliteedi tagamine, hindamine jne);
- rakendada läbipaistvuse vahendeid, nagu ainepunktisüsteemid, akrediteerimisprotseduurid, suunised varasemate õpingute ja mitteformaalsete õpingute tunnustamiseks jne;
- seada sisse riiklikud kvalifikatsiooniraamistikud;
- töötada välja sisemised ja välised kvaliteedi tagamise süsteemid/suunised ning neid rakendada;
- töötada välja lähenemisviisid ja vahendid poliitika kujundamiseks ja jälgimiseks ning neid rakendada, sealhulgas luua esinduslikud asutused, organisatsioonid ja ühendused;
- tõhustada hariduse, teadustegevuse ja innovatsiooni lõimimist.

Konkreetsemalt võivad need meetmed hõlmata järgmist:

- ülevaated ja uuringud, mis käsitlevad konkreetseid reformidega seotud küsimusi;
- poliitikaalane ja ekspertrõõ;
- konverentside, seminaride, õpikodade, ümarlaudade korraldamine (mis peaks viima tegevuslike järelduste ja soovituseni);
- personalikoolituste korraldamine poliitikaküsimustes;
- õppejõududele ja tugipersonalile, tehnilisele personalile ning ülikooli haldustöötajatele ja juhtidele koolituste korraldamine (võib hõlmata koolituskäsiraamatute ja -juhendite koostamist);
- teadlikkuse suurendamise kampaaniate korraldamine.

Mõlemasse eespool kirjeldatud kategooriasse kuuluvate projektide puhul võidakse näha ette **spetsiaalne liikuvuselement**, mis hõlmab ühte või mitut järgmistest meetmetest ja on seotud üksnes projektidega, kuhu on kaasatud spetsiaalse liikuvuselemendi puhul abikõlblikud partnerriigid.

Üliõpilaste liikuvus:

- **Õppeperiood** välismaa partnerkõrgkoolis

Selleks et tagada kvaliteetsed liikuvusmeetmed, millel oleks üliõpilastele võimalikult suur mõju, peab liikuvusmeede vastama üliõpilase kraadi omandamisega seotud õpingute vajadustele ja isiklikele arenguvajadustele. Õppeperiood välismaal peab moodustama osa üliõpilase õppeprogrammist, et jõuda lühikese õppetsükli, esimese õppetsükli (bakalaureuseõpe või muu samaväärne õpe), teise õppetsükli (magistriõpe või muu samaväärne õpe) ja kolmanda õppetsükli või doktoriõppe lõpuks kraadini.

Üliõpilaste õpirände meetmed peavad olema seotud teemavaldkonnaga, millele projekt on suunatud.

- **Praktika (tööpraktika) välismaal** asuvas ettevõttes või muus asjakohases töökohas mõnes konsortsiumi riigis. Töökohal toimuvat praktikat toetatakse ka lühikese, esimese, teise ja kolmanda tsükli õpingute ajal. See hõlmab ka õpetajakutse omandajate õpetajapraktikat.

Praktika peaks olema, kui vähegi võimalik, üliõpilase õppeprogrammi lahutamatu osa.

- **Eespool nimetatute kombinatsioon.**

Töötajate liikuvus:

- **Õpetamisperiood** – see meede võimaldab kõrgkoolide õppejõududel või ükskõik millise osaleva organisatsiooni töötajatel õpetada välismaa partnerkõrgkoolis;
- **koolitusperiood** mõnes konsortsiumi riigis – selle meetmega toetatakse kõrgkoolide õppejõudude ja muude töötajate ametialast arengut: a) välismaal korraldatavatel liigendatud kursustel, sealhulgas ametispetsiifilised keelekoolitused, või koolitusüritustel (v.a konverentsid) osalemise kaudu; b) partnerkõrgkoolis või muus välismaal asuvas asjakohases organisatsioonis töövarjuna tegutsemise / vaatlemise / koolitustel osalemise kaudu.

MILLINE ON SUUTLIKKUSE SUURENDAMISE PROJEKTIS OSALEVATE ORGANISATSIOONIDE ROLL?

Olenevalt projekti eesmärgist tuleks suutlikkuse suurendamise projekti kaasata kõige sobivamad ja eripalgelisemad partnerid, et kasutada ära nende erinevaid kogemusi, profiile ja eripädevust ning saavutada projekti raames asjakohaseid ja kvaliteetseid tulemusi. Oluline on tagada eri partnerite võrdne ja aktiivne kaasamine, mis põhineb sobival ülesannete jaotamisel ja võrgustike loomise suutlikkuse selgel tõestamisel; mõju suurendamisel mängib tähtsat rolli võimalus tugineda kõikidele partnerluse tasanditele, mitte üksnes individuaalsele osalemisele.

Juhime tähelepanu asjaolule, et partnerid peavad esitama koordinaatori ja iga partneri allkirjastatud mandaadi¹¹⁸, millega kinnitatakse koordinaatori tegutsemisvolitusi võimaliku lepingu ning järgnevate lisaklauslite allkirjastamisel Hariduse, Audiovisuaalvaldkonna ja Kultuuri Rakendusametiga partnerite nimel ning arvel.

Olenevalt meetme ulatusest ja eesmärkidest peaks suutlikkuse suurendamise projekt olema suunatud abikõlblike partnerriikide osalevatele organisatsioonidele. Projektiettepanekus kirjeldatavad meetmed ja tulemused peavad kasu tooma abikõlblikele partnerriikidele ning nende kõrgkoolidele ja kõrgharidussüsteemidele.

Abikõlblike partnerriikide kõrgkooli julgustatakse osalema taotlejatena, tingimusel et neil on vajalik finants- ja tegevussuutlikkus.

Programmiriikide osalevad organisatsioonid panustavad oma eksperditeadmiste ja kogemustega, mis on seotud projekti eesmärkidega. Nende ülesanne on aidata saavutada projekti eesmäärke, mistõttu ei peaks nende institutsioonide vajadused kajastuma projekti ülesehituses. Kõnealustel organisatsioonidel on õigus saada osa eelarvest vastavalt kuludele, mis neil on oma ülesande täitmisel tekkinud.

Peale selle võib suutlikkuse suurendamise projekti kaasata kõrghariduse valdkonnas ka assotsieerunud partnereid (vabatahtlik). Need organisatsioonid (nt mitteakadeemilised partnerid) annavad kaudse panuse konkreetsete ülesannete täitmisesse / meetmete elluviimisesse ja/või toetavad projekti levitamist ja jätkusuutlikkust. Selline panus võib seisneda näiteks teadmiste ja oskuste edasiandmises, lisakursuste pakkumises või lähetus- või praktikavõimaluste toetamises. Assotsieerunud partnereid ei arvestata miinimumarvu kõrgkoolide ega ministriumide hulka, mis on nõutav partnerluse kombinatsiooni moodustamiseks. Lepingust tulenevate haldusküsimuste puhul ei loeta assotsieerunud partnereid konsortsiumi osaks ning seepärast ei loeta neid kasusaajaks ja nende kulusid ei võeta arvesse ELi toetuse väljaarvestamisel.

Kui projektis on ette nähtud spetsiaalne liikuvuselement:

- peavad saatvad ja vastuvõtavad organisatsioonid koos üliõpilaste/töötajatega olema leppinud kokku üliõpilaste tegevuses (sõlminud õppelepingu) või töötajate tegevuses (sõlminud liikuvuslepingu) enne liikuvusperioodi algust. Nendes lepingutes (vt allpool) määratletakse välismaal läbitaval õppeperioodil eesmärgiks võetavad õpitulemused, täpsustatakse ametlikku tunnustamist käsitlevad sätted ning loetletakse iga lepinguosalise õigused ja kohustused. Kui meede on kahe kõrgkooli vaheline (üliõpilaste õpiränne õppimise eesmärgil ja töötajate õpiränne õpetamise eesmärgil), tuleb enne vahetuste algust sõlmida leping saatvate ja vastuvõtivate asutuse vahel.

¹¹⁸ Partnerorganisatsiooni juriidilise esindaja nõuetekohaselt allkirjastatud mandaadist saab toetuslepingu lisa ja seega on sel õigusjõud. Mandaadi andmiseks tuleb kõikidel juhtudel kasutada rakendusameti esitatud vormi, tegemata sellesse mingeid muudatusi ja kohandusi. Mandaadid tuleb esitada, kasutades avaldatud vormi, koos projektkonkursi ametlike dokumentidega.

MILLINE ON KÕRGHARIDUSE VALDKONNA SUUTLIKKUSE SUURENDAMISE PROJEKTIS OSALEVATE ORGANISATSIOONIDE ROLL?

Taotleja/koordinaator: osalev organisatsioon, kes esitab kõikide partnerite nimel projektiettepaneku. Koordinaator vastutab täielikult selle eest, et projekt viiakse ellu lepingu järgi. Tema koordineeriv roll hõlmab järgmiste ülesannete täitmist:

- esindada ja tegutseda projektipartnerite nimel suhtluses Euroopa Komisjoniga;
- kanda rahalist ja õiguslikku vastutust kogu projekti nõuetekohase rakendamise, haldamise ning rahastamise eest;
- koordineerida projekti koostöös projektipartneritega.

Täieõiguslikud partnerid on need programmi- või partnerriikidest pärit osalevad organisatsioonid, kes lõövad aktiivselt kaasa suutlikkuse suurendamise projekti eesmärkide saavutamises. Iga täieõiguslik partner peab alla kirjutama mandaadile, millega ta volitab koordineerivat organisatsiooni olema peamine toetusesaaja ja tegutsema projekti elluviimise käigus partneri nimel.

Assotsieerunud partnerid (vabatahtlik): Suutlikkuse suurendamise projektid võivad kaasata assotsieerunud partnereid, kes annavad oma panuse projekti konkreetsete ülesannete täitmisse / meetmete elluviimisse või toetavad projekti levitamistegust ja jätkusuutlikkust. Lepingust tulenevate haldusküsimuste puhul ei loeta assotsieerunud partnereid osaks partnerlusest ja neile ei eraldata raha, samuti ei võeta neid arvesse konsortsiumi loomiseks vajalike miinimumnõuete täitmisel. Küll aga tuleb selgelt kirjeldada nende osalemist ja rolli projektis ning eri meetmetes.

MILLISEID KRITERIUME KASUTATAKSE SUUTLIKKUSE SUURENDAMISE PROJEKTI HINDAMISEL?

Allpool on loetletud ametlikud kriteeriumid, millele kõrgharidusvaldkonna suutlikkuse suurendamise projekt peab vastama, et programmi Erasmus+ alusel toetust saada:

ABIKÕLBLIKKUSKRITERIUMID

<p>Abikõlblikud partnerriigid</p>	<p>1.–4. ja 6.–11. piirkonna partnerriigid¹¹⁹ sealhulgas (vt käesoleva juhendi A osa jagu „Abikõlblikud riigid“).</p>
<p>Abikõlblikud osalevad organisatsioonid¹²⁰</p>	<p>Osalev organisatsioon võib olla:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ ükskõik milline avaliku või erasektori organisatsioon, kes pakub täielikke õppeprogramme kõrghariduskraadi omandamiseks ja muid kolmanda taseme hariduse tunnustatud diplomeid¹²¹ (keda määratletakse kõrgkoolina ja keda pädevad asutused sellisena tunnustavad) <p>või</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ ükskõik milline tööturul või hariduse, koolituse ja noorte valdkonnas tegutsev avaliku või erasektori organisatsioon. Selline organisatsioon võib olla näiteks: <ul style="list-style-type: none"> – avaliku või erasektori väike-, keskmine või suurettevõtte (sh sotsiaalne ettevõtte); – kohaliku, piirkonna või riigi tasandi avalik-õiguslik asutus (sh ministeerium); – sotsiaalpartner või muu tööhõivesektori esindaja, sealhulgas kaubanduskoda, käsitöötajate liit või kutseliit ja ametiühing; – uurimisinstituut; – sihtasutus; – kool/instituut (ükskõik millisel tasandil, alates alushariduse tasandist kuni keskhariduse tasandini ning hõlmates kutse- ja täiskasvanuharidust);

¹¹⁹Järgmist liiki organisatsioonid ei ole abikõlblikud:

- ELi institutsioonid ja muud ELi asutused, sealhulgas spetsialiseeritud asutused (nende täieliku loetelu leiab veebisaidilt ec.europa.eu/institutions/index_et.htm);
- Erasmus+ riiklikud ametid abikõlblikes partnerriikides (et vältida võimalikku huvide konflikti ja/või topeltrahastamist);
- ELi programme haldavad organisatsioonid, nagu riiklikud bürood programmi riikides, peavad vaatama selle juhendi C osa.

¹²¹ RAHVUSVAHELISE ÜHTSE HARIDUSE LIIGITUSE (ISCED 2011) JÄRGI, KOLMANDA TASEME HARIDUS, vähemalt 5. ASTE. TEISE TASEME JÄRGSET KOLMANDA TASEME EELSET HARIDUST EHK ISCED 2011 ASTET 4 EI AKTSEPTERITA.

	<ul style="list-style-type: none"> – mittetulundusorganisatsioon, ühendus, valitsusväline organisatsioon (sh kõrgkoolide riiklikud või rahvusvahelised ühendused või võrgustikud, üliõpilaste ja õppejõudude ühendused jne); – kultuuriorganisatsioon, raamatukogu, muuseum; – kutsenõustamis- ja teabeteenuseid pakkuv asutus. <p>Kõik osalevad organisatsioonid peavad asuma mõnes programmiirigis või abikõlblikus partnerriigis.</p> <p>Programmiirigis asuvatel kõrgkoolidel peab olema kehtiv Erasmuse kõrgharidusharta. Partnerriikides asuvate osalevate kõrgkoolide puhul Erasmuse kõrgharidusharta omamist ei nõuta. Spetsiaalse liikuvuselemendi puhul peavad abikõlblikes partnerriikides asutatud kõrgkoolid olema aga sõlminud kõikide partnerkõrgkoolidega lepingud, milles kinnitatakse Erasmuse kõrgharidusharta põhimõtteid.</p> <p>Teaduskondi/koole/kolledžeid/osakondi/keskusi/sihtasutusi/instituute või muid üksuseid, mida peetakse kõrgkooli osaks, kuid mis on rajatud autonoomse juriidilise isikuna, peetakse abikõlblikuks (isegi kui neil on osaleja tunnuskood) vaid juhul, kui nad esitavad spetsiaalse projektiga seotud kinnituse, millele on alla kirjutanud selle kõrgkooli rektor/juhataja, kes on andnud asjaomasele üksusele loa võtta endale kohustusi kogu kõrgkooli nimel.</p> <p>Kõrgkoolide ühendused või organisatsioonid, mis on pühendunud kõrghariduse edendamisele, täiustamisele ja reformimisele ning koostööle nii Euroopa sees kui ka Euroopa ja muude maailmajagude vahel, on abikõlblikud. Kui sellised ühendused, organisatsioonid või võrgustikud hõlmavad ka teisi haridussektoreid ja koolitust, peab nende tegevuse põhirõhk olema kõrgharidusel, mis peab kajastuma selgelt organisatsiooni statuudis ja juhtimisstruktuurides. Kõrgkoolide ühendus, organisatsioon või võrgustik läheb arvesse ühe juriidilise isiku / partnerinstitutsioonina – seda käsitletakse ühe üksusena riigist, kus asub ühenduse, organisatsiooni või võrgustiku peakorter. Neid organisatsioone ei käsitleta kõrgkoolidena. Toetusest saavad osa vaid need liikmed, kes on asutatud programmiirikides või abikõlblikes partnerriikides.</p> <p>Rahvusvahelised valitsusorganisatsioonid võivad osaleda suutlikkuse suurendamise projektides partneritena omafinantseerimise alusel.</p> <p>Erisätted Ukraina jaoks: Abikõlblikud on ainult need Ukraina kõrgkoolid, mida tunnustab Ukraina haridus- ja teadusministeerium (lisateabe saamiseks võtke ühendust Ukraina Erasmus+ riikliku ametiga).</p>
<p>Kes võib esitada taotluse?</p>	<p>Toetust võivad taotleda järgmised osalevad organisatsioonid:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kõrgkoolid; • kõrgkoolide ühendused või organisatsioonid; • <u>vaid struktuuriprojektide puhul:</u> õiguslikult tunnustatud riiklikud või rahvusvahelised rektorite, õpetajate või üliõpilaste organisatsioonid, <p>mis on asutatud programmiirigis või abikõlblikus partnerriigis.</p> <p>See organisatsioon esitab taotluse kõikide projekti kaasatud osalevate organisatsioonide nimel.</p> <p>Erand: Liibüa, Süüria (3. piirkond) ega ka Venemaa Föderatsiooni (4. piirkond) osalevad organisatsioonid ei saa olla taotlejad.</p>

<p>Osalevate organisatsioonide arv ja profiil</p>	<p>Suutlikkuse suurendamise projektide puhul tuleb kinni pidada järgmistest kriteeriumidest:</p> <p>Ainult ühele partnerriigile mõeldud projektid (riiklikud projektid):</p> <p>Projekti peab olema kaasatud vähemalt üks abikõlblik partnerriik ja vähemalt kolm programmiriiki.</p> <p>Projekti peavad olema kaasatud täieõiguslike partneritena:</p> <ul style="list-style-type: none"> • vähemalt üks kõrgkool vähemalt kolmest projekti kaasatud programmiriigist; • vähemalt kolm kõrgkooli igast projekti kaasatud partnerriigist. • Projekti peab kuuluma vähemalt sama palju partnerriigi kõrgkoole, kui selles on programmiriigi kõrgkoole. <p>Erand: partnerriikide puhul, kus on alla viie kõrgkooli kogu riigi kohta või kus üks institutsioon hõlmab enam kui 50 % kogu riigi üliõpilaskonnast, võetakse vastu taotlused, kus neid riike esindab vaid üks kõrgkool.</p> <p>Kahele või enamale partnerriigile mõeldud projektid (mitme riigi projektid):</p> <p>Projekti peab olema kaasatud vähemalt kaks abikõlblikku partnerriiki ja vähemalt kolm programmiriiki. Partnerriigid võivad olla samast meetmega hõlmatud piirkonnast¹²² või eri piirkondadest.</p> <p>Projekti peavad olema kaasatud täieõiguslike partneritena:</p> <ul style="list-style-type: none"> • vähemalt üks kõrgkool vähemalt kolmest projekti kaasatud programmiriigist; • vähemalt kaks kõrgkooli igast projekti kaasatud partnerriigist. • Projekti peab kuuluma vähemalt sama palju partnerriigi kõrgkoole, kui selles on programmiriigi kõrgkoole. <p>Erand: partnerriikide puhul, kus on alla viie kõrgkooli kogu riigi kohta või kus üks institutsioon hõlmab enam kui 50 % kogu riigi üliõpilaskonnast, võetakse vastu taotlused, kus neid riike esindab vaid üks kõrgkool, tingimusel et projekti kuulub vähemalt sama palju partnerriigi kõrgkoole, kui selles on programmiriigi kõrgkoole.</p> <p><u>Täiendavad erikriteeriumid, mida kohaldatakse järgmiselt:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Struktuuriprojektid: Projekti peab olema kaasatud täieõigusliku partnerina iga projektiga sihikule võetud abikõlbliku partnerriigi kõrghariduse valdkonna eest vastutav ministereerium. • Projektid, mis kaasavad partnereid 4. piirkonnast (Venemaa Föderatsioon), peavad hõlmama veel vähemalt üht partnerriiki. • 8. piirkonna (Ladina-Ameerika) partnereid kaasavatesse projektidesse peavad olema kaasatud vähemalt kaks projektis osalevat ja nimetatud piirkonnas tegutsevat partnerriiki.
--	---

¹²² Selle meetme raames on piirkond määratletud kui teatavasse makrogeograafilisse piirkonda kuuluvate riikide rühm. Programmi Erasmus+ raames kohaldatav piirkondade liigitus on kooskõlas ELi erinevate välisstegevuse rahastamisvahendite puhul kasutatava liigitusega.

Muud kriteeriumid	Kõrgkoolide ühenduse, organisatsiooni või võrgustiku kaasamise korral tuleb ühendust/organisatsiooni/võrgustikku käsitada eespool nimetatud osalevate organisatsioonide miinimumarvu nõude täitmisel ühe partnerina, kes on pärit riigist, kus asub ühenduse/organisatsiooni/võrgustiku peakorter. Juhime tähelepanu sellele, et neid organisatsioone ei käsitleta kõrgkoolidena.
Projekti kestus	Suutlikkuse suurendamise projektid võivad kesta kaks või kolm aastat. Projekti kestus tuleb valida taotluse esitamise etapis, lähtudes projekti eesmärgist ja selle aja sisse kavandatavate meetmete liigist. Kui koordinaator ei saa viia projekti lõpule kavandatud aja jooksul, võidakse abikõlblikkuse perioodi erandkorras üks kord pikendada kuni 12 kuu võrra.
Kellele esitada taotlus?	Brüsselis asuvale Hariduse, Audiovisuaalvaldkonna ja Kultuuri Rakendusametile.
Millal esitada taotlus?	Taotlejad peavad esitama oma toetustaotluse hiljemalt 9. veebruaril kell 12.00 (keskpäev Brüsseli aja järgi) projektide puhul, mida hakatakse ellu viima alates sama aasta 15. oktoobrist.
Kuidas esitada taotlus?	Taotluse esitamisel tuleb järgida käesoleva juhendi C osas kirjeldatud korda.

Taotlevaid organisatsioone võidakse hinnata ka asjaomaste **kõrvalejätmise ja valikukriteeriumide** põhjal. Lisateabe saamiseks palume tutvuda käesoleva juhendi C osaga.

TOETUSE MÄÄRAMISE KRITERIUMID

Projekti hinnatakse järgmiste kriteeriumide alusel:

Projekti asjakohasus (kuni 30 punkti)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ kavandatud projekt ja oodatavad tulemused aitavad tõhusalt saavutada sihtriigi/sihtriikides suutlikkuse suurendamise meetme eesmärgi ▪ taotluses on selgelt käsitletud programmi raames projekti sihtriigi/sihtriikide või sihtpiirkonna/sihtpiirkondade jaoks kehtestatud riiklike ja piirkondlike prioriteete ▪ projektiettepanek on asjakohane ja teostatav taotlusega sihikule võetud partnerriigi (partnerriikide) kohalikus kontekstis. Nõu selle aspekti kohta antakse ELi delegatsioonide kaudu asjaomastes riikides ▪ projektiettepanekus on selgitatud, miks kavandatud meetmed ja oodatavad tulemused vastavad kõige paremini sihtrühmade vajadustele ▪ projekt sobitub sihikule võetud kõrgkoolide ajakohastamise, arengu ja rahvusvahelistumise strateegiasse ning on kooskõlas abikõlblike partnerriikide kõrghariduse valdkonna arengustrateegiatega ▪ projekti eesmärgid on selged, realistlikud ja asjakohased ning põhinevad tõelisel ja piisaval vajaduste analüüsil ▪ projekt on innovaatiline ja/või täiendab teisi praeguste või kunagiste meetmete raames juba ellu viidud algatusi või projekte ▪ taotluses on näidatud, et riiklike, piirkondlike või kohalike rahaliste vahenditega ei ole võimalik sarnaseid tulemusi saavutada
Projekti ülesehituse ja elluviimise kvaliteet (kuni 30 punkti)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ projekti kestuse ajaks kavandatud meetmed on kvaliteetsed, asjakohased ja sobivad, et saavutada eesmärgid ning oodatud tulemused ▪ kavandatud meetodid on innovaatilised, teostatavad ja asjakohased oodatud tulemuste saavutamiseks ▪ projekt on kulutasuv ja selle raames eraldatakse igale meetmele asjakohased vahendid ▪ projekti üldise ülesehitusega on tagatud projekti eesmärkide, meetodika ning kavandatava tegevuse ja eelarve kokkusobivus ▪ töökava on selge ja realistlik: selles on täpselt esitatud meetmed, realistlikud tähtsajad ning selged tulemused ja vaheetapid; töökava väljendab loo-

	<p>gilise ja usaldusväärse kavandamise võimet ning hõlmab asjakohaseid ettevalmistamise, rakendamise, hindamise, järelmeetmete võtmise ja tulemuste levitamise etappe</p> <ul style="list-style-type: none"> projekti ettepanek on selgelt esitatud projektiga seotud probleemid/riskid ja selles on käsitletud asjakohaselt leevendavaid meetmeid; on olemas kvaliteedikontrollimeetmed, sh näitajad ja sihttasemed, tagamaks, et projekti elluviimine on kvaliteetne, lõpeb õigel ajal ning toimub eelarve järgi meetme tulemuste mõõtmise näitajate kontrollimiseks on esitatud usaldusväärsed allikad
<p>Projektimeeskonna ja koostöökorralduse kvaliteet (kuni 20 punkti)</p>	<ul style="list-style-type: none"> projekt hõlmab tugevat ja täiendavat kõrgkoolide partnerlust projektimeeskonnal on nõutavad oskused, kogemused, ekspertteadmised ja haldustugi, mis on vajalikud selleks, et saavutada edukalt tulemused projekti kõikide aspektide puhul (kui see on asjakohane) projekti on kaasatud ka kõige sobivamad ja eripalgelisemad mitteakadeemilised partnerid, et kasutada ära nende erinevaid kogemusi, profiile ning eripädevusi vastutuse ja ülesannete jagunemine on selge ja asjakohane ning väljendab kõikide osalevate organisatsioonide pühendumist ja aktiivset osalemist oma eripädevuse ning suutlikkuse piires projekti ettepanek on kavandatud tõhus mehhanism, et tagada osalevate organisatsioonide, osalejate ja muude asjakohaste sidusrühmade korralik koordineerimine, otsuste tegemine ning teabevahetus abikõlblike partnerorganisatsioonide osalevad organisatsioonid on rahuldavalt kaasatud meetme elluviimisse ja otsuste tegemisse (sh konfliktide lahendamise meetmetesse) projekti on kaasatud kõrgkoolid, kes ei ole varem saanud suutlikkuse suurendamise jaoks toetust
<p>Mõju ja jätkusuutlikkus (kuni 20 punkti)</p>	<ul style="list-style-type: none"> projekt mõjutab märkimisväärselt abikõlblike partnerriikide osalevate organisatsioonide (eeskätt kõrgkoolide) suutlikkust, eelkõige kõrghariduse arengut ja ajakohastamist, et aidata neil avada end ühiskonnale üldiselt, tööturule ja laiemale maailmale ning toetada nende suutlikkust rahvusvaheliseks koostööks projektil on võimendav mõju väljaspool osalevaid organisatsioone kohalikul/piirkondlikul/riiklikul või rahvusvahelisel tasandil; on olemas meetmed, et hinnata projektiga saavutatud tõhusat mõju kava tulemuste levitamiseks projekti ajal ja projekti lõppedes on selge ja tõhus ning igas osalevas organisatsioonis on määratud kindlaks asjakohased vahendid, et tagada projekti raames saadud kogemuste ja projekti väljundite kvaliteetne levitamine asjaomastele sidusrühmadele projektiga tagatakse kavandatavate meetmete ja väljundite tõeline jätkusuutlikkus pärast projekti lõppemist, eelkõige meelitades ligi kaasrahastajaid või muus vormis toetuse pakkujaid; projektiga tagatakse ka projekti tulemuste juurutamine ja tõhus kasutamine/rakendamine

Projektid võivad koguda hindamisetapis kuni 100 punkti. Rahastamist kaalutakse üksnes selliste projektiettepanekute puhul, mis koguvad kokku 60 punkti ja nendest punktidest vähemalt 15 punkti kategoorias „projekti asjakohasus“.

Taotluse heakskiitmine ei tähenda kohustust pakkuda rahastamist taotletud mahus. Taotletud summat võib vähendada meetme suhtes kohaldatavate finantseeskirjade ja hindamise tulemuste alusel.

Rahastamiseks soovitatakse kuni kolme projektiettepanekut taotleva organisatsiooni kohta.

PRIORITEEDID

Sõltuvalt projekti kaasatud riikidest võib mõlema projektide kategooria (ühisprojektid ja struktuuriprojektid) puhul kindlaks määrata riiklikud, piirkondlikud või valdkonnaülesed prioriteedid. Kui seda peaks tehtama, tuleb projektide puhul näidata, kuidas ja mil määral projektides neid prioriteete käsitletakse.

Projektietpanekute puhul, milles riiklikke ja/või piirkondlikke prioriteete ei järgita, rahastamist ei kaaluta. Valdonnaüleseid prioriteete järgitakse valikuetapil ühesuguse kvaliteediga ettepanekute vahel otsustamiseks.

Riiklikud/piirkondlikud prioriteetidid kavandatakse neljas kategoorias, mis hõlmavad järgmiseid valdkondi:

- õppeained (õppekava arendamiseks);
- hariduse ja koolituse kvaliteedi parandamine;
- kõrgkoolide haldamise ja tegutsemise parandamine;
- kõrgharidussektori arendamine ühiskonnas laiemalt.

Riiklikud projektid riikides, kus on kindlaks määratud riiklikud prioriteetidid, peavad olema nende prioriteetidega kooskõlas. Teiste riikide puhul peavad projektid olema kooskõlas piirkondlike prioriteetidega.

Mitme riigi projektide puhul ehk projektide puhul, kuhu on kaasatud vähemalt kahe abikõlbliku riigi institutsioonid, tuleb järgida osalevate abikõlblike partnerriikide piirkondlike prioriteete või (kui see on asjakohane) riiklike prioriteete. See tähendab, et projekti teema peab olema piirkondlik või riiklik prioriteet kõikides osalevates partnerriikides. Eelistatakse projekte, millega keskendutakse valdkondadele, mida ei ole viimastes või olemasolevates projektides piisavalt käsitletud, ja kaasatakse partnerriikide kõrgkoole, mis ei ole programmi ja/või eelmise põlvkonna programmide raames toetust saanud või on osalenud neis piiratud.

Suutlikkuse suurendamise projektide suhtes kohaldatavate prioriteetide üksikasjalik loetelu avaldatakse rakendusameti veebisaidil.

SPETSIAALNE LIIKUVUSELEMENT

ABIKÕBLIKKUSKRITEERIUMID

Abikõlblikud vood

	Programmiriigist programmi riiki	Programmiriigist abikõlblikusse partnerriiki	Abikõlblikust partnerriigist programmi riiki	Abikõlblikust partnerriigist abikõlblikusse partnerriiki
Üliõpilased	ei ole abikõlblikud	abikõlblikud	abikõlblikud	abikõlblikud
Töötajad õpetamise eesmärgil	ei ole abikõlblikud	abikõlblikud	abikõlblikud	abikõlblikud
Kõrgkoolide töötajad koolituse eesmärgil	ei ole abikõlblikud	ei ole abikõlblikud	abikõlblikud	abikõlblikud

Üliõpilaste ja töötajate liikuvus peab toimuma välismaal (riigis, mis erineb saatva organisatsiooni riigist ja üliõpilase/töötaja elukohariigist) ükskõik millises teises projekti kaasatud partnerorganisatsioonis. Üliõpilaste praktika võib toimuda välismaal (riigis, mis erineb saatva organisatsiooni riigist ja riigist, kus üliõpilane oma õpingute ajal elab) ükskõik millises asjaomas organisatsioonis, mis asub mõnes projekti kaasatud riigis.

Abikõlblikud partnerriigid	1., 2. ja 3. piirkonna partnerriigid (vt käesoleva juhendi A osa jagu „Abikõlblikud riigid“).
Abikõlblikud meetmed	<p>Üliõpilaste liikuvus:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ õppeperiood välismaa partnerkõrgkoolis või ▪ praktika (tööpraktika) välismaa ettevõttes või muus asjakohases töökohas; ▪ eespool nimetatute kombinatsioon. <p>Töötajate liikuvus:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ õpetamisperiood – see meede võimaldab kõrgkoolide õppejõududel või ettevõtete töötajatel õpetada välismaa partnerkõrgkoolis;

	<ul style="list-style-type: none"> ▪ koolitusperiood – selle meetmega toetatakse kõrgkoolide õppejõudude ja muude töötajate ametialast arengut: a) välismaal korraldatavatel liigendatud kursustel, sealhulgas ametispetsiifilised keelekoolitused, või koolitusüritustel (v.a konverentsid) osalemise kaudu; b) partnerkõrgkoolis või muus välismaal asuvas asjakohases organisatsioonis ühes konsortiumiriikidest töövarjuna tegutsemise / vaatlemise / koolitustel osalemise kaudu.
Abikõlblikud osalejad	<p>Üliõpilaste liikuvus:</p> <p>Kõrgkoolide üliõpilased, kes on registreerunud õppesse, mis viib tunnustatud kraadi või muu tunnustatud kolmanda taseme kvalifikatsiooni omandamiseni (kuni ja sealhulgas doktoriõpe). Liikuvuse korral õppimise eesmärgil peavad üliõpilased olema kõrgkoolis vähemalt teise aasta üliõpilased. Praktika puhul seda tingimust ei kohaldata.</p> <p>Töötajate liikuvus:</p> <p>Õpetamisperioodide puhul: suutlikkuse suurendamise projekti kaasatud kõrgkoolide või ettevõtete töötajad.</p> <p>Koolitusperioodide puhul: suutlikkuse suurendamise projekti kaasatud kõrgkoolide töötajad.</p> <p>On oluline märkida, et üliõpilased ja töötajad ei saa taotleda toetust otse; õpirändemeetmetes osalejate väljavalimise kriteeriumid määratakse kindlaks konsortsiumi raames.</p>
Üliõpilaste liikuvuse kestus	<p>Õppeperioodid: 3¹²³ 12 kuud (sh võimalik kavandatud täiendav praktikaperiood).</p> <p>Praktika: 2–12 kuud.</p> <p>Sama üliõpilane võib osaleda õpirändemeetmetes, mis moodustavad iga õppetsükli¹²⁴ kohta kokku kuni 12 kuud¹²⁵, sõltumata õpirändemeetmete arvust ja liigist.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ esimese õppetsükli (bakalaureuseõpe või muu samaväärne õpe), sealhulgas lühikese õppetsükli jooksul (EQFi 5. ja 6. tase); ▪ teise õppetsükli (magistriõpe või muu samaväärne õpe – EQFi 7. tase) jooksul ning ▪ kolmanda õppetsükli jooksul doktorandina (doktoriõpe või EQFi 8. tase). <p>Selle maksimumkestuse arvutamisel võetakse arvesse ka sellist osalemist, mille puhul ELI vahenditest toetust ei maksta.</p>
Töötajate liikuvuse kestus	<p>Töötajate liikuvus: 5 päeva kuni 2 kuud (ei sisalda reisimisele kuluvat aega).</p> <p>Peale selle peab õpetamistegevust igal juhul olema vähemalt kaheksa tundi nädala (või mis tahes lühema perioodi) kohta. Kui õpiränne kestab kauem kui ühe nädala, siis peab pooliku nädala minimaalne õppetöötundide arv olema proportsionaalne nädala kestusega.</p>

TÄIENDAVALD TOETUSE MÄÄRAMISE KRITEERIUMID

Projekti ettepanekutes, mille puhul taotletakse toetust seoses spetsiaalse liikuvuselemendiga, tuleb näidata, milles seisneb liikuvusmeetmes osalevate õpetajate pakutavate ja/või liikuvusmeetmes osalevatele üliõpilastele kavandatud kursus(t)e lisaväärtus ja/või innovaatus. Tuleks täpselt selgitada töötajate liikuvuse olulisust vastuvõtva kõrgkooli ja saatva kõrgkooli jaoks. Saatev ja vastuvõttev kõrgkool peavad järgima Erasmus kõrgharidusharta sätteid ja leppima kokku liikuvusmeetmete optimaalses korraldamises.

Spetsiaalseid õpirändemeetmeid hinnatakse ja neile antakse punkte suutlikkuse suurendamise projekti eraldi osana. Meetmeid hinnatakse järgmiste kriteeriumide alusel:

123 Õppeperioodi miinimumkestus on kolm kuud või üks akadeemiline veerand või trimester.

124 Ühetsküsiliste õppeprogrammide puhul, näiteks meditsiini valdkonnas, võivad üliõpilased olla liikuvad kuni 24 kuud.

125 Varasem kogemus elukestva õppe programmi Erasmus ja/või Erasmus Munduse programmi raames moodustab osa õppetsükli puhul arvestatavast 12 kuust.

<p>Spetsiaalse liikuvusmeetme ülesehituse ja elluviimise kvaliteet</p> <p>(kuni 10 punkti)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ liikuvuskomponent aitab igati kaasa projekti eesmärkide saavutamisele ja on nendega hästi kooskõlastatud, eeskätt projektis käsitletavate valdkondade/teemade seisukohast; liikuvusmeetmes osalevate õpetajate õpetatav(ad) ja/või liikuvusmeetmes osalevatele üliõpilastele pakutav(ad) kursus(ed) väljendab (väljendavad) projekti lisaväärtust ▪ projektiettepanek sisaldab liikuvusmeetme jaoks osalejate kindlaksmääramiseks ja väljavalimiseks läbipaistvaid kriteeriume ning tõhusat menetlust ▪ nii saatvas kui ka vastuvõttvas organisatsioonis on paika pandud kvaliteedimeetmed, et kontrollida meetme elluviimist ja astuda asjakohased sammud, kui algul kavandatu ei vii tulemusteni; üliõpilastele pakutakse neid vastu võttvas kõrgkoolis kvaliteediteenuseid (sissejuhataja loeng, kohaliku keele/kultuuri kursused, juhendamine ja nõustamine, abi majutuse leidmisel jne) ▪ projektist on näha, et liikuvusmeetmetel on positiivne mõju peale neis osalevate üksikisikute ka abikõlbliku partnerriigi institutsioonidele, ning selles on selgitatud, kuidas edukaid liikuvuskogemusi tunnustatakse ja väärtustatakse institutsioonilisel tasandil; projektis on selgelt tõestatud töötajate õpirände olulisust vastuvõttvates kõrgkoolides sihikule võetud üliõpilaste ja töötajad lähetanud kõrgkoolide seisukohast (kõrghariduse valdkonnas ja sellest väljaspool omandatud kogemuste/pädevuse levitamise) ▪ projektiettepanekus on kirjeldatud osalejate õpitulemuste ja liikuvusperioodide tõhusa valideerimise ja/või tunnustamise strateegiat, nagu ühiste tunnustamise ja tulemuste hindamise mehhanismide määratlemine (sh hinnete ümberarvestamise meetodi viimistlemine), ülekantavate ainepunktide ja akadeemilise õiendi kasutamine
--	--

Õpirändekomponentide puhul, mis koguvad viis või vähem punkti, rahastamist ei kaaluta.

Üliõpilastele ja kõrgkoolide töötajatele ette nähtud spetsiaalse liikuvuselemendiga seotud taotluste esitajad peavad esitama taotluse esitamise etapis järgmise teabe:

- projekti elluviimise kestel liikuvusmeetmetes osalevate üliõpilaste ja töötajate eeldatav arv;
- kavandatavate liikuvusmeetmete keskmine kestus osaleja kohta;
- vastuvõttvad ja saatvad kõrgkoolid.

Selle põhjal ja sõltuvalt hindamisprotsessi tulemustest võib rakendusamet määrata toetuse, et toetada teatud arvu (kuni taotleja taotlusse märgitud maksimumarvuni) liikuvusmeetmeid. See toetus ei ületa igal juhul 80 % ühisprojekti või struktuuriprojekti jaoks (v.a liikuvuselement) eraldatud toetusest.

MIDA VEEL TULEKS SUUTLIKKUSE SUURENDAMISE PROJEKTI KOHTA TEADA?

Suutlikkuse suurendamise meetet kõrghariduse valdkonnas viiakse ellu Euroopa Liidu muutuste kava prioriteetide kontekstis. Euroopa Liit võtab rahastatavate projektide lõpliku loetelu kaalumisel arvesse geograafilise tasakaalu vajadust ja mitmekesisust, arengumaade vahelisi suuremaid erinevusi.

Seda meetet rahastatakse piirkondlike rahastamispakettide alusel. Olles hinnanud projektide kvaliteeti seoses toetuse määramise kriteeriumidega, nende asjakohasust kohalike vajaduste seisukohast ja konkreetse piirkonna puhul kasutada olevat eelarvet, võidakse võtta arvesse vajadust saavutada konkreetsetes riigis piisav geograafiline esindatus ja mitmekesisus seoses projektide arvuga.

PIIRKONDLIK KOOSTÖÖ

Piirkondlik (sama piirkonna riikide) ja piirkondadevaheline (maailma eri piirkondade) koostöö peaks olema asjakohane ning seda tuleks põhjendada ühiste vajaduste ja eesmärkide üksikasjaliku analüüsiga. Riikide valik peab olema sobiv ja sidus kavandatavate eesmärkidega, eriti juhul, kui kaasatud on eri piirkondade riigid. Piirkondadevaheline koostöö on võimalik mitut riiki hõlmavate projektide puhul tingimusel, et projekti teema on piirkondlik või (kui see on asjakohane) riiklik prioriteet kõikides asjaomastes abikõlblikes partnerriikides.

MÕJU JA TULEMUSTE LEVITAMINE

Suutlikkuse suurendamise projektidel on eeldatavasti pikaajaline struktuuriline mõju abikõlblike partnerriikide süsteemidele,

organisatsioonidele/institutsioonidele ja üksikisikutele. Projektide puhul tuleb tõestada projekti innovaatsilisust, projekti tulemuste mõju ja jätkusuutlikkust ning seda, kuidas kavatakse saadud tulemusi projekti lõppedes säilitada või arendada. Kui see on asjakohane, tuleks projektide puhul näidata, et projektid tuginevad varasemate ELi rahastatud projektide tulemustele, mis on saavutatud selliste programmide raames nagu Alfa, Edulink, Erasmus Mundus ja Tempus. Igas projektiettepanekus tuleb näidata, kuidas levitatakse projekti tulemusi asjaomaste sihtrühmade seas. Peamiselt struktuurilisele mõjule keskenduvate struktuuriprojektide ettepanekuid, mille puhul ei ole näidatud, et projektil on üleriigiline mõju, välja ei valita.

MILLISED ON SUUTLIKKUSE SUURENDAMISE PROJEKTIDE (ÜHISPROJEKTID JA STRUKTUURIPROJEKTID) RAHASTAMISEESKIRJAD?

Programmi Erasmus+ suutlikkuse suurendamise projektide jaoks antava rahalise toetuse aluseks on hinnanguline eelarve, milles on ühendatud toetus ühikukulude ja tegelike kulude katmiseks.

Kõrghariduse valdkonna suutlikkuse suurendamise projektidega kaasnevad kõikvõimalikud kulud, sealhulgas personalikulud, reisi- ja viibimiskulud, varustusega seotud kulud, alltöövõtukulud, teabe levitamise, avaldamise ja tõlkimise kulud, üldkulud jne.

Mõiste „toetus“ viitab summale, mida võidakse programmi raames taotleda ja mis on Euroopa Liidu rahaline panus projekti. Seda ei tohiks segi ajada projekti kogukuludega, mida kaasrahastavad ka partnerinstitutsioonid ja välised sidusrühmad.

Projektide jaoks antavat ELi toetust tuleks käsitada toetusena, mille eesmärk on katta osa tegelikest kuludest, mis tekivad partnerinstitutsioonidel taotluses/projektis ette nähtud meetmete elluviimisel. Suutlikkuse suurendamise projektis osalemise puhul on möödapääsmatu toetust saavate institutsioonide poolne kaasrahastamine. Seepärast peavad projektipartnerid hindama kaasrahastamist kohe alguses, taotluse ettevalmistamise ajal.

Kaasrahastamise põhimõtet on arvesse võetud rahastamismeetodi kindlaksmääramisel ja eeskätt selleks, et määrata kindlaks projekti eelarve/toetuse arvutamisel kasutatavate ühikukulude toetuste tase. Selle tulemusel peavad taotlejad ja toetusesaajad teavitamise ja läbipaistvuse eesmärkidel esitama kättesaadavaks tehtud kaasrahastamise vahendeid käsitleva teabe. Kulutuste tõendamist ja tõendavaid dokumente ei nõuta.

Ehkki projekti elluviimine võib nõuda ka muud liiki kulutuste tegemist (nt levitamise, avaldamise, tõlkimise (kui seda ei tehta allhanke korras) ja üldkulud), ei võeta neid arvesse kavandatava toetuse arvutamisel. Seetõttu tuleb need katta kaasrahastamise teel.

Ühikukulude toetustel põhinevate eelarveartiklitega (toetus personalikulude ning reisi- ja viibimiskulude katmiseks) seotud finantsaruandluses tuginetakse nn määrava sündmuse põhimõttele. Toetusesaajad peavad tõestama meetmete tegelikku ja nõuetekohast elluviimist ja tulemuste saavutamist, kuid ei pea andma aru vahendite kasutamise kohta. Seepärast saavad toetusesaajad – kui meetmeid ja saavutusi käsitlevad nõuded on täidetud – kasutada neile eraldatud vahendeid projekti elluviimiseks vajalike kulutuste katmiseks paindlikult.

Tegelikel kuludel (seadmed ja alltöövõtt) põhinevate eelarveartiklitega seotud finantsaruandluses tuginetakse tegelikult tehtud kulutustele, mis peavad olema nõuetekohaselt dokumenteeritud (vt allpool).

Kavandatav toetus ei ületa kunagi taotletud toetuse summat ja sõltub järgmisest:

- taotleja taotletud toetuse summa, meetmete abikõlblikkus ja projekti kulutasuvus;
- suutlikkuse suurendamise projektide puhul kasutada olev kogueelarve.

Projekti üksikasjaliku rahastamiskorra peavad kindlaks määrama partnerid ja see tuleb vormistada projekti alguses allkirjastatavas partnerluslepingus.

Projekti eelarve koostamisel tuleb kinni pidada järgmistest rahastamiseeskirjadest.

Ühis- ja struktuuriprojektide jaoks antav ELi miinimumtoetus 500 000 eurot
Ühis- ja struktuuriprojektide jaoks antav ELi miinimumtoetus 1 000 000 eurot

Toetuskõlblikud kulud		Rahastamismehhanism	Summa/ülemmäär	Eraldamise eeskiri	
Personalikulud	Toetus, et aidata katta oma ülesandeid täitvate töötajate kulud, mis on otseselt seotud projekti eesmärkide saavutamise	Toetus ühikukulude katmiseks	B4.1 kaasatud projektijuhi kohta projektiga töötamise päevas	Kuni 40 % kogutoetusest	Tingimus: taotlejad peavad põhjendama kavandatavate meetmete elluviimiseks ja väljundite saavutamiseks vajaminevate vahendite liiki ning mahtu; toetust antakse tingimusel, et samade ülesannete täitmise eest tasustatakse vaid üks kord
			B4.2 kaasatud teadlase/õpetaja/koolitaja kohta projektiga töötamise päevas		
			B4.3 kaasatud tehnilise töötaja kohta projektiga töötamise päevas		
			B4.4 kaasatud haldustöötaja kohta projektiga töötamise päevas		
Reisikulud	Toetus, mis aitab katta projekti kaasatud üliõpilaste ja töötajate kulud seoses reisimisega projekti lähtekohast projekti elluviimise kohta ning tagasi (sh viisatasu ja sellega seotud kohustuslik kindlustus, reisikindlustus ja tühistamiskulud, kui see on põhjendatud); tegevused ja sellega seotud reisimine peavad toimuma projekti kaasatud riikides; sellest eeskirjast erandi tegemiseks peab saama rakendusametilt loa; abikõlblike meetmete üksikasjaliku loetelu leiab käesoleva juhendi I lisast	Toetus ühikukulude katmiseks	Kui reisi pikkus on 10–99 km: 20 eurot osaleja kohta	Aluseks võetakse reisi pikkus osaleja kohta; reisi pikkuse arvutamisel tuleb kasutada Euroopa Komisjoni vahemaa arvutamise kalkulaatorit ¹²⁶ . Taotleja peab märkima ühel suunal läbitava vahemaa, et oleks võimalik arvutada ELi toetus, millega toetatakse edasi-tagasi sõitu ¹²⁷ . Rahalist toetust antakse vaid sellise reisimise jaoks, mis on otseselt seotud projekti eesmärkide saavutamise.	
			Kui reisi pikkus on 100–499 km: 180 eurot osaleja kohta		
			Kui reisi pikkus on 500–1999 km: 275 eurot osaleja kohta		
			Kui reisi pikkus on 2000–2999 km: 360 eurot osaleja kohta		
			Kui reisi pikkus on 3000–3999 km: 530 eurot osaleja kohta		
			Kui reisi pikkus on 4000–7999 km: 820 eurot osaleja kohta		
			Kui reisi pikkus on 8000 km või enam: 1100 eurot osaleja kohta		

¹²⁶ Vahemaa arvutamise kalkulaator: http://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/tools/distance_et.htm

¹²⁷ Nt kui Madridist (Hispaaniast) pärit isik osaleb meetmes, mida viiakse ellu Roomas (Itaalias), peab taotluse esitaja a) arvutama välja vahemaa Madridist Rooma (1365,28 km); b) valima sobiva reisi pikkuse vahemiku (500–1999 km) ning c) arvutama ELi toetuse, millega aidatakse katta osaleja kulud seoses reisimisega Madridist Rooma ja tagasi (275 eurot).

Viibimiskulud	Elamis- ja majutuskulud, kohaliku ja ühistranspordiga (nt buss ja takso) seotud kulud, personaalne või vabatahtlik tervisekindlustus	Toetus ühikukulude katmiseks	Töötajad	kuni meetme elluviimise 14. päevani: 120 eurot päevas osaleja kohta + meetme elluviimise 15.–60. päeval: 70 eurot päevas osaleja kohta + meetme elluviimise 61. päevast kuni 3. kuu lõpuni: 50 eurot päevas osaleja kohta	Aluseks võetakse osaleja viibimise (sealhulgas reisi) kestus
			Üliõpilased	kuni meetme elluviimise 14. päevani: 55 eurot päevas osaleja kohta + meetme elluviimise 15.–90. päeval: 40 eurot päevas osaleja kohta	
Seadmed	Toetus projekti elluviimiseks vajalike seadmete ostmiseks; toetust antakse vaid seadmete ostmiseks partnerriikide kõrgkoolidele	Tegelikud kulud	100 % toetuskõlblikest kuludest kuni 30 % kogutoetusest		Tingimus: rahalise toetuse taotlemist nende kulude katmiseks tuleb põhjendada taotlusvormis
Alltöövõtt	Toetus, mis aitab katta projekti elluviimiseks vajalikud alltöövõtukulud, seahulgas eeskätt kulud, mis on seotud kohustuslike finantsauditite (auditeerimistõendid) ja väliste kvaliteedi tagamise menetlustega; projekti juhtimisega seotud ülesannete allhanked ei ole abikõlblikud	Tegelikud kulud	100 % toetuskõlblikest kuludest kuni 10 % kogutoetusest		Alltöövõtulepingute sõlmimine väliste organitega peaks olema väga harv; Projekti eesmärkide saavutamiseks vajalikud eripädevused ja konkreetsed ekspertteadmised oleks vaja leida konsortsiumi seest ning need peaksid olema määravad konsortsiumi moodustamisel

TABEL A. PERSONALIKULUD (SUMMAD EURODES PÄEVAS) PROGRAMMIRIIKIDES

Kohaldatav töötajate kategooria sõltub projekti raames tehtavast tööst, mitte konkreetse isiku staatusest või ametinimetusest. Teisisõnu kuuluvad personalikulud, mis on seotud näiteks õppejõu täidetud haldusülesandega, kategooria „haldustöötajad” alla. Projekti kaasatud organisatsioonid määravad ühiselt kindlaks tegeliku tasustamiskorra, mida kohaldatakse projekti kaasatud töötajate suhtes ja mida jõustavad töötajate töölevõtmise eest vastutavad projektijuhid. See kord moodustab osa partnerite vahel projekti alguses allkirjastatavast partnerluslepingust.

Toetuse arvutamisel kasutatakse selle riigi ühikukulu, kus töötaja on tööle võetud, olenemata sellest, kus toimub ülesannete täitmine (riigi A organisatsiooni töötaja puhul, kes töötab (osaliselt) riigis B, kohaldatakse riigi A ühikukulusid).

	Projektijuht	Õpetaja/koolitaja/t eadlane Noorsootöötaja	Tehniline personal	Halduspersonal ¹²⁸
	B4.1	B4.2	B4.3	B4.4
Taani, Iirimaa, Luksemburg, Madalmaad, Austria, Rootsi, Liechtenstein, Norra	294	241	190	157
Belgia, Saksamaa, Prantsusmaa, Itaalia, Soome, Ühendkuningriik, Island	280	214	162	131
Tšehhi Vabariik, Kreeka, Hispaania, Küpros, Malta, Portugal, Sloveenia	164	137	102	78
Bulgaaria, Eesti, Horvaatia, Läti, Leedu, Ungari, Poola, Rumeenia, Slovakkia, endine Jugoslaavia Makedoonia vabariik, Türgi	88	74	55	39

¹²⁸ Üliõpilased võivad projekti jaoks tööd teha ja nende palgad võib maksta halduskulude rubriigist (halduspersonal), tingimusel et nad on allkirjastanud konsortsiumi liikmesasutusega töölepingu

TABEL B. PERSONALIKULUD (SUMMAD EURODES PÄEVAS) PARTNERRIIKIDES

Kohaldatav töötajate kategooria sõltub projekti raames tehtavast tööst, mitte konkreetse isiku staatusest või ametinimetusest. Teisisõnu kuuluvad personalikulud, mis on seotud näiteks õppejõu täidetud haldusülesandega, kategooria „haldustöötajad” alla. Projekti kaasatud organisatsioonid määravad ühiselt kindlaks tegeliku tasustamiskorra, mida kohaldatakse projekti kaasatud töötajate suhtes ja mida jõustavad töötajate töölevõtmise eest vastutavad projektijuhid. See kord moodustab osa partnerite vahel projekti alguses allkirjastatavast partnerluslepingust.

Toetuse arvutamisel kasutatakse selle riigi ühikukulu, kus töötaja on tööle võetud, olenemata sellest, kus toimub ülesannete täitmine (riigi A organisatsiooni töötaja puhul, kes töötab (osaliselt) riigis B, kohaldatakse riigi A ühikukulusid).

	Projektijuht	Õpetaja/koolitaja/t eadlane	Tehniline personal	Halduspersonal ¹²⁹
	B4.1	B4.2	B4.3	B4.4
Iisrael	166	132	102	92
Albaania, Angola, Antigua ja Barbuda, Argentina, Barbados, Bosnia ja Hertsegoviina, Brasiilia, Colombia, Cooki saared, Côte d'Ivoire'i Vabariik, Dominica, Gabon, Grenada, Komoorid, Kosovo ¹³⁰ , Liibanon, Liibüa, Mehhiko, Montenegro, Nigeeria, Peruu, Saint Kitts ja Nevis, Saint Lucia, Saint Vincent ja Grenadiinid, São Tomé ja Príncipe, Serbia, Seišellid, Zambia, Zimbabwe, Tai, Tšiili, Ukraina territoorium (nagu seda on tunnustatud rahvusvahelises õiguses), Uruguay, Venezuela	108	80	57	45
Afganistan, Aserbaidžaan, Bahama, Boliivia, Burkina Faso, Costa Rica, Djibouti, Dominikaani Vabariik, Ecuador, El Salvador, Gruusia, Guatemala, Guinea-Bissau, Haiti, Hiina, Iraan, Iraak, Jamaica, Jordaania, Kamerun, Kasahstan, Keenia, Kongo, Lõuna-Aafrika Vabariik, Mikroneesia, Maroko, Mosambiik, Namiibia, Palestiina ¹³¹ , Panama, Paapua Uus-Guinea, Paraguay, Senegal, Suriname, Svaasimaa, Trinidad ja Tobago, Vanuatu, Venemaa territoorium (nagu seda on tunnustatud rahvusvahelises õiguses)	77	57	40	32

¹²⁹ Üliõpilased võivad projekti jaoks tööd teha ja nende palgad võib maksta halduskulude rubriigist (halduspersonal), tingimusel et nad on allkirjastanud konsortsiumi liikmesasutusega töölepingu

¹³⁰ See nimekasutus ei mõjuta Kosovo staatuse küsimuses võetud seisukohti ning on kooskõlas ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsiooniga 1244 ja Rahvusvahelise Kohtu arvamusega Kosovo iseseisvusdeklaratsiooni kohta.

¹³¹ Sellist nimekasutust ei tuleks käsitada Palestiina riigi tunnustamisena ning see ei mõjuta selles küsimuses võetud liikmesriikide individuaalseid seisukohti.

Alžeeria, Armeenia, Bangladesh, Belize, Benin, Bhutan, Botswana, Burundi, Cabo Verde, Egiptus, Ekvatoriaal-Guinea, Eritrea, Etioopia, Fidži, Filipiinid, Gambia, Ghana, Guinea Vabariik, Guyana, Honduras, Ida-Timor, India, Indoneesia, Jeemen, Kambodža, Kesk-Aafrika Vabariik, Kiribati, Kongo Demokraatlik Vabariik, Korea (Rahvademokraatlik Vabariik), Kuuba, Kõrgõstan, Laos, Lesotho, Libeeria, Lõuna-Sudaan, Madagaskar, Malaisia, Malawi, Maldivid, Mali, Marshalli Saared, Mauritaania, Mauritius, Moldova, Mongoolia, Myanmar/Birma, Nauru, Nepal, Nicaragua, Niger, Niue, Pakistan, Palau, Rwanda, Saalomon Saared, Samoa, Sierra Leone, Somaalia, Sri Lanka, Sudaan, Süüria, Tadžikistan, Tansaania, Togo, Tonga, Tšaad, Tuneesia, Tuvalu, Türkmenistan, Uganda, Usbekistan, Valgevene, Vietnam	47	33	22	17
---	----	----	----	----

SPETSIAALSE LIIKUVUSELEMENDI RAHASTAMISEESKIRJAD

Spetsiaalse liikuvuselemendi elluviimiseks asjaomastes partnerriikides (1., 2. ja 3. piirkond) võib eraldada lisaks põhieelarvele üliõpilaste ja töötajate liikuvuse jaoks ette nähtud lisaelarve. Projekti eelarve koostamisel tuleb kinni pidada järgmistest rahastamiseeskirjadest.

**Spetsiaalse liikuvuselemendi jaoks antav ELi maksimumtoetus:
kuni 80 % ühis- või struktuuriprojekti (v.a liikuvuselement) jaoks antud ELi kogutoetusest**

Toetuskõlblikud kulud		Rahastamismehhanism	Summa/ülemäär		Eraldamise eeskiri
Reisikulud (üliõpilased ja töötajad)	Toetus, mis aitab katta projekti kaasatud üliõpilaste ja töötajate kulud seoses reisimisega projekti lähtekohast projekti elluviimise kohta ning tagasi (sh viisatasu ja sellega seotud kohustuslik kindlustus, reisikindlustus ja tühistamiskulud, kui see on põhjendatud); tegevused ja sellega seotud reisimine peavad toimuma projekti kaasatud riikides; sellest eeskirjast erandi tegemiseks peab saama rakendusametilt loa; abikõlblike meetmete üksikasjaliku loetelu leiab käesoleva juhendi I lisast	Toetus ühikukulude katmiseks	Kui reisi pikkus on 10–99 km: 20 eurot osaleja kohta		Aluseks võetakse reisi pikkus osaleja kohta; reisi pikkuse arvutamisel tuleb kasutada Euroopa Komisjoni vahemaa arvutamise kalkulaatorit ¹³² . Taotleja peab märkima ühel suunal läbitava vahemaa, et oleks võimalik arvutada ELi toetus, millega toetatakse edasi-tagasi sõitu ¹³³ . Rahalist toetust antakse vaid sellise reisimise jaoks, mis on otseselt seotud projekti eesmärkide saavutamisega.
			Kui reisi pikkus on 100–499 km: 180 eurot osaleja kohta		
			Kui reisi pikkus on 500–1999 km: 275 eurot osaleja kohta		
			Kui reisi pikkus on 2000–2999 km: 360 eurot osaleja kohta		
			Kui reisi pikkus on 3000–3999 km: 530 eurot osaleja kohta		
			Kui reisi pikkus on 4000–7999 km: 820 eurot osaleja kohta		
			Kui reisi pikkus on 8000 km või enam: 1100 eurot osaleja kohta		
Elamiskulud	Elamis- ja majutuskulud, kohaliku ja ühistranspordiga (nt buss ja takso) seotud kulud, personaalne või vabatahtlik tervisekindlustus	Toetus ühikukulude katmiseks	Üliõpilased	Partnerriikide üliõpilased: B5.1 kuus osaleja kohta Programmiriikide üliõpilased: B5.2 kuus osaleja kohta	Aluseks võetakse viibimise (sealhulgas reisi) kestus osaleja kohta

¹³² http://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/tools/distance_et.htm

¹³³ Nt kui Madridist (Hispaaniast) pärit isik osaleb meetmes, mida viiakse ellu Roomas (Itaalias), peab taotluse esitaja a) arvutama välja vahemaa Madridist Rooma (1365,28 km); b) valima sobiva reisi pikkuse vahemiku (500–1999 km) ning c) arvutama ELi toetuse, millega aidatakse katta osaleja kulud seoses reisimisega Madridist Rooma ja tagasi (275 eurot).

			Töötajad	Kuni meetme elluviimise 14. päevani: B6.1 või B6.3 päevas osaleja kohta + meetme elluviimise 15.–60. päeval: B6.2 või B6.4 päevas osaleja kohta	
--	--	--	----------	---	--

TABEL 1. ÜLIÕPILASTE ELAMISKULUD (SUMMAD EURODES KUUS)

Summad sõltuvad riigist, kus meetet ellu viiakse.

Vastuvõttev riik	Partnerriikide üliõpilased	Programmiriikide üliõpilased
	Summa (kuus)	Summa (kuus)
	B5.1	B5.2
Taani, Iirimaa, Prantsusmaa, Itaalia, Austria, Soome, Rootsi, Ühendkuningriik, Liechtenstein, Norra	850	ei ole abikõlblikud
Belgia, Tšehhi Vabariik, Saksamaa, Kreeka, Hispaania, Horvaatia, Küpros, Luksemburg, Madalmaad, Portugal, Sloveenia, Island, Türgi	800	ei ole abikõlblikud
Bulgaaria, Eesti, Läti, Leedu, Ungari, Malta, Poola, Rumeenia, Slovakkia, endine Jugoslaavia Makedoonia vabariik	750	ei ole abikõlblikud
Albaania, Bosnia ja Hertsegoviina, Kosovo ¹³⁴ , Montenegro, Serbia, Armeenia, Aserbaidžaan, Gruusia, Moldova, Ukraina territoorium (nagu seda on tunnustatud rahvusvahelises õiguses), Valgevene, Alžeeria, Egiptus, Iisrael, Jordaania, Liibanon, Liibüa, Maroko, Palestiina ¹³⁵ , Süüria, Tuneesia	750	650
Kõik muud partnerriigid	ei ole abikõlblikud	ei ole abikõlblikud

¹³⁴ See nimekasutus ei mõjuta Kosovo staatuse küsimuses võetud seisukohti ning on kooskõlas ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsiooniga 1244 ja Rahvusvahelise Kohtu arvamusega Kosovo iseseisvusdeklaratsiooni kohta.

¹³⁵ Sellist nimekasutust ei tuleks käsitada Palestiina riigi tunnustamisena ja see ei mõjuta selles küsimuses võetud liikmesriikide individuaalseid seisukohti.

TABEL 2. TÖÖTAJATE ELAMISKULUD (SUMMAD EURODES PÄEVAS)

Summad sõltuvad riigist, kus meedet ellu viiakse.

Vastuvõttev riik	Partnerriikide töötajad		Programmiriikide töötajad	
	Summa (päevas)		Summa (päevas)	
	B6.1	B6.2	B6.3	B6.4
Taani, Iirimaa, Madalmaad, Rootsi, Ühendkuningriik	160	112	ei ole abikõlblikud	
Belgia, Bulgaaria, Tšehhi Vabariik, Kreeka, Prantsusmaa, Itaalia, Küpros, Luksemburg, Ungari, Austria, Poola, Rumeenia, Soome, Island, Liechtenstein, Norra, Türgi	140	98	ei ole abikõlblikud	
Saksamaa, Hispaania, Läti, Malta, Portugal, Slovakkia, endine Jugoslaavia Makedoonia vabariik	120	84	ei ole abikõlblikud	
Eesti, Horvaatia, Leedu, Sloveenia	100	70	ei ole abikõlblikud	
Albaania, Bosnia ja Hertsegoviina, Kosovo ¹³⁶ , Montenegro, Serbia, Armeenia, Aserbaidžaan, Gruusia, Moldova, Ukraina territoorium (nagu seda on tunnustatud rahvusvahelises õiguses), Valgevene, Alžeeria, Egiptus, Iisrael, Jordania, Liibanon, Liibüa, Maroko, Palestiina ¹³⁷ , Süüria, Tuneesia	100	70	160	112
Kõik muud partnerriigid	ei ole abikõlblikud		ei ole abikõlblikud	

¹³⁶ See nimekasutus ei mõjuta Kosovo staatuse küsimuses võetud seisukohti ning on kooskõlas ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsiooniga 1244 ja Rahvusvahelise Kohtu arvamusega Kosovo iseseisvusdeklaratsiooni kohta.

¹³⁷ Sellist nimekasutust ei tuleks käsitada Palestiina riigi tunnustamisena ja see ei mõjuta selles küsimuses võetud liikmesriikide individuaalseid seisukohti.

SUUTLIKKUSE SUURENDAMINE NOORTE VALDKONNAS

MILLISED ON SUUTLIKKUSE SUURENDAMISE PROJEKTI EESMÄRGID?

Noorte valdkonna suutlikkuse suurendamise projektide eesmärk on:

- edendada maailma eri piirkondadest¹³⁸ pärit programmi- ja partnerriikide koostööd ning vahetusi noorte valdkonnas;
- parandada noorsootöö, mitteformaalse õppimise ja vabatahtliku tegevuse kvaliteeti ja tunnustamist partnerriikides ning suurendada nende koostoimet ja vastastikust täiendavust muude haridussüsteemide, tööturu ja ühiskonnaga;
- toetada mitteformaalse õppimisega seotud liikuvuse kavade ja programmide arengut, katsetamist ja elluviimist piirkondlikul tasandil (st piirkondade siseselt ja üleselt);
- edendada programmi- ja partnerriikide vahelist mitteformaalse õppimisega seotud õpirännet, võttes sihikule eelkõige vähemate võimalustega noored, et suurendada osalejate pädevust ja soodustada nende aktiivset osalemist ühiskondlikus elus.

MIS ON SUUTLIKKUSE SUURENDAMISE PROJEKT?

Suutlikkuse suurendamise projektid on riikidevahelised koostööprojektid, mis põhinevad noorte valdkonnas tegutsevate programmi- ja partnerriikide organisatsioonide mitmepoolsel partnerlusel. Nendes projektidesse võidakse kaasata ka osalejaid hariduse ja koolituse valdkonnast ning teistest sotsiaal-majanduslikest sektoritest.

MILLISEID MEETMEID SUUTLIKKUSE SUURENDAMISE PROJEKTI RAAMES TOETATAKSE?

Suutlikkuse suurendamise projektide raames tuleks ellu viia meetmed, millega:

- edendatakse partnerriikide noorteorganisatsioonide ja avalik-õiguslike asutuste strateegilist koostööd;
- edendatakse noorteorganisatsioonide koostööd hariduse ja koolituse valdkonna organisatsioonide ning ettevõtluse ja tööturu esindajatega;
- suurendatakse partnerriikides noortenõukogude, noorteplatvormide ning noortega tegelevate kohaliku, piirkonna ja riigi tasandi ametiasutuste suutlikkust;
- suurendatakse partnerriikides haldamis-, juhtimis- ja innovatsioonialast suutlikkust ning noorteorganisatsioonide rahvusvahelistumist;
- võetakse kasutusele, katsetatakse ja rakendatakse noorsootööga seotud vahendeid, nagu:
- noorsootöötajate ja koolitajate sotsiaalse ja ametialase arengu tagamise vahendid ja meetodid;
- mitteformaalse õppimise meetodid, eeskätt sellised, millega toetatakse pädevuste, sealhulgas meediaoskuste omandamist/parandamist;
- võetakse kasutusele uued praktiliste koolituskavade vormid ja jäljendatakse ühiskonnas tegelikult esinevaid olukordi; võetakse kasutusele uued noorsootöö vormid, eelkõige rakendatakse strateegiliselt avatud ja paindlikku koolitust, virtuaalset liikuvust ja avatud õppematerjale ning rakendatakse tulemuslikumalt IKT võimalusi;
- soodustatakse koostööd, võrgustike loomist ja üksteiselt õppimist, mis edendavad noorsootööga tegelevate organisatsioonide tõhusat haldamist, rahvusvahelistumist ning juhtimist.

Suutlikkuse suurendamise projekti raames võib ellu viia järgmisi meetmeid:

¹³⁸ Selle meetme raames on piirkond määratletud kui teatavasse makrogeograafilisse piirkonda kuuluvate riikide rühm.

Suutlikkuse suurendamise meetmed

- seminarid, konverentsid, õpikojad ja kohtumised, mis elavdavad noorte valdkonnas poliitilist dialoogi, koostööd, võrgustike loomist ning tavade vahetamist;
- suuremahulised noorteüritused;
- teavitamis- ja teadlikkuse suurendamise kampaaniad;
- teavitamis-, suhtlus- ja meediavahendite edasiarendamine;
- noorsootöö meetodite, vahendite ja materjalide ning noorsootöö kavade, koolitusmoodulite ja dokumenteerimisvahendite (nt Noortepass) edasiarendamine;
- uute noorsootöö ning koolituse ja toe pakkumise vormide loomine, eeskätt avatud ja paindlike õppematerjalide ja virtuaalse koostöö kaudu.

Liikuvusmeetmed

- programmiriikide ja abikõlblike partnerriikide vahelised noortevahetused¹³⁹;
- Euroopa vabatahtlikus teenistuses¹⁴⁰ osalejate saabumine partnerriikidest / lähetamine partnerriikidesse;
- programmiriikide ja abikõlblike partnerriikide vaheline noorsootöötajate¹⁴¹ liikuvus.

Geograafilise ulatuse põhjal tehakse vahet nelja liiki suutlikkuse suurendamise projektidel:

- suutlikkuse suurendamise projektid, milles osalevad noorte valdkonnas tegutsevad organisatsioonid programmi-riikidest ja muudest partnerriikidest (5.–13. piirkonnast, vt käesoleva juhendi A osa alljaotust „Abikõlblikud riigid“)

Nende programmiriikide organisatsioonide esitatavate projektide eesmärk on parandada suutlikkuse suurendamise meetmete elluviimise kaudu organisatsioonide suutlikkust ning need projektid võivad sisaldada õpirändemeetmeid.

- Suutlikkuse suurendamise projektid, milles osalevad noorte valdkonnas tegutsevad organisatsioonid programmi-riikidest ja Lääne-Balkani partnerriikidest (1. piirkond – vt käesoleva juhendi A osa alljaotust „Abikõlblikud riigid“ – Lääne-Balkani noorte akna projektid)

Nende Lääne-Balkani riikides (1. piirkonnas) asuvate organisatsioonide esitatavate projektide eesmärk on parandada suutlikkuse suurendamise meetmete elluviimise kaudu noorteorganisatsioonide suutlikkust ning need projektid võivad sisaldada õpirändemeetmeid.

- Suutlikkuse suurendamise projektid, milles osalevad noorte valdkonnas tegutsevad organisatsioonid programmi-riikidest ja idapartnerluse partnerriikidest (2. piirkond – vt käesoleva juhendi A osa alljaotust „Abikõlblikud riigid“ – idapartnerluse noorte akna projektid¹⁴²)

Nende idapartnerluse riikides (2. piirkonnas) asuvate organisatsioonide esitatavate projektide eesmärk on parandada ühe alltoodud projektiliigi kaudu noorteorganisatsioonide suutlikkust:

- Civil Society Fellowships for Youth (noortele mõeldud kodanikuühiskonna stipendiumid):

Kaasavad ja osalusprojektid tugevdavad noorteorganisatsioonide ja noorsootöötajate võimet luua konstruktiivseid suhteid eri koostööpartneritega, sealhulgas avalik-õiguslike asutuste ja kodanikuühiskonna organisatsioonidega. Taotlevatest organisatsioonidest pärit väljavalitud noored juhid – nn Fellows – täiustavad oma oskusi ja pädevusi poliitika kujundamise valdkonnas liikuvusmeetmete ja ELi vastuvõtvates organisatsioonides töötamise kaudu.

¹³⁹ Meetme üksikasjaliku kirjelduse leiab käesoleva juhendi B osa jaost „1. põhimeede. Noorte ja noorsootöötajate õpirände projekt“.

¹⁴⁰ Vt eespool.

¹⁴¹ Vt eespool.

¹⁴² Rahastatakse programmi EU4youth kaudu

Tegevused peavad hõlmama riikidevahelisi mitteformaalse õppimisega seotud liikuvusmeetmeid, nagu mentorluskavad ja töövarjuna tegutsemine. Projekti elluviimise raames viivad noored juhid ellu väikseid noorsooliitika osalemise projekte pärast oma saatvasse organisatsiooni tagasipöördumist.

– Ettevõtluspartnerlus:

Projektid edendavad ettevõtlusharidust¹⁴³ ja sotsiaalset ettevõtlust noorte seas riikidevaheliste mitteformaalse õppimisega seotud projektide kaudu, mis põhinevad nimetatud valdkondades, sh äri, tegutsevate organisatsioonide vahelistel mitmepoolsetel partnerlustel. Eelistatakse projekte, mis pakuvad päritolukogukondades esinevatele sotsiaalsetele probleemidele praktilisi lahendusi ja kasutavad ära piirkonna majanduslikku potentsiaali ka era-sektori kaasamise teel. Sellist liiki projekt võib sisaldada lisaks liikuvusmeetmeid.

Euroopa Komisjon näeb ette umbes 60 % saadaolevatest vahenditest eraldamise noortele mõeldud kodanikuühiskonna stipendiumideks (Civil Society Fellowships for Youth) ja 40 % ettevõtluspartnerluseks (Partnership for Entrepreneurship).

- Suutlikkuse suurendamise projektid, milles osalevad noorte valdkonnas tegutsevad organisatsioonid programmi-riikidest ja Tuneesiast¹⁴⁴.

Nende Tuneesias asuvate organisatsioonide esitatavate projektide eesmärk on parandada suutlikkuse suurendamise meetmete elluviimise kaudu organisatsioonide suutlikkust ning need projektid võivad sisaldada õpirände-meetmeid.

Eespool nimetatud kolme akna – Lääne-Balkani riigid, idapartnerluse riigid ja Tuneesia – kohased projektid esitavad ühes asjaomases ELi naabriks olevas partnerriigis asuvad organisatsioonid konkreetse akna raames ja võivad kaasata sama piirkonna teistest riikidest pärit partnerorganisatsioone. Termin „Window” (aken) viitab asjaolule, et programmile Erasmus+ eraldatakse täiendavad ELi vahendid, millega parandada noorsookoostöö võimalusi ELi naabriks olevate partnerriikidega.¹⁴⁵

MILLINE ON SUUTLIKKUSE SUURENDAMISE PROJEKTIS OSALEVATE ORGANISATSIOONIDE ROLL?

Suutlikkuse suurendamise projektis on järgmised osalejad.

- Taotleja/koordinaator – organisatsioon, kes esitab kõikide partnerite nimel projektiettepaneku. Kui projektile määratakse toetus, tuleb taotlejal/koordinaatoril: 1) kanda kogu projekti puhul rakendusameti ees rahalist ja õiguslikku vastutust; 2) koordineerida projekti elluviimist koostöös kõikide teiste projekti kaasatud partneritega; 3) võtta vastu programmi Erasmus+ raames antav rahaline toetus ja vastutada vahendite jaotamise eest projektis osalevate partnerite vahel.
- Partnerid – organisatsioonid, kes aitavad aktiivselt suutlikkuse suurendamise projekti ette valmistada, ellu viia ja hinnata.

Kui projekti raames on ette nähtud noortevahetused, Euroopa vabatahtliku teenistuse ettevõtmised ja/või noorsootöötajate liikuvus, võtavad nendes meetmetes osalevad organisatsioonid endale järgmised rollid ja ülesanded:

- Saatev organisatsioon vastutab noorte välismaale saatmise eest (see hõlmab praktilisi korraldusi, osalejate ettevalmistamist enne arasõitu, osalejate toetamist projekti kõikides etappides).
- Vastuvõtva organisatsiooni ülesanne on meede ellu viia, töötada koostöös osalejate ja partnerorganisatsioonidega välja osalejate tegevusprogramm ning toetada osalejaid projekti kõikides etappides.

Osalemine Euroopa vabatahtliku teenistuse tegevuses peab olema vabatahtlikele tasuta, välja arvatud võimalik panus reisikulude katmisse (kui programmi Erasmus+ toetus ei kata neid kulusid tervikuna) ja üleliigsed kulutused, mis ei ole seotud meetme elluviimisega. Peamised kulud, mis on seotud vabatahtlike osalemisega Euroopa vabatahtliku teenistuse tegevuses, kaetakse programmi Erasmus+ toetusest või osalevate organisatsioonide muudest vahenditest.

¹⁴³ Ettevõtlusega ei kaasne üksnes äriplane mõõde, vaid selle all mõeldakse ka võimalust arendada selliseid oskusi nagu riskide võtmine ja probleemide lahendamise, mis soodustavad elu- ja hariduseesmärkide saavutamist.

¹⁴⁴ Selle meetme peab heaks kiitma Euroopa naabruspoliitika rahastamisvahendi komisjon.

¹⁴⁵ ELi naabriks olevate partnerriikidega koostöös ellu viidud, kuid programmiis oleva partnerorganisatsiooni esitatud liikuvusmeetmeid saab toetada 1. põhimeetme kaudu: noorte ja noorsootöötajate õpirände projekt ning 3. põhimeetme all noorte ja noorte valdkonna otsusetegijate kohtumised.

MILLISEID KRITERIUME KASUTATAKSE SUUTLIKKUSE SUURENDAMISE PROJEKTI HINDAMISEL?

Allpool on loetletud ametlikud kriteeriumid, millele suutlikkuse suurendamise projekti projektiettepanek peab vastama, et programmi Erasmus+ alusel toetust saada.

ABIKÕBLIKKUSKRITERIUMID

<p>Abikõblilikud osalevad organisatsioonid</p>	<p>Osalev organisatsioon võib olla ükskõik milline programmiriigis või abikõblilikus partnerriigis asutatud avaliku või erasektori organisatsioon (vt käesoleva juhendi A osa jagu „Abikõblilikud riigid“).</p> <p>Selline organisatsioon võib olla näiteks:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ mittetulundusorganisatsioon, ühendus, valitsusväline organisatsioon (sh Euroopa noorte valitsusväline organisatsioon); ▪ riiklik noortenõukogu; ▪ kohaliku, piirkonna või riigi tasandi avalik-õiguslik asutus; ▪ kool/instituut/hariduskeskus (ükskõik millisel tasandil, alates alushariduse tasandist kuni keskhariduse tasandini ning hõlmates kutse- ja täiskasvanuharidust); ▪ avaliku või erasektori ettevõtte või väike-, keskmine või suurettevõtte (sh sotsiaalne ettevõtte); ▪ sotsiaalpartner või muu tööhõivesektori esindaja, sealhulgas kaubanduskoda, käsitööettevõtjate liit või kutseliit ja ametiühing; ▪ kõrgkool; ▪ uurimisinstituut; ▪ sihtasutus; ▪ ettevõttesisene koolituskeskus; ▪ kultuuriorganisatsioon, raamatukogu, muuseum; ▪ kutsenõustamis- ja teabeteenuseid pakkuv asutus. <p>Abikõblikest partnerriikidest pärit organisatsioonid võivad osaleda projektis vaid partneritena (mitte taotlejatena).</p>
<p>Kes võib esitada taotluse?</p>	<p>Iga</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ mittetulundusorganisatsioon, ühendus, valitsusväline organisatsioon (sh Euroopa noorte valitsusväline organisatsioon); ▪ riiklik noortenõukogu; ▪ kohaliku, piirkonna või riigi tasandi avalik-õiguslik asutus. <p>Programmiriikide ja muude 5.–13. piirkonna partnerriikide vaheliste projektide puhul Taotleja peab olema asutatud programmiriigis ja esitab taotluse kõikide projekti kaasatud osalevate organisatsioonide nimel. Muud liiki organisatsioonid võivad osaleda vaid partnerite, mitte taotlejatena.</p> <p>Lääne-Balkani noorte akna projektide puhul: Taotleja peab asuma mõnes Lääne-Balkani riigis.</p> <p>Idapartnerluse noorte akna projektide puhul: Taotleja peab asuma idapartnerluse riigis. Peale eespool nimetatud abikõblilike taotlevate organisatsioonide liikide on abikõblilikud taotlejad eraettevõtted, sh sotsiaalsed ettevõtted.</p> <p>Tuneesia noorte akna projektide puhul: Taotleja peab asuma Tuneesias.</p> <p>Oma projektiettepaneku esitamise tähtjaks peavad taotlejad olema olnud ametlikult registreeritud vähemalt ühe aasta.</p>
<p>Osalevate organisatsioonide arv ja profiil</p>	<p>Suutlikkuse suurendamise projektid on riikidevahelised ja neis peab kaasa lööma vähemalt kolm osalevat organisatsiooni vähemalt kolmest riigist, millest vähemalt üks on programmiriik ja üks on abikõblilik partnerriik.</p> <p>Ühe akna raames rahastatud projektid ei või kaasata osalevaid organisatsioone/osalejaid teistest naaberpiirkondadest.</p>
<p>Projekti kestus</p>	<p>9 kuud kuni 2 aastat. Projekti kestus tuleb valida taotluse esitamise etapis, lähtudes projekti eesmärgist ja selle aja sisse kavandatavate meetmete liigist.</p>

Kellele esitada taotlus?	Brüsselis asuvale Hariduse, Audiovisuaalvaldkonna ja Kultuuri Rakendusametile.
Millal esitada taotlus?	Taotlejad peavad esitama oma toetustaotluse: <ul style="list-style-type: none"> ▪ 8. märtsil kell 12.00 (keskpäev Brüsseli aja järgi) projektide puhul, mida hakatakse ellu viima ajavahemikus sama aasta 1. juulist kuni 31. detsembrini;
Kuidas esitada taotlus?	Üksikasjaliku teabe selle kohta, kuidas esitada taotlus, leiab käesoleva juhendi C osast.
Muud kriteeriumid	Iga taotleja võib esitada üheks tähtjaks vaid ühe projektiettepaneku. Taotlusvormile tuleb lisada kõikide projekti raames kavandatavate meetmete elluviimise ajakava.

TÄIENDAVAD ABIKÕBLIKUSKRITEERIUMID NOORTEVAHETUSE PUHUL

Meetme kestus	5–21 päeva (ei sisalda reisimisele kuluvat aega).
Meetme elluviimise koht (kohad)	Meede tuleb ellu viia ühe meetmes osaleva organisatsiooni riigis. .
Abikõblilikud osalejad	Saatvate ja vastuvõtivate organisatsioonide riikides elavad 13–30aastased noored ¹⁴⁶ .
Osalejate arv	16–60 osalejat (lisaks rühmajuht (rühmajuhid)). Rühmas peab olema vähemalt 4 osalejat (lisaks rühmajuht (rühmajuhid)). Igal konkreetsest riigist pärit rühmal peab olema vähemalt üks rühmajuht. Rühmajuht on täiskasvanu, kes saadab noortevahetuses osalevaid noori, et tagada nende tõhus õppimine, kaitse ja turvalisus.

TÄIENDAVAD ABIKÕBLIKUSKRITEERIUMID EUROOPA VABATAHTLIKU TEENISTUSE PUHUL

Akrediteerimine	Kõikidel programmi riigis ja ühes ELi naabriks olevas partnerriigis asutatud osalevatel organisatsioonidel peab olema Euroopa vabatahtliku teenistuse kehtiv akrediteering asjaomasel taotluse esitamise tähtajal (lisateabe saamiseks palume tutvuda käesoleva juhendi I lisas leiduva jaoga Euroopa vabatahtliku teenistuse kohta).
Teenistuse kestus	60 päeva kuni 12 kuud.
Teenistuse koht (kohad)	Programmiriigist pärit vabatahtlik peab oma teenistuse ellu viima ühes projekti kaasatud partnerriigis. Partnerriigist pärit vabatahtlik peab oma teenistuse ellu viima ühes projekti kaasatud programmi riigis.
Abikõblilikud osalejad	Saatva organisatsiooni riigis elavad 17–30aastased noored ¹⁴⁷ . Vabatahtlik võib osaleda Euroopa vabatahtlikus teenistuses vaid üks kord. Erand: vabatahtlikud, kes on osalenud lühiajalises teenistuses selle programmi 1. põhimeetme all, võivad osaleda Euroopa vabatahtlikus teenistuses ühe korra veel.
Osalejate arv	Kuni 30 vabatahtlikku kogu suutlikkuse suurendamise projekti kohta.

TÄIENDAVAD ABIKÕBLIKUSKRITEERIUMID NOORSOOTÖÖTAJATE LIKUVUSE PUHUL

Meetme kestus	5 päeva kuni 2 kuud (ei sisalda reisimisele kuluvat aega).
Meetme elluviimise koht (kohad)	Meede tuleb ellu viia ühe meetmes osaleva organisatsiooni riigis.

¹⁴⁶Palume arvesse võtta ka järgnevat:
vanuse alampiir – osalejad peavad olema saavutanud meetme alguskuupäevaks miinimumvanuse;
vanuse ülempiir – osalejad ei tohi olla taotluse esitamise tähtajal vanemad kindlaks määratud maksimumvanusest.

¹⁴⁷Vt eespool esitatud märkus.

Abikõlblikud osalejad	Vanusepiirang puudub. Osalejad, v.a koolitajad ja vahendajad, peavad elama neid saatva või vastuvõtva organisatsiooni riigis.
Osalejate arv	Kuni 50 osalejat (sh vajaduse korral koolitajad ja vahendajad) iga projekti raames kavandatud meetme puhul.

Taotlevaid organisatsioone hinnatakse asjaomaste **kõrvalejätmise ja valikukriteeriumide** põhjal. Lisateabe saamiseks palume tutvuda käesoleva juhendi C osaga.

TOETUSE MÄÄRAMISE KRITERIUMID

Projekti hinnatakse järgmiste kriteeriumide alusel:

Projekti asjakohasus (kuni 20 punkti)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ projektiettepaneku asjakohasus, võttes arvesse meetme eesmärgi (vt jagu „Millised on suutlikkuse suurendamise projekti eesmärgid?”) ▪ mil määral:<ul style="list-style-type: none"> - on eesmärgid selgelt määratletud ja realistlikud ning mil määral on käsitletud neis osalevatele organisatsioonidele ja sihtrühmadele olulisi küsimusi - on projektiettepanek innovaatiline ja/või mil määral täiendab see muid algatusi, mille osalevad organisatsioonid on juba ellu viinud - on projekti kaasatud vähemate võimalustega noori <p>Seoses ettevõtluspartnerluse projektidega:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Mil määral pakuvad projektid praktilisi lahendusi päritolukogukondades esinevatele sotsiaalsete probleemidele ja kasutavad ära piirkonna majanduslikku potentsiaali, kaasates ka erasektorit
Projekti ülesehituse ja elluviimise kvaliteet (kuni 30 punkti)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ tööprogrammi, sealhulgas asjakohaste ettevalmistus-, elluviimis-, järelevalve-, hindamis- ja levitamisetappide selgus, täielikkus ning kvaliteet ▪ projekti eesmärkide ja kavandatavate meetmete kokkusobivus ▪ kavandatavate mitteformaalse õppimise meetodite kvaliteet ▪ kui see on asjakohane, osalejate õpitulemuste tunnustamise ja valideerimise korra kvaliteet ning Euroopa läbipaistvuse ja tunnustamise vahendite järjepidev kasutamine ▪ kvaliteedikontrollimeetmete olemasolu ja asjakohasus tagamaks, et projekti elluviimine on kvaliteetne, lõpeb õigel ajal ning toimub eelarve järgi ▪ mil määral on projekt kulutasuv ja mil määral eraldatakse selle raames igale meetmele asjakohased vahendid <p>Kui projekti raames on ette nähtud liikuvusmeetmed:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ osalejate liikuvusmeetmetesse valimise ja/või kaasamise meetmete asjakohasus
Projektimeeskonna ja koostöökorralduse kvaliteet (kuni 30 punkti)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ mil määral:<ul style="list-style-type: none"> - on kaasatud projekti sobiv kooslus täiendavatest osalevatest organisatsioonidest, kellel on profiil, kogemused ja oskusteave, mis on vajalikud selleks, et saavutada edukalt tulemused projekti kõikide aspektide puhul - väljendab vastutuse ja ülesannete jagunemine kõikide osalevate organisatsioonide pühendumist ning aktiivset osalust ▪ tõhusate mehhanismide olemasolu osalevate organisatsioonide vaheliseks ja teiste asjaomaste sidusrühmadega toimuvaks koordineerimiseks ning teabevahetuseks

<p>Mõju ja tulemuste levitamine (kuni 20 punkti)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ projekti tulemuste hindamise meetmete kvaliteet ▪ projekti võimalik mõju: <ul style="list-style-type: none"> - osalejatele ja osalevatele organisatsioonidele projekti ajal ning projekti lõppedes - kohalikul, piirkondlikul, riiklikul ja/või rahvusvahelisel tasandil muudele kui projektis otseselt osalevatele organisatsioonidele ja isikutele ▪ tulemuste levitamise kava kvaliteet: nende meetmete asjakohasus ja kvaliteet, mille eesmärk on jagada projekti tulemusi osalevate organisatsioonide seas ning mujal ▪ kui see on asjakohane, on projektiettepanekus kirjeldatud seda, kuidas koostatavad materjalid, dokumendid ja andmekandjad tehakse vabalt kättesaadavaks, kuidas neid tutvustatakse avatud litsentside kaudu, ning samuti seda, et nendega ei kaasne mingeid ebaproportsionaalseid piiranguid ▪ projekti jätkusuutlikkuse tagamise kavade kvaliteet: projekti suutlikkus avaldada jätkuvalt mõju ja tuua tulemusi ka pärast ELi toetuse ärakasutamist
---	--

Rahastamist kaalutakse üksnes selliste projektiettepanekute puhul, mis koguvad vähemalt 60 punkti. Peale selle peavad projektid koguma iga eespool nimetatud toetuse määramise kriteeriumi puhul vähemalt poole maksimumpunktidest (st kriteeriumide „projekti asjakohasus” ning „mõju ja tulemuste levitamine” puhul vähemalt 10 punkti ning kriteeriumide „projekti ülesehituse ja elluviimise kvaliteet” ja „projektimeeskonna ja koostöökorralduse kvaliteet” puhul vähemalt 15 punkti).

MILLISED ON RAHASTAMISEESKIRJAD?

Projekti eelarve koostamisel tuleb kinni pidada järgmistest rahastamiseeskirjadest.

Suutlikkuse suurendamise projekti jaoks antav maksimumtoetus: 150 000 eurot

	Toetuskõlblikud kulud	Rahastamismehhanism	Summa	Eraldamise eeskiri
Tegevuskulud	<p>Kulud, mis on otseselt seotud projekti suutlikkuse suurendamise meetmete (v.a õpirändemeetmete) elluviimisega, sealhulgas:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ info- ja kommunikatsioonitehnoloogiaga (IKT) seotud kulud; ▪ projekti elluviimiseks ja koordineerimiseks projektipartnerite vahel peetavate riikidevaheliste projektikoosolekute, konverentside ja suu-remahuliste noorteürituste kulud (v.a reisikulud): <ul style="list-style-type: none"> ○ elamis- ja majutuskulud, sealhulgas kohaliku transpordiga seotud kulud; ○ viisa- ja kindlustuskulud; ○ kulud, mis on seotud ruumide rentimisega kohtumiste, konverentside ja muude ürituste korraldamiseks; ○ tõlkekulud; ○ väliskõnelejatega seotud kulud; ▪ intellektuaalsete väljundite ja projekti tulemuste levitamisega seotud kulud: <ul style="list-style-type: none"> ○ koostamiskulud; ○ tõlkimiskulud; ○ levitamise- ja/või teavitamiskulud; ▪ liikuvusmeetmetes osalejate keelilise ning kultuuridevahelise suhtluse ja ülesannetega seotud ettevalmistamise kulud. ▪ projekti finantsauditi kulud <p>kaudsed kulud:</p> <p>abikõlblik on kindla määraga summa, mis ei ületa 7 % projekti abikõlblikest otsestest kuludest ning mis kajastab toetusesaaja üldiseid projektiga seotud halduskulusid (nt elektri- või internetiarved, ruumidega seotud kulud, alaliste töötajatega seotud kulud jne).</p>	Tegelikud kulud	kuni 80 % kõikidest toetuskõlblikest kuludest	Tingimus: taotletav eelarve peab olema kavandatavate meetmete seisukohast põhjendatud. Personalikulud ei ole abikõlblikud.

Reisikulud	Projekti elluviimiseks ja koordineerimiseks projektpartnerite vahel peetavate riikidevaheliste projektikoosolekute, konverentside ja suuremahuliste noorteürituste reisikulud:	Toetus ühikukulude katmiseks	Kui reisi pikkus on 10–99 km: 20 eurot osaleja kohta	Aluseks võetakse reisi pikkus osaleja kohta; reisi pikkuse arvutamisel tuleb kasutada Euroopa Komisjoni vahemaa arvutamise kalkulaatorit. Taotleja peab märkima ühel suunal läbitava vahemaa, et oleks võimalik arvutada ELi toetus, millega toetatakse edasi-tagasi sõitu.
			Kui reisi pikkus on 100–499 km: 180 eurot osaleja kohta	
			Kui reisi pikkus on 500–1999 km: 275 eurot osaleja kohta	
			Kui reisi pikkus on 2000–2999 km: 360 eurot osaleja kohta	
			Kui reisi pikkus on 3000–3999 km: 530 eurot osaleja kohta	
			Kui reisi pikkus on 4000–7999 km: 820 eurot osaleja kohta	
			Kui reisi pikkus on 8000 km või enam: 1100 eurot osaleja kohta ¹⁴⁸	

¹⁴⁸ Sh koolitajad, vahendajad ja saatvad isikud.

A) SUUTLIKKUSE SUURENDAMISE PROJEKTI RAAMES TOIMUVA NOORTEVAHETUSE RAHASTAMISE EESKIRJAD (VALIKULINE RAHASTAMINE)

Toetuskõlblikud kulud		Rahastismehhanism	Summa	Eraldamise eeskiri
Reisimine	Toetus, mis aitab katta osalejate ja neid saatvate isikute kulud seoses reisimisega lähtekohast projekti elluviimise kohta ning tagasi;	Toetus ühikukulude katmiseks	Kui reisi pikkus on 10–99 km: 20 eurot osaleja kohta	Aluseks võetakse reisi pikkus osaleja kohta; reisi pikkuse arvutamisel tuleb kasutada Euroopa Komisjoni vahemaa arvutamise kalkulaatorit ¹⁴⁹ . Taotleja peab märkima ühel suunal läbitava vahemaa, et oleks võimalik arvutada ELi toetus, millega toetatakse edasi-tagasi sõitu ¹⁵⁰ .
			Kui reisi pikkus on 100–499 km: 180 eurot osaleja kohta	
			Kui reisi pikkus on 500–1999 km: 275 eurot osaleja kohta	
			Kui reisi pikkus on 2000–2999 km: 360 eurot osaleja kohta	
			Kui reisi pikkus on 3000–3999 km: 530 eurot osaleja kohta	
			Kui reisi pikkus on 4000–7999 km: 820 eurot osaleja kohta	
			Kui reisi pikkus on 8000 km või enam: 1300 eurot osaleja kohta	
Korralduslik toetus	Kulud, mis on otseselt seotud projekti õpirändemeetmete elluviimisega (sh ettevalmistava tegevuse, toitlustus-, majutus-, kohaliku transpordi, ruumide rendi, kindlustus-, varustuse ja materjalide, hindamise, tulemuste levitamise ja kasutamise ning järeltegevuse kulud).	Toetus ühikukulude katmiseks	B4.1 meetme elluviimise päevas osaleja kohta ¹⁵¹	Aluseks võetakse viibimise kestus osaleja kohta (mis hõlmab vajaduse korral ka üht reisimisele kuluvat päeva enne meetme elluviimise algust ja üht reisimisele kuluvat päeva pärast meetme elluviimise lõppemist)

¹⁴⁹ http://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/tools/distance_et.htm

¹⁵⁰ Nt kui Madridist (Hispaaniast) pärit isik osaleb meetmes, mida viiakse ellu Roomas (Itaalias), peab taotleja välja vahemaa Madridist Rooma (1365,28 km); b) valima sobiva reisi pikkuse vahemiku (500–1999 km) ning c) arvutama ELi toetuse, millega aidatakse katta osaleja kulud seoses reisimisega Madridist Rooma ja tagasi (275 eurot).

¹⁵¹ SH RÜHMAJUHIK JA SAATVAD ISIKUD.

Erivajadustega seotud toetus	Lisakulud, mis on otseselt seotud osalejatega, kellel on puue, ja neid saatvate isikutega (sealhulgas reisi- ja elamiskulud, kui need on põhjendatud, ning nende osalejate toetus ei ole juba kaetud eelarvekategooriatega „reisimine” ja „korralduslik toetus”)	Tegelikud kulud	100 % toetuskõlblikest kuludest	Tingimus: rahalise toetuse taotlemist erivajadustega seotud toetuse katmiseks tuleb põhjendada taotlusvormis
Erakorralised kulud	Kulud, mis tekivad vähemate võimalustega noorte toetamisel teistega samadel alustel (v.a osalejate reisi- ja elamiskulud). Kulud, mis on seotud viisa, elamislubade, vaksineerimisega Äärepoolseimastest piirkondadest, ülemeremaadest ja -territooriumidelt pärit / sinna suunduvate osalejate suured reisikulud (vt üksikasju jaost „Mida veel tuleks selle meetme kohta teada?”)	Tegelikud kulud	Suured reisikulud: kuni 80 % abikõlblikest kuludest Muud kulud: 100 % toetuskõlblikest kuludest	Tingimus: rahalise toetuse taotlemist erakorraliste kulude katmiseks tuleb põhjendada taotlusvormis

B) SUUTLIKKUSE SUURENDAMISE PROJEKTI KOHASE EUROOPA VABATAHTLIKUS TEENISTUSES OSALEMISE RAHASTAMISE EESKIRJAD (VALIKULINE RAHASTAMINE)

Toetuskõlblikud kulud		Rahastamismehhanism	Summa	Eraldamise eeskiri
Reisimine	Toetus, mis aitab katta osalejate ja neid saatvate isikute kulud seoses reisimisega lähtekohast projekti elluviimise kohta ning tagasi	Toetus ühikukulude katmiseks	Kui reisi pikkus on 10–99 km: 20 eurot osaleja kohta	Aluseks võetakse reisi pikkus osaleja kohta; reisi pikkuse arvutamisel tuleb kasutada Euroopa Komisjoni vahemaa arvutamise kalkulaatorit ¹⁵² . Taotleja peab märkima ühel suunal läbitava vahemaa, et oleks võimalik arvutada
			Kui reisi pikkus on 100–499 km: 180 eurot osaleja kohta	

¹⁵² http://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/tools/distance_et.htm

			<p>Kui reisi pikkus on 500–1999 km: 275 eurot osaleja kohta</p> <p>Kui reisi pikkus on 2000–2999 km: 360 eurot osaleja kohta</p> <p>Kui reisi pikkus on 3000–3999 km: 530 eurot osaleja kohta</p> <p>Kui reisi pikkus on 4000–7999 km: 820 eurot osaleja kohta</p> <p>Kui reisi pikkus on 8000 km või enam: 1300 eurot osaleja kohta</p>	<p>ELi toetus, millega toetatakse edasi-tagasi sõitu¹⁵³.</p>
Korralduslik toetus	<p>Kulud, mis on otseselt seotud projekti liikuvusmeetmete elluviimisega (sh ettevalmistava tegevuse, toitlustus-, majutus-, kohaliku transpordi, ruumide rendi, kindlustus-, varustuse ja materjalide, hindamise, tulemuste levitamise ja kasutamise ning järeltegevuse kulud).</p>	<p>Toetus ühikukulude katmiseks</p>	<p>B4.3 kuus vabatahtliku kohta¹⁵⁴</p>	<p>Aluseks võetakse viibimise kestus osaleja kohta (mis hõlmab vajaduse korral ka üht reisimisele kuluvat päeva enne meetme elluviimise algust ja üht reisimisele kuluvat päeva pärast meetme elluviimise lõppemist)</p>
Individaalne toetus	<p>Vabatahtlikule antav taskuraha isiklike lisaväljaminekute tarvis</p>	<p>Toetus ühikukulude katmiseks</p>	<p>B4.4 kuus vabatahtliku kohta</p>	<p>Aluseks võetakse viibimise kestus osaleja kohta (mis hõlmab vajaduse korral ka üht reisimisele kuluvat päeva enne meetme elluviimise algust ja üht reisimisele kuluvat päeva pärast meetme elluviimise lõppemist)</p>

¹⁵³ Nt kui Madridist (Hispaaniast) pärit isik osaleb meetmes, mida viiakse ellu Roomas (Itaalias), peab taotluse esitaja a) arvutama välja vahemaa Madridist Rooma (1365,28 km); b) valima sobiva reisi pikkuse vahemiku (500–1999 km) ning c) arvutama ELi toetuse, millega aidatakse katta osaleja kulud seoses reisimisega Madridist Rooma ja tagasi.

¹⁵⁴ sh Euroopa vabatahtlikus teenistuses osalevaid vähemate võimalustega vabatahtlikke saatvad isikud.

Erivajadustega seotud toetus	<p>Saatvate isikute elamis- ja reisikulud, kui need on põhjendatud, ning kui nende osalejate toetus ei ole kaetud eelarvekategooriaga „reisimine”. Lisakulud, mis on otseselt seotud osalejatega, kellel on puue, ja neid saatvate isikutega (sealhulgas reisi- ja elamiskulud, kui need on põhjendatud, ega ole kaetud eelarvekategooriatega „reisimine” ja „korralduslik toetus”)</p>	Tegelikud kulud	100 % toetuskõlblikest kuludest	Tingimus: rahalise toetuse taotlemist erivajadustega seotud toetuse katmiseks tuleb põhjendada taotlusvormis
Erakorralised kulud	<p>Kulud, mis tekivad vähemate võimalustega noorte toetamisel teistega võrdsetel tingimustel, sh eriettevalmistus ja tugevdatud mentorlus (v.a osalejate ja neid saatvate isikute reisikulud ning korralduslik toetus)</p> <p>Kulud, mis on seotud viisa, elamislubade, vaksineerimisega</p> <p>Äärepoolseimatest piirkondadest, ülemeremaadest ja -territooriumidelt pärit / sinna suunduvate osalejate suured reisikulud (vt üksikasju jaost „Mida veel tuleks selle meetme kohta teada?”)</p>	Tegelikud kulud	<p>Suured reisikulud: kuni 80 % abikõlblikest kuludest</p> <p>Muud kulud: 100 % toetuskõlblikest kuludest</p>	Tingimus: rahalise toetuse taotlemist erakorraliste kulude katmiseks tuleb põhjendada taotlusvormis

C) SUUTLIKKUSE SUURENDAMISE PROJEKTI KOHASE NOORSOOTOÖTAJATE ÕPIRÄNDE RAHASTAMISE EESKIRJAD (VALIKULINE RAHASTAMINE)

Toetuskõlblikud kulud		Rahastamismehhanism	Summa	Eraldamise eeskiri
Reisimine	Toetus, mis aitab katta osalejate ja neid saatvate isikute kulud seoses reisimisega lähtekohast projekti elluviimise kohta ning tagasi	Toetus ühikukulude katmiseks	Kui reisi pikkus on 10–99 km: 20 eurot osaleja kohta	Aluseks võetakse reisi pikkus osaleja kohta; reisi pikkuse arvutamisel tuleb kasutada Euroopa Komisjoni vahemaa arvutamise kalkulaatorit ¹⁵⁵ . Taotleja peab märkima ühel suunal läbitava vahemaa, et oleks võimalik arvutada ELi toetus, millega toetatakse edasi-tagasi sõitu ¹⁵⁶ .
			Kui reisi pikkus on 100–499 km: 180 eurot osaleja kohta	
			Kui reisi pikkus on 500–1999 km: 275 eurot osaleja kohta	
			Kui reisi pikkus on 2000–2999 km: 360 eurot osaleja kohta	
			Kui reisi pikkus on 3000–3999 km: 530 eurot osaleja kohta	
			Kui reisi pikkus on 4000–7999 km: 820 eurot osaleja kohta	
			Kui reisi pikkus on 8000 km või enam: 1300 eurot osaleja kohta	
Korralduslik toetus	Kulud, mis on otseselt seotud projekti liikuvusmeetmete elluviimisega (sh ettevalmistava tegevuse, toitlustus-, majutus-, kohaliku transpordi, ruumide rendi, kindlustus-, varustuse ja materjalide, hindamise, tulemuste levitamise ja kasutamise ning järeltegevuse kulud).	Toetus ühikukulude katmiseks	B4.2 meetme elluviimise päevas osaleja ¹⁵⁷ kohta. Kuni 1100 eurot osaleja kohta.	Aluseks võetakse viibimise kestus osaleja kohta (mis hõlmab vajaduse korral ka üht reisimisele kuluvat päeva enne meetme elluviimise algust ja üht reisimisele kuluvat päeva pärast meetme elluviimise lõppemist)

¹⁵⁵ http://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/tools/distance_et.htm

¹⁵⁶ Nt kui Madridist (Hispaaniast) pärit isik osaleb meetmes, mida viiakse ellu Roomas (Itaalias), peab taotluse esitaja a) arvutama välja vahemaa Madridist Rooma (1365,28 km); b) valima sobiva reisi pikkuse vahemiku (500–1999 km) ning c) arvutama ELi toetuse, millega aidatakse katta osaleja kulud seoses reisimisega Madridist Rooma ja tagasi (275 eurot).

¹⁵⁷ SH KOOLITAJAD, VAHENDAJAD JA SAATVAD ISIKUD.

Erivajadustega seotud toetus	Lisakulud, mis on otseselt seotud osalejatega, kellel on puue, ja neid saatvate isikutega (sealhulgas reisi- ja elamiskulud, kui need on põhjendatud, ning nende osalejate toetus ei ole juba kaetud eelarvekategooriatega „reisimine” ja „korralduslik toetus”)	Tegelikud kulud	100 % toetuskõlblikest kuludest	Tingimus: rahalise toetuse taotlemist erivajadustega seotud toetuse katmiseks tuleb põhjendada taotlusvormis
Erakorralised kulud	Kulud, mis on seotud viisa, elamislubade, vaktsineerimisega Äärepoolseimatest piirkondadest, ülemeremaadest ja -territooriumidelt pärit / sinna suunduvate osalejate suured reisikulud (vt üksikasju jaost „Mida veel tuleks selle meetme kohta teada?”)	Tegelikud kulud	Suured reisikulud: kuni 80 % abikõlblikest kuludest Muud kulud: 100 % toetuskõlblikest kuludest	Tingimus: rahalise toetuse taotlemist erakorraliste kulude katmiseks tuleb põhjendada taotlusvormis

D) KORRALDUSLIK JA INDIVIDUAALNE TOETUS

Summad sõltuvad riigist, kus liikuvusmeedet ellu viiakse.

	Korralduslik toetus			Individaalne toetus
	Noortevahetus (eurot päevas)	Noorsootõtjate liikuvus (eurot päevas)	EUROOPA VABATAHTLIK TEENISTUS (eurot päevas)	
	B4.1	B4.2	B4.3	B4.4
Belgia	37	65	20	4
Bulgaaria	32	53	17	3
Tšehhi Vabariik	32	54	17	4
Taani	40	72	21	5
Saksamaa	33	58	18	4
Eesti	33	56	18	3
Iirimaa	39	74	21	5
Kreeka	38	71	21	4
Hispaania	34	61	18	4
Prantsusmaa	37	66	19	5
Horvaatia	35	62	19	4
Itaalia	39	66	21	4
Küpros	32	58	21	4
Läti	34	59	19	3
Leedu	34	58	18	3
Luksemburg	36	66	21	4
Ungari	33	55	17	4
Malta	37	65	20	4
Madalmaad	39	69	21	4
Austria	39	61	18	4
Poola	34	59	18	3
Portugal	37	65	20	4
Rumeenia	32	54	17	2
Sloveenia	34	60	20	3
Slovakkia	35	60	19	4
Soome	39	71	21	4
Rootsi	39	70	21	4
Ühendkuningriik	40	76	21	5
endine Jugoslaavia Makedoonia vabariik	28	45	15	2
Island	39	71	21	5
Liechtenstein	39	74	21	5
Norra	40	74	21	5
Türgi	32	54	17	3
Partnerriik	29	48	15	2

3. PÕHIMEEDE. POLIITIKAREFORMI TOETAMINE

Poliitikareformi toetavate meetmete eesmärk on saavutada Euroopa poliitikavade, eriti strateegia „Euroopa 2020”, hariduse ja koolituse valdkonna üleeuroopalise koostöö strateegilise raamistiku (HK 2020) ning ELi noorsoostrategia eesmärgid.

MILLISEID MEETMEID TOETATAKSE?

Käesoleva programmijuhendi toel viiakse ellu järgmine meede:

- struktureeritud dialoog: noorte ja noorte valdkonna otsusetegijate kohtumised.

Käesoleva juhendi B osas on esitatud üksikasjalik teave selle meetme suhtes kohaldatavate kriteeriumide ja rahastamiseskirjade kohta.

Peale selle hõlmab 3. põhimeede mitut muud meetet, millega toetatakse poliitikareformi hariduse, koolituse ja noorte valdkonnas, mida viiakse ellu spetsiaalsete projektikonkursside kaudu, mida haldab otse Euroopa Komisjon või selle rakendusamet. Lisateavet leiab Euroopa Komisjoni, rakendusameti ja riiklike büroode veebisaidilt. Meetmete täpne kirjeldus on esitatud allpool.

Hariduse, koolituse ja noorte valdkonnaga seotud teadmised, sealhulgas tõendusmaterjali kogumine, analüüs ning vastastikune õppimine. Eelkõige:

- valdkonna- ja riigipõhine oskusteave, poliitikaküsimusi ja reforme käsitlevad uuringud, sealhulgas võrgustiku Eurydice raames ellu viidavad meetmed;
- toetus Erasmus+ riikidele osalemiseks Euroopa/rahvusvahelistes uuringutes, mille eesmärk on jälgida konkreetseid suundumusi ja toimuvaid muudatusi, sealhulgas keeleoskuse arengut Euroopas;
- ELi eesistujariigi korraldatavad üritused, konverentsid ja kõrgetasemelised kohtumised;
- kogemuste ja heade tavade vahetamine ning vastastikused hindamised;
- toetus avatud koordineerimise meetodite rakendamiseks.

Poliitika uuendamise algatused, mille eesmärk on töötada välja uus poliitika või valmistada selle elluviimiseks. Nende hulka kuuluvad spetsiaalsed rakendusameti hallatavad projektikonkursid, mis käsitlevad: a) Euroopa eksperimentaalseid poliitikameetmeid, mille rakendamist juhivad kõrgetasemelised avaliku sektori asutused ja mis hõlmavad paljudes riikides kohapeal toimuvat usaldusväärsetele hindamismeetoditele tuginevat katsetamist; b) kaugleulatuvaid uuendusliku poliitika arendamise seotud koostööprojekte.

Toetus Euroopa poliitilistele vahenditele, eelkõige:

- läbipaistvuse tagamise vahenditele (oskused ja kvalifikatsioonid), et suurendada oskuste ja kvalifikatsioonide läbipaistvust ning hõlbustada nende tunnustamist, ent samuti lihtsustada ainepunktide ülekandmist, edendada kvaliteedi tagamist ning toetada oskuste juhtimist ja nõustamist; see meede hõlmab ka võrgustikke, mis pakuvad nende vahendite rakendamisel tuge;
- oskuste prognoosimisele, et arendada edasi ja toetada selliseid Euroopa vahendeid nagu veebipõhine platvorm, mis annab ülevaate oskuste kohta Euroopa Liidus;
- võrgustikele, mis toetavad konkreetseid poliitikavaldkondi, nagu kirjaoskus ja täiskasvanuharidus ning noorsootöö ja noorte teavitamine (SALTO ja Eurodesk);
- spetsiaalsetele kõrghariduse valdkonna vahenditele – selliste vahendite nagu U-Multirank edasiarendamine ja toetamine, Bologna protsessi või kõrghariduse välismõõtmelise toetamine; kõrgharidusreformi eksperdirühma riiklikele meeskondadele naabrus- ja laienemispoliitika raames, samuti Venemaal ja Kesk-Aasias;
- spetsiaalsetele kutsehariduse ja -koolituse vahenditele, et ellu viia kutsehariduse ja -koolituse valdkonna liikuvushartat, parandada organiseeritud liikuvuse kvaliteeti ja toetada riiklike büroosid seoses õpiposiõppega, et parandada õpiposiõppe kvaliteeti ja pakkumist kogu Euroopas.

Koostöö selliste rahvusvaheliste organisatsioonidega nagu OECD ja Euroopa Nõukogu. Selle meetme raames edendatakse ka poliitilist dialoogi partnerriikidega ja suurendatakse kogu maailmas Euroopa kõrghariduse rahvusvahelist atraktiivsust. Samuti toetatakse sellega ELi naabriks olevate partnerriikide kõrgharidusreformi ekspertide võrgustikku ja rahvusvahelisi vilistlaste ühendusi.

Sidusrühmade dialoogi, poliitika ja programmi edendamine, sealhulgas:

- kodanikuühiskonna koostöö, millega toetatakse rakendusameti hallatava spetsiaalse projektikonkursi kaudu hariduse, koolituse ja noorte valdkonnas Euroopa valitsusväliseid organisatsioone ja kogu ELi hõlmavaid võrgustikke;

- avalikud üritused, kohtumised ning asjakohastel poliitilistel teemadel toimuvad arutelud ja konsultatsioonid poliitikakujundajate ja sidusrühmadega (nt haridus-, koolitus- ja noortefoorum või Euroopa Noortenädal);
- struktureeritud dialoog noorte valdkonnas, sealhulgas riiklike töörühmade ning noorte ja otsusetegijate vahelist dialoogi edendavate kohtumiste toetamine (vt allpool esitatud jagu);
- teadlikkuse suurendamine, teavitamis- ja levitamisegevus, mis on seotud poliitika tulemuste ja prioriteetidega ning programmiga Erasmus+, selle tulemustega ja võimaliku koostoimega teiste ELi programmidega, eelkõige Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondidega.

Selle põhimeetme raames ellu viidavate meetmete eesmärk on:

- edendada avatud koordinatsiooni meetodite kaudu haridus- ja koolitussüsteemide ning noorsoopoliitika kvaliteeti, tõhusust ja võrdseid võimalusi;
- toetada Euroopa poolaastate raames välja töötatud üldiste ja riigipõhiste soovitude elluviimist;
- soodustada riikidevahelist pädevate asutuste koostööd ja vastastikust õppimist kõige kõrgemal poliitilisel tasandil, et täiustada süsteeme, struktuure ning protsesse;
- arendada teadmisi ja analüütilist suutlikkust, et toetada hariduse ja koolituse valdkonna üleeuroopalise koostöö strateegilises raamistikus (HK 2020) ning ELi noorsoostrategia ja spetsiaalsete poliitikakavade (Bologna ja Kopenhaageni protsess) raames tõenditepõhist poliitikat;
- teha Euroopa ja riikide poliitika kujundamiseks kättesaadavaks usaldusväärsed võrreldavad rahvusvahelised andmed ning asjakohased teisesed analüüsid, hõlbustada arvestatava tõendusmaterjali kogumist ja analüüsimist, et hinnata ja jälgida innovaatiliste strateegiatega elluviimist ning soodustada tulemuste ülekantavust ja laiendatavust;
- toetada Euroopa võrgustikke ja rakendada vahendeid, millega edendatakse formaalse, mitteformaalse ja informaalset õpetamist omandatud oskuste ja kvalifikatsiooni läbipaistvust ning tunnustamist;
- toetada kodanikuühiskonna võrgustike ja valitsusväliste organisatsioonide aktiivset kaasamist poliitika elluviimisele;
- toetada struktureeritud dialoogi noortega ja julgustada neid aktiivselt osalema demokraatlikus elus;
- toetada programmi- ja partnerriikide poliitikakujundajate, praktikute ning sidusrühmade seas heade tavade vahetamist, dialoogi ja vastastikust õppimist;
- suurendada teadlikkust Euroopa strateegiatega ja programmi Erasmus+ tulemustest ning hõlbustada nende kasutamist kohalikul, piirkondlikul ja riigi tasandil; edendada Euroopa kõrghariduse profiili ja ligitõmbavust kogu maailmas;
- suurendada koostööt teiste ELi programmidega, näiteks Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondidega ning riigi või piirkonna tasandi rahastamisskeemidega.

STRUKTUREERITUD DIALOG: NOORTE JA NOORTE VALDKONNA OTSUSETEGIJATE KOHTUMISED

MIS ON STRUKTUREERITUD DIALOGI RAAMES PEETAVATE KOHTUMISTE EESMÄRK?

Selle meetmega toetatakse noorte aktiivset osalemist demokraatlikus elus ja edendatakse arutelu teemadel, millega keskendutakse struktureeritud dialoogi raames ja noorte valdkonna uuendatud poliitikaamistikuga paika pandud küsimustele ja prioriteetidele. Mõistet „struktureeritud dialoog” kasutatakse noorte ja noorsoo valdkonna poliitikakujundajate arutelude puhul, mille käigus püütakse saavutada poliitika kujundamise seisukohast kasulikke tulemusi. Arutelu on struktureeritud prioriteetide ja ajakava ümber ning selle raames nähakse ette üritused, kus noored arutlevad kokku lepitud teemadel nii isekeskis kui ka koos poliitikakujundajate, noorsootöö ekspertide ja noorsootöö eest vastutavate avaliku sektori asutuste esindajatega. Lisateavet struktureeritud dialoogi kohta leiab Euroopa Komisjoni veebisaidilt.

MIDA KUJUTAVAD ENDAST STRUKTUREERITUD DIALOGI RAAMES PEETAVAD KOHTUMISED?

Struktureeritud dialoogile keskenduvad projektid võivad võtta kohtumiste, konverentside, konsultatsioonide ja ürituste kuju. Nende ettevõtmistega edendatakse noorte aktiivset osalemist Euroopa demokraatlikus elus ja nende suhtlemist otsusetegijatega. Ettevõtmiste otsese tulemusena saavad noored end kuuldavaks teha, sõnastades seisukohti, ettepanekuid ja soovitusi selle kohta, kuidas noorsoopoliitikat tuleks Euroopas kujundada ja ellu viia.

Struktureeritud dialoogile keskendunud projekti puhul tuleb läbida kolm etappi:

- kavandamine ja ettevalmistamine;
- meetmete elluviimine;
- hindamine (sh võimalike järelmeetmete võtmise kaalumise).

MILLIST TEGEVUST SELLE MEETME RAAMES TOETATAKSE?

Selle meetme kohane projekt võib sisaldada ühte või mitut järgmistest meetmetest:

- riigisiseseid ja riikidevahelised/rahvusvahelised seminarid, mis võimaldavad noortel teavet saada, koos noorsoo valdkonna otsusetegijatega aru pidada ja aktiivselt kaasa lüüa struktureeritud dialoogi või ELi noorsoostrategia seisukohast olulistel teemadel;
- riigisiseseid kohtumised ja riikidevahelised seminarid, millega tehakse ettevalmistusi ametlike noortekonverentside jaoks, mida korraldab igal poolaastal Euroopa Liidu ametisolev eesistujariik;
- ettevõtmised, millega edendatakse arutelu ja teabe edastamist nendel noorsoopoliitikat käsitlevatel teemadel, mis on seotud Euroopa Noortenädala jooksul korraldatavate üritustega;
- konsulteerimine noortega, et teha kindlaks nende vajadused seoses osalemisega demokraatlikus elus (veebipõhised konsultatsioonid, arvamusküsitlused jne);
- noorte ja otsusetegijate/noorsooekspertide kohtumised ning seminarid, teavitamisüritused või arutelud demokraatlikus elus osalemise teemal;
- ettevõtmised, mille raames jälgendatakse demokraatlike asutuste tööd ja nende asutuste otsusetegijate rolle.

Kõnealuseid ettevõtmisi juhivad noored. Noori osalejaid tuleb kaasata aktiivselt kõikidesse projekti etappidesse, alates ettevalmistuste tegemisest kuni järelmeetmete võtmiseni. Projekti elluviimisel tuginetakse mitteformaalse õppimise põhimõtetele ja tavadele.

Järgmiste ettevõtmiste puhul ei ole õigust saada struktureeritud dialoogi raames toetust: organisatsioonide või organisatsioonide võrgustike kohustuslikud koosolekud; poliitiliselt kallutatud üritused.

MILLISEID KRITERIUME KASUTATAKSE SELLE PROJEKTI HINDAMISEL?

Allpool on loetletud ametlikud kriteeriumid, millele projekt peab vastama, et programmi Erasmus+ alusel toetust saada.

ABIKÕBLIKKUSKRITERIUMID

Abikõblilikud osalevad organisatsioonid	<p>Osalev organisatsioon võib olla:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ mittetulundusorganisatsioon, ühendus, valitsusväline organisatsioon; ▪ Euroopa noorte valitsusväline organisatsioon; ▪ kohaliku või piirkonna tasandi avalik-õiguslik asutus; <p>mis asub programmiis või ELi naabriks olevas partnerriigis (1.–4. piirkond, vt käesoleva juhendi A osa jagu „Abikõblilikud riigid“). Abikõblilikest partnerriikidest pärit organisatsioonid võivad osaleda projektis vaid partneritena (mitte taotlejatena).</p>
Kes võib esitada taotluse?	Taotluse võib esitada iga programmiis asutatud osalev organisatsioon. Kui projekti elluviimises lõõb kaasa kaks või enam osalevat organisatsiooni, esitab üks organisatsioonidest taotluse kõikide projekti kaasatud osalevate organisatsioonide nimel.
Osalevate organisatsioonide arv	<p>Riikidevahelised/rahvusvahelised kohtumised: ettevõtmise peab olema kaasatud vähemalt kaks osalevat organisatsiooni kahest eri riigist, millest vähemalt üks on programmiis.</p> <p>Riigisisised kohtumised: ettevõtmise osaleb vähemalt üks programmiis organisatsioon.</p>
Abikõblilikud osalejad	<p>Noored osalejad: projekti kaasatud riikides elavad 13–30aastased noored.</p> <p>Otsusetegijad: projekti raames nähakse ette noorsoopoliitika otsusetegijate või ekspertide osalemine; neid osalejaid võib kaasata olenemata nende vanusest ja geograafilisest päritolust.</p>
Osalejate arv	Projektis peab kaasa lõõma vähemalt 30 noort osalejat.
Meetme elluviimise koht (kohad)	<p>Riigisisised kohtumised: Riigisisised kohtumised: meede tuleb ellu via taotleva organisatsiooni riigis.</p> <p>Riikidevahelised/rahvusvahelised kohtumised: ettevõtmine võib aset leida ükskõik millises meetmesse kaasatud programmiis.</p> <p><u>Erand:</u> Ainult nõuetekohaselt põhjendatud juhtudel ja kui põhimeede hõlmab dialoogi Euroopa tasandi otsustajatega, võib tegevus toimuda Euroopa Liidu institutsiooni asukohas¹⁵⁸.</p>
Projekti kestus	3–24 kuud.
Kellele esitada taotlus?	Selle riigi riiklikule büroole, kus asub taotlev organisatsioon.
Millal esitada taotlus?	<p>Taotlejad peavad esitama oma toetustaotluse:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ 2. veebruaril kell 12.00 (keskpäev Brüsseli aja järgi) projektide puhul, mida hakatakse ellu viima ajavahemikus sama aasta 1. maist kuni 30. septembrini; ▪ 26. aprillil kell 12.00 (keskpäev Brüsseli aja järgi) projektide puhul, mida hakatakse ellu viima ajavahemikus sama aasta 1. augustist kuni 31. detsembrini; ▪ 4. oktoobril kell 12.00 (keskpäev Brüsseli aja järgi) projektide puhul, mida hakatakse ellu viima ajavahemikus järgmise aasta 1. jaanuarist kuni 31. maini.
Kuidas esitada taotlus?	Üksikasjaliku teabe selle kohta, kuidas esitada taotlus, leiab käesoleva juhendi C osast.

Taotlevaid organisatsioone hinnatakse asjaomaste **kõrvalejätmise ja valikukriteeriumide** põhjal. Lisateabe saamiseks palume tutvuda käesoleva juhendi C osaga.

¹⁵⁸ Euroopa Liidu institutsioonide asukohad on Brüssel, Frankfurt, Luxembourg, Strasbourg ja Haag.

TOETUSE MÄÄRAMISE KRITERIUMID

Projekte hinnatakse järgmiste kriteeriumide alusel:

Projekti asjakohasus (kuni 30 punkti)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ projektiettepaneku asjakohasus, võttes arvesse: <ul style="list-style-type: none"> - meetme eesmärged ja prioriteetide (vt jagu „Mis on struktureeritud dialoogi raames peetavate kohtumiste eesmärk?” eespool) - osalevate organisatsioonide ja individuaalsete osalejate vajadusi ning eesmärged ▪ mil määral sobib projektiettepanek selleks, et: <ul style="list-style-type: none"> - võimaldada osalejatel saavutada kvaliteetseid õpitulemusi - suurendada osalevate organisatsioonide suutlikkust ▪ mil määral kaasatakse projekti vähemate võimalustega noori
Projekti ülesehituse ja elluviimise kvaliteet (kuni 40 punkti)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ projektiettepaneku kõikide etappide (ettevalmistuste tegemine, liikuvusmeetmete elluviimine ja järelmeetmete võtmine) selgus, täielikkus ning kvaliteet ▪ projekti eesmärkide ja kavandatavate meetmete kokkusobivus ▪ praktiliste korralduste ning juhtimis- ja toetamise meetodite kvaliteet ▪ mitteformaalse õppimise raames kavandatud kaasamise meetodite kvaliteet ja noorte aktiivne kaasalöömine projekti kõikides etappides ▪ osalejate ettevõtmise jaoks väljavalimise ja/või sellesse kaasamise meetmete asjakohasus ▪ mil määral on projektiettepanekusse kaasatud asjakohased otsusetegijad (poliitikakujundajad, noorsooekspertid, noorsootöö eest vastutavate avaliku sektori asutuste esindajad jne) ▪ kui see on asjakohane, osalevate organisatsioonide vahelise ja teiste asjaomaste sidusrühmadega toimuva koostöö ning teabevahetuse kvaliteet
Mõju ja tulemuste levitamine (kuni 30 punkti)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ projekti tulemuste hindamise meetmete kvaliteet ▪ projekti võimalik mõju: <ul style="list-style-type: none"> - osalejatele ja osalevatele organisatsioonidele projekti ajal ning projekti lõppedes - kohalikul, piirkondlikul, riiklikul ja/või Euroopa tasandil muudele kui projektis otseselt osalevatele organisatsioonidele ja isikutele ▪ nende meetmete asjakohasus ja kvaliteet, mille eesmärk on levitada projekti tulemusi osalevate organisatsioonide seas ning mujal ▪ kui see on asjakohane, mil määral on projektiettepanekus kirjeldatud seda, kuidas koostatakse materjalid, dokumendid ja andmekandjad tehakse vabalt kättesaadavaks, kuidas neid tutvustatakse avatud litsentside kaudu, ning samuti seda, et nendega ei kaasne mingeid ebaproportsionaalseid piiranguid

Rahastamist kaalutakse üksnes selliste projektiettepanekute puhul, mis koguvad vähemalt 60 punkti. Peale selle peavad projektid koguma iga eespool nimetatud toetuse määramise kriteeriumi puhul vähemalt poole maksimumpunktidest (st kriteeriumide „projekti asjakohasus” ning „mõju ja tulemuste levitamine” puhul vähemalt 15 punkti ning kriteeriumi „projekti ülesehituse ja elluviimise kvaliteet” puhul vähemalt 20 punkti).

MIDA VEEL TULEKS SELLE MEETME KOHTA TEADA?

ÄÄREPOOLSEIMATEST PIIRKONDADEST, ÜLEMEREMADEST JA -TERRITOOORIUMIDELT PÄRIT / SINNA SUUNDUVAD OSALEJAD

Kooskõlas määrusega, millega kehtestatakse Erasmus+ programm, mis kutsub programmi rakendamisel üles arvestama liidu äärepoolseimate piirkondade ning ülemeremaade ja -territooriumide kaugusest tingitud kitsendustega, sätestatakse spetsiaalsed rahastamisreeglid, et toetada tavapärase rahastamisreeglitega (tuginevad toetusele ühikukulude katmiseks reisi pikkuse vahemiku kohta) ebapiisavalt kaetud äärepoolseimatest piirkondadest ning ülemeremaadest ja -territooriumidelt pärit / sinna suunduvate osalejate suuri reisikulud.

Õpirände projektide taotlejatel on lubatud taotleda erakorraliste kulude eelarvest rahalist toetust äärepoolseimatest piirkondadest ning ülemeremaadest ja -territooriumidelt pärit / sinna suunduvate osalejate reisikulude katteks (kuni 80 % kõigist abikõlblikest kuludest, vt „Millised on rahastamiseeskirjad?“) See on lubatud eeldusel, et taotlejad põhjendavad, miks tavapärase rahastamisreeglid (tuginevad toetusele ühikukulude katmiseks reisi pikkuse vahemiku kohta) ei kata osalejate reisikuludest vähemalt 70 %.

MILLISED ON RAHASTAMISEESKIRJAD?

Projekti eelarve koostamisel tuleb kinni pidada järgmistest rahastamiseeskirjadest.

Struktureeritud dialoogi raames peetavate kohtumiste jaoks antav maksimumtoetus projekti kohta: 50 000 eurot

	Toetuskõlblikud kulud	Rahastamismehhanism	Summa	Eraldamise eeskiri
Reisimine	Toetus, mis aitab katta osalejate ja neid saatvate isikute kulud seoses reisimisega lähtekohast projekti elluviimise kohta ning tagasi	Toetus ühikukulude katmiseks	Kui reisi pikkus on 10–99 km: 20 eurot osaleja kohta	Aluseks võetakse reisi pikkus osaleja kohta; reisi pikkuse arvutamisel tuleb kasutada Euroopa Komisjoni vahemaa arvutamise kalkulaatorit ¹⁵⁹ . Taotleja peab märkima ühel suunal läbitava vahemaa, et oleks võimalik arvutada ELi toetus, millega toetatakse edasi-tagasi sõitu ¹⁶⁰ .
			Kui reisi pikkus on 100–499 km: 180 eurot osaleja kohta	
			Kui reisi pikkus on 500–1999 km: 275 eurot osaleja kohta	
			Kui reisi pikkus on 2000–2999 km: 360 eurot osaleja kohta	
			Kui reisi pikkus on 3000–3999 km: 530 eurot osaleja kohta	
			Kui reisi pikkus on 4000–7999 km: 820 eurot osaleja kohta	
			Kui reisi pikkus on 8000 km või enam: 1300 eurot osaleja kohta	
Suurteks riigisisesteks reisikuludeks ette nähtud lisatoetus	Lisatoetus: <ul style="list-style-type: none"> edasi-tagasi sõiduks päritoluriigi siseselt peamisesse keskusesse/lennujaama ja (või) rongi-/bussijaama jõudmiseks ja/või	Toetus ühikukulude katmiseks	Riigisisesteks reisikuludeks, mis on suuremad kui 225 eurot: 180 eurot osaleja ja edasi-tagasi sõidu kohta (sh saatvad isikud) ¹⁶¹	Suurte riigisiseste reisikulude jaoks, mis ületavad 225 eurot (edasi-tagasi sõidu kohta), ja tingimusel, et need kulud on taotlusvormil hästi põhjendatud.

¹⁵⁹ http://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/tools/distance_et.htm

¹⁶⁰ Nt kui Madridist (Hispaaniast) pärit isik osaleb meetmes, mida viiakse ellu Roomas (Itaalias), peab taotluse esitaja a) arvutama välja vahemaa Madridist Rooma (1365,28 km); b) valima sobiva reisi pikkuse vahemiku (500–1999 km) ning c) arvutama ELi toetuse, millega aidatakse katta osaleja kulud seoses reisimisega Madridist Rooma ja tagasi (275 eurot).

¹⁶¹ Kui see on taotlusvormil nõuetekohaselt põhjendatud, võib osaleja saada kaks lisatoetust suurte riigisiseste reisikulude katmiseks, et osaleda samas liikuvusmeetmes: üks peamisesse keskusesse/lennujaama ja/või rongi-/bussijaama jõudmiseks päritoluriigi siseselt ja üks lisaks vastuvõtva riigi siseselt kaugemal paiknevasse lõppsihtkohta jõudmiseks.

	<ul style="list-style-type: none"> edasi-tagasi sõiduks vastuvõtva riigi siseselt kaugemal paiknevasse lõppsihtkohta jõudmiseks (peamisest keskusest/lennujaamast ja (või) rongi-/bussijaamast) 			
Korralduslik toetus	Toetus, mis aitab katta kõik muud meetme ettevalmistamise ja elluviimise ning järelmeetmete võtmisega otseselt seotud kulud	Toetus ühikukulude katmiseks	C1.1 meetme elluviimise päevas osaleja kohta ¹⁶²	Aluseks võetakse viibimise kestus osaleja kohta (mis hõlmab vajaduse korral ka üht reisimisele kuluvat päeva enne meetme elluviimise algust ja üht reisimisele kuluvat päeva pärast meetme elluviimise lõppemist)
Erivajadustega seotud toetus	Lisakulud, mis on otseselt seotud osalejatega, kellel on puue, ja neid saatvate isikutega (sealhulgas reisi- ja elamiskulud, kui need on põhjendatud, ning nende osalejate toetus ei ole juba kaetud eelarvekategooriatega „reisimine“ ja „korralduslik toetus“)	Tegelikud kulud	100 % toetuskõlblikest kuludest	
Erakorralised kulud	<p>Kulud, mis on seotud noorte seas korraldatavate (veebipõhiste) konsultatsioonide ja arvamusküsitlustega, mis on vajalikud selles meetmes osalemiseks;</p> <p>tulemuste levitamise ja kasutamisega seotud kulud;</p> <p>Kulud, mis tekivad vähemate võimalustega noorte toetamisel teistega võrdsetel tingimustel (v.a osalejate ja neid saatvate isikute reisikulud ning korralduslik toetus)</p> <p>Kulud, mis on seotud viisa, elamislubade, vaktsineerimisega</p> <p>Kulud, mis on seotud finantstagatise andmisega, kui riiklik büroo seda nõuab</p> <p>Äärepoolseimatest piirkondadest, ülemeremaadest ja -territooriumidelt</p>	Tegelikud kulud	<p>Kulud, mis on seotud noorte seas korraldatavate (veebipõhiste) konsultatsioonide ja arvamusküsitlustega, finantstagatise ning levitamistegevusega: 75 % toetuskõlblikest kuludest</p> <p>Suured reisikulud: kuni 80 % abikõlblikest kuludest</p> <p>Muud kulud: 100 % toetuskõlblikest kuludest</p>	Tingimus: rahalise toetuse taotlemist erivajadustega seotud toetuse ja erakorraliste kulude katmiseks tuleb põhjendada taotlusvormis

¹⁶² Sealhulgas saatvad isikud.

---

	pärit / sinna suunduvate osalejate suured reisikulud (vt üksikasju jaost „Mida veel tuleks selle meetme kohta teada?”)			
--	--	--	--	--

TABEL A. KORRALDUSLIK TOETUS (SUMMAD EURODES PÄEVAS)

Summad sõltuvad riigist, kus meetet ellu viiakse.

	Korralduslik toetus
	C1.1
Belgia	37
Bulgaaria	32
Tšehhi Vabariik	32
Taani	40
Saksamaa	33
Eesti	33
Iirimaa	39
Kreeka	38
Hispaania	34
Prantsusmaa	37
Horvaatia	35
Itaalia	39
Küpros	32
Läti	34
Leedu	34
Luksemburg	36
Ungari	33
Malta	37
Madalmaad	39
Austria	39
Poola	34
Portugal	37
Rumeenia	32
Sloveenia	34
Slovakkia	35
Soome	39
Rootsi	39
Ühendkuningriik	40
endine Jugoslaavia Makedoonia vabariik	28
Island	39
Liechtenstein	39
Norra	40
Türgi	32
ELi naabriks olev partnerriik	29

JEAN MONNET' MEETMED

MILLISEID MEETMEID TOETATAKSE?

Jean Monnet' meetmete raames toetatakse:

- Jean Monnet' mooduleid (õpetamine ja teadustegevus);
- Jean Monnet' õppetoole (õpetamine ja teadustegevus);
- Jean Monnet' tippkeskuseid (õpetamine ja teadustegevus);
- Jean Monnet' toetus akadeemilistele ühendustele;
- Jean Monnet' võrgustikud (poliitiline arutelu akadeemiliste ringkondadega);
- Jean Monnet' projekte (poliitiline arutelu akadeemiliste ringkondadega).

Käesoleva juhendi järgmistes jagudes on esitatud üksikasjalik teave Jean Monnet' meetmete suhtes kohaldatavate kriteeriumide ja rahastamiseskirjade kohta.

MILLISED ON JEAN MONNET' MEETMETE EESMÄRGID?

Jean Monnet' meetmete eesmärk on edendada kogu maailmas tippaset Euroopa Liidu uuringutega seotud õpetamises ja teadustegevuses. Samuti on nende meetmete eesmärk edendada dialoogi akadeemiliste ringkondade ja poliitikakujundajate vahel, eelkõige selleks, et tõhustada ELi ja ülemaailmset juhtimist.

Euroopa Liidu uuringutes käsitletakse Euroopat tervikuna, pannes erilist rõhku Euroopa lõimumisprotsessile, vaadeldes nii selle sisemisi kui ka väliseid aspekte. Need soodustavad Euroopa kodanikuaktiivsust ja tegelevad ELi rolliga üleilmastunud maailmas, parandades teadlikkust liidust ning hõlbustades kaasamist tulevikus ja inimestevahelist dialoogi kogu maailmas. Põhivaldkonnad on järgmised:

- ELi uuringud ja võrdlevad piirkondlikud uuringud;
- ELi kommunikatsiooni- ja teabeuuringud;
- ELi majandusuuringud;
- ELi ajaloouuringud;
- ELi kultuurivahelise dialoogi uuringud;
- ELi valdkondadevahelised uuringud;
- ELi rahvusvaheliste suhete ja diplomaatia uuringud;
- ELi õiguse uuringud;
- ELi poliitika- ja haldusuuringud.

Nende uuringutega võib siduda siiski ka muid õppeaineid (nt sotsioloogia, filosoofia, religioon, geograafia, kirjandus, kunst, teadus, keskkonnuuringud, globaaluuritud), kui need sisaldavad ELiga seotud õpetamise, uurimise või mõttevahetuse elementi ning aitavad üldjoontes muuta õppekava euroopalikumaks.

Võrdlevaid uuringuid kaalutakse vaid siis, kui need on seotud maailmas toimuvate eri lõimumisprotsessidega.

Seoses programmi Erasmus+ üldeesmärkidega on Jean Monnet' meetmete eesmärk:

- edendada ELi uuringute valdkonnas õpetamis- ja teadustegevuse tippaset;
- anda üliõpilastele ja noortele spetsialistidele teadmisi Euroopa Liiduga seotud teemadel, mis on olulised nende akadeemilise elu ja tööelu jaoks, ning suurendada nende kodanikuoskusi;
- toetada akadeemiliste ringkondade ja poliitikakujundajate dialoogi, eelkõige selleks, et tõhustada ELi strateegiate juhtimist;
- edendada innovatsiooni õpetamises ja teadustegevuses (nt valdkonnaüleised uuringud, avatud haridus, võrgustike loomine teiste haridusasutustega);
- lõimida ja mitmekesistada ELiga seotud õppeaineid terves õppekavas, mida kõrgkoolid oma üliõpilastele pakuvad;
- parandada ELi-teemalise ametialase koolituse kvaliteeti (moodulite abil, mille raames tegeletakse ELi teemadega põhjalikumalt või käsitletakse uusi teemasid);
- edendada noorte õpetlaste osalemist Euroopa-teemalises õpetamis- ja teadustegevuses.

Jean Monnet' meetmete mõju asjaomastele osalejatele, meetmeid edendavatele organisatsioonidele ja poliitikasüsteemidele, mille raames meetmed on kujundatud, on eeldatavasti positiivne ja pikaajaline.

Jean Monnet' meetmetesse otseselt või kaudselt kaasatud osalejate puhul peaks meetmetel olema järgmised tulemused:

- noorte kõrgkoolilõpetajate suurem tööalane konkurentsivõime ja paremad karjääriväljavaated tänu Euroopa mõõtmega kaasamisele nende õpingutesse või selle mõõtmega tugevdamisele;
- suurem huvi Euroopa Liidust aru saamise ja liidu tegevuses osalemise vastu, mis viib kodanikuaktiivsuse suurenemiseni;
- toetus noortele teadlastele (st neile, kes on omandanud doktorikraadi viimase viie aasta jooksul) ja õppejõududele, kes soovivad tegeleda ELi-teemalise teadustöö ja õpetamisega;
- akadeemilise personali suuremad ametialase arengu ja karjääri edendamise võimalused.

Samuti on Jean Monnet' meetmete raames toetatavate tegevuste puhul oodata seoses osalevate organisatsioonidega järgmiseid tulemusi:

- suurem suutlikkus tegeleda ELi-teemalise õpetamis- ja teadustegevusega – täiendatud või innovaatilised õppekavad; suurem suutlikkus meelitada ligi tipptasemel üliõpilasi; tugevdatud koostöö teistest riikidest pärit partneritega; suuremate rahaliste vahendite eraldamine ELi-teemalisele õpetamis- või teadustegevusele õppeasutuse sees;
- ajakohasem, dünaamilisem, pühendunum ja professionaalsem organisatsioonisisene keskkond: noorte teadlaste ja õppejõudude ametialase arengu edendamine; valmidus lõimida didaktilistesse programmidesse ja algatustesse häid tavasid ning uusi ELiga seotud õppeaineid; avatus koostööle teiste organisatsioonidega.

Pikas perspektiivis toetavad Jean Monnet' meetmed eeldatavasti ELi uuringute edendamist ja mitmekesistamist terves maailmas ning lisaks kaasavad Euroopa Liitu käsitlevasse õpetamis- ja teadustegevusse töötajaid rohkematest teaduskondadest ja osakondadest, tõhustades ühtlasi nende osalust.

JEAN MONNET' MOODULID

MIS ON JEAN MONNET' MOODUL?

Jean Monnet' moodul on kõrgkooli lühike õppeprogramm (või kursus) Euroopa Liidu uuringute valdkonnas. Iga mooduli miinimumkestus on 40 õppetöötundi akadeemilises aastas. Õppetöötunnid tähendavad otsest suhtlust rühmaloengute, -seminaride ja -konsultatsioonide vormis, sealhulgas kaugõppe formaadis, ent ei hõlma individuaalset juhendamist. Moodulite puhul võib keskenduda ühele konkreetsele Euroopa uuringute valdkonnale või nende käsitlusviis võib olla valdkonnaülene ning nõuda seega mitmete õppejõudude ja ekspertide akadeemilist panust.

Programmi Erasmus+ raames toetatakse Jean Monnet' mooduleid eesmärgiga:

- toetada teadustegevust ning noorte teadlaste, õpetlaste ja praktikute esimest õpetamiskogemust Euroopa Liiduga seotud teemadel;
- edendada akadeemiliste teadusuuringute tulemuste avaldamist ja levitamist;
- tekitada huvi ELi vastu ja panna alus tulevastele Euroopaga seotud teadmiste keskustele, eeskätt partnerriikides;
- toetada Euroopa Liidu vaatenurga lisamist uuringutesse, mis ei ole seotud põhiliselt ELiga;
- pakkuda spetsiaalselt välja töötatud kursuseid konkreetsetel ELiga seotud teemadel, mis on olulised, arvestades kõrgkoolilõpetajate tööelu.

Jean Monnet' moodulite abil juurutatakse ja lõimitakse ELi teemadega seotud õpetamistegevus õppekavadesse, mis seni on sisaldanud ELi-alast sisu vaid piiratud hulgal. Samuti tuuakse nende kaudu Euroopa Liitu käsitlevad faktid ja teadmised paljude erinevate õppijate ja huvitatud kodanikeni.

MILLIST TEGEVUST SELLE MEETME RAAMES TOETATAKSE?

Jean Monnet' moodulid võivad esineda ühes järgmistest vormidest:

- üldised või sissejuhatavad kursused Euroopa Liiduga seotud teemadel (eelkõige õppeasutustes ja teaduskondades, mis ei paku veel asjaomases valdkonnas kõrgetasemelisi kursuseid);
- eriõpe Euroopa Liidus toimuva arengu valdkonnas (eelkõige õppeasutustes ja teaduskondades, mis juba pakuvad asjaomases valdkonnas kõrgetasemelisi kursuseid);
- täieliku tunnustuse saanud suve- ja intensiivkursused.

MILLINE ON JEAN MONNET' MOODULIS OSALEVATE ORGANISATSIOONIDE ROLL?

Kõrgkoolide roll on toetada mooduli koordinaatoreid, tagades, et nende tegevusest saaks nii õppeasutuse sisemiselt kui ka väliselt kasu võimalikult suur hulk inimesi.

Kõrgkoolid pakuvad mooduli koordinaatoritele tuge nende õpetamise, teadustöö ning mõttevahetusega seotud tegevuses – nad tunnustavad väljatöötatud õpetamistegevusi; nad jälgivad neid tegevusi, suurendavad nende nähtavust ja väärtustavad oma Jean Monnet' meetmesse kaasatud töötajate tulemusi.

Kõrgkoolid peavad jätkama Jean Monnet' mooduli raames toimuva tegevusega kogu projekti kestel, sealhulgas asendama vajaduse korral akadeemilise koordinaatori. Kui kõrgkool on kohustatud asendama mooduli koordinaatori, tuleb heakskiidu saamiseks esitada kirjalik taotlus rakendusametile. Lisaks peab kavandatud uue koordinaatori Euroopa Liidu uuringutes spetsialiseerumise tase olema sama.

MILLISEID KRITERIUME KASUTATAKSE JEAN MONNET' MOODULI HINDAMISEL?

Allpool on loetletud ametlikud kriteeriumid, millele Jean Monnet' moodul peab vastama, et programmi Erasmus+ alusel toetust saada.

ABIKÕLBLIKKUSKRITERIUMID

Kes võib esitada taotluse?	Ükskõik millises maailma riigis asutatud kõrgkool. Programmiriigis asutatud kõrgkoolidel peab olema kehtiv Erasmuse kõrgharidusharta. Partnerriikides asuvate osalevate kõrgkoolide puhul Erasmuse kõrgharidusharta omamist ei nõuta. Üksikisikud ei saa taotleda toetust otse.
Projekti kestus	Kolm aastat.

Meetme kestus	Jean Monnet' mooduli raames peab toimuma taotlevas kõrgkoolis Euroopa Liidu uuringute valdkonnas akadeemilises aastas (kolmel järjestikusel aastal) vähemalt 40 õppetöötundi.
Kellele esitada taotlus?	Brüsselis asuvale Hariduse, Audiovisuaalvaldkonna ja Kultuuri Rakendusametile.
Millal esitada taotlus?	Taotlejad peavad esitama oma toetustaotluse hiljemalt 23. veebruaril kell 12.00 (keskpäev Brüsseli aja järgi) projektide puhul, mida hakatakse ellu viima sama aasta 1. septembril.
Kuidas esitada taotlus?	Üksikasjaliku teabe selle kohta, kuidas esitada taotlus, leiab käesoleva juhendi C osast.

Taotlevaid organisatsioone hinnatakse ka asjaomaste **kõrvalejätmise ja valikukriteeriumide** põhjal. Lisateabe saamiseks palume tutvuda käesoleva juhendi C osaga.

TOETUSE MÄÄRAMISE KRITERIUMID

Projekte hinnatakse järgmiste kriteeriumide alusel:

Projekti asjakohasus (kuni 25 punkti)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ projektiettepaneku asjakohasus, võttes arvesse: <ul style="list-style-type: none"> - meetme eesmärgid ja prioriteete (vt jaod „Millised on Jean Monnet' meetmete eesmärgid?” ja „Mis on Jean Monnet' moodul?”) ▪ mil määral: <ul style="list-style-type: none"> - sobib projektiettepanek selleks, et toetada uute õpetamis-, teadus- ja arutelutegevuste väljatöötamist - on kasutatud projektiettepanekus uusi meetodikke, vahendeid ja tehnoloogiaid - esineb projektiettepanekus tõendeid akadeemilise lisaväärtuse kohta - edendab ja suurendab Euroopa uuringute/teemade nähtavust nii Jean Monnet' meetmes osalevas asutuses kui ka väljaspool. ▪ projektiettepaneku asjakohasus, võttes arvesse järgmiseid meetme esmätähtsaid sihtrühmi: <ul style="list-style-type: none"> - haridusasutused, mis on asutatud Jean Monnet' meetmega hõlmamata riikides - haridusasutused või akadeemiliste ringkondade esindajad, kellele Jean Monnet' vahendeid veel ei eraldata - konkreetsed ELiga seotud õppeained õpingute raames, millel on olnud Euroopaga piiratud seos, ent mille puhul Euroopa mõju üha suureneb - üliõpilased, kes ei puutu automaatselt kokku Euroopa uuringutega (sellistes valdkondades nagu teadus, projekteerimine, meditsiin, haridus, kunst ja keeled jne)
Projekti ülesehituse ja elluviimise kvaliteet (kuni 25 punkti)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ tööprogrammi, sealhulgas asjakohaste ettevalmistus-, elluviimis-, hindamis-, järelmeetmete võtmise ja levitamisetappide selgus, täielikkus ning kvaliteet ▪ projekti eesmärkide ja meetmete ning kavandatava eelarve kokkusobivus ▪ kavandatud meetodika kvaliteet ja rakendatavus
Projektimeeskonna kvaliteet (kuni 25 punkti)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ projekti raames elluviidavatesse meetmetesse kaasatud kõige silmapaistvamate akadeemilise personali liikmete profiili ja eksperditeadmiste asjakohasus nii akadeemilises kui ka mitteaakadeemilises mõttes

Mõju ja tulemuste levitamine (kuni 25 punkti)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ õpetamistegevuse tulemuste hindamise meetmete kvaliteet ▪ projekti võimalik mõju: <ul style="list-style-type: none"> - Jean Monnet' meetmes osaleva(te)le haridusasutus(t)ele - Jean Monnet' meetmes osalevatele üliõpilastele ja õppijatele - muudele kohalikul, piirkondlikul, riiklikul ja/või Euroopa tasandil kaasatud organisatsioonidele ja isikutele ▪ nende meetmete asjakohasus ja kvaliteet, mille eesmärk on jagada meetmete tulemusi Jean Monnet' meetmeid ellu viivas institutsioonis ning mujal ▪ kui see on asjakohane, mil määral on projektiettepanekus kirjeldatud seda, kuidas koostavad materjalid, dokumendid ja andmekandjad tehakse vabalt kättesaadavaks, kuidas neid tutvustatakse avatud litsentside kaudu, ning samuti seda, et nendega ei kaasne mingeid ebaproportsionaalseid piiranguid
---	---

Rahastamist kaalutakse üksnes selliste projektiettepanekute puhul, mis koguvad vähemalt 60 punkti. Peale selle peavad projektid koguma iga eespool nimetatud toetuse määramise kriteeriumi puhul vähemalt 13 punkti.

MIDA VEEL TULEKS JEAN MONNET' MOODULI KOHTA TEADA?

EELARVEERALDISED

Kuni 20 % moodulite toetuseks eraldatavatest eelarvevahenditest antakse Jean Monnet' moodulite jaoks, mida koordineerivad teadlased, kes on omandanud doktorikraadi viimase viie aasta jooksul. Selle meetmega toetatakse oma akadeemilist karjääri alustavaid noori teadlasi.

TULEMUSTE LEVITAMINE JA MÕJU

Jean Monnet' moodulite raames tuleb levitada ja kasutada organiseeritud õpetamis- ja teadustegevuse tulemusi väljaspool otseselt kaasatud sidusrühmi. Sellega suurendatakse märkimisväärselt nende mõju ja aidatakse kaasa süsteemsele muutusele.

Tulemuste mõju suurendamiseks tuleks moodulite raames luua ja pakkuda levitamistegevuse käigus avatud õppematerjale ning kaasata avatud haridusega seotud tegevusi, et reageerida tehnoloogia edusammudele. Sellega edendatakse paindlikumaid ja loovamaid õppimisviise ning jõutaks suurema arvu üliõpilaste, spetsialistide, poliitikakujundajate ja teiste huvitatud rühmadeni.

Kõikidel Jean Monnet' moodulite koordinaatoritel palutakse ajakohastada oma moodulit käsitlevat rubriiki programmi Erasmus+ spetsiaalses veebipõhises vahendis, kuhu koondatakse kogu Jean Monnet' meetmeid käsitlev teave. Koordinaatoreid julgustatakse innukalt kasutama olemasolevaid asjakohaseid platvorme ja vahendeid (st Jean Monnet' kataloogi, Jean Monnet' virtuaalkogukonda). Nende vahendite abil, mis moodustavad osa programmi Erasmus+ üldisest IT-vahendist, hoitakse laiemat avalikkust kursis õppeasutuste ja nende pakutavate Jean Monnet' kursustega. Toetusesaajatel palutakse täiendada seda vahendit korrapäraselt oma töö tulemustega.

Jean Monnet' moodulite koordinaatoreid ärgitatakse:

- avaldama perioodi jooksul, mille jaoks toetus on saadud, vähemalt üks vastastikuse hindamise läbinud artikkel; toetus katab osa avaldamiskuludest ja vajaduse korral ka osa tõlkimiskuludest;
- osalema riigi ja Euroopa tasandil levitamise- ja teavitamisüritustel;
- korraldama koos poliitikakujundajatega ning kodanikuühiskonna organiseerunud liikmete ja koolidega kohalikul, piirkondlikul ja riiklikul tasandil üritusi (loenguid, seminare, õpikodasid jne);
- levitama oma tegevuse tulemusi, korraldades seminare või loenguid, mis on suunatud ja kohandatud avalikkusele ning kodanikuühiskonna esindajatele;
- looma võrgustikke teiste moodulite koordinaatoritega, tippkeskuste, Jean Monnet' õppetoolide ja toetust saavate õppeasutustega;
- kasutama avatud õppematerjale, avaldama oma tegevuse kokkuvõtteid, sisututvustused ja tegevuskavad ning oodatavad tulemused.

MILLISED ON RAHASTAMISEESKIRJAD?

Maksimumtoetus on 30 000 eurot, mis võib katta Jean Monnet' mooduli kogukuludest kuni 75 %.

Jean Monnet' meetmete jaoks toetuse määramisel rakendatakse süsteemi, mis põhineb ühikukulude ja kindla määraga toetussummade skaalade kombinatsioonil. Selle süsteemi aluseks on riigi tasandil välja arvatud õpetamiskulud tunnis. Kasutatakse järgmist meetodit:

- **õpetamise ühikukulude tasemed** – riigi tasandil välja arvatud ühikukulud tunnis (D.1) korrutatakse õppetöötundide arvuga;
- **täiendavad kindla määraga toetussummad** – Jean Monnet' mooduli puhul lisatakse eespool nimetatud ühikukuludele veel 40 %.

Toetuse lõppsumma saamiseks kohaldatakse väljaarvatud kogukulude suhtes 75 % rahastamise eeskirja, pidades ühtlasi kinni Jean Monnet' mooduli puhul kehtestatud toetuse ülemmäärast (30 000 eurot).

Jean Monnet' moodulite puhul kohaldatavad konkreetsed summad leiab juhendi käesolevast osast Jean Monnet' meetmeid käsitleva peatüki lõpus olevast jaost „Jean Monnet' ühikukulud“. Jean Monnet' õppetoolid

JEAN MONNET' ÕPPETOOLID

MIS ON JEAN MONNET' ÕPPETOOL?

Jean Monnet' õppetool on Euroopa Liidu uuringutele spetsialiseerunud õpetamiskoht, mis on ette nähtud ülikoolide professoritele vähemalt kolmeks aastaks. Jean Monnet' õppetooli tegevust viib ellu vaid üks õppejõud, kes peab tagama akadeemilises aastas nõutavad minimaalsed 90 õppetöötundi. Õppetöötunnid tähendavad otsest suhtlust rühmaloengute, -seminaride ja -konsultatsioonide vormis, sealhulgas kaugõppe formaadis, ent ei hõlma individuaalset juhendamist ja/või nõustamist.

MILLIST TEGEVUST SELLE MEETME RAAMES TOETATAKSE?

Põhitegevus (vähemalt 90 tundi akadeemilise aasta kohta):

- süvendada Euroopa Liidu uuringutega seotud õpet, mis on lõimitud kõrgkooli ametlikku õppekavasse;
- pakkuda põhjalikku õpet Euroopa Liiduga seotud teemadel tulevastele spetsialistidele valdkondades, mille järele on tööturul üha suurem nõudlus;

Lisategevused:

- pakkuda teiste osakondade (nt arhitektuur, meditsiin jne) üliõpilastele õpet/loenguid, et valmistada neid tulevaseks tööeluks paremini ette;
- julgustada, nõustada ja juhendada noorte õpetajate ning teadlaste põlvkonda, kes spetsialiseerub Euroopa Liidu uuringutega seotud valdkondadele;
- korraldada, jälgida ja juhendada teadustegevust ELiga seotud teemadel teistel haridustasanditel, nagu õpetajakoolitus ja kohustusliku üldhariduse omandamine;
- korraldada nii kohaliku, piirkondliku ja riikliku tasandi poliitikakujundajatele kui ka kodanikuühiskonnale suunatud tegevust (konverentsid, seminarid/veebiseminarid, töötoad jne).

MILLINE ON JEAN MONNET' ÕPPETOOLIS OSALEVATE ORGANISATSIOONIDE ROLL?

Jean Monnet' õppetool on toetuslepingule alla kirjutanud / toetuse määramise otsuse saanud kõrgkooli lahutamatu osa.

Jean Monnet' õppetool on lõimitud asjaomase kõrgkooli ametlikku akadeemilisse tegevusse. Kõrgkoolidel palutakse toetada Jean Monnet' õppetoolide juhatajaid nende õpetamise, teadustöö ja mõttevahetusega seotud tegevuses, võimaldades võimalikult paljudel õppekavadel sellest kursusest kasu saada. Samuti peaksid kõrgkoolid tunnustama väljatöötatud õpetamistegevusi.

Lõplik vastutus nende taotluste eest lasub kõrgkoolidel. Nad peavad jätkama Jean Monnet' õppetooli tegevusega kogu projekti kestel. Kui kõrgkool on kohustatud asendama õppetooli juhataja, tuleb heakskiidu saamiseks esitada kirjalik taotlus rakendusametile. Lisaks peab kavandatud uue õppetooli juhataja Euroopa Liidu uuringutes spetsialiseerumise tase olema sama.

MILLISEID KRITERIUME KASUTATAKSE JEAN MONNET' ÕPPETOOLI HINDAMISEL?

Allpool on loetletud ametlikud kriteeriumid, millele Jean Monnet' õppetool peab vastama, et programmi Erasmus+ alusel toetust saada.

ABIKÕLBLIKKUSKRITERIUMID

Kes võib esitada taotluse?	Ükskõik millises maailma riigis asutatud kõrgkool. Programmiriigis asutatud kõrgkoolidel peab olema kehtiv Erasmuse kõrgharidusharta. Partnerriikides asuvate osalevate kõrgkoolide puhul Erasmuse kõrgharidusharta omamist ei nõuta. Üksikisikud ei saa taotleda toetust otse.
Jean Monnet' õppetooli profiil	Jean Monnet' õppetooli juhataja peab olema taotleva institutsiooni alaline töötaja ja omama professori staatust. Õppetooli juhataja ei tohi olla toetust taotlevas kõrgkoolis külalisprofessor.
Projekti kestus	Kolm aastat.

Meetme kestus	Jean Monnet' õppetooli juhataja peab õpetama akadeemilises aastas (kolmel järjestikusel aastal) vähemalt 90 tundi ja viima läbi vähemalt ühe lisategevuse akadeemilises aastas, nagu on kirjeldatud eespool.
Meetme kestus	Jean Monnet' õppetooli juhataja peab õpetama taotlevas kõrgkoolis Euroopa Liidu uuringute valdkonnas akadeemilises aastas (kolmel järjestikusel aastal) vähemalt 90 tundi.
Kellele esitada taotlus?	Brüsselis asuvale Hariduse, Audiovisuaalvaldkonna ja Kultuuri Rakendusametile.
Millal esitada taotlus?	Taotlejad peavad esitama oma toetustaotluse hiljemalt 23. veebruaril kell 12.00 (keskpäev Brüsseli aja järgi) projektide puhul, mida hakatakse ellu viima sama aasta 1. septembril.
Kuidas esitada taotlus?	Üksikasjaliku teabe selle kohta, kuidas esitada taotlus, leiab käesoleva juhendi C osast.

Taotlevaid organisatsioone hinnatakse ka asjaomaste **kõrvalejätmise ja valikukriteeriumide** põhjal. Lisateabe saamiseks palume tutvuda käesoleva juhendi C osaga.

TOETUSE MÄÄRAMISE KRITERIUMID

Projekte hinnatakse järgmiste kriteeriumide alusel:

Projekti asjakohasus (kuni 25 punkti)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ projektiettepaneku asjakohasus, võttes arvesse: <ul style="list-style-type: none"> - meetme eesmärgid ja prioriteete (vt jagu „Millised on Jean Monnet' meetmete eesmärgid?”) ▪ mil määral: <ul style="list-style-type: none"> - on projektiettepanekusse kaasatud akadeemilise maailma esindaja, kellel on suurepärane profiil mõnes konkreetses Euroopa Liidu uurin-gute valdkonnas - sobib projektiettepanek selleks, et toetada uute õpetamis-, teadus- ja arutelutegevuste väljatöötamist - on kasutatud projektiettepanekus uusi meetodikaid, vahendeid ja tehnoloogiaid - edendab ja suurendab Euroopa uuringute/teemade nähtavust nii Jean Monnet' meetmes osalevas asutuses kui ka väljaspool. ▪ projektiettepaneku asjakohasus, võttes arvesse järgmiseid meetme esma-tähtsaid sihtrühmi: <ul style="list-style-type: none"> - haridusasutused, mis on asutatud Jean Monnet' meetmega hõlmama-ta riikides - haridusasutused või akadeemiliste ringkondade esindajad, kellele Jean Monnet' vahendeid veel ei eraldata - konkreetse ELiga seotud õppeained õpingute raames, millel on olnud Euroopaga piiratud seos, ent mille puhul Euroopa mõju üha suureneb
Projekti ülesehituse ja elluviimise kvaliteet (kuni 25 punkti)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ tööprogrammi, sealhulgas asjakohaste ettevalmistus-, elluviimis-, hindamis-, järelmeetmete võtmise ja levitamisetappide selgus, täielikkus ning kvaliteet ▪ projekti eesmärkide ja meetmete ning kavandatava eelarve kokkusobivus ▪ kavandatud meetodika kvaliteet ja rakendatavus
Projektimeeskonna kvaliteet (kuni 25 punkti)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ projekti raames elluviidavatesse meetmetesse kaasatud kõige silmapaist-vamate personali liikmete profiili ja eksperditeadmiste asjakohasus – nii akadeemilises kui ka mitteakadeemilises mõttes.

<p>Mõju ja tulemuste levitamine (kuni 25 punkti)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ õpetamistegevuse tulemuste hindamise meetmete kvaliteet ▪ projekti võimalik mõju: <ul style="list-style-type: none"> - Jean Monnet' meedet elluviivale haridusasutusele - Jean Monnet' meetmes osalevatele üliõpilastele ja õppijatele - muudele kohalikul, piirkondlikul, riiklikul ja/või Euroopa tasandil kaasatud organisatsioonidele ja isikutele ▪ nende meetmete asjakohasus ja kvaliteet, mille eesmärk on jagada meetmete tulemusi Jean Monnet' meedet ellu viivas haridusasutuses ning mujal ▪ kui see on asjakohane, mil määral on projektitettepanekus kirjeldatud seda, kuidas koostatakse materjalid, dokumendid ja andmekandjad tehakse vabalt kättesaadavaks, kuidas neid tutvustatakse avatud litsentside kaudu, ning samuti seda, et nendega ei kaasne mingeid ebaproportsionaalseid piiranguid
---	--

Rahastamist kaalutakse üksnes selliste projektitettepanekute puhul, mis koguvad vähemalt 60 punkti. Peale selle peavad projektid koguma iga eespool nimetatud toetuse määramise kriteeriumi puhul vähemalt 13 punkti.

MIDA VEEL TULEKS JEAN MONNET' ÕPPETOOLI KOHTA TEADA?

TULEMUSTE LEVITAMINE JA MÕJU

Jean Monnet' õppetoolide raames tuleb levitada ja kasutada organiseeritud tegevuse tulemusi väljaspool otseselt kaasatud sidusrühmi. Sellega suurendatakse märkimisväärselt nende mõju ja aidatakse kaasa süsteemsele muutusele.

Tulemuste mõju suurendamiseks peaksid õppetoolide juhatajad looma ja pakkuma oma levitamistegevuse raames avatud õppematerjale ning kaasama avatud haridusega seotud tegevusi, et reageerida tehnoloogia edusammudele. Sellega edendatakse paindlikumaid ja loovamaid õppimisviise ning jõutaks üha suurema arvu üliõpilaste, spetsialistide, poliitikakujundajate ja teiste huvitatud rühmadeni.

Jean Monnet' õppetoolidel palutakse ajakohastada oma õppetooli käsitlevat rubriiki programmi Erasmus+ spetsiaalses veebipõhises vahendis, kuhu koondatakse kogu Jean Monnet' meetmeid käsitlev teave. Neid julgustatakse innukalt kasutama olemasolevaid asjakohaseid platvorme ja vahendeid (st Jean Monnet' kataloogi, Jean Monnet' virtuaalalgukonda). Nende vahendite abil, mis moodustavad osa programmi Erasmus+ üldisest IT-vahendist, tagatakse laiema avalikkuse kursis hoidmine õppeasutuste ja nende pakutavate Jean Monnet' kursustega. Toetusesaajatel palutakse täiendada seda vahendit korrapäraselt oma töö tulemustega.

Jean Monnet' õppetooli juhatajaid ärgitatakse:

- avaldama perioodi jooksul, mille jaoks toetus on saadud, ülikooli kirjastuses vähemalt üks raamat; toetus katab osa avaldamiskuludest ja vajaduse korral ka osa tõlkimiskuludest;
- osalema riigi ja Euroopa tasandil levitamise- ja teavitamisüritustel;
- korraldama koos poliitikakujundajatega ning kodanikuühiskonna organiseerunud liikmete ja koolidega kohalikul, piirkondlikul ja riiklikul tasandil üritusi (loenguid, seminare, õpikodasid jne);
- levitama oma tegevuse tulemusi, korraldades seminare või loenguid, mis on suunatud ja kohandatud avalikkusele ning kodanikuühiskonna esindajatele;
- looma võrgustikke teiste Jean Monnet' õppetoolide, moodulite koordinaatoritega, tippkeskuste ja toetust saavate õppeasutustega;
- kasutama avatud õppematerjale, avaldama oma tegevuse kokkuvõtteid, sisututvustused ja tegevuskavad ning oodatavad tulemused.

MILLISED ON RAHASTAMISEESKIRJAD?

Antav maksimumtoetus on 50 000 eurot, mis võib katta Jean Monnet' õppetooli kogukuludest kuni 75 %.

Jean Monnet' meetmete jaoks toetuse määramisel rakendatakse süsteemi, mis põhineb ühikukulude ja kindla määraga toetussummade skaalade kombinatsioonil. Selle süsteemi aluseks on riigi tasandil välja arvatud õpetamiskulud tunnis. Kasutatakse järgmist meetodit:

- **Õpetamise ühikukulude tasemed** – riigi tasandil välja arvatud õpetamise ühikukulud tunnis D.1 korrutatakse Jean Monnet' õppetooli õppetöötundide arvuga;

- **täiendavad kindla määraga toetussummad** – Jean Monnet' õppetooli puhul lisatakse eespool nimetatud ühikukuludele veel 10 %. See hõlmab õppetooli raames toimuva akadeemilise lisategevusega seotud kulusid, nagu personalikulud, reisi- ja elamiskulud, levitamiskulud, õpetamismaterjalidega seotud kulud, kaudsed kulud jne.

ELi rahastatava toetuse lõppsummaks on maksimaalselt 75 % väljaarvutatud kogusummast, pidades ühtlasi kinni Jean Monnet' õppetooli puhul kehtestatud toetuse ülemmäärast (50 000 eurot).

Jean Monnet' õppetoolide puhul kohaldatavad konkreetsed summad leiab juhendi käesolevast osast Jean Monnet' meetmeid käsitleva peatüki lõpus olevast jaost „Jean Monnet' ühikukulud“.

JEAN MONNET' TIPPKEKSKUSED

MIS ON JEAN MONNET' TIPPKEKSKUS?

Jean Monnet' tippkeskus on Euroopa Liitu käsitlevate teemadega seotud pädevuse ja teadmiste keskus.

Jean Monnet' tippkeskus koondab kõrgetasemeliste ekspertide teadmisi ja pädevust. Selle eesmärk on luua Euroopa uuringute eri valdkondade ja vahendite koostoime ning töötada välja ühised riikidevahelised tegevused ja struktuursed sidemed teiste riikide akadeemiliste institutsioonidega. Tippkeskus tagab ka avatuse kodanikuühiskonnale.

Jean Monnet' tippkeskuste oluline ülesanne on jõuda üliõpilasteni teaduskondades, kus Euroopa Liidu teemasid tavaliselt ei käsitleta, ning samuti poliitikakujundajateni, riigiteenistujateni, kodanikuühiskonna organiseerunud liikmeteni ja laiema avalikkuseni üldiselt.

MILLIST TEGEVUST SELLE MEETME RAAMES TOETATAKSE?

Jean Monnet' tippkeskus peab töötama välja strateegilise kolmeaastase tegevuskava, mis hõlmab palju tegevusi, näiteks:

- korraldada ja koordineerida Euroopa Liidu uuringutega seotud inimressursse ja dokumente;
- juhtida teadustegevust konkreetsetel Euroopa Liitu käsitlevatel teemadel (teadustöö funktsioon);
- töötada välja ELi teemadega seotud sisu ja vahendeid, et ajakohastada olemasolevaid kursuseid ning õppekavasid (õpetamisfunktsioon);
- edendada ELiga seotud arutelu ja kogemuste vahetamist, kui võimalik, siis koostöös kohalike sidusrühmade ja/või ELi esindustega liikmesriikides ning ELi delegatsioonidega kolmandates riikides (eksperdirühma funktsioon);
- avaldada süsteemselt teadustegevuse tulemusi.

MILLINE ON JEAN MONNET' TIPPKEKSKUSE TEGEVUSES OSALEVATE ORGANISATSIOONIDE ROLL?

Kõrgkoolid, kellel on kavas luua Jean Monnet' tippkeskus, peaksid mõtisklema selle strateegilise arengu üle. Nad peaksid esitama oma parimatele õpetamis- ja teadustööga tegelevatele ekspertidele suuniseid ja visiooni, et luua koostoime, mis võimaldab kõrgetasemelist koostööd konkreetsetel ELiga seotud teemadel. Nad peaksid toetama ja edendama keskuse algatusi ja nende arengut.

Kõrgkoolid peavad jätkama Jean Monnet' tippkeskuse tegevust kogu projekti kestel, sealhulgas asendama vajaduse korral akadeemilise koordinaatori. Kui kõrgkool on kohustatud algse akadeemilise koordinaatori asendama, tuleb heakskiidu saamiseks esitada kirjalik taotlus rakendusametile.

Tippkeskus võib teha koostööd mitmete samas linnas või piirkonnas asutatud õppeasutuste/organisatsioonidega. Igal juhul peab see olema selget nime kandev kõrgkooli hallatav institutsioon või struktuur, mis on spetsialiseerunud Euroopa Liidu uuringutele.

MILLISEID KRITERIUME KASUTATAKSE JEAN MONNET' TIPPKEKSKUSE HINDAMISEL?

Allpool on loetletud ametlikud kriteeriumid, millele Jean Monnet' tippkeskus peab vastama, et programmi Erasmus+ alusel toetust saada.

ABIKÖLBLIKKUSKRITEERIUMID

Kes võib esitada taotluse?	Ükskõik millises maailma riigis asutatud kõrgkool. Programmiriigis asutatud kõrgkoolidel peab olema kehtiv Erasmuse kõrgharidusharta. Partnerriikides asuvate osalevate kõrgkoolide puhul Erasmuse kõrgharidusharta omamist ei nõuta. Üksikisikud ei saa taotleda toetust otse.
Projekti kestus	Kolm aastat.
Kellele esitada taotlus?	Brüsselis asuvale Hariduse, Audiovisuaalvaldkonna ja Kultuuri Rakendusametile.
Millal esitada taotlus?	Taotlejad peavad esitama oma toetustaotluse hiljemalt 23. veebruaril kell 12.00 (keskpäev Brüsseli aja järgi) projektide puhul, mida hakatakse ellu viima sama aasta 1. septembril.
Kuidas esitada taotlus?	Üksikasjaliku teabe selle kohta, kuidas esitada taotlus, leiab käesoleva juhendi C osast.
Muud kriteeriumid	Ühes kõrgkoolis saab toetada vaid üht Jean Monnet' tippkeskust.

Taotlevaid organisatsioone hinnatakse ka asjaomaste **kõrvalejätmise ja valikukriteeriumide** põhjal. Lisateabe saamiseks palume tutvuda käesoleva juhendi C osaga.

TOETUSE MÄÄRAMISE KRITEERIUMID

Projekte hinnatakse järgmiste kriteeriumide alusel:

Projekti asjakohasus (kuni 25 punkti)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ projektiettepaneku asjakohasus, võttes arvesse: <ul style="list-style-type: none"> - meetme eesmärgid ja prioriteete (vt jaod „Millised on Jean Monnet' meetmete eesmärgid?” ja „Mis on Jean Monnet' tippkeskus?”) - osalevate organisatsioonide ja kaasatud õpetlaste vajadusi ning eesmärgid ▪ mil määral: <ul style="list-style-type: none"> - sobib projektiettepanek selleks, et toetada uute õpetamis-, teadus- ja arutelutegevuste väljatöötamist - esineb projektiettepanekus tõendeid akadeemilise lisaväärtuse kohta - edendab ja suurendab Euroopa uuringute/teemade nähtavust nii Jean Monnet' meedet elluviivas asutuses kui ka väljaspool ▪ projektiettepaneku asjakohasus, võttes arvesse järgmiseid meetme esmätähtsaid sihtrühmi: <ul style="list-style-type: none"> - haridusasutused, mis on asutatud Jean Monnet' meetmega hõlmamata riikides - haridusasutused või akadeemiliste ringkondade esindajad, kellele Jean Monnet' vahendeid veel ei eraldata
Projekti ülesehituse ja elluviimise kvaliteet (kuni 25 punkti)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ tööprogrammi, sealhulgas asjakohaste ettevalmistus-, elluviimis-, hindamis-, järelmeetmete võtmise ja levitamisetappide selgus, täielikkus ning kvaliteet ▪ projekti eesmärkide ja meetmete ning kavandatava eelarve kokkusobivus ▪ kavandatud meetodika kvaliteet ja rakendatavus
Projektimeeskonna kvaliteet (kuni 25 punkti)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ projekti raames elluviidavatesse meetmetesse kaasatud kõige silmapaistvamate akadeemilise personali liikmete profiili ja eksperditeadmiste asjakohasus – nii akadeemilises kui ka mitteakadeemilises mõttes.

<p>Mõju ja tulemuste levitamine (kuni 25 punkti)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ õpetamistegevuse tulemuste hindamise meetmete kvaliteet ▪ projekti võimalik mõju: <ul style="list-style-type: none"> - Jean Monnet' meetmes osaleva(te)le haridusasutus(t)ele - Jean Monnet' meetmes osalevatele üliõpilastele ja õppijatele - muudele kohalikul, piirkondlikul, riiklikul ja/või Euroopa tasandil kaasatud organisatsioonidele ja isikutele ▪ nende meetmete asjakohasus ja kvaliteet, mille eesmärk on jagada meetmete tulemusi Jean Monnet' meedet ellu viivas haridusasutuses ning mujal ▪ kui see on asjakohane, mil määral on projektiettepanekus kirjeldatud seda, kuidas koostatakse materjalid, dokumendid ja andmekandjad tehakse vabalt kättesaadavaks, kuidas neid tutvustatakse avatud litsentside kaudu, ning samuti seda, et nendega ei kaasne mingeid ebaproportsionaalseid piiranguid
---	---

Rahastamist kaalutakse üksnes selliste projektiettepanekute puhul, mis koguvad vähemalt 60 punkti. Peale selle peavad projektid koguma iga eespool nimetatud toetuse määramise kriteeriumi puhul vähemalt 13 punkti.

MIDA VEEL TULEKS JEAN MONNET' TIPPKEKUSE KOHTA TEADA?

TULEMUSTE LEVITAMINE JA MÕJU

Jean Monnet' tippkeskused peavad levitama ja kasutama organiseeritud õpetamis- ja teadustegevuse tulemusi väljaspool otseselt kaasatud sidusrühmi. Sellega suurendatakse märkimisväärselt nende mõju ja aidatakse kaasa süsteemsele muutusele.

Tulemuste mõju suurendamiseks tuleks moodulite raames luua ja pakkuda levitamistegevuse käigus avatud õppematerjale ning kaasata avatud haridusega seotud tegevusi, et reageerida tehnoloogia edusammudele. Sellega edendatakse paindlikumaid ja loovamaid õppimisviise ning jõutakse üha suurema arvu üliõpilaste, spetsialistide, poliitikakujundajate ja teiste huvitatud rühmadeni.

Jean Monnet' tippkeskustel palutakse ajakohastada oma keskust käsitlevat rubriiki programmi Erasmus+ spetsiaalses veebipõhises vahendis, kuhu koondatakse kogu Jean Monnet' meetmeid käsitlev teave. Neid julgustatakse innukalt kasutama olemasolevaid asjakohaseid platvorme ja vahendeid (st Jean Monnet' kataloogi, Jean Monnet' virtuaalkogukonda). Nende vahendite abil, mis moodustavad osa programmi Erasmus+ üldisest IT-vahendist, tagatakse laiema avalikkuse kursis hoidmine õppeasutuste ja nende pakutavate Jean Monnet' kursustega. Toetusesaajatel palutakse täiendada seda vahendit korrapäraselt oma töö tulemustega.

Tippkeskusi ärgitatakse:

- osalema Euroopa ja riigi tasandil levitamise- ja teavitamisüritustel;
- korraldama koos poliitikakujundajatega ning kodanikuühiskonna organiseerunud liikmete ja koolidega kohalikul, piirkondlikul ja riiklikul tasandil üritusi (loenguid, seminare, õpikodasid jne);
- levitama oma tegevuse tulemusi, korraldades seminare või loenguid, mis on suunatud ja kohandatud avalikkusele ning kodanikuühiskonna esindajatele;
- looma võrgustikke teiste Jean Monnet' tippkeskuste, Jean Monnet' õppetoolide, moodulite koordinaatoritega ja toetust saavate õppeasutustega;
- kasutama avatud õppematerjale, avaldama oma tegevuse kokkuvõtet, sisututvustused ja tegevuskavad ning oodatavad tulemused.

MILLISED ON RAHASTAMISEESKIRJAD?

Projekti väljavalimise korral kohaldatakse toetuse andmisel järgmisi rahastamiseskirju:

Toetuskõlblikud kulud		Rahastamismehhanism	Summa	Eraldamise eeskiri
Tegevuskulud	<p>Toetuskõlblikud otsesed kulud</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ personalikulud ▪ reisi- ja elamiskulud ▪ allhangetega seotud kulud (kuni 30 % abikõlblikest kuludest) ▪ seadmetega seotud kulud (kuni 10 % abikõlblikest kuludest) ▪ õpetamiskulud ▪ muud kulud 	Tegelikud kulud	80 % kõikidest toetuskõlblikest kuludest (v.a juhul, kui taotleja soovib väiksemat toetusprotsenti) kuni 100 000 eurot	Tingimus: eesmärgid ja tööprogramm peavad olema taotlusvormis selgelt välja toodud
	<p>Toetuskõlblikud kaudsed kulud</p> <p>toetuskõlblik on kindla määraga summa, mis ei ületa 7 % projekti abikõlblikest otsestest kuludest ning mis kajastab toetusesaaja üldiseid projektiga seotud halduskulusid (nt elektri- või internetiarved, ruumidega seotud kulud, alaliste töötajatega seotud kulud jne)</p>			

JEAN MONNET' TOETUS AKADEEMILISTELE ÜHENDUSTELE

Jean Monnet' meetme raames toetatakse akadeemilisi ühendusi, mille selge eesmärk on aidata kaasa Euroopa lõimumisprotsessi uurimisele. Sellised ühendused peaksid olema valdkonnaülesed ning avatud asjaomases riigis või piirkonnas kõikidele huvitatud õppejõududele, õpetajatele ja teadlastele, kes on spetsialiseerunud Euroopa Liiduga seotud teemadele. Ühendused peaksid olema Euroopa Liidu uuringutega tegelevates akadeemilistes ringkondades esinduslikud piirkonna, riigi või riigiülesele tasandil. Toetatakse vaid neid ühendusi, mis on ametlikult registreeritud ja mis on iseseisvad juriidilised isikud.

MILLIST TEGEVUST SELLE MEETME RAAMES TOETATAKSE?

Akadeemilised ühendused võivad tegeleda toetuse saamise perioodil kõikvõimalike tegevustega, näiteks:

- korraldada ja ellu viia Euroopa Liidu uuringute ning Euroopa Liidu teemadega tegelevate ühenduste põhikirjajärgset tegevust (nt uudiskirja avaldamine, spetsiaalse veebisaidi loomine, iga-aastase juhatuse koosoleku korraldamine, Euroopa Liiduga seotud teemade nähtavuse suurendamiseks ette nähtud spetsiaalsete esitluste korraldamine);
- teha uuringuid konkreetsetel Euroopa teemadel, et anda nõu kohaliku, piirkondliku, riikliku ja Euroopa tasandi poliitikakujundajatele ning levitada tulemusi nende teemadega tegelevates institutsioonides, sh nii ELi institutsioonides kui ka laiemal avalikkuse seas, suurendades seeläbi kodanikuaktiivsust.

MILLINE ON AKADEEMILISTE ÜHENDUSTE ROLL?

Jean Monnet' akadeemilistest ühendustest peaksid saama tugikeskused nendes Euroopa Liiduga seotud valdkondades, millega nad tegelevad.

Nad võtavad enda kanda võimendaja rolli ja levitavad teadmisi. Samuti aitavad nad koguda ja kasutada teavet ning esitada konkreetsetel teemadel analüüse ja visioone.

Oma projektiettepanekute eest vastutavad akadeemilised ühendused lõppkokkuvõttes ise. Nad on kohustatud viima oma tööprogrammis kirjeldatud meetmeid ellu kogu toetusperioodi kestel.

MILLISEID KRITERIUME KASUTATAKSE JEAN MONNET' AKADEEMILISTE ÜHENDUSTE HINDAMISEL?

Allpool on loetletud ametlikud kriteeriumid, millele Jean Monnet' akadeemilised ühendused peavad vastama, et programmi Erasmus+ alusel toetust saada.

ABIKÕBLIKKUSKRITERIUMID

Kes võib esitada taotluse?	Iga Euroopa Liidu uuringutele spetsialiseerunud õppejõudude või teadlaste ühendus, mis on loodud ükskõik millises maailma riigis. Ühenduse selge eesmärk peab olema aidata kaasa Euroopa lõimumisprotsessi uurimisele riigi või riikidevahelisel tasandil. Ühendus peab olema laadiilt valdkonnaülene. Üksikisikud ei saa taotleda toetust otse.
Projekti kestus	Kolm aastat.
Kellele esitada taotlus?	Brüsselis asuvale Hariduse, Audiovisuaalvaldkonna ja Kultuuri Rakendusametile.
Millal esitada taotlus?	Taotlejad peavad esitama oma toetustaotluse hiljemalt 23. veebruaril kell 12.00 (keskpäev Brüsseli aja järgi) projektide puhul, mida hakatakse ellu viima sama aasta 1. septembril.
Kuidas esitada taotlus?	Üksikasjaliku teabe selle kohta, kuidas esitada taotlus, leiab käesoleva juhendi C osast.

Taotlevaid organisatsioone hinnatakse ka asjaomaste **kõrvalejätmise ja valikukriteeriumide** põhjal. Lisateabe saamiseks palume tutvuda käesoleva juhendi C osaga.

TOETUSE MÄÄRAMISE KRITERIUMID

Projekte hinnatakse järgmiste kriteeriumide alusel:

Projekti asjakohasus (kuni 25 punkti)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ projektiettepaneku asjakohasus, võttes arvesse:<ul style="list-style-type: none"> - meetme eesmärgid ja prioriteete (vt jaod „Millised on Jean Monnet’ meetmete eesmärgid?” ja „Mis on Jean Monnet’ toetus akadeemilistele ühendustele?”) ▪ mil määral:<ul style="list-style-type: none"> - sobib projektiettepanek selleks, et toetada akadeemilise ühenduse põhikirjajärgset tegevust ja korraldada Euroopa teemadel uuringuid - suurendada nõu andmist kohaliku, piirkondliku ja Euroopa tasandi poliitikakujundajatele <p>projektiettepaneku asjakohasus, võttes arvesse järgmisi esmatähtsaid sihtrühmi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - akadeemilised ühendused, mis on asutatud Jean Monnet’ meetmega hõlmamata riikides - akadeemilised ühendused, kellele Jean Monnet’ vahendeid veel ei eraldata
Projekti ülesehituse ja elluviimise kvaliteet (kuni 25 punkti)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ tööprogrammi, sealhulgas asjakohaste ettevalmistus-, elluviimis-, hindamis-, järelemeetmete võtmise ja levitamisetappide selgus, täielikkus ning kvaliteet ▪ projekti eesmärkide ja meetmete ning kavandatava eelarve kokkusobivus ▪ kavandatud metoodika kvaliteet ja rakendatavus
Projektiteeskonna kvaliteet (kuni 25 punkti)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ projektiettepanekus toodud uuringumeetmetesse kaasatud kõige silmapaistvamate personaliliikmete profiili ja eksperditeadmiste asjakohasus nii akadeemilises kui ka mitteakadeemilises mõttes
Mõju ja tulemuste levitamine (kuni 25 punkti)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ tegevuse tulemuste hindamise meetmete kvaliteet ▪ projekti võimalik mõju:<ul style="list-style-type: none"> - Jean Monnet’ meetmes osaleva(te)le akadeemilis(t)ele ühendus(t)ele - muudele kohalikul, piirkondlikul, riiklikul ja/või Euroopa tasandil kaasatud organisatsioonidele ja poliitikakujundajatele ▪ nende meetmete asjakohasus ja kvaliteet, mille eesmärk on jagada meetmete tulemusi Jean Monnet’ meedet ellu viivas akadeemilises ühenduses ning mujal

Rahastamist kaalutakse üksnes selliste projektiettepanekute puhul, mis koguvad vähemalt 60 punkti. Peale selle peavad projektid koguma iga eespool nimetatud toetuse määramise kriteeriumi puhul vähemalt 13 punkti.

MIDA VEEL TULEKS AKADEEMILISTELE ÜHENDUSTELE ANTAVA JEAN MONNET' TOETUSE KOHTA TEADA?

TULEMUSTE LEVITAMINE JA MÕJU

Selle meetme raames välja valitud akadeemilised ühendused peavad levitama ja kasutama oma propageerimistegevuse tulemusi väljaspool otseselt kaasatud sidusrühmi. Sellega suurendatakse märkimisväärselt nende mõju ja aidatakse kaasa süsteemsele muutusele.

Tulemuste mõju suurendamiseks tuleks moodulite raames luua ja pakkuda levitamistegevuse käigus avatud õppematerjale ning kaasata avatud haridusega seotud tegevusi, et reageerida tehnoloogia edusammudele. Sellega edendatakse paindlikumaid ja loovamaid õppimisviise ning jõutaks üha suurema arvu üliõpilaste, spetsialistide, poliitikakujundajate ja teiste huvitatud rühmadeni.

Kõikidel ühendustel, kellele on antud Jean Monnet' toetus, palutakse ajakohastada oma ühendust käsitlevat rubriiki programmi Erasmus+ spetsiaalses veebipõhises vahendis, kuhu koondatakse kogu Jean Monnet' meetmeid käsitlev teave. Neid julgustatakse innukalt kasutama olemasolevaid asjakohaseid platvorme ja vahendeid (st Jean Monnet' kataloogi, Jean Monnet' virtuaalkogukonda). Nende vahendite abil, mis moodustavad osa programmi Erasmus+ üldisest IT-vahendist, tagatakse laiema avalikkuse kursis hoidmine akadeemiliste ühenduste ja nende Jean Monnet' meetmetega. Toetusesaajatel palutakse täiendada seda vahendit korrapäraselt oma töö tulemustega.

Projekti väljavalimise korral kohaldatakse toetuse andmisel järgmiseid rahastamiseeskirju:

JEAN MONNET' TOETUS AKADEEMILISTELE ÜHENDUSTELE

Toetuskõlblikud kulud		Rahastamismehhanism	Summa	Eraldamise eeskiri
Tegevuskulud	<p>Toetuskõlblikud otsesed kulud</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ personalikulud ▪ reisi- ja elamiskulud ▪ allhangetega seotud kulud (kuni 30 % abikõlblikest kuludest) ▪ seadmetega seotud kulud (kuni 10 % abikõlblikest kuludest) ▪ muud kulud <p>Toetuskõlblikud kaudsed kulud toetuskõlblik on kindla määraga summa, mis ei ületa 7 % projekti abikõlblikest otsestest kuludest ning mis kajastab toetusesaaja üldiseid projektiga seotud halduskulusid (nt elektri- või interneti- arved, ruumidega seotud kulud, alaliste töötajatega seotud kulud jne)</p>	Tegelikud kulud	<p>Kuni 50 000 eurot</p> <p>80 % toetuskõlblikest kuludest (v.a juhul, kui taotleja soovib väiksemat toetusprotsenti)</p>	Tingimus: eesmärgid ja tööprogramm peavad olema taotlusvormis selgelt välja toodud

JEAN MONNET' VÕRGUSTIKUD (POLIITILINE ARUTELU AKADEEMILISTE RINGKONDADEGA)

MIS ON JEAN MONNET' VÕRGUSTIK?

Jean Monnet' võrgustike raames toetatakse Euroopa Liidu uuringute valdkonnas rahvusvaheliste osalejate (kõrgkoolide, tippkeskuste, osakondade, meeskondade, üksikute ekspertide jne) konsortsiumide loomist ja arendamist.

Võrgustikud aitavad koguda teavet, vahetada tavasid, täiustada teadmisi ja toetada Euroopa lõimumisprotsessi kogu maailmas. Selle meetmega võidakse aidata edendada ka spetsiaalset tegevust toetavaid olemasolevaid võrgustikke, eeskätt soodustades noorte teadlaste tegelemist ELi käsitlevate teemadega.

Need projektid põhinevad ühepoolsetel ettepanekutel, milles keskendutakse tegevustele, mida ei ole võimalik riigi tasandil edukalt ellu viia, ja neis peab kaasa lööma vähemalt kolm partnerinstitutsiooni (sh taotlev institutsioon) vähemalt kolmest riigist. Eesmärk on ellu viia projekte, millel on pigem riikidevaheline kui riiklik mõõde.

MILLIST TEGEVUST SELLE MEETME RAAMES TOETATAKSE?

Projekti kestel võidakse teha võrgustike raames kõikvõimalikke tegevusi, näiteks:

- koguda ja täiustada teavet ning tulemusi, mis on seotud ELi uuringute valdkonnas toimuva kõrgetasemelise teadus- ja õpetamistegevuse puhul kohaldatava metoodikaga;
- töhustada eri kõrgkoolide ja teiste asjakohaste asutuste koostööd Euroopas ning kogu maailmas;
- vahetada heade tavade vastastikuse edendamise eesmärgil teadmisi ja oskusteavet;
- soodustada koostööd ning luua koos avaliku sektori osalejate ja Euroopa Komisjoni talitustega olulistel ELiga seotud teemadel kõrgetasemeline teadmiste vahetamise platvorm.

MILLINE ON JEAN MONNET' VÕRGUSTIKES OSALEVATE ORGANISATSIOONIDE ROLL?

Jean Monnet' võrgustikest peaksid saama tugikeskused nendes Euroopa Liiduga seotud valdkondades, mida nad hõlmavad. Võrgustikud omandavad võimendaja rolli ja nende raames levitatakse teadmisi. Samuti aitavad nad koguda ja kasutada teavet ning esitada konkreetsetel teemadel analüüse ja visioone.

Lõplik vastutus nende projektiettepanekute eest lasub Jean Monnet' võrgustikke koordineerival kõrgharidusvaldkonnas. Nad on kohustatud viima oma tööprogrammis kirjeldatud meetmeid ellu kogu toetusperioodi kestel.

MILLISEID KRITERIUME KASUTATAKSE JEAN MONNET' VÕRGUSTIKE HINDAMISEL?

Allpool on loetletud ametlikud kriteeriumid, millele Jean Monnet' võrgustik peab vastama, et programmi Erasmus+ alusel toetust saada.

ABIKÕLBLIKKUSKRITERIUMID

Kes võib esitada taotluse?	Kõrgkool või mõni muu Euroopa lõimumise valdkonnas tegutsev organisatsioon, mis on asutatud ükskõik millises maailma riigis. Programmiriigis asutatud kõrgkoolidel peab olema kehtiv Erasmuse kõrgharidusharta. Partnerriikides asuvate osalevate kõrgkoolide puhul Erasmuse kõrgharidusharta omamist ei nõuta. Taotleja peab olema niisuguse võrgustiku koordinaator, mis hõlmab vähemalt kolme osalevat asutust vähemalt kolmest riigist. Määratud Euroopa institutsioonidel (ära toodud määruses, millega kehtestatakse Erasmus+ programm), kelle eesmärgid ühtivad Euroopa huvidega, ei ole õigust esitada selle meetme alusel taotlust.
Projekti kestus	Kolm aastat.
Kellele esitada taotlus?	Brüsselis asuvale Hariduse, Audiovisuaalvaldkonna ja Kultuuri Rakendusametile.
Millal esitada taotlus?	Taotlejad peavad esitama oma toetustaotluse hiljemalt 23. veebruaril kell 12.00 (keskpäev Brüsseli aja järgi) projektide puhul, mida hakatakse ellu viima sama aasta 1. septembril.
Kuidas esitada taotlus?	Üksikasjaliku teabe selle kohta, kuidas esitada taotlus, leiab käesoleva juhendi C osast.

Taotlevaid organisatsioone hinnatakse ka asjaomaste **kõrvalejätmise ja valikukriteeriumide** põhjal. Lisateabe saamiseks palume tutvuda käesoleva juhendi C osaga.

TOETUSE MÄÄRAMISE KRITERIUMID

Projekte hinnatakse järgmiste kriteeriumide alusel:

<p>Projekti asjakohasus (kuni 25 punkti)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ projektiettepaneku asjakohasus, võttes arvesse: <ul style="list-style-type: none"> - meetme eesmärgid ja prioriteete (vt jaod „Millised on Jean Monnet’ meetmete eesmärgid?” ja „Mis on Jean Monnet’ võrgustik?”) ▪ mil määral: <ul style="list-style-type: none"> - sobib projektiettepanek selleks, et toetada uute õpetamis-, teadus- ja arutelutegevuste väljatöötamist - esineb projektiettepanekus tõendeid akadeemilise lisaväärtuse kohta - edendab ja suurendab Euroopa uuringute/teemade nähtavust nii Jean Monnet’ meetmes osalevas asutuses kui ka väljaspool. ▪ projektiettepaneku asjakohasus, võttes arvesse järgmiseid meetme esma- tähtsaid sihtrühmi: <ul style="list-style-type: none"> - haridusasutused, mis on asutatud Jean Monnet’ meetmega hõlmama- ta riikides - haridusasutused või akadeemiliste ringkondade esindajad, kellele Jean Monnet’ vahendeid veel ei eraldata
<p>Projekti ülesehituse ja elluviimise kvaliteet (kuni 25 punkti)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ tööprogrammi, sealhulgas asjakohaste ettevalmistus-, elluviimis-, hindamis-, järelmeetmete võtmise ja levitamisetappide selgus, täielikkus ning kvaliteet ▪ projekti eesmärkide ja meetmete ning kavandatava eelarve kokkusobivus ▪ kavandatud metoodika kvaliteet ja rakendatavus ▪ võrgustiku tegevuse ülesehitus ja juhtimine, sealhulgas liikmetevahelised suhtluskanalid
<p>Projektimeeskonna kvaliteet (kuni 25 punkti)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ projekti raames elluviidavatesse meetmetesse kaasatud kõige silmapaist- vamate personaliliikmete profiili ja eksperditeadmiste asjakohasus – nii akadeemilises kui ka mitteakadeemilises mõttes ▪ võrgustiku koosseis, pidades silmas geograafilist ulatust ja pädevuste vas- tastikust täiendavust
<p>Mõju ja tulemuste levitamine (kuni 25 punkti)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ õpetamistegevuse tulemuste hindamise meetmete kvaliteet ▪ projekti võimalik ja võimendav mõju: <ul style="list-style-type: none"> - Jean Monnet’ meedet ellu viivale haridusasutusele ja võrgustiku liik- meks olevatele asutustele - Jean Monnet’ meetmes osalevatele üliõpilastele ja õppijatele - muudele kohalikul, piirkondlikul, riiklikul ja/või Euroopa tasandil kaa- satud organisatsioonidele ja isikutele ▪ nende meetmete asjakohasus ja kvaliteet, mille eesmärk on jagada meet- mete tulemusi Jean Monnet’ meedet ellu viivas haridusasutuses ning mu- jal ▪ kui see on asjakohane, mil määral on projektiettepanekus kirjeldatud seda, kuidas koostatakse materjalid, dokumendid ja andmekandjad tehakse va- balt kättesaadavaks, kuidas neid tutvustatakse avatud litsentside kaudu, ning samuti seda, et nendega ei kaasne mingeid ebaproportsionaalseid pii- ranguid

Rahastamist kaalutakse üksnes selliste projektiettepanekute puhul, mis koguvad vähemalt 60 punkti. Peale selle peavad projektid koguma iga eespool nimetatud toetuse määramise kriteeriumi puhul vähemalt 13 punkti.

MIDA VEEL TULEKS VÕRGUSTIKELE ANTAVA JEAN MONNET' TOETUSE KOHTA TEADA?

TULEMUSTE LEVITAMINE JA MÕJU

Selle meetme alusel välja valitud võrgustike raames tuleb levitada ja kasutada võrgustikes toimunud õpetamis- ja teadustegevuse tulemusi väljaspool otseselt kaasatud sidusrühmi. Sellega suurendatakse märkimisväärselt nende mõju ja aidatakse kaasa süsteemsele muutusele.

Tulemuste mõju suurendamiseks tuleks võrgustike levitamistegevuse raames luua võrgustike eesmärkidele kohandatud vahendeid ja ettevõtmisi.

Jean Monnet' võrgustikel palutakse ajakohastada oma võrgustikku käsitlevat rubriiki programmi Erasmus+ spetsiaalses veebipõhises vahendis, kuhu koondatakse kogu Jean Monnet' meetmeid käsitlev teave. Neid julgustatakse innukalt kasutama olemasolevaid asjakohaseid platvorme ja vahendeid (st Jean Monnet' kataloogi, Jean Monnet' virtuaalkogukonda). Nende vahendite abil, mis moodustavad osa programmi Erasmus+ üldisest IT-vahendist, tagatakse laiema avalikkuse kursis hoidmine Jean Monnet' võrgustike tegevusega. Toetusesaajatel palutakse täiendada seda vahendit korrapäraselt oma töö tulemustega.

MILLISED ON RAHASTAMISEESKIRJAD?

Projekti väljavalimise korral kohaldatakse toetuse andmisel järgmisi rahastamiseeskirju:

	Toetuskõlblikud kulud	Rahastamismehhanism	Summa	Eraldamise eeskiri
Tegevuskulud	<p>Toetuskõlblikud otsesed kulud</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ personalikulud ▪ reisi- ja elamiskulud ▪ allhangetega seotud kulud (kuni 30 % abikõlblikest kuludest) ▪ seadmetega seotud kulud (kuni 10 % abikõlblikest kuludest) ▪ õpetamiskulud ▪ muud kulud <p>Toetuskõlblikud kaudsed kulud toetuskõlblik on kindla määraga summa, mis ei ületa 7 % projekti abikõlblikest otsestest kuludest ning mis kajastab toetusesaaja üldiseid projektiga seotud halduskulusid (nt elektri- või internetiarved, ruumidega seotud kulud, alaliste töötajatega seotud kulud jne)</p>	Tegelikud kulud	<p>Kuni 300 000 eurot</p> <p>80 % toetuskõlblikest kuludest (v.a juhul, kui taotleja soovib väiksemat toetusprotsenti)</p>	<p>Tingimus: eesmärgid ja tööprogramm peavad olema taotlusvormis selgelt välja toodud</p>

JEAN MONNET' PROJEKTID (POLIITILINE ARUTELU AKADEEMILISTE RINGKONDADEGA)

MIS ON JEAN MONNET' PROJEKT?

Jean Monnet' projektide raames toetatakse innovatsiooni, vastastikust rikastamist ja Euroopa Liitu käsitleva teabe levitamist. Projektid põhinevad ühepoolsetel ettepanekutel (ehkki kavandatavasse tegevusse võib kaasata teisi partnereid) ning võivad kesta 12–24 kuud.

- **Innovatsiooniprojektide** raames uuritakse uusi vaatenurki ja eri meetodikaid eesmärgiga muuta Euroopa Liiduga seotud teemad atraktiivsemaks ning kohandada neid eri sihtrühmadele (nt projektid, mis keskenduvad ELi-alasele õppele koolides).
- **Vastastikuse rikastamise projektidega** edendatakse Euroopa Liiduga seotud arutelu ja mõttevahetust ning suurendatakse teadmisi liidu ja selle protsesside kohta. Nende projektide eesmärk on täiustada ELiga seotud teadmisi konkreetsetes kontekstides.
- **Teabe levitamise projektides** keskendutakse peamiselt teabe edastamisele ja levitamisele.

MILLIST TEGEVUST JEAN MONNET' PROJEKTIDE RAAMES TOETATAKSE?

Jean Monnet' projekti kestel võidakse teha kõikvõimalikke tegevusi, näiteks:

Innovatsioon

- töötada konkreetsetel Euroopa Liiduga seotud teemadel välja ja katsetada uusi meetodikaid, uut sisu ja uusi vahendeid;
- luua konkreetsetes õppeainetes virtuaalsed klassiruumid ja katsetada neid eri kontekstides;
- kavandada, toota ja rakendada iseseisva õppimise vahendeid, millega edendatakse ELis kodanikuaktiivsust;
- töötada välja ja pakkuda asjakohast pedagoogilist sisu ja uusi/kohandatud didaktilisi materjale Euroopa Liidu teemade õpetamiseks põhi- ja keskhariduse tasandil (ELi-alane õpe koolides);
- kujundada välja ja viia ellu õpetajakoolituse meetmed ja õpetajate täiendusõpe, andes neile Euroopa Liiduga seotud õppeainete õpetamiseks asjakohased teadmised ja oskused;
- pakkuda põhi- ja keskkooliõpilastele ning kutseõppeasutuste õpilastele spetsiaalselt kavandatud Euroopa Liidu alaseid tegevusi;

Vastastikune rikastamine

- toetada ELi uuringute kavandamist ja/või tõsta olemasolevate teadmiste taset ja/või suurendada teaduskonna/õppetooli/uurimismeeskonna dünaamikat konkreetse riigi kõrgkoolis, mis on väljendanud erihuvi või millel on selleks erivajadus;
- arendada mitme kõrgkooli ühist sisu ja üliõpilaste ühisõpet. Osalevad kõrgkoolid võivad korraldada ühistegevust ja valmistada ette vahendeid, mis toetavad nende kursuste läbiviimist.

Teabe levitamine

- toetada teabe edastamise ja levitamisega riigiasutuste töötajaid, konkreetsete valdkondade eksperte ja kodanikuühiskonda tervikuna;
- korraldada olulistel Euroopa Liiduga seotud teemadel konverentse, seminare ja/või ümarlaudu.

MILLINE ON JEAN MONNET' PROJEKTIS OSALEVATE ORGANISATSIOONIDE ROLL?

Projektiettepanekut esitav haridusasutus peab koostama selge ja jätkusuutliku strateegia koos üksikasjaliku tööprogrammiga, mis sisaldab teavet oodatavate tulemuste kohta. Asjaomane asutus peab põhjendama kavandatavate meetmete vajalikkust, selgitama, kes on otsesed ja kaudsed toetusesaajad, ning tagama kõikide osalevate organisatsioonide aktiivse kaasalõomise.

Ettepanekutele kirjutab alla kõrgkooli (või muu abikõlbliku organisatsiooni) seaduslik esindaja ning neis esitatakse teave taotleva haridusasutuse õigusliku seisundi, eesmärkide ja tegevuse kohta.

Lõplik vastutus projektiettepanekute eest lasub kõrgkoolil (või muul abikõlblikul organisatsioonil). Nad on kohustatud viima oma projektides kirjeldatud meetmeid ellu kogu projekti kestel.

MILLISEID KRITERIUME KASUTATAKSE JEAN MONNET' PROJEKTI HINDAMISEL?

Allpool on loetletud ametlikud kriteeriumid, millele Jean Monnet' projekt peab vastama, et programmi Erasmus+ alusel toetust saada.

ABIKÖLBLIKKUSKRITEERIUMID

Kes võib esitada taotluse?	Kõrgkool või mõni muu Euroopa Liiduga seotud valdkonnas tegutsev organisatsioon, mis on asutatud ükskõik millises maailma riigis. Programmiriigis asutatud kõrgkoolidel peab olema kehtiv Erasmuse kõrgharidusharta. Partnerriikides asuvate osalevate kõrgkoolide puhul Erasmuse kõrgharidusharta omamist ei nõuta. Määratud institutsioonidel (ära toodud määruhes, millega kehtestatakse Erasmus+ programm), kelle eesmärgid ühtivad Euroopa huvidega, ei ole õigust esitada selle meetme alusel taotlust. Põhi- ja keskkoolidel ei ole õigust esitada taotlust, ehkki nad võivad osaleda aktiivselt meetmete elluviimises.
Projekti kestus	12–24 kuud.
Kellele esitada taotlus?	Brüsselis asuvale Hariduse, Audiovisuaalvaldkonna ja Kultuuri Rakendusametile.
Millal esitada taotlus?	Taotlejad peavad esitama oma toetustaotluse hiljemalt 23. veebruaril kell 12.00 (keskpäev Brüsseli aja järgi) projektide puhul, mida hakatakse ellu viima sama aasta 1. septembril.
Kuidas esitada taotlus?	Üksikasjaliku teabe selle kohta, kuidas esitada taotlus, leiab käesoleva juhendi C osast.

Taotlevaid organisatsioone hinnatakse ka asjaomaste **kõrvalejätmise ja valikukriteeriumide** põhjal. Lisateabe saamiseks palume tutvuda käesoleva juhendi C osaga.

TOETUSE MÄÄRAMISE KRITEERIUMID

Projekte hinnatakse järgmiste kriteeriumide alusel:

Projekti asjakohasus (kuni 25 punkti)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ projektiettepaneku asjakohasus, võttes arvesse: <ul style="list-style-type: none"> - meetme eesmärgid ja prioriteete (vt jaod „Millised on Jean Monnet’ meetmete eesmärgid?” ja „Mis on Jean Monnet’ projekt?”) - Jean Monnet’ innovatsioonialaste, vastastikuse rikastamise ja teabe levitamise projektide erieesmärgid ▪ mil määral: <ul style="list-style-type: none"> - sobib projektiettepanek selleks, et toetada uute õpetamis-, teadus- ja arutelutegevuste väljatöötamist - esineb projektiettepanekus tõendeid akadeemilise lisaväärtuse kohta - edendab ja suurendab Euroopa uuringute/teemade nähtavust nii Jean Monnet’ meetmes osalevas asutuses kui ka väljaspool. ▪ projektiettepaneku asjakohasus, võttes arvesse järgmiseid meetme esmatahtsaid sihtrühmi: <ul style="list-style-type: none"> - haridusasutused, mis on asutatud Jean Monnet’ meetmega hõlmamata riikides - haridusasutused või akadeemiliste ringkondade esindajad, kellele Jean Monnet’ vahendeid veel ei eraldata
Projekti ülesehituse ja elluviimise kvaliteet (kuni 25 punkti)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ tööprogrammi, sealhulgas asjakohaste ettevalmistus-, elluviimis-, hindamis-, järelmeetmete võtmise ja levitamisetappide selgus, täielikkus ning kvaliteet ▪ projekti eesmärkide ja meetmete ning kavandatava eelarve kokkusobivus ▪ kavandatud meetodika kvaliteet ja rakendatavus
Projektimeeskonna kvaliteet (kuni 25 punkti)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ projekti raames elluviidavatesse meetmetesse kaasatud kõige silmapaistvamate personaliliikmete profiili ja eksperditeadmiste asjakohasus – nii akadeemilises kui mitteakadeemilises mõttes ▪ projektide puhul, millega võetakse sihikule põhi- ja keskkooliõpilased: asjakohaste pedagoogiliste oskustega töötajate kaasamine projekti

Mõju ja tulemuste levitamine (kuni 25 punkti)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ õpetamistegevuse tulemuste hindamise meetmete kvaliteet ▪ projekti võimalik mõju: <ul style="list-style-type: none"> - Jean Monnet' meedet elluviivale haridusasutusele - Jean Monnet' meetmes osalevatele üliõpilastele ja õppijatele - muudele kohalikul, piirkondlikul, riiklikul ja/või Euroopa tasandil kaasatud organisatsioonidele ja isikutele ▪ nende meetmete asjakohasus ja kvaliteet, mille eesmärk on jagada meetmete tulemusi Jean Monnet' meedet ellu viivas haridusasutuses ning mujal ▪ kui see on asjakohane, mil määral on projektiettepanekus kirjeldatud seda, kuidas koostatavad materjalid, dokumendid ja andmekandjad tehakse vabalt kättesaadavaks, kuidas neid tutvustatakse avatud litsentside kaudu, ning samuti seda, et nendega ei kaasne mingeid ebaproportsionaalseid piiranguid
--	---

Rahastamist kaalutakse üksnes selliste projektiettepanekute puhul, mis koguvad vähemalt 60 punkti. Peale selle peavad projektid koguma iga eespool nimetatud toetuse määramise kriteeriumi puhul vähemalt 13 punkti.

MIDA VEEL TULEKS JEAN MONNET' PROJEKTI KOHTA TEADA?

TULEMUSTE LEVITAMINE JA MÕJU

Jean Monnet' projektide raames tuleb levitada ja kasutada meetmete tulemusi väljaspool otseselt kaasatud sidusrühmi. Sellega suurendatakse märkimisväärselt nende mõju ja aidatakse kaasa süsteemsele muutusele.

Jean Monnet' projekti haldajal palutakse ajakohastada oma projekti käsitlevat rubriiki programmi Erasmus+ spetsiaalses veebipõhises vahendis, kuhu koondatakse kogu Jean Monnet' meetmeid käsitlev teave. Neid julgustatakse innukalt kasutama olemasolevaid asjakohaseid platvorme ja vahendeid (st Jean Monnet' kataloogi, Jean Monnet' virtuaalkogukonda). Nende vahendite abil, mis moodustavad osa programmi Erasmus+ üldisest IT-vahendist, tagatakse laiema avalikkuse tulemustega kursis hoidmine. Toetusesaajatel palutakse täiendada seda vahendit korrapäraselt oma töö tulemustega.

Jean Monnet' projektide haldajaid ärgitatakse:

- osalema riigi ja Euroopa tasandil levitamise- ja teavitamisüritustel;
- korraldama koos poliitikakujundajatega ning kodanikuühiskonna organiseerunud liikmete ja koolidega kohalikul, piirkondlikul ja riiklikul tasandil üritusi (loenguid, seminare, õpikodasid jne);
- levitama oma tegevuse tulemusi, korraldades seminare või loenguid, mis on suunatud ja kohandatud avalikkusele ja kodanikuühiskonna esindajatele;
- looma võrgustikke tippkeskuste, Jean Monnet' õppetoolide, moodulite koordinaatorite ning toetust saavate akadeemiliste asutuste ja ühendustega;
- kasutama avatud õppematerjale, avaldama oma tegevuse kokkuvõtteid, sisututvustused ja tegevuskavad ning oodatavad tulemused.

MILLISED ON RAHASTAMISEESKIRJAD?

Projekti eelarve koostamisel tuleb kinni pidada järgmistest rahastamiseeskirjadest.

Jean Monnet' projekti jaoks antav maksimumtoetus:		60 000 eurot (mis katab kogukuludest kuni 75 %)	
Toetuskõlblikud kulud		Rahastamismehhanism	Summa
Osalemine konverentsidel	Toetus, mis aitab katta konverentside, seminaride, õpikodade jms korraldamisega seotud kulud, v.a kulud, mis on seotud mujalt pärit esinejate osalemisega	Toetus ühikukulude katmiseks	D.2 päevas osaleja kohta
Reisikulud (mujalt pärit esinejad)	Reisi pikkusel põhinev toetus, mis aitab katta konverentsidel osalevate mujalt pärit esinejate reisikulud; reisi pikkuse arvutamisel tuleb kasutada Euroopa Komisjoni vahemaa arvutamise kalkulaatorit ¹⁶³ , märkides ära ühel suunal läbitava vahemaa, et oleks võimalik arvutada ELi toetus, millega toetatakse edasi-tagasi sõitu. ¹⁶⁴	Ühikukulud	Kui reisi pikkus on 100–499 km: 180 eurot osaleja kohta
			Kui reisi pikkus on 500–1999 km: 275 eurot osaleja kohta
			Kui reisi pikkus on 2000–2999 km: 360 eurot osaleja kohta
			Kui reisi pikkus on 3000–3999 km: 530 eurot osaleja kohta
			Kui reisi pikkus on 4000–7999 km: 820 eurot osaleja kohta
			Kui reisi pikkus on 8000 km või enam: 1100 eurot osaleja kohta
Elamiskulud (mujalt pärit esinejad)	Toetus, mis aitab katta konverentsil osalevate mujalt pärit esinejate elamiskulud	Toetus ühikukulude katmiseks	D.3 päevas osaleja kohta

¹⁶³ http://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/tools/distance_et.htm

¹⁶⁴ Nt kui Madridist (Hispaaniast) pärit isik osaleb meetmes, mida viiakse ellu Roomas (Itaalias), peab taotluse esitaja a) arvutama välja vahemaa Madridist Rooma (1365,28 km); b) valima sobiva reisi pikkuse vahemiku (500–1999 km) ning c) arvutama ELi toetuse, millega aidatakse katta osaleja kulud seoses reisimisega Madridist Rooma ja tagasi (275 eurot).

Täiendavad meetmed	Toetus, et katta lisakulud, mis on seotud käesoleva meetme raames välja töötatud täiendavate meetmetega, nagu ürituse akadeemilised järelmeetmed; veebisaidi loomine ja haldamine; väljaannete koostamine, trükkimine ja levitamine; tõlkekulud, tootmiskulud	Ühekordne toetus	25 000 eurot
---------------------------	---	------------------	--------------

Jean Monnet' projektide puhul kohaldatavad konkreetsed summad leiab juhendi käesolevast osast Jean Monnet' meetmeid käsitleva peatüki lõpus olevast jaost „Jean Monnet' ühikukulud”.

JEAN MONNET' ÜHIKUKULUD

D.1 – RIIKLIKUD ÕPETAMISKULUD (EURODES ÕPPETÖÖ TUNNI KOHTA)

Summad sõltuvad riigist, kus õpetamine toimub.

Programmiriigid	
Belgia	200
Bulgaaria	80
Tšehhi Vabariik	107
Taani	200
Saksamaa	200
Eesti	107
Iirimaa	172
Kreeka	129
Hispaania	161
Prantsusmaa	184
Horvaatia	96
Itaalia	166
Küpros	151
Läti	98
Leedu	106
Luksemburg	200
Ungari	104
Malta	138
Madalmaad	200
Austria	200

Poola	104
Portugal	126
Rumeenia	81
Sloveenia	136
Slovakkia	114
Soome	193
Rootsi	200
Ühendkuningriik	184
endine Jugoslaavia Makedoonia vabariik	80
Island	159
Liechtenstein	80
Norra	200
Türgi	87
Partnerriigid	
Antigua ja Barbuda	92
Austraalia	200
Bahrein	110
Barbados	94
Brunei	200
Kanada	200
Tšiili	83

Ekvatoriaal-Guinea	131
Hongkong	200
Israël	144
Jaapan	178
Korea Vabariik	153
Kuveit	200
Liibüa	90
Mehhiko	86
Uus-Meremaa	153
Omaan	131
Katar	200
Saint Kitts ja Nevis	84
Saudi Araabia	126
Seišellid	126
Singapur	200
Šveits	200
Venemaa territoorium (nagu seda on tunnustatud rahvusvahelises õiguses)	109
Trinidad ja Tobago	115
Araabia Ühendemiraadid	200
Ameerika Ühendriigid	200
Muud riigid	80

D.2 – RIIKLIKUD KONVERENTSIKULUD (EURODES PÄEVAS)

Summad sõltuvad riigist, kus meedet ellu viiakse.

Programmiriigid	
Belgia	88
Bulgaaria	40
Tšehhi Vabariik	55
Taani	94
Saksamaa	90
Eesti	47
Iirimaa	75
Kreeka	56
Hispaania	70
Prantsusmaa	80
Horvaatia	42
Itaalia	73
Küpros	66
Läti	43
Leedu	47
Luksemburg	144
Ungari	46
Malta	60
Madalmaad	97
Austria	94
Poola	45
Portugal	55
Rumeenia	40
Sloveenia	59
Slovakkia	50
Soome	84
Rootsi	95
Ühendkuningriik	81
endine Jugoslaavia Makedoonia vabariik	40
Island	69
Liechtenstein	40
Norra	138
Türgi	40

Partnerriigid	
Argentiina	44

Austraalia	90
Bahrein	43
Barbados	41
Brunei	115
Kanada	89
Ekvatoriaal-Guinea	57
Hongkong	117
Iisrael	63
Jaapan	78
Korea Vabariik	67
Kuveit	110
Macao	154
Uus-Meremaa	67
Omaan	57
Katar	194
Saudi Araabia	55
Seišellid	55
Singapur	133
Šveits	118
Venemaa territoorium (nagu seda on tunnustatud rahvusvahelises õiguses)	48
Trinidad ja Tobago	50
Araabia Ühendemiraadid	107
Ameerika Ühendriigid	109
Muud riigid	40

D.3 – MUJALT PÄRIT ESINEJATE ELAMISKULUD (EURODES PÄEVAS)

Summad sõltuvad riigist, kus meedet ellu viiakse.

Programmiriigid	
Belgia	232
Bulgaaria	227
Tšehhi Vabariik	230
Taani	270
Saksamaa	208
Eesti	181
Iirimaa	254
Kreeka	222
Hispaania	212
Prantsusmaa	245
Horvaatia	180
Itaalia	230
Küpros	238
Läti	211
Leedu	183
Luksemburg	237
Ungari	222
Malta	205
Madalmaad	263
Austria	225
Poola	217
Portugal	204
Rumeenia	222
Sloveenia	180
Slovakkia	205
Soome	244
Rootsi	257
Ühendkuningriik	276
endine Jugoslaavia Makedoonia vabariik	210
Island	245
Liechtenstein	175
Norra	220
Türgi	220
Partnerriigid	

Afganistan	125
Albaania	210
Alžeeria	170
Andorra	195
Angola	280
Antigua ja Barbuda	225
Argentiina	285
Armeenia	280
Austraalia	210
Aserbaidžaan	270
Bahama	190
Bahrein	275
Bangladesh	190
Barbados	215
Valgevene	225
Belize	185
Benin	150
Bhutan	180
Boliivia	150
Bosnia ja Hertsegoviina	200
Botswana	185
Brasiilia	245
Brunei	225
Burkina Faso	145
Burundi	165
Kambodža	165
Kamerun	160
Kanada	230
Cabo Verde	125
Kesk-Aafrika Vabariik	140
Tšaad	210
Tšiili	245
Hiina	210
Colombia	170
Komoorid	135
Kongo	185
Kongo Demokraatlik Vabariik	245
Cooki saared	185

Costa Rica	190
Kuuba	225
Djibouti	235
Dominica	215
Dominikaani Vabariik	230
Ecuador	190
Egiptus	205
El Salvador	180
Ekvatoriaal-Guinea	145
Eritrea	130
Etiopia	195
Fidži	170
Gabon	190
Gambia	170
Gruusia	295
Ghana	210
Grenada	215
Guatemala	175
Guinea	185
Guinea-Bissau	140
Guyana	210
Haiti	190
Honduras	175
Hongkong	265
India	245
Indoneesia	195
Iraan	200
Iraak	145
israel	315
Côte d'Ivoire'i Vabariik	190
Jamaica	230
Jaapan	405
Jordaania	195
Kasahstan	245
Keenia	225
Kiribati	205
Korea Rahvademokraatlik Vabariik	230
Korea Vabariik	300

Kosovo (ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsiooni 1244/1999 alusel)	220
Kuveit	280
Kõrgõzstan	255
Laos	195
Liibanon	260
Lesotho	150
Libeeria	235
Liibüa	225
Macao	150
Madagaskar	155
Malawi	215
Malaisia	250
Maldiivid	185
Mali	155
Marshalli Saared	185
Mauritaania	125
Mauritius	200
Mehhiko	255
Mikroneesia	190
Moldova	250
Monaco	170
Mongoolia	160
Montenegro	220
Maroko	205
Mosambiik	200
Myanmar/Birma	125
Namiibia	135
Nauru	185
Nepal	185
Uus-Meremaa	185
Nicaragua	185
Niger	125
Nigeeria	235
Niue	185
Omaan	205
Pakistan	180
Palau	185
Palestiina	170
Panama	210
Paapua Uus-Guinea	190
Paraguay	190
Peruu	210
Filipiinid	210

Katar	200
Rwanda	225
Saint Kitts ja Nevis	270
Saint Lucia	215
Saint Vincent ja Grenadiinid	265
Samoa	185
San Marino	175
Sao Tome ja Principe	155
Saudi Araabia	280
Senegal	200
Serbia	220
Seišellid	225
Sierra Leone	190
Singapur	225
Saalomoni Saared	170
Somaalia	175
Lõuna-Aafrika	195
Sri Lanka	155
Sudaan	270
Suriname	180
Svaasimaa	140
Šveits	220
Süüria	225
Tadžikistan	185
Taiwan	255
Tansaania	250
Venemaa territoorium (nagu seda on tunnustatud rahvusvahelises õiguses)	365
Ukraina territoorium (nagu seda on tunnustatud rahvusvahelises õiguses)	270
Tai	205
Ida-Timor	160
Togo	155
Tonga	155
Trinidad ja Tobago	175
Tuneesia	145
Türkmenistan	230
Tuvalu	185
Uganda	235
Araabia Ühendemiraadid	265
Ameerika Ühendriigid	280
Uruguay	215
Usbekistan	230
Vanuatu	170

Vatikani linnriik	175
Venezuela	210
Vietnam	255
Jeemen	225
Sambia	185
Zimbabwe	165
Muud riigid	205

SPORT

MILLISEID MEETMEID TOETATAKSE?

Käesoleva programmijuhendi toel viiakse ellu järgmised spordivaldkonna meetmed:

- koostööpartnerlused;
- väikesed koostööpartnerlused;
- mittetulunduslikud Euroopa spordiüritused.

Peale selle toetatakse programmi Erasmus+ raames meetmeid, mille eesmärk on tugevdada poliitikakujundamise töendibaasi (uuringud, andmete kogumine, uuringud jne), et edendada dialoogi asjakohaste Euroopa sidusrühmadega (ELi spordifoorum, ELi eesistujariigi korraldatavad üritused, kohtumised, seminarid jne). Euroopa Komisjon viib need meetmed ellu kas otse või oma rakendusameti kaudu.

Erieesmärgid, mida püütakse programmiga Erasmus+ spordi valdkonnas saavutada, on:

- võidelda spordi ausust ohustavate piiriüleste probleemidega, nagu doping, võistluste tulemuste kokkuleppimine ja vägivald, aga ka igasugune sallimatus ja diskrimineerimine;
- edendada ja toetada spordis head juhtimistava ja sportlaste topeltkarjääri;
- edendada vabatahtlikku tegevust spordis, sotsiaalset kaasatust, võrdseid võimalusi ning teadlikkust tervist tugevdava kehalise tegevuse olulisuse kohta läbi suurema osalemise ning võrdse juurdepääsu tagamise liikumisharrastusele.

Keskenduda tuleb spordile, nagu on märgitud määruses, millega kehtestatakse Erasmus+ programm.

Spordivaldkonna meetmed arendavad eeldatavasti spordis Euroopa mõõdet, luues, jagades ja levitades kogemusi ja teadmisi, mis on seotud erinevate Euroopa tasandil sporti mõjutavate küsimustega.

Programmi Erasmus+ kaudu toetatavad spordiprojektid peaksid suurendama lõppkokkuvõttes kaasalöömist spordis, kehalises tegevuses ja vabatahtlikus tegevuses.

Täpsemalt peaksid need projektid:

- suurendama programmiiriikides teadmisi ja teadlikkust spordist ja kehalisest tegevusest;
- suurendama teadlikkust spordi rollist sotsiaalse kaasatuse, võrdsete võimaluste ja tervist tugevdava kehalise tegevuse edendamises;
- töhustama spordi ja kehalise tegevuse valdkonnas tegutsevate asutuste ja organisatsioonide koostööd;
- edendada eri programmiiriikide spordiorganisatsioonide ja teiste asjakohaste organisatsioonide osalemist töhustatud võrgustikes;
- parandama heade tavade jagamist.

Spordivaldkonna meetmed aitavad eeldatavasti ellu viia Euroopa spordinädalat, mis on komisjoni käima lükatud algatus, et edendada üha vähenevat osalejate taset silmas pidades Euroopa Liidus sporti ja kehalist tegevust.

Euroopa spordinädal on kavandatud ettevõtmisena, mida korraldatakse järgmise põhimõtte järgi: ametlikku avamist, põhiüritust ja nelja teemapäeva, mis kõik keskenduvad eri teemadele: haridus, töökohad, tegevus vabas õhus, spordiklubid ja fitnessikeskused. Muu tegevuse seas ärgitatakse Euroopa spordinädala raames korraldama piiriülese teadlikkuse suurendamisega seotud ettevõtmisi.

Alates 2017. aastast toimub Euroopa spordinädal 23.-30. septembrini. Lisaks Euroopa Komisjoni tegevustele korraldavad liikmesriigid riiklikke tegevusi ja koordineerivad kohalikke tegevusi.

Lisateavet 2017. aasta Euroopa spordinädala kohta, sealhulgas põhiteemad, leiab aadressilt <http://ec.europa.eu/sport/>.

KOOSTÖÖPARTNERLUSED

MILLISED ON KOOSTÖÖPARTNERLUSE EESMÄRGID?

Koostööpartnerlused võimaldavad välja kujundada, edastada ja/või rakendada uuenduslikke väljundeid ja/või on seotud olemasolevate ja uute toodete või uuenduslike ideede intensiivse levitamise ja kasutamisega spordi ja kehalise tegevuse eri valdkondades. Need kaasavad eri organisatsioone ja osalejaid nii spordis kui ka sellest väljaspool – sealhulgas eeskätt kohaliku, piirkonna, riigi ja Euroopa tasandi avaliku sektori asutusi, spordiorganisatsioone, spordiga seotud organisatsioone ja haridusasutusi. Koostööpartnerlused on eelkõige innovaatilised projektid, mille eesmärk on:

- suurendada osalemist spordis ja kehalises tegevuses, eeskätt toetades tervist tugevdavat füüsilist aktiivsust käsitleva nõukogu soovitusel elluviimist ning olles kooskõlas kehalist tegevust käsitlevate ELi suunistega;
- suurendada osalemist spordis ja kehalises tegevuses, eeskätt toetades Euroopa spordinädalat;
- edendada haridust spordi valdkonnas ja selle kaudu, pöörates erilist tähelepanu oskuste väljaarendamisele, ning samuti toetada ELi suuniste elluviimist sportlaste topeltkarjääri valdkonnas;
- edendada spordis vabatahtlikku tegevust;
- võidelda dopingu kasutamise vastu, eriti harrastusspordis;
- võidelda tulemuste kokkuleppimise vastu;
- täiustada spordis head juhtimist;
- võidelda vägivalgaga ja kaotada spordis rassism, diskrimineerimine ja sallimatus;
- toetada sotsiaalset kaasatust ja võrdseid võimalusi spordis.

Koostööpartnerlused peaksid edendama spordi valdkonnas Euroopa võrgustike loomist ja arenemist. EL saab pakkuda seeläbi võimalusi sidusrühmadevaheliseks tõhustatud koostööks, mida ilma ELi meetmeta ei toimuks. Samuti peaksid koostööpartnerlused edendama koostoimet kohalike, piirkondlike, riiklike ja rahvusvaheliste strateegiatega ja nende strateegiatega vahel, et propageerida sporti ja kehalist tegevust ning lahendada spordiga seotud probleeme.

Programmiga Erasmus+ kavatakse toetada koostööpartnerluste raames selliste uute projektitüüpide ja uute riikidevahelise koostöö vormide katsetamist ja edasiarendamist spordi valdkonnas, mis tõenäoliselt soodustavad laialdasemalt riiklikest rahastamiskavadest või muudest Euroopa fondidest, näiteks Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondidest, toetatavate algatuste arengut.

Komisjon korraldab oma rakendusameti kaudu aasta jooksul ühe valikuvooru.

MILLIST TEGEVUST SELLE MEETME RAAMES TOETATAKSE?

Programm Erasmus+ võimaldab meetmete puhul, mida võidakse koostööpartnerluste raames ellu viia, suurt paindlikkust, seni kuni projektiettepanekus on tõestatud, et need meetmed on projekti jaoks kindlaks määratud eesmärkide saavutamiseks kõige asjakohasemad. Koostööpartnerlused võivad hõlmata tavaliselt kõikvõimalikke meetmeid, nagu näiteks:

- sidusrühmade võrgustike loomine;
- heade tavade väljatöötamine, kindlakstegemine, edendamine ja jagamine;
- koolitus- ja haridusmoodulite ja -vahendite ettevalmistamine, arendamine ja rakendamine;
- meetmed, millega suurendada spordivaldkonna võimendajate pädevusi ning arendada näitajate kontrollimist ja võrdlemist, eriti seoses eetilise käitumise propageerimisega spordirahva seas;
- meetmed, millega suurendada teadlikkust spordi ja kehalise tegevuse lisaväärtusest isiku isikliku, sotsiaalse ja ametialase arengu seisukohalt;
- meetmed, millega edendada innovaatilist koostoimet spordi ning tervishoiu, hariduse, koolituse ja noorte valdkonna vahel;
- meetmed, millega suurendada spordi tõendibaasi, et lahendada ühiskondlike ja majanduslike probleeme (eelnimetatud meetmeid toetavate andmete kogumine, uuringud, konsultatsioonid jne);
- eelnimetatud meetmeid toetavad konverentsid, seminarid, kohtumised, üritused ja teadlikkuse suurendamise meetmed.

KES VÕIB OSALEDA KOOSTÖÖPARTNERLUSES?

Koostööpartnerlused on avatud igat liiki avaliku sektori asutustele või mittetulundusorganisatsioonidele, kes tegutsevad spordi ja kehalise tegevuse valdkonnas. Sõltuvalt projekti eesmärgist tuleks koostööpartnerluse kaasata sobivad ja eripalgelised partnerid, et kasutada ära nende erinevaid kogemusi, profile ja ekspertteadmisi ning saavutada projekti raames asjakohaseid ja kvaliteetseid tulemusi.

Koostööpartnerluste puhul seatakse sihiks programmiikides asutatud organisatsioonide koostöö.

Koostööpartnerluste peaks kuuluma:

- taotleja/koordinaator – organisatsioon, kes esitab kõikide partnerite nimel projektiettepaneku. Kui projektile määratakse toetus, saab taotlejast/koordinaatorist peamine ELi toetuse saaja ja ta kirjutab kõikide osalevate organisatsioonide nimel alla mitme toetusesaajaga toetuslepingule. Tema koordineeriv roll seisneb järgmiste ülesannete täitmisel:
  - esindada osalevaid organisatsioone ja tegutseda nende nimel suhtluses Euroopa Komisjoniga,
  - kanda rahalist ja õiguslikku vastutust kogu projekti nõuetekohase rakendamise, haldamise ja rahastamise eest,
  - koordineerida koostööpartnerlust koostöös kõikide teiste projektipartneritega;
- partnerid – organisatsioonid, kes aitavad aktiivselt kaasa koostööpartnerluse ettevalmistamisele, elluviimisele ja hindamisele. Iga partner peab alla kirjutama mandaadile, millega ta volitab koordinaatorit tegutsema projekti elluviimise käigus oma nimel või arvel.

MILLISEID KRITERIUME KASUTATAKSE KOOSTÖÖPARTNERLUSE HINDAMISEL?

Allpool on loetletud ametlikud kriteeriumid, millele koostööpartnerlus peab vastama, et programmi Erasmus+ alusel toetust saada.

ABIKÕLBLIKKUSKRITERIUMID

Abikõlblikud osalevad organisatsioonid	<p>Ükskõik milline programmi- või mis tahes partnerrühis asutatud spordivaldkonnas tegutsev mit-tetulundusorganisatsioon või avaliku sektori asutus (vt käesoleva juhendi A osa jagu „Abikõlbli-kud riigid”).</p> <p>Selline organisatsioon võib olla näiteks (mittetäielik loetelu):</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ avalik-õiguslik asutus, mis vastutab spordi eest kohalikul, piirkonna või riigi tasandil; ▪ riiklik olümpiakomitee või riiklik spordiliit; ▪ kohaliku, piirkonna, riigi, Euroopa või rahvusvahelise tasandi spordiorganisatsioon; ▪ riiklik spordiliiga; ▪ spordiklubi; ▪ sportlasi esindav organisatsioon või ametiühing; ▪ spordivaldkonna spetsialiste ja vabatahtlikke (nt treenereid, spordijuhte) esindav organi-satsioon või ametiühing; ▪ organisatsioon, mis esindab liikumist „sport kõigile”; ▪ organisatsioon, mis tegutseb kehalise tegevuse propageerimise valdkonnas; ▪ organisatsioon, mis esindab aktiivse puhkuse valdkonda; ▪ organisatsioon, mis tegutseb hariduse, koolituse või noorte valdkonnas.
Kes võib esitada taotluse?	<p>Taotluse võib esitada iga programmiühis asutatud osalev organisatsioon. See organisatsioon esitab taotluse kõikide projekti kaasatud osalevate organisatsioonide nimel.</p>
Osalevate organisatsioonide arv ja profiil	<p>Koostööpartnerlus on riikidevaheline ja selles peavad kaasa lööma vähemalt viis viiest eri programmiühisist pärit organisatsiooni. Partnerite maksimumarvu ei ole kindlaks määratud. Projekti juhtimise ja rakendamise eelarve on siski piiratud (kümne partneriga). Toetuse taotlemisel tuleb ära märkida kõik osalevad organisatsioonid.</p>
Projekti kestus	<p>Projekti kestus (12, 18, 24, 30 või 36 kuud) tuleb valida taotluse esitamise etapis, lähtudes projekti eesmärgist ja selle aja sisse kavandatavate meetmete liigist.</p>
Meetme elluviimise koht (kohad)	<p>Meetmed tuleb ellu viia koostööpartnerlustes osalevate organisatsioonide riikides (ühes või mitmes).</p>
Kellele esitada taotlus?	<p>Brüsselis asuvale Hariduse, Audiovisuaalvaldkonna ja Kultuuri Rakendusametile.</p>

Millal esitada taotlus?	Taotlejad peavad esitama oma toetustaotluse hiljemalt 6. aprillil kell 12.00 (keskpäev Brüsseli aja järgi) projektide puhul, mida hakatakse ellu viima järgmise aasta 1. jaanuaril.
Kuidas esitada taotlus?	Üksikasjalikku lisateavet selle kohta, kuidas esitada taotlus, leiab käesoleva juhendi C osast.

Taotlevaid organisatsioone hinnatakse asjaomaste **kõrvalejätmise ja valikukriteeriumide** põhjal. Lisateabe saamiseks palume tutvuda käesoleva juhendi C osaga.

TOETUSE MÄÄRAMISE KRITERIUMID

Soovituslik jaotus koostööpartnerluse eri kategooriate vahel on järgmine:

- umbes 25 % eesmärkidele 1 ja 2 (projektid, mis toetavad spordis ja kehalises tegevuses osalemist);
- umbes 25 % eesmärkidele 3 ja 4 (projektid, mis toetavad haridust spordi valdkonnas ja selle kaudu, pöörates erilist tähelepanu oskuste väljaarendamisele, ning samuti ELi suuniste elluviimist sportlaste topeltkarjääri valdkonnas¹⁶⁵, ning projektid, mis toetavad vabatahtlikku tegevust spordis);
- umbes 25 % eesmärkidele 5, 6 ja 7 (projektid, mis toetavad spordi ausust dopingu- ja tulemuste kokkuleppimise vastase võitluse kaudu ja spordi hea juhtimistava);
- umbes 25 % eesmärkidele 8 ja 9 (projektid, mille eesmärk on võidelda vägivalga, rassismi, diskrimineerimise ja sallimatus vastu spordis, projektid, mille eesmärk on toetada sotsiaalset kaasatust ja võrdseid võimalusi spordis).

Nendes kategooriates hinnatakse projekte järgmiste kriteeriumide alusel:

Projekti asjakohasus (kuni 30 punkti)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ projektiettepaneku asjakohasus, võttes arvesse: <ul style="list-style-type: none"> - Euroopa poliitika eesmarke spordivaldkonnas - meetme eesmarke ja prioriteete (vt jagu „Millised on koostööpartnerluse eesmärgid?”) ▪ mil määral: <ul style="list-style-type: none"> - tugineb projektiettepanek tõelisele ja piisavale vajaduste analüüsile - on eesmärgid selgelt määratletud ja realistlikud ning mil määral on käsitletud neis osalevatele organisatsioonidele ja sihtrühmadele olulisi küsimusi - on projektiettepanek innovaatiline ja/või mil määral täiendab see muid algatusi, mille osalevad organisatsioonid on juba ellu viinud - toob projektiettepanek ELi tasandil lisaväärtust tulemuste kaudu, mida üks riik ei suudaks üksi tegutsedes saavutada
Projekti ülesehituse ja elluviimise kvaliteet (kuni 20 punkti)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ tööprogrammi, sealhulgas asjakohaste ettevalmistus-, elluviimis-, järelevalve-, hindamis- ja levitamisetappide selgus, täielikkus ning kvaliteet ▪ projekti eesmärkide, meetodika ning kavandatava tegevuse ja eelarve kokkusobivus ▪ kavandatud meetodika kvaliteet ja rakendatavus ▪ halduskorra olemasolu ja kvaliteet (tähtajad, korraldus, ülesanded ja vastutused on selgelt määratletud ja realistlikud) ▪ kvaliteedikontrollimeetmete olemasolu ja asjakohasus tagamaks, et projekti elluviimine on kvaliteetne, lõpeb õigel ajal ning toimub eelarve järgi ▪ mil määral on projekt kulutasuv ja mil määral eraldatakse selle raames igale meetmele asjakohased vahendid
Projektimeeskonna ja koostöökorralduse kvaliteet (kuni 20 punkti)	<ul style="list-style-type: none"> • mil määral: <ul style="list-style-type: none"> - (kui see on asjakohane) on kaasatud projekti sobiv koostus täiendavatest osalevatest organisatsioonidest, kellel on profiil, kogemused ja oskusteave, mis on vajalikud selleks, et saavutada edu projekti kõikide

¹⁶⁵ EU GUIDELINES ON DUAL CAREERS OF ATHLETES (ADOPTED ON 28.09.2012 BY EU EXPERT GROUP ON EDUCATION AND TRAINING IN SPORT (ISBN 978-92-79-31161-1)).

	<p>aspektide puhul</p> <ul style="list-style-type: none"> - lõövad projektis kaasa isikud, kellel on ekspertteadmised sellistes asjakohastes valdkondades nagu spordipoliitika ja -praktika (treenimine, võistlemine, juhendamine jne) ning akadeemiline oskusteave ning kes suudavad jõuda laiemale publikuni - väljendab vastutuse ja ülesannete jagunemine kõikide osalevate organisatsioonide pühendumist ning aktiivset osalust - kui see on asjakohane, mil määral toob partnerriigist pärit osaleva organisatsiooni kaasamine projekti olulist lisaväärtust (kui see tingimus ei ole täidetud, projekti väljavalimist ei kaaluta)
<p>Mõju ja tulemuste levitamine (kuni 30 punkti)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ projekti tulemuste hindamise meetmete kvaliteet ▪ projekti võimalik mõju: <ul style="list-style-type: none"> - osalejatele ja osalevatele organisatsioonidele projekti ajal ning projekti lõppedes - kohalikul, piirkondlikul, riiklikul ja/või Euroopa tasandil muudele kui projektis otseselt osalevatele organisatsioonidele ja isikutele ▪ tulemuste levitamise kava kvaliteet: nende meetmete asjakohasus ja kvaliteet, mille eesmärk on jagada projekti tulemusi osalevate organisatsioonide seas ning mujal ▪ kui see on asjakohane, mil määral on projektiettepanekus kirjeldatud seda, kuidas koostatavad materjalid, dokumendid ja andmekandjad tehakse vabalt kättesaadavaks, kuidas neid tutvustatakse avatud litsentside kaudu, ning samuti seda, et nendega ei kaasne mingeid ebaproportsionaalseid piiranguid ▪ projekti jätkusuutlikkuse tagamise kavade kvaliteet: projekti suutlikkus avaldada jätkuvalt mõju ja tuua tulemusi ka pärast ELi toetuse ärakasutamist

Rahastamist kaalutakse üksnes selliste projektiettepanekute puhul, mis koguvad vähemalt 60 punkti. Peale selle peavad projektid koguma iga eespool nimetatud toetuse määramise kriteeriumi puhul vähemalt poole maksimumpunktidest (st kriteeriumide „projekti asjakohasus” ning „mõju ja tulemuste levitamine” puhul vähemalt 15 punkti ning kriteeriumide „projekti ülesehituse ja elluviimise kvaliteet” ja „projektimeeskonna ja koostöökorralduse kvaliteet” puhul vähemalt 10 punkti).

MILLISED ON RAHASTAMISEESKIRJAD?

Projekti eelarve koostamisel tuleb kinni pidada järgmistest rahastamiseeskirjadest.

Koostööpartnerluse jaoks antav maksimumtoetus: 400 000 eurot				
Toetuskõlblikud kulud		Rahastamismehhanism	Summa	Eraldamise eeskiri
Projekti haldamine ja elluviimine	Projekti haldamine (nt kavandamine, rahaasjade korraldamine, partneritevaheline koordineerimine ja suhtlemine); väikesemahulised õppe-/õpetamis-/koolitusmaterjalid, vahendid, käsitusviisid jne; virtuaalne koostöö ja projekti raames elluviidavad kohalikud meetmed; teavitamine, propageerimine ja levitamine (nt brošüürid, teabelehed, veebipõhine teave);	Toetus ühikukulude katmiseks	Toetus koordineeriva organisatsiooni tegevuskulude katmiseks: 500 eurot kuus	Aluseks võetakse koostööpartnerluse kestus ja kaasatud osalevate organisatsioonide arv
		Toetus ühikukulude katmiseks	Toetus teiste osalevate organisatsioonide tegevuskulude katmiseks: 250 eurot osaleva organisatsiooni kohta kuus	
Riikidevahelised projektikoosolekud	Osalemine koosolekutel, mis toimuvad projektipartnerite vahel ning mille korraldab projekti elluviimise ja koordineerimise eesmärgil üks osalevatest organisatsioonidest; toetus reisi- ja elamiskulude katmiseks	Toetus ühikukulude katmiseks	Kui reisi pikkus on 100–1999 km: 575 eurot osaleja kohta ühe koosoleku puhul	Tingimus: taotlejad peavad põhjendama vajalike koosolekute ja kaasatavate osalejate arvu. Aluseks võetakse reisi pikkus osaleja kohta; reisi pikkuse arvutamisel tuleb kasutada Euroopa Komisjoni vahemaa arvutamise kalkulaatorit.
			Kui reisi pikkus on 2000 km või enam: 760 eurot osaleja kohta ühe koosoleku puhul	
Toetuskõlblikud kulud		Rahastamismehhanism	Summa	Eraldamise eeskiri
Erakorralised kulud	Toetus, mis aitab katta allhangete või kaupade ja teenuste ostmisega seotud tegelikud kulud Kulud, mis on seotud finantstagatise andmisega, kui rakendusamet seda nõuab	Tegelikud kulud	80 % toetuskõlblikest kuludest Kuni 50 000 eurot projekti kohta (v.a finantstagatise andmise kulud)	Tingimus: allhankepingute sõlmimine peab olema seotud teenustega, mida osalevad organisatsioonid ei saa nõuetekohaselt põhjendatud juhtudel ise pakkuda; seadmete hulka ei tohi kuuluda tavalised kontoriseadmed või seadmed, mida osalevad organisatsioonid tavaliselt

				kasutavad.
--	--	--	--	------------

Lisarahastamine suurte koostööpartnerluste jaoks				
Intellektuaalsed väljundid	Projekti intellektuaalsed väljundid / käegakatsutavad tulemused (nt juhised, pedagoogilised materjalid, avatud õppematerjalid, IT-vahendid, analüüsid, uuringud, üksteiselt õppimise meetodid, ülevaated ja aruanded, leiutised – nt: uued sportmängud jne)	Toetus ühikukulude katmiseks	B5.1 projektijuhi kohta projektiga töötamise päevas	Tingimus: projektijuhtide ja halduspersonaliga seotud kulud on eeldatavasti juba kaetud kuluartikli „projekti haldamine ja elluviimine” raames; Selleks et vältida võimalikku kattumist, peavad taotlejad põhjendama taotluses esitatud personalikulude liiki ja mahtu iga kavandatava väljundi puhul. sellist liiki toetuse saamiseks peavad väljundid paistma silma oma kvaliteedi ja kvantiteedi poolest Väljundid peavad tõendama oma potentsiaali laiemaks kasutuseks ning mõju avaldamiseks.
			B5.2 teadlase/õpetaja/treeneri/koolitaja/noorsootöötaja kohta projektiga töötamise päevas	
			B5.3 tehnilise töötaja kohta projektiga töötamise päevas	
			B5.4 haldustöötaja kohta projektiga töötamise päevas	
Sportlikud levitusüritused	Toetus, et aidata katta kulud, mis on seotud projekti intellektuaalsete väljundite jagamiseks ja levitamiseks korraldatavate riiklike ja riikidevaheliste konverentside, seminaride, ürituste läbiviimisega (v.a projekti kaasatud osalevate organisatsioonide esindajate reisi- ja elamiskulud).	Toetus ühikukulude katmiseks	100 eurot kohaliku osaleja kohta (st osalejatele, kes on pärit riigist, kus üritus aset leiab)	Kuni 30 000 eurot projekti kohta
			200 eurot rahvusvahelise osaleja kohta (st teistest riikidest pärit osalejatele)	

TABEL A. INTELEKTUAALSED VÄLJUNDID (SUMMAD EURODES PÄEVAS)

Neid rahalisi vahendeid võib kasutada vaid intellektuaalseid väljundeid andvas projektis osalevate organisatsioonide personalikulude katmiseks. Summad sõltuvad: a) projekti kaasatud töötajate profiilist ja b) riigist, kus asub osalev organisatsioon, kelle töötajad on kaasatud.

	Projektijuht	Õpetaja/koolitaja/ Noorsootöötaja	Tehniline personal	Halduspersonal
	B5.1	B5.2	B5.3	B5.4
Taani, Iirimaa, Luksemburg, Madalmaad, Austria, Rootsi, Liechtenstein, Norra	294	241	190	157
Belgia, Saksamaa, Prantsusmaa, Itaalia, Soome, Ühendkuningriik, Island	280	214	162	131
Tšehhi Vabariik, Kreeka, Hispaania, Küpros, Malta, Portugal, Sloveenia	164	137	102	78
Bulgaaria, Eesti, Horvaatia, Läti, Leedu, Ungari, Poola, Rumeenia, Slovakkia, endine Jugoslaavia Makedoonia vabariik, Türgi	88	74	55	39

TABEL B. INTELEKTUAALSED VÄLJUNDID (SUMMAD EURODES PÄEVAS)

Neid rahalisi vahendeid võib kasutada vaid intellektuaalseid väljundeid andvas projektis osalevate organisatsioonide personalikulude katmiseks. Summad sõltuvad: a) projekti kaasatud töötajate profiilist ja b) riigist, kus asub osalev organisatsioon, kelle töötajad on kaasatud.

	Projektijuht	Õpetaja/koolitaja/t eadlane Noorsootöötaja	Tehniline personal	Halduspersonal
	B5.1	B5.2	B5.3	B5.4
Ameerika Ühendriigid, Austraalia, Kanada, Katar, Kuveit, Macao, Monaco, San Marino, Šveits	294	241	190	157
Andorra, Araabia Ühendemiraadid, Brunei, Jaapan, Singapur, Uus-Meremaa, Vatikani linnriik	280	214	162	131
Bahama, Bahrein, Hongkong, Iisrael, Korea (Vabariik), Omaan, Saudi Araabia, Taiwan	164	137	102	78
Afganistan, Albaania, Alžeeria, Angola, Antigua ja Barbuda, Argentina, Armeenia, Aserbaidžaan, Bangladesh, Barbados, Belize, Benin, Bhutan, Boliivia, Bosnia ja Hertsegoviina, Botswana, Brasiilia, Burkina Faso, Burundi, Cabo Verde, Colombia, Cooki saared, Costa Rica, Côte d'Ivoire'i Vabariik, Djibouti, Dominica, Dominikaani Vabariik, Ecuador, Egiptus, Ekvatoriaal-Guinea, El Salvador, Eritrea, Etioopia, Fidži, Filipiinid, Gabon, Gambia, Ghana, Grenada, Gruusia, Guatemala, Guinea (Vabariik), Guinea-Bissau, Guyana, Haiti, Hiina, Honduras, Ida-Timor, India, Indoneesia, Iraak, Iraan, Jamaica, Jeemen, Jordaania, Kambodža, Kamerun, Kasahstan, Keenia, Kesk-Aafrika Vabariik, Kiribati, Komoorid, Kongo, Kongo Demokraatlik Vabariik, Korea (Rahvademokraatlik Vabariik), Kosovo, Kuuba, Kõrgõzstan, Laos, Lesotho, Libeeria, Liibanon, Liibüa, Lõuna-Aafrika, Lõuna-Sudaan, Madagaskar, Malaisia, Malawi, Maldivid, Mali, Maroko, Marshalli Saared, Mauritaania, Mauritius, Mehhiko, Mikroneesia, Moldova, Mongoolia, Montenegro, Mosambiik, Myanmar/Birma, Namiibia, Nauru, Nepal, Nicaragua, Nigeeria, Niger, Niue, Paapua Uus-Guinea, Pakistan, Palau, Palestiina, Panama, Paraguay, Peruu, Rwanda, Saalomoni Saared, Saint Kitts ja Nevis, Saint Lucia, Saint Vincent ja Grenadiinid, Sambia, Samoa, São Tomé ja Príncipe, Seišellid, Senegal, Serbia, Sierra Leone, Somaalia, Sri Lanka, Sudaan, Suriname, Svaasimaa, Süüria, Zimbabwe, Tadžikistan, Tai, Tansaania, Togo, Tonga, Trinidad ja Tobago, Tšaad, Tšiili, Tuneesia, Tuvalu, Türkmenistan, Uganda, Ukraina territoorium (nagu seda on tunnustatud rahvusvahelises õiguses), Uruguay, Usbekistan, Valgevene, Vanuatu, Venemaa territoorium (nagu seda on tunnustatud rahvusvahelises õiguses), Venezuela, Vietnam	88	74	55	39

VÄIKSED KOOSTÖÖPARTNERLUSED

MILLISED ON VÄIKSE KOOSTÖÖPARTNERLUSE EESMÄRGID?

Väiksed koostööpartnerlused võimaldavad organisatsioonidel arendada ja tugevdada võrgustikke, suurendada oma suutlikkust tegutseda riikidevahelisel tasandil, vahetada häid tavasid, seista silmitsi ideede ja meetoditega spordi ja kehalise tegevuse eri valdkondades. Valitud projektid võivad anda ka käegakatsutavaid väljundeid ja eeldatakse, et need levitavad oma tegevuse tulemusi, seda siiski viisil, mis on proportsionaalne eesmärgi ja projekti ulatusega. Väiksed koostööpartnerlused kaasavad eri organisatsioone, sealhulgas eeskätt kohaliku, piirkonna ja riikliku tasandi avaliku sektori asutusi, spordiorganisatsioone, spordiga seotud organisatsioone ja haridusasutusi. Väiksed koostööpartnerlused on eelkõige projektid, mis panustavad just 2013. a ettevalmistavate meetmete jätkuvusse ja mille eesmärk on:

- Edendada spordi valdkonnas sotsiaalset kaasatust ja võrdseid võimalusi.
- Edendada Euroopa traditsioonilist sporti ja mängu.
- Toetada vabatahtlike, treenerite, mäenedzeride ja mittetulunduslike spordiorganisatsioonide töötajate õpirännet.
- Kaitsta sportlasi (eriti noorimaid) ohtude eest nende tervisele ja turvalisusele, parandades treening- ja võistlustingimusi.
- edendada haridust spordi valdkonnas ja selle kaudu, pöörates erilist tähelepanu oskuste väljaarendamisele.

Väiksed koostööpartnerlused peaksid edendama spordi valdkonnas riikidevaheliste võrgustike loomist ja arenemist. EL saab pakkuda seeläbi võimalusi sidusrühmadevaheliseks tõhustatud koostööks, mida ilma ELi meetmeta ei toimuks Samuti peaksid väiksed koostööpartnerlused edendama koostöötajate kohalike, piirkondlike, riiklike ja rahvusvaheliste strateegiatega ja nende strateegiatega vahel, et propageerida sporti ja kehalist tegevust ning lahendada spordiga seotud probleeme.

Väiksed koostööpartnerlused peaksid kaasama vähemalt ühe kohaliku või piirkondliku spordiklubi.

Komisjon korraldab oma rakendusameti kaudu aasta jooksul ühe valikuvooru.

MILLIST TEGEVUST SELLE MEETME RAAMES TOETATAKSE?

Programm Erasmus+ võimaldab meetmete puhul, mida võidakse väikeste koostööpartnerluste raames ellu viia, suurt paindlikkust, seni kuni projektiettepanekus on tõestatud, et need meetmed on projekti jaoks kindlaks määratud eesmärkide saavutamiseks kõige asjakohasemad. Väiksed koostööpartnerlused võivad hõlmata tavaliselt kõikvõimalikke meetmeid, nagu näiteks:

- sidusrühmade võrgustike loomine;
- heade tavade edendamine, kindlakstegevamine ja jagamine;
- koolitus- ja haridusmoodulite ja -vahendite ettevalmistamine, arendamine ja rakendamine;
- meetmed, millega suurendada teadlikkust spordi ja kehalise tegevuse lisaväärtusest isiku isikliku, sotsiaalse ja ametialase arengu seisukohalt;
- meetmed, millega edendada innovaatilist koostöötajate spordi ning tervishoiu, hariduse, koolituse ja noorte valdkonna vahel;
- meetmed, millega suurendada spordi tõendibaasi, et lahendada ühiskondlike ja majanduslike probleeme (eelnimetatud meetmeid toetavate andmete kogumine, uuringud, konsultatsioonid jne);
- eelnimetatud meetmeid toetavad konverentsid, seminarid, kohtumised, üritused ja teadlikkuse suurendamise meetmed.

KES VÕIB OSALEDA VÄIKSE KOOSTÖÖPARTNERLUSES?

Väiksed koostööpartnerlused on avatud igat liiki avaliku sektori asutustele või mittetulundusorganisatsioonidele, kes tegutsevad spordi ja kehalise tegevuse valdkonnas. Olenevalt projekti eesmärgist tuleks väiksesse koostööpartnerlusse kaasata sobivad ja eripalgelised partnerid, et kasutada ära nende erinevaid kogemusi, profile ja eksperditeadmisi ning saavutada projekti raames asjakohaseid ja kvaliteetseid tulemusi.

Väikeste koostööpartnerluste puhul seatakse sihiks programmi riikides asutatud organisatsioonide koostöö.

Väiksesse koostööpartnerlusse peaks kuuluma:

- taotleja/koordinaator – organisatsioon, kes esitab kõikide partnerite nimel projektiettepaneku. Kui projektile määratakse toetus, saab taotlejast/koordinaatorist peamine ELi toetuse saaja ja ta kirjutab alla toetusesaaja

toetuslepingule. Lisateabe saamiseks rahastamis- ja lepingutingimuste kohta palume tutvuda käesoleva juhendi C osaga. Tema koordineeriv roll seisneb järgmiste ülesannete täitmisel:

- esindada osalevaid organisatsioone ja tegutseda nende nimel suhtluses Euroopa Komisjoniga,
  - kanda rahalist ja õiguslikku vastutust kogu projekti nõuetekohase rakendamise, haldamise ning rahastamise eest;
  - koordineerida koostööpartnerlust koostöös kõikide teiste projektpartneritega;
  - võtta vastu programmi Erasmus+ raames antav rahaline toetus ja vastutada vahendite jaotamise eest projektis osalevate partnerite vahel.
- partnerid – organisatsioonid, kes aitavad kaasa väikse koostööpartnerluse ettevalmistamisele, elluviimisele ja hindamisele.

MILLISEID KRITEERIUME KASUTATAKSE VÄIKSE KOOSTÖÖPARTNERLUSE HINDAMISEL?

Allpool on loetletud ametlikud kriteeriumid, millele väike koostööpartnerlus peab vastama, et programmi Erasmus+ alusel toetust saada.

ABIKÕBLIKKUSKRITEERIUMID

<p>Abikõblilikud osalevad organisatsioonid</p>	<p>Ükskõik milline programmi- või mis tahes partnerriigis asutatud spordivaldkonnas tegutsev mit-tetulundusorganisatsioon või avaliku sektori asutus (vt käesoleva juhendi A osa jagu „Abikõblilikud riigid“).</p> <p>Selline organisatsioon võib olla näiteks (mittetäielik loetelu):</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ avalik-õiguslik asutus, mis vastutab spordi eest kohalikul, piirkonna või riigi tasandil; ▪ riiklik olümpiakomitee või riiklik spordiliit; ▪ kohaliku, piirkonna või riigi tasandi spordiorganisatsioon; ▪ riiklik spordiliiga; ▪ spordiklubi; ▪ sportlasi esindav organisatsioon või ametiühing; ▪ spordivaldkonna spetsialiste ja vabatahtlikke (nt treenereid, spordijuhte) esindav organi-satsioon või ametiühing; ▪ organisatsioon, mis esindab liikumist „sport kõigile“; ▪ organisatsioon, mis tegutseb kehalise tegevuse propageerimise valdkonnas; ▪ organisatsioon, mis esindab aktiivse puhkuse valdkonda;
<p>Kes võib esitada taotluse?</p>	<p>Taotluse võib esitada iga programmiiriigis asutatud osalev organisatsioon. See organisatsioon esitab taotluse kõikide projekti kaasatud osalevate organisatsioonide nimel.</p>
<p>Osalevate organisatsioonide arv ja profiil</p>	<p>Väike koostööpartnerlus on riikidevaheline ja selles peab kaasa lööma vähemalt kolm eri programmiiriigidest pärit organisatsiooni. Partnerite maksimumarvu ei ole kindlaks määratud. Projekti juhtimise ja rakendamise eelarve on siiski piiratud (viie partneriga). Toetuse taotlemisel tuleb ära märkida kõik osalevad organisatsioonid.</p>
<p>Projekti kestus</p>	<p>12–24 kuud. Projekti kestus (12, 18 või 24 kuud) tuleb valida taotluse esitamise etapis, lähtudes projekti eesmärgist ja selle aja sisse kavandatavate meetmete liigist.</p>
<p>Meetme elluviimise koht (kohad)</p>	<p>Meetmed tuleb ellu viia väikses koostööpartnerluses osalevate organisatsioonide riikides (ühes või mitmes).</p>
<p>Kellele esitada taotlus?</p>	<p>Brüsselis asuvale Hariduse, Audiovisuaalvaldkonna ja Kultuuri Rakendusametile.</p>
<p>Millal esitada taotlus?</p>	<p>Taotlejad peavad esitama oma toetustaotluse hiljemalt 6. aprillil kell 12.00 (keskpäev Brüsseli aja järgi) projektide puhul, mida hakatakse ellu viima järgmise aasta 1. jaanuaril.</p>
<p>Kuidas esitada taotlus?</p>	<p>Üksikasjalikku lisateavet selle kohta, kuidas esitada taotlus, leiab käesoleva juhendi C osast.</p>

Taotlevaid organisatsioone hinnatakse asjaomaste kõrvalejätamise ja valikukriteeriumide põhjal. Lisateabe saamiseks palume tutvuda käesoleva juhendi C osaga.

TOETUSE MÄÄRAMISE KRITERIUMID

Nendes kategooriates hinnatakse projekte järgmiste kriteeriumide alusel:

<p>Projekti asjakohasus (kuni 30 punkti)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ projektiettepaneku asjakohasus, võttes arvesse: <ul style="list-style-type: none"> - Euroopa poliitika eesmäärke spordivaldkonnas - meetme eesmäärke ja prioriteete (vt jagu „Millised on koosöopartnerluse eesmärgid?”) ▪ mil määral: <ul style="list-style-type: none"> - tugineb projektiettepanek tõelisele ja piisavale vajaduste analüüsile - on eesmärgid selgelt määratletud ja realistlikud ning mil määral on käsitletud neis osalevatele organisatsioonidele ja sihtrühmadele olulisi küsimusi - on projektiettepanek innovaatiline ja/või mil määral täiendab see muid algatusi, mille osalevad organisatsioonid on juba ellu viinud - toob projektiettepanek ELi tasandil lisaväärtust tulemuste kaudu, mida üks riik ei suudaks üksi tegutsedes saavutada
<p>Projekti ülesehituse ja elluviimise kvaliteet (kuni 20 punkti)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ tööprogrammi, sealhulgas asjakohaste ettevalmistus-, elluviimis-, järelevalve-, hindamis- ja levitamisetappide selgus, täielikkus ning kvaliteet ▪ projekti eesmärkide, meetodika ning kavandatava tegevuse ja eelarve kokkusobivus ▪ kavandatud meetodika kvaliteet ja rakendatavus ▪ halduskorra olemasolu ja kvaliteet (tähtajad, korraldus, ülesanded ja vastutused on selgelt määratletud ja realistlikud) ▪ kvaliteedikontrollimeetmete olemasolu ja asjakohasus tagamaks, et projekti elluviimine on kvaliteetne, lõpeb õigel ajal ning toimub eelarve järgi ▪ mil määral on projekt kulutasuv ja mil määral eraldatakse selle raames igale meetmele asjakohased vahendid
<p>Projektimeeskonna ja koostöökorralduse kvaliteet (kuni 20 punkti)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • mil määral: <ul style="list-style-type: none"> - (kui see on asjakohane) on kaasatud projekti sobiv koostus täiendavatest osalevatest organisatsioonidest, kellel on profiil, kogemused ja oskusteave, mis on vajalikud selleks, et saavutada edu projekti kõikide aspektide puhul - lõövad projektis kaasa isikud, kellel on ekspertteadmised sellistes asjakohastes valdkondades nagu spordipoliitika ja -praktika (treenimine, võistlemine, juhendamine jne) ning akadeemiline oskusteave ning kes suudavad jõuda laiema publikuni - väljendab vastutuse ja ülesannete jagunemine kõikide osalevate organisatsioonide pühendumist ning aktiivset osalust - kui see on asjakohane, mil määral toob partnerriigist pärit osaleva organisatsiooni kaasamine projekti olulist lisaväärtust (kui see tingimus ei ole täidetud, projekti väljavalimist ei kaaluta)
<p>Mõju ja tulemuste levitamine (kuni 30 punkti)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ projekti tulemuste hindamise meetmete kvaliteet ▪ projekti võimalik mõju: <ul style="list-style-type: none"> - osalejatele ja osalevatele organisatsioonidele projekti ajal ning projekti lõppedes - kohalikul, piirkondlikul, riiklikul ja/või Euroopa tasandil muudele kui projektis otseselt osalevatele organisatsioonidele ja isikutele ▪ tulemuste levitamise kava kvaliteet: nende meetmete asjakohasus ja kvaliteet, mille eesmärk on jagada projekti tulemusi osalevate organisatsioonide seas ning mujal ▪ kui see on asjakohane, mil määral on projektiettepanekus kirjeldatud seda,

	<p>kuidas koostatavad materjalid, dokumendid ja andmekandjad tehakse vabalt kättesaadavaks, kuidas neid tutvustatakse avatud litsentside kaudu, ning samuti seda, et nendega ei kaasne mingeid ebaproportsionaalseid piiranguid</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ projekti jätkusuutlikkuse tagamise kavade kvaliteet: projekti suutlikkus avaldada jätkuvalt mõju ja tuua tulemusi ka pärast ELi toetuse ärakasutamist
--	---

Rahastamist kaalutakse üksnes selliste projektiettepanekute puhul, mis koguvad vähemalt 60 punkti. Peale selle peavad projektid koguma iga eespool nimetatud toetuse määramise kriteeriumi puhul vähemalt poole maksimumpunktidest (st kriteeriumide „projekti asjakohasus” ning „mõju ja tulemuste levitamine” puhul vähemalt 15 punkti ning kriteeriumide „projekti ülesehituse ja elluviimise kvaliteet” ning „projektimeeskonna ja koostöökorralduse kvaliteet” puhul vähemalt 10 punkti).

MILLISED ON RAHASTAMISEESKIRJAD?

Projekti eelarve koostamisel tuleb kinni pidada järgmistest rahastamiseeskirjadest.

Väikse koostööpartnerluse jaoks antav maksimumtoetus: 60 000 eurot					
Toetuskõlblikud kulud		Rahastamismehhanism	Summa		Eraldamise eeskiri
Projekti haldamine ja elluviimine	Projekti haldamine (nt kavandamine, rahaasjade korraldamine, partneritevaheline koordineerimine ja suhtlemine); väikesemahulised õppe-/õpetamis-/koolitusmaterjalid, vahendid, käsitusviisid jne; virtuaalne koostöö ja projekti raames elluviidavad kohalikud meetmed; teavitamine, propageerimine ja levitamine (nt brošüürid, teabelehed, veebipõhine teave);	Toetus ühikukulude katmiseks	Toetus koordineeriva organisatsiooni tegevuskulude katmiseks: 500 eurot kuus	Kuni 2750 eurot kuus	Aluseks võetakse väikse koostööpartnerluse kestus ja kaasatud osalevate organisatsioonide arv
		Toetus ühikukulude katmiseks	Toetus teiste osalevate organisatsioonide tegevuskulude katmiseks: 250 eurot osaleva organisatsiooni kohta kuus		
Riikidevahelised projektikoosolekud	Osalemine koosolekutel, mis toimuvad projektipartnerite vahel ning mille korraldab projekti elluviimise ja koordineerimise eesmärgil üks osalevatest organisatsioonidest; toetus reisi- ja elamiskulude katmiseks	Toetus ühikukulude katmiseks	Kui reisi pikkus on 100–1999 km: 575 eurot osaleja kohta ühe koosoleku puhul		Tingimus: taotlejad peavad põhjendama vajalike koosolekute ja kaasatavate osalejate arvu. Aluseks võetakse reisi pikkus osaleja kohta; reisi pikkuse arvutamisel tuleb kasutada Euroopa Komisjoni vahemaa arvutamise kalkulaatorit.
			Kui reisi pikkus on 2000 km või enam: 760 eurot osaleja kohta ühe koosoleku puhul		
Toetuskõlblikud kulud		Rahastamismehhanism	Summa		Eraldamise eeskiri
Erakorralised kulud	Toetus, mis aitab katta allhangete või kaupade ja teenuste ostmisega seotud tegelikud kulud Kulud, mis on seotud finantstagatise andmisega, kui rakendusamet seda nõuab	Tegelikud kulud	80 % toetuskõlblikest kuludest Kuni 10 000 eurot projekti kohta (v.a finantstagatise andmise kulud)		Tingimus: allhankepingute sõlmimine peab olema seotud teenustega, mida osalevad organisatsioonid ei saa nõuetekohaselt põhjendatud juhtudel ise pakkuda; seadmete hulka ei tohi kuuluda tavalised kontoriseadmed või seadmed, mida osalevad organisatsioonid tavaliselt kasutavad.

MITTETULUNDUSLIKUD EUROOPA SPORDIÜRITUSED

MILLISED ON MITTETULUNDUSLIKE EUROOPA SPORDIÜRITUSTE EESMÄRGID?

Meetme eesmärk on toetada:

- vabatahtlikku tegevust spordis,
- sotsiaalset kaasatust spordi kaudu,
- sugude võrdsust spordis,
- tervist tugevdavat füüsilist aktiivsust,
- Euroopa spordinädala elluviimist.

Komisjon korraldab oma rakendusameti kaudu aasta jooksul ühe valikuvooru.

Mittetulunduslike Euroopa spordiürituste raames on soovituslik jaotus eri kategooriate vahel järgmine:

- umbes 30 % ürituste jaoks Euroopa spordinädala elluviimiseks;
- umbes 70 % Euroopa spordinädalaga mitteseotud ürituste jaoks (nt üritused, mis on seotud vabatahtliku tegevusega spordis, sotsiaalse kaasatusega spordi kaudu, soolise võrdsusega spordis, tervist tugevdava kehalise aktiivsusega).

Välja tuleks valida umbes neli üritust Euroopa spordinädala elluviimiseks. Need peaks keskenduma Euroopa spordinädala korraldamiseks kindlaks tehtud teemadele (eeskätt haridus, töökoht, tegevus vabas õhus, spordiklubid ja fitnessikeskused).

Välja tuleks valida umbes 8 Euroopa spordinädalaga mitteseotud üritust. Seoses eespool toodud teemadega (st vabatahtlik tegevus, sotsiaalne kaasatus, sugu, tervist tugevdav kehaline aktiivsus) peaks vähemalt üks üritus keskenduma spordi välismõõtmele (nt spordidiplomaatia) ja vähemalt üks üritus peaks keskenduma rohujuure tasandi spordi rollile selle meetme eesmärkide toetamisel (vabatahtlik tegevus spordis, sotsiaalne kaasatus spordi valdkonnas ja selle kaudu, sugude võrdsus spordis, tervist tugevdav kehaline aktiivsus).

MIS ON MITTETULUNDUSLIK EUROOPA SPORDIÜRITUS?

Meetme raames antakse rahalist toetust:

kogu Euroopat hõlmavate spordiürituste korraldamiseks mõnes programmiriigis; riikide ürituste jaoks, mida spordi valdkonnas tegutsevad mittetulundusorganisatsioonid või avaliku sektori asutused korraldavad samal ajal mitmes programmiriigis.

Nende ürituste eeldatavad tulemused on järgmised:

- suurem teadlikkus spordi rollist sotsiaalse kaasatuse, võrdsete võimaluste ja tervist tugevdava kehalise tegevuse edendamises;
- suurem osalemine spordis, kehalises tegevuses ja vabatahtlikus tegevuses.

MILLIST TEGEVUST SELLE MEETME RAAMES TOETATAKSE?

Ürituse toetamine tähendab ELi toetuse määramist individuaalsetele organisatsioonidele, kes vastutavad konkreetse ürituse ettevalmistamise ja korraldamise ning sellega seotud järelmeetmete võtmise eest. Meetme raames toetatakse järgmiseid standardseid tegevusi (mittetäielik loetelu):

- ürituse ettevalmistamine;
- ürituse ettevalmistamises osalevatele sportlastele, treeneritele, korraldajatele ja vabatahtlikele harivate ettevõtjate korraldamine;
- ürituse korraldamine;
- spordiüritusi täiendavate ettevõtjate korraldamine (konverentsid, seminarid);
- järeltegevuste teostamine (hindamised, tulevikuplaanide koostamine);
- ürituse teemaga seotud teavitamistegevus.

MILLIST TEGEVUST SELLE MEETME RAAMES EI TOETATA?

- Rahvusvaheliste, Euroopa või riiklike spordiliitude/-liigade korraldatud regulaarseid spordivõistlusi;
- elukutselise spordi võistlusi.

MILLISEID KRITERIUME KASUTATAKSE MITTETULUNDUSLIKU EUROOPA SPORDIÜRITUSE HINDAMISEL?

Allpool on loetletud ametlikud kriteeriumid, millele mittetulunduslik Euroopa spordiüritus peab vastama, et programmi Erasmus+ alusel toetust saada.

ABIKÕBLIKKUSKRITERIUMID

Kes võib esitada taotluse?	Ükskõik milline programmiriigis asutatud ja spordivaldkonnas tegutsev avaliku sektori asutus või mittetulundusorganisatsioon. Selline organisatsioon võib olla näiteks (mittetäielik loetelu): <ul style="list-style-type: none"> ▪ avalik-õiguslik asutus, mis vastutab spordi eest kohalikul, piirkonna või riigi tasandil; ▪ kohaliku, piirkonna, riigi, Euroopa või rahvusvahelise tasandi spordiorganisatsioon; ▪ Euroopa spordiürituse raames korraldatava riikliku ürituse koordinaator.
Abikõblilikud üritused ja osalejad	Ühes riigis korraldatavasse kogu Euroopat hõlmavasse spordiüritusse tuleb kaasata osalejaid vähemalt kaheteistkümnest erinevast programmiriigist või samal ajal mitmes programmiriigis korraldatavasse spordiüritusse tuleb kaasata osalejaid vähemalt kaheteistkümnest erinevast programmiriigist. See tingimus on täidetud, kui nimetatud arv osavõtjaid on kaasatud kõikidesse üritustesse kokku. Toetuse taotlemisel tuleb ära märkida kõik osalevad organisatsioonid.
Projekti kestus	Kuni üks aasta (alates ettevalmistuste tegemisest kuni järelmeetmete võtmiseni).
Projekti elluviimise aeg	Üritus peab toimuma järgmisel aastal (igal ajal kuni 31. oktoobrini).
Kellele esitada taotlus?	Brüsselis asuvale Hariduse, Audiovisuaalvaldkonna ja Kultuuri Rakendusametile.
Millal esitada taotlus?	Taotlejad peavad esitama oma toetustaotluse hiljemalt 6. aprillil kell 12.00 (keskpäev Brüsseli aja järgi) projektide puhul, mida hakatakse ellu viima alates sama aasta 1. novembrist.
Kuidas esitada taotlus?	Üksikasjalikku lisateavet selle kohta, kuidas esitada taotlus, leiab käesoleva juhendi C osast.

Taotlevaid organisatsioone hinnatakse asjaomaste **kõrvalejätmise ja valikukriteeriumide** põhjal. Lisateabe saamiseks palume tutvuda käesoleva juhendi C osaga.

TOETUSE MÄÄRAMISE KRITERIUMID

Projekte hinnatakse järgmiste kriteeriumide alusel:

Projekti asjakohasus (kuni 30 punkti)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ projektiettepaneku asjakohasus, võttes arvesse: <ul style="list-style-type: none"> - Euroopa poliitika eesmärgid spordivaldkonnas - meetme eesmärgid ja prioriteete (vt jagu „Millised on mittetulunduslike Euroopa spordiürituste eesmärgid?“). ▪ mil määral: <ul style="list-style-type: none"> - tugineb projektiettepanek tõelisele ja piisavale vajaduste analüüsile - on eesmärgid selgelt määratletud ja realistlikud ning mil määral on käsitletud neis osalevatele organisatsioonidele ja sihtrühmadele olulisi küsimusi - on projektiettepanek innovaatiline ja/või mil määral täiendab see muud algatusi, mille osalevad organisatsioonid on juba ellu viinud - toob projektiettepanek ELi tasandil lisaväärtust tulemuste kaudu, mida üks riik ei suudaks üksi tegutsedes saavutada
--	--

<p>Projekti ülesehituse ja elluviimise kvaliteet (kuni 40 punkti)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ tööprogrammi, sealhulgas asjakohaste ettevalmistus-, elluviimis-, järelvalve-, hindamis- ja levitamisetappide selgus, täielikkus ning kvaliteet ▪ projekti eesmärkide, metoodika ning kavandatava tegevuse ja eelarve kokkusobivus ▪ kavandatud metoodika kvaliteet ja rakendatavus ▪ mil määral löövad projektis kaasa isikud, kes omavad ekspertteadmisi eri valdkondades, näiteks spordipraktikas (treenimine, võistlemine, juhendamine jne) ▪ halduskorra olemasolu ja kvaliteet (tähtajad, korraldus, ülesanded ja vastutused on selgelt määratletud ja realistlikud) ▪ kvaliteedikontrollimeetmete olemasolu ja asjakohasus tagamaks, et projekti elluviimine on kvaliteetne, lõpeb õigel ajal ning toimub eelarve järgi ▪ mil määral on projekt kulutasuv ja mil määral eraldatakse selle raames igale meetmele asjakohased vahendid
<p>Mõju ja tulemuste levitamine (kuni 30 punkti)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ projekti tulemuste hindamise meetmete kvaliteet ▪ projekti võimalik mõju: <ul style="list-style-type: none"> - osalejatele ja osalevatele organisatsioonidele projekti ajal ning projekti lõppedes - kohalikul, piirkondlikul, riiklikul ja/või Euroopa tasandil muudele kui projektis otseselt osalevatele organisatsioonidele ja isikutele ▪ tulemuste levitamise kava kvaliteet: nende meetmete asjakohasus ja kvaliteet, mille eesmärk on jagada projekti tulemusi osalevate organisatsioonide seas ning mujal ▪ milline on nende meetmete kvaliteet, millega tagatakse ürituse ja ELi toetuse nähtavus ja meediakajastus

Rahastamist kaalutakse üksnes selliste projektiettepanekute puhul, mis koguvad vähemalt 60 punkti. Peale selle peavad projektid koguma iga eespool nimetatud toetuse määramise kriteeriumi puhul vähemalt poole maksimumpunktidest (st kriteeriumide „projekti asjakohasus“ ning „mõju ja tulemuste levitamine“ puhul vähemalt 15 punkti ning kriteeriumi „projekti ülesehituse ja elluviimise kvaliteet“ puhul vähemalt 20 punkti).

MILLISED ON RAHASTAMISEESKIRJAD?

Projekti eelarve koostamisel tuleb kinni pidada järgmistest rahastamiseeskirjadest.

	Toetuskõlblikud kulud	Rahastamismehhanism	Summa	Eraldamise eeskiri
<p>Tegevuskulud</p>	<p>Kulud, mis on otseselt seotud projekti täiendavate meetmete elluviimisega, sealhulgas:</p> <p>toetuskõlblikud otsesed kulud:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ personalikulud, ▪ reisi- ja elamiskulud, ▪ seadmetega seotud kulud, ▪ tarbekaupade ja tarnetega seotud kulud, ▪ allhangetega seotud kulud, ▪ lõivud, maksud ja tasud, ▪ muud kulud <p>kaudsed kulud:</p> <p>toetuskõlblik on kindla määraga summa, mis ei ületa 7 % projekti abikõlblikest otsestest kuludest ning mis kajastab toetusesaaja üldiseid projektiga seotud halduskulusid (nt elektri- või internetiarved, ruumidega seotud kulud, alaliste töötajatega seotud kulud jne)</p>	<p>Tegelikud kulud</p>	<p>Maksimumtoetus:</p> <ul style="list-style-type: none"> • mittetulundusliku Euroopa spordiürituse puhul, mis on korraldatud Euroopa spordinädala raames: 300 000 eurot • mittetulundusliku Euroopa spordiürituse puhul, mis ei ole seotud Euroopa spordinädalaga: 500 000 eurot <p>kuni 80 % kõikidest toetuskõlblikest kuludest</p>	<p>Tingimus: taotletav eelarve peab olema kavandavate meetmete seisukohast põhjendatud</p>

C OSA. TEAVE TAOTLEJATELE

Kõikidel organisatsioonidel (sealhulgas mitteametlikel rühmadel), kes kavatsevad programmi Erasmus+ käigus ELi rahalise toetuse saamiseks esitada projektiettepaneku, palutakse hoolikalt tutvuda käesoleva jaoga, mis on koostatud kooskõlas Euroopa Liidu üldelarve suhtes kohaldatava finantsmääruse¹⁶⁶ (edaspidi „ELi finantsmäärus”) VI jaotise sätete ja määruse kohaldamiseskirjadega.

Üksikisikutel on õigus esitada programmi Erasmus+ raames projektiettepanekuid üksnes juhul, kui nad esitavad need selliste noorterühmade nimel (kuhu kuulub vähemalt neli noort), kes tegeleb noorsootööga, kuid mitte ilmingimata mõnes noorteorganisatsioonis (edaspidi „mitteametlik noorterühm”).

MIDA ON VAJA TEHA PROGRAMMI ERASMUS+ TAOTLUSE ESITAMISEKS?

Programmi Erasmus+ projekti esitamiseks peavad taotlejad läbima allpool kirjeldatud neli etappi:

- iga taotluses osalev organisatsioon peab registreeruma osalejate portaalis ja saama osaleja tunnuskoodi; organisatsioonid/rühmad, kes on juba saanud muudes ELi programmides osalemise teel osaleja tunnuskoodi, ei pea ennast uuesti registreerima; selle varasema registreerimise käigus saadud osaleja tunnuskoode kehtib ka taotlemisel programmi Erasmus+ raames;
- kontrollima asjaomase meetme/valdkonna puhul programmi kriteeriumide täitmist;
- kontrollima finantstingimusi;
- täitma ja esitama taotluse.

1. ETAPP: REGISTREERUMINE OSALEJATE PORTAALIS

Kõik taotluse kaasatud organisatsioonid peavad registreeruma ning esitama oma põhilise õigusliku ja finantsteabe audiovisuaalvaldkonna, kultuuri, kodanike ja vabatahtliku tegevuse osalejaportaali, kui nad seda juba teinud ei ole.

Osalejate portaalis registreerumiseks peab organisatsiooni (või mitteametlikku noorterühma) esindav isik:

- looma Euroopa Komisjoni autentimisteenuse (ECAS) konto (v.a juhul, kui organisatsiooni/rühma esindaval isikul on juba konto); Uue ECASi konto saab luua veebisaidil <https://webgate.ec.europa.eu/cas/eim/external/register.cgi>
- sisenema osalejate portaali aadressil <http://ec.europa.eu/education/participants/portal/desktop/en/organisations/register.html> ja organisatsiooni/rühma registreerima; juhised ja korduma kippuvad küsimused on kättesaadavad osalejate portaalis.

Organisatsioon/rühm peab registreeruma osalejate portaalis vaid üks kord. Kui registreering on tehtud, saab organisatsioon/rühm osaleja tunnuskoodi. Kood, mis on kordumatu tunnus ja mida läheb vaja taotluste esitamisel, lihtsustab organisatsiooni/rühma jaoks programmi Erasmus+ elektrooniliste taotlusvormide täitmist (osaleja tunnuskoodi märkimisel vormi kuvatakse vormis automaatselt kogu teave, mille organisatsioon/rühm esitas registreerumise etapis).

ÕIGUSLIKU SEISUNDI JA FINANTSVÕIMEKUSE TÕENDAMINE

Registreerumise ajal peavad organisatsioonid laadima osalejate portaali üles ka järgmised dokumendid:

- juriidilise isiku vorm (vormi saab alla laadida Euroopa Komisjoni veebisaidilt aadressil http://ec.europa.eu/budget/contracts_grants/info_contracts/legal_entities/legal_entities_en.cfm)
- finantsteabe vorm. Palume täita panga asukohariigi vorm, isegi kui taotlejaorganisatsioon on ametlikult registreeritud teises riigis (vajaliku vormi saab alla laadida aadressilt http://ec.europa.eu/budget/contracts_grants/info_contracts/financial_id/financial_id_en.cfm)

¹⁶⁶ ELi finantsmäärusega saab tutvuda aadressil <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=L:2012:298:0001:0096:ET:PDF>

60 000 eurot ületavate toetuste puhul võib olla vaja finantsvõimekuse tõendamiseks üles laadida eridokumente. Üksikasjalikumat teavet leiab allpool jaost „Valikukriteeriumid“.

Finantsteabe vorm tuleks esitada vaid taotlejaorganisatsiooni kohta, partnerorganisatsioonide puhul seda aga ei nõuta.

2. ETAPP: PROGRAMMI KRITEERIUMIDE TÄITMISE KONTROLLIMINE

Oma projekti koostades ja enne ELi toetuse taotlemist peavad osalevad organisatsioonid kontrollima projekti vastavust järgmistele kriteeriumidele: abikõlblikkus, menetlusest kõrvalejätmine, valiku- ja toetuse määramine.

ABIKÕBLIKKUSKRITEERIUMID

Abikõlblikkuskriteeriumid on seotud peamiselt projekti ja tegevuse liigiga (sealhulgas asjakohasel puhkudel kestus, osalevad organisatsioonid jne), sihtrühma (nt osalejate staatus ja arv) ning sellise projekti jaoks toetuse taotlemise tingimustega (nt esitamistähtajad, taotlusvormi täielikkus jne).

Projekt on abikõlblik siis, kui see vastab kõikidele selle meetme abikõlblikkuskriteeriumidele, mille raames projektiettepanek esitatakse. Kui projekt taotlemise etapis nendele kriteeriumidele ei vasta, lükatakse see edasise hindamiseta tagasi. Erandina võidakse 1. või 2. põhimeetme raames toetatavate liikuvusmeetmete ja Erasmus Munduse ühise magistriõppe stipendiumide puhul mõnda abikõlblikkuskriteeriumi (nt kestus, osalejate profiil jne) kontrollida projekti elluviimise etapis või lõpparuande etapis (mitte taotlemise etapis). Taotlemise etapis palutakse taotlejatel kinnitada, et need kriteeriumid projekti puhul täidetakse. Kui projekti elluviimise või lõpparuande etapis ilmneb, et need kriteeriumid ei ole täidetud, ei pruugita osalejaid või meedet lugeda abikõblikuks, misjärel vähendatakse projektile algul antud ELi toetust või nõutakse see toetus tagasi.

Iga Erasmus+ programmijuhendi alusel elluviidava meetme suhtes kohaldatavaid konkreetseid abikõlblikkuskriteeriume kirjeldatakse käesoleva juhendi B osas.

MENETLUSEST KÕRVALEJÄTMISE KRITEERIUMID

Taotleja jäetakse programmi Erasmus+ raames korraldataval projektikonkursil osalemisest kõrvale või lükatakse toetuse määramise menetlusel vastavalt ELi finantsmääruse artiklitele 106 ja/või 107 tagasi, kui tuvastatakse, et ta on ühes allpool kirjeldatud olukordadest:

- a) taotleja on pankrotis, tema suhtes on algatatud maksejõuetus- või likvideerimismenetlus, tema vara haldab likvideerija või kohus, ta on sõlminud kokkuleppe võlausaldajatega, tema äritegevus on peatatud või ta on riigisiseste õigusnormide või eeskirjade alusel toimuva samalaadse menetluse tõttu analoogselt olukorras;
- b) on tehtud lõplik kohtu- või haldusotsus, et taotleja on jätnud täitmata selliseid maksude või sotsiaalkindlustusmaksete tasumisega seotud kohustusi, mis tulenevad tema asukohariigi, eelarvehandite käsutaja asukohariigi või toetuse kasutamise kohaks oleva riigi õigusest;
- c) on tehtud lõplik kohtu- või haldusotsus, et taotleja on süüdi tõsisel ametialases väärkäitumises, olles rikkunud selle kutseala suhtes kohaldatavaid õigus- või haldusnorme või eetilisi standardeid, mille esindaja ta on, või süülises käitumises, mis mõjutab tema ametialast usaldusväarsust, kui selline käitumine osutab süülisele tahtlusele või raskele hooletusele, sh eelkõige järgmised käitumisviisid:
  - i) kõrvalejätmise põhjuste puudumise või valikukriteeriumide täitmise või lepingu, toetuslepingu või toetuse määramise otsuse täitmise kontrollimiseks nõutavate andmete moonutamine pettuse või hooletuse teel;
  - ii) teiste isikutega kokkuleppe sõlmimine konkurentsi moonutamise eesmärgil;
  - iii) intellektuaalomandi õiguste rikkumine;
  - iv) püüde mõjutada toetuse määramise menetluse ajal komisjoni/büroo otsustusprotsessi;
  - v) püüde saada konfidentsiaalseid andmeid, mis võivad anda isikule toetuse määramise menetluses põhjendamatu eelise;
- d) on tehtud lõplik kohtuotsus, et taotleja on süüdi järgmises rikkumises:
  - (i) pettus nõukogu 26. juuli 1995. aasta aktiga koostatud Euroopa ühenduste finantshuvide kaitse konventsiooni artikli 1 tähenduses;
  - (ii) korruptsioon, nagu on määratletud nõukogu 26. mai 1997. aasta aktiga koostatud Euroopa ühenduste ametnike või ELi liikmesriikide ametnikega seotud korruptsiooni vastu võitlemise konventsiooni artiklis 3 ning nõukogu raamotsuse 2003/568/JSK artikli 2 lõikes 1 ning eelarvehandite käsutaja või taotleja asukohariigi või toetuse kasutamise kohaks oleva riigi õigusnormides;
  - (iii) osalemine kuritegelikus organisatsioonis, nagu on määratletud nõukogu raamotsuse 2008/841/JSK artiklis 2;

- (iv) rahapesu või terrorismi rahastamine, nagu on määratletud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2005/60/EÜ artiklis 1;
- (v) terroriaktide toimepanek või terroristliku tegevusega seotud õigusrikkumised, nagu on määratletud vastavalt nõukogu raamotsuse 2002/475/JSK artiklites 1 ja 3, või õigusrikkumisele üleskutsumine, sellele kaasaaitamine, sellele kihutamine või selle katse, nagu on osutatud kõnealuse otsuse artiklis 4;
- (vi) lapstööjõu kasutamine või muud inimkaubanduse vormid, mis on määratletud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2011/36/EL artiklis 2;
- e) liidu eelarvest rahastatava lepingu täitmisel on taotleja peamiste kohustuste täitmise puhul esinenud märkimisväärseid puudujääke, mille tagajärjel on tulnud leping enne tähtaega lõpetada või kohaldada leppetrahve või muid lepingujärgseid karistusi, või mis avastati eelarvevahendite käsutaja, OLAFi või kontrollikoja tehtud kontrollide, auditite või juurdluste käigus;
- f) on tehtud lõplik kohtu- või haldusotsus, et taotleja on eiranud eeskirju nõukogu määruse (EÜ, Euratom) nr 2988/95 artikli 1 lõike 2 tähenduses;
- g) lõpliku kohtuotsuse või, kui see on kohaldatav, lõpliku haldusotsuse puudumisel on taotleja ühes eespool punktides c–f toodud olukordadest, eriti järgmises:
- i. kontrollikoja, OLAFi või siseauditi korraldatud auditite või juurdluste või ELi institutsiooni, Euroopa ameti või ELi asutuse või organi eelarvevahendite käsutaja vastutusel korraldatud mis tahes muu kontrolli või auditi käigus kindlaks tehtud asjaolud;
  - ii. mittelõplikud haldusotsused, mis võivad hõlmata kutse-eeetika standardite kohaldamise kontrolli eest vastutava pädeva järelevalveorgani võetud distsiplinaarmeetmeid;
  - iii. EKP, EIP, Euroopa Investeeringufondi või rahvusvaheliste organisatsioonide otsused;
  - iv. liidu konkurentsieskirjade rikkumist puudutavad komisjoni otsused või liidu või liikmesriigi konkurentsioiguse rikkumist puudutavad riigi pädeva asutuse otsused;
  - v. ELi institutsiooni, Euroopa ameti või ELi asutuse või organi eelarvevahendite käsutaja otsused kõrvalejätmise kohta;
- (h) kui isik, kes on taotleja haldus-, juhtimis- või järelevalveorgani liige või kes omab esindusõigust, otsustusõigust või kontrolliõigust seoses selle taotlejaga (siia alla kuuluvad ettevõtete direktorid, juhatuse ja nõukogu liikmed ja juhud, kui üks isik on enamusaktsionär), on ühes või mitmes eespool punktides c–f nimetatud olukorras.
- i) kui kõnealuse taotleja võlgade eest piiramatut vastutust kandev füüsiline või juriidiline isik on ühes või mitmes eespool punktis a) või b) nimetatud olukorras.

Kui isik on ühes eespool loetletud kõrvalejätmist põhjustavas olukorras, peab märkima selle olukorra parandamiseks võetud meetmed, et tõendada seeläbi oma usaldusväärsust. Need võivad hõlmata nt tehnilisi, korralduslikke ja personalimeetmeid tulevikus aset leidmise vältimiseks, kahjude hüvitamist või trahvide maksmist. See ei kehti käesoleva jao punktis d nimetatud olukordade suhtes.

Punktides c–f toodud juhtudel võib riiklik büroo või rakendusamet lõpliku kohtuotsuse või, kui see on kohaldatav, lõpliku haldusotsuse puudumisel taotleja ajutiselt projektikursusel osalemisest kõrvale jätta, kui nende osalemine kujutaks endast tõsist ja kohest ohtu liidu finantshuvidele.

Kui meede, mille kohta taotleja on oma ettepaneku esitanud, näeb ette konkreetsed sätted seotud üksuste osalemiseks, kehtivad seotud üksuste suhtes samad kõrvalejätmise kriteeriumid.

Taotlejad või, kui see on asjakohane, seotud üksused võidakse sellest menetlusest tagasi lükata ja nende suhtes võidakse kohaldada halduskaristusi (menetlusest kõrvalejätmine või rahaline karistus), kui käesolevas menetluses osalemise tingimusena esitatud mis tahes kinnitus või teave osutub valeks.

Riiklik büroo või rakendusamet võib avaldada oma veebisaidil järgmise menetlusest kõrvalejätmisega seotud teabe ja, kui see on asjakohane, rahalise karistuse eespool jao punktides c, d, e ja f nimetatud juhtudel:

- a) asjaomase taotleja nimi;
- b) kõrvalejätmist põhjustav olukord;
- c) kõrvalejätmise kestus ja/või rahalise karistuse suurus.

Menetlusest kõrvalejätmise kriteeriume kohaldatakse taotlejate suhtes kõikide programmi Erasmus+ meetmete puhul. Tõendamaks, et nad ei ole mõnes eespool nimetatud olukorras, peavad 60 000 eurot ületava ELi toetuse taotlejad esitama kinnituse, et nad ei ole üheski eespool osutatud olukorras. Kinnitus lisatakse taotlusvormile eriosa või lisana.

Partnerite konsortsiumi nimel esitatud projektiettepanekute puhul kohaldatakse eespool kirjeldatud kriteeriume kõikide projektis osalevate organisatsioonide suhtes.

ELi finantsmääruse artiklite 106–109 kohaselt võib taotlejale määrata haldus- või rahalise karistuse, kui ta on esitanud valeandmeid või jätnud varasemas toetuse määramise menetluses¹⁶⁷ oma lepingulised kohustused olulisel määral täitmata.

Lisaks on komisjon arvamusel, et käesolevas programmijuhendis käsitletavate meetmete elluviimisel tekib või võib tekkida järgmiste organisatsioonide puhul huvide konflikt ja seepärast ei ole või ei peaks olema neil õigust osaleda:

- liikmesriigi ametiasutused, kes teostavad järelevalvet riiklike büroode ja programmi Erasmus+ elluviimise üle oma riigis, ei saa taotleda ega osaleda üheski riiklike büroode hallatavas meetmes üheski riigis, kuid võivad taotleda osalemist rakendusameti ning hariduse ja kultuuri peadirektoraadi hallatavas meetmes, kui see ei ole asjaomase meetme puhul selgesõnaliselt välistatud (nagu näidatud käesoleva juhendi B osas);
- riiklikud bürood (riikliku büroo ülesannete täitmine on asjaomase juriidilise isiku ainus tegevus) või väljaspool riiklike büroode pädevusvaldkondi tegutsevate juriidiliste isikute riiklike büroode osakonnad ei saa taotleda ega osaleda üheski käesoleva juhendi kaudu ellu viidavas meetmes;
- struktuurid ja võrgustikud, millele on määratud programmis Erasmus+ või ükskõik millises kõnealuse programmi elluviimiseks vastu võetud komisjoni iga-aastases tööprogrammis programmi Erasmus+ elluviimise raames komisjoni spetsiaalne rahaline toetus ning mida haldab juriidiline isik, kes haldab ka riiklikku bürood, ei saa taotleda ega osaleda üheski programmi Erasmus+ riiklike büroode hallatavas meetmes üheski riigis, kuid võivad taotleda osalemist (taotlejate või partneritena) rakendusameti või hariduse ja kultuuri peadirektoraadi hallatavas meetmes, kui see ei ole asjaomase meetme puhul selgesõnaliselt välistatud (nagu on näidatud käesoleva juhendi B osas). Nad peaksid olema võimelised näitama enne toetuse saamist või lepingu sõlmimist, et nende puhul ei esine huvide konflikti, sest nad kas rakendavad ettevaatusabinõusid või on huvide selgelt lahus hoidmine tagatud nende sisemise korraldusega. Peale selle tuleb iga meetme või tegevuse puhul, mille jaoks antakse ELi vahendeid, kindlaks teha kulud ja tulud. Otsuse, millega tunnistatakse, et tegelik huvide konflikti puudumine on piisavalt kinnitust leidnud, teeb rakendusamet või hariduse ja kultuuri peadirektoraat oma vastutuse ja aruandekohustuse raames;
- juriidilised isikud, kelle juures tegutsevad programmi Erasmus+ riiklikud bürood, kuid kellel on ka muu tegevus seoses programmiga Erasmus+ või väljaspool kõnealust programmi, samuti nende juriidiliste isikutega seotud isikud ei saa taotleda ega osaleda üheski riiklike büroode hallatavas meetmes üheski riigis, kuid võivad põhimõtteliselt taotleda osalemist rakendusameti või hariduse ja kultuuri peadirektoraadi hallatavas meetmes, kui see ei ole asjaomase meetme puhul selgesõnaliselt välistatud (nagu on näidatud käesoleva juhendi B osas). Enne toetuse saamist või lepingu sõlmimist peavad nad siiski näitama, et nende puhul ei esine huvide konflikti, sest nad kas rakendavad ettevaatusabinõusid või on huvide selgelt lahus hoidmine tagatud nende sisemise korraldusega (nt eraldi raamatupidamisarvestus, eraldi aruandlus- ja otsustusprotsessid, meetmed, mis takistavad ligipääsu piiratud juurdepääsuga teabele). Peale selle tuleb iga meetme või tegevuse puhul, mille jaoks antakse ELi vahendeid, kindlaks teha kulud ja tulud. Otsuse selle tunnistamiseks, et tegeliku huvide konflikti puudumine on piisavalt kinnitust leidnud, teeb rakendusamet või hariduse ja kultuuri peadirektoraat oma vastutus- ja aruandekohustuse raames.

VALIKUKRITERIUMID

Riiklik büroo või rakendusamet hindab taotleja finants- ja tegevussuutlikkust kavandatav projekt lõpule viia.

FINANTSSUUTLIKKUS

Finantssuutlikkus tähendab, et taotlejal on stabiilsed ja piisavad rahastamisallikad, mis võimaldavad tal oma tegevust jätkata projekti läbiviimise ajal või aastal, milleks toetus anti, ning osaleda selle rahastamises.

Finantssuutlikkust ei kontrollita järgmiste osalejate puhul:

- avalik-õiguslikud asutused¹⁶⁸;
- rahvusvahelised organisatsioonid.

Kui ELi toetust taotlevad muud liiki organisatsioonid (keda ei ole eespool nimetatud) ja toetus ei ületa 60 000 eurot, peavad taotlejad esitama projekti elluviimiseks piisava finantssuutlikkuse kohta kinnituse. Kinnitus lisatakse taotlusevormile eriosana.

¹⁶⁷ V.a riiklike büroode ellu viidud meetmed

¹⁶⁸ Sh haridus-, koolitus- ja spordivaldkonna koolidel, kõrgkoolidel ja organisatsioonidel, mis on viimase kahe aasta jooksul saanud üle 50 % oma tuludest avalikest allikatest, loetakse olevat vajalik finants-, kutse- ja haldussuutlikus programmi raames võetavate meetmete elluviimiseks.

Kui ELi toetust taotlevad muud liiki organisatsioonid ja toetus ületab 60 000 eurot, peab taotleja lisaks kinnitusele esitama osalejate portaali kaudu ka järgmised dokumendid:

- riiklike büroode hallatavate meetmete puhul: taotleja viimase enne taotluse esitamist suletud eelarveaasta kasumiaruande ja bilansiaruande koopiad;
- rakendusameti hallatavate meetmete puhul: vastavate kohustuslike raamatupidamisandmetega täidetud finantssuutlikkuse vormi ja taotleja kahe viimase enne taotluse esitamist suletud eelarveaasta finantsaruande (sh kasumiaruande, bilansiaruande ja muud lisad, kui need on asjakohased);
- isikute puhul, kes ei saa eespool osutatud dokumente esitada, sest nad on äsja asutatud, võib eespool osutatud dokumendid asendada finants- või kindlustusandmete esitamisega, milles kirjeldatakse taotleja kutsealaseid riske.

Organisatsioonid peavad need dokumendid osalejate portaali üles laadima kas portaalis registreerumise ajal (vt jagu „1. etapp: registreerumine osalejate portaalis”) või programmi Erasmus+ konkreetse meetme puhul ette nähtud tähtajaks.

Projektiettepaneku esitamisel partnerite konsortsiumi nimel võib samu dokumente nõuda osalevatelt organisatsioonidelt riiklik büroo või rakendusamet, kui mõne projekti kaasatud osaleva organisatsiooni finantssuutlikkuse suhtes esineb kahtlusi.

Kui taotlus on lisaks eespool toodule seotud 750 000 eurot ületava projekti jaoks antava toetusega, võidakse nõuda tunnustatud välisaudiitori koostatud auditoriaruannet. Kõnealuse aruandega kinnitatakse viimase lõppenud majandusaasta kohta koostatud raamatupidamise aastaaruanne.

Kui pärast nende dokumentide analüüsimist otsustab riiklik büroo või rakendusamet, et vajalik finantssuutlikkus ei ole tõendatud või ei ole rahuldav, võib ta:

- nõuda lisateavet;
- pakkuda toetuslepingut või toetuse määramise otsust koos finantstagatisega¹⁶⁹ kaetud eelfinantseerimisega;
- pakkuda toetuslepingut või toetuse määramise otsust ilma eelfinantseerimiseta või vähendatud eelfinantseerimisega;
- pakkuda toetuslepingut või toetuse määramise otsust koos mitmel osamaksel põhineva eelfinantseerimisega;
- taotluse tagasi lükata.

TEGEVUSSUUTLIKKUS

Tegevussuutlikkus tähendab, et taotlejal on kavandatava projekti elluviimiseks vajalik erialane pädevus või kvalifikatsioon. Taotlejad peavad esitama projekti rakendamiseks vajaliku tegevussuutlikkuse kohta kinnituse. Kui taotlusvormis on seda nõutud ja kui toetus ületab 60 000 eurot, võidakse taotlejatelt nõuda, et nad esitaksid projektis osalevate kõige olulisemate isikute asjaomase erialakogemuse tõendamiseks nende elulookirjeldused või muu dokumendid, nagu näiteks:

- põhimeeskonna asjakohaste publikatsioonide loetelu;
- ammendav loetelu varasematest projektidest ja tegevustest, mis on seotud poliitikavaldkonna või konkreetse meetmega.

TOETUSE MÄÄRAMISE KRITERIUMID

Toetuse määramise kriteeriumid võimaldavad riiklikul bürool või rakendusametil hinnata programmi Erasmus+ raames esitatud projektiettepanekute kvaliteeti.

Iga meetme eelarve piires määratakse toetused nendele projektidele, mis vastavad kõnealustele kvalitatiivsetele kriteeriumidele kõige paremini.

Iga Erasmus+ programmijuhendi alusel rakendatava meetme suhtes kohaldatavaid toetuse määramise kriteeriume kirjeldatakse tervikuna käesoleva juhendi B osas.

3. ETAPP: FINANTSTINGIMUSTE KONTROLLIMINE

TOETUSE LIIGID

Toetus võib olla järgmist liiki¹⁷⁰:

¹⁶⁹ Tagatise võib asendada solidaartagatisega või projekti kaastoetusajaajateks olevatest osalevatest organisatsioonidest pärit mitme tagatisega.

¹⁷⁰ KOMISJONI OTSUS C(2013)8550, 4. detsember 2013, milles käsitletakse ühekordselt makstavate summade kasutamist, ühikuhindadel põhinevat hüvitamist ja ühtse määraga toetuse maksmist programmi Erasmus+ raames (http://ec.europa.eu/dgs/education_culture/more_info/awp/docs/c_2013_8550.pdf).

- toetuskõlblike tegelike kulude konkreetset osa kattev hüvitis: nt strateegilise partnerluse raames antud summa erivajadustega isikute ettevalmistamisega seotud lisakulude katmiseks;
- ühikukulude toetusel põhinev hüvitis: nt hariduse, koolituse ja noorte valdkonna õpirände projektide raames antav individuaalne toetus;
- ühekordselt makstav summa: nt Jean Monnet' projektidega seotud lisameetmete elluviimiseks antav summa;
- ühtse määraga toetus: nt tulunduslike spordiürituste kaudsete kulude katmiseks antav summa;
- eespool nimetatute kombinatsioon.

Programmi Erasmus+ alusel rakendatava rahastamismehhanismi raames makstakse enamasti ühikukulude toetusel põhinevat hüvitist. Seda liiki toetused hõlbustavad taotlejatel vajaliku toetussumma väljaarvutamist ning projekti realistlikku finantsplaneerimist.

Selleks et teada saada, mis liiki toetust iga käesolevas juhendis käsitletud programmi Erasmus+ meetme raames rahastatava tegevuse puhul kohaldatakse, palume vaadata B osa rahastamiseeskirjade tabelites veergu „Rahastamismehhanism“.

ELI TOETUSTE SUHTES KOHALDATAVAD PÕHIMÕTTED

TAGASIULATUVA JÕU PUUDUMINE

Ühtegi ELi toetust ei või anda tagasiulatuvalt juba lõpule viidud projektide jaoks.

Juba alustatud projekti jaoks võib ELi toetust anda üksnes juhul, kui taotleja tõendab, et projekti alustamine enne toetuslepingu sõlmimist või toetuse määramise otsusest teatamist oli vajalik. Sellistel juhtudel ei tohi toetuskõlblikud kulud olla tasutud enne toetustaotluse esitamise päeva.

Kui taotleja alustab projekti elluviimist enne toetuslepingu sõlmimist või toetuse määramise otsusest teatamist, teeb ta seda oma riisikol.

MITTEKUMULEERUV TOETUS

Iga ELi rahastatava projekti puhul võib anda ELi eelarvest ühele toetusesaajale ainult ühe toetuse. Samu kulusid ei rahastata mingil juhul liidu eelarvest teist korda.

Kattuvaid või väga sarnaseid taotlusi, mille on esitanud sama taotleja või sama konsortsiumi teised partnerid, hinnatakse topeltrahastamise ohu vältimiseks eraldi. Taotlusi, mille sama taotleja või konsortsium on esitanud kaks või enam korda kas samale büroole või eri büroodele, võidakse rahastada vaid ühe korra.

KASUMI TAOTLEMISE KEELAMINE JA KAASRAHASTAMINE

Liidu eelarvest rahastatava toetuse eesmärk ega tagajärg ei tohi olla projekti raames toetusesaajale kasumi tootmine. Kasum tekib juhul, kui toetuse jääksumma väljamaksetaotluse esitamise ajal ületavad tulud toetusesaaja kantud toetuskõlblikke kulusid¹⁷¹. Kasumi taotlemise keelamise põhimõtet ei kohaldata toetuste suhtes, mida antakse ühikukuludel põhineva hüvitise, ühekordselt makstava summa või ühtse määraga toetusena, sealhulgas stipendiumidena, ning toetusetaotluste suhtes, mis ei ületa 60 000 eurot. Toetuse tulemusel tekkinud kasumi arvutamisel ei võeta arvesse mitterahalist osalust.

Peale selle innustab ELi toetus viima ellu projekti, mille elluviimine ei oleks olnud ilma ELi rahalise toetuseta võimalik, ning tugineb kaasrahastamise põhimõttele. Kaasrahastamine tähendab seda, et ELi toetusest ei tohi rahastada kõiki projekti kulusid; projekti tuleb rahastada muudest kaasrahastamisallikatest kui ELi toetus (nt toetusesaaja omavahenditest, meetme raames saadavast tulust või kolmandate isikute rahalisest toetusest).

Kui ELi toetust antakse ühikukuludel põhineva hüvitise, ühekordselt makstava summa või ühtse määraga toetusena – nagu enamiku käesolevas juhendis käsitletud meetmete puhul – tagab komisjon meetme puhul tervikuna kasumi taotlemise

¹⁷¹ Selleks piirduvad laekumised ainult projekti raames saadud tuluga ning rahastajate rahalise toetusega, mille nad on näinud ette konkreetset toetuskõlblike kulude katmiseks. Seega on eespool määratletud kasum (või kahjum) järgmiste näitajate vahe:

- toetuse esialgu heakskiidetud summa, meetme raames saadud tulu ja rahastajate rahaline toetus, mille nad on näinud ette konkreetset toetuskõlblike kulude katmiseks, ning
- toetusesaaja kantud toetuskõlblikud kulud.

Kasumi teenimise korral nõutakse see sisse. Riiklikul bürool või rakendusametil on õigus nõuda sisse kasumiprotsent, mis vastab liidu panusele toetuskõlblikest kuludest, mida toetusesaaja kandis meetme rakendamiseks. Täpsemad selgitused kasumi arvutamise kohta nähakse ette meetmete korral, mille puhul toetust makstakse teatava protsendina toetuskõlblikest kuludest.

keelamise ja kaasrahastamise põhimõtte järgimise juba eelnevalt, kui ta määratleb selliste ühikukulude, ühekordselt makstavate summade ja ühtse määraga toetuste määrad või protsendi. Kasumi taotlemise keelamise ja kaasrahastamise põhimõtte järgimist eeldatakse üldiselt ning seepärast ei pea taotlejad esitama teavet muude rahastamisallikate kohta peale ELi toetuse ega põhjendama projekti käigus tehtud kulutusi.

Toetuse maksmisel ühikukulude toetusel põhineva hüvitise, ühekordselt makstava summa või ühtse määraga toetusena säilib juurdepääsuõigus toetusesaajate juriidilistele dokumentidele. Kui kontroll või audit näitab, et toetuse saamise aluseks olnud sündmus ei ole toimunud (nt projektiga seotud tegevus ei ole taotlemise etapis heaks kiidetud kujul aset leidnud, osalejad ei ole meetmetest osa võtnud jne) ning toetusesaajale on ühikukulude toetusel põhinev hüvitis, ühekordselt makstava summa või ühtse määraga toetus antud alusetult, on riiklikul bürool või rakendusametil õigus toetuse summa tagasi nõuda. Kui projekti tegevuse või tulemuse kvaliteet on ebapiisav, võidakse samuti toetust osaliselt või tervikuna vähendada isegi juhul, kui tegevused on aset leidnud ja on toetuskõlblikud.

Lisaks võib Euroopa Komisjon teha statistika kogumise ja järelevalve eesmärgil toetusesaajate valimi põhjal uuringuid, et selgitada välja ühikukulude toetusel põhineva hüvitise, ühekordselt makstava summa või ühtse määraga toetuse põhjal rahastatavate projektide tegelikud kulud.

ERISÄTTED TOETUSTE PUHUL, MIDA MAKSTAKSE TOETUSKÕLBLIKE KULUDE KONKREETSE OSA ULATUSES

Kui ELi toetust makstakse toetuskõlblike kulude konkreetse osa ulatuses, kohaldatakse järgmiseid sätteid.

TOETUSKÕLBLIKUD KULUD

ELi toetus ei tohi ületada kogusummat, mille on määranud riiklik büroo või rakendusamet projekti valimise ajal taotlusvormis näidatud hinnanguliste toetuskõlblike kulude põhjal. Toetuskõblikud kulud on toetusesaaja tegelikult kantud kulud, mis vastavad kõigile järgmistele kriteeriumidele:

- kulud on kantud projekti jooksul, välja arvatud lõpparuannete ja auditeerimistõenditega seotud kulud;
- kulud on ära näidatud projekti hinnangulises üldeelarves;
- kulud on vajalikud toetust saava projekti elluviimiseks;
- kulud on tuvastatavad ja kontrollitavad, eelkõige kirjendatud toetusesaaja raamatupidamisarvestuses ja määratud kindlaks vastavalt selles riigis kohaldatavatele raamatupidamisstandarditele, kus toetusesaaja on registreeritud kantud, ja vastavalt toetusesaaja tavapärasele kuluarvestustavale;
- kulud on kooskõlas kohaldatavate maksustamis- ja sotsiaalvaldkonda käsitlevate õigusaktide nõuetega;
- kulud on mõistlikud, põhjendatud ja vastavad hea finantsjuhtimise põhimõttele, eelkõige ökonoomsuse ja tõhususe poolest;
- kulusid ei kaeta ELi toetusest, mida antakse ühikukulude toetusel põhineva hüvitise, ühekordselt makstava summa või ühtse määraga toetusena.

Toetuskõblikuks loetakse ka järgmiste kategooriate kulusid:

- kulud, mis on seotud toetusesaaja antud eelrahastamise tagatisega, kui seda tagatist nõuab riiklik büroo või rakendusamet;
- kulud, mis on seotud välisaudititega, kui riiklik büroo või rakendusamet nõuab maksetaotluste toetuseks auditeid;
- amortisatsioonikulud, tingimusel et toetusesaaja on need kulud tegelikult kandnud.

Toetusesaaja raamatupidamise ja sisekontrolli kord peavad võimaldama projekti raames deklareeritud kulude ja tulude kooskõlastavat võrdlemist vastavate raamatupidamiskirjete ja alusdokumentidega.

Käibemaks

Toetuskõblikuks kuluks loetakse ainult sellist käibemaksu, mis ei ole kohaldatavate käibemaksu käsitlevate riiklike õigusaktide kohaselt tagastatav¹⁷². Ainus erand tehakse tegevuste või tehingute puhul, mida riigi, piirkondlike ja kohalike omavalitsuste ametiasutused teevad võimuesindajatena¹⁷³. Peale selle:

- ei ole toetuskõblik mahaarvatav käibemaks, mida ei ole (riiklike tingimuste või toetusesaaja hooletuse tõttu) tegelikult maha arvatud;
- ei kohaldata käibemaksudirektiivi ELi mittekuuluvate riikide suhtes. Partnerriikide organisatsioonid võidakse vabastada maksudest (sh käibemaks), lõivudest ja tasudest, kui Euroopa Komisjon ja partnerriik, kus organisatsioon on asutatud, on sõlminud lepingu.

¹⁷² Liikmesriikides tõlgendatakse käibemaksudirektiivi 2006/112/EÜ liikmesriigi käibemaksualaste õigusaktidega.

¹⁷³ Vt direktiivi artikli 13 lõige 1.

Toetuskõlblikud kaudsed kulud

Teatud liiki projektide puhul (lisateavet meetmete rahastamiseeskirjade kohta leiab käesoleva juhendi B osast) on kaudse kuluna toetuskõlblik kindlamääraline summa, mis ei ületa 7 % projekti otsestest toetuskõlblikest kuludest (nt elektri- või internetiarved, ruumide rent, alaliste töötajatega seotud kulud jne) ning millega kaetakse toetusesaaja üldiste halduskulude see osa, mida võib arvestada projekti kuludeks.

Kaudsed kulud ei tohi hõlmata summasid, mis on kirjendatud muudesse eelarvekategooriatesse. Kaudsed kulud ei ole toetuskõlblikud, kui toetusesaaja juba saab liidu eelarvest tegevustoetust (näiteks programmi Erasmus+ raames kodanikuühiskonna koostöö konkursikutse alusel).

TOETUSKÕLBMATUD KULUD

Toetuskõlblikud ei ole järgmised kulud:

- kasum kapitalilt;
- võlg ja võlgade teeninduskulud;
- kahjude või võlgadega seotud meetmed;
- võlgnetav intress;
- võlad, mille sissenõudmise tõenäosus on väike;
- kahjum vahetuskursierinevustest;
- käibemaks, kui seda loetakse kehtivate käibemaksu käsitlevate riiklike õigusaktide kohaselt tagastatavaks (vt käibemaksu käsitlev lõik eespool);
- toetusesaaja deklareeritud kulud, mis on kaetud mõnda muud ELi toetust saava projekti või tööprogrammiga (vt toetuskõlblike kaudseid kulusid käsitlev lõik eespool);
- ülemäärased või põhjendamatud kulud;
- mitterahaline osalus;
- seadmete rentimise või liisimise korral väljaostumaksumus rendi- või liisinguperioodi lõpul;
- pangakontode avamise ja kasutamise kulud (sealhulgas riikliku büroo või rakendusameti ülekandekulud, mida võtab toetusesaaja pank).

RAHASTAMISALLIKAD

Taotleja peab taotlusvormil näitama muudest allikatest peale ELi toetuse saadava tulu. Väline kaasrahastamine võib toimuda toetusesaaja omavahenditest, kolmandate isikute rahalisest toetusest või projekti raames saadavast tulust. Kui lõpparuande esitamise ja toetuse jääksumma väljamaksetaotluse esitamise ajal on tõendeid selle kohta, et tulu ületab projekti käigus kantud toetuskõlblike kulusid, on riiklik büroo või rakendusamet kohustatud nõudma tulust sisse selle osa, mis vastab toetusesaajale projekti elluviimisel tegelikult tekkinud abikõlblike kulude katmiseks antud liidu toetusele. Kõnealust sätet ei kohaldata projektide suhtes, mille puhul taotletav toetus ei ületa 60 000 eurot.

Mitterahalist osalust ei loeta kaasrahastamise võimalikuks allikaks.

4. ETAPP: TAOTLUSE TÄITMINE JA ESITAMINE

Programmi Erasmus+ raames ELi toetuse taotlemiseks peavad taotlejad kasutama iga meetme jaoks ettenähtud spetsiaalset vormi, mis on saadaval Euroopa Komisjoni, riiklike büroode või rakendusameti veebisaidil (kontaktandmed leiate käesoleva juhendi IV lisast).

Konsortsiumi nimel esitatud projektide puhul esitab koordineeriv organisatsioon või rühm kõikide osalevate organisatsioonide nimel kogu projekti jaoks ühe taotluse. Taotlus tuleb esitada asjaomasele riiklikule büroole või rakendusametile (vt käesoleva juhendi B osas iga meetme puhul jagu „Kellele esitada taotlus?“).

TAOTLEMISE KORD

VEEBIPÕHISED E-VORMID

Enamiku programmi meetmete puhul peavad taotlejad esitama taotluse asjaomasele riiklikule büroole või rakendusametile veebis, kasutades õiget elektroonilist vormi ja lisades kõik nõutavad lisad.

Elektrooniline vorm peab olema täidetud ühes programmiriikides kasutatavatest ametlikest keeltest. Rakendusameti kesktasandil hallatavate meetmete puhul peavad taotlejad täitma vormi ühes ELi ametlikest keeltest.

Lisateavet elektroonilise vormi täitmise ja esitamise kohta leiata juhendist. Juhend annab ka teavet selle kohta, mida teha tehniliste tõrgete korral; juhend on kättesaadav riiklike büroode (detsentraliseeritud meetmete puhul), rakendusameti (tsentraliseeritud meetmete puhul) ja Euroopa Komisjoni veebisaidil.

Kui sama taotlus on esitatud samas valikuvõorus samale riiklikule büroole või rakendusametile mitu korda, loeb riiklik büroo või rakendusamet alati kehtivaks viimase enne tähtaega esitatud versiooni. Posti, kulleri, faksi või e-postiga saadetud taotlusi vastu ei võeta. Kui sama taotlejaorganisatsioon või -konsortium esitab sama või väga sarnase taotluse erinevatele büroodele või ametitele mitu korda, lükatakse kõik taotlused automaatselt tagasi (vt jagu mittekumuleeruva toetuse kohta).

PABERKANDJAL TAOTLUSED

Programmi mõne tsentraliseeritud meetme puhul ei pruugi olla võimalik elektroonilist vormi kasutada. Nende meetmete puhul tuleb taotlused saata rakendusametile posti teel (postmargi kuupäevaga) või kullerteenusega (kullerteenusele laekumise kuupäevaga) (kontaktandmed leiab käesoleva juhendi IV lisast). Faksi või e-postiga saadetud taotlusi vastu ei võeta.

Taotlejad ei saa pärast esitamistähtaega oma toetustaotlustesse muudatusi teha.

TÄHTAEGNE ESITAMINE

Taotlused tuleb esitada iga meetme jaoks kindlaks määratud tähtajaks. Iga meetme projektide esitamistähtajad on toodud käesoleva juhendi B osa jaos „Abikõlblikkuskriteeriumid“.

NB! Kuupäevast olenemata on elektrooniliste vormide esitamine määratud alati kella 12ks (keskpäev Brüsseli aja järgi). Taotluste tagasilükkamise vältimiseks peaksid teises ajavööndis asuvate riikide taotlejad võtma hoolikalt arvesse ajavahet.

MIS SAAB PÄRAST TAOTLUSE ESITAMIST?

Kõik riiklikule büroole või rakendusametile laekunud taotlused läbivad hindamismenetluse.

HINDAMISMENETLUS

Taotluse saanud riiklik büroo või rakendusamet hindab projektiettepanekuid ainult käesolevas juhendis kirjeldatud kriteeriumide alusel. Hindamine hõlmab:

- abikõlblikkuse ja menetlusest kõrvalejätmise kriteeriumide järgimise ametlikku kontrolli;
- kvaliteedi hindamist, et selgitada välja, mil määral täidavad osalevad organisatsioonid valikukriteeriume (tegevus- ja finantssuutlikkus) ja mil määral vastab projekt toetuse määramise kriteeriumidele. Selline kvaliteedihindamine viiakse enamikul juhtudel läbi sõltumatute ekspertide toel. Hindamisel lähtuvad eksperdid Euroopa Komisjoni koostatud suunistest. Suunised tehakse kättesaadavaks Euroopa Komisjoni ja programmi Erasmus+ projektide haldamise eest vastutavate büroode ja ametite veebisaitidel;
- kontrollimist, et projektiettepanekuga ei kaasne topeltrahastamise oht. Vajaduse korral tehakse selline kontroll koostöös teiste büroode ja ametite või sidusrühmadega.

Riiklik büroo või rakendusamet määrab ametisse hindamiskomisjoni, kes teostab järelevalvet kogu valikuprotsessi haldamise üle. Ekspertide hinnangu alusel koostab hindamiskomisjon loetelu projektidest, mida soovitatakse välja valida.

Suutlikkuse suurendamise korral kõrghariduse valdkonnas ja maailma abikõlblikele partnerriikidele (vt käesoleva juhendi A jagu „Abikõlblikud riigid“) kasuks tuleva meetme arengueesmärges arvesse võttes koostab hindamiskomisjon piirkondade kaupa toetuskõlblike projektiettepanekute pingerea ja esitab kõige enam punkte kogunud projektiettepanekud ELi delegatsioonidele, kellega konsulteeriti seoses projekti asjakohasuse ja elluviidavusega kohalikus kontekstis, nimelt:

- projekti eesmärkide asjakohasust, pidades silmas asjaomase partnerriigi kõrgharidussüsteemide reformimist ja ajakohastamist;
- projektiettepaneku asjakohasust, pidades silmas partnerriigi (partnerriikide) või -piirkonna (-piirkondade) konkreetseid vajadusi ja projekti elluviidavust (sh koostoime üksikõik millise muu algatusega ja dubleerimise vältimine);
- küsimust, mil määral on projektis keskendunud toetusesaaja konkreetsetele suutlikkuse suurendamisega seotud vajadustele.

Hindamise käigus võidakse nõuda taotlejalt kõigi käesolevas juhendis käsitletavate meetmete kohta täiendavat teavet või selgitusi koos taotlusega esitatud tõendavate dokumentide kohta, tingimusel et selline teave või sellised selgitused projektiettepanekut oluliselt ei muuda. Täiendav teave ja selgitused on eriti põhjendatud taotleja tehtud ilmselgete tehniliste vigade korral või juhul kui – mitme toetusesaajaga lepingute kaudu rahastatavate projektide puhul – on puudu partnerite üks või mitu volitust (mitme toetusesaajaga lepingute kohta vt jagu „Toetusleping/ toetuse määramise otsus“ allpool).

LÖPPOTSUS

Hindamismenetluse lõpul valib riiklik büroo või rakendusamet toetust saavad projektid välja:

- hindamiskomisjoni esitatud paremusjärjestuse alusel;
- konkreetse meetme (või meetme konkreetse allmeetme) jaoks kasutada oleva eelarve alusel.

Suutlikkuse suurendamisel kõrghariduse valdkonnas tuleb otsuse tegemisel võtta lisaks aluseks:

- konsulteerimise tulemused (vt eespool);
- konkreetse piirkonna puhul kasutada olev eelarve, nagu see on määratletud ELi välistegevuse rahastamisvahendites;
- vajadus saavutada piirkonnas seoses projektide arvuga riigi kohta olemasoleva eelarve piires ja tingimusel, et on tagatud piisav kvaliteet, piisav geograafiline esindatus;
- vajadus kanda hoolt selle eest, et valiku üldiste tulemustega on hõlmatud piisavalt meetme prioriteedid.

Menetluse tulemusest olenemata ei tagastata pärast valikumenetluse lõppu taotlejatele taotluse faile ja lisamaterjale.

TOETUSE MÄÄRAMISE OTSUSTEST TEATAMINE

Iga meetme puhul tehtud valiku tulemustest teatamise esialgne ajakava on esitatud allpool jaos „Projekti tähtajad ja makseviisid“.

MIS JUHTUB TAOTLUSE HEAKSKIITMISEL?

TOETUSLEPING/ TOETUSE MÄÄRAMISE OTSUS

Kui projekt valitakse programmi Erasmus+ raames ELi toetuse saamiseks välja:

- teatatakse rakendusameti vastu võetud toetuse määramise otsusest väljavalitud projekti taotlejale. Otsuse kättesaamisel/teatavakstegemisel saab taotlejast ELi toetuse saaja ja ta võib hakata projekti ellu viima¹⁷⁴;
- allkirjastatakse projekti välja valinud riikliku büroo ja taotleja vahel toetusleping. Taotleja saab toetuslepingu, millele peab alla kirjutama tema juriidiline esindaja ja mis tuleb tagastada riiklikule büroole või rakendusametile. Riiklik büroo või rakendusamet allkirjastab lepingu viimasena. Kui mõlemad pooled on toetuslepingule alla kirjutanud, saab taotlejast ELi toetuse saaja ja ta võib hakata projekti ellu viima¹⁷⁵.

Meetme liigist olenevalt võib toetuslepingu sõlmida ühe toetusesaajaga lepinguna, mille alusel saab toetust üksainus saaja, või mitme toetusesaajaga lepinguna, mille alusel saavad toetust kõik konsortsiumi kuuluvad partnerorganisatsioonid. Mitme toetusesaajaga lepingu allkirjastab koordinaator, kes on riikliku büroo või rakendusameti ainus kontaktisik. Kõik teised projektis osalevad organisatsioonid (kaastoetusesaajad) allkirjastavad aga mandaadi, millega antakse koordinaatorile õigus tegutseda peamise toetusesaajana. Üldjuhul tuleb kõikide partnerite poolt taotlejale antud mandaadid esitada taotluse esitamise etapis. Kui mandaadid antakse hilisemas etapis, tuleb need teha kättesaadavaks hiljemalt toetuslepingu allkirjastamise ajaks.

NB! Mandaati ei nõuta partnerorganisatsioonidelt, kes on pärit teistest riikidest kui taotlejaorganisatsiooni riik, üliõpilaste ja kõrgkoolide töötajate õpirände projektide, kutsehariduse ja -koolituse valdkonna õppijate ning töötajate õpirände projektide, üldhariduse valdkonna töötajate õpirände projektide ja täiskasvanuhariduse valdkonna õpirände projektide puhul. Kõrghariduse, kutsehariduse ja -koolituse, üldhariduse ning täiskasvanuhariduse valdkonna riiklike konsortsiumide liikmesorganisatsioonid peavad siiski andma taotlejaorganisatsioonile mandaadi.

Ainult koole hõlmavate strateegiliste partnerluste puhul kirjutab iga osalev organisatsioon erandina alla (tema osale vastavale) eraldi (üksiku toetusesaaja) toetuslepingule koos tema riigis asuva riikliku ametiga.

Programmi Erasmus+ raames kasutatavate toetuslepingute ja toetuse määramise otsuste näidised tehakse aasta jooksul kättesaadavaks Euroopa Komisjoni ja rakendusameti veebisaidil.

Iga meetmega seotud toetuslepingute ja toetuse määramise otsuste edastamise esialgne ajakava on esitatud allpool jaos „Projekti tähtajad ja makseviisid“.

TOETUSE SUMMA

Taotluse heakskiitmine ei tähenda kohustust pakkuda rahastamist taotletud mahus. Taotletud rahastamist võidakse vähendada meetme suhtes kohaldatavate konkreetsete finantseeskirjade alusel.

Toetuse andmine ühes valikuvõorus ei taga toetuse andmist järgmistes voorudes.

Tuleb märkida, et lepinguga ettenähtud toetuse summa on maksimaalne ja seda ei saa suurendada – isegi mitte siis, kui toetusesaaja taotleb suuremat summat.

Rakendusameti või riikliku büroo üle kantud vahendid peavad olema kontol või allkontol, mille toetusesaaja esitas toetuse maksmiseks, eristatavad.

¹⁷⁴ SELLE EESKIRJA ERANDITE KOHTA VT JAGU „TAGASIULATUVA JÕU PUUDUMINE“ JUHENDI KÄESOLEVAS OSAS.

¹⁷⁵ VT JOONEALUNE MÄRKUS EESPOOL.

MAKSMISE KORD

Programmi Erasmus+ raames toetatavate projektide puhul võib maksmise kord olenevalt meetme liigist, toetuslepingu / toetuse määramise otsuse kestusest ja finantsriskile antud hinnangust erineda.

Esimene eelmakse välja arvatud, tehakse teised maksed või tagasimaksed toetusesaaja esitatud aruannete või maksetaotluste analüüsi alusel (kõnealuste dokumentide vormid tehakse aasta jooksul kättesaadavaks riiklike büroode ja rakendusameti veebisaidil).

Programmi Erasmus+ raames kohaldatavaid maksemenetlusi kirjeldatakse allpool.

EELMAKSE

Eelmakse kantakse toetusesaajale üle 30 päeva jooksul alates toetuslepingu allkirjastamisest kahe viimase lepinguosalise poolt või toetusesaaja teavitamisest toetuse määramise otsusest ning, kui see on asjakohane, nõuetekohaste tagatiste saamisest (vt allpool jagu „Finantstagatis”). Eelmakse eesmärk on tagada toetusesaajale käibevahendid. Riiklikud bürood või rakendusamet võivad otsustada jagada esimese eelmakse mitmeks osamakseks. Samuti võivad nad otsustada eelmakset vähendada või seda üldse mitte teha, kui toetusesaaja finantssuutlikkust ei peeta piisavaks.

JÄRGMISED EELMAKSED

Mõne meetme puhul kantakse teine ja mõnel juhul kolmas eelmakse toetusesaajale üle 30 päeva jooksul pärast toetusesaaja järgmise eelmaksetaotluse laekumist riiklikule büroole või rakendusametile või 60 kalendripäeva jooksul, kui järgmise eelmaksetaotlusega koos esitatakse ka eduaruanne. Järgmiseid eelmakseid võib nõuda juhul, kui vähemalt 70 % eelmisest eelmaksest on ära kasutatud. Kui eelmis(t)e eelmakse(te) kasutamise aruanne näitab, et meetme kulude katmiseks on ära kasutatud alla 70 % eelmis(t)est eelmakse(te)st, tuleb uue eelmakse summat vähendada eelmise eelmakse kasutamata summade võrra.

VAHEARUANNE (VÕI EDU-/TEHNILINE ARUANNE)

Mõne meetme puhul peavad toetusesaajad esitama vahearuanne ning ka edu-/tehnilise aruande, milles kirjeldatakse projekti elluviimise seisu ja mis lisatakse mõnikord järgmise eelmakse taotlusele. Vahearuanne ja edu-/tehniline aruanne tuleb esitada toetuslepingus või toetuse määramise otsuses märgitud tähtjaks.

TASUMINE VÕI JÄÄKSUMMA TAGASINÕUDMINE

Toetusesaajale tehtava lõppmakse summa määratakse esitatava lõpparuande alusel kindlaks toetuslepingus või toetuse määramise otsuses märgitud tähtjaks. Kui a) toetusega seotud sündmused ei leia aset või leiavad aset kavandatust erineval viisil või b) toetusesaaja tegelikud toetuskõlblikud kulud on taotlemise etapis kavandatutest väiksemad või c) võetud meetmete / saavutatud tulemuste kvaliteet on ebapiisav, võidakse rahastamist proportsionaalselt vähendada või, kui see on asjakohane, nõutakse toetusesaajalt eelmaksetena saadud ülemääraste summade tagastamist.

Mõne meetme puhul maksab riiklik büroo või rakendusamet määratud toetuse 100 % ulatuses välja eelmaksetena. Sellisel juhul ei ole vaja jääksummat tagasi maksta. Kui aga toetusesaaja poolt toetuslepingus märgitud tähtjaks esitatava lõpparuande alusel selgub, et a) toetusega seotud sündmused ei leia aset või leiavad aset kavandatust erineval viisil või b) toetusesaaja tegelikud toetuskõlblikud kulud on taotlemise etapis kavandatutest väiksemad või c) võetud meetmete / saavutatud tulemuste kvaliteet on ebapiisav, nõutakse toetusesaajalt eelmaksetena saadud ülemääraste summade tagastamist.

Üldjuhul tehakse lõppmakse või esitatakse jääksumma tagastamise nõue 60 kalendripäeva jooksul lõpparuande laekumisest arvates.

Lisateavet iga meetme puhul kohaldatavate makseviiside kohta leiab allpool jaost „Projekti tähtajad ja makseviisid”.

RAHALISED KARISTUSED

Tsentraliseeritud meetmete raames toetuse saajate suhtes, kes on oma lepingulisi kohustusi olulisel määral rikkunud, võib kohaldada rahalist karistust, toetuslepingus sätestatud tingimustel.

PROJEKTI TÄHTAJAD JA MAKSEVIISID

Projekti tähtjad	Makseviisid
------------------	-------------

	Toetuse määramise otsusest teatamise orienteeriv kuupäev	Toetuslepingu allkirjastamise orienteeriv kuupäev	Lõppmakse / jääksumma tagastamise nõude kuupäev	Eelmaksete arv	Vahearuanne (tehniline aruanne)	Eri etappides makstava toetuse protsent
1. põhimeede – üliõpilaste ja kõrgkoolide töötajate liikuvus	4 kuud taotluse esitamise tähtajast arvates	4 kuud taotluse esitamise tähtajast arvates	60 päeva jooksul lõpparuande riiklikule büroole laekumisest arvates	2	Ei	Eelmakse: 80 % – 20 % Jääksumma: 0 %
1. põhimeede – muud liiki liikuvus (kutsehariduse ja -koolituse, üldhariduse, täiskasvanuhariduse ja noorte valdkonnas) ¹⁷⁶	4 kuud taotluse esitamise tähtajast arvates	4 kuud taotluse esitamise tähtajast arvates	60 päeva jooksul lõpparuande riiklikule büroole laekumisest arvates	1	Ei	Eelmakse: 80 % Jääksumma: 20 %
1. põhimeede – suuremahulised Euroopa vabatahtliku teenistuse ettevõtmised	5 kuud taotluse esitamise tähtajast arvates	6 kuud taotluse esitamise tähtajast arvates	60 päeva jooksul lõpparuande EACEA-le laekumisest arvates	1	Ei	Eelmakse: 80 % Jääksumma: 20 %
1. põhimeede – Erasmus Munduse ühised magistriõppekavad	5 kuud taotluse esitamise tähtajast arvates	6 kuud taotluse esitamise tähtajast arvates	Jääksumma tagastamist ei ole ette nähtud	3	Ei	Eelmakse: 25 % – 50 % – 25 % Jääksumma: 0 %
2. põhimeede – kuni kaheaastased strateegilised partnerlused	4 kuud taotluse esitamise tähtajast arvates	5 kuud taotluse esitamise tähtajast arvates	60 päeva jooksul lõpparuande riiklikule büroole laekumisest arvates	1	Jah	Eelmakse: 80 % Jääksumma: 20 %
2. põhimeede – kahe- kuni kolmeaastased strateegilised partnerlused	4 kuud taotluse esitamise tähtajast arvates	5 kuud taotluse esitamise tähtajast arvates	60 päeva jooksul lõpparuande riiklikule büroole laekumisest arvates	2	Jah	Eelmakse: 40 % – 40 % Jääksumma: 20 %
2. põhimeede – strateegilised partnerlused üksnes koolidele (valikuline)	4 kuud taotluse esitamise tähtajast arvates	6 kuud taotluse esitamise tähtajast arvates	60 päeva jooksul lõpparuande kõikidele asjaomastele riiklikele büroodele laekumisest arvates	2	Jah	Eelmakse: 80 % – 20 % Jääksumma: 0 %
2. põhimeede – teadmusühendused	5 kuud taotluse esitamise tähtajast arvates	7 kuud taotluse esitamise tähtajast arvates	60 päeva jooksul lõpparuande EACEA-le laekumisest arvates	2	Jah	Eelmakse: 40 % – 40 % Jääksumma: 20 %
2. põhimeede – suutlikkuse suurendamine kõrghariduse valdkonnas	6 kuud taotluse esitamise tähtajast arvates	7 kuud taotluse esitamise tähtajast arvates	60 päeva jooksul lõpparuande EACEA-le laekumisest arvates	2	Jah	Eelmakse: 50 % – 40 % Jääksumma: 10 %
2. põhimeede – suutlikkuse suurendamine noorte valdkonnas	5 kuud taotluse esitamise tähtajast arvates	6 kuud taotluse esitamise tähtajast arvates	60 päeva jooksul lõpparuande EACEA-le laekumisest arvates	1	Jah	Eelmakse: 80 % Jääksumma: 20 %
3. põhimeede – struktureeritud dialoogi raames peetavad kohtumised	4 kuud taotluse esitamise tähtajast arvates	4 kuud taotluse esitamise tähtajast arvates	60 päeva jooksul lõpparuande riiklikule büroole laekumisest arvates	1	Ei	Eelmakse: 80 % Jääksumma: 20 %

¹⁷⁶ 1. põhimeetme puhul – noortele mõeldud liikuvusprojektid, mis keskenduvad Euroopa vabatahtliku teenistuse meetmetele (strateegilised Euroopa vabatahtliku teenistuse projektid), kohaldatakse kahe- kuni kolmeaastaste strateegiliste partnerluste väljamaksete viise.

	Projekti tähtjad			Makseviisid		
	Toetuse määramise otsusest teatamise orienteeriv kuupäev	Toetuslepingu allkirjastamise orienteeriv kuupäev	Lõppmakse / jääksumma tagastamise nõude kuupäev	Eelmaksete arv	Vahearuanne (tehniline aruanne)	Eri etappides makstava toetuse protsent
Jean Monnet' meetmed	5 kuud taotluse esitamise tähtjast arvates	6 kuud taotluse esitamise tähtjast arvates	60 päeva jooksul lõpparuande EACEA-le laekumisest arvates	1	Jah	Eelmakse: 70 % Jääksumma: 30 %
Sport – koostööpartnerlused	5 kuud taotluse esitamise tähtjast arvates	6 kuud taotluse esitamise tähtjast arvates	60 päeva jooksul lõpparuande EACEA-le laekumisest arvates	1	Ei	Eelmakse: 70 % Jääksumma: 30 %
SPORT – väiksed koostööpartnerlused	5 kuud taotluse esitamise tähtjast arvates	6 kuud taotluse esitamise tähtjast arvates	60 päeva jooksul lõpparuande EACEA-le laekumisest arvates	1	Ei	Eelmakse: 70 % Jääksumma: 30 %
Sport – mittetulunduslikud Euroopa spordiüritused	5 kuud taotluse esitamise tähtjast arvates	6 kuud taotluse esitamise tähtjast arvates	60 päeva jooksul lõpparuande EACEA-le laekumisest arvates	1	Ei	Eelmakse: 70 % Jääksumma: 30 %

Üksnes koolidele mõeldud strateegiliste partnerluste puhul võib riiklik büroo, sõltuvalt riiklikust õigusraamistikust ja projekti kaasatud organisatsioonide õiguslikust seisundist, otsustada kohaldada 100 % eelrahastamise mudelit. Juhul, kui seda mudelit ei kohaldata, kasutatakse muude strateegiliste partnerluste puhul kohaldatavat rahastamismudelit, sõltuvalt projekti kestuses.

Palume arvesse võtta, et eespool tabelis esitatud orienteerivad tähtjad on antud vaid üldiseks teavitamiseks ega ole riiklikele büroodele ja rakendusametile õiguslikult siduvad. Samamoodi tuleks eespool esitatud makseviiside puhul arvestada, et neid kohaldatakse üleüldiselt, kuid olenevalt taotlejaorganisatsiooni või -konsortsiumi konkreetsest olukorrast (nt finantssuutlikkusest) võidakse toetuslepingus või toetuse määramise otsuses ette näha erinev kord. Kui ELi assigneeringuid konkreetseks eelarveaastaks napib, võidakse esimeste eelmaksete summat veelgi vähendada.

MUUD OLULISED LEPINGUSÄTTED

FINANTSTAGATIS

Kui finantssuutlikkust peetakse ebarahuldavaks, võib riiklik büroo või rakendusamet eelmaksega seotud finantsriskide piiramiseks nõuda üle 60 000 euro toetust saavalt toetusesaajalt eelnevalt tagatise esitamist. Tagatist võib nõuda kuni eelmakse summa(de) ulatuses.

Sellise tagatise tulemusena vastutab pank või finantseerimisasutus toetusesaaja toetuslepingust või toetuse määramise otsusest tulenevate kohustuste eest tagasivõtmatult või esimesel nõudmisel väljamakstava tagatise andjana.

Eurodes finantstagatise esitab ELi liikmesriigis asuv tunnustatud pank või finantseerimisasutus. Kui toetusesaaja asub ELi mittek kuuluvas riigis, võib riiklik büroo või rakendusamet nõustuda, et tagatise esitab kõnealuses kolmandas riigis asuv pank või finantseerimisasutus, kui ta on seisukohal, et kõnealune pank või finantseerimisasutus pakub samaväärseid tagatise ja on omadustelt sarnane ELi liikmesriigis asuva panga või finantseerimisasutusega.

Tagatise võib asendada kolmanda isiku solidaartagatise või sama toetuslepingu poolteks olevatest osalevatest organisatsioonidest pärit mitme kolmanda isiku tagatise.

Tagatis vabastatakse pärast seda, kui eelmaksed toetusesaajale vahemaksete tegemise või jääksumma maksmisega järkjärgult tasaarvestatakse vastavalt toetuslepingus või toetuse määramise otsuses sätestatud tingimustele. Juhul kui jääksumma maksmine omandab toetuse tagasimaksmise vormi, vabastatakse tagatis pärast toetusesaaja teavitamist.

ALLTÖÖVÕTT JA HANKELEPINGU SÕLMIMINE

Toetusesaaja võib tellida erioskusi nõudvad tehnilised eriteenused (mis on seotud õiguse, raamatupidamise, maksude, personalitöö, IT-ga jne) alltöövõtu korras või kasutada rakenduslepinguid. Seepärast võib toetusesaaja seda liiki teenuse eest kantud kulused lugeda toetuskõlblikeks kuludeks, tingimusel et need vastavad kõikidele muudele toetuslepingus või toetuse määramise otsuses kirjeldatud kriteeriumidele.

Kui projekti elluviimine nõuab kaupade, tööde või teenuste pakkumist (rakenduslepingut), peavad toetusesaajad lepingu sõlmima majanduslikult kõige parema pakkumise tegijaga, kes esitab kõige parema hinna ja kvaliteedi suhtega pakkumise, või vastavalt kõige madalamat hinda pakkunud pakkujaga, välistades huvide konflikti ja säilitades dokumendid auditeerimise jaoks.

Kui rakenduslepingu väärtus ületab 60 000 eurot (või suutlikkuse suurendamise meetme korral kõrghariduse valdkonnas 25 000 eurot), võib riiklik büroo või rakendusamet kohaldada toetusesaaja suhtes lisaks eelmises lõigus osutatud eeskirjadele erieeskirju. Sellised erieeskirjad avaldatakse riiklike büroode ja rakendusameti veebisaidil.

TEAVE ANTUD TOETUSTE KOHTA

Kooskõlas läbipaistvuspõhimõtte ja järgneva avaldamise nõudega tuleb liidu vahendite saajaid käsitlev teave avaldada komisjoni, rakendusameti ja/või riiklike büroode veebisaidil esimese poole aasta jooksul pärast selle eelarveaasta lõpetamist, mille jooksul toetused anti.

Teated võib avaldada ka muudes asjakohastes teabevahendites, sealhulgas Euroopa Liidu Teatajas.

Riiklikud bürood ja rakendusamet avaldavad järgmise teabe:

- toetusesaaja nimi ja asukoht;
- toetuse summa;
- toetuse laad ja eesmärk.

Nimetatud teabe avaldamisest loobutakse toetusesaaja nõuetekohaselt põhjendatud taotluse korral, kui avaldamine ohustaks asjaomaste isikute Euroopa Liidu põhiõiguste harta alusel kaitstud õigusi ja vabadusi või kahjustaks toetusesaajate ärihuve.

Mis puudutab füüsiliste isikutega seonduvaid isikuandmeid, siis kõrvaldatakse avaldatud teave kaks aastat pärast vahendite eraldamise eelarveaasta lõppu.

Sama kehtib juriidiliste isikute ametlikes nimedes osutatud isikuandmete kohta (nt ühenduste või äriühingute puhul, mille nimi sisaldab nende asutajate nime).

Seda teavet ei avalikustata füüsiliste isikute kohta, kes saavad stipendiume, ja muude toetuste kohta, mis maksti otse kõige suuremat puudust tundvatele füüsilistele isikutele (põgenikud ja töötud). Ka toetust saavatel organisatsioonidel ei ole lubatud avaldada programmi Erasmus+ raames liikuvustoetust saavate isikute kohta seda liiki teavet.

AVALIKUSTAMINE

Lisaks projekti nähtavust ning selle tulemuste levitamist ja kasutamist käsitlevatele nõuetele (mis on toetuse määramise kriteeriumid) kehtib iga projekti puhul selle minimaalse avalikustamise nõue.

Toetusesaajad peavad Euroopa Liidu toetuse selgelt ära märkima igasuguses teabevahetuses ja kõikides väljaannetes, olenemata kasutatavast vormist või teabevahendist, sealhulgas internetis, ning seoses tegevusega, mille jaoks toetust kasutatakse.

Seda tuleb teha vastavalt toetuslepingu või toetuse määramise otsuse sätetele. Nende sätete järgimata jätmise korral võidakse toetusesaaja toetust vähendada.

Projekti nähtavusega seotud täpsemate nõuete kohta leiab teavet käesoleva juhendi II lisas esitatud toetusesaajatele mõeldud levitamissuunistest.

KONTROLLID JA AUDITID

Riiklik büroo või rakendusamet ja/või Euroopa Komisjon võib korraldada seoses toetuse kasutamisega tehnilisi ja finantskontrolle ning auditeid. Samuti võivad nad ühekordselt makstava summa, ühikukuludel põhineva toetuse või ühtse määraga toetuse perioodiliseks hindamiseks kontrollida toetusesaaja (või kaastoetusesaaja) juriidilisi dokumente. Toetusesaaja (või kaastoetusesaaja) kohustub oma juriidilise esindaja allkirjaga esitama tõendeid toetuse korrektse kasutamise kohta. Euroopa Komisjon, rakendusamet, riiklikud bürood ja/või Euroopa Kontrollikoda või nende volitatud asutus võivad kontrollida toetuse kasutamist igal ajal kuni viie aasta jooksul või alla 60 000 euro suuruste toetuste puhul kuni kolme aasta jooksul pärast jääksumma maksmist või toetuse sissenõudmist riikliku büroo või rakendusameti poolt. Seepärast peavad toetusesaajad säilitama selle perioodi jooksul originaaldokumendid ning tõendavad, statistilised ja muud toetusega seotud dokumendid.

Rakendusameti kesktasandil hallatavate projektide puhul võidakse olenevalt asjaomase meetme liigist ja toetuse suuruselt kasutada eri liiki auditiprotseduure (kui see on asjakohane, I liiki auditit toetuste puhul summas 60 000–750 000 eurot; II liiki auditit toetuste puhul summas 750 000 eurot või rohkem). Lisateavet leiate rakendusameti veebisaidilt.

Kontrolli ja auditeid käsitlevaid üksikasjalikke sätteid kirjeldatakse toetuslepingus või toetuse määramise otsuses.

ANDMEKAITSE

Riiklik büroo või rakendusamet või Euroopa Komisjon töötleb kõiki taotlusvormil või toetuslepingus / toetuse määramise otsuses esitatud isikuandmeid kooskõlas:

- Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EÜ) nr 45/2001 üksikisikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ühenduse institutsioonides ja asutustes ning selliste andmete vaba liikumise kohta;
- (kui see on asjakohane) taotluse väljalimise riigi isikuandmete kaitset käsitlevate õigusaktidega.

Taotleja vastused taotlusvormil esitatud küsimustele on vajalikud toetustaotluse hindamiseks ja edasiseks töötlemiseks vastavalt Erasmus+ programmijuhendile, välja arvatud juhul, kui need on märgitud vabatahtlikuks. Isikuandmeid töötleb sel eesmärgil üksnes asjaomase Euroopa Liidu toetusprogrammi eest vastutav osakond või üksus (vastutava töötlejana tegutsev üksus). Isikuandmeid võidakse edastada teadmisyvajaduse alusel taotluste hindamise või toetuse haldamise menetlusega seotud kolmandatele isikutele, ilma et see piiraks andmete edastamist vastavalt Euroopa Liidu õigusele seire ja jälgimise eest vastutavatele asutustele või programmi või selle mis tahes meetmete hindamiseks volitatud asutustele. Liidu finantsrikkumiste uurimise toimkonnale või Euroopa Pettustevastasele Ametile ning neid võidakse vahetada komisjoni ja rakendusametite eelarvevahendite käsutajate vahel. Taotlejal on õigus pääseda ligi oma isikuandmetele ja neid parandada. Kui taotlejal on oma isikuandmete töötlemise kohta küsimusi, edastab ta need projekti välja valinud büroole või rakendusametile. Erimeelsuste korral on taotlejal õigus pöörduda igal ajal abi saamiseks Euroopa andmekaitseinspektori poole. Lisateavet isikuandmete töötlemise kohta leiab toetuslepingust või toetuse määramise otsusest.

Programmi Erasmus+ raames isikuandmete töötlemise kohta on põhjalik privaatsusteave, sealhulgas kontaktandmed, esitatud komisjoni ja rakendusameti veebisaidil.

Rakendusameti hallatavate tsentraliseeritud meetmete raames teavitatakse taotlejaid – kui nad on juriidilised isikud, taotleja haldus-, juhtimis- või järelevalveorgani liikmeteks olevad isikud või kõnealuse taotleja suhtes esindus-, otsustus- või kontrollivolitust omavad isikud või füüsilised ja juriidilised isikud, kellel on piiramatult vastutus kõnealuse taotleja võlgade eest – sellest, et nende isikuandmed (füüsiliste isikute puhul perekonna- ja eesnimi ning juriidiliste isikute puhul nendega seotud esindus-, otsustus- või kontrollivolitust omavate isikute aadress, juriidiline vorm ning perekonna- ja eesnimi) võib ameti eelarvevahendite kasutaja registreerida varajase hoiatamise ja menetlusest kõrvalejätmise süsteemis, kui nad peaksid sattuma ühte Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. oktoobri 2012. aasta määruses (EL, Euratom) nr 966/2012, mis käsitleb Euroopa Liidu üldeelarve suhtes kohaldatavaid finantseeskirju ning millega muudetakse nõukogu määrust (EÜ, Euratom) nr 1605/2002 (ELT L 298, 26.10.2012, lk 1), mida on muudetud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 28. oktoobri 2015 määrusega (EL, Euratom) nr 2015/1929 (ELT L 286, 30.10.2015, lk 1).

AVATUD LITSENTS JA INTELLEKTUAALOMANDI ÕIGUSED

Avatud litsents on vahend, mille abil töö omanik annab kõigile loa tööd kasutada. Sõltuvalt antava loa ulatusest või kehtestatavatest piirangutest on olemas erinevaid avatud litsentse. Toetusesaajatel on vabadus valida välja litsents, mida oma töö puhul kohaldada. Avatud litsents tuleb tagada iga valminud töö puhul.

Avatud litsents ei tähenda autoriõiguste või intellektuaalomandiõiguste üleandmist. Koostatud materjalide autoriõigus jääb toetusesaajatele ning neil lubatakse seda kasutada vastavalt oma soovile. Toetusesaajalt nõutakse ainult õppematerjalide (või muude projekti käigus koostatud dokumentide ja teabekandjate) vaba kättesaadavuse tagamist avatud litsentsi alusel. Selle nõude täitmiseks tuleb litsentsiga anda vähemalt kasutusõigus ning ideaalis ka jagamis- ja kohandamisõigus. Toetusesaajad võivad oma projekti tulemust ka turustada ning kogemus näitab, et avatud juurdepääs suurendab nähtavust ja võib innustada huvitatud kasutajaid ostma trükiversiooni või füüsilist eset, dokumenti või andmekandjat.

KOHALDATAVAD EESKIRJAD

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. oktoobri 2012. a määrus (EL, Euratom) nr 966/2012, mis käsitleb Euroopa Liidu üldeelarve suhtes kohaldatavaid finantseeskirju ning millega muudetakse nõukogu määrust (EÜ, Euratom) nr 1605/2002 (ELT L 298, 26.10.2012, lk 1), mida on muudetud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL, Euratom) nr 2015/1929, 28. oktoober 2015, millega muudetakse määrust (EU, Euratom) nr 966/2012 liidu üldeelarve suhtes kohaldatavaid finantseeskirju (ELTL 286, 30.10.2015, lk 1), ja

Komisjoni delegeeritud määrus (EL) nr 1268/2012, 29.10.2012, mis käsitleb Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL, Euratom) nr 966/2012 (mis käsitleb Euroopa Liidu üldeelarve suhtes kohaldatavaid finantseeskirju) kohaldamise eeskirju (ELT L 362, 31.12.2012, lk 1), mida on muudetud komisjoni delegeeritud määrusega (EL) 2015/2462, 30. oktoober 2015, millega muudetakse delegeeritud määrust (EL) nr 1268/2012, mis käsitleb Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL, Euratom) nr 966/2012 (mis käsitleb Euroopa Liidu üldeelarve suhtes kohaldatavaid finantseeskirju) kohaldamise eeskirju (ELT L 342, 29.12.2015, lk 7).

I LISA

Erieeskirjad ja teave õpirände, strateegiliste partnerluste ja kõrghariduse valdkonnas suutlikkuse suurendamise kohta

Käesolev lisa sisaldab täiendavaid kriteeriume ja olulist teavet õpirände projektide ja kõrghariduse kraadiõppega seotud õpirände ettevalmistamise, elluviimise ja järelmeetmete kohta, samuti mitmeid konkreetseid näiteid meetmete kohta, mida on võimalik ellu viia strateegiliste partnerluste raames hariduse, koolituse ja noorte valdkonnas, ning täiendavat teavet suutlikkuse suurendamise kohta kõrghariduse valdkonna projektides. Organisatsioonidel, kes kavatsevad arendada projekte nende meetmete raames, soovitatakse enne toetuse taotlemist tähelepanelikult lugeda käesoleva lisa asjakohaseid osi. Lisa on liigendatud järgmiselt:

MOBILITY PROJECT FOR VET LEARNERS AND STAFF	271
MOBILITY PROJECT FOR SCHOOL EDUCATION STAFF	276
MOBILITY PROJECT FOR ADULT EDUCATION STAFF	279
MOBILITY PROJECT FOR YOUNG PEOPLE AND YOUTH WORKERS	281
ERASMUS MUNDUS JOINT MASTER DEGREES	287
STRATEGIC PARTNERSHIPS.....	290
CAPACITY BUILDING IN THE FIELD OF HIGHER EDUCATION	302
TOC	

ÜLIÕPILASTE JA KÕRGHARIDUSTÖÖTAJATE ÕPIRÄNDE PROJEKT

1. ENNE LIIKUVUSMEETME ELLUVIIMIST

a. OSALEVATE ORGANISATSIOONIDE AKREDITEERIMINE

ERASMUSE KÕRGHARIDUSHARTA

Erasmuse kõrgharidushartas (ECHE) on sätestatud üldine kvaliteediraamistik Euroopa ja rahvusvahelise koostöö alasele tegevusele, mida kõrgkoolidel on võimalik programmi raames teostada. Erasmuse kõrgharidusharta määramine on eeltingimus kõikidele programmiriikides asuvatele kõrgkoolidele, kes soovivad osaleda programmi raames üksikisikute õpirändes ja/või innovatsiooni ja heade tavade alases koostöös. Partnerriikides asuvatele kõrgkoolidele ei ole Erasmuse kõrgharidushartaga ühinemine kohustuslik ja kvaliteediraamistik rakendatakse kõrgkoolide vahel sõlmitud kokkulepete kaudu (vt allpool).

Brüsselis asuv rakendusamet kuulutab igal aastal välja Erasmuse kõrgharidusharta taotlusvooru. Harta määramise korral kehtib see kogu programmiperioodi vältel. Erasmuse kõrgharidusharta taotlemise tingimusi on kirjeldatud rakendusameti veebisaidil aadressil https://eacea.ec.europa.eu/erasmus-plus/funding/erasmus-charter-for-higher-education-2014-2020_en.

Kõrgkoolid peavad järgima kogu projekti elluviimise kestel Erasmuse kõrgharidusharta sätteid. Nende järgimist kontrollib riiklik büroo, kelle järelevalvestrateegia aluseks on Erasmuse kõrgharidusharta järelevalve juhend (https://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/sites/erasmusplus/files/library//eche-monitoring-guide_en.pdf). See on uus käsiraamat, mille eesmärk on pakkuda kokkulepitud juhiste ja hea tava näidete kogumit Erasmuse kõrgharidusharta järgimise järelevalve ja edendamise valdkonnas. Erasmus+ projekte taotlevatel ja neis osalevatel kõrgkoolidel soovitatakse tutvuda käesoleva juhendiga, et saada teavet Erasmuse kõrgharidusharta järgimise prioriteetsete valdkondade kohta ning samuti saadaolevate vahendite, juhiste ja veebilinkide kohta.

Erasmuse kõrgharidusharta põhimõtete ja kohustuste rikkumise korral võib Euroopa Komisjon harta tagasi võtta.

KONSORTSIUMI AKREDITEERING

Kõrghariduse valdkonna riiklik õpirände konsortsium võib kõrghariduse õpirände projekti raames toetada kõiki nelja toetuskõlblikku liikuvusmeetet.

Õpirände konsortsiumide eesmärk on hõlbustada liikuvusmeetmete korraldamist ja pakkuda lisaväärtust meetmete kvaliteedi kaudu, võrreldes sellega, mida iga saatev kõrgkool suudaks saavutada üksinda. Riikliku õpirände konsortsiumi liikmesorganisatsioonid võivad õpirände korraldamisega seotud teenused ühendada või neid jagada. Ühine tegevus võib hõlmata õpirände ühist halduslikku, lepingulist ja finantsjuhtimist, osalejate ühist väljavalimist ja/või ettevalmistamist ja nõustamist ning, kui see on asjakohane, kesket kontaktpunkti ettevõtete leidmiseks ja ettevõtete ja osalejate kokkuvõtmiseks. Riiklik õpirände konsortsium võib olla ka saabuvate üliõpilaste ja praktikantide tugistruktuuriks. See tähendab muu hulgas, et nad aitavad leida piirkonnas, kus õpirände konsortsiumi partnerid asuvad, vastuvõtva organisatsiooni ja osutavad vajaduse korral abi.

Konsortsiumi koordinaatoril ning võimaluse korral ka muudel/vahendavatel organisatsioonidel võib olla aktiivne roll kontaktide loomisel ettevõtetega ning töötajate jaoks praktikavõimaluste ja koolituskohtade leidmisel, reklaamides neid tegevusi ja pakkudes teavet jms.

Iga saatev kõrgkool vastutab liikvuserioodide kvaliteedi, sisu ja tunnustamise eest. Iga konsortsiumi liige peab allkirjastama konsortsiumi koordinaatoriga lepingu, et täpsustada haldus- ja finantskorraldusega seotud ülesandeid ja vastutust; koostöökorras täpsustatakse selliseid küsimusi nagu liikvuserioodide ettevalmistamise, kvaliteedi tagamise ja järelemeetmete võtmise mehhanismid. Peale selle peab iga saatev kõrgkool allkirjastama kõrgkooliga, kes tema üliõpilased ja töötajad vastu võtab, institutsioonidevahelise lepingu (vt järgmine punkt).

Riiklikku õpirände konsortsiumi rahastatakse ainult juhul, kui sellele on väljastatud konsortsiumi akrediteering. Kui riiklik õpirände konsortsium ei osutu hindamisel edukaks, tuleb konsortsiumil taotleda järgmisel aastal akrediteeringut ja rahastamist uuesti.

Õpirände konsortsiumi akrediteeringu tingimuste täitmist jälgib riiklik büroo. Suurte probleemide (näiteks vahendite väärkasutus, kohustuste eiramine ja nõrk finantssuutlikkus) või konsortsiumi kohustuste täitmata jätmise korral võib riiklik

büroo akrediteeringu tühistada. Konsortsiumi koordinaator peab viivitamata teatama riiklikule büroole igast konsortsiumi koosseisu, olukorra või staatuse muutusest, mis võib kaasa tuua vajaduse akrediteeringut muuta või see tühistada.

b. INSTITUTSIOONIDEVAHELINE LEPING

Kõrgkoolide vaheline üliõpilaste õpiränne õppimise eesmärgil ja töötajate õpiränne õpetamise eesmärgil kujutavad endast kõrgkoolide vahel sõlmitud institutsioonidevahelise lepingu osa. Lepingu vormid leiab aadressilt http://ec.europa.eu/education/opportunities/higher-education/quality-framework_en.htm Institutsioonidevaheliste lepingutele võivad alla kirjutada kaks või enam kõrgkooli.

Programmi- ja partnerriikide vahel toimuva õpirände korral sätestatakse institutsioonidevahelises lepingus Erasmuse kõrgharidusharta üldised põhimõtted ning kõik pooled võtavad kohustuse neid rakendada.

Institutsioonidevahelist lepingut võib laiendada praktikat sooritavate üliõpilaste ja/või koolitatavate töötajate õpirände hõlmamiseks, tuginedes partnerinstitutsioonide teadmistele ettevõtetest, et välja selgitada vastuvõtvad ettevõtted/organisatsioonid välismaal.

c. VEEBIPLATVORM MOBILITY TOOL+

Kui osalejad on välja valitud, peab toetust saav organisatsioon õpirände projektide haldamiseks ja aruandluseks loodud veebiplatvormi Mobility Tool+ kaudu sisestama üldteabe osaleja ja tema õpirändemeetme liigi kohta (nt osaleja nimi, sihtkoht, õpirände kestus jms). Toetust saav organisatsioon vastutab ka andmete ajakohastamise eest veebiplatvormil Mobility Tool+ vähemalt kord kuus, kui projekti kestel esineb osalejate või meetmetega seoses mistahes muudatusi.

Programmi- ja partnerriikide vaheliste õpirände projektide puhul on hädavajalik tuvastada partnerriikide kõrgkoolid Mobility Tool+ raames osaleja tunnuskoodi (PIC-i) abil. Kui partnerriigi kõrgkoolil ei ole veel varasema osalemise jooksul ELi programmides saadud PIC-i, siis nad peavad registreeruma osalejaportaalis ja teavitama sellest toetusesaajat.

Veebiplatvorm Mobility Tool+ aitab toetusesaajal hallata programmi Erasmus+ õpirändemeetmeid. Veebiplatvormi Mobility Tool+ kasutades on toetusesaajatel võimalik luua eeltäidetud aruandeid, mille aluseks on nende varem esitatud teave. Veebiplatvormi Mobility Tool+ abil koostatakse ka aruanded, mida õpirändemeetmetes osalejad peavad täitma.

d. ÜLIÕPILASTE OSALEMISE TINGIMUSED

VÄLJAVALIMINE

Üliõpilased esitavad taotluse oma kõrgkoolile, kes valib välja liikuvusmeetmes osalejad. Üliõpilaste väljalimine, nagu ka neile toetuse eraldamise menetlus, peab olema õiglane, läbipaistev, ühtne ja dokumenteeritud ning juurdepääsetav kõikidele valikuprotsessis osalejatele.

Kõrgkool võtab vajalikud meetmed huvide konflikti vältimiseks seoses isikutega, kes võivad saada kutse osaleda valikut tegevate organite töös või üliõpilaste väljalimise protsessis.

Valikukriteeriumid, näiteks kandidaadi õpitulemused, varasemad õpirändega seotud kogemused, motivatsioon, varasemad kogemused vastuvõtvas riigis (st tagasipöördumine lähteriiki) jms, avalikustatakse. Partnerriikidest pärit üliõpilaste puhul on üliõpilaste väljalimisel esimene kriteerium akadeemilised saavutused, ent võrdse akadeemilise taseme korral tuleks eelistada ebasoodsamast sotsiaal-majanduslikust keskkonnast pärit üliõpilasi.

Teises järjekorras eelistatakse neid, kes on juba osalenud liikuvusmeetmetes sama õppetsükli raames programmides LLP-Erasmus, Erasmus Mundus ja Erasmus+. Erasmus Munduse magistriõppekursuste ja Erasmus Munduse ühiste magistriõppekavade korral võetakse varasemat osalemist arvesse üksnes stipendiumisaajate puhul.

Pärast üliõpilaste väljalimist annab saatev asutus neile programmi Erasmus+ üliõpilase harta, milles on sätestatud üliõpilase välismaal õppimise või praktiseerimisega seotud õigused ja kohustused ning on selgitatud, milliseid erinevaid samme tuleb astuda enne õpirännet, selle ajal ja järel.

ÜLIÕPILASEGA SÕLMITAV LEPING

Enne lahkumist peab iga väljalitud üliõpilane allkirjastama lepingu, mis sisaldab muu hulgas üliõpilase, saatva ja vastuvõtva organisatsiooni kokku lepitud õpingu- ja/või praktikaprogrammi kirjeldavat õppelepingut. Lepingu vormid leiab aadressilt http://ec.europa.eu/education/opportunities/higher-education/quality-framework_en.htm Õppelepingus määratletakse välismaal mööda saadetava õppeperioodi oodatavad õpitulemused ja täpsustatakse ametliku tunnustamise nõuded. Lepingus on ära näidatud ka õpingute ja/või praktika toimumise koht. Õppelepingus peaksid saatev asutus ja

Veebipõhist keeletuge pakutakse järgmiselt:

- riiklikud bürood jaotavad veebipõhised litsentsid kõrgkoolidele Euroopa Komisjoni kindlaks määratud üldiste kriteeriumide alusel;
- kõik kõrgkooli välja valitud üliõpilased (v.a need, kelle jaoks asjaomane keel on emakeel, ja muudel õigustatud juhtudel), kes kasutavad veebipõhist teenust, peavad sooritama veebipõhise testi, et hinnata nende selle keele oskust, milles hakkab toimuma välismaal nende õppetöö või praktika. See on õpirändes osalemise eeltingimus. Testi tulemused edastatakse asjaomasele üliõpilasele ja saatvale kõrgkoolile. See võimaldab saatval kõrgkoolil kindlaks teha üliõpilaste arvu, kes tõenäoliselt vajavad veebipõhist keelekursust;
- kõrgkoolid jaotavad litsentse vastavalt üliõpilaste vajadustele, võttes arvesse keelekursuste jaoks olemas olevate veebipõhiste litsentside hulka. Üliõpilased võtavad kohustuse läbida veebipõhine kursus toetuslepingus kirjeldatud ja kokku lepitud tingimustel;
- liikvuserioodi lõpul sooritab üliõpilane teise hindamise, et mõõta võõrkeeleoskuse paranemist. Tulemused edastatakse asjaomasele üliõpilasele ja saatvale kõrgkoolile.

Lisateave on esitatud Euroopa Komisjoni ja riiklike büroode veebisaitidel.

Kõrgkoolid võivad pakkuda üliõpilastele kõikide muude õpirände liikide puhul või juhul, kui komisjoni veebipõhine teenus ei ole vajalik keeles kättesaadav, muud tüüpi keeletuge, mida rahastatakse korraldusliku toetuse jaoks ette nähtud vahenditest.

e. TÖÖTAJATE OSALEMISE TINGIMUSED

VÄLJAVALIMINE

Saatev kõrgkool valib kõrghariduse õpirände projektis osalevad töötajad välja õiglasel ja läbipaistval viisil. Enne lähetamist peavad kõrgkooli töötajad kooskõlastama saatvate ja vastuvõtivate asutuste/ettevõtete õpirände programmi.

Õpetajad ja kõrgkoolide töötajad valib välja kõrgkool. Valiku ja toetuse määramise menetlus peab olema õiglane, läbipaistev, ühtne ja dokumenteeritud ning juurdepääsetav kõikidele valikuprotsessis osalejatele. Valiku kriteeriumid (nt esimest korda välismaale suunduvate töötajate eelistamine, võimalike liikvuserioodide arvu piiramine ühe töötaja kohta teataval ajavahemikul jms) avalikustatakse.

Kõrgkool võtab vajalikud meetmed huvide konflikti vältimiseks seoses isikutega, kes võivad saada kutse osaleda valikut tegevate organite töös või konkreetsete toetusesaajate väljalimise protsessis.

Kui ettevõtte töötajad liiguvad õpirände raames kõrgkooli juurde, esitatakse ettevõtte töötajale õppeasutuse kutse; toetust haldab vastuvõttev kõrgkool.

LIKUVUSLEPING

Saatev kõrgkool valib töötajad välja õpirände programmi ettepaneku alusel, mille töötaja esitab pärast konsulteerimist vastuvõtva asutusega/ettevõttega. Enne lähetust lepivad saatev kõrgkool/ettevõtte ja vastuvõttev kõrgkool/ettevõtte ametlikult kokku õpirände lõplikus programmis (kirjavahetuse või elektrooniliste teadete teel).

Välismaal mööda saadetava liikvuserioodi kvaliteedi eest vastutavad nii saatev kõrgkool/ettevõtte kui ka vastuvõttev kõrgkool/ettevõtte.

TÖÖTAJATELE ANTAV TOETUS

Töötajate mõlemat liiki liikvuse puhul kehtivad samad finantseeskirjad. Toetus on abi reisi- ja elamiskulude katmiseks välismaal viibitava õpetamis- või praktikaperioodi jooksul (rahastamiseeskirjad leiab käesoleva juhendi B osast).

Kõrgkoolide töötajate puhul on lubatud ka liikvus, mille jaoks ELi vahenditest toetust ei maksta.

2. LIKUVUSMEETME ELLUVIIMISE AJAL

ÜLIÕPILASTE ÕPIRÄNDE KATKEMINE

Kui üliõpilase õpirändeperiood katkeb – näiteks põhjusel, et keelekursuse lõpu ja tegeliku õppetöö/praktika alguse vahele jääb vahe –, sisestatakse katkestuse päevade arv veebiplatvormi Mobility Tool+ ja toetust kohandatakse vastavalt.

Praktika puhul võib välismaal veedetav liikvuspriiod katkeda seoses ettevõtte kollektiivpuhkusega, kui ettevõtte sel ajavahemikul suletakse. Sellel perioodil toetus säilitatakse. Katkestusperioodi ei arvestata praktika miinimumkestuse hulka, ent seda võetakse arvesse, arvutades iga õppetsükli puhul 12 kuu pikkust maksimumperioodi, mille jaoks sama üliõpilane võib saada liikvusmeetmes osalemiseks toetust.

ÜLIÕPILASTE ÕPIRÄNDE PIKENDAMINE

Polelioleva liikvuspriiodi pikendamises on võimalik kokku leppida saatva ja vastuvõtva organisatsiooni vahel järgmistel tingimustel:

- liikvuspriiodi pikendamise taotlus tuleb esitada vähemalt üks kuu enne algul kavandatud liikvuspriiodi lõppu;
- kui kõik pooled kiidavad taotluse heaks, tuleb toetuslepingut muuta ja viia lõpule kõik liikvuspriiodi kestuse pikendamise seotud korraldustoimingud;
- kui üliõpilasele makstakse programmi Erasmus+ raames toetust, võib saatev kõrgkool kas toetussummat liikvuspriiodi pikema kestuse arvessevõtmiseks muuta või jõuda üliõpilasega kokkuleppele, et lisapäevad lähevad arvesse kui periood, mille jaoks ELi vahenditest toetust ei maksta;
- liikvuspriiodi tegelik algus- ja lõppkuupäev märgitakse vastuvõtva kõrgkooli tulemuste protokollis või üliõpilase praktikatuunistusse järgmiselt:
  - alguskuupäev on esimene päev, mil üliõpilane peab olema vastuvõttvas organisatsioonis kohal (nt esimese kursuse alguskupäev või esimene tööpäev, vastuvõttvas organisatsioonis korraldatav vastuvõtuüritus või keele- ja kultuuridevahelise suhtlusega seotud kursus),
  - lõppkuupäev on viimane päev, mil üliõpilane peab olema vastuvõttvas organisatsioonis kohal (nt eksami-perioodi/kursuse/töötamise või kohustusliku kohalviibimisperioodi viimane päev);
- eespool määratletud liikvuspriiodi tegelik kestus on nende kuude maksimumarv, mille jaoks antakse ELi toetust ja mille kõrgkoolid peavad märkima oma lõpparuandesse. Kui päevi, mille võrra üliõpilase liikvuspriiodi pikendati, käsitatakse päevadena, mille jaoks ELi vahenditest toetust ei anta, arvatakse need päevad lõpliku toetussumma arvutamisel liikvuspriiodi kogukestusest maha;
- lisaperiood peab järgnema vahetult käimasolevale liikvuspriiodile. Selles ei tohi olla vaheaegu (ametlikke pühapäevi ja ülikooli/ettevõtte sulgemist ei loeta vaheajaks), välja arvatud juhul, kui see on nõuetekohaselt põhjendatud ja kui riiklik büroo selle heaks kiidab.

3. PÄRAST LIKVUSMEETME ELLUVIIMIST

a. ÕPITULEMUSTE TUNNUSTAMINE

Välismaal möödunud liikvuspriiodi lõpus esitab vastuvõttev kõrgkool/ettevõtte üliõpilasele ja tema kõrgkoolile tunnistuse praktika tulemuste kohta (hindamisleht), millega kinnitatakse kooskõlastatud programmi tulemused.

Liikvuspriiodi järelmeetmete hulka kuulub välisriigis uute pädevuste omandamise eest saadud formaalõppe andmepunktide ametlik tunnistamine lähetanud asutuse poolt (kasutades ECTS-i ainepunkte või samaväärset süsteemi), kaasa arvatud vajaduse korral praktika eest, ning väljaspool õpperuumi või töökohta toimunud mitteformaalse ja informaalset õppimise tulemuste dokumenteerimine (kasutades diplomilisa). See ei kehti siiski hiljuti kõrgkooli lõpetanud üliõpilaste praktika puhul.

Keeleoskuse hindamise ja veebipõhiste keelekursuste tulemused teatatakse tsentraliseeritult, kuid need ei anna ametlikku kvalifikatsiooni.

Saatvad asutused peaksid seoses töötajate õpirändega tagama osalevate töötajate õpitulemuste nõuetekohase tunnistamise, levitamise ja laialdase kasutamise kõrgkoolis.

b. ARUANGLUS

Kõik liikvusmeetmes osalenud üliõpilased ja kõrgkoolide töötajad peavad välismaal viibimise perioodi lõpul koostama ja esitama lõpparuande. Vähemalt kaks kuud kestnud liikvusmeetme puhul lisatakse aruandele ka kvalitatiivne hinnang liikvuspriiodil saadud keeleteo kohta.

Aruande esitamata jätnud üliõpilastelt ja kõrgkoolide töötajatelt võib neid lähetanud kõrgkool väljamakstud ELi toetuse osaliselt või täies ulatuses tagasi nõuda. Tagasimaksmist ei nõuta, kui üliõpilast või kõrgkooli töötajat takistas kavandatud

meetmeid välismaal lõpule viimast vääramatu jõud. Saatev asutus annab sellistest juhtumitest teada ja riiklik büroo peab need kirjalikult kinnitama.

KUTSEHARIDUS- JA -KOOLITUSASUTUSTE ÕPPIJATE NING TÖÖTAJATE ÕPIRÄNDE PROJEKT

1. KORRALDUSLIK TOETUS

Korralduslik toetus on toetus kõigi selliste kulude katmiseks, mis tekivad organisatsioonidel seoses üliõpilaste ja kõrgkoolide töötajate kvaliteetse õpirände toetamisega. Kulusid võivad kaasa tuua näiteks:

- teabe andmine ja abi osutamine õpilastele ja töötajatele;
- õpilaste ja töötajate väljavalimine;
- õppelepingute ettevalmistamine, et tagada üliõpilaste hariduskäigu osade täielik tunnustamine; töötajate liikuvuslepingute ettevalmistamine ja tunnustamine;
- õpilaste ja töötajate keeleline ning kultuuridevahelise suhtlusega seotud ettevalmistus – eriti kutseharidus- ja -koolitusasutuste mõeldud valdkonnaspetsiifilised keelekursused;
- õpirände projekti algatamise ja juhtimisega seotud üldine korraldus;
- rändes osalejate tõhusa nõustamis- ja järelevalvekorra tagamine;
- erikorraldused praktika kvaliteedi tagamiseks ettevõtetes.

Lõpliku toetuse määramisel võetakse arvesse seda, milline on haridusasutuses projekti elluviimise ja järelmeetmete võtmise kvaliteet. Õpirände projekti kvaliteetse elluviimise tagamiseks tuleks lähtuda käesolevas lisas esitatud juhistest kutseharidus- ja -koolitusasutuste õppijate ja töötajate õpirände kohta.

2. ENNE LIIKUVUSMEETME ELLUVIIMIST

a. OSALEVATE ORGANISATSIIONIDE AKREDITEERIMINE – PROGRAMMI ERASMUS+ KUTSEHARIDUSE JA -KOOLITUSE VALDKONNA LIIKUVUSE HARTA

Alates 2015. aastast on akrediteerimata organisatsioonidel võimalik taotleda Erasmus+ kutsehariduse ja -koolituse valdkonna õpirändeharta riiklike büroode algatatud eraldi iga-aastaste konkursside kaudu tingimusel, et need organisatsioonid täidavad eelduseks olevad valikukriteeriumid ning tõestavad oma rahvusvahelistumise strateegia kvaliteeti ja jätkusuutlikkust. Juhime tähelepanu sellele, et kui organisatsioonid omandavad teatud aastal uue Erasmus+ kutsehariduse ja -koolituse valdkonna õpirändeharta, siis nad saavad seda kasutada kutsehariduse ja -koolituse õpirändeks ainult järgmisest üldkonkursist alates. Näiteks, kui organisatsioonid taotlevad konkreetse konkursi raames hartat ja see antakse neile 2016. aastal, siis nad peavad samal ajal taotlema kutsehariduse ja -koolituse õpirände projekti ilma hartata, kui nad soovivad õpirände ellu viia 2016. aasta üldkonkursi raames. Nad saaksid hartat kasutada ainult alates järgmisest konkursiaastast (toodud näites 2017).

Üksikasjalikumat lisateavet leiab Euroopa Komisjoni ja riiklike büroode veebisaidilt.

b. LIIKUVUST KÄSITLEV EUROOPA KVALITEEDIHARTA

Kutsehariduse ja -koolituse valdkonna organisatsioonid, kes kavatsevad korraldada õpirändetegevusi kutseharidus- ja -koolitusasutuste õppijate ja töötajate jaoks, peavad oma tegevuse läbi viima kooskõlas liikuvust käsitlevas Euroopa kvaliteedihartas sätestatud põhimõtete ja kriteeriumidega¹⁷⁷.

Liikuvust käsitlev Euroopa kvaliteediharta on kvaliteedi viitedokument välismaal saadava hariduse ja praktika kohta. Harta sisaldab juhiseid õpirände korraldamiseks õppe või muudel eesmärkidel, näiteks ametialaseks täiendamiseks, nii noortele õppijatele kui ka töötajatele. Hartas sätestatud põhimõtete austamine peaks tagama, et õpirändes osalejad saavad alati positiivse kogemuse, seda nii vastuvõtjariigis kui ka pärast tagasipöördumist oma päritoluriiki, ning et õppe- ja praktikaalaste vahetuste hulk ja sisukus suurenevad. Hartaga on võimalik tutvuda aadressil

http://europa.eu/legislation_summaries/education_training_youth/lifelong_learning/c11085_en.htm

¹⁷⁷ Euroopa Parlamendi ja nõukogu soovitus (EÜ) nr 2006/961, 18. detsember 2006, hariduse ja koolitusega seotud riikidevahelise liikuvuse kohta ühenduse piires: Liikuvust käsitlev Euroopa kvaliteediharta (ELT L 394, 30.12.2006).

c. ECVET – VASTASTIKUSE MÕISTMISE MEMORANDUM

Kutsehariduse ja -koolituse valdkonna organisatsioonid võivad soovi korral kohaldada oma õpirände raames Euroopa kutsehariduse ja -koolituse ainepunktide süsteemi (ECVET) (vt lisateave allpool). Sellistel juhtudel on ECVETi kasutamise eelduseks ECVETi partnerluse loomine. Partnerluse raames tuleb kokku viia pädevad organisatsioonid, kes 1) tegelevad liikuvusmeetmete sobivate õpitulemuste kindlaksmääramisega; 2) pakuvad nendele vajadustele vastavaid kutseharidus- ja -koolitusprogramme; 3) hindavad õppijate õpitulemuste saavutamise taset ning 4) kinnitavad ja tunnustavad õppijate ainepunkteid pärast nende tagasipöördumist neid lähetanud asutusse.

Õpirändega seotud ECVETi partnerluse muudab ametlikuks vastastikuse mõistmise memorandumi sõlmimine.

Vastastikuse mõistmise memorandum on kokkulepe pädevate organisatsioonide vahel, milles sätestatakse ainepunktide ülekandmiseks vajalik raamistik. See muudab ECVETi partnerluse ametlikuks, kinnitades osalevate pädevate organisatsioonide ja asutuste staatuse ja menetluste vastastikuse tunnustamise. Memorandumiga kehtestatakse ka partnerite koostöö kord.

Vastastikuse mõistmise memorandumeid võivad välja töötada pädevate organisatsioonide/asutuste võrgustikud mitmest riigist/süsteemist, kuid memorandumid võivad olla ka kahepoolised, lähtuvalt partnerluse vajadustest ja eesmärkidest. Lisateabe ja vastastikuse mõistmise memorandumi koostamise kohta juhiste saamiseks tutvuge ECVETi kasutaja käsiraamatuga, mis on kättesaadav Euroopa Komisjoni veebisaidil, või külastage järgmiseid veebisaite: http://ec.europa.eu/education/policy/vocational-policy/ecvet_et.htm ja <http://www.ecvet-team.eu/>

d. ÕPIRÄNDE KONSORTSIUM

Eraldiseisva organisatsioonina taotlust esitavate kutsehariduse ja -koolituse pakkujate kõrval võib kutsehariduse ja -koolituse valdkonna õpirände projekti taotluse esitada ka riiklik õpirände konsortsium.

Õpirände konsortsiumide eesmärk on hõlbustada liikuvusmeetmete korraldamist ja pakkuda lisaväärtust tegevuse kvaliteedi kaudu, võrreldes sellega, mida iga üksik saatev kutseharidus- ja -koolitusasutus (nt kutsekool) oleks võimeline eraldi pakkuma. Kutsehariduse ja -koolituse valdkonna riikliku õpirände konsortsiumi liikmesorganisatsioonidelt oodatakse õpirände korraldamisega seotud teenuste ühendamist või jagamist ning rahvusvahelistumise arendamist vastastikuse koostöö ja kontaktide jagamise kaudu. Ühismeetmete hulka kuuluvad tavaliselt õpirände halduslik, lepinguline ja finantsjuhtimine, ühine osalejate väljavalimine ja/või ettevalmistamine ning nõustamine, samuti vajaduse korral keskne kontaktpunkt ettevõtete leidmiseks ning ettevõtete ja osalejate kokkuviimiseks. Riiklik õpirände konsortsium võib olla ka saabuvate praktikantide ja töötajate tugistruktuuriks. See tähendab muu hulgas, et nad aitavad leida piirkonnas, kus riikliku õpirände konsortsiumi partnerid asuvad, vastuvõtva organisatsiooni ja osutavad vajaduse korral abi.

Konsortsiumi koordinaator täidab – vajaduse korral koos muude/vahendavate organisatsioonidega – aktiivset rolli kontaktide loomisel ettevõtetega ning töötajate jaoks praktikavõimaluste ja koolituskohtade leidmisel, edendades neid tegevusi ja pakkudes teavet jms.

Iga saatev kutsehariduse ja -koolituse valdkonna organisatsioon vastutab õpirändeperioodide kvaliteedi, sisu ja tunnustamise eest. Iga konsortsiumi liige peab allkirjastama konsortsiumi koordinaatoriga lepingu, et täpsustada haldus- ja finantskorraldusega seotud ülesandeid ja vastutust; koostöökorras täpsustatakse selliseid küsimusi nagu liikuvusperioodide ettevalmistamise, kvaliteedi tagamise ja järelmeetmete võtmise mehhanismid.

e. EUROOPA ARENGUKAVA

Euroopa arengukava puudutab vaid nende taotlejate taotlusi, kellel ei ole Erasmus+ kutsehariduse ja -koolituse valdkonna õpirändehartat. Kuigi hartat mitteomavatel organisatsioonidel ei oodata, et nad seavad eesmärgiks rahvusvahelistumise või jätkusuutlikkuse samal määral kui need organisatsioonid, kellel on harta, oodatakse esimestelt siiski peale õpirände enda juba ka õpirände mõju peegeldamist oma organisatsioonides. Kutsehariduse ja -koolituse pakkuja või riikliku õpirände konsortsiumi koordinaator peab enne taotluse esitamist koostama Euroopa arengukava, mis on taotlusvormi osa. Käesolevas jaos selgitatakse, kuidas kavandatud õpirändetegevused lisatakse projekti kaasatud kutsehariduse ja -koolituse pakkuja(te) arendamise ning ajakohastamise laiemale ja pikaajalisele strateegiale.

Euroopa arengukava on toetustaotluste hindamise tähtis osa ja peaks pakkuma järgmist teavet:

- kutsehariduse ja -koolituse pakkuja(te) vajadused seoses kvaliteedi parandamise ja rahvusvahelistumisega (nt seoses juhtimispädevuse, töötajate pädevuse, uute õpetamismeetodite või vahenditega, Euroopa mõõtme, keeleoskuse, õppekava, õpetamise, koolituse ja õppimise korraldusega, sidemete tugevdamisega partnerinstitutsioonidega) ning kuidas kavandatud meetmed aitavad kaasa nende vajaduste rahuldamisele;
- eeldatav mõju õppijatele, õpetajatele, koolitajatele ja muudele töötajatele ning kutsehariduse ja -koolituse pakkuja tervikuna;

- viis, kuidas kutsehariduse ja -koolituse valdkonna koolid ning ettevõtted lõimivad töötajate omandatud pädevuse ja kogemused oma õppekavasse ja/või arengukavasse;
- viis, kuidas tööpõhist õpet saab riikidevahelise koostöö kaudu jätkusuutlikult edendada.

f. VEEBIPLATVORM MOBILITY TOOL+

Kui osalejad on välja valitud, peab toetust saav organisatsioon õpirände projektide haldamiseks ja aruandluseks loodud veebiplatvormi Mobility Tool+ kaudu sisestama üldteabe osaleja ja tema õpirändemeetme liigi kohta (nt osaleja nimi, sihtkoht, õpirände kestus jms). Toetust saav organisatsioon vastutab ka andmete ajakohastamise eest veebiplatvormil Mobility Tool+, kui projekti kestel esineb osalejate või meetmetega seoses mistahes muudatusi. Veebiplatvormi Mobility Tool+ kasutades on toetusesaajatel võimalik luua eeltäidetud aruandeid, mille aluseks on nende varem esitatud teave. Veebiplatvormi Mobility Tool+ abil koostatakse ka aruanded, mida õpirändemeetmetes osalejad peavad täitma.

Rohkem teavet veebiplatvormi Mobility Tool+ ja sellele juurdepääsu kohta esitatakse riikliku büroo ja toetusesaaja vahel sõlmitavas toetuslepingus.

g. KUTSEHARIDUS- JA -KOOITUSASUTUSTE ÕPPURITE OSALEMISE TINGIMUSED

VÄLJAVALIMINE

Liikuvusmeetmes osalejad valib välja saatev organisatsioon. Õppurite valimine – samuti neile toetuse määramise menetlus – peab olema õiglane, läbipaistev, ühtne ja dokumenteeritud ning juurdepääsetav kõikidele valikuprotsessiga hõlmatud osalejatele.

Saatev organisatsioon võtab vajalikud meetmed huvide konflikti vältimiseks seoses isikutega, kes võivad saada kutse osaleda valikut tegevate organite töös või individuaalsete osalejate väljavalimise protsessis.

SAATVAD ISIKUD

Erivajadustega või ebasoodsast keskkonnast pärit kutseharidus- ja -koolitusasutuste õppureid võib saata isik, kes neid õpirände perioodil toetab. Saatja kaasamine peaks olema proportsionaalne osalevate õppurite arvuga (tavaliselt üks saatja samas vastuvõtvast organisatsioonis praktilisel viibivate õppurite rühma kohta).

Ka saatja välismaal viibimise kestus peaks olema proportsionaalne õppurite vajadustega (tavaliselt lubatakse saatjal kogu meetme elluviimise ajal kohal viibida ainult juhul, kui õppurid ei tule iseseisvalt toime või on alaealised).

ÕPPURIGA SÕLMITAV LEPING

Enne lähetamist peavad kutseharidus- ja -koolitusasutuste õppurid allkirjastama saatva ja vastuvõtva organisatsiooniga lepingu, mis sisaldab muu hulgas järgmisi elemente:

- õppeleping, milles kirjeldatakse õppuri ning saatva ja vastuvõtva organisatsiooni vahel kokku lepitud koolituse programmi. Selles lepingus määratletakse välismaal veedetava õppeperioodi ajaks eesmärgiks seatavad õpitulemused ja täpsustatakse ametliku tunnustamise nõudeid (nt ECVET);
- õppelepingule lisatav kvaliteedikohustus, milles sätestatakse praktikantide, saatvate ja vastuvõtivate organisatsioonide ning vajaduse korral vahendajaorganisatsioonide õigused ja kohustused.

Õppelepingu allkirjastamise järel on kutseharidus- ja -koolitusasutuste õppuritel õigus saada välismaal toimuva praktika ajal toetust. Toetus võib koosneda ühest või mõlemast järgmisest osast:

- ELi toetus, mis arvutatakse välja meetme elluviimise päeva kohta (rahastamiseeskirjad leiab käesoleva juhendi B osast), ja/või ja/või
- kohalik, piirkondlik ja riiklik toetus, mida annab avalik-õiguslik või erarahastaja, või laenumehhanism.

Nulltoetuse määramine kutseharidus- ja -koolitusasutuste õppuritele on lubatud (st õppurid, kes läbivad Erasmus+ kutsehariduse ja -koolituse valdkonna õpirände kriteeriumidele vastava praktika ja saavad osa Erasmus+ õppurile ette nähtud soodustustest, kuid ei saa Erasmus+ õpirände toetust). Käesolevas programmijuhendis sätestatud eeskirjad kehtivad ka nulltoetusega õppurite suhtes, välja arvatud toetuste eraldamisele kohaldatavad eeskirjad.

VEEBIPÕHINE KEELETUGI

Kutseharidus- ja -koolitusasutuste õppuritel, kelle liikuvusmeede kestab vähemalt 19 päeva aega, on õigus saada enne õpirände algust või selle ajal keeletuge. Sellega seoses teeb Euroopa Komisjon väljavalitud kutseharidus- ja koolitusasutuste õppuritele kättesaadavaks veebipõhise teenuse, eesmärgiga hinnata nende selle keele oskust, mida nad hakkavad välismaal toimuva praktika ajal kasutama. See teenus pakub neile vajaduse korral ka võimalust täiustada oma keeleoskust enne liikuvusperioodi ja/või selle ajal. Osalejad, kelle peamise töökeele tase on vähemalt B2, võivad otsustada osaleda võimaluse korral veebipõhise keeletoe kursusel vastuvõtva riigi keeles. Kirjeldatud veebipõhine teenus võetakse programmi elluviimise käigus kasutusele järk-järgult. Keeletuge osutatakse järgmiselt:

- taotlev organisatsioon hindab kutsehariduse ja -koolituse valdkonna õpirände projektitaotluse esitamise ajal õpirände projekti raames toimuvatel praktilistel osalevate õppurite vajadust keeletoe järele peamise instrueerimis- või töökeele vallas;
- riiklikud bürood eraldavad toetust saavatele organisatsioonidele komisjoni täpsustatud üldiste kriteeriumide kohaselt veebipõhised litsentsid;
- kõik saatva organisatsiooni välja valitud õppijad (v.a need, kelle jaoks asjaomane keel on emakeel), kes saavad kasutada veebipõhist teenust, sooritavad enne õppelepingu allkirjastamist valitud keele oskuse hindamiseks veebipõhise testi. Testi tulemused tehakse teatavaks õppurile ja vastava taotluse korral saatvale organisatsioonile. Tulemused ei mõjuta õppuri välismaale mineku võimalust;
- lähtuvalt keelekursuste puhul olemas olevate veebipõhiste litsentside arvust võib keeletuge vajavatele osalejatele pakkuda veebipõhise keelekursuse läbimise võimalust;
- praktika lõpus hinnatakse kutseharidus- ja -koolitusasutuste õppurite keeleoskust teist korda, et mõõta selle paranemist. Testi tulemused tehakse teatavaks õppurile ja vastava taotluse korral saatvale organisatsioonile.

Programmi algetappides ei pakuta veebipõhist hindamist ja kursusi kõikides ELi keeltes ning keelekursused ei tarvitse kõikidele soovijatele kättesaadavad olla. Lisateave esitatakse Euroopa Komisjoni ja riiklike büroode veebisaitidel.

Komisjoni teenusega hõlmamata keelte puhul peavad keeletoe korraldama kutsehariduse ja -koolituse valdkonna õpirände projektis osalevad organisatsioonid; selle jaoks võidakse anda eritoetust. Peale selle on kutsehariduse ja -koolituse valdkonna õpirände projektis osalevatel organisatsioonidel võimalik kasutada korralduslikku toetust, et rahuldada osalejate pedagoogilised või kultuuridevahelise suhtlusega või keelelise eriettevalmistusega seotud vajadused (rahastamiseskirjad leiab käesoleva juhendi B osast).

h. TÖÖTAJATE OSALEMISE TINGIMUSED

VÄLJAVALIMINE

Töötajad valib välja saatev organisatsioon. Valiku ja toetuse määramise menetlus peab olema õiglane, läbipaistev, ühtne ja dokumenteeritud ning juurdepääsetav kõikidele valikuprotsessis osalejatele.

Saatev organisatsioon võtab vajalikud meetmed huvide konflikti vältimiseks seoses isikutega, kes võivad saada kutse osaleda valimiskogude töös või individuaalsete osalejate valimisprotsessis.

Valiku kriteeriumid (esimest korda välismaale suunduvate töötajate eelistamine, liikuvusmeetmete võimaliku arvu piiramine ühe töötaja kohta teataval ajavahemikul jms) avalikustatakse.

LIKUVUSLEPING

Saatev organisatsioon valib töötajad välja õpirände programmi ettepaneku alusel, mille töötaja esitab pärast konsulteerimist vastuvõtva asutusega/ettevõttega/organisatsiooniga. Enne lähetust lepivad saatev ja vastuvõttev organisatsioon ametlikult kokku õpirände lõplikus programmis (kirjavahetuse või elektrooniliste teadete teel).

Nii saatev kui ka vastuvõttev organisatsioon vastutab välismaal toimuva õpirände perioodi kvaliteedi eest.

3. LIKUVUSMEETME ELLUVIIMISE AJAL

ÕPIRÄNDE KATKEMINE

Praktika puhul võib välismaal veedetav liikuvusperiood katkeda seoses ettevõtte kollektiivpuhkusega, kui ettevõtte sel ajavahemikul suletakse. Sellel perioodil toetus säilitatakse. Peatamise aega ei arvestata praktika miinimumkestuse hulka.

ÕPIRÄNDE PIKENDAMINE

Poolelioleva liikuvusperioodi pikendamises on võimalik kokku leppida saatva ja vastuvõtva organisatsiooni vahel järgmistel tingimustel:

- enne algul kavandatud õpirände perioodi lõppu tuleb muuta toetuslepingut ja viia lõpule kõik perioodi pikendamisega seotud korraldustoimingud. Lepingu muutmine on eriti tähtis sellistel juhtudel, kus pikendamise puhul on vaja taotleda ka ELi igakuise toetuse maksmise pikendamist. Ehkki liikuvusperioodi kestus määratakse kindlaks õpilase osalemistunnistuses (tegemist on toetust saavate organisatsioonide lõpparuandes näidatud ajavahemikuga), määratakse kuude maksimaalne arv, mille jooksul makstakse ELi toetust, kindlaks toetuslepingus või selle muudatus(t)es. See näitaja võetakse aluseks, isegi kui õppelepingus näidatud periood on lühem kui osalemistunnistuses osutatud kestus;
- lisaperiood peab järgnema vahetult käimasolevale liikuvusperioodile. Selles ei tohi olla vaheaegu (ametlikke pühasid ja kutseõppeasutuse/ettevõtte töö peatamist ei loeta vaheajaks), välja arvatud juhul, kui see on nõuetekohaselt põhjendatud ja kui riiklik büroo selle heaks kiidab.

4. PÄRAST LIKUVUSMEETME ELLUVIIMIST

a. ÕPITULEMUSTE TUNNUSTAMINE

Kaasatud saatvad ja vastuvõtavad organisatsioonid peaksid õpirände perioodi lõpul kooskõlastama Europassi õpirände tunnistuse väljastamise. Lisateavet selle menetluse kohta leiab Europassi veebisaidilt <http://europass.cedefop.europa.eu/et>.

Keeleoskuse hindamise ja veebipõhiste keelekursuste tulemused teatatakse tsentraliseeritult, kuid need ei anna ametlikku kvalifikatsiooni.

ECVET

Kutsehariduse ja -koolituse valdkonna organisatsioonid võivad soovi korral kohaldada oma õpirändetegevuse raames ECVETi süsteemi. ECVET on ühtne meetodiline raamistik, mis hõlbustab õpitulemusi väljendavate ainepunktide kogumist ja ülekandmist ühest kvalifikatsioonisüsteemist teise. Selle eesmärk on edendada riikidevahelist õpirännet ja juurdepääsu elukestvatele õppele. See ei ole mõeldud riiklike kvalifikatsioonisüsteemide asendamiseks, vaid nende vahel parema võrreldavuse ja kokkusobivuse saavutamiseks. ECVETi kohaldatakse kõikide üksikisiku poolt eri haridus- ja koolituskavade raames saavutatud tulemuste suhtes, mis seejärel kantakse üle, mida tunnustatakse ja mis koondatakse, pidades silmas kvalifikatsiooni omandamist. See algatus muudab Euroopa kodanikele lihtsamaks saada oma koolitusele, oskustele ja teadmistele tunnustus teises programmiriigis. Rohkem teavet ECVETi kohta võib leida komisjoni veebisaidilt aadressil http://ec.europa.eu/education/policy/vocational-policy/ecvet_et ja <http://www.ecvet-team.eu/>

ECVETi kasutamise korral tuleks õpitulemuste eest omandatud ainepunktid muuta läbipaistvaks ja need tuleks kindlaks määrata osalevate organisatsioonide vahel sõlmitavas vastastikuse mõistmise memorandumis.

b. ARUANDLUS

Kõik õpirändes osalenud kutseharidus- ja -koolitusasutuste õppurid ja töötajad peavad välismaal viibimise perioodi lõpul koostama ja esitama lõpparuande. Vähemalt 19 päeva kestnud õpirände puhul lisatakse aruandele ka kvalitatiivne hinnang õpirände perioodil saadud keeleteo kohta.

Aruande esitamata jätnud õppurilt ja töötajatelt võib saadud ELi toetuse osaliselt või täies ulatuses tagasi nõuda. Tagasimaksmist ei nõuta, kui õpilast või töötajat takistas kavandatud tegevust välismaal lõpule viimast vääramatut jõud. Saatev organisatsioon annab sellistest juhtumitest teada ja riiklik büroo peab need kirjalikult kinnitama.

ÜLDHARIDUSE VALDKONNA TÖÖTAJATE ÕPIRÄNDE PROJEKT

Õpirände projektid võimaldavad koolidel pakkuda oma õpetajatele ja muudele haridustöötajatele võimalusi ja stiimuleid uute, kooli vajadustega seotud pädevuste omandamiseks. Kooli juhtkond peaks aktiivselt osalema õpirände projektide kavandamises, toetamises ja jätkutegevuses.

Selleks et saavutada nende meetmete võimalikult suur mõju kõikide töötajate ametialasele arengule, peaksid koolid pärast õpirännet tagama oma töötajate omandatud pädevuste laialdase levitamise kogu koolis ja lõimimise kooli õpetamistavadega.

Enne taotluse esitamist peaksid koolid põhjalikult läbi mõtlema, kui suur hulk nende töötajaid saaks tegelikult osaleda kogu projekti kestel (st 1 või 2 aastat), mis liiki meetmetes nad osaleksid ja millised oleksid nende meetmete tõhusad järelmeetmed koduriigis. Taotlemise etapis peavad taotlejad organisatsioonid esitama kavandatud liikuvusmeetmete esialgse arvu, liigid ja sihtriigid.

Kui riiklik büroo valib õpirände projekti välja ja kinnitab taotletud eelarve, võib toetusesaaja hakata osalejaid valima ja meetmete üksikasju korraldama.

1. KORRALDUSLIK TOETUS

Korralduslik toetus on toetus nende kulude katmiseks, mis tekivad asutustel seoses töötajate õpirände toetamisega. Kulused võivad kaasa tuua näiteks:

- Euroopa arengukava ettevalmistamine ja järelmeetmete võtmine;
- korralduslikud kokkulepped partnerasutustega (peamiselt töövarjupraktika ja õpetamislähetuste puhul);
- töötajatele teabe andmine ja abi osutamine;
- õpirändes osalevate töötajate valimine;
- õpirände lepingute ettevalmistamine, et tagada liikuvusmeetmete kvaliteet ja tunnustamine;
- rändes osalevate töötajate keeleline ja kultuuridevahelise suhtlusega seotud ettevalmistamine;
- rändes raames saabuvate töötajate kohanemise toetamine koolis;
- rändes osalejate tõhusa mentoritoe ja järelevalvekorra tagamine;
- rändes osalenute taaskohanemise toetamine ja nende omandatud uute pädevuste kasutamine kooli hüvanguks, töötajate ja õpilaste õpetamiseks.

2. ENNE LIKUVUSMEETME ELLUVIIMIST

a. EUROOPA ARENGUKAVA

Kool või riikliku õpirände konsortsiumi koordinaator peab enne taotluse esitamist koostama Euroopa arengukava, mis on taotlusvormi osa. Käesolevas jaos selgitatakse, kuidas kavandatud õpirändetegevused lisatakse projekti kaasatud kooli(de) arendamise ja ajakohastamise laiemale ja pikaajalisele strateegiale.

Euroopa arengukava on toetustaotluste hindamise tähtis osa ja peaks pakkuma järgmist teavet:

- kooli(de) vajadused seoses kvaliteedi tõstmise ja rahvusvahelistumisega (nt seoses juhtimispädevuste, töötajate pädevuste, uute õpetamise meetodite või vahenditega, Euroopa mõõtme, keeleoskuse, õppekava, õpetamise, koolituse ja õppimise korraldusega, sidemete tugevdamisega partnerinstitutsioonidega) ning kuidas kavandatud meetmed aitavad kaasa nende vajaduste rahuldamisele;
- eeldatav mõju õpilastele, õpetajatele ja muudele töötajatele ning koolile tervikuna;
- viis, kuidas koolid lõimivad töötajate omandatud pädevused ja kogemused oma õppekavasse ja/või kooli arengukavasse;
- asjakohasel juhul eTwinningu võimalik kasutusviis seoses kavandatud õpirändetegevustega (vt järgmine jagu).

b. ETWINNING

eTwinning edendab koolide koostööd ja koolide võrgustikku Euroopas info- ja kommunikatsioonitehnoloogia (IKT) kasutamise kaudu. Selle kaudu pakutakse nõustamist, ideid ja vahendeid, mis hõlbustavad koolidel partnerluste moodustamist ja koostööprojektide algatamist mis tahes ainevaldkonnas.

Õpirände projektiga seoses võimaldab eTwinning:

- leida potentsiaalseid partnereid/vastuvõtvaid organisatsioone välismaal ja teha nendega koostööd kavandatud projektide kvaliteedi tõstmiseks ja mõju suurendamiseks enne rahastamistaotluse esitamist;
- kasutada olemasolevaid projektitöövahendeid strateegilisemate projektide elluviimiseks ja partnerite sisendite tulemuslikumaks rakendamiseks;
- valmistada ette õpirändeks valmistuvaid töötajaid, näiteks pidades ühendust vastuvõtva organisatsiooniga (kogudes rohkem teavet vastuvõtva riigi ja vastuvõtva organisatsiooni kohta, arutades ja kooskõlastades kavandatud meetmete läbiviimist), osaleda nende õpirändega seotud veebipõhistel õppekohtumistel;
- teha tihedat koostööd kõikide töötajate õpirände projekti kaasatud koolidega projekti elluviimise ajal ja selle lõppedes.

eTwinning ei nõua ametliku taotluse esitamist, koolidel tuleb ennast üksnes registreerida eTwinningu portaalis aadressil <http://www.etwinning.net>. Euroopa eTwinningu portaali on täielikult mitmekeelne koostööd hõlbustavaid töövahendeid ja teenuseid pakkuv veebisait, mis võimaldab õpetajatel ennast registreerida, partnereid leida ja teha nendega koostööd. See toimib ka kohtumispunktina, kus kõik huvitatud õpetajad saavad jagada ressursse, vahetada mõtteid ja leida partnerkoole.

eTwinning abistab koole Euroopa tasandil, keske tugiteenuse kaudu, ja riiklikul tasandil, riiklike tugiteenuste kaudu. Kõikidel õpetajatel on võimalik kasutada teenuseid, koolitusi, tunnustamist ja töövahendeid, mida pakuvad eTwinningu riiklikud ja Euroopa tugiteenused. Lisateavet nende teenuste kohta leiate käesoleva juhendi A osa jaost „Kes programmi elluviimises veel kaasa löövad?”.

C. TÖÖTAJATE OSALEMISE TINGIMUSED

VÄLJAVALIMINE

Saatev kool vastutab õpirändetegevustes osalevate töötajate väljalimise eest. Valik peab olema õiglane, läbipaistev, ühtne ja dokumenteeritud ning juurdepääsetav kõikidele osalejatele. Osalejate omadused peavad vastama käesoleva juhendi B osas sätestatud abikõlblikkuskriteeriumidele. Saatev kool peaks kindlaks määrama valimismenetluse, täpsemalt, kuidas kutsutakse töötajaid esitama taotlusi, nõuded taotluses esitatavate dokumentide kohta ja taotluse läbivaatamise eeskirjad.

Kool peaks kindlaks määrama valimisprotsessis arvesse võetavad kriteeriumid. Üldisteks kriteeriumideks sobivad: motivatsioon, õpirände selged eesmärgid, valmisolek pärast tagasipöördumist kogemusi jagada. Tungivalt soovitakse moodustada valimiskomisjon, kuhu võiks kaasata liikmeid väljastpoolt kooli, selle asemel, et jätta otsuse tegemine üksnes töötajate ülesandeks.

Lisaks üldistele kriteeriumidele võib kasutada ka erikriteeriume, mis on seotud õpirände projekti iseloomu või eesmärgiga (näiteks üksikute töötajate kavandatud meetmete asjakohasus kooli vajaduste seisukohalt ja muud kooli määratletud kriteeriumid).

Nii üldised kui ka erikriteeriumid peavad olema kooskõlastatud, neid peavad tunnustama kõik valimisprotsessis osalejad ning kriteeriumid peavad olema arusaadavalt taotlejatele teatavaks tehtud. Valimiskriteeriumide ja nende aluspõhimõtete jagamine või arutamine vastuvõtva organisatsiooniga võib hõlbustada meetmete ettevalmistamist. Valimisprotsess tuleks dokumenteerida, juhuks kui esitatakse asutusesiseseid kaebusi.

LIKUVUSLEPING

Osaleja peaks väljalimise järel leppima saatva kooli (ja partnerorganisatsiooni, kui õpirände puhul on tegemist õpetamislähetuse või töövarjupraktikaga) abiga ametlikult kokku läbitava koolituse liigi ja selle sisu, selgitama, kuidas ta selleks koolituseks valmistub, kuidas omandatud teadmisi/pädevusi koolis ja väljaspool kooli levitama hakatakse ning millist kasu eeldatakse õpirändes osalemisest asutuse ja üksikisiku tasandil. Osalejad peaksid kokku leppima ka selles, kuidas saatev kool koolitust hindab ja tunnustab. Leping tuleks sõlmida enne õpirände algust. Selle peamine eesmärk on saatva kooli, vastuvõtva organisatsiooni ja osaleja ootuste määratlemine ning välismaal viibimise tulemuslikkuse tagamine.

VEEBIPLATVORM MOBILITY TOOL+

Kui osalejad on välja valitud, peab toetust saav organisatsioon õpirände projektide haldamiseks ja aruandluseks loodud veebiplatvormi Mobility Tool+ kaudu sisestama üldteabe osaleja ja tema õpirändemeetme liigi kohta (nt osaleja nimi, sihtkoht, õpirände kestus jms). Veebiplatvorm Mobility Tool+ aitab toetusesaajal hallata programmi Erasmus+ õpirändemeetmeid. Toetust saav organisatsioon vastutab ka andmete ajakohastamise eest veebiplatvormil Mobility Tool+, kui projekti kestel esineb osalejate või meetmetega seoses mistahes muudatusi. Veebiplatvormi Mobility Tool+ kasutades on toetusesaajatel võimalik luua eeltäidetud aruandeid, mille aluseks on nende varem esitatud teave. Veebiplatvormi Mobility Tool+ abil koostatakse ka aruanded, mida õpirändemeetmetes osalejad peavad täitma. Rohkem teavet veebiplatvormi Mobility Tool+ ja sellele juurdepääsu kohta esitatakse riikliku büroo ja toetusesaaja vahel sõlmitavas toetuslepingus.

3. PÄRAST LIKUVUSMEETME ELLUVIIMIST

a. ÕPITULEMUSTE TUNNUSTAMINE

Kaasatud saatvad ja vastuvõtvad organisatsioonid peaksid õpirände perioodi lõpul kooskõlastama Europassi õpirände tunnistuse väljastamise. Lisateavet selle menetluse kohta leiate Europassi veebisaidilt <http://europass.cedefop.europa.eu/et>.

b. ARUANDLUS

Kõik õpirändes osalenud töötajad peavad välismaal viibimise perioodi lõpul koostama ja esitama lõpparuande. Aruande esitamata jätnutelt võib saadud ELi toetuse osaliselt või täies ulatuses tagasi nõuda. Tagasimaksmist ei nõuta, kui töötaja ei saanud kavandatud tegevust välismaal lõpetada vääramatu jõu tõttu. Saatev kool või riikliku õpirände konsortsiumi koordinaator annab sellistest juhtumitest teada ja riiklik büroo peab need kirjalikult kinnitama.

TÄISKASVANUHARIDUSE VALDKONNA TÖÖTAJATE ÕPIRÄNDE PROJEKT

Täiskasvanuhariduse valdkonna töötajate õpirände kaudu täiustatakse töötajate põhipädevusi ja -oskusi eesmärgiga tõsta igas vormis õpetamise ja õppimise kvaliteeti ning viia need vastavusse tööturu vajadustega ja ühiskonna nõudmistega laiemalt. Erilist tähelepanu pööratakse projektidele, mis tegelevad ebasoodsas olukorras olevate täiskasvanud õppijate (sh pagulaste, varjupaigataotlejate ja sisserändajate) õpetamis-/õppimisvajadustega. Täiskasvanuharidust andvatelt organisatsioonidelt oodatakse töötajate õpirände strateegilist kasutamist ja organisatsiooni rahvusvahelistamist ning sellega seotud suutlikkuse suurendamist.

1. KORRALDUSLIK TOETUS

Korralduslik toetus on toetus kulude katmiseks, mis organisatsioonidel tekivad töötajate õpirände toetamise tõttu. Toetus hõlbustab kvaliteetsete liikuvusmeetmete korraldamist, aidates tõsta täiskasvanuhariduse valdkonna organisatsioonide suutlikkust. Kulud võivad kaasa tuua näiteks:

- Euroopa arengukava ettevalmistamine ja järelmeetmete võtmine;
- töötajatele teabe andmine ja abi osutamine;
- õpirändes osalevate töötajate valimine;
- korralduslikud kokkulepped partnerinstitutsioonidega (eriti töövarjupraktika ja õpetamislähetuste puhul);
- õpirände lepingute ettevalmistamine, et tagada liikuvusmeetmete kvaliteet ja tunnustamine;
- rändes osalevate töötajate keeleline ja kultuuridevahelise suhtlusega seotud ettevalmistamine;
- rändes osalevate töötajate tõhusa mentoritoe ja järelevalvekorra tagamine;
- rändes osalejate toetamine uuesti kohanemisel ja nende omandatud uute pädevuste kasutamine täiskasvanuhariduse organisatsiooni õpetamiskvaliteedi tõstmiseks ja õppevõimaluste täiustamiseks.

Lõpliku toetuse määramisel võetakse arvesse seda, milline on organisatsioonis projekti elluviimise ja järelmeetmete kvaliteet. Õpirände projekti kvaliteetseks elluviimiseks tuleks järgida käesolevas lisas antud suuniseid täiskasvanuhariduse valdkonna töötajate õpirände kohta.

2. ENNE LIKUVUSMEETME ELLUVIIMIST

a. EUROOPA ARENGUKAVA

Täiskasvanuhariduse valdkonna organisatsioon peab enne taotluse esitamist koostama Euroopa arengukava; mis on taotlusvormi osa. Käesolevas jaos selgitatakse, kuidas õpirände kavandatud tegevused lõimitakse organisatsiooni arengu ja ajakohastamise laiemasse ja pikaajalisse strateegiasse.

Euroopa arengukava on toetustaotluste hindamise tähtis osa ja peaks pakkuma järgmist teavet:

- organisatsiooni vajadused seoses kvaliteedi tõstmise ja rahvusvahelistumisega (nt seoses juhtimispädevuste, töötajate pädevuste, uute õpetamis- või õppimismeetodite või -vahenditega, Euroopa mõõtme, keeleoskuse, õppekava, õpetamise korraldamise, koolituse ja õppimise korraldusega, sidemete tugevdamisega partnerinstitutsioonidega) ning kuidas kavandatud meetmed aitavad kaasa nende vajaduste rahuldamisele;
- eeldatav mõju täiskasvanud õppijatele, õpetajatele, koolitajatele ja muudele töötajatele ning organisatsioonile tervikuna;
- viis, kuidas organisatsioon lõimib oma töötajate omandatud pädevused organisatsiooni õppekavasse ja/või arengukavasse.

Euroopa arengukava eesmärk on kavandatud meetmete asjakohasuse tagamine nii üksikosalajate kui ka kogu organisatsiooni jaoks, sest tegevustel on suurem mõju õpetamise ja õppe kvaliteedile, kui need ühendatakse organisatsiooni strateegilise arendamisega.

b. VEEBIPLATVORM MOBILITY TOOL+

Kui osalejad on välja valitud, peab toetust saav organisatsioon õpirände projektide haldamiseks ja aruandluseks loodud veebiplatvormi Mobility Tool+ kaudu sisestama üldteabe osaleja ja tema õpirändemeetme liigi kohta (nt osaleja nimi, sihtkoht, õpirände kestus jms). Veebiplatvorm Mobility Tool+ aitab toetusesaajal hallata programmi Erasmus+ õpirändemeetmeid. Toetust saav organisatsioon vastutab ka andmete ajakohastamise eest veebiplatvormil Mobility Tool+ osalejate või meetmetega seotud mis tahes muudatuste esinemise korral projekti kestel. Veebiplatvormil Mobility Tool+ kasutades on toetusesaajatel võimalik luua eeltäidetud aruandeid, mille aluseks on nende varem esitatud teave. Veebiplatvormi Mobility Tool+ abil koostatakse ka aruanded, mida õpirändemeetmetes osalejad peavad täitma.

Rohkem teavet veebiplatvormi Mobility Tool+ ja sellele juurdepääsu kohta esitatakse riikliku büroo ja toetusesaaja vahel sõlmitavas toetuslepingus.

c. TÖÖTAJATE OSALEMISE TINGIMUSED

VÄLJAVALIMINE

Töötajad valib välja saatev organisatsioon. Valiku ja toetuse määramise menetlus peab olema õiglane, läbipaistev, ühtne ja dokumenteeritud ning juurdepääsetav kõikidele valikuprotsessis osalejatele.

Saatev organisatsioon võtab vajalikud meetmed huvide konflikti vältimiseks seoses isikutega, kes võivad saada kutse osaleda valikut tegevate organite töös või individuaalsete osalejate väljavalimise protsessis.

LIKUVUSLEPING

Saatval ja vastuvõtval organisatsioonil on soovitatav leppida koos osalejatega kokku töötajate tegevuses enne õpirände perioodi algust kirjavahetuse või elektrooniliste teadete teel. Lepingus määratletakse eesmärgiks seatavad õpitulemused välismaal õppimise perioodiks, täpsustatakse tunnustamise kord ja sätestatakse iga osaleja õigused ja kohustused.

Nii saatev kui ka vastuvõttev organisatsioon vastutab välismaal toimuva õpirände perioodi kvaliteedi eest.

3. PÄRAST LIKUVUSMEETME ELLUVIIMIST

a. ÕPITULEMUSTE TUNNUSTAMINE

Kaasatud saatvad ja vastuvõtavad organisatsioonid peaksid õpirände perioodi lõpul kooskõlastama Europassi õpirände tunnistuse väljastamise. Lisateavet selle menetluse kohta leiate Europassi veebisaidilt <http://europass.cedefop.europa.eu/et>.

b. ARUANGLUS

Kõik õpirändes osalenud töötajad peavad välismaal viibimise perioodi lõpul koostama ja esitama osaleja lõpparuande. Aruande esitamata jätnutelt võib saadud ELi toetuse osaliselt või täies ulatuses tagasi nõuda. Tagasimaksmist ei nõuta, kui töötaja ei saanud kavandatud tegevust välismaal lõpetada vääramatu jõu tõttu. Saatev organisatsioon annab sellistest juhtumitest teada ja riiklik büroo peab need kirjalikult kinnitama.

NOORTE JA NOORSOOTÖTAJATE ÕPIRÄNDE PROJEKT

Programmi Erasmus+ raames toetatavate noorte valdkonna meetmetega pakutakse noortele inimestele arvukalt võimalusi pädevuste omandamiseks ja isiksuse arendamiseks mitteformaalse ja informaalne õppe kaudu.

Mitteformaalse õppe all mõistetakse õpet, mis toimub väljaspool ametliku hariduse õppekava. Selle lähenemisviisi on osalemisspõhine ja õppurikeskne, õppijad osalevad õppes vabatahtlikult ja seetõttu on õpe tihedalt seotud noorte inimeste vajaduste, eesmärkide ja huvidega. Pakkudes täiendavaid õppeallikaid ja -vorme, on sellised meetmed oluliseks vahendiks ametliku hariduse omandamisel ja koolituses, samuti mittetöötavate ja mitteõppivate noorte või vähemate võimalustega noorte inimeste vajaduste rahuldamisel ja sotsiaalse tõrjutusega võitlemisel.

Informaalne õppe all mõistetakse õpet, mis toimub igapäevaelus, töö raames, koos eakaaslastega tegutsedes jms. See on peamiselt õppimine läbi tegevuse. Noortesektoris võib sellist õpet läbi viia noortealgatuste kaudu, rühmaaruteludel eakaaslastega, vabatahtlike tegevuste kaudu ja mitmesugustes muudes olukordades.

Mitteformaalne ja informaalne õpe võimaldavad noortel omandada põhilisi pädevusi, mis täiendavad nende isiklike ja sotsiaalsete oskuste arendamist ning soodustavad aktiivset osalemist ühiskonnaelus, parandades nende tööalaseid väljavaateid. Noorte valdkonna õppetegevuse eesmärk on avaldada olulist positiivset mõju noortele inimestele, samuti kaasatud organisatsioonidele, kogukondadele, milles kõnealune tegevus toimub, noorte valdkonnale endale ning Euroopa majandus- ja ühiskondlikele sektoritele laiemalt.

Kvaliteetse mitteformaalse ja informaalne õppe mõõde on programmi Erasmus+ raames rakendatavate noorteprojektide toetamise põhiaspekt. Programmi Erasmus+ raames rahastatavad noorteprojektid peavad lähtuma järgmistest mitteformaalse ja informaalne õppe põhimõtetest:

- mitteametliku taustaga õpe on kavatsuslik ja vabatahtlik;
- noored inimesed ja noorsootöötajad osalevad aktiivselt projekti kavandamises, ettevalmistamises, elluviimises ja hindamises;
- õppetegevus toimub erinevates keskkondades ja olukordades;
- meetmed viiakse ellu elukutseliste tugispetsialistide (nagu koolitajad, noorsootöötajad, noorsootöö valdkonna eksperdid) või vabatahtlike (nagu noortejuhid, noortekoolitajad jms) osalusel;
- õpe dokumenteeritakse tegevuse käigus tavaliselt valdkonnapõhisel eriomasel viisil.

Meetmed peavad olema varem kavandatud ja toetuma osaluspõhiste meetoditele, mis:

- pakuvad osalejatele ruumi koos tegusemiseks ja ideede jagamiseks ning väldivad passiivset kuulamist;
- võimaldavad osalejatel täiendada meetmeid oma teadmiste ja oskustega, vahetades rollid traditsiooniliste „väliseksperditidega“ (õppele vastupidise suuna andmine, liikumine ammutamiselt panustamisele);
- võimaldavad osalejatel läbi viia oma analüüsi, sealhulgas analüüsida tegevuse käigus omandatud pädevusi (oma õpitulemusi);
- tagavad, et osalejad mõjutavad projektiga seotud otsuseid ning ei osale passiivselt.

Lisaks muule peaks meetmetel olema kultuuridevaheline/Euroopa mõõde ja nad peaksid:

- innustama osalejaid Euroopa teemade üle järele mõtlema ja kaasama osalejaid Euroopa ülesehitamisse;
- pakuma osalejatele võimalust leida vaatamata nende kultuurilistele erinevustele eri riikidest pärit isikutega ühiseid väärtusi;
- taunima ebavõrdsust ja diskrimineerimist kinnistavaid seisukohti;
- tekitama austust kultuurilise mitmekesisuse suhtes ning võitlema rassismi või võõraviha vastu.

1. ENNE LIKUVUSMEETME ELLUVIIMIST

a. PROJEKTIPARTNERITE VAHELINE LEPE

Kõikidel noorte õpirände projekti kaasatud organisatsioonidel soovitatakse tungivalt allkirjastada omavaheline sisekõkkulepe. Sellise leppe sõlmimise eesmärk on määrata selgelt kindlaks kõikide projektiga seotud osalejate vastutusvaldkonnad, ülesanded ja rahaline panus. Osalevad organisatsioonid otsustavad ühiselt, kuidas ELi toetus jaotatakse ja millised kulud selle arvelt kaetakse.

Sisekõkkulepe on peamine vahend noorte õpirände projekti partnerite vahelise tõhusa ja ladusa koostöö tagamiseks, samuti võimalike konfliktide ärahoidmiseks või lahendamiseks. Kõkkulepe peaks soovitatavalt sisaldama vähemalt järgmist teavet:

- projekti nimi ja viide taotleva osaleva organisatsiooni ja toetust andva asutuse vahel sõlmitud toetuslepingule;
- kõikide projektis osalevate organisatsioonide nimed ja kontaktandmed;
- iga osaleva organisatsiooni roll ja vastutusvaldkonnad; ELi toetuse jaotamine (eespool osutatud vastutusvaldkondade alusel);
- osalevate organisatsioonide vaheliste maksete ja eelarveliste ülekannete tegemise kord.

Ehkki seda korraldust soovitatakse tungivalt kasutada kõikide projektipartnerite huvide kaitsmiseks, jääb kirjeldatud kokkulepe partnerite sisedokumentideks, toetust andev riiklik büroo selle esitamist ei nõua.

b. EUROOPA VABATAHTLIKUS TEENISTUSES OSALEVATE ORGANISATSIOONIDE AKREDITEERIMINE

Akrediteerimine avab juurdepääsu Euroopa vabatahtlikule teenistusele ja tagab teenistuse põhimõtete ja kvaliteedi miinimumstandardite täitmise. Need standardid on sätestatud Euroopa vabatahtliku teenistuse hartas ja akrediteerimissuunistes, mis on avaldatud Euroopa Komisjoni veebisaidil¹⁷⁸.

Iga organisatsioon, kes tegutseb mõnes programmiriigis, Lääne-Balkani riigis, Vahemere lõunapiirkonna riigis, idapartnerluse riigis või Venemaa territooriumil (nagu seda on tunnustatud rahvusvahelises õiguses) ning soovib lähetada või vastu võtta Euroopa vabatahtliku teenistuse vabatahtlikke või koordineerida vabatahtliku teenistuse projekti, peab olema akrediteeritud. Euroopa vabatahtliku teenistuse suuremahulistes ettevõtmistes osalevad organisatsioonid või suutlikkuse suurendamise projektidesse kaasatud maailma teiste partnerriikide organisatsioonid võivad Euroopa vabatahtliku teenistuse tegevuses osaleda ilma akrediteerimiseta.

Organisatsioon peab esitama akrediteeringu saamiseks vastava taotluse. Taotlus tuleb esitada asjaomastele akrediteerimise eest vastutavatele organitele (vt allpool). Sama organisatsioon võib taotleda akrediteerimist seoses ühe või mitme funktsiooniga (näiteks saatva, vastuvõtva ja/või koordineeriva organisatsioonina). Kui organisatsioonil on projektitaotluses mitu rolli, siis peab sel olema kehtiv akrediteering iga rolli kohta. Projekti esitav organisatsioon peab olema akrediteeritud koordineeriva organisatsioonina.

Akrediteerimistaotluse võib esitada igal ajal (tähtaeg puudub). Siiski tuleb taotlused esitada mõistliku aja jooksul enne Euroopa vabatahtliku teenistuse tegevusega seotud projektitaotluse esitamist (vähemalt 6 nädalat enne seda), et vältida taotluse tagasilükkamist põhjusel, et teatud kaasatud organisatsioonid on veel akrediteerimata.

Euroopa vabatahtliku teenistuse organisatsioone akrediteerib:

- programmiriikide organisatsioonide puhul organisatsiooni asukohariigi riiklik büroo;
- Lääne-Balkani riikides asuvate organisatsioonide puhul SALTO SEE;
- idapartnerluse riikides ja Vene territooriumil (nagu seda on tunnustatud rahvusvahelises õiguses) asuvate organisatsioonide puhul SALTO EECA;
- Vahemere lõunapiirkonna riikides asuvate organisatsioonide puhul SALTO Euomed.

Akrediteering võib kehtida kogu programmi Erasmus+ kestel või lühemal ajavahemikul. Taotleja märgib akrediteerimisvormil ära taotletava kehtivusaja. Akrediteerimisega tegelevad organid võivad läbi viia korrapäraseid või pistelisi kontrole, et teha kindlaks, kas akrediteeritud organisatsioonid jätkavad Euroopa vabatahtliku teenistuse kvaliteedistandardite täitmist. Selliste kontrollimiste järel on võimalik akrediteering ajutiselt peatada või tühistada.

Partnerite leidmise hõlbustamiseks avaldatakse kõikide akrediteeritud organisatsioonide profiilid Euroopa vabatahtliku teenistuse organisatsioonide andmebaasis (vabatahtlike andmebaas)¹⁷⁹. Akrediteeritud organisatsioonidel palutakse kasutada vabatahtlike andmebaasi, et teada anda, millal nad otsivad Euroopa vabatahtliku teenistuse projektide jaoks vabatahtlikke. Andmebaasiga on võimalik tutvuda Euroopa Noorteportaalis.

c. OSALEJATE TURVALISUS JA KAITSE

EUROOPA RAVIKINDLUSTUSKAART

Kui see on asjakohane, soovitatakse õpirände projektides osalevatel noortel ja noorsootöötajatel tungivalt soetada endale Euroopa ravikindlustuskaart. See on tasuta kaart, mis annab juurdepääsu meditsiiniliselt vajalikule riiklikule arstiabile ajutise viibimise ajal ükskõik millises 28 ELi riigis, Islandil, Liechtensteinis ja Norras samadel tingimustel ning sama tasu eest (mõnes

¹⁷⁸ http://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/opportunities-for-organisations/learning-mobility/young-people-youth-workers_et

¹⁷⁹ Lisateavet leiab aadressilt <http://europa.eu/youth/volunteering/>

riigis tasuta) nagu selles riigis kindlustatud isikutele. Lisateave kaardi ja selle soetamise kohta on kättesaadav aadressil <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=559&langId=et>.

NOORTEVAHETUSED

Kõik noortevahetuses osalejad peavad olema kindlustatud riskide vastu, mis on seotud nende osalemisega kavandatud meetmetes. Programmi Erasmus+ raames ei nähta ette kindlustuse vormi ega soovitata konkreetseid kindlustusettevõtteid. Programmis jäetakse kõige sobivama kindlustuspoliitika leidmine osalevate organisatsioonide ülesandeks, olenevalt elluviidava meetme liigist ja riiklikul tasandil kättesaadavatest kindlustuse vormidest. Peale selle ei ole nõutav projektiga seotud kindlustus, kui osalejatel on juba enda äranägemisel või osalevate organisatsioonide korraldusel sõlmitud kindlustusleping. Igal juhul tuleb hõlmata järgmised valdkonnad: kolmanda isiku vastutus noortejuhtide puhul (sh ametikindlustus või vastutuskindlustus, kui see on asjakohane); õnnetus ja raske haigus (sh püsiv või ajutine töövõimetus); surm (sh kodumaale tagasitoimetamine, kui tegutsetakse välismaal); asjakohasel juhul arstiabi, sealhulgas ravijärgne hooldus ja erikindlustus teatud olukordade puhul, nagu vabas õhus toimuv tegevus.

EUROOPA VABATAHTLIK TEENISTUS

Iga Euroopa vabatahtliku teenistuse vabatahtlik peab olema hõlmatud programmiga Erasmus+ ette nähtud Euroopa vabatahtliku teenistuse kindlustusega ¹⁸⁰, mis täiendab Euroopa ravikindlustuskaardi ja/või riiklike sotsiaalkindlustussüsteemidega tagatud kindlustuskatet.

Nendel vabatahtlikel, kellele Euroopa ravikindlustuskaarti ei väljastata, on õigus saada täielik kindlustuskate Euroopa vabatahtliku teenistuse kindlustuse kaudu, mille näeb ette Euroopa Komisjon.

Koordineeriv organisatsioon vastutab koostöös saatva ja vastuvõtva organisatsiooniga vabatahtliku/vabatahtlike arvelevõtmise eest. Registreerimine peab toimuma enne vabatahtliku/vabatahtlike lähetamist ja kindlustuskate peab olema kehtiv Euroopa vabatahtliku teenistuse tegevuses osalemise ajal.

Teave Euroopa vabatahtliku teenistuse vabatahtlike kindlustuskatte ja toetuse kohta, samuti registreerimise juhised on avaldatud rakendusameti veebisaidil.

d. VIISANÕUDED

Noorte õpirände projektides osalevatel noortel ja noorsootöötajatel võib tekkida vajadus hankida välisviisa viibimiseks vastuvõtvast programmi- või partnerriigis, kus toimub meetme elluviimine.

Kõik osalevad organisatsioonid vastutavad ühiselt selle eest, et vajalikud load (lühhi-/pikaajalised viisad või elamisload) hangitakse enne kavandatud meetme algust. Soovitatakse tungivalt taotleda asjaomaseid lube pädevatelt asutustelt aegsasti, sest menetlus võib kesta mitu nädalat. Riiklikud bürood ja rakendusamet võivad pakkuda viisade, elamislubade, sotsiaalkindlustuse jms hankimisel täiendavat nõu ja toetust.

e. EUROOPA VABATAHTLIKU TEENISTUSE VABATAHTLIKE OSALEMISE TINGIMUSED

VÄLJAVALIMINE

Vabatahtlike võivad välja valida kõik projektiga hõlmatud organisatsioonid (tavaliselt teeb seda saatev või koordineeriv organisatsioon).

Euroopa vabatahtlik teenistus on avatud kõikidele noortele, kaasa arvatud vähemate võimalustega noored. Vabatahtlikud valitakse välja õiglasel, läbipaistval ja objektiivsel moel, olenemata nende etnilisest kuuluvusest, usulistest tõekspidamistest, seksuaalsest sättumusest, poliitilistest vaadetest jms. Eelneva kvalifikatsiooni, haridustaseme, erikogemuste või keeleoskuse kohta nõudeid ei esitata. Vabatahtliku omaduste kohta võib esitada konkreetsemaid nõudmisi, kui seda õigustab Euroopa vabatahtliku teenistuse tegevusest või konkreetsest projektist tulenevate ülesannete iseloom.

VABATAHTLIKUGA SÕLMITAV LEPING

Enne Euroopa vabatahtlikku teenistusse lähetamist peavad kõik vabatahtlikud allkirjastama koordineeriva organisatsiooniga vabatahtliku tegevuse lepingu. Lepingus määratakse kindlaks ülesanded, mida vabatahtlik täidab Euroopa vabatahtliku teenistuse raames, eeldatavad õpitulemused jne. Vabatahtlik saab koordineerivalt organisatsioonilt lepingu osana Euroopa vabatahtliku teenistuse teabekomplekti, mis sisaldab teavet selle kohta, mida Euroopa vabatahtlikult teenistuselt oodata

¹⁸⁰ CIGNA - <https://www.cignahealthbenefits.com/en/plan-members>

ning kuidas kasutada Noortepassi ja saada pärast tegevuse lõpetamist tunnistus. Vabatahtliku teenistuse leping jääb partnerite ja vabatahtlike vaheliseks sisedokumentiks, toetust andev riiklik büroo võib selle esitamist siiski nõuda.

VEEBIPLATVORM MOBILITY TOOL

Kui vabatahtlikud on välja valitud, peab toetust saav organisatsioon sisestama esimesel võimalusel veebiplatvormi Mobility Tool+ kaudu üldteabe vabatahtliku ja tema Euroopa vabatahtliku teenistuse meetme liigi kohta (nt osaleja nimi, sihtkoht, Euroopa vabatahtliku teenistuse kestus jms). Veebiplatvorm Mobility Tool+ aitab toetusesajal hallata programmi Erasmus+ õpirändemeetmeid. Toetust saav organisatsioon vastutab ka andmete ajakohastamise eest veebiplatvormil Mobility Tool+, kui projekti kestel esineb osalejate või meetmetega seoses mistahes muudatusi. Veebiplatvormi kasutades on toetusesajatel võimalik luua eeltäidetud aruandeid, mille aluseks on nende varem esitatud teave. Veebiplatvormi Mobility Tool+ abil koostatakse ka aruanded, mida õpirändemeetmetes osalejad peavad täitma.

Rohkem teavet veebiplatvormi Mobility Tool+ ja sellele juurdepääsu kohta esitatakse riikliku büroo ja toetusesaaja vahel sõlmitavas toetuslepingus.

KEELETUGI

Noortel vabatahtlikel, kes osalevad Euroopa vabatahtlikus teenistuses vähemalt kaks kuud, on õigus saada enne lähetamist või vabatahtliku tegevuse ajal keeletuge.

Keeltele, mis on veebipõhise keeleteo kaudu kättesaadavad:

teeb Euroopa Komisjon Euroopa vabatahtliku teenistuse vabatahtlikele kättesaadavaks veebipõhise vahendi, et hinnata vabatahtlike selle keele oskust, mida nad hakkavad oma vabatahtliku tegevuse ajal välismaal kasutama. Vahend võimaldab vabatahtlikele vajaduse korral ka täiustada oma keeleoskust enne Euroopa vabatahtlikku teenistusse siirdumist ja/või selle ajal. Osalejad, kelle peamise vabatahtliku tegevuse keele tase on vähemalt B2, võivad otsustada osaleda võimaluse korral veebipõhise keeleteo kursusel vastuvõtva riigi keeles. Kirjeldatud veebipõhine teenus võetakse programmi elluviimise käigus kasutusele järk-järgult. Keeletuge osutatakse järgmiselt:

- taotleval organisatsioonil hindab Euroopa vabatahtliku teenistuse projektitaotluse esitamise ajal osalejate vajadust saada keeletuge peamise keele puhul, mida vabatahtlikud oma ülesandeid täites kasutama hakkavad, või vajaduse korral vastuvõtva riigi keele puhul;
- riiklikud bürood eraldavad toetust saavatele organisatsioonidele Euroopa Komisjoni kindlaks määratud üldiste kriteeriumide kohaselt veebipõhised litsentsid;
- väljavalimise järel peavad kõik vabatahtlikud (v.a need, kelle jaoks asjaomane keel on emakeel, ja muudel õigustatud juhtudel), kes kasutavad veebipõhist teenust, tegema veebipõhise keeletesti Euroopa vabatahtlikus teenistuses tegutsemise ajal kasutatava võõrkeele või vajaduse korral vastuvõtva riigi keele oskuse hindamiseks. Testi tulemused tehakse vabatahtlikele teatavaks ja need ei mõjuta vabatahtlike välismaale mineku võimalusi;
- lähtuvalt keelekursuste puhul olemas olevate veebipõhiste litsentside arvust võib keeletuge vajavatele vabatahtlikele pakkuda veebipõhise keelekursuse läbimise võimalust;
- Euroopa vabatahtliku teenistuse lõpul sooritavad vabatahtlikud teise veebipõhise keelioskuse hindamise, et mõõta valitud keele oskuse paranemist. Testi tulemused edastatakse asjaomasele vabatahtlikule ja vastava taotluse korral koordineerivale organisatsioonile ning seejärel võib need kanda Noortepassi tunnistusele.

Programmi algetappides ei pakuta veebipõhist hindamist ja kursusi kõikides ELi keeltes ning keelekursused ei tarvitse kõikidele soovijatele kättesaadavad olla. Lisateave on esitatud Euroopa Komisjoni ja riiklike büroode veebisaitidel.

Veebipõhise keeleteo olemasolu ei tohiks takistada organisatsioonidel muud tüüpi keeleteo pakkumist vabatahtlikele.

Keeltele, mis ei ole veebipõhise keeleteo kaudu kättesaadavad:

keelte puhul, mida veebipõhine teenus ei hõlma, peavad keeleteo korraldama noorte õpirände projektis osalevad organisatsioonid. Selle jaoks võidakse anda eritoetust. Selle toetuse saajad peaksid õhutama osalejaid alustama keeleõpet enne tegevuse algust Euroopa vabatahtlikus teenistuses. Peale selle on noorte õpirände projektis osalevatel organisatsioonidel võimalik kasutada korralduslikku toetust, et rahuldada osalejate pedagoogilised või kultuuridevahelise suhtlusega või keelise eriettevalmistusega seotud vajadused (rahastamisesekirjade kohta vt käesoleva juhendi B osa).

LÄHETUSELE EELNEV KOOLITUS

Lähetusele eelneva koolituse eest vastutavad Euroopa vabatahtliku teenistuse organisatsioonid (tavaliselt saatev organisatsioon või koordineeriv organisatsioon) ja see annab vabatahtlikele võimaluse rääkida oma ootustest, arendada oma motivatsiooni ja õppe-eesmärke ning saada teavet vastuvõtjariigi ja programmi Erasmus+ kohta. Peale sellele võidakse korraldada ühepäevane lähetuseelne koolitus kontaktide loomiseks välismaale sõitvate vabatahtlikega.

2. LIKUVUSMEETME ELLUVIIMISE AJAL

EUROOPA VABATAHTLIKU TEENISTUSEGA SEOTUD KOOLITUS JA HINDAMISTSÜKKEL

Euroopa vabatahtlikus teenistuses osalevatel vabatahtlikel on õigus ja kohustus osaleda järgmistes Euroopa vabatahtliku teenistuse koolitus- ja hindamistsükklites, mis korraldatakse kooskõlas dokumendiga „[EVS Volunteer Training and Evaluation Cycle: Guidelines and Minimum Quality Standards of the European Commission](#)”, mille leiab veebisaidilt.

KES KORRALDAB EUROOPA VABATAHTLIKU TEENISTUSE KOOLITUS- JA HINDAMISTSÜKKLI?

Vastutus Euroopa vabatahtliku teenistuse koolitus- ja hindamistsükli korraldamise eest oleneb kohtumise toimumiskohast:

- programmiis korraldavad koolituse/hindamise riiklikud bürood;
- ELI naabrics olevates partnerriikides (piirkonnad 1–4): korraldavad koolitamise/hindamise SALTO Kagu-Euroopa (SEE), Ida-Euroopa ja Kaukaasia (EECA) Euromedi ressursikeskused¹⁸¹ olenevalt sellest, mis riike mingi keskus katab;
- muudes partnerriikides ei korralda koolitus- ja hindamistsükke riiklikud bürood või SALTOd. Vabatahtlikele avakoolituse korraldamise eest vastutavad osalevad organisatsioonid, kes tagavad neile ka võimaluse teostada Euroopa vabatahtliku teenistuse raames omandatud kogemuste vahehindamine. Juhul kui Euroopa vabatahtliku teenistuse meetmed korraldatakse noorte valdkonnas suutlikkuse suurendamise raamistikus, võib ettevalmistamisega seotud kulud katta tegevuskulude eelarverealet.

Koordineerivad organisatsioonid peaksid pärast seda, kui mõlemad pooled on lepingu sõlminud, sisestama viivitamatult teabe vabatahtliku/vabatahtlike kohta veebiplatvormi Mobility Tool+ kaudu ning võtma ühendust asjaomase riikliku büroo või SALTO teabekeskusega, et võimaldada neil üksustel korraldada nende projekti kaasatud vabatahtlikele koolitus- ja hindamistsükkeid.

Igal juhul julgustatakse toetusesaajaid alati pakkuma vabatahtlikele täiendava koolituse ja hindamise võimalusi, isegi kui selleks ei ole projekti toetusest eraldi vahendeid eraldatud. Kõik, kes pakuvad Euroopa vabatahtliku teenistuse raames koolitus- ja hindamistegevusi, peaksid andma teavet Noortepassi kohta.

Projektide puhul, mis kestavad alla kahe kuu, vastutavad osalevad organisatsioonid ettevalmistavate tsükli, mida kohandatakse vastavalt vabatahtlike vajadustele ja/või Euroopa vabatahtliku teenistuse meetme liigile, korraldamise eest. Lisaks võivad osalevad organisatsioonid korraldada põhjendatud vajaduse korral avakoolituse vähemate võimalustega noori kaasavate lühiajaliste meetmete puhul. Liikuvusprojektide raames võib sellise ettevalmistuse kulud katta erakorraliste kulude eelarverealet vähemate võimalustega noori kaasavate meetmete puhul (rahastamiseeskirjad leiab käesoleva juhendi B osast). Euroopa vabatahtliku teenistuse suuremahuliste ettevõtmiste raames võib selliste ettevalmistustega seotud kulud katta tegevuskulude eelarverealet.

3. PÄRAST LIKUVUSMEETME ELLUVIIMIST

ÕPITULEMUSTE TUNNUSTAMINE – NOORTEPASS

Igal noorte liikuvusprojektis osaleval noorel, vabatahtlikul või noorsootöötajal on õigus saada Noortepassi tunnistus. Noortepassis kirjeldatakse ja tõendatakse projekti käigus omandatud mitteformaalse ja informaalise õppe kogemusi (õpitulemusi). Noortepassi saab projekti meetmete elluviimisel kasutada ka vahendina, mis aitab muuta osalejad oma õppeprotsessist teadlikumaks. Toe ja Noortepassi kohta lisateabe saamiseks palume tutvuda Noortepassi juhendi ja muude asjakohaste materjalidega aadressil <http://www.youthpass.eu/et/youthpass>.

4. NOORTE JA NOORSOOTÖÖTAJATE ÕPIRÄNNE VÄLJASPOOL LIKUVUSPROJEKTE

1. põhimeetme all elluviidavate liikuvusprojektide kõrval toetatakse programmi Erasmus+ raames noorte ja noorsootöötajate liikuvust ka Euroopa vabatahtliku teenistuse suuremahuliste projektide, strateegiliste partnerluste ja noorsootöö alase suutlikkuse suurendamise valdkonnas. Kui see on asjakohane, peavad osalevad organisatsioonid lähtuma neil juhtudel samadest põhimõtetest ja kvaliteedistandarditest, mis on paika pandud liikuvusprojektide raames rahastatavate meetmete jaoks.

¹⁸¹ <https://www.salto-youth.net/>

ERASMUS MUNDUSE ÜHISED MAGISTRIÕPPEKAVAD

1. ERASMUS MUNDUSE ÜHISE MAGISTRIÕPPEKAVA ÜLESEHITUSEGA SEOTUD TINGIMUSED

Kui konsortsium otsustab pärast valimist ettevalmistavat aastat kasutada, siis peab Erasmus Munduse ühine magistriõppekava olema taotlemise ajal täielikult välja töötatud ja valmis andma alates teisest õppeaastast pärast taotlemist kolm järjestikust väljalaset. Erasmus Munduse ühise magistriõppekava konsortsiumidelt, kes on otsustanud mitte kasutada ettevalmistavat aastat, oodatakse, et nad alustavad esimese magistritelennuga kohe, seega esimesel õppeaastal pärast nende valikut.

Selleks et täita käesolevas programmijuhendis sätestatud miinimumnõudeid, peavad programmiühis asutatud kõrgkoolid olema võimelised tõestama kõikide nende kraadini viivate magistriõppekavade akrediteerimist, mille põhjal on koostatud Erasmus Munduse ühine magistriõppekava. Akrediteerimise kõrval peavad konsortsiumi kuuluvad programmiühiside partnerkõrgkoolid riiklike magistrikraadini viivaid õppekavu vastastikku tunnustama. Kui välja pakutud Erasmus Munduse ühine magistriõppe programm on täiesti uus õppekava, mida ei saa seostada olemasoleva ja akrediteeritud riikliku magistriprogrammiga, siis tuleb selle akrediteering kinnitada toetuse taotlemise etapis. Peale selle peaksid taotlejad tähelepanu pöörama asjaolule, et Erasmus Munduse ühise magistriõppekava õppeperioodide konsortsiumisisene tunnustamine peab olema lõpule viidud enne esimeste üliõpilaste vastuvõtu algust.

Programmiühisi kõrgkoolid, kes osalevad konsortsiumis partnerina, peavad olema magistrikraade väljastavad haridusasutused, kellel on võimalik anda Erasmus Munduse ühise magistriõppekava läbinutele välja kas ühiskraad või mitmekordne kraad (vähemalt topeltkraad). Konsortsiumid peavad tagama ka kõikidele lõpetajatele nende õppeperioodi lõpul ühise, kogu magistriõppe programmi sisu hõlmava diplomilisa väljastamise.

Esimene aasta on ettevalmistav ja reklaami- / teadlikkuse suurendamise aasta, mille jooksul reklaamitakse programmi ja valitakse esimese lennu üliõpilased, v.a juhul, kui taotleja sellest sõnaselgelt loobub. Erasmus Munduse ühise magistriõppekavade raames tuleb rakendada üliõpilaste vastuvõtutingimuste¹⁸², õpetamis-/koolitustegevuse, kvaliteedi tagamise mehhanismide, üliõpilaste eksamineerimise ja tulemuste hindamise, konsortsiumi haldus- ja finantsjuhtimise, üliõpilastele osutatavate teenuste laadi/ulatuse (nt keelekursused, abi viisa hankimisel) jms suhtes täies ulatuses ühiseid/ühtseid menetlusi. Kõik üliõpilased peavad olema hõlmatud ravikindlustusskeemiga, mille valib välja konsortsium. See skeem peab olema vastavuses Erasmus Munduse ühise magistriõppekava miinimumnõuetega, mis on määratletud rakendusameti veebisaidil avaldatud suunistes.

Need elemendid on äärmiselt olulised näitamaks Erasmus Munduse ühise magistriõppekava kursuse ja seda elluviiva konsortsiumi täielikku lõimumist. Seepärast oodatakse, et taotlemise etapis esitatakse konsortsiumilepingu projekt, milles käsitletakse neid ja muid olulisi teemasid selgelt ja läbipaistvalt. Ajakohastatud, kõikehõlmava ja põhjaliku konsortsiumilepingu olemasolu on märk partnerite valmisolekust ja taotluse küpsusest.

Erasmus Munduse ühise magistriõppe konsortsiumil tuleb kavandada ühised edendus- ja teadlikkuse suurendamise meetmed, et tagada niihästi ühise õppeprogrammi kui ka programmi Erasmus+ stipendiumikava nähtavus kogu maailmas. Need meetmed hõlmavad vajaduse korral kursuse integreeritud ja ülevaatliku veebisaidi väljatöötamist (inglise keeles, samuti peamises õppetöö läbiviimise keeles, kui see keel on erinev) enne esimest stipendiumide taotlusvooru. Veebisait peab andma üliõpilastele ja tulevastele töötajatele Erasmus Munduse ühise magistriõppekava kohta kogu vajaliku teabe.

Üliõpilaste esitatavate taotlustega seotud menetlus ja taotluste esitamise tähtaeg tuleks kavandada nii, et üliõpilastele antakse aegsasti kogu vajalik teave ning jäetakse piisavalt aega taotluse ettevalmistamiseks ja esitamiseks (selleks peaks antama aega vähemalt neli kuud enne stipendiumi tähtaja lõppu). Konsortsiumi ärgitatakse ka korraldama vastuvõtulates asutustes kõneldava keele kursusi ja pakkuma kursuseid teisteski laialdaselt kõneldavates keeltes. Nähtavust võimendatakse komisjoni ja rakendusameti veebisaitides ning riiklike büroode ja ELi delegatsioonide kaudu. Viited Erasmus Munduse ühise magistriõppekava veebisaitidele on avaldatud rakendusameti veebisaidil.

2. NÕUDED MAGISTRIÕPPE ÜLIÕPILASTELE

Magistriõppe üliõpilased, kes soovivad osaleda Erasmus Munduse ühises magistriõppekavas, peavad olema varem omandanud esimese kõrghariduskraadi¹⁸³ või tõendama samaväärse tasandi õppe läbimist liikmesriigi õigusaktide ja tavade kohaselt. Iga Erasmus Munduse ühise magistriõppe konsortsium vastutab üliõpilase esitatavate taotluste menetlemise ja valikukriteeriumide kindlaksmääramise eest kooskõlas rakendusameti veebisaidil avaldatud nõuete ja suunistega. Selles

¹⁸² Valikumenetlus peab olema korraldatud nii, et oleks tagatud parimate õpilaste väljavalimine kogu maailmast.

¹⁸³ Ehkki see tingimus peab olema magistrikursusele registreerimisel ilmingimata täidetud, võib Erasmus Munduse ühise magistriõppe konsortsium teha otsuse võtta vastu stipendiumitaotlusi ka üliõpilastelt, kes on jõudnud oma esimese kõrghariduskraadi omandamisel viimasesse aastasse.

kontekstis võivad üliõpilased kandideerida Erasmus Munduse ühise magistriõppekava stipendiumile mistahes Erasmus+ Erasmus Munduse kursuse raames omal valikul (Erasmus Munduse ühiste magistriõppekavade kataloogi leiab aadressilt http://eacea.ec.europa.eu/erasmus-plus/library/emimd-catalogue_en), kuid sealjuures kehtib kuni kolme ühisõppekava piirang ühe akadeemilise aasta kohta.

Programmi Erasmus+ alla kuuluva Erasmus Munduse ühise magistriõppekava üliõpilase stipendiume võib anda maailma iga piirkonna üliõpilastele. Konsortsium peab arvestama geograafilist tasakaalu, s.t samal vastuvõtuperioodil võib Erasmus Munduse ühise magistriõppekava stipendiumi määrata kõige rohkem kolmele sama riigi /sama kodakondsusega kandidaadile. Topeltkodakondsusega üliõpilased peavad täpsustama kodakondsuse, mida nad stipendiumi taotlemisel kasutavad. Lisavahendite eraldamisel konkreetsete maailma piirkondade jaoks võib siiski kohaldada erieeskirju. Erasmus Munduse ühise magistriõppe konsortsiume ärgitatakse ka vastu võtma ennast ise rahastavaid üliõpilasi¹⁸⁴, kes moodustavad programmi Erasmus+ stipendiumisaajatest umbes 25 %.

Erasmus Munduse ühise magistriõppekava stipendiume määratakse osalemiseks terves Erasmus Munduse ühise magistriõppekava programmis. Stipendiumisaajad ei saa üle kanda ülikooli ainepunkte, mis on omandatud kursustel enne nende vastuvõtmist Erasmus Munduse ühisele magistriõppekavale, et vähendada nende abil ühise programmi kohast kohustuslikku tegevust. Peale selle ei saa Erasmus Munduse ühise magistriõppekava stipendiumisaajad saada samal ajal õpirände toetust, mida eraldatakse üliõpilastele või kõrgkoolide töötajatele muude ELi eelarvest rahastatavate kõrgharidusprogrammide raames, ja vastupidi.

Erasmus Munduse ühise magistriõppekava rakendamiseeskirjade täieliku läbipaistvuse tagamiseks, samuti vastuvõetud üliõpilaste õiguste ja vastutuse määratlemiseks Erasmus Munduse ühise magistriõppe konsortsiumi suhtes peavad mõlemad osalejad (vastu võetud üliõpilased ja Erasmus Munduse ühise magistriõppe konsortsiumid) allkirjastama enne üliõpilaste vastuvõtmist Erasmus Munduse ühise magistriõppekava kursusele lepingu (vt näidist rakendusameti veebisaidil). Selles lepingus käsitletakse kõiki akadeemilisi, rahalisi, halduslikke, käitumise jms aspekte, mis on seotud Erasmus Munduse ühise magistriõppekava rakendamisega, ja stipendiumisaajate puhul stipendiumi haldamisega. Leping peaks sisaldama minimaalse arvu ECTSi ainepunktide edukat omandamist kajastavaid tulemusnäitajaid (ja tagajärgi nende mitteomandamise korral), teavet üliõpilasele osutatavate teenuste kohta, samuti ravi-/sotsiaalkindlustuse, õpirände nõuete ja väitekirja/eksami/lõpetamisega seotud nõudeid. Läbipaistvuse huvides tuleb üliõpilasega sõlmitava lepingu vorm avaldada konsortsiumi Erasmus Munduse ühise magistriõppekava veebisaidil (kõikidel Erasmus Munduse ühistel magistriõppekavadel peab olema eraldi veebisait).

3. SEIRE JA KVALITEEDI TAGAMINE

Selleks et Erasmus Munduse ühise magistriõppekava kursuste läbiviimise üle saaks teostada tõhusalt järelevalvet, peavad toetust saavad konsortsiumid kohaldama mitmeid seire- ja kvaliteedi tagamise mehhanisme:

- ühise kvaliteedi tagamise kava väljatöötamine, mis sisaldab ühtseid hindamismeetodeid ja -kriteeriume, rakendamise kooskõlastatud ajakava/vaheetappe ja järelemeetmeid. See kvaliteedi tagamise protseduur, eelkõige sisemised ja välised hindamismenetlused, tagasiside näitajate kohta (nt lõpetanute tööhõive, jätkusuutlikkus) jms tuleb lõimida taotlemise etapis Erasmus Munduse ühise magistriõppekava projekti kavandisse. Konsortsium teavitab rakendusametit kvaliteedi tagamise tulemustest ja tehtud järeldustest;
- regulaarsete eduaruannete esitamine (mõnel juhul on need järgmise stipendiumiosa väljamaksmise eelduseks);
- üliõpilase õpirände ja tulemuste kvantitatiivne ja kvalitatiivne seire (elluviidud meetmed, omandatud ECTSi ainepunktid ja omistatud kraadid) rakendusameti veebiplatvormi Mobility Tools kaudu;
- kontaktid ja koostöö (kui see on asjakohane ja oodatud) Erasmus Munduse vilistlasühendusega (vilistlasühenduse veebisait asub aadressil www.em-a.eu);
- ühised kohtumised osalevate kõrgkoolide, üliõpilaste esindajate, rakendusameti programmiametniku/-ametnike, asjaomaste riiklike büroode töötajate ja vajaduse korral välisekspertidega; Erasmus Munduse ühise magistriõppekava konsortsium peab korraldama toetuslepingu kehtivuse ajal vähemalt kaks kohtumist;
- tagasiside vastuvõetud üliõpilastelt;
- osalemine komisjoni, riiklike büroode või rakendusameti korraldatavatel temaatilistel klasterite kohtumistel, et soodustada heade tavade vahetamist ja üksteiselt õppimist.

4. ERASMUS MUNDUSE ÜHISE MAGISTRIÕPPE KONSORTSIUMI VALIKUMENETLUS

Erasmus Munduse ühise magistriõppeprogrammi peamine eesmärk on ligi meelitada, välja valida ja rahastada tippaset. Seda tuleks mõista nii peamiste osalejate (täieõiguslikud partnerid ja Erasmus Munduse ühise magistriõppekava üliõpilased)

¹⁸⁴ End ise rahastavad üliõpilased maksavad õpingute eest ise või saavad stipendiumi mõne muu kava raames.

akadeemilise kvaliteedina kui ka nende konsortsiumide rakendussuutlikkusena, millelt oodatakse lõimitud rahvusvahelise õppeprogrammi läbiviimist programmi- ja partnerriikide üliõpilastega. Ettepanekuid hindavad põhjalikult teaduseksperdid üheetapilisel hindamisel.

Nelja kriteeriumi (s.t projekti asjakohasus, projekti ülesehituse ja elluviimise kvaliteet, projektimeeskonna ja koostöökorralduse kvaliteet, mõju ja tulemuste levitamine) hindamise põhjal koostatakse kõikide ettepanekute pingerida. Rahastamist kaalutakse üksnes nende ettepanekute puhul, mis ületasid miinimumkünnise (vähemalt 30 punkti 40st) kriteeriumi „Projekti asjakohasus” raames ja said vähemalt 70 punkti 100st.

Neid ettepanekuid, mis ületavad kõik künnised, hinnatakse partnerriigi sihtpiirkondade jaoks lisastipendiumi saamiseks, nagu on määratud kindlaks jaos „Lisastipendiumid sihtpiirkondadest pärit üliõpilastele”. Sõltumatud teaduseksperdid analüüsivad ja hindavad vastavust lisatoetuse määramise kriteeriumile: „Projekti asjakohasus sihtpiirkonnas/-piirkondades” ja näitavad „jah/ei”-vastustega küsimuste põhjal, kas teave on asjakohane.

Lisakriteeriumi hindamine ei mõjuta algset pingerida, mis tuleneb neljast kriteeriumist (projekti asjakohasus, projekti ülesehituse ja elluviimise kvaliteet, projektimeeskonna ja koostöökorralduse kvaliteet, mõju ja tulemuste levitamine).

STRATEEGILISED PARTNERLUSED

1. PROJEKTI VORMID

Strateegilised partnerlused toetavad laia ja paindlikku meetmete valikut eesmärgiga rakendada innovaatilisi tavasid, edendada organisatsioonide arengut ja ajakohastamist ning toetada poliitilist arengut Euroopa, riigi ja piirkonna tasandil.

Olenevalt projekti eesmärkidest, osalevatest organisatsioonidest, eeldatavast mõjust ja muudest elementidest võivad strateegilised partnerlused olla erineva ulatusega ning selle järgi on kohandatud nende tegevus. Lihtsustatult öeldes võimaldab see meede osalevatel organisatsioonidel koguda rahvusvahelise koostöö kogemusi ja tõsta oma suutlikkust, ent ühtlasi saavutada kvaliteetseid innovaatilisi tulemusi. Projektitaotluse kvaliteedi hindamine peab olema proportsionaalne koostöö eesmärkidega ja kaasatud organisatsioonide laadiga.

Järgmises jaos antakse ülevaade sellest, mis liiki meetmeid võib ellu viia strateegiliste partnerluste raames, edendades sektoriteülest koostööd või tegutsedes konkreetsetes hariduse, koolituse ja noorte valdkonnas. See jagu on pelgalt illustratiivne ja ei takista osalevatel organisatsioonidel kavandamast oma projekte sellest erineval viisil.

MEETMED:

- õppekava, kursused, ühised õppeprogrammid, ühtsed moodulid (sealhulgas e-moodulid), suurema hulga erinevate õppimisviiside kasutuselevõtt (kaug-, osaaajaga, moodulõpe);
- õppe-, õpetamis-, koolitus-, noorsootöö materjalid ja meetodid, pedagoogilised lähenemisviisid ja vahendid;
- projektipõhine koostöö, üksteiselt õppimine, töötoad, virtuaalsed laborid, virtuaalsed koostööruumid;
- suutlikkuse suurendamine ja võrgustike loomise meetmed;
- strateegiliste koostöökavade väljatöötamine ja rakendamine;
- teavitamis-, suunamis-, juhendamise- ja nõustamistegevus;
- ülevaated, võrdlevad analüüsid, tõendusmaterjali kogumine, reaalses elus esinevate juhtumite uurimine;
- kvaliteetsete standardite ja pädevuspõhiste ametikirjelduste väljatöötamine;
- kvalifikatsiooniraamistike täiustamine, ainepunktide ülekandmine, kvaliteedi tagamine, tunnustamine ja valideerimine;
- koolitus-, õpetamis- ja õppetegevused (vt punkt 2 allpool).

Peale selle oodatakse kõikidelt strateegilistelt partnerlustelt oma tulemuste suunatud ja laialdast levitamist, et ärgitada neid tulemusi ulatuslikumalt kasutama ja suurendada nende mõju väljaspool projektis vahetult osalevaid organisatsioone. Levitamise nõuded peavad olema proportsionaalsed projekti eesmärgi ja ulatusega.

Erinevates hariduse, koolituse ja noorte valdkondades nagu ka muudes sotsiaal-majanduslikes sektorites tegutsevad organisatsioonid ja institutsioonid võivad teha koostööd, et saavutada oma projektide kaudu eesmärgid ühes või mitmes hariduse, koolituse ja noorte valdkonnas. Järgmist liiki meetmed on kõikides osutatud valdkondades eriti olulised, et saavutada käesoleva juhendi B osas kirjeldatud poliitilised eesmärgid kas sektori piires või sektoriteülesest.

SEKTORITEVAHELINE KOOSTÖÖ

Arendada, katsetada, kohandada ja rakendada innovaatilisi tavasid, mis on seotud:

- eri haridusvaldkondade ja kohalike/piirkonna ettevõtete vahelise strateegilise koostööga, mille eesmärk on näiteks uurida tööalast konkurentsivõimet või hõlbustada suundumist tööturule või ühelt hariduse tasandilt teisele;
- ühiste teadusprojektidega, näiteks valdkonnaüleste pädevustega seotud õpitulemuste hindamine, mis viiakse ellu kõrgkoolide ja teiste haridustasandite partnerluse kaudu;
- formaalhariduse ja mitteformaalse/informaalse hariduse pakkujate strateegilise koostööga, mis on seotud näiteks IKT-põhise õppega või digitaalse lõimumise edendamise õppimise puhul;
- haridusvaldkondade üleselt välja töötatud sidusate pedagoogiliste lähenemisviiside ja meetodikate, eriti valdkonnaüleste pädevusi (nagu ettevõtlusalased oskused) pakkuvate lähenemisviiside ja meetodikate uurimine ja analüüsimisega;
- eri haridusvaldkondadest (nt alusharidus ja keskharidus) pärit partnerite projektipõhise riikidevahelise koostööga, et uurida ainete õpetamist võõrkeeltes¹⁸⁵ või vastastikust õppimist suurendamiseks eri hariduse, koolituse ja noorte valdkondadest pärit igas vanuses õppijate, sealhulgas sisserändaja taustaga õppijate keelteoskust;
- Koostöö ja tavade vahetamine töötajate vahel, kes vastutavad eri haridustasanditel tugiteenuste eest, nagu näiteks suunamine, nõustamine, juhendamismeetodid ja töövahendid, süsteemide arendamine, mis aitavad jälgida

¹⁸⁵ Sisu ja keele integreeritud õpe.

üliõpilaste arengut; või üliõpilastele tugiteenuste osutamisega seotud töötajate vahel, et tõsta haridusvaldkondade üleselt kvaliteeti ja suurendada sidusust;

- haridustasandiüleste partnerlustega, millega parandatakse juurdepääsu avatud õppematerjalidele ja õppimist nende materjalide kaudu, jagades parimaid tavaid ja arendades avatud õppematerjale eri tasanditel;
- ühiste teadusprojektidega, mis hõlmavad hariduse ja noorte valdkondade ülest partnerlust, mille raames uuritakse õppimise analüüsimise ja üldsuse antud hinnangu potentsiaali, et parandada õppimise kvaliteeti;
- koolide, kutsehariduse ja -koolituse pakkujate ning kõrgkoolide vahelise koostööga, et uurida meetmeid, mille eesmärk on suurendada ELi ja riiklike läbipaistvuse ja tunnustamise vahendite sidusust;
- noorte valdkonna ja kõrgkoolide koostööga, et hõlbustada mitteformaalse ja informaalset õppimise tunnustamist ja valideerimist ning nende läbimist formaalhariduse pakutavate võimaluste abil, nagu ka üleminekut ühest valdkonnast teise.

KÕRGHARIDUSE VALDKOND

- Arendada, katsetada, kohandada ja rakendada innovaatilisi tavaid, mis on seotud:
  - ühiste õppeprogrammide ja -kavade, intensiivprogrammide ja ühtsete moodulitega – sealhulgas e-moodulitega – eri riikidest, valdkondades ja majandussektoritest (avalik/era) pärit partnerluses osalejatele, millega tagatakse vastavus tööturu vajadustele,
  - projektipõhise riikidevahelise koostööga ettevõtete ja üliõpilaste/ kõrgkoolide töötajate vahel, et uurida reaalses elus esinevaid juhtumeid,
  - pedagoogiliste lähenemisviiside ja meetodikatega, eriti nendega, mis arendavad valdkonnaüleseid pädevusi, ettevõtlikkust ja loovat mõtlemist, sealhulgas võttes kasutusele mitut teadusharu hõlmavad, teadusharude ülesed ja teadusharude vahelised lähenemisviisid, sulandades õpirände süstemaatilisemalt õppekavadesse (lõimitud õpiränne) ja kasutades tulemuslikumalt IKTd,
  - mitmekesisemate õppimisviiside (kaug-, osaaajaga, moodulõpe) kasutuselevõttuga, eriti isikustatud õppe uute vormide, avatud õppematerjalide ja virtuaalse õpirände strateegilise kasutamise ning virtuaalsete õppeplatvormide kaudu,
  - uute lähenemisviisidega, et hõlbustada haridussektorite vahelisi üleminekuid (varasema õppe valideerimise ja paindlike õppevõimaluste – moodulõpe, kombineeritud õpe jms – rakendamise kaudu),
  - kutsealase suunamise ja nõustamise ning juhendamise meetodite ja vahenditega,
  - kõrgkoolide koostööga kohalike/piirkondlike ametiasutuste ja muude sidusrühmadega, mis põhineb rahvusvahelises keskkonnas toimival ühistegevusel, et edendada sildade loomiseks ja teadmiste jagamiseks erinevate formaalse ja informaalsete hariduse ning koolituse sektorite vahel piirkondlikku arengut ja valdkonnaülest koostööd,
  - koostöö ja tavade vahetamine töötajate vahel, kes vastutavad tugiteenuste eest, nagu näiteks suunamine, nõustamine, juhendamismeetodid ja töövahendid, süsteemide arendamine, mis aitavad jälgida üliõpilaste arengut; või üliõpilastele tugiteenuste osutamisega seotud töötajate vahel, et tõsta kvaliteeti (st ligi meelitada ja alal hoida mittetraditsioonilisi õppijaid, näiteks täiskasvanuid ja kõrghariduses alaesindatud rühmi).
- hõlbustada oskuste ja pädevuste tunnustamist ja sertifitseerimist riiklikul tasandil tõhusa kvaliteedi tagamise abil, mis põhineb õpitulemustel ja nende sidumisel Euroopa ja riiklike kvalifikatsiooniraamistikuga;
- töötada üliõpilaste ja kõrgkoolide lõpetajate jaoks välja paindlikud üleminekud, sealhulgas valideerida nende eelnev õpe.

KUTSEHARIDUSE JA -KOOLITUSE VALDKOND

- Arendada, katsetada, kohandada ja rakendada innovaatilisi tavaid, mis on seotud:
  - pädevusstandardite uuesti määratlemise/määratlemisega kooskõlas õpitulemustega; kutsehariduse ja -koolituse õppekavade ja kursuste, samuti nende juurde kuuluvate õppematerjalide ja töövahendite vastava kohandamise või arendamisega,
  - kutsehariduse ja -koolituse valdkonna õppe- ja õpetamismeetodite ning pedagoogiliste lähenemisviisidega, eriti nendega, mis pakuvad põhipädevusi ja -oskusi ja keeleoskust ning keskenduvad IKT kasutamisele,
  - praktiliste koolituskeemide uute vormide ning reaalses elus esinevate juhtumite uurimisega äri ja tööstuse valdkonnas, ettevõtete ja kutseõppeasutuste õppijate/töötajate vahelise projektipõhise riikidevahelise koostöö arendamise ja rakendamisega,
  - uute kutsehariduse ja -koolituse valdkonna õpetamis- ja koolitusmaterjalide ning meetodite arendamise ja pakumise, kaasa arvatud tööpõhine õpe, virtuaalne õpiränne, avatud õppematerjalid ja IKT võimaluste tulemuslik rakendamine, näiteks tööturu vajadustele kohandatud virtuaalsete laboratooriumide/töökohtade loomine,
  - kutsealase suunamise ja nõustamise ning juhendamise meetodite ja vahenditega,

- kutsehariduse ja -koolituse valdkonna õpetajate, koolitajate ja muude töötajate professionaalsuse suurendamise ja ametialase arengu vahendite ja meetoditega, pöörates erilist tähelepanu õpetajate ja koolitajate formaalhariduse täiustamisele ja töötamise ajal koolitamisele,
- kutseharidusorganisatsioonide haldamise ja juhtimisega,
- strateegilise koostööga kutsehariduse ja koolituse pakkujate ja kohalike/piirkondlike äriühingute, sealhulgas majandusarenguga tegelevate asutuste vahel,
- koostööga kutsehariduse ja -koolituse pakkujate, kõrgkoolide ja disaini-, kunsti-, teadus- ja innovatsioonikeskuste vahel, et arendada loovust ja innovaativsus;
- hõlbustada oskuste ja pädevuste tunnustamist ja sertifitseerimist riiklikul tasandil, sidudes need Euroopa ja riiklike kvalifikatsiooniraamistikuga ja kasutades ELi vahendeid. töötada kutseharidus- ja -koolitusasutuse õppijatele ja lõpetajatele välja paindlikud üleminekud, sealhulgas valideerida nende eelnev õpe;
- rakendada kutseõppeasutustes ainepunktide ülekandmist (ECVET) ja kvaliteedi tagamist (EQAVET).

ÜLDHARIDUSE VALDKOND

- Arendada, katsetada, kohandada ja rakendada innovaativseid tavasid, mis on seotud:
  - uute õppekavade, kursuste, õppematerjalide ja -vahenditega,
  - õppe- ja õpetamismetoodikate ning pedagoogiliste lähenemisviisidega, eriti nendega, mis pakuvad põhipädevusi ja -oskusi ja keeleoskust ning keskenduvad IKT kasutamisele,
  - praktiliste koolitusskeemide uute vormide ning reaalses elus esinevate juhtumite uurimisega äri ja tööstuse valdkonnas,
  - õppimise ning hariduse ja koolituse pakkumise uusi vorme, sealhulgas kasutada strateegiliselt avatud ja paindlikku õpet, virtuaalset õpirännet ja avatud õppematerjale ning rakendada tulemuslikumalt IKT võimalusi;
  - suunamise, nõustamise ning juhendamise meetodeid ja vahendeid;
  - õpetajate, koolitajate ja muude töötajate professionaalsuse suurendamise ja ametialase arengu vahendite ja meetoditega, pöörates erilist tähelepanu õpetajate formaalhariduse täiustamisele ja töötamise ajal koolitamisele,
  - haridus- ja koolitusasutuste haldamise ja juhtimisega,
  - erinevate hariduse, koolituse ja noorte valdkondade organisatsioonide vahelise teavitustegevusega,
  - strateegilise koostööga ühelt poolt õppe pakkujate ja teiselt poolt kohalike/piirkondlike ametiasutuste vahel;
- vahetada kogemusi ja häid tavasid, viia ellu meetmeid, mis võimaldavad üksteiselt õppida, ja korraldada seminare;
- teha ühiseid vaatlusi, ülevaateid, uuringuid ja analüüse;
- hõlbustada oskuste ja pädevuste tunnustamist ja sertifitseerimist riiklikul tasandil, sidudes need Euroopa ja riiklike kvalifikatsiooniraamistikuga ja kasutades ELi vahendeid.
- Edendada koostööd erinevate programmiriikide kohalike ja/või piirkondlike kooliasutuste vahel, et toetada tööturul või hariduse, koolituse ja noorte valdkonnas tegutsevaid koole ning kohalikke era- ja kodanikühiskonna organisatsioone kaasavate projektide kaudu strateegilist arengut.

TÄISKASVANUHARIDUSE VALDKOND

- Arendada, katsetada, kohandada ja rakendada innovaativseid tavasid, mis on seotud:
  - täiskasvanud õppijatele ette nähtud uute õppekavade ja kursuste ning nendega seotud õppematerjalide ja -vahenditega,
  - täiskasvanud õppijatele ette nähtud õppe- ja õpetamismetoodite ning pedagoogiliste lähenemisviisidega, eriti nendega, mis pakuvad põhipädevusi ja -oskusi ja keeleoskust ning keskenduvad IKT kasutamisele,
  - täiskasvanuõppe ja -hariduse pakkumise uute vormidega, eriti avatud ja paindlikku õppe, virtuaalse õpirände ja avatud õppematerjalide strateegilise kasutamise ning IKT võimaluste tulemuslikuma rakendamisega,
  - täiskasvanud õppijate suunamise, nõustamise ning juhendamise meetodite ja vahenditega,
  - täiskasvanuhariduse valdkonna õpetajate ja muude töötajate professionaalsuse suurendamise ja ametialase arengu vahendite ja meetoditega, pöörates erilist tähelepanu täiskasvanuhariduse valdkonna õpetajate formaalhariduse täiustamisele ja töötamise ajal koolitamisele,
  - täiskasvanuhariduse valdkonna organisatsioonide haldamise ja juhtimisega,
  - erinevate hariduse, koolituse ja noorte valdkondade organisatsioonide vahelise teavitustegevusega,
  - strateegilise koostööga ühelt poolt täiskasvanuõppe pakkujate ja teiselt poolt kohalike/piirkondlike ametiasutuste vahel;
- pakkuda täiskasvanud õppijatele paindlikke üleminekuid, sealhulgas valideerida nende eelnev õpe:
  - juhtimis- või rakendamismudelite ja lähenemisviiside võrdlev analüüs,
  - informaalset ja mitteformaalset õppe kaudu omandatud teadmiste ja pädevuste hindamise meetodite praktiline rakendamine ja katsetamine;
- parandada täiskasvanute juurdepääsu õppimisvõimalustele:

- mitmeotstarbeliste õppekeskuste ja õppe pakujate piirkondlike võrgustike arengu toetamine,
- meetmed nende organisatsioonide õppemõõtmte tugevdamiseks, kes ei ole seotud eeskätt haridusega (näiteks kultuuriorganisatsioonid),
- koolituskursuste arendamine, et parandada Euroopa koolituskursuste kättesaadavust ja kvaliteeti täiskasvanuhariduse valdkonna õpetajatele, juhtidele või muudele asjaomase valdkonna töötajatele;
- hõlbustada oskuste ja pädevuste tunnustamist ja sertifitseerimist riiklikul tasandil, sidudes need Euroopa ja riiklike kvalifikatsiooniraamistikega ja kasutades ELi vahendeid.

NOORTE VALDKOND

- Noorsootöölalane ühistegevus innovaatiliste tavade arendamiseks, katsetamiseks, kohandamiseks ja/või rakendamiseks noortega tehtavas töös. Tegevused võivad hõlmata järgmist:
  - noorte põhipädevuste ja -oskuste, samuti keele- ja IKT oskuste edendamiseks kasutatavad meetodid, vahendid ja materjalid,
  - noorsootöötajate professionaalsuse suurendamiseks ja ametialaseks arendamiseks kasutatavad meetodid, vahendid ja materjalid (nt õppekavad, koolitusmoodulid, tugimaterjalid, head tavad, valideerimisvahendid jms),
  - uued vormid noortega töötamiseks ning koolituse ja toe pakkumiseks, eriti avatud ja paindliku õppe, virtuaalse õpirände ja avatud õppematerjalide strateegiline kasutamine ning IKT võimaluste tulemuslikum rakendamine,
  - noorsootöö programmid ja vahendid sotsiaalse tõrjutuse ja koolist väljalangemise vastu võitlemiseks,
  - strateegiline võrgustike loomine ja koostöö noorteorganisatsioonide seas ja/või hariduse ja koolituse valdkonnas ning tööturul tegutsevate organisatsioonidega,
  - strateegiline koostöö kohalike/piirkondlike ametiasutustega;
- oskuste ja pädevuste tunnustamine ja sertifitseerimine riiklikul tasandil, sidudes need Euroopa ja riiklike kvalifikatsiooniraamistikega ja kasutades ELi vahendeid;
- riikidevahelised noortealgatused: sotsiaalset vastutust ja ettevõtlikkust edendav ühistegevus, milles osalevad kaks või enam eri riikidest pärit noorterühma (vt allpool).

KESKENDUMINE:

- loovusele, innovatsioonile ja ajakohastamisele;
- info- ja kommunikatsioonitehnoloogia (IKT) ja virtuaalse koostöö strateegilisele kasutamisele;
- avatud õppematerjalidele;
- hariduse, koolituse ja noorsootöö kvaliteedile;
- ettevõtlikulalasele haridusele (sh sotsiaalne ettevõtlikus);
- võrdsusele ja kaasatusele;
- põhioskuste ja valdkonnaülestele oskustele (keeleoskus, digitaaloskused ja ettevõtlikulalased oskused);
- õpitulemuste tunnustamisele ja valideerimisele formaalse, mitteformaalse ja informaalne õppimise puhul;
- paindlike õppevormide edendamisele;
- professionaalsuse suurendamisele ja ametialase arengule hariduse, koolituse ja noorsootöö valdkonnas;
- juhtimis- ja eestvedamisoskustele;
- noorte aktiivsele osalemisele ühiskonnas;
- institutsioonidevahelisele koostööle;
- piirkondadevahelisele koostööle;
- poliitika ja praktika vahelisele koostoimele.

SIHTRÜHMAD JA OSALEJAD:

- praktikud;
- hariduse ja koolitusega tegelevad töötajad;
- noorsootöötajad;
- eksperdid, spetsialistid, professionaalid;
- üliõpilased, praktikandid, õpipoisid, kooliõpilased, täiskasvanud õppijad, noored, vabatahtlikud;
- mittetöötavad ja mitteõppivad noored;
- vähemate võimalustega noored;
- haridussüsteemist varakult lahkunud noored;
- otsusetegijad;
- teadlased.

PARTNERID, KEDA VÕIB KAASATA SAMASSE PROJEKTI

- haridus-, koolitus- ja noorteorganisatsioonid;

- valdkondade ja sektorite üleselt tegutsevad organisatsioonid (nt pädevuskeskused või kaubanduskojad), avaliku sektori asutused;
- ettevõtted, äriühingud, ärivaldkonna ja tööturu esindajad;
- kogukonnaorganisatsioonid;
- teadus- ja innovatsiooniasutused;
- kodanikühiskonna organisatsioonid;
- sotsiaalpartnerid.

2. STRATEEGILISTESSE PARTNERLUSTESSE LÕIMITUD KOOLITUS, ÕPETAMINE JA ÕPE

Strateegiliste partnerluste raames on võimalik korraldada ka üksikisikute koolitamise, õpetamise ja õppimisega seotud meetmeid, seni kuni need toovad projekti eesmärkide saavutamisse lisaväärtust. Mõned nendest meetmetest on eriti asjakohased ühes või mitmes hariduse, koolituse ja noorte valdkonnas:

Meetme liik	Valdkond
Õppijate kombineeritud liikuvus	Kõik hariduse, koolituse ja noorte valdkonnad
Lühiajalised õpilasarühmade vahetused	Üldharidus
Intensiivõppe programmid	Kõrgharidus
Õpilaste pikaajaline õpiränne	Üldharidus
Pikaajaline õpetamine või koolitamine	Kõrgharidus, kutseharidus ja -koolitus, täiskasvanuharidus
Noorsootöötajate pikaajaline liikuvus	Noorte valdkond
Ühised lühiajalised personalikoolitused	Kõik hariduse, koolituse ja noorte valdkonnad

Eespool loetletud meetmeid on kirjeldatud täiendavalt järgmistes jagudes.

ÕPPIJAD

INTENSIIVÕPPE PROGRAMMID (5 PÄEVA KUNI 2 KUUD)

Intensiivõppeprogramm on lühiajaline õppeprogramm, mis toob kokku osalevate kõrgkoolide üliõpilased ja õppejõud, samuti muud asjaomased eksperdid/spetsialistid/professionaalid eesmärgiga:

- elavdada erialaste teemade tõhusat ja rahvusvahelist õpetamist;
- anda üliõpilastele ja õppejõududele võimalus koostööks mitmerahvuselistes ja mitmeid valdkondi hõlmavates rühmades ning saada sel viisil kasu konkreetsetest õppimis- ja õpetamistingimustest, mis ei ole üksikus asutuses kättesaadavad, ning läheneda õpitavale teemale uuest vaatenurgast;
- võimaldada õppejõududel vahetada mõtteid õpetamise sisu üle, läheneda õppekavadele uuel moel, katsetada innovaatilisi õpetamismeetodeid, mis võiksid lõppkokkuvõttes kujuneda rahvusvahelises õpikeskkonnas uue ühise kursuse või õppekava osaks.

Intensiivõppeprogrammi soovitatavad tunnused on järgmised:

- programmi raames tuleks pakkuda osalevatele õpetajatele ja üliõpilastele selgesti eristuvaid uusi õppevõimalusi, oskuste arendamist, juurdepääsu teabele, kõige uuematele teadustulemustele, muudele teadmistele jms;
- osalevate üliõpilaste töökoormust tuleks tunnustada ECTS-i (või samaväärse süsteemi) ainepunktidega;
- programmi ettevalmistamise ja järelmeetmete võtmise toetamiseks tuleks kasutada IKT-vahendeid ja -teenuseid, panustades sellega asjaomases ainevaldkonnas jätkusuutliku õppekogukonna loomisse;
- kõrgkooli töötajate ja üliõpilaste suhe peaks tagama õpperuumis aktiivse osalemise;
- välisüliõpilaste ja kohalike üliõpilaste ja kõrgkooli töötajate osalemine tuleks hoida tasakaalus;
- programmi raames tuleks rakendada tugevat valdkonnaülest lähenemisviisi, mis soodustab erinevate akadeemiliste valdkondade üliõpilaste ühistegevust;
- programmidega tuleks toetada ainepõhiste pädevustega seotud õpitulemuste kõrval valdkonnaüleste pädevuste ülekandmist.

Intensiivõppeprogrammis osalejad (õppejõud ja üliõpilased) valib välja strateegilise partnerluse konsortsium.

Õpetamiseks ja koolituseks määratud tundide arv peab tagama, et põhiosa välismaal veedetud ajast on seotud hariduse ja koolitusega, mitte uurimistöö või muu tegevusega.

ÜLIÕPILASTE, PRAKTIKANTIDE, TÄISKASVANUD ÕPPIJATE, KOOLIÕPILASTE JA NOORTE KOMBINEERITUD ÕPIRÄNNE (5 PÄEVA KUNI 2 KUUD KESTEV FÜÜSILINE ÕPIRÄNNE)

Tegevused, mis kombineerivad ühe või mitu lühikest füüsilise liikuvuse perioodi (kokku kuni 2 kuud) virtuaalse õpirändega (info- ja kommunikatsioonitehnoloogia, nagu ühised koostööruumid, otsevoogedastus, videokonverentsid, sotsiaalmeedia jms kasutamine füüsilise õpirände õpitulemuste täiendamiseks või pikendamiseks). Kombineeritud liikuvust võib kasutada füüsilise liikuvuse ettevalmistamiseks, toetamiseks ja järelmeetmete võtmiseks. Seda saab kohandada ka erivajadustega või vähemate võimalustega inimestele, aidates neil ületada pikaajalise füüsilise liikuvusega seotud takistusi.

LÜHIAJALISED ÕPILASRÜHMAD VAHETUSED (5 PÄEVA KUNI 2 KUUD)

Lühiajalisi õpilasarühmade vahetusi võib korraldada samas strateegilises partnerluses osalevate eri riikide koolide vahel. Selliste ettevõtmiste ajal töötavad õpilased koos ühes partnerkoolis ja neid võib majutada üksteise peredes. Ühine projektitöö külaskäikude raames tuleks siduda strateegilise partnerluse eesmärkidega. Juhime tähelepanu asjaolule, et partnerkoolidevaheline koostöö ei tohiks piirduda ainult kõnealuste ettevõtmistega, vaid peaks hõlmama ka ühiseid veebipõhiseid ja kohalikke tegevusi. Koole innustatakse kasutama eTwinningut, et teha projekti raames koostööd enne ja pärast õpirändega seotud ettevõtmisi.

Lühiajaliste õpilasarühmade vahetuste puhul peaksid täiskasvanud alati õpilasi saama, et tagada viimaste kaitse ja ohutus, aga ka tõhus õppimine õpirände kogemusest.

Ühise projektitöö raames toimuvad kohtumised külaskäikude ajal peaksid andma eri riikide õpilastele ja õpetajatele võimaluse teha koostööd ühel või mitmel ühist huvi pakkuva teemal. Kohtumised aitavad õpilastel ja õpetajatel omandada ja täiendada mitte ainult projektis käsitletava teema või ainevaldkonnaga seotud oskusi, vaid edendada ka meeskonnatööd, kultuuridevahelist õpet, sotsiaalseid suhteid, projektitegevuste kavandamist ja teostamist ning IKT kasutamist. Osalemine ühises projektitöös koos eri riikide partnerkoolide õpilasarühmadega annab õpilastele ja õpetajatele ühtlasi võimaluse praktiseerida võõrkeeli ja suurendada oma motivatsiooni võõrkeeli õppida.

Projektiga seotud tegevused peaksid ideaalvariandis olema lõimitud kooli tavapärase tegevusega ja lülitatud osalevate õpilaste õppekavasse. Õpilased tuleks kaasata projekti kõikidel etappidel, kaasa arvatud tegevuse kavandamine, korraldamine ja hindamine.

ÕPILASTE PIKAAJALINE ÕPIRÄNNE (2–12 KUUD)

Meetme eesmärk on tugevdada koostööd samasse strateegilise partnerluse kaasatud koolide vahel. Liikuvusmeetmed peaksid olema seotud strateegilise partnerluse eesmärkidega ja tuleb lõimida projekti ülesehitusse. Koole innustatakse kasutama eTwinningut, et teha projekti raames koostööd enne õpilaste õpirännet, selle jooksul ja pärast seda. Need meetmed peaksid maksimeerima osalevatele koolidele avaldatavat mõju. Meede võimaldab õpilastel kujundada ka oma arusaama Euroopa kultuuride ja keelte mitmekesisusest ning aitab neil omandada isiklikuks arenguks vajalikke pädevusi. Partnerluse kaasatud koolid peavad tegema koostööd õppelepingute kavandamisel, välismaal asuvas partnerkoolis läbitud õpingute tunnustamisel ja Euroopa mõõtme tugevdamisel üldhariduses. Ühtlasi peaks see meede andma õpirände korraldamise ja elluviimisega seotud õpetajatele väärtusliku rahvusvahelise pedagoogilise kogemuse.

Osalejate väljavalimisega tegelevad koolid. Õpilased peavad olema vähemalt 14aastased ja nad peavad õppima strateegilises partnerluses osalevas koolis täiskoormusega. Väljavalitud õpilased võivad viibida välismaal vastuvõtvast koolis ja peres 2–12 kuud.

Õpilaste vastastikune vahetamine vastuvõtvate koolide/perede vahel on soovitatav, kuid mitte kohustuslik.

Kõik õpirändega seotud osalejad – koolid, õpilased, nende vanemad ja vastuvõtvad pered – peaksid tutvuma õpilaste õpirännet käsitleva erijuhendiga, mille eesmärk on aidata neil ettenähtud meetmeid ellu viia ning tagada kaasatud õpilaste turvalisus ja heaolu. Juhendis on üksikasjalikumalt esitatud rollid ja vastutusvaldkonnad, selles antakse juhtnööre ja pakutakse osalejatele vajalikke malle ja vorme. Juhend on kättesaadav inglise keeles EUROPA veebisaidil ja tõlgitud kujul asjaomaste riiklike büroode veebisaitidel.

VEEBIPÕHINE KEELETUGI

Strateegilise partnerluse raames ellu viidavates pikaajalistes (2–12 kuud) liikuvusmeetmetes osalejatel on võimalik saada keelelist ettevalmistust. Sel eesmärgil seatakse programmi käigus järk-järgult sisse veebipõhine keeletugi. Veebipõhise keeletee teeb väljavalitud õpilastele kättesaadavaks Euroopa Komisjon, eesmärgiga hinnata nende välismaal õppimise ajal kasutatava keele oskust. Kõnealune vahend võimaldab õpilastel vajaduse korral ka täiendada oma keeleoskust enne õpirännet ja/või selle ajal.

Veebipõhist keeletuge pakutakse koolides kasutamise korral järgmiselt:

- riiklikud bürood eraldavad koolidele Euroopa Komisjoni kindlaks määratud üldiste kriteeriumide kohaselt veebipõhised litsentsid;
- väljavalimise järel sooritavad kõik õpilased (v.a need, kelle jaoks asjaomane keel on emakeel), kes kasutavad veebipõhist teenust, veebipõhise keeletesti õppimiseks kasutatava võõrkeele oskuse hindamiseks. Testi tulemused edastatakse asjaomasele õpilasele ja koolile;
- kõrgkoolid jaotavad litsentse vastavalt vajadustele, võttes arvesse keelekursuste jaoks olemas olevate veebipõhiste litsentside hulka;
- liikvusaeg lõpetades sooritab õpilane teise hindamise, et mõõta võõrkeeleoskuse paranemist.

Lisateave veebipõhise keeletoe kohta on avaldatud Euroopa Komisjoni ja riiklike büroode veebisaitidel.

Komisjoni teenusega hõlmamata keelte puhul keeletoe pakkumiseks on võimalik saada eritoetust.

HARIDUS- JA KOOLITUSTÖÖTAJAD NING NOORSOOTÖÖTAJAD

ÜHISED PERSONALIKOOLITUSED (3 PÄEVA KUNI 2 KUUD)

Ühised personalikoolitused võimaldavad strateegilises partnerluses osalevatel organisatsioonidel korraldada haridus- ja koolitustöötajatele või noorsootöötajatele strateegilise partnerluse teema või rakendusala seotud lühiajalisi koolituskohtumisi. Koolitused tuleks korraldada eri riikide töötajate väikestele rühmadele, et avaldada igale osalevale organisatsioonile maksimaalset mõju.

Koolitused võivad toimuda erinevas vormis, näiteks kombineeritakse õppekäike asjaomaste organisatsioonide külastamisega, esitlustega, aruteluseminaridega, koolituskursustega jms. Teistest riikidest pärit ja kohalike osalejate vahel tuleks säilitada tasakaal.

ÕPETAMIS- JA KOOLITAMISLÄHETUSED (2 –12 KUUD)

Meetme eesmärk on tugevdada samasse strateegilisse partnerluses kaasatud organisatsioonide koostööd. Meede võimaldab töötajatel arendada oma teadmisi ja arusaamist Euroopa haridus- ja koolitussüsteemidest ning aitab neil jagada ja omandada ametialaseid pädevusi, meetodeid ja tavasid.

Meede võimaldab üldhariduse, kõrghariduse, kutsehariduse ja -koolituse või täiskasvanuhariduse valdkonna õpetajatel/õppejõududel ja muudel haridustöötajatel, kes töötavad strateegilises partnerluses osalevates haridusasutustes, viibida välismaal 2–12 kuu pikkuses lähetuses, õpetades partnerasutuses või täites teises partnerorganisatsioonis oma erialaga seotud tööülesandeid. Meede võib seisneda töötamises haridusasutuses/-keskuses või muus asjaomases organisatsioonis (nt ettevõtte, valitsusvälised organisatsioonid, haridusametid jms), osalemises liigendatud kursustel või seminaridel (nt õpetajaharidust andvates õppeasutustes või teadusorganisatsioonides), praktikas või vaatlejana tegutsemises hariduse, koolituse või noorsoo valdkonnas tegutsevas äriühingus või organisatsioonis.

Saattev asutus peab tagama õiglase, läbipaistva ja avatud valikuprotsessi, töötama koos osalejaga välja tegevuse sisu ja tagama välismaal toimunud pikaajalise õpirände tunnustamise nii asutuse sees kui ka väljaspool võimalikult suures ulatuses.

Kõrghariduse valdkonnas on seoses õpetamis- ja koolitamislähetustega toetuskõlblikud järgmised saatvad ja vastuvõtvad organisatsioonid:

- töötajate pikaajalise õpetamisrände korral võib saattev organisatsioon olla mis tahes osalev organisatsioon, samal ajal kui vastuvõttev organisatsioon peab olema osalev kõrgkool;
- koolitusele saabuvate töötajate pikaajalise õpirände korral peab saattev organisatsioon olema osalev kõrgkool, samal ajal kui vastuvõttev organisatsioon võib olla mis tahes osalev organisatsioon;
- saatvad ja vastuvõtvad organisatsioonid peavad asuma eri riikides ja vastuvõttev riik ei tohi olla osaleja elukohariik.

Strateegilisse partnerluses kaasatud organisatsioonid teevad koostööd õpirände lepingute väljatöötamiseks, välismaal asuvas partnerorganisatsioonis tehtud töö tunnustamiseks ja Euroopa mõõtme tugevdamiseks hariduses ja koolituses. Ühtlasi peaks see meede andma õpirände korraldajatele ja elluviijatele nii saatvas kui ka vastuvõtvas organisatsioonis väärtusliku rahvusvahelise kogemuse.

NOORSOOTÖÖTAJATE ÕPIRÄNNE (2–12 KUUD)

See meede võimaldab noorsootöötajatel kogeda oma koduriigi keskkonnast erinevat töökeskkonda, suurendades nende ametialaseid, isiklikke ja kultuuridevahelisi pädevusi. Noorsootöötajatel on võimalik töötada välismaal 2–12 kuud, panustades aktiivselt vastuvõtva organisatsiooni igapäevasesse töösesse, rikastades samal ajal oma profiili asjaomase valdkonna spetsialistina. Meetmete eesmärk on suurendada ka kaasatud organisatsioonide suutlikkust, saades kasu uutest vaatenurkadest ja kogemustest. Liikuvusmeetmeid võib läbi viia individuaalselt (noorsootöötaja saadetakse vastuvõtvasse organisatsiooni) või paaridena, noorsootöötajate vastastikuse vahetamisena (samal ajal või mitte) kahe partnerorganisatsiooni vahel.

VEEBIPÕHINE KEELETUGI

Strateegilise partnerluse raames ellu viidavates pikaajalistes liikuvusmeetmetes osalejatel on võimalik saada keelelist ettevalmistust. Sel eesmärgil seatakse programmi käigus järk-järgult sisse veebipõhine keeletugi. Veebipõhise keeletoe teeb väljavalitud haridus- ja koolitustöötajatele ning noorsootöötajatele kättesaadavaks Euroopa Komisjon, eesmärgiga hinnata nende välismaal viibimise ajal kasutatava keele oskust. Kõnealune vahend võimaldab õpilastel vajaduse korral ka täiustada oma keeleoskust enne õpirännet ja/või selle ajal.

Veebipõhist keeletege pakutakse kasutamise korral haridus- ja koolitustöötajate ning noorsootöötajate puhul järgmiselt:

- riiklikud bürood eraldavad organisatsioonidele Euroopa Komisjoni kindlaks määratud üldiste kriteeriumide kohaselt veebipõhised litsentsid;
- väljavalimise järel sooritavad kõik osalejad (v.a need, kelle jaoks asjaomane keel on emakeel), kes kasutavad veebipõhist teenust, veebipõhise keeletesti välismaal viibimisel kasutatava võõrkeele oskuse hindamiseks. Testi tulemused edastatakse asjaomasele osalejale;
- organisatsioonid jaotavad litsentse vastavalt vajadustele, võttes arvesse keekekursuste jaoks olemas olevate veebipõhiste litsentside hulka;
- liikumisperioodi lõpul sooritavad osalejad teise hindamise, et mõõta võõrkeeleoskuse paranemist.

Lisateave veebipõhise keeleteo kohta on avaldatud Euroopa Komisjoni ja riiklike büroode veebisaitidel.

Komisjoni teenusega hõlmamata keelte puhul keeleteo pakkumiseks on võimalik saada eritoetust.

RIIKIDEVAHELISED NOORTEALGATUSED

Noorte valdkonna strateegiliste partnerlustega toetatakse ka riikidevahelisi noortealgatusi, mis edendavad sotsiaalset vastutust ja ettevõtlikkust ning mida viivad ühiselt ellu kaks või enam eri riikidest pärinevatest noortest koosnevat rühma.

Algatused võivad olla seotud näiteks:

- sotsiaalsete ettevõtete, ühenduste, klubide, valitsusväliste organisatsioonide (võrgustike) loomisega;
- ettevõtlushariduse alaste kursuste ja koolituste kavandamise ja pakkumisega (eriti seoses sotsiaalse ettevõtluse ja IKT kasutamise);
- teabe, meediapädevuse, kasvatustöö või tegevustega, mis stimuleerivad noorte kodanikuaktiivsust (nt debatid, konverentsid, kohtumised, konsultatsioonid, Euroopa teemadega seotud algatused jne);
- kohalikele kogukondadele kasu toovate tegevustega (nt haavatavate elanikkonnarühmade, nagu eakad, vähemused, rändajad, puuetega inimesed, toetamine jne);
- kunstialaste ja kultuurialgatustega (teatrietendused, näitused, muusikaüritused, arutelufoorumid jne).

Noortealgatus on projekt, mille algatavad, kavandavad ja viivad ellu noored ise. See annab noortele võimaluse katsetada ideid algatuste kaudu, mis võimaldavad neil vahetult ja aktiivselt osaleda projekti kavandamises ja elluviimises. Noortealgatuses osalemine annab olulise mitteformaalse õppimiskogemuse. Noortealgatust ellu viies on noortel võimalus lahendada oma kogukondades tekkinud spetsiifilisi ülesandeid või probleeme. Neil on võimalus arutada enda valitud teemat Euroopa kontekstis ja selle üle järele mõelda, anda oma panus Euroopa ülesehitamisse.

Noortealgatus peab olema riikidevaheline, hõlmates kohalikke tegevusi, mida teostavad ühiselt kaks või enam eri riikidest pärit rühma. Koostöö rahvusvaheliste partneritega riikidevaheliste noortealgatuste raames põhineb sarnastel vajadustel või huvidel, selle eesmärk on jagada tavaid ja õppida eakaaslastelt.

Noortealgatused võimaldavad suurel hulgal noortel arendada oma igapäevaelus leidlikkust ja loovust ning võtta sõna oma kohalike vajaduste ja huvide, samuti oma elukoha kogukondade ees seisvate probleemide kohta.

Noored võivad katsetada ideesid, algatades, kavandades ja teostades erinevaid eluallasid mõjutavaid projekte. Noortealgatused võivad viia ka endale töökoha loomiseni või liituda, valitsusväliste organisatsioonide või muude sotsiaal-majanduslikes, mittetulundus- ja noortega seotud valdkondades tegutsevate ühenduste moodustamiseni.

Riikidevahelisi noortealgatusi ellu viivaid noori võib toetada juhendaja. Juhendaja on tugiisik, kellel on noorsootöö ja/või noortealgatuste valdkonnas kogemusi, mis võimaldavad olla noorterühmadele saatjaks, hõlbustada õppeprotsessi ja toetada nende osalemist. Juhendaja täidab erinevaid rolle, olenevalt konkreetse noorterühma vajadustest.

Juhendaja seisab väljaspool noortealgatust, kuid toetab noorterühma selle vajadustel põhineva projekti ettevalmistamisel, elluviimisel ja hindamisel. Juhendajad toetavad õppeprotsessi kvaliteeti ja pakuvad kestvat partnerlust, mille eesmärk on aidata rühmal saavutada oma projektiga rahuldust pakkuvaid tulemusi. Juhendaja ei ole projektijuht, konsultant/nõustaja, projekti elluviiva rühma liige, elukutseline koolitaja/ekspert, kes pakub teatud valdkonnas üksnes tehnilist tuge, projekti juriidiline esindaja. Kui noortealgatust viivad ellu alaealised, on juhendaja toetus kohustuslik.

3. STRATEGILISTE PARTNERLUSTE NÄITED

PAINDLIKE ÕPPEVORMIDE EDENDAMINE

Praktiliste ja teoreetiliste teadmiste lõimimine kõrgkoolide õppekavasse võib anda üliõpilastele võimalusi omandada tööturul praegu ja tulevikus vajaminevaid oskusi ning sel viisil suurendada oma tulevast tööalast konkurentsivõimet. Strateegilise partnerluse raames toetatakse projektipõhist koostööd ettevõtete ning üliõpilaste ja kõrgkoolide töötajate vahel, et välja töötada, katsetada ja kohandada osalevate kõrgkoolide ühist õppekava, mille aluseks on väga põhjalik vajaduste analüüs ja mis keskendub tegelikku olukorda kajastavale riikidevahelisele lähenemisviisile. See hõlmab ka õpetamis-/õppimismeetmeid, sealhulgas töötajate vahetamist kõrgkoolide ja ettevõtete vahel ning lõimitud õpirännet, mille puhul üliõpilased järgivad ühist programmi, mille komponentidega tegelevad erinevad partnerid eri asukohtades. Lõpptulemuseks on ühise õppekava kasutamine ja levitamine väljaspool partnerlust tegutsevatele organisatsioonidele. Partnerluses osalevad kõrgkoolid ja ettevõtted, sealhulgas VKEd ja sotsiaalsed ettevõtted, et tagada vajalik pädevus ning ühise õppekava raames arendatud oskuste asjakohasus.

LÕIMITUD KOHALIK/PIIRKONDLIK ARENG

Lõimitud kohaliku/piirkondliku arengukava väljatöötamisel võib väga kasulikuks osutuda asjaomaste sidusrühmade kaasamine. Strateegilise partnerluse raames arendatakse, katsetatakse ja rakendatakse innovaatilisi kursusepakette, mis rikastavad kõiki partnerkõrgkoolide õppekavasid, võimaldades ühiste diplomite või topeltkraadide väljastamist. Projekt hõlmab peamisi sidusrühmi ja toetub nende üle teostatavale pidevale järelevalvele, eelkõige spetsiaalse juhtrühma kaudu, et tagada kohalike/piirkondlike osalejate vajaduste asjakohane rahuldamine. Projekt hõlmab ka õpetamis-/õppimismeetmeid, sealhulgas töötajate vahetamist kõrgkoolide vahel ja üliõpilaste kombineeritud liikuvust. Lõpptulemuseks on nende kursusepakettide lõimimine õppekavasse ja ühiste diplomite/topeltkraadide pakkumine. Partnerlus hõlmab nii kõrgkooli kui ka kohalike osalejaid ja kohaliku tasandi ametiasutusi.

Vähem kogenud partnerite kaasamine elluviidavatesse meetmetesse võib toimuda järk-järgult, tagades, et hiljemalt projekti viimasel aastal on kõik partnerid kaasatud kogu meetmetepaketti.

LOOVUS JA INNOVAATILISUS

Väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate ees seisavad oskuste arendamise ja innovatsiooniga seotud ülesanded, mille lahendamiseks ei pruugi neil olla piisavalt ressursse või karmile turukonkurentsile reageerimiseks vajalikku strateegilist visiooni. Strateegilise partnerluse raames toetatakse loova ja uuendusliku kultuuri levitamist väikeettevõtetes, kandes üle ja rakendades meetodeid, vahendeid ja kontseptsioone, mis soodustavad organisatsiooni arengut ja tootearengut. Loomesektoritest ja kõrgkoolidest pärit partnerid aitavad teistel partneritel õppida rakendama loovat mõtlemist edukalt oma organisatsioonides ning arendama uuendus- ja muutmissuutlikkust.

Üks käegakatsutav tulemus on selliste vajadustele kohandatud loome- ja innovatsioonialaste arengukavade koostamine, mis põhinevad edulugude ja meetodite varasemal analüüsil. Partnerlus hõlmab loomesektoreid, väikesed ja keskmise suurusega ettevõtjaid, tööandjate ühendusi, kaubandus-, tööstus- või käsitööstuskodasid.

HARIDUSE KVALITEET

Rootsi, Taani ja Ühendkuningriigi kohalikud kooliasutused teevad koostööd strateegilise partnerluse moodustamiseks. Kohalikul ametiasutusel on välja selgitanud vajaduse tõsta teaduse, matemaatika ja tehnoloogia alase hariduse kvaliteeti ning on kavandanud projekti, mille eesmärk on töötada välja ühine raamistik toetamaks õpilaste kaasamist õppesse. Projekti eesmärk on tõsta matemaatika ja loodusteaduste õpetamise kvaliteeti ning õpetada neid aineid kesk- ja kõrghariduse tasandil ulatuslikumalt. Projekti juhivad kaks kohalikku ametiasutust ning see hõlmab kõik vastavate piirkondade alg- ja põhikooli. Kohalikud ametiasutused on kaasanud oma kohalikest kogukondadest ka teisi partnereid: ülikoolid, meediakeskus, samuti mitmed tehnoloogia, teaduse ja keskkonna valdkonna ettevõtted ja nende ühendused. Projektitegevused hõlmavad töötajate vahetust osalevate organisatsioonide vahel, eesmärgiga vahetada kogemusi ja häid tavasid. Partnerid jagavad materjale ja ressursse ning arendavad matemaatika, teaduse ja tehnoloogia valdkonnas õppekavaüleseid tegevusi, mida katsetatakse ja rakendatakse alg- ja keskkoolides. Äripartnerid kutsuvad kooliklasse õppekäikudele, et anda õpilastele ülevaade mitmesuguste käsil olevate teemade praktilisest rakendamisest. Üliõpilased annavad oma panuse õpingukaaslastena, pakkudes täiendavat üks-ühele abi õppeainete omandamisel ning olles eeskujuks, mis motiveerib õpilast õppima teaduse ja tehnoloogiaga seotud aineid. Projekti tulemuseks on ülikoolide koostöö õpetajate formaalhariduse valdkonnas, samuti edasine pedagoogiline koostöö ja uued projektid kaasatud koolide vahel.

HARIDUSE OMANDAMISE SOODUSTAMINE

Kõrghariduse taseme tõstmine, kõrgharidusõpingutele juurdepääsu laiendamine ja õpingute lõpuleviimise hõlbustamine kujutavad endast paljude riikide jaoks rasket ülesannet. Strateegilise partnerlusega toetatakse paremate võimaluste

väljatöötamist edasilikumiseks kõrghariduse juurde ja kõrgkooli lõpetamiseks, pöörates erilist tähelepanu mittetraditsioonilistele õppijatele, nagu alaesindatud rühmadest või ebasoodsast keskkonnast pärit üliõpilased, kandes üle ja katsetades innovaatilisi lähenemisviise. Partnerluse kaudu tehakse kõrgkoolide, koolide ning kutsehariduse ja -koolituse valdkonnas tegutsevate asutuste vahelise koostöö kaudu kindlaks, kuidas valmistatakse ette ja juhendatakse erilise taustaga keskhariduse omandajaid enne suundumist kõrghariduse valdkonda. Kontrollitakse ka kõnealuse õpilasterühma üle järelevalve teostamist ja nende toetamist, eriti konkreetsetele vajadustele kohandatud teenuste abil (suunamine, nõustamine, juhendamine jms), mille eesmärk on ära hoida väljalangemine ja innustada lõpetama õpingud ettenähtud aja jooksul. Projekt hõlmab kõrgkooli, samuti keskharidust andvaid kooli ja kutseõppeasutusi, tagades pakutavate teenuste asjakohasuse ja sobivuse kindlaks tehtud vajadustele. Projekt hõlmab ka õpetamis-/õppimismeetmeid, kaasa arvatud üliõpilaste kombineeritud liikuvust. Lõpptulemuseks on mudeli kohandamine, selle rakendamine osalevates kõrgkoolides ja levitamine partnerluse kaasamata organisatsioonides, võttes sihikule eelkõige teised hariduse pakujad ja peamised poliitikakujundajad.

INNOVATSIOON

Strateegilise partnerluse kaudu toetatakse uute pedagoogiliste lähenemisviiside arendamist ning eriti e-õppe vahendeid ja veebipõhiseid koostööplatvorme, kus õpilased, üliõpilased ja õpetajad saavad kursuste sisu omandada, õpetada ja ühiselt luua. Ülikooli, kooli, teadusasutusi ja/või ettevõtteid hõlmava partnerluse raames arendatakse ühiselt välja vahendid, mida kasutatakse koolides ja kõrgkoolides konkreetsete õppeainete eri tasanditel õpetamiseks ja õppimiseks. Teadusasutustel ja/või ettevõtetel on tähtis roll õppevahendite arendamisel ning sisu asjakohasemaks ja konkreetsemaks muutmisel. Peale selle luuakse üliõpilaste ja kõrgkoolide õppejõudude partnerluse raames intensiivõppe programme väljatöötatud õppevahendite katsetamiseks. Ka ühised personalikoolitused võimaldavad õpetajatel harjutada õppevahendite kasutamist.

KEELTEOSKUS

Sektoriteülene strateegiline partnerlus, mille eesmärk on toetada peresid, kus räägitakse rohkem kui ühte keelt, arendades lastele suunatud keelevahendeid, et näidata neile kahe või enama keele valdamise kasulikkust nii selle sisemise väärtuse kui ka konkreetsete kasutamisevõimaluste seisukohast. See projekt on suunatud kõikidele sidusrühmadele, kes töötavad kakskeelsete peredega, võimaldades neil levitada projekti vahendeid. Korraldatakse teadusuuringuid, et teha kindlaks, kui tõhusad on pedagoogilised lähenemisviisid, mida kasutatakse mitmekeelsete laste keeleoskuse parandamiseks nii klassiruumis kui ka informaalsete õppimise kaudu. Partnerite seas on ülikool, mitu kooli, väikese ja keskmise suurusega ettevõtja (VKE), valitsusväline organisatsioon ja täiskasvanuõppe valdkonna asutuste ühendus.

INFO- JA KOMMUNIKATSIOONITEHNOLOOGIA

Sektoriteülene projekt, mille eesmärk on töötada välja ühine visioon selle kohta, kuidas IKT saab aidata muuta elukestva õppe kõigile kättesaadavaks, tegeliku elu stsenaariumidel ja vaadatel põhinevaks reaalsuseks. Euroopas kasutatakse IKTd õppimise puhul üha enam, kuid selleks, et rakendada IKT kui meie riikide majandusse ja ühiskonda muutusi toova jõu potentsiaali, tuleb liikuda killustatuse ja katsetuste juurest IKT läbimõeldud ja süsteemsele kasutuselevõtule. Partnerite seas on rida kõrgkooli ja oskuste ühendusi, mis tegutsevad arvukates eri haridusvaldkondades.

KOOSTÖÖ PIIRKONDADE VAHEL

Hispaania, Portugali, Itaalia ja Tšehhi kohalikud omavalitsused moodustavad partnerluse, et uurida oma piirkonnas koolist väljalangemise põhjusi ja töötada välja uusi lahendusi selle vältimiseks. Nad kaasavad oma piirkonna keskkooli, samuti kaks õpetajaharidust andvat asutust. Koolist väljalangemise probleemi laiemas perspektiivis vaadeldes kavatsevad nad käsitleda noorte elu mitmesuguseid tahke. Seetõttu on strateegilise partnerlusega kutsutud ühinema ka kohalikud noorteorganisatsioonid ja lapsevanemate ühendused. Kohalikud ametiasutused ise on kaasatud laiapõhjalisel sektoriteülelisel alusel – hõlmatud on haridusosakonnad, noorsoo- ja sotsiaaltalitused.

Eesmärk on rajada kõikides piirkondades püsiv võrgustik, mis toob kokku erinevad osalejad ja teenused, et luua noorte jaoks tõhus tugimehhanism.

Partnerasutused teevad koostööd regulaarsete projektikohtumiste kaudu, aga ka veebikogukonnana. Esmalt tahavad nad kindlaks teha koolist väljalangemise ulatuse oma piirkonnas ja uurida selle põhjuseid. Nende järgmine eesmärk on leida ja rakendada tõhusaid viise toetamiseks noori, kelle puhul esineb kooli poolelijäämise oht. Nad korraldavad projektimeetmete osana õpilaste, õpetajate ja perede küsitlusi, et uurida koolist väljalangemise põhjuseid kohalikus kontekstis. Nad korraldavad ka töötube ja seminare, kus käsitletakse tervet rida teemasid, näiteks informaalsete õppimise võimaluste mõju.

Selle tulemusel töötatakse välja ühtne meetodika, mida rakendatakse kahes piirkonnas. Selle toetamiseks on avaldatud juhend õpetajatele, koolitajatele ja kohalikele ametiasutustele. Kõiki tulemusi ja materjale jagatakse projekti veebisaidil, trükistena ja igas piirkonnas korraldataval konverentsil. Sel viisil tutvustatakse projekti käigus välja töötatud meetodikat teistele koolidele ja kohalikele ametiasutustele.

VÕRDSUS JA KAASATUS

Noorteorganisatsioonid, asutused, koolid, kutsehariduse ja -koolituse pakkujad ning noorte valdkonna ametiasutused, kes tegelevad mittetöötavate ja mitteõppivate noortega, tulevad kokku täiustamiseks meetodikat, millega tuua rohkem noori tagasi hariduse juurde või tööturule. Nad korraldavad oma strateegiliste partnerluste raames töötajate riikidevahelisi kohtumisi, et vahetada tavad ja kavandada projekti ning viia läbi noorsootöötajate töövarjupraktika ja nende ametialase arendamise tegevusi. Samal ajal koondavad nad asjaomase valdkonna uurimistulemusi ja arutavad neid riikidevahelisel kohtumisel, kus töötatakse välja lõplik käsiraamat ja tehakse plaane täiustatud meetodika katsetamiseks ja hindamiseks. Projektitulemuste jätkusuutlikkuse ja levitamise tagamiseks näevad strateegilised partnerid ette konverentside korraldamise kohalikul, riigi ja Euroopa tasandil ning töötavad ühiselt välja jätkustrateegia.

AVATUD ÕPPEMATERJALID

Tuletõrjujad võivad põlevates hoonetes tulekahjusid kustutades saada surma või vigastada. Praktiline koolitus, mille raames keskendutakse põlevates hoonetes tekkivatele kriitilistele olukordadele, võib surmaga lõppevad õnnetused ära hoida. Strateegilise partnerluse raames luuakse kõige tänapäevasemal meetodikal ja tehnoloogial põhinev õppepakett. Lõpptulemuseks on kombineeritud e-õppe programm, mille raames pakutakse tuletõrjestrategie ja -taktikate alast täiendkoolitust, mis käsitleb sekkumise algetappi, et luua varase, tõhusa hädaolukordadele reageerimise suutlikkus. E-õpe ühendatakse praktiliste harjutustega. Strateegiline partnerlus hõlmab tuletõrje- ja päästeteenistusi, elanike ohutuse eest vastutavaid avalik-õiguslikke asutusi ning kutsehariduse ja -koolituse pakkujaid.

NOORTE AKTIIVNE OSALEMINE ÜHISKONNAELUS

Kolm Saksamaa, Soome ja Hollandi keskkooli leiavad üksteist eTwinningu platvormi kaudu, sest nad kõik on huvitatud koolidemokraatia projekti väljatöötamisest. Kolm kooli otsustavad taotleda rahastamist strateegilise partnerluse moodustamiseks. Projekti eesmärk on edendada kooli juhtimist, mis kaasab kooli otsustamisprotsessi õpetajaid, õpilasi ja ka lapsevanemaid. Projekt kestab kolm aastat ja igal aastal teevad osalevad koolid partneritelt saadava uue teabe põhjal kokkuvõtte kõikide nimetatud rühmade kooli otsustusprotsessi kaasamise seisust ja oma osalemise täiustamisvõimalustest. Kooli juhtkond, õpetajad ja lapsevanemad toetavad projekti ja osalevad selles aktiivselt. Osalevate õpilaste puhul arenevad iseseisvus ja kriitilise mõtlemise oskused, samuti arusaamine sellistest aluspõhimõtetest, nagu vabadus, õigused ja kohustused. Õpilased mõtisklevad ka selle üle, kuidas nad saavad aidata muuta oma kool enda jaoks tähendusrikkamaks. Õpilased saavad projekti tegevuste kaudu võimaluse väljendada oma arvamusi, kuulata teiste seisukohti, arutleda, kasutades asjakohaseid argumente, ja selgitada otsuseid usaldusväärsete põhjenduste abil. Projekti tegevused toimuvad eTwinningu TwinSpace keskkonna vahendusel ja näost näkku kohtumiste kaudu kahel üritusel, kuhu kogunevad koos oma õpetajatega kõikide osalevate koolide õpilasarühmad. Kohtumistest võtavad osa ka kooli juhtkonna ja lapsevanemate esindajad. Projektikohtumiste vahel kasutavad partnerid ka eTwinningu portaali, et kavandada ühiselt projekti tegevusi, vahetada mõtteid ja jagada ressursse. Õpilased koostavad ühise veebipäeviku, kuhu nad postitavad pilte ja uut teavet projekti tegevuste kohta, samuti arvamusi ja mõtisklusi teemadel, millega nad töötavad. Ajaveeb, projekti käigus välja töötatud õpetamiskavad ja õppematerjalid, samuti mõned õpilaste tööd avaldatakse eTwinningu portaalis ja tehakse vahendina kättesaadavaks teistele, kes tahavad läbi viia samalaadset projekti.

VALDKONNAÜLESED OSKUSED / PÕHIOSKUSED

Ebasoodsas olukorras täiskasvanute rühmade (rändajad, väheste oskustega isikud, sotsiaal-majanduslikult ebasoodsas olukorras olevad isikud jt) arvamisoskuse ja finantsalaste pädevuste parandamiseks töötavad täiskasvanuhariduse valdkonna organisatsioonid koostöös kohalike/piirkondlike ametiasutustega ja sotsiaalpartneritega välja tänapäevaseid koolitusvõimalusi, kasutades uusi ja asjakohaseid koolitusmeetodeid ja -vahendeid. Selliseid väljundeid nagu õppekavad, koolitajatele mõeldud käsiraamatud, täiskasvanud õppijate vahendikomplektid katsetatakse partnerorganisatsioonides ja need kinnitavad asjaomased sidusrühmad. Sihipärane levitamistegevus ei ole mitte üksnes täiskasvanud õppijate pädevuste, vaid ka kohaliku/piirkondliku tasandi mõjutamise eeldus, sest projekti raames on võimalik pakkuda ebasoodsas olukorras olevatele elanikkonna rühmadele vajaduspõhiseid õppimisvõimalusi, soodustades sel viisil nende lõimimist kohaliku ühiskonda.

ÕPITULEMUSTE TUNNUSTAMINE JA VALIDEERIMINE

Partnerorganisatsioonid võivad anda märkimisväärse panuse mitteformaalse ja informaalse õppimise valideerimise protsessi. Arvestades partnerite olukorra erinevusi, aitab ideede ja kogemuste vahetamine strateegiliste partnerite vahel analüüsida hetkeseisu nende riigis ja anda soovitusi valideerimiseks.

AMETIALANE ARENG JA PROFESSIONAALSUSE SUURENDAMINE NOORSOOTÖÖS

Saanud innustust ELi noortestrategie prioriteetidest, moodustas rühm kogunud noorsootöötajaid strateegilise partnerluse, kaasates noortega tehtava töö eest institutsionaalsel tasandil vastutavad inimesed, noorte mõttekojad, noorsootööl

spetsialiseerunud haridusasutused ja teadlased, et koostada viitedokumentide kogum noorte vaimse tervisega tegelevate noorsootõtajate tegevuse toetamiseks. Kõik partnerid tulevad projekti raames kokku, et kaardistada ja analüüsida oma teadustegevuse aluspõhimõtteid. Nad korraldavad seminare koos ekspertidega, kohtumisi ja õppekäike töö dokumenteerimiseks ning viivad kokku noored ja vaimse tervise alal kogemusi omavad noorsootõtajad, et vahetada häid tavasid ja ideid, seades lõppeesmärgiks avaldada projekti lõppedes raamat ja levitada seda asjaomase valdkonna spetsialistide seas.

SUUTLIKKUSE SUURENDAMINE KÕRGHARIDUSE VALDKONNAS

1. SELGITUSED ELI TOETUSE ULATUSE KOHTA

PERSONALIKULUD

Taotleja hindab töötajate vajalikku töökoormust, lähtudes asjaomaste töötajate kategooriast ja projektiga töötamise päevade arvust, võttes arvesse meetmeid, töökava ning ette nähtud väljundeid ja tulemusi. Tööpäevade hulka võivad kuuluda nädalalõpud, kohustuslikud puhkused ja riigipühad. Eelarve hindamise huvides ei tohi tööpäevade arv üksiku osaleja kohta ületada 20 päeva kuus ega 240 päeva aastas. Eelarve hinnangu koostamisel tuginetakse töötajate suhtes kohaldatavale programmi Erasmus+ toetusele ühikukulude kohta. See ei sõltu partnerluslepingus kindlaks määratud ja toetusesaaja rakendatavast tegelikust tasustamiskorrast.

Suutlikkuse suurendamise projekti kaasatavad töötajad jagunevad nelja kategooriasse.

- **Juhid (1. töötajate kategooria)** (sh seadusandjad, kõrgemad ametnikud ja tippjuhid) teostavad kõige kõrgema taseme juhtimistegevusi, mis on seotud projekti meetmete haldamise ja koordineerimisega.
- **Teadlased, õpetajad ja koolitajad (2. töötajate kategooria)** teostavad üldjuhul akadeemilisi tegevusi, mis on seotud õppekava/koolitusprogrammi arendamise, õpetamis-/koolitamismaterjalide arendamise ja kohandamise, kursuste või koolituse ettevalmistamise ja pakkumisega.
- **Tehniline personal (3. töötajate kategooria)** (sh tehnilised töötajad ja muud asjaomased spetsialistid) täidavad tehnilisi ülesandeid, nagu raamatupidamine, arvepidamine ja tõlkimine. Konsortsiumi mittekuuluvate isikute allhanke korras pakutavad välised tõlketeenused ja välised keelekursused tuleks liigitada alltöövõtukulude alla.
- **Halduspersonal (4. töötajate kategooria)** (sh kontoriametnikud ja klienditeenindajad) tegeleb haldusülesannetega, nagu sekretariaaditöö.

Osalevad organisatsioonid määravad ühiselt kindlaks tegeliku tasustamiskorra, mida kohaldatakse projekti kaasatud töötajate suhtes ja mida jõustavad töötajate töөлevõtmise eest vastutavad projektijuhid. See kord moodustab osa partnerite vahel projekti alguses allkirjastatavast partnerluslepingust.

PERSONALI REISIKULUD

Kõikide kategooriate töötajad (juhid; teadlased, õpetajad ja koolitajad; tehniline personal ja halduspersonal), kellega toetust saav asutus on sõlminud ametliku lepingu ja kes osalevad projektis, võivad saada rahalist toetust reisi- ja elamiskulude katmiseks, tingimusel et antav abi on otseselt vajalik projekti eesmärkide saavutamiseks.

Reisimise eesmärk võib olla järgmiste meetmete elluviimine:

- õpetamine / koolituse pakkumine;
- koolitus ja ümberõpe (vaid partnerriikide töötajate puhul)
- programmide ja kursuste ajakohastamine
- praktika ettevõtetes ja institutsioonides (vaid partnerriikide töötajate puhul);
- projekti juhtimisega seotud kohtumised (nt juhtimise, koordineerimise, kavandamise, järelevalve ja kvaliteedikontrolli otstarbel);
- õpikojad ja külaskäigud tulemuste levitamise otstarbel

Sellised reisirid ei tohi kesta kauem kui kolm kuud.

ÜLIÕPILASTE REISIKULUD

Toetust saava kõrgkooli (lühikese õppetsükli, esimese õppetsükli (bakalaureuseõpe või sellega võrdne), teise õppetsükli (magistriõpe või sellega võrdne) ja kolmanda õppetsükli või doktoriõppe) üliõpilased võivad saada rahalist toetust reisi- ja elamiskulude katmiseks tingimusel, et antav abi aitab saavutada projekti eesmäärke. Üliõpilaste reisi sihtkoht peab olema osalev organisatsioon või mõni osaleva organisatsiooni järelevalve all tegutsev organisatsioon.

Toetust tuleb anda peamiselt partnerriikide üliõpilastele ja see peab olema ette nähtud järgmiste meetmete jaoks:

Meede	Kestus
<ul style="list-style-type: none"> ▪ õppeperioodid partnerriigi asutuses ▪ õppeperioodid programmi riigi asutuses (vaid partnerriikide üliõpilaste puhul) ▪ osalemine programmi riigi või partnerriigi asutuses korraldataval intensiivkursusel ▪ praktika partnerriigi ettevõttes või asutuses ▪ praktika programmi riigi ettevõttes või asutuses (vaid partnerriikide üliõpilaste puhul) 	vähemalt 2 nädalat kuni 3 kuud
<ul style="list-style-type: none"> ▪ osalemine projekti juhtimisega seotud lühiajalistes meetmetes (juhtkomiteed, koordineerimiskoosolekud, kvaliteedi kontrollimine jne) 	kuni 1 nädal

Kui üliõpilane kavatseb ellu viia meetme, mida ei ole eespool kirjeldatud, on vajalik rakendusameti eelnev heakskiit.

SEADMED

ELi toetust võib anda seadmete ostu toetamiseks. Toetuskõlblikuks kulutuseks võib pidada vaid nende seadmete soetamist, mis on otseselt seotud projekti eesmärkide saavutamiseks. Selliste kulude hulka võivad kuuluda näiteks (e-)raamatute ja perioodikaväljaannete, faksi- ja koopiamasinade, arvutite ja välisseadmete (sh sülearvuti ja tahvelarvuti), tarkvara, õpetamisel kasutatavate masinate ja seadmete, õpetamisel kasutatavate laboriseadmete, videoprojektorite (riistvara) ja õppevideote (tarkvara), televiisorite, internetiühenduse jaoks paigaldatavate ühendusliinide, andmebaasidele (partnerluse välistele raamatukogudele ja elektroonilistele raamatukogudele) ja andmepilvedele juurdepääsu ning seadmete hooldamise, kindlustamise ja paigaldamisega seotud kulud.

Seadmed on mõeldud üksnes partnerlusse kaasatud partnerriigi kõrgkoolidele ja need tuleb paigaldada sinna nii ruttu kui võimalik. Paigaldamisel tuleb seadmed asjaomases asutuses inventariseerida. Asjaomane asutus on seadmete ainuomanik.

- Seadmed peaksid olema olulised projekti eesmärkide saavutamiseks ning tuleks seetõttu soetada projekti elluviimise alguses ja eelistatavalt mitte hiljem kui neli kuud enne projekti lõppu.
- Seadmeid ei tohi mingil juhul osta mõnele programmi riigi asutusele/organisatsioonile või partnerriigi asutusele, mis ei ole kõrgkool.
- Toetuskõlblikuks võib pidada ka seadmete rentimist, ent üksnes erandlikel ja nõuetekohaselt põhjendatud asjaoludel ja tingimused, et see ei jätku pärast toetuslepingu kestuse lõppemist.
- Tulenevalt programmi Erasmus+ kohase suutlikkuse suurendamise meetme eripärast lähtutakse seadmete ostmise kogukulust ega võeta arvesse seadmete amortiseerumist.

Kui seadmeid soetatakse suurema summa eest kui 25 000 eurot, aga väiksema summa eest kui 134 000 eurot, peavad toetusesaajad hankima konkureerivad pakkumused vähemalt kolmelt tarnijalt ja valima nendest pakkumustest majanduslikult soodsaima, pidades kinni läbipaistvuse ja potentsiaalsete tarnijate võrdse kohtlemise põhimõttest ja hoidudes huvide konfliktist. Seadmete soetamisel suurema summa eest kui 134 000 eurot kohaldatakse riiklikke õigusakte. Toetusesaajad ei tohi jagada seadmete ostu ära allapoole ülemmäära jäävate väiksema väärtusega lepingute vahel.

Taotlejad peaksid olema teadlikud asjaolust, et seadmete hankimine ja partnerriigi asutusse kohaletoomine on sageli võrdlemisi keeruline ettevõtmine, ning võtma seda kavandamisetapis arvesse.

ALLTÖÖVÕTT

Alltöövõtt on ette nähtud selliste projektiga seotud spetsiifiliste ja tähtsate ülesannete jaoks, mida konsortsiumi liikmed ei saa ise täita. Alltöövõtt hõlmab füüsilisest isikust ettevõtjaid / vabakutselisi eksperte. Alltöövõttulepingute sõlmimine väliste organitega peaks olema väga harv; Projekti eesmärkide saavutamiseks vajalikud eripädevused ja konkreetsed ekspertteadmised oleks vaja leida konsortsiumi seest ning need peaksid olema määravad konsortsiumi moodustamisel. Seepärast ei ole lubatud kasutada alltöövõtjaid projekti juhtimisega seotud ülesannete täitmiseks.

Tüüpilised tegevused, mille puhul võib rakendada alltöövõtjaid (tingimusel, et neid ei teosta toetusesaaja töötajad), on järgmised:

- hindamine ja auditeerimine;
- IT-alased kursused;
- keelekursused;
- trükkimine, avaldamine ja tulemuste levitamine;
- tõlkimine;
- veebisaidi kujundamine ja hooldamine.

Ülesanded, mille täitmiseks rakendatakse alltöövõttu, tuleb kõikidel juhtudel projektiettepanekus kindlaks määrata (tuginedes asjaomasele töendavale teabele ja kirjeldades selgelt, miks toetusesaaja ei saa täita ülesannet ise) ja eelarvesse tuleb kanda hinnanguline summa. Alltöövõtu jaoks, mida ei ole algul eelarves ette nähtud, on vaja projekti elluviimisel rakendusameti eelnevat kirjalikku heakskiitu.

Kui allhankeid tellitakse suurema summa eest kui 25 000 eurot, aga väiksema summa eest kui 134 000 eurot, peavad toetusesaajad hankima konkureerivad pakkumused vähemalt kolmelt pakkujalt ja valima nendest pakkumustest majanduslikult soodsaima, pidades kinni läbipaistvuse ja potentsiaalsete allhankijate võrdse kohtlemise põhimõttest ja hoidudes huvide konfliktist. Seadmete soetamisel suurema summa eest kui 134 000 eurot kohaldatakse riiklike õigusakte. Toetusesaajad ei tohi jagada teenuste ostu ära allapoole ülemmäära jäävate väiksema väärtusega lepingute vahel.

Allhangete aluseks peab olema leping, milles tuleks kirjeldada konkreetset ülesannet ja selle täitmise kestust. Leping peab sisaldama kuupäeva, projekti numbrit ja mõlema lepinguosalise allkirja.

Töötajad ja kaastöetusesaajad ei tohi tegutseda projekti raames alltöövõtjatena.

Alltöövõtu korras osutatavate teenuste pakkujate tegelikud reisi- ja elamiskulud tuleb ära märkida alltöövõtuga seotud eelarverubriigis ning neid tuleb põhjendada ja dokumenteerida.

2. FINANTSARUANDLUS JA LÕPLIKU TOETUSE VÄLJAARVUTAMINE

Projekti jaoks ette nähtud eelarve on määratud iga projekti puhul kindlaks toetuslepingus ja seda tuleb kasutada kooskõlas toetuslepingu sätetega. Projektide eelarverubriikide summasid võib suurendada ilma eelneva loata kuni 10 %, kandes vahendeid üle ühest eelarverubriigist teise, isegi kui suurenenud summa ületab maksimaalset töötajatele, seadmetele ja alltöövõtule kehtestatud summade ülemmäära.

Taotlused suurendada eelarverubriikide summasid enam kui 10 % tuleb esitada kirjalikult rakendusametile ja need toovad kaasa muudatuse sisseviimise. Kui suurendamine viib personali, seadmete ja alltöövõtuga seotud kulude ülemäärade ületamiseni, taotlust vastu ei võeta.

Rakendusamet küsib partneritelt aruandlusetapis statistika kogumise eesmärgil teavet kaasrahastamise kohta.

PERSONALIKULUD

Finantshindamise ja/või -auditi korraldamiseks:

- peavad toetusesaajad olema võimelised tõestama lepingulise töösuhte olemasolu töövõtja ja tööandja vahel;
- peab deklareeritud töökoormus olema kindlaks tehtav ja kontrollitav. Vajalikud on tõendid lõpule viidud töö ja projekti peale kulutatud aja kohta (nt kohalolijate nimekirjad, käegakatsutavad väljundid/tooted, kohustuslikud töögraafikud);
- ei nõuta kulutuste taseme tõendamist.

Finantsaruandluse etapis tuleb lisada projekti raamatupidamisse iga projekti raames tööle võetud isiku kohta nõuetekohaselt täidetud aruanne kui töendav dokument, mille koordinaator peab alles hoidma. Asjaomane isik peab aruandele alla kirjutama ning seejärel paneb sellele oma allkirja ja lööb pitsati vastutav isik (nt dekaan) asutuses, kus asjaomane töötaja tavaliselt töötab. Töötajate puhul, kes täidavad eri liiki ülesandeid, tuleb iga ülesannete liigi jaoks allkirjastada eraldi aruanne.

Peale selle tuleb igale aruandele lisada töögraafik. Sellesse peab olema märgitud:

- teenuse pakkumise tähtaeg;
- selle tähtaja jooksul töötatud päevade arv;
- tegevuskava raames täidetud ülesanded (lühikirjeldus).

Asjaomane isik peab töögraafikule alla kirjutama ning seejärel paneb sellele oma allkirja ja lööb pitsati vastutav isik asutuses, kus asjaomane töötaja tavaliselt töötab. Töendavaid dokumente ei tule projekti lõppedes koos finantsaruandega esitada. Töötajate kohta koostatud aruanded (koos töögraafikutega) tuleks koos projekti raamatupidamisaruandega siiski

alles hoida.

Selles etapis veendub rakendusamet koordinaatori saadetud aruande põhjal ellu viidud meetmete abikõlblikkuses (vt toetuslepingu lisa lõpparuande kohta). Kui mõnes küsimuses esineb kahtlusi, võib amet nõuda kõikide tõendavate dokumentide edastamist.

Õpirändemeetmes osalevate tegelike inimressursside põhjal arvutatakse uuesti ELi tegelik üldine panus kogu projekti, kasutades ühikukulul põhinevat lähenemisviisi. ELi panus personalikuludesse ei tohi ületada 110 % toetuslepingus või selle muudatustes märgitud kogusummast.

REISI- JA VIIBIMISKULUD

Finantshindamise ja/või -auditi korraldamiseks peavad toetusesaajad olema võimelised õigustama/tõestama, et:

- reisirahastusel on otsene seos projektiga seotud konkreetsete ja selgelt eristatavate meetmetega;
- reis on aset leidnud (pardakaart, hotelliarved, kohalviibijate nimekiri jne). Reisi- ja viibimise tegelike kulude tõendamist ei nõuta.

Finantsaruandluse etapis tuleb lisada projekti raamatupidamisse iga reisi kohta individuaalne liikuvusaruanne kui tõendav dokument, mille koordinaator peab alles hoidma. Tõendavad dokumendid (nt sõidupiletid, pardakaardid, arved, kviitungid, kohalviibijate nimekiri) tuleb lisada igale liikuvusaruandele tõestamiseks seda, et reis on ka tegelikult toimunud. Reisi tegelike kulud ei ole vaja tõendada.

Tõendavaid dokumente ei tule projekti lõppedes koos finantsaruandega esitada. Individuaalsed liikuvusaruanded tuleks koos projekti raamatupidamisaruandega siiski alles hoida.

Selles etapis veendub rakendusamet koordinaatori saadetud aruande põhjal ellu viidud meetmete abikõlblikkuses (vt toetuslepingu lisa lõpparuande kohta). Kui mõnes küsimuses esineb kahtlusi, võib amet nõuda kõikide tõendavate dokumentide edastamist.

Õpirändemeetmes osalevate tegelike inimressursside põhjal arvutatakse uuesti ELi tegelik üldine panus kogu projekti, kasutades ühikukulul põhinevat lähenemisviisi. ELi panus reisi- ja viibimiskuludesse ei tohi ületada 110 % toetuslepingus või selle muudatustes märgitud kogusummast.

SEADMED

Finantshindamise ja/või -auditi korraldamiseks peavad toetusesaajad olema võimelised tõestama, et:

- deklareeritud kulud on kindlaks tehtavad ja kontrollitavad, olles eeskätt registreeritud toetusesaaja raamatupidamissüsteemis;
- seadmed on asjaomases asutuses nõuetekohaselt inventariseeritud.

Tõendavaid dokumente ei tule koos finantsselgitusega esitada. Koos projekti raamatupidamisaruandega tuleb siiski alles hoida järgmised dokumendid:

- kõikide ostetud seadmete arved (palume arvesse võtta, et tellimusvormi, *pro forma* arveid, hinnapakumisi või -prognoose ei loeta kulud tõendavateks dokumentideks);
- 25 000 euro ülemmäära ületamise korral dokumendid hankemenetluse kohta. Toetusesaajad ei tohi jagada seadmete ostu ära allapoole ülemmäära jäävate väiksema väärtusega lepingute vahel.

Finantsaruandluse etapis märgib rakendusamet koordinaatori saadetud finantsselgituse (kulutuste loetelu) põhjal üles kulutused (vt toetuslepingu lisa lõpparuande kohta). Rakendusameti töötajad uurivad neid loetelusid põhjalikult, et teha kindlaks kulutuste toetuskõlblikkus. Kui mõnes küsimuses esineb kahtlusi, võib amet nõuda kõikide tõendavate dokumentide edastamist.

Juhime tähelepanu asjaolule, et kui arve koguväärtus ületab 25 000 eurot, tuleb koos finantsselgitusega siiski esitada tõendavate dokumentidena arve ja võrreldavate pakkumiste koopiaid (mitte originaalid). Seadmetega seotud toetuskõlblikud kulud ei tohi ületada selles etapis 110 % toetuslepingus või selle muudatustes seadmete jaoks märgitud kogusummast.

ALLTÖÖVÕTT

Finantshindamise ja/või -auditi korraldamiseks:

- on olemas ametlik leping;
- deklareeritud kulud on kindlaks tehtavad ja kontrollitavad, olles eeskätt registreeritud toetusesaaja raamatupidamissüsteemis.

Tõendavaid dokumente ei tule koos finantsselgitusega esitada. Koos projekti raamatupidamisaruandega tuleb siiski alles hoida järgmised dokumendid:

- arved, alltöövõtu lepingud ja kontoväljavõtted;
- allhanke korras osutatavate teenuste pakkuja reisimise korral individuaalsed reisiaruanded koos kõikide sõidupiletite, pardakaartide, arvete ja kviitungite koopiatega või autoga reisimise korral koopia sise-eeskirjadest, mis käsitlevad kilomeetri kohta kohaldatavat hüvitise määra. Tõendavate dokumentide eesmärk on tõestada reisimise tegelikke kulusid ja reisi tegelikku toimumist;
- 25 000 euro ülemmäära ületamise korral dokumendid hankemenetluse kohta. Toetusesaajad ei tohi jagada seadmete ostu ära allapoole ülemmäära jäävate väiksema väärtusega lepingute vahel.

Finantsaruandluse etapis märgib rakendusamet koordinaatori saadetud finantsselgituse (kulutuste loetelu) põhjal üles kulutused. Rakendusamet uurib neid loetelusid põhjalikult, et teha kindlaks kulutuste toetuskõlblikkus. Kui mõnes küsimuses esineb kahtlusi, võib amet nõuda kõikide tõendavate dokumentide edastamist.

Juhime tähelepanu asjaolule, et kui allhanke koguväärtus ületab 25 000 eurot, tuleb koos finantsselgitusega siiski esitada tõendavate dokumentidena alltöövõtulepingu, arve ja võrreldavate pakkumiste koopiad (mitte originaalid). Toetuskõlblikud alltöövõtukulud ei tohi ületada selles etapis 110 % toetuslepingus või selle muudatustes alltöövõtu jaoks märgitud kogusummas.

LÕPLIKU TOETUSE VÄLJAARVUTAMINE

Projekti lõpus aruandusetapis arvutatakse tegelikult ellu viidud meetmete põhjal uuesti ELi tegelik üldine panus kogu projekti, kasutades ühikukuludel (palkade ning reisi- ja viibimiskulude puhul) ja tegelikel kuludel (seadmetega seotud kulude ja alltöövõtukulude puhul) põhinevat lähenemisi. ELi panus eri eelarverubriikidesse ei tohi ületada 110 % toetuslepingus või selle muudatustes märgitud kogusummas.

3. MUUD ÜLIÕPILASTE JA KÕRGGKOLIDE TÖÖTAJATE ÕPIRÄNNET KÄSITLEVAD EESKIRJAD (SPETSIAALNE LIIKUVUSELEMENT)

ENNE LIIKUVUSMEETME ELLUVIIMIST

a. INSTITUTSIOONIDEVAHELINE LEPING

Kõrgkoolid kohustuvad järgima kvaliteetse liikuvuse tagamiseks kõiki Erasmus kõrgharidusharta põhimõtteid, sealhulgas tagama, et kõrgkoolist lähetatavad õpirändemeetmetes osalejad on meetme jaoks hästi ette valmistatud, olles muu hulgas omandanud vajaliku keeleoskuse, ja pakkuma kõrgkooli saabuvatele õpirändemeetmetes osalejatele asjakohast keeletuge. Selleks võib kasutada kõrgkooli olemasolevaid keeleõppevõimalusi.

Toetusesaajad on kõikidel juhtudel lepingu alusel kohustatud selliseid kvaliteetseid teenuseid osutama ja nende teenuste osutamist kontrollitakse suutlikkuse suurendamise projektide üle tehtava üldise järelevalve käigus, võttes ühtlasi arvesse veebiplatvormi Mobility Tool+ (vt allpool) kaudu antud üliõpilaste ja töötajate tagasisidet.

Üliõpilaste ja töötajate õpiränne toimub kõrgkoolide vahel sõlmitava institutsioonidevahelise lepingu osana. Programmis osalevate riikide ja abikõlblike partnerriikide vahel (ja abikõlblike partnerriikide vahel) toimuva õpirände korral sätestatakse selles institutsioonidevahelises lepingus Erasmus kõrgharidushartaga ette nähtud üldised põhimõtted ning mõlemad pooled võtavad kohustuse neid rakendada.

Institutsioonidevahelist lepingut võib laiendada praktikat sooritavate üliõpilaste ja/või koolitatavate töötajate õpirände hõlmamiseks, tuginedes partnerinstitutsioonide teadmistele ettevõtetest, et selgitada nende riigis välja vastuvõtvad ettevõtted/organisatsioonid.

On oluline märkida, et institutsioonidel peavad olema tõhusad menetlused ja kord, et edendada ja tagada oma projektis osalejate turvalisus ja kaitse. Sellega seoses peavad liikuvusmeetmesse kaasatud üliõpilased ja töötajad olema kindlustatud nende meetmes osalemisega seotud riskide suhtes. Kõige sobivama kindlustuspoliitika leidmine, lähtudes elluviidava projekti liigist ja riigi tasandil kättesaadavatest kindlustusliikidest, jäetakse projekti korraldaja ülesandeks. Projektipõhist kindlustust ei ole vaja vormistada, kui osalejaid hõlmavad juba projekti korraldajate olemasolevad kindlustuspoliisid.

Mõlemal juhul peavad olema kaetud järgmised valdkonnad:

- reisikindlustus (sh pagasi kahjustumine või kaotsimine), kui see on asjakohane;
- kolmanda poole vastutus (sh vajaduse korral ameti- või vastutuskindlustus);
- õnnetus ja raske haigus (sh püsiv või ajutine töövõimetus);
- surm (sh välismaal elluviidavate projektide puhul kodumaale tagasitoimetamine).

b. VEEBIPLATVORM MOBILITY TOOL+

Kui osalejad on välja valitud või kõige hiljem siis, kui nad alustavad oma õpirännet, peab toetust saav organisatsioon õpirände projektide haldamiseks ja aruandluseks loodud veebiplatvormi Mobility Tool kaudu sisestama üldteabe osaleja ja tema õpirändemeetme liigi kohta (nt osaleja nimi, sihtkoht, õpirände kestus jms). Veebiplatvorm aitab toetusesaajal hallata programmi Erasmus+ liikuvusmeetmeid. Toetust saav organisatsioon vastutab ka andmete ajakohastamise eest veebiplatvormil Mobility Tool osalejate või meetmetega seotud mis tahes muudatuste esinemise korral projekti kestel. Veebiplatvormi kasutades on toetusesaajatel võimalik luua eeltäidetud aruandeid, mille aluseks on nende varem esitatud teave. Veebiplatvormi abil koostatakse ka aruanded, mida liikuvusmeetmetes osalejad peavad täitma. Lisateavet veebiplatvormi Mobility Tool ja sellele juurdepääsu kohta esitatakse rakendusameti ja toetusesaaja vahel sõlmitavas toetuslepingus.

c. ÜLIÕPILASTE OSALEMISE TINGIMUSED

– VÄLJAVALIMINE

Üliõpilased esitavad taotluse partnerlusele, kes valib välja õpirändemeetmes osalejad. Üliõpilaste väljavalimine, nagu ka neile toetuse eraldamise menetlus, peab olema õiglane, läbipaistev, ühtne ja dokumenteeritud ning juurdepääsetav kõikidele valikuprotsessis osalejatele.

Kõrgkool võtab vajalikud meetmed huvide konflikti vältimiseks seoses isikutega, kes võivad saada kutse osaleda valikut tegevate organite töös või üliõpilaste väljavalimise protsessis.

Valikukriteeriumid, näiteks kandidaadi õpitulemused, varasemad õpirändega seotud kogemused, motivatsioon, varasemad kogemused vastuvõtvast riigis (st tagasispöördumine lähteriiki) jms, avalikustatakse.

Pärast üliõpilaste väljavalimist annab saatev asutus neile programmi Erasmus+ üliõpilase harta, milles on sätestatud üliõpilase välismaal õppimise või praktiseerimisega seotud õigused ja kohustused ning on selgitatud, milliseid erinevaid samme tuleb astuda enne õpirännet, selle ajal ja järel.

– ÜLIÕPILASEGA SÕLMITAV LEPING

Enne lahkumist peab iga väljavalitud üliõpilane allkirjastama lepingu, mis sisaldab muu hulgas üliõpilase, saatva ja vastuvõtva organisatsiooni kokku lepitud õppe- ja/või praktikaprogrammi kirjeldavat õppelepingut. Õppelepingus määratletakse välismaal mööda saadetava õppeperioodi oodatavad õpitulemused ja täpsustatakse ametliku tunnustamise nõuded. Lepingus on ära näidatud ka õpingute ja/või praktika toimumise koht. Õppelepingus peaksid saatev asutus ja üliõpilane kokku leppima ka keeleoskuse taseme (peamine instrueerimisel või töökohal kasutatav keel), mille üliõpilane peab saavutama õppe-/praktikaperioodi alguseks kooskõlas saatva ja vastuvõtva asutuse vahel sõlmitud institutsioonidevahelises lepingus soovitatud tasemega (või praktika puhul kooskõlas ettevõtte ootustega). Kui see on asjakohane, lepivad saatev asutus ja üliõpilane kokku kõige sobivamas pakutavas keelelises toes, mis võimaldab üliõpilasel saavutada kokkulepitud taseme.

– ÜLIÕPILASTELE ANTAV TOETUS

Õppelepingu allkirjastamise järel on üliõpilastel õigus saada välismaal õppimise või praktiseerimise ajal ELi toetust. Lisaks ELi toetusele võivad nad saada piirkondlikku, riiklikku või ükskõik millist muud liiki toetust, mida annab mõni teine organisatsioon (nt ministeerium või piirkondlik omavalitsus).

Suutlikkuse suurendamise spetsiaalse liikuvuselemendi raames osalevad üliõpilased on vabastatud tasude maksmisest vastuvõtva asutuse õppetöös osalemise, registreerimise, eksamite sooritamise ning laboratooriumidele ja raamatukogudele juurdepääsu eest. Samadel alustel nagu kohalikelt üliõpilastelt võib siiski nõuda väikest tasu seoses kindlustusega, üliõpilasliitu kuulumisega ning mitmesuguste materjalide, nagu fotokoopiate ja laboritoodete kasutamise eest. Välisüliõpilased ei ole oma õpirändeperioodil kohustatud maksma mistahes korralduse või haldusega seotud lisatasu.

Peale selle tuleb üliõpilase välismaal viibimise ajal säilitada tema õigus kõikidele saatvas õppeasutuses õppimise puhul antavatele toetustele või laenule.

Suutlikkuse suurendamise spetsiaalse liikuvuselemendi raames osalevad üliõpilased ei tohi saada samal ajal muid ELi toetusi.

d. TÖÖTAJATE OSALEMISE TINGIMUSED

– VÄLJAVALIMINE

Suutlikkuse suurendamise spetsiaalse liikuvuselemendi raames osalevad töötajad valib välja neid saatev organisatsioon õiglasel ja läbipaistval viisil. Enne lähetamist peavad kõrgkooli töötajad kooskõlastama saatvate ja vastuvõtivate asutuste/ettevõtetele õpirände programmi.

Õpetajad ja organisatsiooni töötajad valib välja partnerite organisatsioon. Valiku ja toetuse määramise menetlus peab olema õiglane, läbipaistev, ühtne ja dokumenteeritud ning juurdepääsetav kõikidele valikuprotsessis osalejatele. Valiku kriteeriumid (nt esimest korda välismaale suunduvate töötajate eelistamine, võimalike liikuvusmeetmete arvu piiramine ühe töötaja kohta teataval ajavahemikul jms) avalikustatakse.

Organisatsioon võtab vajalikud meetmed huvide konflikti vältimiseks seoses isikutega, kes võivad saada kutse osaleda valikut tegevate organite töös või konkreetsete toetusesaajate väljalimise protsessis.

Kui ettevõtte töötajad liiguvad õpirände raames kõrgkooli juurde, esitatakse ettevõtte töötajale õppeasutuse kutse.

– ÕPIRÄNDE LEPING

Saatev kõrgkool valib töötajad välja õpirände programmi ettepaneku alusel, mille töötaja esitab pärast konsulteerimist vastuvõtva asutusega/ettevõttega. Enne lähetust lepivad saatev kõrgkool/ettevõtte ja vastuvõttev kõrgkool/ettevõtte ametlikult kokku õpirände lõplikus programmis (kirjavahetuse või elektrooniliste teadete teel).

Välismaal mööda saadetava liikuvusperioodi kvaliteedi eest vastutavad nii saatev kõrgkool/ettevõtte kui ka vastuvõttev kõrgkool/ettevõtte.

PÄRAST LIKUVUSMEETME ELLUVIIMIST

a. ÕPITULEMUSTE TUNNUSTAMINE

Välismaal möödunud liikuvusperioodi lõpus esitab vastuvõttev kõrgkool/ettevõtte üliõpilasele ja tema kõrgkoolile tunnistuse praktika tulemuste kohta (hindamisleht), millega kinnitatakse kooskõlastatud programmi tulemused.

Liikuvusperioodi järelmeetmete hulka kuulub välisriigis uute pädevuste omandamise eest saadud formaalõppe andmepunktide ametlik tunnistamine lähetanud asutuse poolt (kasutades ECTS-i ainepunkte või samaväärset süsteemi), kaasa arvatud vajaduse korral praktika eest, ning väljaspool õpperuumi või töökohta toimunud mitteformaalse ja informaalsete õppimise tulemuste dokumenteerimine (kasutades diplomilisa).

Saatvad asutused peaksid seoses töötajate õpirändega tagama osalevate töötajate õpitulemuste nõuetekohase tunnistamise, levitamise ja laialdase kasutamise kõrgkoolis.

b. ARUANDLUS

Kõik liikuvusmeetmes osalenud üliõpilased ja kõrgkoolide töötajad peavad välismaal viibimise perioodi lõpul koostama ja esitama lõpparuande. Vähemalt kaks kuud kestnud liikuvusmeetme puhul lisatakse aruandele ka kvalitatiivne hinnang liikuvusperioodil saadud keeleteo kohta.

Aruande esitamata jätnud õppuritel ja töötajatelt võib partnerlus saadud ELi toetuse osaliselt või täies ulatuses tagasi nõuda. Tagasimaksmist ei nõuta, kui üliõpilast või kõrgkooli töötajat takistas kavandatud meetmeid välismaal lõpule viimast vääramatu jõud. Partnerite organisatsioon annab EACEA-le sellistest juhtumitest teada.

4. MUUD OLULISED EESKIRJAD JA SOOVITUSED

PARTNERLUSLEPING

Projekti üksikasjaliku rakendamiskorra peavad kindlaks määrama partnerid ja see tuleb vormistada projekti alguses allkirjastatavas partnerluslepingus.

Partnerluslepingu koopia tuleb esitada rakendusametile kuue kuu jooksul pärast toetuslepingu allkirjastamist.

Partnerlusleping peab hõlmama erinevaid projekti elluviimisega seotud finants-, tehnilisi ja õiguslikke aspekte, sealhulgas järgmist:

- partnerite rollid ja vastutusvaldkonnad;
- eelarvega seotud küsimused (kaasrahastamine, eelarve jagunemine meetmete ja partnerite kaupa, vahendite ülekandmise kord jne);
- töötajate tasustamise poliitika;
- reisi- ja viibimiskulude hüvitamise kord;
- aruandlusmehhanismid;
- konfliktide lahendamise mehhanismid jne.

OSALEVATE ORGANISATSIIONIDE KOOSSEIS JA MUUTMINE

Projekti toetusesaajate kavandatavast muutmisest tuleb märku anda ja selleks on vaja rakendusameti eelnevat heakskiitu. Erinevate muudatuste tegemiseks projektipartnerlusse peavad olema täidetud järgmised nõuded:

- kaastoetusesaaja lisamiseks on vaja koordinaatori ja uue kaastoetusesaaja allkirjastatud mandaati ja kõikide teiste kaastoetusesaajate kirjalikku nõusolekut, mille on allkirjastanud juriidiline esindaja. Need tuleb esitada vastava taotluse korral koordinaatorile;
- kaastoetusesaaja kõrvalejäämiseks on vaja koordinaatori kirjalikku selgitust ja kõrvalejääva kaastoetusesaaja kirjalikku taandumisteadet, mille on allkirjastanud juriidiline esindaja. Kui partnerluse miinimumnõuded ei ole enam täidetud, on Hariduse, Audiovisuaalvaldkonna ja Kultuuri Rakendusametil õigus teha otsus lepingu jätkamise kohta;
- koordinaatori kontaktisiku muutmiseks on vaja koordinaatori uue kontaktisiku, juriidilise esindaja ja endise kontaktisiku allkirjastatud kirjalikku kinnitust.

TOETUSKÕLBMATUD KULUD

Peale jao C toetuskõlbatute kulude loetelus toodu ei ole suutlikkuse suurendamise projektide raames toetuskõlblikud järgmised kulud:

- kulud, mis on seotud selliste seadmetega nagu mööbel, mootorsõidukid, teadus- ja arendustegevuseks kasutatavad seadmed, telefonid, mobiiltelefonid, häiresüsteemid ja vargusvastased süsteemid;
- ruumidega seotud kulud (ost, küte, hooldus, remont jne);
- kinnisvara ostuga seotud kulud;
- amortisatsioonikulud.

KOHUSTUSLIK VÄLISAUDIT (AUDITEERIMISTÕEND)

Koos lõpparuande ja tõendavate dokumentidega tuleb saata meetme finantsselgitust ja selle aluseks olevat raamatupidamisarvestust käsitleva välisauditi aruanne (II liiki audit).

Auditi eesmärk on anda rakendusametile kinnitus selle kohta, et kulud ja arved on deklareeritud lõplikus finantsaruandes kooskõlas toetuslepingu asjakohaste õiguslike ja finantssätetega.

Igal toetusesaajal on võimalus valida ise kvalifitseeritud välisaudiitor, sealhulgas oma kohustuslik välisaudiitor, tingimusel et on täidetud järgmised kumuleeruvad nõuded:

- välisaudiitor peab olema toetusesaajast sõltumatu;
- välisaudiitor peab omama kvalifikatsiooni raamatupidamisdokumentide kohustuslike auditite tegemiseks kooskõlas asjaomase riigi õigusaktidega, millega rakendatakse direktiivi raamatupidamise aastaaruannete ja konsolideeritud aruannete kohustuslike auditite kohta, või seda direktiivi asendava Euroopa Liidu õigusaktiga.

Kolmanda riigi toetusesaaja peab täitma seoses auditeerimisega samaväärseid siseriiklikke eeskirju.

TÕENDAVAD DOKUMENDID

Vastava taotluse korral tuleb esitada tõendavate dokumentide loetavad koopiad (mitte originaalid). Kui mõnes küsimuses esineb kahtlusi, võib amet nõuda kõikide tõendavate dokumentide edastamist.

Nõutud tõendavate dokumentide esitamine on lepingujärgsete kohustuste lahutamatu osa ning ühe või mitme dokumendi esitamatajätmine võib kaasa tuua nõude hüvitada vastavad kulutused.

25 000 eurot ületavate allhankelepingute ja arvete koopiad tuleb saata koos lõpparuandega.

Seadmete ja teenuste ostmise korral enam kui 25 000 euro eest tuleb hankida olenemata eelarverubriigist hinnapakkumine vähemalt kolmelt tarnijalt.

II LISA. TULEMUSTE LEVITAMINE JA KASUTAMINE

Praktiline juhend toetusesaajatele

SISSEJUHATUS

Tulemuste levitamisele ja kasutamisele keskenduv tegevus on viis, kuidas tutvustada programmi Erasmus+ projekti osana tehtud tööd. Tulemuste, saadud õppetundide ja järelduste jagamine väljaspool osalevaid organisatsioone võimaldab laiemal avalikkusel osa saada tööst, mille jaoks on eraldatud ELi rahalisi vahendeid, ning samuti edendada organisatsiooni jõupingutusi liikumisel programmi Erasmus+ eesmärkide saavutamise poole, mille puhul peetakse väga oluliseks programmi ja poliitika vahelist seost. Seepärast on iga programmi raames toetatav projekt samm, millega liigutakse lähemale programmis kindlaks määratud üldeesmärkidele parandada ja ajakohastada haridus-, koolitus- ja noortesüsteeme.

Levitamistegevused on projektide lõikes erinevad. Oluline on kaaluda, mis liiki levitamistegevus igale osalevale organisatsioonile sobib. Väiksemates projektides osalevad partnerid peaksid levitama ja kasutama tulemusi vastavalt oma tegevuse tasemele. Õpirände projekti puhul kaasnevad levitamistegevusega teistsugused nõuded kui partnerlusprojekti puhul. Levitamise- ja kasutamistegevuse ulatus suureneb koos projekti mahu ja strateegilise tähtsusega. Taotlejatel palutakse selgitada taotluse esitamisel oma levitamise- ja kasutamistegevusega seotud kavatsusi/kavasid ning kui projekti saadab edu, peavad nad need ka ellu viima.

1. jaos on määratletud mõned põhimõisted ning on selgitatud, mida on võimalik tulemuste levitamise ja kasutamisega saavutada ning kuidas need tegevused aitavad liikuda projekti üldeesmärkide poole.

2. jaos on visandatud nõuded, mida kohaldatakse programmi Erasmus+ toetusesaajate suhtes seoses tulemuste levitamise ja kasutamisega.

1. Projekti tulemuste levitamine ja kasutamine: mida, miks, kes, millal, kus ja kuidas?

MIDA TÄHENDAB TULEMUSTE LEVITAMINE JA KASUTAMINE?

Tulemuste levitamine on kavandatud protsess, mille käigus jagatakse peamistele osalejatele teavet programmide ja algatuste tulemuste kohta. See juhtub siis, kui programmide ja algatuste tulemused muutuvad kättesaadavaks. Programmi Erasmus+ puhul tähendab see projektiga saavutatud edu ja tulemusi käsitleva teabe levitamist nii palju kui võimalik. Projektist teavitamine avaldab tulevikus mõju teistele organisatsioonidele ja aitab parandada projekti ellu viivate organisatsioonide mainet. Tulemuste edukaks levitamiseks tuleb kavandada projekti elluviimise alguses asjakohane protsess. Kavandamine peaks hõlmama seda, miks, mida, kuidas, millal, kellele ja kus nii rahastamisperioodi jooksul kui ka selle lõppedes levitada.

Tulemuste kasutamine on a) programmide ja algatuste edukate tulemuste kavakindel edasiandmine asjakohastele otsusetegijatele reguleeritud kohalikes, piirkondlikes, riiklikes või Euroopa süsteemides ja b) üksikute lõppkasutajate kavakindel veenmine programmide ja algatuste tulemuste vastu võtma ja/või kohaldama. Programmi Erasmus+ puhul tähendab see rahastatava tegevuse potentsiaali maksimeerimist, nii et selle tulemusi kasutataks ka pärast projekti lõppemist. Tuleks märkida, et projekt viiakse ellu osana rahvusvahelisest programmist, millega püüeldakse elukestva õppe poole ning toetatakse hariduse, koolituse, noorte ja spordi valdkonnas Euroopa poliitikat. Tulemused tuleks kujundada nii, et neid oleks võimalik kohandada teiste sidusrühmade vajadustele, kanda üle uutesse valdkondadesse, säilitada pärast rahastamisperioodi lõppemist või kasutada tulevase poliitika ja tavade mõjutamiseks.

Tulemuste levitamine ja kasutamine on seega erinevad, kuid tihedalt üksteisega seotud.

MIDA MÕELDAKSE VÄLJENDIGA „TEGEVUSE TULEMUSED“?

Tulemused on ELi rahastatava Euroopa meetme või projekti saavutused. Tulemuste liik on sõltuvalt projekti liigist erinev. Tulemused saab liigitada kas a) väljunditeks või b) tulemusteks:

a) väljund – käegakatsutav toode, mis koostatakse antud projekti käigus ja mida võib kvantifitseerida; väljundid võivad olla ligipäätavad, nagu õppekavad, õpingud, aruanded, materjalid, üritused või veebisaidid;

b) tulemus – mittemateriaalne lisaväärtus, mis saadakse projekti ees- ja sihtmärkide saavutamise kaudu. Tavaliselt selline lisaväärtus väldib kvantifitseerimist, hõlmaku see siis konkreetseid üritusi ja meetmeid, nt koolitus, koolitusplatvormid, sisu või meetodika, või abstraktsemaid tagajärgi, nt suurem teadlikkus, paremad oskused ja täiustatud võimed, teadmised ja kogemused, mis on omandatud projekti kaasatud osalejatelt, partneritelt või muudelt sidusrühmadelt.

MIDA TÄHENDAVALD MÕJU JA JÄTKUSUUTLIKKUS?

Mõju on ellu viidud meetme ja selle tulemuste muutust esile kutsuv toime inimestele, tavadele, organisatsioonidele ja süsteemidele. Tulemuste levitamise ja kasutamise kavad aitavad maksimeerida välja töötatud meetmete toimet, nii et need mõjutavad vahetuid osalejaid ja partnereid aastaid. Kaaluda tuleks ka kasu, mis tõuseb teistele sidusrühmadele, et mõju oleks suurem ja projekti saaks võimalikult hästi ära kasutada.

Jätkusuutlikkus on projekti võime püsida elujõuline ja kasutada oma tulemusi ka pärast rahastamisperioodi lõppu. Jätkusuutlikkuse korral saab projekti tulemusi kasutada pikemas perspektiivis, näiteks nende turuleviimise, akrediteerimise või lõimimise teel. Kõik projekti osad ja tulemused ei pruugi olla jätkusuutlikud. Tulemuste levitamist ja kasutamist on oluline käsitleda protsessina, mis ulatub projekti kestusest kaugemale, tulevikku.

MILLISED ON TULEMUSTE LEVITAMISE JA KASUTAMISE EESMÄRGID?

Tulemuste levitamise ja kasutamise esimene eesmärk on jaotada laiali projekti tulemused. Teine eesmärk on aidata kujundada ja rakendada riikide ja Euroopa strateegiaid ja süsteeme. Toetusesaajad peaksid välja töötama oma viisi, kuidas see eesmärk saavutada. Tulemuste levitamise ja kasutamise seotud ideede väljaarendamine on oluline iga programmi Erasmus+ raames rahastatava projekti jaoks. Levitamise- ja kasutamistegevuse liik ja intensiivsus peaks olema siiski proportsionaalne ning kohandatud vastavalt konkreetsetele vajadustele ja välja töötatud projekti liigile. Arvesse tuleks võtta muu hulgas seda, kas projekt on protsessikeskne või suunatud käegakatsutavatele tulemustele, kas projekt on eraldiseisev või osa suuremast algatusest, kas selle on välja töötanud suured või väikesed osalevad organisatsioonid jne. Osalevad organisatsioonid peaksid arutama tegevuse/kava eesmärke ning valima välja parimad meetmed ja käsitlusviisid. Samuti peaksid nad jagama ülesanded partnerite vahel, võttes arvesse projekti eripärasid.

Struktureeritud koostöö projektide puhul, nagu strateegilised partnerlused, teadmusühendused, sport, koostööpartnerlused ja suutlikkuse suurendamise projektid, peaks kvaliteetne tulemuste levitamise ja kasutamise kava sisaldama mõõdetavaid ja realistlikke eesmärke ja üksikasjalikku ajakava ning selles peaksid olema ette nähtud meetmete võtmiseks vajaminevad vahendid. Projekti tulemuste kasutamist aitab suurendada ka sihtrühmade kaasamine tegevusse. Oluline on kohe alguses paika panna õige strateegia, sest see on peamine viis, kuidas edendada suhtlust sihtrühmadega. Õpirände projektide puhul sellist nõuet ei kohaldata. Projekti korraldajaid kutsutakse siiski üles teavitama sellistes meetmetes osalejate õpitulemustest. Samuti peaksid nad julgustama osalejaid jagama liikuvusmeetmes osalemise käigus omandatud teistega. Lõpetuseks, ka programmi tulemuste levitamise osa peaks parandama programmi kvaliteeti, stimuleerides uuenduslikke projekte ja jagades häid tavasid.

Teabevahetus on lai mõiste. Lisaks projekti tulemuste levitamisele ja kasutamisele hõlmab see teavitamis- ja tutvustamistegevusi, et suurendada teadlikkust projekti meetmetest ja parandada nende nähtavust. Nendel tegevustel on sageli siiski väga keeruline selgelt vahet teha. Seepärast võib olla tõhusam viis kavandada olemasolevate ressursside parimaks ärakasutamiseks üldine strateegiline raamistik, mis hõlmab mõlemaid tegevusi. Tulemuste levitamine ja kasutamine peaks moodustama olulise osa ükskõik millises projekti kestel toimuvast teabevahetusest.

MIKS ON OLULINE JAGADA PROJEKTI TULEMUSI? MILLINE ON LAIALDASEM KASU?

Põhjaliku tulemuste levitamise ja kasutamise kava väljatöötamine on kasulik nii toetusesaajale kui ka tema partneritele. Lisaks organisatsiooni maine tõstmisele võib levitamise- ja kasutamistegevus pakkuda sageli uusi võimalusi laiendada projekti ja selle tulemusi või arendada tuleviku tarvis välja uued partnerlused. Samuti võib tulemuste edukas levitamine ja kasutamine kaasa tuua tehtud töö välise tunnustamise, lisades sellele veelgi väärtust. Tulemuste jagamine võimaldab ka teistel programmi Erasmus+ tegevustest ja kogemustest kasu saada. Projektitulemused võivad olla teistele eeskujuks ja inspiratsiooniallikaks, näidates, mida on programmi raames võimalik saavutada.

Projektitulemuste levitamine ja kasutamine võib aidata kujundada tulevase poliitikameetmeid ja tavasid. Toetusesaajate tegevus tulemuste levitamisel ja kasutamisel toetab avaramat eesmärki täiustada Euroopa Liidu süsteeme. Programmi Erasmus+ mõju mõõtmisel ei võeta arvesse mitte üksnes projektitulemuste kvaliteeti, vaid ka seda, mil määral neid tulemusi teatakse ja kasutatakse väljaspool projektipartnerlust. Jõudmine tõhusa levitamise kaudu võimalikult suure arvu potentsiaalsete kasutajateni aitab tagada investeringutasuvuse.

Projektitulemuste levitamine ja kasutamine suurendab ka teadlikkust programmiga Erasmus+ pakutavatest võimalustest ning toob esile programmi raames toetatava tegevuse Euroopa lisaväärtuse. See võib aidata kaasa positiivse mulje tekkimisele avalikkuse seas ja ergutada laialdasemat osalemist selles uues ELi programmis. Väga oluline on kaaluda tulemuste levitamise ja kasutamise kava eesmärke. Need peaksid olema seotud projekti eesmärkidega kandmaks hoolt selle eest, et kasutatavad meetodid ja käsitusviisid on asjakohased nii programmi Erasmus+ ja selle eesmärkide kui ka kindlaks tehtud sihtrühmade seisukohast. Tulemuste levitamise ja kasutamise eesmärk võib olla:

- suurendada teadlikkust;
- laiendada mõju;
- kaasata sidus- ja sihtrühmi;
- jagada lahendusi ja oskusteavet;
- mõjutada poliitikat ja tavasid;
- luua uusi partnerlusi.

MIDA ON VÕIMALIK LEVITADA JA KASUTADA?

Järgmine samm on kindlaks teha see, **mida** levitada ja kasutada. Projekti tulemused võivad olla oma olemuselt erinevad ning hõlmata nii konkreetseid (käegakatsutavaid) tulemusi kui ka projekti korraldajate ja tegevuses osalejate omandatud oskusi ja isiklike kogemusi (käegakatsutamatud tulemused).

Käegakatsutavate tulemuste hulka võivad kuuluda näiteks:

- käsitusviisid või mudelid probleemide lahendamiseks;
- praktilised vahendid või tooted, näiteks käsiraamatud, õppekavad, e-õppe vahendid;
- uurimisaruanded või uuringud;
- häid tavasid käsitlevad suunised või juhtumiuuringud;
- hindamisaruanded;
- tunnustamistõendid;
- uudiskirjad või infolehed.

Selleks et levitada kogemusi, strateegiaid, protsesse jms laialdasemalt, on soovitatav need dokumenteerida.

Käegakatsutatute tulemuste hulka võivad kuuluda näiteks:

- osalejate, õppijate või töötajate omandatud teadmised ja kogemused;
- suurenenud oskused või saavutused;
- suurenenud kultuuriteadlikkus;
- parem keeleoskus.

Käegakatsutatuid tulemusi on sageli keerulisem mõõta. Seda liiki tulemuste registreerimisel võivad abiks olla küsitlused, küsimustikud, testid, vaatlused või enesehindamismehhanismid.

KES ON SIHTRÜHMAD?

Oluline on kindlaks määrata sihtrühmad – nii eri geograafilistel tasanditel (kohalikul, piirkondlikul, riiklikul, Euroopa tasandil) kui ka toetusesaaja oma valdkonnas (kolleegid, samas valdkonnas tegutsejad, kohalikud omavalitsused, muud sama liiki meedet ellu viivad organisatsioonid, võrgustikud jne). Tegevus ja edastatav teave peavad olema asjakohaselt kohandatud, võttes arvesse sihtrühmi, näiteks:

- projekti meetmete ja nende tulemuste lõppkasutajaid;
- asjaomase valdkonna sidusrühmi, eksperte või praktikuid ning muid huvitatud isikuid;
- kohaliku, piirkondliku ja Euroopa tasandi otsusetegijaid;
- ajakirjandust ja meediat;
- avalikkust.

Projektikavad peavad olema piisavalt paindlikud, et võimaldada projekti eri etappides kaasa lüüa teistel siht- ja sidusrühmadel. See aitab tagada olukorda, mille puhul projekti raames jätkatakse nende vajaduste arvessevõtmist. Nende osalemine rõhutab ka projekti potentsiaalset väärtust ning aitab levitada teavet teistele huvitatud isikutele üle terve Euroopa.

KUIDAS LEVITADA JA KASUTADA TULEMUSI?

Selleks et jõuda võimalikult suure arvu inimesteni, on soovitatav tõlkida võimalikult suur osa teabematerjalidest ja projekti väljunditest võimalikult paljudesse keeltesse. Nende keelte hulka võiksid kuuluda kõik partnerluse keeled ja inglise keel. Tõlkimise kulud võib vajaduse korral märkida toetustaotlusesse.

Tulemuste levitamiseks ja kasutamiseks on mitmeid eri viise. Kõrges hinnas on loovus ja värske ideede väljapakkumine, et programm Erasmus+ ja selle tulemused saaksid tõeliselt silma paista. Toetusesaajad võivad kasutada:

- [Erasmus+ projektitulemuste platvormi](#) (vt allpool);
- projektile pühendatud või korralduslikke veebisaite;
- kohtumisi ja külaskäike peamiste sidusrühmade juurde;
- spetsiaalseid aruteluvõimalusi, nagu teavitamisüritused, õpikojad, (võrgu-) seminarid, koolituskursused, näitused, esitlused või vastastikused hindamised;
- sihtotstarbelisi kirjalikke materjale, nagu aruanded, artiklid erialases ajakirjanduses, uudiskirjad, pressiteated, infolehed või brošüürid;
- audiovisuaalset meediat ja tooteid, nagu raadio, televisioon, Youtube, Flickr, videoklipid, netisaated või rakendused;
- sotsiaalmeediat;
- avalikke üritusi;
- projektiga seotud kaubamärkide ja logode tutvustamist;
- olemasolevaid kontakte ja võrgustikke.

Tulemuste kasutamise puhul on tähtis mõelda sellele, kuidas tulemused saavad kutsuda projekti, lõppkasutajate, asjaomases valdkonnas tegutsejate või poliitikakujundajate jaoks esile mingi muutuse. Kasutamismehhanismide hulka kuuluvad:

- osalevate organisatsioonide maine parandamine;
- teema, eesmärgi või töövaldkonnaga seotud teadlikkuse suurendamine;
- teiste toetajate või rahastajate rahalise toetuse suurenemine;
- poliitika ja tavade suurem mõjutamine.

MILLAL TULEKS LEVITAMIS- JA KASUTAMISTEGEVUST TEOSTADA?

Tulemuste levitamine ja kasutamine on programmi Erasmus+ projekti lahutamatu osa kogu projekti kestel: alates toetusesaaja esialgselt ideest, projekti elluviimise kestel ja isegi pärast Euroopa rahastamise lõppemist.

Koos kaasatud partneritega tuleb paika panna tegevuse ajakava ja eraldada piisavad eelarvevahendid. Selles kavas tuleb:

- leppida koos partneritega kokku realistlikes eesmärkides ja tähtaegades, et jälgida tehtavaid edusamme;
- viia levitamise- ja kasutamistegevus vastavusse projekti põhietappidega;
- pakkuda piisavat paindlikkust, et vastata sihtrühma vajadustele ning poliitikameetmete ja tavade ulatuslikumale arengule.

Mõned näited tegevuse kohta projekti eri etappidel:

ENNE projekti elluviimist:

- tulemuste levitamise ja kasutamise kava koostamine,
- oodatava mõju ja väljundite määratlemine,
- arupidamine selle üle, kuidas ja kelleni peaks tulemuste levitamise ja kasutamisega jõudma;

projekti elluviimise KESTEL:

- ühendusevõtmine asjakohaste meediasindajatega, nt kohalikul või piirkondlikul tasandil,
- korrapärase ettevõtmiste (nt teavitamisüritused, koolitused, esitlused, vastastikused hindamised) korraldamine,
- sihtrühmadele avalduva mõju hindamine,
- teiste sidusrühmade kaasamine, et kanda tulemused üle lõppkasutajatele või uutesse valdkondadesse/poliitikameetmetesse;

LÕPPARUANDE ETAPIS

- projekti lõplike tulemuste üles laadimine ja projekti kirjelduse ajakohastamine [Erasmus+ projektitulemuste platvormil](#).

PÄRAST projekti elluviimist:

- levitamistegevuse jätkamine (ülalkirjeldatud viisil),
- tulevase koostöö tarvis ideede väljatöötamine,
- saavutuste ja mõju hindamine,
- ühendusevõtmine asjakohaste meediasindajatega,
- vajaduse korral ühendusevõtmine poliitikakujundajatega.
- koostöö tegemine Euroopa Komisjoniga, pakkudes kasulikke sisendeid tulemuste levitamise ja kasutamise pingutuste jaoks.

KUIDAS HINNATA EDUSAMME?

Protsessi oluline osa on mõju hindamine. Selle käigus hinnatakse saavutusi ja koostatakse soovitusel edasiseks täiustamiseks. Eesmärkide saavutamisel tehtud edusammude mõõtmiseks võib kasutada teatavaid näitajaid, mis aitavad hinnata tulemuslikkust. Näitajad võivad olla nii kvantitatiivsed, olles seotud numbrite ja protsendimääradega, kui ka kvalitatiivsed, keskendudes osalemise ja kogemuse kvaliteedile. Mõju mõõtmiseks võib kasutada ka küsimustikke, küsitlusi, vaatlusi ja hinnanguid. Projekti eri tegevustega seotud näitajate kindlaksmääramine tuleks ette näha projekti alguses ja see peaks moodustama osa üldisest projekti tulemuste levitamise kavast.

Mõned näited:

- projekti korraldajate veebisaidiga seotud faktid ja näitajad (ajakohastamine, külastamiste arv, konsulteerimine, ristviited);
- peamiste sidusrühmadega toimivate kohtumiste arv;
- aruteludesse ja teavitamisüritustesse (õpikojad, seminarid, vastastikused hindamised) kaasatud osalejate arv; järelemeetmed;
- toodete valmistamine ja ringlus;
- meediakajastus (artiklid erialases ajakirjanduses, uudiskirjad, pressiteated, intervjuud jne);
- nähtavus sotsiaalmeedias ja veebisaidi atraktiivsus;
- osalemine avalikel üritustel;
- sidemed olemasolevate võrgustike ja riikidevaheliste partneritega; teabe ja oskusteabe edastamine;
- mõju kohalikele, riiklikele ja ELi poliitikameetmetele;
- tagasiside lõppkasutajatelt, teistelt sidusrühmadelt, asjaomases valdkonnas tegutsejalt, poliitikakujundajatelt.

2. TULEMUSTE LEVITAMISE JA KASUTAMISEGA SEOTUD NÕUDED

ÜLDISED KVALITATIIVSED NÕUDED

Sõltuvalt meetmest peavad programmi Erasmus+ raames toetuse taotlejad kaaluma levitamise- ja kasutamistegevust taotluse esitamise etapis, oma meetme elluviimise ajal ja pärast meetme elluviimise lõppemist. Käesolevas jaos antakse ülevaade programmi Erasmus+ ametlikes dokumentides sätestatud põhinõuetest.

Tulemuste levitamine ja kasutamine on üks toetuse määramise kriteeriumidest, mis võetakse aluseks taotluse hindamisel. Sõltuvalt projekti liigist antakse sellele taotluse hindamisel erinev kaal.

- Õpirände projektide puhul tuleb taotlusvormis loetleda kavandatud levitamistegevused ja kindlaks teha potentsiaalsed sihtrühmad.
- Koostööprojektide puhul nõutakse ja hinnatakse täiendavalt üksikasjalikku ja ulatuslikku kava, milles kirjeldatakse eesmäärke, vahendeid ja tulemusi. Ehkki üldjuhul võtab levitamise ja kasutamise koordineerimisega seotud vastutuse kogu projekti vältel enda kanda üks partner, tuleks vastutus elluviimise eest jagada kõikide partnerite vahel. Sellesse tegevusse kaasatakse vastavalt projekti vajadustele ja oma rollidele kõik partnerid.

Igat liiki projektide puhul tuleb lõppetapis anda aru tegevusest, mis on toimunud tulemuste jagamiseks osalevates organisatsioonides ja neist väljaspool.

EUROOPA LIIDU JA PROGRAMMI ERASMUS+ NÄHTAVUS

Toetusesaajad peavad alati kasutama kõigil teabe- ja reklaammaterjalidel Euroopa embleemi (ELi lippu) ja Euroopa Liidu täielikult välja kirjutatud nime. Eelistatavim viis ELilt programmi Erasmus+ kaudu saadud rahalistele vahenditele viitamiseks on kirjutada ELi embleemi kõrvale sõnad „ELi programmi Erasmus+ kaasrahastatav projekt”.

ELi rahastusest teavitamise näited ja teksti tõlked leiab aadressilt http://eacea.ec.europa.eu/about-eacea/visual-identity_en

Kaubamärgi nime „Erasmus+” ei tõlgita.

Juhised toetusesaajatele ELi embleemi kasutamiseks ELi programmide kontekstis leiab aadressilt http://ec.europa.eu/dgs/communication/services/visual_identity/pdf/use-emblem_en.pdf

ERASMUS+ PROJEKTITULEMUSTE PLATVORMI KASUTAMINE

Erasmus+ projektitulemuste platvorm loodi selleks, et pakkuda ulatuslikku ülevaadet programmi alusel rahastatavatest projektidest ning toob välja heade tavade näited ja edulood. Platvormi kaudu tehakse kättesaadavaks ka rahastatud projekti tulemuseks olevad tooted / tehtud töö viljad / intellektuaalsed väljundid.

Igal aastal valivad heade tavade näited välja iga asjaomane riiklik büroo ja rakendusamet. Hea tava näidete seast valib hariduse ja kultuuri peadirektoraat kesktasandil välja edulood.

Erasmus+ projektitulemuste platvormil on mitu eri eesmärki:

- läbipaistvus, sest see annab põhjaliku ülevaate kõikidest programmi raames rahastatavatest projektidest (sh projektide kokkuvõtted, rahastamisnäitajad, URLi lingid jne);
- aruandekohustus, sest see annab lõppkasutajatele ja praktikutele juurdepääs projekti tulemustele;
- inspiratsioon, sest see tutvustab igal aastal riigi ja Euroopa tasandil välja valitavaid häid tavasid ja edulugusid programmi Erasmus+ toetusesaajate seas.

Toetusesaajad peavad esitama enamiku programmi Erasmus+ projektide kohta taotluse esitamise etapis projekti kirjeldava ingliskeelse kokkuvõtte.

Projekti kokkuvõtte on väga oluline, sest sellega edastatakse avalikkusele projekti kirjeldus. Seepärast tuleks see koostada lihtsas keeles, kasutades selget stiili, et projekti tegelikust sisust oleks võimalik kiiresti aru saada ka kõrvalseisjatel.

Kokkuvõtte peaks sisaldama järgmisi elemente: projekti kontekst/taust; projekti eesmärgid; osalejate arv ja profiil; tegevuse kirjeldus; projekti elluviimisel kasutatav metoodika; kavandatavate tulemuste ja mõju lühikirjeldus; võimalik pikemaajaline kasu.

Programmi Erasmus+ projektitulemuste platvormiga on võimalik tutvuda aadressil <http://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/projects/>

III LISA. PÕHIMÕISTETE SÕNASTIK

Saatvad isikud	<p>Kõikides hariduse, koolituse ja noorte valdkondades kasutatava üldise mõistena isik, kes saadab õpirändemeetme elluviimisel erivajadustega (nt puudega) osalejaid – õppijaid või töötajaid/noorsootöötajaid –, et tagada nende kaitse ning pakkuda tuge ja täiendavat abi.</p> <p>Peale selle võib 1. põhimeetme kohase kutseharidus- ja -koolitusasutuste õppijate ja Euroopa vabatahtliku teenistuse vabatahtlike õpirände ja 2. põhimeetme kohase õpilaste lühiajalise õpirände puhul saatev isik olla ka täiskasvanu, kes saadab välismaal üht või mitut kutseharidus- või -koolitusasutuse õppijat, vähemate võimalustega Euroopa vabatahtliku teenistuse vabatahtlikku või üldhariduskooli õpilast (eriti kui tegemist on alaealiste või noortega, kellel on väljaspool oma riiki vähe kogemusi), et tagada nende kaitse ja ohutus ning tõhus õppimine õpirände kogemusest.</p>
Akrediteerimine	<p>Protsess, millega tagatakse, et organisatsioonid, kes soovivad saada programmi Erasmus+ meetme alusel rahalist toetust, vastavad teatavatele kvaliteedinõuetele või eeltingimustele, mille Euroopa Komisjon on konkreetse meetme puhul kindlaks määranud. Sõltuvalt meetme liigist või taotluse esitava organisatsiooni asukohariigist korraldab akrediteerimise rakendusamet, riiklik büroo või SALTO teabekeskus. Akrediteerimisprotsess on kehtestatud organisatsioonidele, kes soovivad osaleda kõrgharidusprojektides (sh õpirände projektides) või noorte valdkonna liikuvusmeetmetes.</p>
Meede	<p>Programmi Erasmus+ tegevussuund või abinõu. Meetmed on näiteks hariduse, koolituse ja noorte valdkonna strateegilised partnerlused, Erasmus Munduse ühised magistriõppekavad, valdkondlike oskuste ühendused jne.</p>
Meede	<p>Projekti raames täidetud ülesanded. Tegevusi võib olla mitut liiki (õpiränne, koostöö jne). Jean Monnet' raamistiku mõistes on tegevus sama mis meede (vt definitsiooni eespool).</p>
Täiskasvanuhariduse valdkond	<p>Täiskasvanutele pakutav igat liiki (formaalne, mitteformaalne, informaalne) haridus, v.a kutseharidus (ametialane täiendusõpe on lahti seletatud mõiste „kutseharidus ja -koolitus“ all).</p>
Täiskasvanuõppe valdkonna organisatsioon	<p>Ükskõik milline täiskasvanuõppe valdkonnas, v.a kutseharidus, tegutsev avaliku või erasektori organisatsioon.</p>
Täiskasvanud õppija	<p>Ükskõik milline isik, kes naaseb pärast formaalhariduse või -koolituse omandamist või sellest eemalejäämist mõne täiendusõppe (formaalse, mitteformaalse või informaalne) vormi juurde, v.a koolide ning kutsehariduse ja koolituse valdkonna õpetajad/koolitajad.</p>
Ettevalmistav külaskäik:	<p>Enne noorte õpirände projekti toimuv ettevalmistav külaskäik vastuvõtva organisatsiooni riiki. Eesmärk on usalduse, mõistmise ja tugeva partnerluse loomine projekti organisatsioonide vahel. Noori osalejaid võib kaasata, et lõimida neid täielikult projekti ülesehitamisse.</p>
Taotleja	<p>Toetustaotluse esitav osalev organisatsioon või mitteametlik rühmitus. Taotlejad võivad esitada taotluse kas individuaalselt või teiste projekti kaasatud organisatsioonide nimel. Viimati nimetatud juhul määratletakse taotlejat ka kui koordinaatorit.</p>
(Taotluse esitamise) tähtaeg	<p>Viimane päev taotluse esitamiseks riiklikule büroole või rakendusametile, et taotlust saaks lugeda toetuse saamise tingimustele vastavaks.</p>
Õpipoisiõpe	<p>Õpipoisiõppe tüüpi kava on selline kutsehariduse ja -koolituse alusõppe vorm, kus ettevõttepõhine koolitus (praktilise töökogemuse omandamine töökohal) on vaheldumisi ühendatud üldhariduse omandamisega (teoreetilise/praktilise hariduse omandamine koolis või koolituskeskuses) ning mille edukal läbimisel omandatakse riiklikult tunnustatud kutsehariduse ja -koolituse alusõppe kvalifikatsioon.</p>

Toetusesaaja	Kui projekt valitakse välja, saab taotluse esitajast programmi Erasmus+ toetuse saaja. Toetusesaaja sõlmib projekti välja valinud riikliku büroo või rakendusametiga toetuslepingu või teda teavitatakse toetuse määramise otsusest. Kui taotlus oli esitatud teiste osalevate organisatsioonide nimel, võivad partneritest saada kaastoetusesaajad.
Kombineeritud õpe	Õppemeetod, mille puhul kombineeritakse erinevaid õppimisviise. Mõistet kasutatakse sageli konkreetsemalt viitamiseks kursustele, kus kasutatakse õpetamisel kõrvuti näost näkku toimuvaid õpikodasid või seminare ning veebipõhist kaugõppetehnoloogiat (internet, televiisor, konverentsikõned).
Konkursikutse	Komisjoni poolt või nimel avaldatav kutse esitada kindlaks määratud tähtjaks meedet käsitlev ettepanek, mis vastab püüeldavatele eesmärkidele ja kehtestatud tingimustele. Konkursikutsed avaldatakse Euroopa Liidu Teatajas (C-seerias) ja/või komisjoni, riikliku büroo või rakendusameti asjakohastel veebisaitidel.
Tunnistus	Programmi Erasmus+ kontekstis on see dokument, mis antakse välja isikule, kes on lõpetanud hariduse, koolituse või noorte valdkonnas mõne õppimistegevuse. Selline dokument tõendab tegevuses osalemist ja vajaduse korral õpitulemusi.
Tehniline viga	Väike viga või hooletus, mis on dokumenti tahtmatult tehtud ja mis muudab selle tähendust, nagu trükiviga või tahtmatu lisandus või sõna, väljendi või joonise väljajätt.
Kaasrahastamine	Kaasrahastamise põhimõtte tähendab seda, et osa ELi toetatava projekti kuludest peab kandma toetusesaaja või et need tuleb katta muude välisvahenditega kui ELi toetus.
Ettevõtte	Tsiviil- või kaubandusõiguse alusel asutatud juriidiline isik, sealhulgas ühistu, ning muu avalik-õiguslik või eraõiguslik juriidiline isik, välja arvatud mittetulunduslik juriidiline isik.
Konsortsium	Kahe või enama osaleva organisatsiooni koandumine projekti või mõne selle meetme ettevalmistamiseks ja elluviimiseks ning järelmeetmete võtmiseks. Konsortsium võib olla riiklik (st hõlmab samas riigis asutatud organisatsioone) või rahvusvaheline (hõlmab eri riikidest pärit osalevaid organisatsioone).
Koordinaator / koordineeriv organisatsioon	Osalev organisatsioon, kes taotleb partnerorganisatsioonide konsortsiumi nimel programmi Erasmus+ toetust.
Ainepunktide omandamisega seotud õpirändeperiood	Piiratud kestusega õppe- või praktikaperiood, mis veedetakse saatvas haridusasutuses käsil olevate õpingute raames välismaal, et koguda ainepunkte. Pärast õpirändeetappi naasevad üliõpilased õpingute jätkamiseks oma haridusasutusse.
Ainepunkt	Üksikisiku õpitulemuste hindamise ühik, mida on võimalik koguda kvalifikatsiooni omandamisel või kanda üle teistesse õppeprogrammidesse või kvalifikatsioonidele.
Kraadi omandamisega seotud õpirändeperiood	Õppeperiood, mis veedetakse välismaal, et läbida kogu kraadi või tunnistuse saamiseks vajalik õpe sihtriigis/sihtriikides.
Diplomilisa	Kvalifikatsiooni tõendava ametliku dokumendi lisa, mille eesmärk on anda läbitud õpingute kohta üksikasjalikum teavet ja mis on koostatud kõrgharidust tõendavale diplomile lisatava rahvusvaheliselt tunnustatud dokumendi vormis, milles esitatakse diplomiomaniku läbitud õpingute laadi, taseme, konteksti, sisu ja staatuse standardne kirjeldus. Kõrgkoolid koostavad selle Euroopa Komisjoni, Euroopa Nõukogu ja UNESCO kokku lepitud standardite kohaselt. Diplomilisa on osa Europassist (vt allpool). Ühise rahvusvahelise õppeprogrammi puhul on soovitatav anda välja ühine diplomilisa, mis hõlmab kogu programmi ja mille on kinnitanud kõik asjaomast kraadi andvad ülikoolid.
Topeltkraad / mitmekordne kraad	Vähemalt kahe (kahekordne) või rohkema (mitmekordne) kõrgkooli pakutav õppeprogramm, kus üliõpilane saab õppeprogrammi lõpetamisel igast osalevast õppeasutusest kraadi tõendava eraldi tunnistuse.
Topeltkarjäär	Tippspordi treeningute ühendamine üldhariduse või tööga.

Erasmuse kõrgharidusharta	Euroopa Komisjoni antud akrediteering, mis annab programmiiridele kõrgkoolidele õiguse esitada programmi Erasmus+ raames toetustaoitus ning osaleda programmi õppimis- ja koostöömeetmetes. Hartas on kirjeldatud põhimõtteid, millest kõrgkool peab kvaliteetse õpirände ja koostöö korraldamisel ja elluviimisel kinni pidama, ning sõnastatud nõuded, mida kõrgkool nõustub täitma, et tagada kvaliteetsed teenused ja menetlused ning usaldusväärse ja läbipaistva teabe andmine.
ECTS (Euroopa ainepunktisüsteem)	Õppimis-, õpetamis- ja hindamisprotsesside läbipaistvusel põhinev õppijakeskne süsteem ainepunktide kogumiseks ja ülekandmiseks. Süsteemi eesmärk on hõlbustada kvalifikatsioonide ja õppeperioodide tunnustamise kaudu õppeprogrammide ja õppijate liikuvuse kavandamist, elluviimist ja hindamist. See on süsteem, mis aitab välja töötada, kirjeldada ja pakkuda õppeprogramme ning anda kõrghariduse kaudu omandatavaid kvalifikatsioone. ECTS-i kasutamine kooskõlas tulemustepõhiste kvalifikatsioonide raamistikega muudab õppeprogrammid ja kvalifikatsioonid läbipaistvamaks ja hõlbustab kvalifikatsioonide tunnustamist.
ECVET (Euroopa kutsehariduse ja -koolituse ainepunktide süsteem)	Süsteem, mille eesmärk on hõlbustada teises riigis viibimise ajal või mõnes muus olukorras omandatud tööga seotud oskuste ja teadmiste valideerimist, tunnustamist ja koondamist. ECVET-i eesmärk on Euroopa erinevate kutsehariduse ja -koolituse süsteemide ja nende kvalifikatsioonide parem kokkusobivus. See peaks andma tehnilise raamistiku, et kirjeldada kvalifikatsioone õpitulemuste ühikute abil, ning see hõlmab hindamis-, ülekandmis-, koondamis- ja tunnustamismenetlusi.
Ettevõtte	Ükskõik milline majandustegevusega tegelev üksus, olenemata selle suuruselt ja õiguslikust vormist ning majandussektorist, milles üksus tegutseb.
EQAVET (Euroopa kvaliteeditagamise võrdlusraamistik kutsehariduse ja -koolituse valdkonnas)	Poliitikakujundajatele ette nähtud võrdlusvahend, mis põhineb eesmärkide püstitamisel ja kavandamisel, rakendamisel, hindamisel ja läbivaatamisel hõlmalval neljaetapilisel kvaliteeditasemel. See on riikide valitsuste sõltumatust austav vabatahtlik süsteem, mida peaksid kasutama avaliku sektori asutused ja muud kvaliteedi tagamise kaasatud organid.
EQF (Euroopa kvalifikatsiooniraamistik)	Euroopa ühine võrdlusvahend, mis toimib eri haridus- ja koolitussüsteemide ja nende eri tasandite vahelise tõlgendusvahendina. Selle eesmärk on parandada kogu Euroopas kvalifikatsioonide läbipaistvust, võrreldavust ja ülekantavust, edendades töötajate ja õppijate liikuvust ning hõlbustades nende elukestvat õpet, nagu on määratletud Euroopa Parlamendi ja nõukogu soovitusel 2008/C 111/01.
ESCO (mitmekeelne oskuste, pädevuste, kvalifikatsioonide ja ametite Euroopa klassifikaator)	Selle abil tehakse 25 Euroopa keeles kindlaks ja liigitatakse ELi tööturu ning hariduse ja koolituse seisukohast olulised oskused ja pädevused, kvalifikatsioonid ja ametid. Süsteemis esitatakse ametiprofiilid, millega näidatakse ära ametite, oskuste, pädevuste ja kvalifikatsioonide vahelised seosed. ESCO on välja töötatud avatud IT-formaadis ja on kõigile tasuta kasutamiseks kättesaadav.
Asutatud	Mõiste on seotud organisatsiooni või asutusega, mis vastab teatavatele riigi kehtestatud tingimustele (üksuse registreerimise, kinnitamise, avalikustamise jms kohta), mis võimaldab asjaomase riigi ametiasutusel sellist organisatsiooni või asutust ametlikult tunnustada. Mitteametliku noorterühma puhul võetakse programmi Erasmus+ toetuse saamise õiguse kaalumisel arvesse rühma ametliku esindaja seaduslikku elukohta.
Europass	Viit dokumenti sisaldav portfell ja elektrooniline kaust, mille eesmärk on koondada kausta omaniku kõikide aja jooksul kogunenud õpisaavutuste, ametlike kvalifikatsioonide, töökogemuse, oskuste ja pädevuse kirjeldused. Need dokumendid on Europassi CV, Europassi diplomilisa, Europassi sertifikaadilisa, Europassi liikuvuse dokument ja Europassi keelepäss. Europass sisaldab ka Euroopa oskuste passi – kasutajakeskset elektroonilist toimikut, mis aitab dokumentide omanikul koostada moodulipõhiselt ülevaade oma oskustest ja kvalifikatsioonidest. Europassi eesmärk on hõlbustada õpirännet ning parandada Euroopas töö- ja elukestva õppe väljavaateid.

Euroopa arengukava	kutsehariduse ja -koolituse, üldhariduse ja täiskasvanuhariduse valdkonna organisatsioonide jaoks on see dokument, milles on visandatud asutuse/organisatsiooni vajadused seoses kvaliteedi arendamise ja rahvusvahelistumisega ning see, kuidas kavandatakse Euroopa meetmed vastavalt nendele vajadustele. Euroopa arengukava on koolide ja täiskasvanuhariduse valdkonna organisatsioonide jaoks, kes taotlevad 1. põhimeetme raames toetust töötajate õpirände tarvis, osa taotlusvormist.
Euroopa noorte valitsusväline organisatsioon	Valitsusväline organisatsioon, mis: tegutseb ametlikult tunnustatud struktuuri raames, mis koosneb a) Euroopa asutusest/sekretariaadist (taotleja), mis on taotluse esitamise kuupäevaks tegutsenud seaduslikult mõnes programmiriigis vähemalt ühe aasta, ja b) Euroopa asutuse/sekretariaadiga õiguslikult seotud riiklikest organisatsioonidest/filiaalidest vähemalt kaheteistkümnes programmiriigis; 2) tegutseb hariduse valdkonnas ning korraldab tegevusi, millega aidatakse ellu viia ELi noorsoostrategia tegevusi; 3) kaasab organisatsiooni haldamisse ja juhtimisse noori.
Vääramatud jõud	Ettenägematu erandlik olukord või sündmus, mille üle osalejal ei ole kontrolli ning mis ei ole seostatav osaleja eksimuse või hooletusega.
Rahvasport	Organiseeritud sport, millega harrastussportlased tegelevad kohalikul tasandil, ning liikumisharrastus.
Rühmajuht	Noorte õpirände projektide puhul on rühmajuht täiskasvanu, kes saadab noortevahetuses osalevaid noori, et tagada nende tõhus õppimine (Noortepass), kaitse ja turvalisus.
Noorterühmad, mis tegelevad noorsootööga, ent mitte ilmtingimata mõnes noorteorganisatsioonis (ka mitteametlikud noorterühmad)	Rühm noori, kes ei moodusta asjaomase riigi õigusaktide kohaselt juriidilist isikut, tingimusel, et nende esindajad on suutelised võtma rühma nimel endale õiguslikke kohustusi. Need noorterühmad võivad olla mõne programmi Erasmus+ meetme puhul taotlejad ja partnerid. Lihtsustamise otstarbel samastatakse need rühmad käesolevas juhendis juriidiliste isikutega (organisatsioonidega, asutustega jne) ning meetme puhul, milles neil on õigus osaleda, laieneb neile mõiste „programmi Erasmus+ osalevad organisatsioonid“. Rühma peab kuuluma vähemalt neli noort ning nende vanus peab vastama programmis üldiselt osalevate noorte vanusele (13–30). Erandjuhtudel ja kui kõik noored on alaealsed, võiks rühma esindada täiskasvanu. See võimaldaks noorterühmal (kus kõik on alaealsed) noorsootöötaja/treeneri abil taotluse esitada.
Kõrgkool	Kõrgharidusasutus, mis annab riigisiseste õigusaktide või tavade kohaselt tunnustatud kraadi või muu tunnustatud kolmanda taseme kvalifikatsiooni, olenemata sellest, millist nime selle asutuse puhul võidakse kasutada, või asutus, mis pakub riigisiseste õigusaktide või tavade kohaselt kolmanda taseme kutseharidust või -koolitust.
Kõrgharidussüsteemide ajakohastamise tegevuskava	Euroopa Komisjoni strateegia, mille eesmärk on toetada liikmesriikide reforme ja aidata saavutada kõrghariduse valdkonnas strateegia „Euroopa 2020“ eesmärged. Peamised uues tegevuskavas kindlaks määratud tegevussuunad on järgmised: suurendada kõrgkoolilõpetajate arvu; parandada õpetamise ja teadlaste koolitamise kvaliteeti ja asjakohasust; varustada kõrgkoolilõpetajad teadmiste ja edasiantava põhipädevusega, mida nad vajavad edu saavutamiseks suuri oskusi nõudvates ametites; anda üliõpilastele rohkem võimalusi omandada välismaal õppides või end koolitades lisaoskusi ning toetada piiriülest koostööd, et parandada kõrghariduse tulemuslikkust; tugevdada nn teadmiste kolmnurka, sidudes omavahel hariduse, teadustegevuse ja ettevõtluse, ning luua tiptaseme toetamiseks tõhusad juhtimis- ja rahastamismehhanismid.
Mitteametlikud noorterühmad	Vt mõiste „noorterühmad, mis tegelevad noorsootööga, ent mitte ilmtingimata mõnes noorteorganisatsioonis“ määratlus.
Informaalne õppimine	Töö-, pere- või puhkeajaga seotud igapäevategevustest õppimine, mis ei ole korraldatud ega struktureeritud (eesmärkide, õppeaja korralduse ja õpitoe näol) ja mis ei pruugi olla õppija seisukohast ette kavatsatud.
Rahvusvaheline meede	Programmi Erasmus+ kontekstis on see igasugune meede, millega on seotud vähemalt üks programmiriik ja vähemalt üks partnerriik.

Töövarjuna tegutsemine (praktiline õppimiskogemus)	Lühiajaline viibimine teise riigi partnerorganisatsioonis eesmärgiga end koolitada, jälgides selleks vastuvõtva organisatsiooni praktikute igapäevatööd, vahetades häid tavasid, omandades oskusi ja teadmisi ning/või luues osaleva vaatlemise kaudu pikaajalisi partnerlusi.
Ühiskraad	Üks kraadi tõendav tunnistus, mis antakse ühise õppeprogrammi läbimisel. Tunnistusele peavad ühiselt alla kirjutama kaks või enam osalevat õppeasutust ja see peab saama ametliku tunnustuse kõikides osalevate õppeasutuste asukohariikides.
Ühisprogrammid	Ühiselt välja töötatud kõrgharidusprogrammid (õppe- või teadustöö valdkonnas), mida pakuvad ja tunnustavad täielikult kaks või enam haridusasutust. Ühisprogramme võidakse ellu viia ükskõik millisel kõrghariduse tasandil, st bakalaureuse-, magistri- või doktoriõppes. Ühisprogrammid võivad olla riiklikud (kui kõik osalevad ülikoolid on samast riigist) või riikidevahelised/rahvusvahelised (kui osalevate kõrgkoolide seas on esindatud vähemalt kaks riiki).
Põhipädevus	Euroopa Parlamendi ja nõukogu soovitus 2006/962/EÜ kirjeldatud peamiste teadmiste, oskuste ja suhtumiste kogum, mida kõik isikud vajavad selleks, et end teostada ja arendada, olla aktiivne kodanik, olla sotsiaalselt kaasatud ja osaleda töösuhtes.
Õpiränne	Füüsiline elama asumine elukohariigist erinevasse riiki selleks, et õppida, osaleda koolitusel või mitteformaalses või informaalses õppimises. See võib seisneda praktikas, õpipoisiõppes, noortevahetuses, vabatahtlikus töös, õpetamises või osalemises erialase arendamisega seotud tegevuses. Õpiränne võib hõlmata ettevalmistavaid tegevusi, nagu koolitus sihtriigi keeles, samuti lähetus- ja vastuvõtutegevusi ning jätkutegevusi.
Õpitulemused	Väljendavad teadmiste, oskuste ja pädevusena määratletuna seda, mida õppija õppeprotsessi lõppedes teab, millest ta aru saab ja mida ta teha suudab.
Elukestev õpe	Igasugune elu kestel läbitav üldharidus, kutseharidus ja -koolitus, mitteformaalne ja informaalne õppimine, mille tulemusel paranevad teadmised, oskused ja pädevus või ühiskonnas osalemine isiklikul, kodanikuks olemisega seotud, kultuurilisel, ühiskondlikul ja/või tööhõivealasel tasandil, sealhulgas nõustamis- ja juhendamisteenuste osutamine.
Mentorlus	Euroopa vabatahtliku teenistuse vabatahtlike pakutava isikliku toetuse meetmed lisaks ülesannetega seotud toetusmeetmetele. Mentorluse eest vastutav põhiisik on mentor, kelle nimetab vastuvõttev või koordineeriv organisatsioon. Mentorlus hõlmab regulaarseid kohtumisi, mille käigus jälgitakse vabatahtliku isiklikku heaolu vastuvõtvas organisatsioonis ja väljaspool seda. Mentorlus on suunatud üksikule vabatahtlikule ning seetõttu võib kohtumiste sisu ja sagedus vastavalt isiklikele vajadustele erineda. Mentorikohtumiste võimalikud teemad: isiklik heaolu, heaolu meeskonnas, rahulolu ülesannetega, praktilised asjad jne.
Õpirändeleping/õppeleping	Saatva ja vastuvõtva organisatsiooni ning osalevate isikute vaheline leping, milles määratakse kindlaks õpirändeperioodi eesmärgid ja sisu, et tagada selle asjakohasus ning kvaliteet. Vastuvõttev organisatsioon võib kasutada lepingut ka alusena välismaal veedetava perioodi tunnustamisel.
Kuu	Programmi Erasmus+ kontekstis ja toetuste arvutamisel võrdub üks kuu 30 päevaga.
Mitteformaalne õppimine	Õppimine kavandatud tegevuste kaudu (pidades silmas õppe-eesmärke ja õppeaja korraldust), mille puhul on olemas ka teatav õpitugi, ent mis ei ole formaalse haridus- ja koolitussüsteemi osa.
Ametiprofiil	Konkreetses ameti puhul tavaliselt asjakohaste oskuste, pädevuse, teadmiste ja kvalifikatsioonide kogum.
Ühetsüklilised õppeprogrammid	Lõimitud/pikad programmid, mis viivad välja kas esimese või teise tsükli kraadini ja mida mõnes riigis iseloomustab endiselt paremini programmi kestus aastates kui kogutud ainepunktide arv. Enamikus neist riikides on need väljapoole Bologna esimese tsükli mudelit jäävad programmid meditsiini, hambaravi, veterinaarmeditsiini, õenduse ja ämmaemandaõppe valdkonnas ning enamikul juhtudel hõlmavad need 1–8 % üliõpilaskonnast. Reguleeritud kutseala omandamiseni viivad lõimitud programmid kestavad sõltuvalt asjaomasest reguleeritud kutsealast üldjuhul viis-kuus aastat (300–360 ECTS-i ainepunkti).

Avatud litsents	Vahend, mille abil töö omanik annab kõigile loa oma tööd kasutada, jagada ja kohandada. Litsents on seotud konkreetse tööga. Avatud litsents ei tähenda autoriõiguste või intellektuaalomandiõiguste ja sellega seotud hüvede üleandmist.
Avatud koordineerimise meetod	Valitsustevaheline meetod, millega luuakse koostööraamistik liikmesriikide vahel, kelle riigisest poliitikat saab seeläbi suunata teatavate ühiseesmärkide poole. Käesoleva programmi elluviimisel kohaldatakse avatud koordineerimise meetodit hariduse, koolituse ja noorte valdkonnas.
Programmis osalejad	Programmi Erasmus+ kontekstis peetakse osalejateks isikuid, kes lõövad projektis täiel määral kaasa ja kellele makstakse mõnel juhul osa Euroopa Liidu toetusest, mis on ette nähtud nende osalemiskulude (eeskätt reisi- ja elamiskulude) katmiseks. Programmi mõne meetme puhul (strateegiline partnerlus) tuleb seega vahet teha selle osalejate kategooria (otsesed osalejad) ja teiste projekti kaudselt kaasatud isikute (nt sihtrühmad) vahel.
Osalev organisatsioon	Programmi Erasmus+ projekti elluviimisel kaasa lõöv organisatsioon või noorterühmitus. Sõltuvalt oma rollist projekti elluviimisel võivad osalevad organisatsioonid olla taotlejad või partnerid (määratletakse ka kaastaotlejatena, kui nad on ära märgitud toetustaotleuse esitamise ajal). Kui projektile määratakse toetus, saavad taotlejatest toetusesaajad ja partneritest võivad saada kaastootusesaajad, kui projekti rahastatakse toetuse kaudu, mis läheb jagamisele mitme toetusesaaja vahel.
Partner(organisatsioon)	Projekti kaasatud osalev organisatsioon, mis ei võta endale taotleja rolli.
Partnerriigid	Riigid, mis ei osale programmis Erasmus+ täiel määral, kuid mis võivad kaasa lüüa (partnerite või taotlejatena) programmi teatavates meetmetes. Programmi Erasmus+ partnerriikide loetelu on esitatud käesoleva juhendi A osa jaos „Kes võib osaleda programmis „Erasmus+?“
Partnerlus	Eri programmiriikide osalevate organisatsioonide omavaheline kokkulepe, mille eesmärk on viia ellu üleeuroopalisi ühistegevusi haridus-, koolitus-, noorte ja spordivaldkonnas või luua asjaomases valdkonnas ametlik või mitteametlik võrgustik, näiteks õpilaste ja nende õpetajate ühised õppeprojektid (õpilasvahetused ja pikaajaline individuaalne õpiränne), intensiivprogrammid kõrghariduses ning kohalike ja piirkondlike ametiasutuste vaheline koostöö piirkondadevahelise, sealhulgas piiriülese koostöö edendamiseks. Seda võidakse laiendada partnerriikide asutustele ja/või organisatsioonidele, et parandada partnerluse kvaliteeti.
Vähemate võimalustega isikud	Isikud, kes seisavad silmitsi teatavate tõketega, mis ei lase neil pääseda tulemuslikult ligi hariduse, koolituse ja noorsootöö valdkonnas pakutavatele võimalustele. Vähemate võimalustega isikute üksikasjalikuma määratluse leiab käesoleva juhendi A osa jaost „Võrdsus ja kaasatus“.
Erivajadustega isikud	Potentsiaalsed osalejad, kelle füüsiline, vaimne või tervislik seisund on selline, et nende osalemine projektis/õpirändemeetmes ei ole ilma rahalise lisatoetuseta võimalik.
Ettevõtja sotsiaalse vastutuse valdkonnas tegutsev kasumit taotlev asutus	Eraettevõtte, mis a) teostab oma äritegevust kooskõlas eetiliste standarditega ja/või b) lisaks äritegevusele viib ellu mõningaid sotsiaalse väärtusega meetmeid.
Programmiriigid	Programmis Erasmus+ täiel määral osalevad ELi riigid ja ELi mittekuuluvad riigid, kus on asutatud riiklik büroo. Programmi Erasmus+ programmiriikide loetelu on esitatud käesoleva juhendi A osa jaos „Kes võib osaleda programmis „Erasmus+?“
Projekt	Sidus kogum meetmetest, mida korraldatakse kindlaksmääratud eesmärkide ja tulemuste saavutamiseks.
Kvalifikatsioon	Hindamis- ja valideerimisprotsessi ametlik tulemus, milleni jõutakse juhul, kui pädev asutus otsustab, et isik on saavutanud teatavatele standarditele vastavad õpitulemused.
Vastuvõttev organisatsioon	Programmi Erasmus+ mõne meetme (eeskätt õpirändemeetmete) raames on vastuvõttev organisatsioon osalev organisatsioon, kes võtab vastu ühe või mitu osalejat ja korraldab ühe või mitu programmi Erasmus+ projekti meetet.

Tugevdatud mentorlus	<p>Tugevdatud mentorlus on intensiivne mentorlusprotsess, mis on vajalik vähemate võimalustega noorte toetamiseks, kui nad ei ole võimelised läbima Euroopa vabatahtlikku teenistust iseseisvalt/tavalise mentorluse või juhendamise toel.</p> <p>Tugevdatud mentorlus hõlmab tihedamat suhtlus ja sagedasemaid kohtumisi vabatahtlikuga ning samuti rohkema aja andmist tavalise mentorluse ülesannete teostamiseks, tagades vabatahtlikele etapiviisilise toetuse projekti tegevuste ajal ning ka väljaspool töötunde. Tugevdatud mentorluse eesmärk on projekti edukas elluviimine ja selle võimaldamine, et vabatahtlik oleks selles võimalikult sõltumatu.</p>
Kool	<p>Asutus, mis pakub üld-, kutse- või tehnilist haridust ükskõik millisel tasandil alates alushariduse tasandist kuni keskhariduse tasandini. Palume tutvuda loeteluga asutuste kohta, mida määratletakse riikides koolidena. Lisateabe saamiseks võtke ühendust asjaomase riigi riikliku bürooga.</p>
Saatev organisatsioon	<p>Programmi Erasmus+ mõne meetme (eeskätt õpirändemeetmete) raames on saatev organisatsioon osalev organisatsioon, kes saadab ühe või mitu osalejat ühte või mitmesse Erasmus+ projekti meetmesse osalema.</p>
Lühike õppetsükkel (või kõrgkoolide lühikursused)	<p>Lühike õppetsükkel läbitakse enamikus riikides Euroopa kõrgharidusruumi kvalifikatsiooniraamistiku esimese õppetsükli raames (ISCEDi 5. tase). Selle tsükli käigus kogutakse tavaliselt riiklikes kontekstides umbes 120 ECTSi ning tsükli läbimisel saadakse kvalifikatsioon, mida tunnustatakse madalamal tasandil kui kraad, mis omandatakse esimese õppetsükli lõppedes. Mõned programmid kestavad kauem kui kolm aastat, ent tavaliselt ei anna need rohkem kui 180 ECTSi. Enamikus riikides saavad üliõpilased kasutada suuremat osa kõrgkoolide lühikursuste käigus teenitud ainepunktidest üleminekuks kraadiõppesse. Lühikese õppetsükli kirjeldus vastab EQFi 5. taseme õpitulemustele.</p>
VKE'd (väikesed ja keskmise suurusega ettevõtjad)	<p>Ettevõtte (vt eespool esitatud määratlus), kus on alla 250 töötaja ning mille aastakäive ei ületa 50 miljonit eurot ja/või mille aastabilansi kogumaht ei ületa 43 miljonit eurot.</p>
Sotsiaalne ettevõtte	<p>Ettevõtte – sõltumata õiguslikust vormist –, mis ei ole noteeritud reguleeritud turul direktiivi 2004/39/EÜ artikli 4 lõike 1 punkti 14 tähenduses ning: 1) mille peaeesmärk põhikirja või muude põhikirjajärgsete dokumentide kohaselt ei ole mitte omanikele, liikmetele ja osanikele kasumi teenimine, vaid mõõdetava positiivse sotsiaalse mõju saavutamine, mille käigus ettevõtte: a) pakub uuenduslikke teenuseid või tooteid, mis annavad sotsiaalset kasu ja/või b) kasutab toodete valmistamisel või teenuste osutamisel uuenduslikku meetodit, mis kajastab tema sotsiaalset eesmärki; 2) mis kasutab oma kasumit esmajoonel oma peaeesmärgi saavutamiseks ning on kehtestanud kasumi osanikele ja omanikele jagamiseks kindlaks määratud menetlused ja eeskirjad, mis tagavad, et kasumi mis tahes jaotamine ei takista peaeesmärgi saavutamist; 3) mida juhitakse ettevõtlikul, vastutustundlikul ja läbipaistval moel, eelkõige kaasates töötajaid, kliente ja/või sidusrühmi, keda tema äritegevus mõjutab.</p>
Töötajad	<p>Isikud, kes on kas kutsealaselt või vabatahtlikult kaasatud haridusse, koolitusse või noorte mitteformaalsesse õppimisse. Mõiste võib hõlmata õppejõude, õpetajaid, koolitajaid, koolijuhte, noorsootöötajaid ja õpetamisega mitteseotud töötajaid.</p>
Struktureeritud dialoog	<p>Noorte ja noorteorganisatsioonidega ning otsusetegijatega peetav dialoog ning jätkuva ühise mõttetöö foorum, mille raames käsitletakse noorte valdkonnas tehtava üleeuroopalise koostöö prioriteete, rakendamist ja järelmeetmeid.</p>
Kolmas õppetsükkel	<p>Euroopa kõrgharidusruumi kvalifikatsiooniraamistiku kolmas tasand, milles kõrghariduse eest vastutavad ministrid leppisid Bologna protsessi raames kokku oma 2005. aasta mais Bergenis toimunud kohtumisel. Euroopa kõrgharidusruumi kvalifikatsiooniraamistiku kolmanda õppetsükli kirjeldus vastab EQFi 8. taseme õpitulemuste kirjeldusele.</p>
Praktika (tööpraktika)	<p>Teatava perioodi veetmine teises riigis asuvas ettevõttes või organisatsioonis, et omandada tööturul vajaminevat eripädevust ja töökogemust ning parandada arusaamist asjaomase riigi majandus- ja sotsiaalkultuurist.</p>
Riikidevaheline meede	<p>Kui ei ole märgitud teisiti, tähendab see igasugust meedet, millega on seotud vähemalt kaks programmiiki.</p>

Liidu läbipaistvuse ja tunnustamise vahendid	Vahendid, mis aitavad sidusrühmadel mõista, hinnata ja vajaduse korral tunnustada õpitulemusi ja kvalifikatsioone kogu liidus.
Mitteformaalse ja informaalse õppimise valideerimine	<p>protsess, mille käigus volitatud asutus kinnitab, et isik on omandanud õpitulemused võrreldes vastava standardiga, ning mis koosneb järgmisest neljast eri etapist:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.isiku konkreetsete kogemuste väljaselgitamine dialoogi käigus; 2.isiku kogemuste dokumenteerimine nende nähtavaks tegemiseks; 3.kõnealuste kogemuste ametlik hindamine ning 4.hindamistulemuste sertifitseerimine, mis võib viia osalise või täieliku kvalifikatsioonini.
Kutseharidus ja -koolitus	Haridus ja koolitus, mille eesmärk on varustada inimesi konkreetse ameti puhul või laiemalt tööturul vajaminevate teadmiste, oskusteabe, oskuste ja/või pädevusega. Programmi Erasmus+ elluviimisel on kutsehariduse ja -koolituse meetmete all toetuskõlblikud projektid, millega keskendutakse kutsehariduse ja -koolituse alus- või täiendusõppele ja -koolitusele.
Virtuaalne liikuvus	Info- ja kommunikatsioonitehnoloogia abil toetatavad meetmed, sealhulgas e-õpe, millega omandatakse või soodustatakse rahvusvahelisi koostöökogemusi õpetamise, koolitamise või õppimise kontekstis.
Töökohal toimuv õpe	Õppemeetod, mis hõlmab teadmiste, oskuste ja pädevuse omandamist ülesannete täitmise ja nende analüüsimise kaudu kutsealases kontekstis, kas töökohas (nt vahelduvõpe) või kutseharidus- ja -koolitusasutuses.
Noored	Programmi Erasmus+ kontekstis mõistetakse noorte all isikuid vanuses 13–30 aastat.
Noortega seotud meede	Kooliväline tegevus (nt noortevahetus, tegutsemine vabatahtlikuna või noortele mõeldud koolitus), milles osaleb noor kas üksinda või rühmas, eeskätt noorteorganisatsioonide kaudu, ja mida iseloomustab mitteformaalne lähenemine õppimisele.
Noorsootõotaja	Spetsialist või vabatahtlik, kes on seotud mitteformaalse õppimisega ning kes toetab noorte isiklikku sotsiaalhariduslikku ja kutsealast arengut.
Noortepass	Euroopa vahend, mille abil parandatakse programmi Erasmus+ raames toetatavates projektides osalevate noorte ja noorsootõotajate õpitulemuste tunnustamist. Noortepass hõlmab: a) tunnistusi, mille osalejad võivad saada programmi mitme meetme raames, ning b) kindlaksmääratud protsessi, millega aidatakse noortel, noorsootõotajatel ja noorteorganisatsioonidel kajastada programmi Erasmus+ projektiga noorte ja mitteformaalse õppimise valdkonnas saavutatud õpitulemusi. Ühtlasi on Noortepass osa Euroopa Komisjoni ulatuslikumast strateegiast, mille eesmärk on parandada mitteformaalse ja informaalse õppimise ning noorsootõõ tunnustamist nii Euroopas kui ka sellest väljaspool.

IV LISA. KASULIKUD VIITED JA KONTAKTANDMED

KASULIKUD VIITED

Nimetus	Veebisait
Strateegia „Euroopa 2020” ja HK 2020 sihttasemed ja näitajad	http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/europe_2020_indicators/headline_indicators http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/employment_social_policy_equality/education_training
Haridust käsitlevad analüüsid (hõlmavad alusharidust ja lapsehoidu, koole, noori ja kõrgharidust ning mitmeid konkreetseid haridusvaldkondi)	http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/
Haridust ja koolitust käsitlevad analüüsid (hõlmavad kõiki valdkondi)	http://www.oecd.org/education/
Haridust ja koolitust käsitlevad analüüsid (hõlmavad kõiki valdkondi)	https://en.unesco.org/ http://www.uis.unesco.org/Pages/default.aspx
Diplomilisa näidis	http://ec.europa.eu/education/tools/diploma-supplement_et.htm
ECTSi kasutusjuhend	http://ec.europa.eu/education/tools/docs/ects-guide_en.pdf
ECVET	http://ec.europa.eu/education/policy/vocational-policy/ecvet_et.htm http://www.ecvet-team.eu/
Ettevõtlusharidus: Juhend koolidele	http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/promoting-entrepreneurship/files/education/entredu-manual-fv_en.pdf
Euroopa täiskasvanuõppe elektrooniline platvorm (EPALE)	http://ec.europa.eu/epale/et/home-page
EQAVET	http://ec.europa.eu/education/policy/vocational-policy/eqavet_et
Erasmus+ projektitulemuste platvorm	http://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/projects/
ESCO	https://ec.europa.eu/esco/portal/home
ELi oskuste ülevaade	http://euskillsparorama.cedefop.europa.eu
Europassi koduleht	http://europass.cedefop.europa.eu/et

Täiskasvanuhariduse Euroopa tegevuskava ja selles valdkonnas toimunud hiljutine areng	http://ec.europa.eu/education/policy/adult-learning_et
Näitajad ja sihttasemed – haridus- ja koolitusaruanne	http://ec.europa.eu/education/policy/strategic-framework/et-monitor_et
Näitajad ja sihttasemed – ametlikud dokumendid	http://ec.europa.eu/education/policy/strategic-framework/indicators-benchmarks_et
Spordivaldkonna põhidokumentide andmebaas	http://ec.europa.eu/sport/library/index_en.htm
Euroopa noorsoopoliitika põhidokumendid (sh noorte valdkonnas tehtava Euroopa koostöö uuendatud raamistik)	http://ec.europa.eu/youth/library/index_en.htm
Peamised poliitikaalgatused ja väljundid hariduses ja koolituses alates 2000. aastast – üldhariduspoliitika väljakujundamine	http://ec.europa.eu/education/policy/school_et
Peamised poliitikaalgatused ja väljundid hariduses ja koolituses alates 2000. aastast – kõrgharidusreform	http://ec.europa.eu/education/policy/higher-education_et
Avatud haridusruum – innovaatilised õpetamis- ja õppimismeetodid kõigile uute tehnoloogiate ja avatud õppematerjalide kaudu (COM(2013)654)	http://ec.europa.eu/education/newtech/
Hariduse ümbermõtestamine: investeerimine oskustesse paremate sotsiaalmajanduslike tulemuste nimel	http://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/ALL/?;jsessionid=LLFgTfdd6mZf3Wt4YNhTiyP8vnMcg4RnTT1rQHP2bfT8dWYrdNQC1965766013?uri=CELEX%3A52012DC0669 http://ec.europa.eu/education/policy/strategic-framework_et
Majanduskasvu ja tööhõive toetamine – Euroopa kõrgharidussüsteemide ajakohastamise tegevuskava	http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2011:0567:FIN:ET:PDF
Standardialgatus – Euroopa standardeid käsitlev strateegiline visioon: Euroopa majanduse jätkusuutliku kasvu edendamine ja kiirendamine 2020. aastaks	http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2011:0311:FIN:ET:PDF
Brugge kommünikee Euroopa tõhustatud koostöö kohta kutsehariduse ja -koolituse valdkonnas ajavahemikus 2011–2020	http://ec.europa.eu/education/brugecomm/
Aruanne „Towards Greater Cooperation and Coherence in Entrepreneurship Education”	http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/promoting-entrepreneurship/education-training-entrepreneurship/reflection-panels/files/entr_education_panel_en.pdf
Juhtalgatus „Noorte liikuvus”	http://europa.eu/youthonthemove/index_en.htm
Noortepassi koduleht	https://www.youthpass.eu

KONTAKTANDMED

Euroopa Komisjoni hariduse ja kultuuri peadirektoraat

http://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/node_et

Euroopa Komisjoni Hariduse, Audiovisuaalvaldkonna ja Kultuuri Rakendusamet (EACEA)

http://eacea.ec.europa.eu/index_en.php

Riiklikud bürood

<http://ec.europa.eu/erasmus-plus/na>